

T. C.
Başbakanlık
Kültür Müsteşarlığı
ESKİ ESERLER VE MÜZELER
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
YAYINLARI
SERİ: III, NO: 9

MEVLÂNÂ MÜZESİ

YAZMALAR KATALOĞU

III

HAZIRLAYAN
ABDÜLBÂKİ GÖLPINARLI

TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİ—ANKARA 1972

T. C.
Başbakanlık
Kültür Müsteşarlığı
ESKİ ESERLER VE MÜZELER
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
YAYINLARI
SERİ: III, NO: 9

MEVLÂNÂ MÜZESİ

YAZMALAR KATALOĞU

III

HAZIRLAYAN
ABDÜLBÂKİ GÖLPINARLI

TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİ—ANKARA 1972

MEVLÂNÂ MÜZESİ YAZMALAR KATALOĞU

(CİLT 3)

Konya, Mevlânâ Müzesi Kütüphânesinin yazmalarına âit kataloğun, okuyucularına sunduğumuz bu III. cildinde, cilt sayısı bakımından 671-1081. ciltler vardır. Böylece bu ciltte 411 cilt kitap vardır. Bunların arasında 65 adedi mecmûadır. Bu mecmuaların içinde en fazla kitap ve risâle bulunanı 24, en azı 2 dir. Mecmûalardaki kitaplar, asıl mecmûa 411 cilde dâhil olduğu için, sayılmamak üzere 343 kitap ve risâle bulunmaktadır. İki "Külliyyât" ta da 5 ve 6 kitap ve risâle var. Asıl kitap sayılmamak üzere bunlar da 9 kitaptır; bu sûretle sunduğumuz bu III. ciltte, 352 kitap ve risâleyle kitap ve risâle tutarı 763 tür.

Abdülbâki GÖLPINARLI

İÇİNDEKİLER

Müellif ve Mütercim	Kitap	Dili	Sayfa
Sa'ib-i Tabrizi	: Divân	Farsça	1- 3
" "	"	"	3- 4
'Urî-i Şîrâzî	: Divân	"	- 6
" "	Macma'al-Abkâr	"	
Macmû'a { IX-X. H. (XV-XVIM.)		"	9
İran şâirlerinin şüirleri		"	9
Salmân Savacı	: Divân	"	9- 10
Hâfız-ı Şîrâzî	: "	"	11- 12
Faşihî	: "	"	
I. 'Attâr	: Uştur-Nâma	"	12- 15
II. "	: Risâla	"	
III. "	: Asrâr-Nâma	"	
IV. "	: Makâmât'aş-Tuyûr	"	
V. Mavlânâ	: Rubâ'îyyât	"	
VI. "	: Bir rubâî ve şüirler	"	
VII. 'Attâr	: Rubâîler	"	
VIII. "	: Şüirler	"	
IX. "	: "	"	
X. Ni'mat'Allâh	: "	"	
Macmû'a VII-IX. (XIII-XV. M) yüzyıl şâirleri	: Divân	"	15- 16
Magribî	: Divân	"	16- 17
Salmân Savacı	: "	"	
Macmû'a VII-IX. (XIII-XV. M) yüzyıl şâirleri	: Şüirler, fetvâlar	Türkçe	17
Husraw-i Dihlavi	: Divân	Farsça	18
I. Yâr Ahmâd-i Raşîdî	: Tarab-Ünâ (Hayyâm'ın rubâîleri)	"	19- 20
II. Baba Afdaladdîn	: Rubâîler	"	
III. Hâcî Bektaş	: Fawâ'id	"	
Ulu 'Ârif Çalabî	: Divân	Farsça	21- 22
Naf'î	: "	"	22
"	: " ve Tuḥfat'al-'Uşşâk	"	23
Bidil	: Kulîyyât	"	23- 24
Kâsum'al-Anwâr	: "	"	25- 28
Şavkat-i Buḥârî	: Divân	"	28
İbn Yâsin	: Mukatta'ât	"	29- 30
'Attâr	: Divân	"	30
I. Câmî	: Süsîlat'az-Zahab	"	31- 32
II. "	: Divân	"	
III. "	: Risâla-i Mu'ammâ	"	
IV. "	: Kâwâ'id-i Mu'ammâ	"	
V. "	: Risâla-i Arûḍ	"	
Câmî	: Divân	"	33
Macmû'a (VII-IX. H. XIII-XV. M) yüzyıllarda		"	33
yaşayan şâirlerin şüirleri	: Şüirler	"	34
Faydî-i Hindî	: Divân	"	34- 35
Macmû'a (X. H. XVI. M. yüzyıl şâirleri)	: Şüirler	"	35- 37
Nâsır-ı 'Alî	: Muntahabât-ı Divân ve matnawî	"	
Macmû'a (X-XI. H. XVI-XVII. M. yüzyıl şâirleri, M. Rîdâ	: Şüirler, Şâh-râh-ı Nacât	"	37- 38

Müellife Mütercim	Kitap	Dili	Sahife
I. Naşr'at'din-i Tüsl	: Awşaf'al-Aşraf	Farsça	
II.	: 26 Mektup	"	
III. Himmâtî	: Medhiye	Türkçe	
IV. Babâ'addîn-i Âmill	: Nân u Halwâ	Farsça	
V. Nî'mat'Allah-ı Wall	: 5 şiir	"	
IV. ?	: Risâla	"	
VII. Ibn Sînâ	: Zafar-Nâma	"	
VIII. Şifâ'î, Şabûhî, Sürûrî Nigârî : Şiirler		Farsça-Türkçe	
IX. Şâ'ib, Husrav, Rađl, Naşrî,	"	Farsça	38- 43
X. Huseynî	: Nûzhat'al-Arwâh'tan 10. Faşl	"	
XI. Kâsm'ul-Anwâr	: Mektup	"	
XII. Kaygusuz Abdâl	: Budalâ-Nâma (Noksan)	Türkçe	
XIII. Şamsaddin Muhammed	: Tarcama-i Ma'dan'al-Cawâhir	"	
XIV. Rasml	: Manâbatu Asrâr'al-Mu'cizât	"	
XV. ?	: 41 Hadis terc. Manzum	"	
'Aliyy b. al-Mu'krî	: Al-Ma'adin'al-'Ascediyya	Arapça	44- 45
Muştâfâ b. Muhammed	: Tarcama-i Şad Kalimât	Türkçe	45- 46
Huseyn Maybidî	: Şarhu Divân-ı 'Alî	Farsça	46
?	: Munşat	Arapça	47
'Alî b. Abl-Tâlib Şalâhî	: Divân ve terc.	Arapça-Farsça	48- 50
	: Maşârîku Anwâr'al-Matâlib (Hz. Alî Divânının nazmen terc. Mü. tercimin elyazısı)	Türkçe	51- 52
I. Nahîfî Sulaymân	: Tahmîs-i K. Burda	"	
II. " "	: " K. Muđariyya	"	
III. " "	: " K. Bânât su'âd	"	53- 54
Şafiy'addîn 'Abd'al-Azîz	: Natâyicu İlahiyya	Arapça	55
Tâhâ, Takîyy'addîn v.s.	: Kaşida-i Burda ve dört tahmisi	Arapça	56- 58
Tawarkull	: Mawâhib'as-Saniyya fil-manâkib'	"	
Zamaşarî	: as-Şafawiyya	Farsça	58- 60
Camâl'addîn	: Al-Mufasssal	Arapça	60- 61
Muhammed b. Muş.	: Muğnî'l-Lakib	"	61- 62
	: Nafâ'is'at-Taşnîf	"	62- 63
I. Ibn'al-'Arabî	: Kimyâya dâir Risâla	"	
II. Eşraf-ı Rûmî	: Şarhu Kaşidati Şafiy'ad-dîn	Türkçe	
III. Muhammed b. 'Abd'as-Şihâbî	: Rawdat'us-Sâlikîn	"	
IV. 'Alî	: Divân'al-Hikma	"	
V. Gazâlî	: Kaşida fi 'İlm'al-Kâf	"	
VI. ?	: Kimyâya dâir Risâle	Arapça	
VII. Şayb Şafî	: " Kaşida	Türkçe	
VIII. Şun'î	: " manzûm R.	"	
IX. Aşraf-Zâda	: Risâla-i Kâmar'al-Akmâr	"	
X. ?	: Şifât-ı 'İlm-i İksîr	Arapça	
XI. ?	: Mir'ât-al-'Acâ'ib	Türkçe	
Muhammed Mu'min	: Tuhfat'al-Mu'minîn	Farsça	66- 67
Ahmad Tâni	: Gunyat'al-Muhasşilîn (T. Mu'minîn terc.)	Türkçe	67
'İzz'addîn 'Alî	: Al-Muğbâh	Arapça	68
Muhammed Tağî	: Tarcama-i Hayât'al-Hayvân	Farsça	68- 69
Nâml	: Mufradât	"	69- 70
Suyûlî	: Al-manhac'as-Sawî	Arapça	70
I. ?	: Tibba dâir Risâle	Farsça	
II. Mahdî b. 'Alî	: " "	"	71
Calâl'addîn (Hacı Paşa)	: Kitâbu Tashîl	Türkçe	72

Müellif	Kitap	Dili	Saf
'Umar'at-Tablîb b. Sinân	: Kunûzu Hayât'al-İnsân	"	72- 73
Muhammed Akbar	: Tibb'al-Akbar	Farsça	73- 74
Muhammed'at-Tablîb	: Unmûze'at-Tıbb	Türkçe	74
Muslim	: Şahîh	Arapça	75
Nuğrat	: Mâ Hâdar	Türkçe	75- 76
Kan'ân	: Baytar-Nâma	"	76- 77
Hayr'Allah	: Bayt-i Dihkânî (Müellif hattı)	"	77- 78
Hayr' Allah	: Bayt-i Dihkânî (II. c.)	Türkçe	78
I. Muhammed Muvaqqit	: Hadiyyat'al-Mulûk	"	
II. ?	: Kibla'ye dâir R.	"	
III. ?	: Usturlap R.	"	79- 80
IV. ?	: Nuk'at'al-Bayân	"	
Ahmad	: Kibla'ye dâir R. (müellif hattı)	"	80- 81
I. Nâdî	: Muhtasar fi Husûb'al-Kısmânî	Farsça	
II. 'Alî b. Muhammed'al-Bustî	: Kaşida	Arapça	82- 83
III. Zawzanî	: Risâla (Gramere dâir)	"	
Rukn b. Şarîf'ad-dîn'al-Huseynî	: Risâla-i A'mâl-i Uşurlâb	Farsça	83
I. Yahyâ b. 'Alî	: Zic-i İlhan'ın terc.	Arapça	
II. ?	: Takâwimi Naşr Tüsl	"	
I. Lârf	: Şarh-i Hay'at	Farsça	
II. Şaraf'ad-dîn Yazdî	: Risâla-i Mu'ammâ	"	85- 87
III. Câml	: " "	"	
IV. Nâml	: " "	"	
Maybidî	: Şarh'al-Hidâya	Arapça	87
I. Rusûhl-ı Ankaravî	: Şarh-ı Hayâkil'an-Nûr	Türkçe	87- 88
II. " "	: Zubdat'al-Fuşûş	"	
?	: Hukemâ mesleğine dâir kitap	Arapça	89- 90
Abd'al-Macîd b. Fariştah	: Tarcama-i H'âb-Nâma	Türkçe	90- 91
Gazâlî Muhammed	: "Wafk ve 'Azâ'im'e dâir	Arapça	93
Muhammed b. Husrav	: Tarcama-i Madhal-i Küşûr	Türkçe	93- 94
Muhammed Hatîr'ad-dîn	: Al-Cawâhir'al-Hâms	Arapça	94- 95
I. ?	: Fâl-Nâma, İstihrâc v.s.	Farsça	
II. Muhammed Dârâ Şukûh	: Macma'al-Bahrayr	"	
III. ?	: Al-'Amal Tan-hâh-ı Manşub-dârân	"	95- 97
IV. ?	: Kitâb-ı Cayb	"	
V. ?	: İlm'al-Hidâya	"	
VI. ?	: Nûz u Niyâz	"	
I. 'Alî	: Şayb Wafa'nın Rûz-Nâmâ'sinden faydalanılarak yazılmış manzûme	Türkçe	
II. "	: Mawlânâ ve Mawlavîliğe dâir	"	97- 98
III. ?	: Zic-i İlhan'ı telhis eden Rukn' addîn hakkında noksan manzûme	"	
IV. ?	: Rûz-Nâma	"	
I. Ahmad-i Dâ'î	: Tarcama-i Si Faşl	"	98-100
Muhammed b. 'Alî	: Nucûma dâir Risâle	"	
III. "	: Ahkâm-ı Tâli-i Mavlûd	"	
I. Şahrâhî	: Şarh'al-Cafr	Arapça	
II. Safdî	: Şarhu Şacarat'an-Nu'mâniyya	"	100-101
III. Şadr'ad-dîn	: " "	"	
I. Ahl	: Husn u Dil	Türkçe	101
II. ?	: Mektup örnekleri	Farsça	101-102
Yahyâ b. 'Abd'al-Latîf	: Lubbat-Tawârîh	Türkçe	102-103
?	: Kânûn-ı Cadîd	"	103
?	: Ta'limât	"	103-104
Katib Çalabî	: Takwîm'at-Tawârîh (Müellif hattı)	"	104-105
Nabl	: Zayl-i Siyar-i Waysl	"	105-106
Şahîb Muhammed Pîr-Zâda	: Tarcama-i Mukaddima-i İbn Haldûn	"	

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
Muhammad b. Muhammad (Altı Parmak)	: Dala'il-i Nubuvvat-i Muhammadî	"	107
Ahmad Hasan Bik-Zâda	: Târîh	"	108
'Ali	: Kunh'al-Ahbâr I. ve II. c.	"	109
Muhtafâ Vânl	: Tuḥfa'tal-Ahbâb (Müellif hattı)	"	110-111
Macmû'a {	I. ?	"	111-112
II. Şâhidî	: Tuḥfa	Arapça-Türkçe	
'Âsım (Mütercim)	: Tuḥfa-i 'Âsım	Arapça-Türkçe	112
Şamsî	: Tuḥfa	Farsça-Türkçe	113
Macmû'a {	I. İbrâhîm	: Şarḥu Tuḥfat'is-Şâhidî Farsça-Arapça	114-116
II. ?	: Maṭnawî beyitlerini şerh	Arapça	
III. ?	: Bir beyti şerhdeden mektup	Türkçe	
IV. ?	: Mawlânâ'ya atfedilen bir söz	Farsça	
V. Hüsâmî	: Risâla fî kâwâ'id-i Furs	Türkçe	116
Şâhidî	: Tuḥfa	"	
Nâdîda Ahmad	: Şarḥ-i Tuḥfa	"	117
"	: " "	"	117-118
Kuddûsî 'Abd'ar-Rahmân	: Tuḥfat'al-Mulûk	"	118
Macmû'a {	I. Ferâhî	: Nişab'aş-Şıbyân Farsça	119-120
II. Bahâ'ad-dîn Ma'alḳaravî	: U'cûbat'al-Garâ'ib	Fazrça-Türkçe	
Farâhî	: Nişab'aş-Şıbyân	Farsça	121-122
Macmû'a {	I. Hâkî	: Manâzım'al-Cawâhir Ar. Fr. Türkçe	122-123
II. ?	: 'Adad-i Suvar-i Kırân	Türkçe	
III. Şâhidî	: Tuḥfa	Farsça-Türkçe	124
Zawzanî	: Kitâb'al-Maşâdir	Arapça-Farsça	
?	: Arap'dan F. ya Lûgat	"	124-125
?	: " "	"	125
Zamahşarî	: Muḳaddimat'al-Adab	Arapça-Farsça	126-127
"	: " "	"	127
Macmû'a {	I. ?	: Arapçadan Frs.'ya Lûgat	128
II. Farâhî	: Nişab'aş-Şıbyân	"	
Nî'mat'Allah	: Lûgat F. dan T. ye	"	128
"	: " "	"	129
Lûtf'Allah Hâfîmî	: Nişab'al-Mulûk	Farsça	129-130
İsmâ'il b. Hammâd'al-Cawharî	: Al-Şihâh	Arapça	130-131
Fîrûz-âbâdî	: Kâmus'al-Muḥîṭ	"	131-132
Ahmad Râzî	: Muḳmal'al-Luḡa	"	132-133
Hâkim-i Tirmizî	: Furûḳ'aş-Şaḡîr	"	133-134
Ahtarî	: Luḡat-ı Kabîr	Arapça-Türkçe	134
Pîr Muhammad b. Yûsuf-ı Anḳaravî	: Tarcamân'uş-Şihâh	Türkçe	135
'Ali b. Hasan	: Al-Muntahab Wal Mucarrad	Ar. Türkçe	135-136
?	: İntihâb-ı Şihâh-ı Cawharî	"	137
Kânî	: Çagataycadan batı Oğuz T.e Lûgat	"	137-138
Kur'an-ı Karîm	: Munşat	"	139
"	: VIII. yüzyıl (XIV)	"	139-140
"	: VII. " (XIII)	"	140-141
"	: " "	"	141-142
"	: " "	"	142-143
Muhammad Nûr'al-'Arabî	: Şarḥ'al-Wâridât	"	143-144
Yûsuf Akyurt	: Resimli ve Muhtasar Konya Âsâr-ı Atıyka Müzesi Rehberi	"	144-145
"	: İnce Menâre Dâr'ül-Hadisî ve Karatây-ı Kebîr Medresesi	"	145-146
Kur'an-ı Karîm	: XI. yüzyıl (XVII)	"	146-147
"	: X. " (XVI)	"	147

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
Ahmad 'Awîl Konuk	: Tarcamâ-i'î Risâla-i Vahdat-i Vucûd ('İmâd'Allah'tan. Mütercim hattı)	Türkçe	148
"	: Şarḥ-ı Gazal-i Mawlânâ (Şârih hattı)	"	148-149
"	: İskâ ve Meryem'e dâir Risâle (Müellif hattı)	"	149
"	: Lama'ât terc. (Mütercim hattı)	"	149
"	: Fuşûş Şerhî (Şârih hattı)	"	150
"	: Fihri mâ-fih terc. (Mütercim hattı)	"	151-152
Şam'î	: Şarḥ-i Maṭnawî II. c.	"	152
Calâl'ad-dîn Muhammad (Mawlânâ)	: Maṭnawî I. c.	Farsça	153
"	: " II. c.	"	155
"	: " III. c.	"	155-156
"	: " IV. c.	"	156-157
"	: " V. c.	"	157
"	: " VI. c.	"	157-158
Muhammad Husayn b. Hâlaf-ı Tabrizî	: Burhân-ı Kâtî	"	158-195
Hamîd Çalabî	: Yûsuf u Zallihâ	Türkçe	159-160
Nâ-Kâm İsmâ'il	: Hayâllât-ı Parîşân (Divân) (Müellif hattı)	"	160-161
"	: Genc-i Adab (Müellif hattı)	"	161-162
Macmû'a	: Şiirler	"	162-163
Bahri	: Sâz-ı 'İrfân	"	163-164
Macmû'a {	I. Şâlih b. Muhammad	: Aş-Şuḡûr'az-Zahabiyya Arapça-Türkçe	165-167
II. ?	: Maṭnawî'nin 18 beytinin şerhi	Türkçe	
III. Rusûhî-i' Anḳaravî	: Mevlâvîliğe âit Risâle	"	
IV. Divâne Muhammad Çalabî	: Tarikat'al-'Arifin	"	
Macmû'a {	V. ?	: İstihlâṭ'as-Şüfiyya	167-168
VI. ?	: Risâla-i 'Abd'Allah-ı Anşârî terc.	"	
VII. ?	: 40 Hadîs	"	
VIII. ?	: Su'âl u Cawâb	"	
Macmû'a {	I. ?	: Menkabevi Risâle	169-171
II. ?	: İbrâhîm b. Adham destanı	"	
III. ?	: İsmâ'il Peygamber'e âit destan	"	
IV. ?	: Hz. 'Ali'ye dâir bir destan	"	
Macmû'a {	I. ?	: Murşid'at-Tâlibîn	171
II. ?	: Tawâkıb'ın telhisi	"	
Farîdûn Sipeh-sâlâr	: Risâla-i Sipeh-Sâlâr	Farsça	171
Macmû'a {	I. Cavri	: Hilya-i Çâhâr yâr	171-172
II. "	: " " 'Aşara-i Mubâssara	"	
III. Nakşî	: " " Mawlânâ	"	
IV. Naşâtî	: " " Anbiyâ	"	
Husayn Kaşmirî	: Hidâyat'al-A'mâ	"	173
Abu'l-Bakâ' Ya'îş b. 'Ali	: Şarḥ'al-Mufaṣṣal	Arapça	174
Macmû'a {	I. ?	: Kit'alar v.s.	175-177
II. Burhân'ad-dîn Zarnûcî	: Ta'lim'al-Musta'allim	"	
III. İsmâ'il Nâzîf (Hâfîz)	: İkild'as-Sa'âda (K. Bur'a terc.)	Türkçe	
IV. Cazûlî	: Dala'il'al-Hayrât	Arapça	
?	: Şarfa dâir bir kitap	"	177
'İmâd'ad-dîn İsmâ'il	: İhkâm'al-Ahkâm I. cüz.	"	178-179
Sa'dî	: Gulistan	Farsça	179-180
Macmû'a {	I. Vahbî	: Tuḥfa	180-181
II. Şâhidî	: " "	"	
III. ?	: Subḥa-i Şıbyân	"	181
Bahâ'ad-dîn-i 'Âmilî	: Nâ u Hâlâwâ	Farsça	

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
Macmû'a	I. İbn 'Arâbl	: Hızır	Arapça
	II. ?	: Kasıda-i' Calcalütiyya	"
	III. ?	: Aşhabu Badr	"
	IV. ?	: Al-Mafâtih'ad-Durriyya	Arapça-Farsça
	V. ?	: Dakâ'ik'al-Mukâşifin	Türkçe
	VI. Uwaysl	: Kasıda	"
	VII. ?	: Kerden masdarının hâlleri	Fr.-Türkçe
Macmû'a	VIII. Niyâzî-i Mısrî	: Şarh-ı Şaṭṭıyya-yı Yûnus	Türkçe
	I. Kara Mami 'Alî Amâsî	: Şarh-ı Yâ Sîn	"
	II. Sırac b. 'Abd'Allâh	: Macma'al-Latâ'if	"
Muştafâ Kaḍî-Zâda 'Âlî	III. Gulşanî	: Pand-Nâma	"
			184-186
Macmû'a	I. Kadrl	: Divân	"
	II. Camâl'ad-dîn	: Şarhu Unmûgac	Arapça
Fuḍûll		: Hadikat'as-Su'adâ'	Türkçe
Muhyî'd-dîn		: Hıdr-Nâma	"
Şaraf-ı Buḥârî		: Nâm-ı Hâk	Farsça
Macmû'a	I. Hâkânî	: Hilya	Türkçe
	II. 'Âlî	: Şubhat'al-Uşşâk	"
	III. 'Âlî	: Hz. 'Alî'nin 100 sözünün nazmen	"
?		terc.	"
Naḥṣî Muḥammad		: İnşâ'ı Margûb	"
Macmû'a	I. Şâtıbl	: Tarcama-i' Nahe'as-Sulûk	"
	II. Muḥammad Cazarî	: Hurz'al-Amânî (Kaşîat'aş Şâtıbiyya)	Arapça
Macmû'a	I. Naşîr-i Tûsî	: Takmilatu Kaşîdat'aş-Şâtıbiyya	"
	II. ?	: Tawassul ve Şalawât	Arapça
	III. ?	: Mevlevî Sefer Gülbângı	Farsça-Türkçe
	IV. Nâzım	: Maṭnawî'deki bir beytin şerhi	Türkçe
	V. ?	: Gazel	"
	VI. Niyâzî Hasan	: Esmâ'ı Husnâ	Arapça
	VII. ?	: Şiirler	Türkçe
	VIII. ?	: Du'âgü duâsı	Farsça
	IX. ?	: Gülbâng ve sikke tekbiri	Farsça-Türkçe
	X. ?	: Gülbânger	Farsça-Türkçe
Macmû'a	XI. ?	: Hz. 'Alî hakkında Mawlânâ'ya atfedilen sözler	Farsça
	XII. ?	: Çelebilerin adları	"
		: Duâlar ve Mawlânâ'ya atfedilen Şiir	Arapça-Farsça
Macmû'a	I. Nacm'ad-dîn Maḥmûd-ı Şîrâzî	: Al-Hâvî fi'Ilm'at-Tadâwî	Arapça
	II. Nacm'ad-dîn Maḥmûd-ı Şîrâzî	: Muhtaşar fi'Ilm'at-Taşriḥ	"
Şâdh Muḥammad (Şânî-Zâda) :			197
Sinân'ad-dîn Yûsuf Pâşâ		: Macmû'at'aş-Şukûk	Türkçe
Macmû'a :	IX-X. Yûzyl şâirleri	: Tadmarru'-Nâma	"
'İzzat Munlâ		: Şiirler	"
Fuḍûll		: Mihnat-Kaşân	Farsça-Türkçe
Muştafâ		: Hadikat'as-Su'adâ'	Türkçe
Na'fî		: Tibr'al-Masbûk (müellif hattı)	"
'Abd' Allâh		: Divân	"
Sûdî		: Bahcat'al-Fatâwâ	"
İbn Hâcib		: Şarh-ı Divân-ı Hâfız II. c.	"
As'ad Muḥammad Dada		: Al-Idâh fî Şarh'al-Mufaşşal	Arapça
Aḥmad Awlî konuk		: Diyâ'al-Kulûb terc.	Türkçe
		: Al-Tadhihrat'al-İllâhiyya terc. (Mütercim hattı)	"

Müellif	Kıtâp	Dili	Sayfa
IX-XIX. yüzyıl beste-gârları	: Azîz-i Nassaft'ın 20 Risâlesinin terc. (Mütercim hattı)	"	208
Naşîr'ad-dîn-i Tûsî	: Âyin ve Na't Mecmûası	Farsça-Türkçe	208-209
	: Hâllu Muşkilât K. İşârât	Arapça	210
I. İbnî Kamâl	: Risâleler	Arapça	
II. " "	: Hadîd-i Arh'ın	"	
III. " "	: Abawayn-i Hz. Rasûl	"	
IV. " "	: Sayyid Şerîf'in Mawâkıf'a yazdığı hâşiye'nin şerhi	"	
V. " "	: Risâlat'al-Mu'arrabât	"	
VI. " "	: Evlâdiyye vakfına, Muctehidlere, Kazâ ve Kadere âit R.	"	
VII. " "	: Risâla fî tühûl'al-mâhiyya	"	
VIII. " "	: İbn 'Arabî'nin bir sözünün şerhi	"	211-213
IX. " "	: Rayhân'al-Kulûb	"	
X. Dâvûd-i Kayserî	: Risâlat'at-Tawhîd	"	
XI. ?	: Rûha dâir R.	"	
XII. Wayıl	: Tarkib-i Band	Türkçe	
XIII. "	: Kaşîda	"	
XIV. Yahyâ	: "	"	
XV. Kâmil	: "	"	
XVI. Nizâm	: Şiirler	Farsça	
XVII. Fa'îdî, Ahi-Zâda Hallmî	: "	Farsça-Türkçe	
Sa'dî	: Gulistân	Farsça	214
Calâl'addîn Muhammed, Calâl'd-dîn Suyûfî	: Tafsil'al-Calâlayn	Arapça	214-216
Kur'an-ı Karîm ve Türkçe terc.		Arapça-Türkçe	216
Mawlânâ	: Avrûd	Arapça	217
Maḥmûd-i Giylânî (H'âca-i Cihân)	: Riyâd-i İnşâ	Farsça	218-219
Mawlânâ	: Avrûd	Arapça	219
Bahâ'ad-dîn Muḥ. Walad (Sultân Walad)	: Divân	Farsça-Türkçe	220
'Imâd'ad-dîn	: Fuşûl'al-'Imâdî	Arapça	221-222
Şaraf'ad-dîn-i Tîyibî	: Futûḥ'al-Gayb	"	222
" "	: " " IV. c.	"	223
Kur'an-ı Karîm	: XVIII. cüz	"	224
Aḥmad Awnî Konuk	: Maḥnawî Şarḥi (Şârih yazısı) 34 defter.	Türkçe	224-235
Maḥmûd Maḥnawî-İḥ'ân	: Tarḥama-i Tawâkıb	"	235
Şaḡânî	: Maşârîk	Arapça	235-236
Bîdîl	: Divân	Farsça	236-237
Yahyâ (Taşcalı)	: Yûsuf u Zâllîḥa, Candîna-i Râz, Uşûl-Nâma	Türkçe	237-238
Kazwînî	: Al-Mafâtiḥ	Arapça	238-239
İsmâ'îl Buhârî	: Şaḥîḥ	"	239-240
Arab ve Fars şâirleri	: Konulara göre Kit'alar, şîirler	Ar.-Farsça	240-241
?	: Munşâ'ât Mec.	Türkçe	241-242
Aḥmad Blcân	: Anwâr'al-'Âşîkîn	"	242
Maḥmû'a {	: Şarḥ-i Gulşan-i Râz	Farsça	242-244
I. Aḥmad b. Mûsâ	: Gulşan-i Râz	"	
II. Maḥmûd-i Şabustarî			
XI-H.-XIII. yüzyıl (XVII-XIX) Mevlevî beste-gârları	: Âyin ve Na't Mecmûası	Farsça-Türkçe	244-246
Kur'an-ı Karîm	: VIII. yüzyıla (XIV) âit	Arapça	246
Bahâ'ad-dîn Walad (Sultân Walad)	: Rabâb-Nâma	Farsça	247
Maḥmû'a	: XII. yüzyıla âit (XVIII M.)	Türkçe	247-248
İbrâhîm b. Ḥaydar b. Aḥmad'aş-Safawî	: Şarḥ-i Mustazîd-i Malwânâ	Farsça	248-250
Muḥyî'd-dîn Yahyâ Nawawî	: Riyâd'aş-Şâlihîn	"	250
Kur'an-ı Karîm	: XVIII. cüz.	"	251
Kâdî 'İyâd	: Şîfâ'	"	251-252

Müellifi	Kitap	Dili	Sayfa
Muhammad Kâra Dâvûd-Zâda	: Tawfikü Muwaffak' al-Hayrât	Türkçe	252
'Attâr	: Pand-Nâma	Farsça	253-254
Şam'î	: Şarh-ı Gullistân	Türkçe	254
Macmû'a	I. İsmâ'il Hakkî Burusavî : Silsilat' al-Calwatiyya	"	254-255
	II. Hâkânî : Hilya	"	
	III. Nabl : Hayriyya	"	
Wâsîf	: Macmû'a-i Madâyiḥ-ı Mawlânâ	"	255-257
	I. Attâr, Mawlânâ, Kâsim' al-Anwâr, Şâhidî, Da'îf.	: Şiirler F. T.	
	II. ? : Hâfîz'ın bir şiirinin şerhi	Türkçe	
	III. Muhyî'd-dîn-i Burûsavi ? : Câmî'in "beytinein" "	"	
	IV. ? : Haḍrât-i Hams	"	
	V. Surûrî : Hâfîz'ın beytini şerh	"	
	VI. 'Uhayd'Allâh-ı Şâşî : Ebû-Sa'îd Ebu'l-Hayr'ın rubâisinin Ş.	Farsça	
	VI. Emîr Buhârî : Mevlânâ'ya atfedilen bir gazelin Şerhi	Türkçe	
Macmû'a	VIII. ? : Arapça ve Farsça şiirler	Ar.-Farsça	257-260
	IX. ? : Kaşîda	Arapça	
	X. İbn 'Arabi : Risâlat' al-Aḥadiyya	"	
	XI. Ni'mat'Allâh-ı Walî : Âfâk u Anfus (Kaşîda)	Farsça	
	XII. İbn 'Arabi : 'Akâlat' al-Mustawfiza	Arapça	
	XIII. 'Izz'ad-dîn : Su'âl-ı Hz. Calâl'ad-dîn wa Cawab-ı 'zzad'ddîn	Farsça	
	XIV. ? : İbn Kamâl'in Ruh R. Şerhi	Türkçe	
	XV. ? : Risâla	Farsça	
	XVI. 'Âli, Uḡûlî, Waḡsî v.s. : Şiirler	Türkçe-Farsça	
	XVII. İbn 'Arabi : Risâlat' al-Cawṣiyya	Arapça	
	XVIII. Muḥlîḡ, 'Amikî v.s. : Şiirler	Türkçe-Farsça	
'Izzat Munlâ	: Mîhnat- Kaşân	Türkçe	261
Macmû'a	I. Tâ'ib Aḥmad : Şühbat-Âbâd	Türkçe	
	II. " " : Hadîkat' al-Vuzarâ'	"	
	III. " " : Ahlak-ı Aḥmadî	"	262-263
	IV. " " : Hadîkat' al-Mulûk	"	
Taftâzânî	: Şarh' al-'İzzî	Arapça	264
Ca'far Tâci-Zâda	: Munṣa'ût	Türkçe-Arapça-Farsça	265
Murtaḍâ Naẓmî-Zâda	: Zayl-i Siyar-i Nâbl	Türkçe	265-266
Şâhidî	: Gulşan-ı Tawhîd	Farsça	266
Şawkl	: Manâkıb-ı Amîr Sulṭân	Türkçe	267
'Atâ' Allâh	: Fetvâlar	"	268
Bağawî	: Maşâbilḡ	Arapça	269
Zamahşarî	: Kaşâf	"	269-270
Kamâl 'Ummî	: Divân-ı İlâhiyyât	Türkçe	270-271
Kafawî	: Şarh-ı Hadîḡ	Arapça	271
Lâmî'l	: Şaraf' al-İnsân	Türkçe	272
Fuḡûlî	: Hadîkat' as-Su'adâ'	"	273
Yahyâ	: Divân	"	273-274
Sacîstânî	: Nuzhat' al-Kulûb	Arapça	274-275
	I. ? : Matnaw'ın 18 b. nin şerhi	Türkçe	
	II. ? : Şams'e atfedilen marḡûb' al-Kulûb	Farsça	
	III. ? : Mawlânâ'ya atfedilen Âfâk u Anfus	"	
	IV. ? : Trâḡ-Nâma	"	
Macmû'a	V. ? : 'Işık - Nâma	"	275-276
	VI. 'Attâr : Mantîk' at-Tayr'dan muntahap	"	
	VII. " : " " " "	"	
	VIII. ? : Dar bayân-ı İnsân-ı Kâmil	"	
	IX. ? : Mawlânâ'ya atfedilen bir şiir	"	

Müellifi	Kitap	Dili	Sayfa
I. İbn 'Arabi	: İstîlâhât' as-Şâfiyya	Arapça	
II. " "	: Makṣad' al-Asmâ'	"	
III. " "	: Kitâb' al-İlâda	"	
IV. Sadr'ad-dîn-i Kunavî	: Risâla-ı 'Arşîyya	Farsça	
V. Abd'allah-ı Anşârî	: Manâzil' as-Sâ'irîn	"	
VI. Kâşânî	: Kumayl'in Hz. Ali'den sorusu	Arapça	
VII. Sa'd'ad-dîn-i Farḡânî	: Şarh-ı Kaşîda	"	
VIII. ?	: Risâla fî'l-Matâlib' al-Arba'a	"	
IX. Şaraf'ad-dîn	: Esâs' al-Wahdâniyya	"	
X. Kâşânî	: 'Umdat' as-Şâfiyya	"	
XI. " "	: Risâla fî Ta'rîf' al-Futuwa	"	
XII. ?	: " fî'l-Kader	"	
XIII. İbn Sînâ	: Tafsiṣu Fâtîha	"	
XIV. Sa'd'ad-dîn-i Hamû'î	: Risâla fî's-Sayrî va't-Tayr	"	276-281
XV. Şams'ad-dîn Hoyî	: Tafsiṣu Fâtîha	"	
XVI. ?	: Talâṡa Mukaddamât 'alâ Nuṣûs' al-Fuṣûṡ	"	
XVII. Dîyâ'ad-dîn Suhrawardî	: Âdâb' al-Murîdîn	"	
XVIII. ?	: Risâla fî Bayânî Man 'Araf	"	
XIX. Maḥmûd-ı Uḡnawî	: Baḡr' at-Tawhîd	"	
XX. Nacm'ad-dîn-i Kubrâ	: Uṣûl' al-'Aşara	"	
XXI. Şadr'ad-dîn-i Kunavî	: 'Abd' ar-Raḥlmân-ı Ḥorasânî'ye cevaplar	Farsça	
XXII. Abû-Sa'îd Abû'l-Hayr	: Bâzı sözleri	"	
XXIII.	: Hâkâ'ik' at-Tanzîl'den parçalar	Arapça	
XXIV. Şadr'ad-dîn-i Kunavî	: Teveccüh Risâlesi	"	
XXV. " " "	: Kitâb' al-İlmâ'	"	
?	: Al-muntakâ wal Muntakal	Arapça	281-282
Şams'ad-dîn-i Cazarî	: Şarh' at-Taysîr fî'l-Kıra'ât' as-Sab'	"	283
I. 'Abd'Allâh	: Al-Pitlâf fî Wucûh' al-İhtilâf	"	
II. ?	: Kıra'ât-ı Şaḡga	"	
III. ?	: Kıra'ata dâir	"	
IV. ?	: Tecvid'e dâir	"	283-285
V. ?	: Tecvid'e dâir	"	
VI. ?	: Kıra'ata "	"	
VI. ?	: Kıra'ata "	"	
İlâhî 'Abd' Allâh	: Zâd' al-Muṣṭakîn	Türkçe	285
Şa'rânî	: Tazkirat' al-Mufida	Arapça	286
'Abd' Allâh Turṣun	: Naẓm-ı Acwad	Türkçe	287
	: Kaşîdat' al-Burda	Arapça	288
Macmû'a	I. Bûḡrî : Kaşîdat' al-Munfarica	" Farsça	289-290
	II. Yûsuf Tawzarî : Kânûn' al-Adab	"	290-291
Ḥabayṡ-ı Tiflîl	: Al-Farâ'id Wa'l-Kalâ'id	Türkçe	291-292
Raṡîd'd-dîn Vatvât	: Câmî' al-Aḥkâm	Arapça	292-293
'Uṡmân	: İhyâ'nın sonu	Türkçe	293-294
Çazâll	: Manâfî an-Nâs	"	294-295
Nidâ'î	: Tarcama-ı Hay'at-ı 'Ali Knaçî	"	
Saydî 'Ali	: Maşâbilḡ	Arapça	295
Bağawî	: Gancina-ı Râz	Türkçe	295-296
Yahya (Taḡhcaḡ)	: Divân	Türkçe	
I. Nâ'ill	: Şiirler	Türkçe-Farsça	
II. Hakkî, Fuḡûlî, Mawlânâ	: Farâ'id R.	Arapça	296-297
III. Ḥasan 'İmîl	: Şiirler	Türkçe	
IV. Saṡâ'î Ḥasan	: Şiirler ve Nazireler	"	
V. Naẓmî			

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
Macmû'a	: Şiirler	Türkçe-Farsça	297-298
Rusûhî-i Ankaravî	: Minhâ'al-Fukarâ	Türkçe	298
Rusûhî-i Ankaravî	: Huccat'as-Simâ'	"	298
Bahâ'ad-din Muhammed Walad	: İbtidâ-Nâma	Farsça	299
"	: Rabâb-Nâma	"	299-300
"	: İntihâ-Nâma	"	300
Kamâl Adib Kırköğlü	: Dâstân-ı Cenâb-ı Mawlânâ	Türkçe	300-301
Mawlânâ	: Awrâd	Arapça	301
Niyâzî-i Mısrî	: Dîvân	Türkçe	302
Şâhidî	: Gulşan-i Wahdat	"	302-303
Şâhib Muhammed Pîrî-Zâda	: Tarcama-i Mukaddima-i Ibn Haldûn	"	303
Macmû'a	I. Gubârî	: Ka'ba-Nâma	304-305
	II. Latîfî	: Subhat'al-Uşşâk	
	III. Ubaydî	: Risâla	
	IV. ?	: Mawlûd	
Darî	: Sîrat'an-Nabî	"	306-307
Nasîr'ad-din-i Tûsî	: Hall-i Muşkilât'al-İşrât	Arapça	307
Halabî	: Ğunya	"	308
Nawî	: Natâ'ic'al-Funûn	Türkçe	308-309
Kâtib Çalabî	: Mîzan'al-Hak	"	309
?	: Munşâ'ât	"	310-311
Şâhidî	: Tuhfa	"	311
Nacâtî Elgîn	: Sallm III.	"	311
All b. Şâlih	: Humâyûn-Nâma	"	312-313
Nasafî	: Kan'ad-Dakâ'ik	Arapça	313
İbn Kamâl	: 100 Hadis ve terc.	Arapça-Türkçe	314
Macmû'a	I. Yahyâ	: Ğûla'al-Kulûb	314-315
	II. "	: Rıyâ'î'al-Cinân	
Macmû'a	I. Masîhî	: Şahr-angiz	315-317
	II. Guvâhî	: Pand-Nâma	
	III. Nazmî	: Tawârîh-i Anşakya	
Yahyâ b. Naşûh	: Şarh-ı Luğat-ı Fariştah	Arapça-Türkçe	317-318
Câmi Ahmed Hasan-Zâda	: Sa'âdat-Nâma	Türkçe	318
Bahâ'ad-din Muhammed Walad	: Ma'ârif-Nâma	Farsça	319
Sa'dî	: Büstân	Farsça	319-320
Calâl'ad-din Muhammed (Mawlânâ)	: Maṭnawî	"	320-321
Munif Muştafâ	: Macmû'a : I. 40 Hadis ve Terc. Ar.-Türk.	Türkçe	321-322
	II. Kulliyât		
Nawî-Zâda 'Atî'î	: Hadîkat'al-Hakâ'ik	"	322-323
?	: Vakfiyya	"	323
Burhân'ad-din Muhaqqık	: Makâlât	Farsça	324
Ahmad Ramzî Akyürek	: Macmû'a-i Aş'ar (Müellif hattı)	Türkçe	324-325
Sa'dî	: Büstân	Farsça	325
X.-XX. yüzyıl Şâirleri	: Şiirler	Türkçe-F.	326-
Macmû'a	I. 'Atîâr	: Mantık'at-Tayr	326-327
	II. Şâhidî	: Gulşan-i Tawhîd	
	III. 'Atîâr	: Asrâr-Nâma	
	IV. "	: İlâhî-Nâma	
	V. Sultân'al-'Ulamâ	: Ma'ârif	

Müellifi	Kitap	Dili	Sayfa
Macmû'a	I. 'Abd' Allâh-ı Anşârî	: Naşûh ve Munâcât	327-329
	II. "	: " "	
	III. "	: Munâcât	
	IV. Abû-Sa'îd Abû'l-Hayr	: Rubâiler	
	V. "	: " "	
	VI. Nâcim	: Manzûma fî't-Taşawuf ve şerhi "Nâzim ve şârih hattı)	
	VII. ?	: Tarcama-i Ahâdîş	
Maḥmûd-ı Şabustari	: Gulşan-i Râz	Farsça	329-330
Kuddûsî Ahmed	: Madâ'ih-i Mawlânâ	Türkçe	330-331
'Âşım (Mâtercim)	: Tuhfa	Arapça-Türkçe	331
Muḥammad b. Yahyâ	: Hall-i Muşkilât-ı Maṭnawî	Farsça	332
Calâl'ad-din Muhammed (Mawlânâ)	: Maṭnawî	"	332-333
Şâhî Ahmed	: Macmû'at'at-Tawârîh'al-Mawlavîyya	Türkçe	333-334
As'ad	: Hülâsat'al-Burhân	Arapça-Türkçe	334-336
Husayn Wâ'iz	: Lubb-i Lubâb-ı Ma'nawî İntihab-ı İntihâb-ı Maṭnawî	Farsça	336
Dâvûd-ı Hâlwatî	: Gulşan-i Tawhîd	Türkçe	337-338
Şâhî Muhammed Okcu-Zâda	: A'n-Nazm'al-Mubîn	"	338-339
Husayn b. Hamza	: Hâdiyyat'al-İhwânî Zavî'l-Hâlât (Dalâ'il terc.)	"	339
'Abd'an-Nâfî	: Rehber-i Salikân-ı Sayr u Sulûk (Mâtercim hattı)	"	340
'Ata'Allâh Muhammed	: Fatâwâ-yı 'Atâiyya	"	341
Ahmad Rûmî	: Macûlis'al-Abrâr	Arapça	341-342
Abû'l-Layt-ı Samarkandî	: Hîzânat'al-Fikih	"	342-343
Mawlânâ	: Maṭnawî	Farsça	343
'Abd'al-Latif Ğuzzi-Zâda	: Şeyhi Emin'le konuşmaları	Türkçe	343-344
Muştafâ b. Muhammed	: Tarcama-i Şad Kalimât	"	344
Ħâdimî	: Al-Barîka	Arapça	345-346
Mawlânâ	: Maṭnawî	Farsça	346-347
Kâşânî	: Şarhu Fusûş	Arapça	347-348
Macmû'a	I. Camâl'ad-din 'Abd'Allâh b. Hişâm	: Şarhu Kaşidatî Ka'b b. Zuhayr	348-349
	II. Şaraf'ad-din Şaybânî	: Kitâb'al-Muntaḥad	
Bâzı kimseler	: Rasâ'ilu İhwân'aş-Şafâ	Farsça	349-352
Ħâdimî	: Al-Barîka	Arapça	352
Macmû'a	I. Kâ'imî	: Cefre dâir Kaşida	352-353
	II. Niyâzî-i Mısrî	: Risâleler v. s.	
	III. ?	: Silsila-i Duvâzdah İmâm	
	IV. ?	: Manzûma-i " "	
	V. ?	: Şadr-ad-din K.e atfedilen istihrac	
	VI. ?	: Tarikat-ı Muhammediyya'dan bir kısım	
	VII. ?	: Fikih mes'eleleri	
	VIII. Mawlânâ	: Wapıyya	
	X. Hüdâ'î	: Bedreddin hakkında mektup	
	X. Abû's-Su'ûd	: Çalabî sözû hakkında	
	XI. ?	: Kur'an'dan tefe'ül	
	XII. Wîşâll	: Kaşida	
?		: İlm-i hâl	353-355
Macmû'a	I. Hâkânî	: Hilya	355-356
	II. Cazârî	: Al-Hısn'al-Haşin	
'Atîâr		: Mantık'at-Tayr	356

Müellifi	Kitap	Dili	Sayfa
I. Şâh ... Şiddikî	: Şarh-i R. Gavriyya	Farsça	
II. ?	: Risâlat'al-Wuṣûlî ilâ Allâh	"	
III. ?	: Tarcama-i Kalimat-i Hülâşat-i Asrâr-ı Ulûhiyyât	"	
IV. 'Abd'al-Kâdir-i Gıylânî	: Futûh'al-Gayb	"	
V. Muhammad b. Abî Sa'îd	: Waḥdat-i Wucûd R.	"	
VI. ?	: Haḍarât-i Hams R.	"	356-361
VII. ?	: Waḥdat-i Wucûd R.	"	
VIII. ?	: Risâla-i Çbâr Pand	"	
IX. Muttakî	: Kifâyat-i Ahl'al-Yakîn	"	
X. Muhammad Abu'l-Ma'âli	: Tuḥfat'al-Kâdiriyya	"	
XI. "	: Ma'ârif-i Râz	"	
XII. Calâl Maḥmûd-ı Tahânisari	: Irşâd'at-Tâlibîn	"	
Şâhî Okci-Zâda	: Munş'ât	Türkçe	356-362
I. 'Ayn'al-Kuḍât-i Hamadânî	: Maktûbât	Farsça	
II. Mawlânâ	: Maṭnawî'den	"	362-364
III. Amîr Muşlî	: Hidâyat'at-Tâlibîn	"	
Hüdr b. Abd'Allah	: Kitâb-ı Adwâr	Türkçe	364-365
Hakîm	: Al-Muntaḥab'al-Maṭnawî (Müellif hattı)	Farsça	365-367
Aczâ-yı Kur'âniyya	: I.-XIII. c.	Arapça	368-371
Aczâ-yı Kur'âniyya	: IV.-XXVIII. c.	Arapça	371-374
As'ad Muḥammad Dada	: Şarḥ-ı Maṭnawî I. c. in bir kısmı	Türkçe	375
"	: " " " "	"	375-376
Ibn Hâcib	: Wâfiyya	Arapça	376
Sa'dî	: Kitap ta'dâd Defteri	Türkçe	376-377
Muḥammad Mahdî-i Astarâbüdî	: Gulistân	Farsça	377
Zamahşarî	: Tûrîb-i Nâdirî	"	377-378
'Abd'ar-Rahîm-i Karamşûrî	: Kaşşâf	Arapça	378-379
Kur'an-ı Karîm	: Waḥdat-Nâma	Türkçe	380-381
XIII.-XX. M. yüzyıl şâirleri	: Şiir Mecmûası	Arapça	381-382
Calâl'ad-dîn Muḥ. Mawlânâ	: Maṭnawî v. c.	Farsça	382-385
Kâsım b. Maḥmûd-ı Karamşûrî	: Irşâd'al-Murîd ilâ'l-Murâd	Türkçe	385-387
Aḥmad Ramzî Akyürek	: Tarcama-i Tabşîrat'al-Mubtadî (Mütercim hattı)	"	388
Husayn Husnî	: Zîc	"	388-389
Muḥammad b. Muḥ. (Altı parmak)	: Tarcama-i Sittîn	"	389
Naf'î	: Sîhâm-ı Kaḍâ	"	389-390
Cazûllî	: Dalâ'il'al-Hayrât	Arapça	390-391
Mawlânâ	: Maṭnawî	Farsça	391-393
Aḥmad b. Muḥammad'al-Kudûrî	: Muḥtaşar'al-Kudûrî	Arapça	393-394
'Atâ'î (Naw'î-Zâda)	: Kullîyyât	Türkçe	394-395
Nâbî	: Hayriyya	"	396
Kur'an-ı Karîm	: "	Arapça	396-397
Faḥr'ad-dîn Farḡânî	: Fatâwâ Kâdî Hân I. c.	"	397-398
Wâḥidî	: Asbâb'an-Nuzûl	"	398-399
Surûrî	: Şarḥ-ı Divân-ı Hâfiz	Türkçe	399-400
Zarîfî 'Umar	: Pand-Nâma	"	400-401
Aczâ-yı Kur'âniyya	: Tam	Arapça	401
X. H. yüzyıla (XVI.-XVII) âit Macmû'a	: Şiirler	Türkçe	402
Maḥmûd-ı Maṭnawî-H'ân	: Tarcama-i Âawâkıb	"	403
"	: Macmû'a-i Anbiyâ' wa Avliyâ'	"	403-404
Şam'î	: Şarḥ-ı Maṭnawî I. ve II. c.	"	404-405
Yahyâ	: Fatâwâ	"	405-406
aNwâ'î	: Divân	"	406-407

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
Kur'an-ı Karîm	: Tam	Arapça	407
"	: "	"	407-408
Tabîr	: Kullîyyât	Türkçe	408-409
"	: Şar'îyya Sicil defteri	"	409
"	: Maṭnawî'nin uydurma VII. c. i.	Farsça	409
Nabî	: Zayl-ı Siyâr-i Waysî	Türkçe	410
I. 'Ali (Mwuaḳkîr)	: Al-Futûḥat'al-Wahbiyya	Arapça	
II. ?	: Cunnat'al-Asmâ'	Türkçe	
III. ?	: Kaws-ı Kuzah R.	Arapça	
IV. ?	: " " "	"	
V. ?	: " " "	"	
VI. ?	: İrtifâ' R.	"	
VII. ?	: " " "	"	
VIII. Şihâb'ad-dîn Aḥmad	: " " "	"	410-413
IX. ?	: Kible R.	"	
X. ?	: Uşrâb R.	"	
XI. Ali b. Hallî	: Nabyatu Aşhâb'al-Karam (Musilkıy'e dâir)	"	
XII. ?	: San'at ve Hıfretler ve pirleri	Türkçe	
XIII. Şihâb'ad-dîn	: İrtifâ' R.	Arapça	
Kur'an-ı Karîm ve terc.	: Tam	Arapça-Türkçe	414
Muḥammad Bîcân	: Muḥammadiyya	Türkçe	414-415
Mawlânâ	: Maṭnawî	Farsça	415-417
Alwân Çalabî	: Manâkıb 'al-Kudsiyya	Türkçe	417-420

Ferit Uygur'un KİTAPLARI

Hamdî	: Yûsuf u Zâlîlâ	Farsça	423
Fahîm	: Mi'yâr'al-Awḳât	Türkçe	423-424
Şâhidî	: Tuḥfa	Farsça-Türkçe	424-425
'Âşık Pâşâ	: Çarîb-Nâma	Türkçe	425-426
I. Fâdîl-ı Enderûnî	: Zanûn-Nâma	"	
II. " "	: Maḥbûb-Nâma	"	426-427
III. ?	: Bir vefât târihi	"	
IV. Sunbul-Zâda Wahbî	: Luṭfiyya	"	
Naylî (Mirzâ-Zâda)	: Al-Faḍl'al-Wahbî fî Tarcamat'-al-Cânîb'al-Çarîb	Türkçe	428-429
Şifâi	: Karabâdîn	Farsça	429-430
Wahbî (Sayyid)	: Divân	Türkçe	430
Bisâti	: Manâkıb'al-Asrâr Baḥcat'al-Ahrâr	Türkçe	430-432
Halîmî	: Luḡât-ı Halîmî	Farsça-Türkçe	432
I. Naw'î Yahyâ	: Natâ'ic-al-Funûn	Türkçe	433
II. "	: Bac, harac v.s. ye âit	Türkçe	
Burgâvî	: Futuwat-Nâma	Türkçe	

Şiddî Husayn Dede KİTAPLARI

Balg	: Kullîyyât	Türkçe	437
"	: Risâla-i Bahâiyya	Türkçe	438-439
Şiddî Husayn Dada	: Macmû'at'al-Hakâ'ik	Türkçe	439

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
Macmû'a	I. İbn 'Arabî : Al-Kaşîdat'al-'İşkîyya	Arapça	439-441
	II. Faḍlî Atpaḏârî : Tacalliyât-ı Barkıyya	Arapça	
	III. Bâll v.s. : Wahdat-i Wucûd	Türkçe-Farsça	
	IV. Muḥammad Nur'al-'Arabî : Risâla	Türkçe	
	V. Raslân (Şazh) : Risâla	Arapça	
	VI. Muḥ. Nûr'al-'Arabî : İhsân'ar-Rahmân	Türkçe	
	VII. Muḥ. Nûr'al-'Arabî : Haḏarât-ı Hams	Türkçe	
Sulaymân Fahmî	: İcâzat-Nâma	Arapça	441-442
M. Nûr'al-'Arabî ve Kamâl'ad-dîn	: 8 R.	Türkçe-Arapça	442-444
Harîrî, İbn 'Arabî	: Du'â v.s.	Arapça	444-445
?	: Maḥşar'an-Nafâ'is	Türkçe	445-446
'Andalib As'ad Fâ'ih	: Manâkıb-ı Hz. Sayyid Muḥ. Nûr		
Tâhîr (Bursalı)	al-'Arabîyy'al-Malâmî wa bayân-ı		
	Malâmat	Türkçe	446
Bâll	: Atwâr-ı Sab'a	Türkçe	447
Şam'î	: Şarḥ-ı Gulistân	Türkçe	448
'Abd'ar-Rahman Hulû'î	: Nakşî ve tedris İcâzeti	Arapça	448-449
Aḥmad Bîcân	: Durri-i maknûn	Türkçe	449-450
Macmû'a	I. Tâcî-Zâda Ca'far	Türkçe	450-451
	II. 'Âlî	"	
	I. İsmâ'il Hakkî	Türkçe	
	II. Dıyâ'ad-dîn v. s.	Arapça	
	III. ?	Türkçe-Arapça	
	IV. Niyâzî	Türkçe	
	V. ?	Arapça	
Macmû'a	VI. ?	Türkçe	451-455
	VII. Niyâzî	"	
	VIII. "	"	
	IX. "	"	
	X. "	"	
	XI. "	"	
	XII. "	"	
	XIII. "	"	
	XIV. "	"	
	XV. "	Arapça	
	XVI. Kuddûsî, Laylâ, Yûnus v.s. :	Türkçe	
	XVII. Sayyid Sayf'Allah	"	
	XVIII. Şarî Abd'Allah, Muḥîdî v.s. :	"	
Rusûbî	: Futûḥât-ı 'Ayniyya	"	455-456
Aḥmad	: Tarcama-i Şir'at'al-Islâm	"	456-458
Bahâ'ad-dîn Muḥammad Walad	: Ma'ârif	Farsça	458-459
?	: Risâla-i Bahâ'ıyya	Türkçe	459
Macmû'a	: Şiirler	Türkçe-Farsça	459-460
"	: Şiirler Semâiler, Şarkılar, Besteler Tük-Fars.		460-461
Muḥammad b. Kuṭb'al-Iznîkî	: Şarḥu Miftâḥ'al-Gayb	Arapça	361
Amîrî	: Hâgâ Kitâbu Şayḥ Wafâ	Türkçe	362-364.

صائب تبریزی میرزا (محمد علی)

Şâ'ib-i Tabrizî (Mîrzâ Muḥammad 'Alî. 1081 H.)

(1670-1671)

(دیوان)

Dîvân

Farsça

Cilt eb'âdî : 17.5 × 11

Yazı eb'âdî : 13.8 × 6.8

Kenarı zencirek cetvelli, ortası basit şemseli koyu kırmızı ciltli. Kapağın üstündeki şemse yırtılmış, cildin üst kısımları ve yanları yenmiş. Yazı ta'liyk. Yazan, bilgili ve farsçaya vâkıf bir zât olduğundan yanlış yok; ancak bu divân, 2588 No.da kayıtlı divâna nazaran noksan. "ا" harfinde 45, "ب" de 3 (Bu harf, "ت" kaafiyesinin içinde), "ت" de 38, "ح" da 3, "خ" da 1, "د" da 131, "ر" da 4, "ز" de 16, "س" de 7, "ش" da 17, "ط" da 1, "ع" da 2, "غ" da 3, "ق" da 17, "ك" de 6, "ل" da 7, "م" de 103, "ن" da 39, "و" da 4, "ه" de 8, "ی" de 19 gazel ve böylece bu nüshada 475 şiir var. 1081 de (1670 - 1671) İsfahân'da ve-fât eden Sâ'ib,

فتاد تا بر طرز مولوی صائب

سیند شعله فکرش شد است کوکب ها

(2. a)

*

این جواب انگزل صائب که ملا گفته است

پرده دیگر مزین جز پرده دلدار ما

(8. a)

*

چنان گفت ابن غزل را در جواب مولوی صائب

که روح شمس تبریزی ز شادی در سجود آمد

(29. a)

*

خواهد رسید رتبه صائب بمولوی

گر مولوی برتبه عطار میرسد

(30. b)

*

Bu divânın hâmişinde, Mawlânâ'ya atfedilen manzum "Risâle-i Âfak u Anfus, Terâş-nâma, bir gazel ve "Naşâyıh-ı Şayh 'Attâr" var. Terâş-nâma için 1661 No. da kayıtlı mec. nın X. risalesinin tavsîfine ve "Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik" e b. (s. 140). "Âfak u Anfus" de Mawlânâ'ya âid olmayıp Şâhidî'nin olması ihtimâli vardır. «درنصاح حضرت شیخ عطار» başlığını taşıyan ve mesnevî tarzında olan parça, 11. b de.

خون و اندوهست قوت بنده گان غم شود یار فرح جوینده گان
beytiyle başlamakta, 13. b de,

دست رس گر باشدت تنگی مکن چونکه ره داری بره لنگی مکن
beytiyle bitmektedir.

Cilt
673

2589

عرفی شیرازی

'Urî-i-Şîrâzî:

(دیوان و مجمع الابرار)

Dîvân ve Macma'al-Abkâr

FARŞÇA

Cilt eb'âdî : 20 × 12.5

Yazı eb'âdî : 14 × 7.7

Ortası şemseli, kenarları hafif zencîrek ve cetvelli, siyah ve mıklaplı, tâmir görmüş ciltli. Baş tarafından pek az eksikliği var. 311 yap. Bâzı s. lerde 17, bâzılarında 19 satır; her satırda bir beyit mevcut. S. kenarları, mısra' araları, gazel başları surh cetvelle çevrili. Baştaki eksik "انواع" redifli ilk kasidede; mathû' nüshaya nazaran bu kasideden 19 beyit eksik. 19. b den sonra forma, ciltten kopmuş. 19. b, 20. b, 21. b, 23. b ve 27. b den sonra, kâşifelere (*burhân*) nazaran eksikler var. Kasidelerden sonra kıt'alar var (78. b - 90. a). Gazeller, kıt'alardan sonra başlamakta ve 225. a ya kadar sürmekte. "ا" harfinde 43, "ب" de 2, "ز" de 123, "ز" de 1 er, "د" da 219, "ز" de 1, "ز" da 10, "ز" de 1 er, "ج" da 30, "ط" da 1 er, "س" da 30, "ش" da 1 er, "ع" da 2, "ظ" da 1, "ص" da 100, "م" da 2, "ل" da 1, "ك" da 3, "ق" da 1 er, "ف" da 21, "ن" da 2, "و" da 5, "هـ" da 12, "ی" da 16 ve bütün divanda 611 gazel var. Mathû'daysa, meselâ "ا" te 29, "ب" de 2, "ت" de 119, "ز" da 5 gazel mevcut; bu bakımdan mathû' nüshaya nazaran bu yazma daha tam. Fakat mathû'da, meselâ "ز" de 7, "س" de 2, "ع" da 1, biri nâ-tamâm olmak üzere 23 gazel var; faydalanmak ve kesin sonuca varmak için başka yazmalarla ve mathû' nüshayla karşılaştırmak gerekir. 223. a - 225. b de rubâiler var. Sonundaki 996 H. yi gösteren rubâiyle 106 rubâi var (*mathû'da* 212). Kenara da 18 rubâi yazılmış; fakat bunlar şüpheli. Meselâ 225. a daki ilk rubâî, Mevlânâ'nın, diğer iki rubâî, Hayyâm'a nisbet edilmekte. 235. a hâşiyesine Sa'îd Hamdan Ç. 'Urî'nin vefât târihini gösteren kıt'ayı yazmış. 235. a - 236. a da kâîl tere. e dâîr farâşça bir yazı var. 246. s. ye kadar olan kısım boş. 246. b - 288. b de Macma'al-Abkâr" ı, 289. b - 302. b de "Farhâd u Şîrin" ı,

303. b - 311. b de "Nafs-i Nafis" i var. Nüşanın yazarı ve yazılış târihi belli değilse de XII. asr-ı hicriye âid olduğu (XVIII), kâğıt, yazı ve resm-i imlâdan anlaşıl-makta.

'Urî Muḥammad b. H'âca Zaynaddîn 'Alî b. Cemâlad dîn-i Şîrâzî, Şîrâz'da şöret bulmuş, Hindistân'a gitmiş, 999 H. de (1590 - 91) Lâhur'da vefât etmiş, cesedi Nacaf-i Aşraf'e nakledilmiştir (*Rayhâna*, III. s. 77; *Farhang*, s. 387. *Dirân-ın ve kasidelerinin basmalarıyla şerhleri için* Eduard Edwards M. A.'nın, *A Catalogue of the Persian Printed Books in the British Museum*'una b. Londra-1922; s. 402 - 403. Karşılaştırmamız, *Divânı*yle *Macma'al-Abkâr*'ının 1880 *Kânpur tab'ı*-ledir).

Sebk-i Hindi'yi benimsiyen 'Urî, İran'dan ziyade Türkiye'de meşhurdur. 1103 H. de (1691 - 1692) Kandiye muhafızı iken vefât eden 'Abdarrahmân 'Abdî Paşa, kasidelerini şerhetmiştir (*O. M. III*, s. 98 - 99). Kasidelerine başka şerhler de vardır. 1237 de (1822) i'dâm edilen Tepedelenli Ali Paşa adma, Yanya'lı Süleyman adlı birinin "Şarḥ-ı Kaşâ'id" i, İst. Üniv. K. de, Türkçe yaz. da 9603 No. da kayıtlıdır. 1113 te (1701) vefât eden Radûsî-zâda Muḥammad (b. O. M. I, s. 315), 'Urî'nin Kaşîr hakkındaki kasidesini şerhetmiştir ki elyazısı 1084 te yazılmış nüsha (1673), İst. Üniv. T. Y. da 9724 No. da kayıtlı mecmûanın ilk risâlesidir (9. b-15. b). Bu şerhin bir başka nüshası, aynı K. de 3636 No. daki mecmûanın ilk risâlesidir ve I. a da Naşâtî (1085 H. 1674) ve 'İzzatî'nin (1092 H. 1681) bu şerh hakkında Türkçe birer medhiyye kıt'aları var. 9724 No. daki mecmûada 2. risâle, 'Urî'nin Hz. 'Alî'ye medhiyye olan ve

ای مرتفع ز نسبت ذات تو شان علم

كلك كهر فشان تو رطب اللسان علم

matlâ'lı kasidesinin şerhidir ve bu da şârihin elyazısıyledir (16. b - 23. a. *Mec.* 3636, 25. b - 30 b). 3. risâle, 23. b - 29. b dedir ve

دی که لشکر غم صف کشد بخونخواری

دلم بنا له دهد منصب علمداری

matlâ'lı kasidesinin şerhidir (3636; 32. b - 38. a). Bundan sonra, Naw-rûziyya şerhi gelmektedir ve sonunda, "Muḥammad b. Muḥammad Radûsî-zâda'nın 1088 yılı muharreminin 14. günü (1677), bu kasideyi sadr-ı a'zama sunduğuna dâir ketebede kaydı vardır (3. b - 44. b. 3636; 9. b - 22. a). 3636 No. da kayıtlı mecmûada, bu zâta âit olduğunu sandığımız,

اقبال کرم میگزد ارباب هم را همت نخورد نشتر آری ونعم را

matlâ'ıyle başlıyan kasidesinin ve bâzı beyitlerinin de şerhi var (41. b - 51. b).

Kaside ve kıt'aların başı.

وصف صنعت کز لب هر ذره میرزد برون

نطق را در معرض عقد اللسان انداخته

(1. a)

Son : کوتاه کنم عبارت ومعنی کنم بلند
ان بلبلم که نغمه زن باغ حیدرست
(95. a)

Gazeller.

Baş : تحفه مرهم نکیرد خاطر افکار ما
سایه گل در نتابد گوشه دستار ما
(98. b)

Son : چنین میخواستی عرفی که هرچندان وفا دشمن
بلا انگیز تر باشد جفا اندوز تر باشی
(225. b)

Rubâiler :

Baş : یارب نفسی ده که شما بردارم وین نفس بآهنگ سزا بردارم
(225. b)

Son : مجموعه طراز قدس تاریخش یافت اول دیوان عرفی شیرازی
(235. a)

جمع الایکار Macmâ'al-Abkâr :

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم موج نخستست نه بحر قدیم
(247. b)

Son : ریش فزون کن غم بیسوده چند کم زرخ خود نتوان بوده چند
(288. b)

(Sonunda)

جمله ابیات مجمع الایکار

یک هزارست و چار صد بشمار

beyti yazılmış ve "۱۴۰۰ عدد ابیات" kaydı konmuştur.)

Farhād u Şîrîn : فرهاد و شیرین

Baş : خداوندا دلم بی نور تنک است دل من تنک و کوه طور سنکست
(289. b)

Son : کسی را کز زبان این هرزه خیزد اگر من خون نریزم عشق ریزد
(302. b)

Nafs-i nafs : نفس نفیس

Baş : همدی که از نهایت شایستگی منزّه از شایبه تعین و تخصّص آمده
(303. b)

Son : وهر نفس که بنا شایستگی از عمر طی شود در شمار مدت نیست
(311. b)

Cilt

674

2590

مجموعه

Macmû'a

FARSÇA

Cilt eb'adı : 19.2 × 10.8

Yazı eb'adı : 13.1 × 7.3

Üstü altın sümbül şemseli, kenarları zencirekli ve düz altın cetvelli, miklaplı, arkası tâmir görmüş açık kırmızı renkte ciltli. Başlıklar lâcüverd üstüne altınla ve tahrirli çok güzel tezhibli. Her başlıkta beyazla kûfî, yahut ta'lyik, bâzıları yeşil, pek azı mesih yazıyla seçme şiirlerin kimlere âid oldukları yazılı. 473 yap. Her s. de 15 satır, her satırda bir beyit var. S. kenarları, mısra' araları ve şiir başları lâcüverd ve altın cetvelle çevrili. Şiir başlıklarında bâzı surhla, bâzı lâcüverd, bâzı da altınla "رله", yahut kaafiye göre harf yazılı. Yazı ta'lyik ve sonadek aynı. Baş tarafı noksan. İçindeki gazellerle rubâilerin, beyit ve müfredlerin şâirlerinin adlarını alfabetik olarak yazıyoruz :

Alâ (Kaadi. Aştîyânî. 936 H.), Ârifî (842), Âsafî (Şîrâzî, yahut Kuhistânî), Bîsâtî (İsmet-i Buhârî şâgirdlerinden 815), Câmî (898), Ehli (942), Emîrî (Hererî? IX. yüzyıl), Eşref (Marâgîy, IX.), Evhadî (İsfahânî), Fedâî (?), Fegaanî (925), Fettâhî-i Nişâbüri (852), Gaybî (Şîrâzî. X. yüzyıl), Hâfız (791 - 792), Hallâc (Husayn b. Mansûr. 309), Hayâlî (850), Hevâî (?), Hilâlî (-i Çagatâyî. 939 yahut 935), Husrev (Emîr. Dihlevî. 795, yahut 798), Hümâyûn (910), İsmet-i Buhârî (840), İsâ (Kaadi. 896), Kaasım-ı Envâr (IX. yüzyıl), Kemâl (Hucandî. 803), Kutbî (Tânî, yahut Kunâbâdî), Mânî (928), Mehdi (924), Melihî (X - XI.), Mes'ûd (Hâce. Kumtî), Mir Hasan (?), Muhyî-i Lârî (X.), Nâsır-ı Buhârâyî (779), Nasîbî (Giylânî, Yezdî. 944, 914) Ruzâyî, Sa'dî (691), Sâidî (İsfahânî. 942), Selmân (Sâvecî, 789), Seyfî (IX.), Süheyli (914), Şâhî (Sebzârî), Tâli'î (IX.), Tûsî (IX.), Zâtî.

Son tarafları nem görmüş olan bu mecmûa, X. asırda (XVI) tertib edilmiştir.

Baş : سختی کزلبت آید که مبدا شود کس

بی دل بردن خسرو چه فسوزست مجرب

(1. a)

Son : رفت فغانی و همان سنک رقبیش از پیست

شاید اگر ازین ستم سر بچون نهد کسی

(473. b)

Bu mecmû'anın 241. b yaprağında şu yazı var :

« هدیة السلطان الاعظم مالك رقاب الامم سيد سلاطين العرب والعجم واضع دعائم العدل في البلاد مؤسس مناهج السعادة على العباد ابو سعيد بهادر خان و امر باعمالها في مدينة الموصل »

فی سنة ثمان وعشرين وسبعایه وارسلها الى التربة المقدسة المطهرة لاجل الاستشفاع بصحابة الامير سنقر آقا فی سنة اربع وثلاثين وسبعایه الهجرية المصطفوية

Bu yazı, Konya'da, Mevlânâ dergâhına Abû-Sa'îd Bahâdır Hân (736 H. 1335) tarafından Niğde Vâlisi Sunkur Aka ile gönderilen Nisân tasının hediye edildiği yılı göstermektedir. Bu tas hakkında, Konya müzesi eski müdürlerinden rahmetli M. Zeki Oral'ın, "Hz. Mevlânâ dergâhındaki şah-eserlerden Nisân tası" adlı bir kitabı vardır (*Ankara—Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1954. Bu kaydı ilk olarak Z. O., yayınlamıştır; s. 2*). Niğde Mogol vâlisi Sunkur Aka'nın mezar taşı, Konya müzesinde 1276 No.da kayıtlıdır; bu zât 790 da (1388) vefât etmiştir (*Bu kaydı Necati Elgin verdi*).

Aynı s. nın üstünde, başka bir kâğıda basılıp kesilerek yapıştırılmış târihsiz bir mühür var. Bu mühür de, ta'lyikle

«مهر آل علی چو نقش نگین مهر کرده بدل وجیه الدین»

beyti kakkedilmiş.

269. a da şu rubâiler kayıtlı :

ابوالمظفر شاه طهاسب فرماید

من بارخ صحبت تو هستم مشتاق

چشم به مثال تو ندیداست آفاق

در هر مجلس که هم تویی چشمم و چراغ

نی درری وروم و نه خراسان و عراق

حضرت بهرام میرزا فرماید

بسته دهن شکر لب سیمین ساق

مثل رخ تو ندیده ام در آفاق

مجنون ز غمت مرده ولیلی ز فراق

مشهور تویی ز هر دو عالم آفاق

İlk rubâi İsmâ'il-i Şafawî'nin oğlu olup 930 da (1524) tahta geçen ve 984 te (1576) vefât eden Şâh Tahmâsh'ındır. Bahrâm Mirzâ, Tahmâsh'ın kardeşidir ve 957 de (1550) vefât etmiştir. Taşkîrâ sâhibi olup 983 te (1575) vefât eden Sâim Mirzâ, Bahrâm'ın kardeşidir.

Cilt

675

2591

سلیمان ساوچی

Salmân Savacı (Camaladdîn, 779 H. 1376)

(دیوان)

Dîvân

FARSÇA

Cilt eb'adı : 21 × 15

Yazı eb'adı : 17.5 × 10.3

Yumuşak ciltli; sırt ve yanları tamir görmüş. Başı ve sonu noksan. Yazı ta'lyik. 90 yap. Her s. de 27 satır, her satırda üç mısra' var. Başlıklar surhla yazılmış. 2596 No. ya b.

Baş : فی توحید الله سبحانه وتعالى

هر دل که در هوای جمالش مجال یافت

عنقای همتش دو جهان زیر پال یافت

(1. b)

Son : نه انم که بر تمام از تو عنان را

ازین پس کرم صدره پیش رانی

(90. b)

Cilt

676

2592

حافظ شیرازی

Hâfîz-ı Şîrâzî (Şamsaddîn Muḥ. 791-2 H. 1389-1390)

(دیوان)

Dîvân

FARSÇA

Cilt eb'adı : 18.7 × 11

Yazı eb'adı : 14.6 × 8.2

Ortası şemseli, köşebentli, kenarı zencirek cetvelli, miklaflı Osmanlı cildi. 252 yap. Her s. de 15 satır, her satırda bir beyt var. Başta 1. b de ve gazellerin başlangıcı olan 14. b de tezhib var. S. kenarları altın, surh ve lâcüverd cetvelli; s. lerin dış kenarlarında da tek lâcüverd cetvel var. Şiir başları ve mısra' araları şâkuli ve ufkiy surh cetvelle ayrılmış. Yazı ta'lyik. Yazan bilgisiz bir zât olduğundan yanlışları çok. 1. b - 7. b de, "ârzû, mahabbet, tâlib, matlûb, ışk..." gibi terimlerin ve bilhâssa tasavvufî izâhlarını muhtevî ve kimin olduğu bilinmiyen farsça bir

risâle var. 8. a - 11. b de Hâfız'ın şiirlerini toplayıp divânını tertib eden Muḥammad Gul-andâm'ın önsözü mevcut. 12. b - 13. b de,

در عشق تو ای صنم چنانم کز هستی خویش در گنجم

beytiyle başlayan terkibi ve

زمانه برمن بیدل مگر چنانکند بلای هجر تودیکر نصیب مانکند

beytiyle başlayan muhammesi ve bir gazelinin, kime âid olduğu bilinmiyen bir tahmisi var. Divânda 715 gazel, biri tahmîs olmak üzere üç muhammes, 1 sâkiy-nâme, 57 kıt'a, 102 rubâî, 2 mesnevî, 1 terci' var; Hâfız'ın vefât târihleri bunlara dâhil değil. Yazarı ve yazılış yeri ve târihi belli olmamakla berâber kâğıt ve yazı bakımından XI. asra (XVII) âittir. 1. a da 1174 yılını bildiren bir temellük târihi, 14. a da Râtîb Ahmed Paşa'nın (1175) bir temellük kaydı ve mührü mevcut.

Baştaki risâle :

Baş : بسم . . . سپاس و ستایش موجودیرا که اعیان اشیا را بظهور
(1. b)

Son : و مناعة عاشق و معشوق را گویند فافهم والله اعلم بالصواب
(7. b)

Gul-andâm'ın Önsözü :

Baş : بسم . . . حمد بیحد و ثنای بیعد و سپاس بیقیاس مر حضرت
خداوندیرا
(8. a)

Son : . . . و عفو کامل در گذاراد انه علی ذلك قدیر و بالاجابت
جدیر (Boyle)
(11. b)

Divân :

Baş : الایا ایها الساقی ادرکاساً وناولها
که عشق آسان نمود اول ولی افتاد مشکله
(14. b)

Son : ای که برما بگذری دامن کشان
حافظ الحمیدی همیخواهد بخوان
(251. b)

(Hâfız için H. Ritter'in, *İslâm Ansiklopedisi*'ndeki Hâfız mad. e; Cüz. 40; *İst.* 1948, s. 65 - 70; bizim Hâfız Divânı terc. e b. *Şark-İslâm Klâsikleri*: 4, Maârif Vekâleti Yayın. *İst.* 1944 - Maârif Mat. s. 1 - 39.)

Cilt

677

2593

فصیحی

Faṣîhî

(دیران)

Divân

Farsça

Cilt eb'âdı : 20.5 × 10.8

Yazı eb'âdı : 15.5 × 7.4

Ortası altın şemseli, kenarları köşebentli, miklaph, arkası tâmir görmüş güzel bir Osmanlı cildi. 141 yap. Her s. de 15 satır var; her satırda bir beyt mevcut. Kasidelerin başladığı 1. b de, başlıkta bir tezhîb var. 31. b de terci'ler başlıyor; tezhîb yeri açık bırakılmış. 64. b de gazeller başlıyor ve başta gene bir tezhîb var. S. kenarları ve mısra' araları altın cetvelle çerçevesi. Şiir başlıkları ufkiy altın cetvelle ayrılmış. Yazı ta'hiy. 57. b de Şahidî adlı birine, 1008 yılını gösteren (1590), 56. b de İbrâhîm adlı birine 1011 (1602), 59. a da 1015 (1606) yılını ifâde eden târihler var. Faṣîhî, Faṣîhî-i Harawî diye tanınmıştır ve 1031 de (1621 - 1622) vefât etmiştir (*Farhang-i Suḥan-varân*; s. 449). Divân'da kasideler İmâm 'Alî b. Mūsâ'ar- Rîdâ'ya üç kasideyle başlıyor; bunlarla berâber 16 kaside var ki biri 'Alî b. Abî- Tâlib'e, 3 ü İmâm Rîdâ'ya medhiyye. 7 terci' mevcut; bunların da biri İmâm Rîdâ'ya medhiyye. Aynı bölümde, 'Alî b. Abî-Tâlib'e bir kasidesi daha var. 13. b, 20. b, 22. b, 28. b de "Husayn Hân" adlı birisini övmekte. Son kasidede,

هرات عمره الله خراب بود چنانک

که جز خرابی دروی نبودیک دیرار

.....

.....

هری بهشت و تواز بندگان حضرت شاه

خدای کرده ترا زین بهشت برخوردار

dediğine (28. b - 29. a) ve

آرایش مسند خراسان تاج سر بردران حسین خان

beytine göre bu zât, Horasan valisi Husayn Hân'dır. Faṣîhî,

در عهد شاه عادل عباس پادشاه

از سعی افتخار سلاطین حسین خان

beytiyle bu zâtı, Şâh 'Abbâs-ı Bozorg'le (*Saltanat*.: 996 - 1038 H. 1588 - 1629) berâber anar (*İst. Üniv. K. Nüshası*, No. 120; 36. a).

Bu divânın, kâğıdı, yazısı ve resm-i imlâsı bakımından XII. asr-ı hicriye (XVIII) âit bir nüsha olması gerektir. "ا" harfinde 15, "ت" harfinde 35, "د" harfinde 58, "ر" da 2, "ز" de 2, "س" da 8, "ق" da 1, "ل" da 1, "م" de 55,

"ن" da 10, "ر" da 7, "ی" de 6 gazel ve böylece 200 gazel var; bunların bir kısmı noksan. Bunlardan başka 3 kıt'a, 155 rubâî var. Tercî' beytiyle altıyâr beyitten meydana gelmiş olan ve altı bentten tereküb eden bir tercî'inde, tercî' beyti,

زیب اورنک خراسان خان عالیشان حسین

ای بنامت زنده نام میرزا سلطان حسین

olduğuna göre (İst. Univ. K. N. 95. a - 97. a) bu Husayn Hân, Husayn Baykarâ'nın vefâtından sonra kardeşiyle müstereken saltanat süren Muzaffer Husayn olabilir (Kamûs'ül-A'lâm; II, s. 1237). Faşihî için Jan Rypka'nın "Iranische Literaturgeschichte" adlı eserine de b. (Leipzig; 1959; s. 290. Bu eserde ölümü M. 1636 - 1637 gösterilmektedir; H. 1046)

Baş :

بسم . . .

دلم بگرفت ز این ریا پوشان بالائی

روم از کاروان ناله دزدم دلق عربائی

(1. b)

Son : جامهٔ جان بر نشان کور باد چشم یقینان چو کمان کور باد

(141. b)

(Faşihî'nin İst. Univ. K. Türkçe yaz. da 760 No. da kayıtlı mecmûada noksan; 2. kitap; Farsça yaz. da 120 No. da, devrine âit ve nisbeten tamâm bir nüshası vardır. Elyazısıyla mecazlara âit tertib ettiği mee. A. Gölpinarlı kitapları arasında, 16 No. da kayıtlıdır; b.)

Cilt

2594

678

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 19 × 12.5

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Üstü ebrî kaplı, yanları ve sırtı meşin, muklaph mukavva ciltli. 286 yap. Satırlar muhtelif. Yazı ta'hyk. Her satırda bir beyit var. Birçok s. lerde yazı dağılmış.

I) عطار 'Attâr: اشترنامه Uştur-Nâma. Fars.

Baş : ذات حق خواهی فنا شو در جهان تابنابد افتاب در جهان (1. b)

Son ve k.: پی رو درد دل عطار شو وز هزاران گنج برخوردار شو

تحت الانتخاب من کتاب اشترنامه شیخ فریدالدین عطار طیب الله مرقدہ ونور مضجعه فی العاشر ذوالقعدة احدی وخمسین وثمانائة

(23. a)

(Ketebede de tasrih edildiği gibi "Uştur-Nâma" den bir seçmedir. Uştur-Nâma, 3600 beyit kadardır ve "Hırad-Nâma" diye de anılır; 'Attâr'ın olmayıp bu mah-lâsı kullanan başka bir şâirindir; Cust u cû; s. 105.)

II) عطار 'Attâr: رسالهٔ حضرت خواجه عطار Risâla-i Haqrat-i H'âca 'Attâr. Farsça.

Baş : کرد از حیدر حذیفه ان سوال

گفت ای شیر حق وفخر رجال

(23. b)

Son : بر امید آمد این درویش تو

چون بنومیدی رود از بیش تو

(53. b)

(Bu beyitler, 'Attâr'ın "Muşibat-Nâma" sindendir; İst. Univ. K. Fars. Y. No. 214; 445. b.)

III) عطار 'Attâr: اسرارنامه Asrâr-Nâma'den seçme, Fars.

Baş : ابتدا از نام حی لایزال صانع اشیا وابداع جلال

(54. b)

Son : ذات حق خواهی چرا در خویشتن باز ماندستی چنین بر خویشتن

(89. a)

(Bu kitap 1298 H. de Tehran'da basılmıştır.)

IV) عطار 'Attâr: مقامات الطیور Maqâmât'aṭ-Ṭuyûr'dan seçme. Fars. Ma-ḳâmat'aṭ-Ṭuyûr, Mantık'aṭ-Ṭayr'ın diğer adıdır.

Baş : سوالی کرد ازین شیوه یکی خام از ان سلطان برحق سربسطام

(89. b)

Son : که این مادر بدین دوبجه امروز کز وکشتند جمله شفقت آموز

(135. b)

V) مولانا جلال الدین محمد Mawlânâ Calâl'ad-dîn Muḥammad (672 H. 1273):

رباعیات Rubâ'iyât. Fars. 65 rubâ'î.

Baş : در وصف تو عقل طبع دیوانه گرفت

جان تن زده با عقل لبم خانه گرفت

(137. b)

Son : تو سروروانی و سخن بیش تو باد میگویم سر بمکری جنبانی
(143. b)

(137. b de, kenara kırmızı kalemle "×" işaretli rubâiler, 15 rubâi. İlki olan, beytiyle başlayan rubâi, Huzûr'da teşhîrde bulunan 2 ciltlik "Divân" ın ikinci cildinde var ve o nüshayı esas tutarak yaptığımız tercememizde mevcut (Rubâiler; İst. Remzi Kitabevi—1964, rubâi: 186, s. 219. Badî'az-zamân Furûzan-far basması Kulîyyât-ı Şams yâ Divân-ı Kabîr; Tehran Üniv. Yayın. c. VIII, 1342 Ş. H. s. 280; 1664. rubâi). 5. rubâi olan "چه" redifli rubâi, bizde "ی" harfinde (s. 198; 7. r. B.F. basmasında da "ی" harfinde; s. 284; 1687. r.). 10. rubâi B. F. de var (s. 290; 1727. r.). Geriye kalan 12 rubâi ne bizde var, ne B. F. basmasında.)

ای در دل هرکسی ز مهرت تابى وى از تو تضرعى بهر محرابى

VI) مولانا Mawlânâ : Bâzı şiirleri ve bir rubâisi. Fars.
Baş : ای یار اگر نیکوکنی اقبال (ما) صلدتوکنی
تا بولک روی این سوکى باشد که بابا خوکنی
(144. b)

Son : هر چند که جمله شاخها رخسانند
جنیدن هر شاخ ز اصل دگرست
(144. b)

(Rubâinin ikinci beytidir; ilk mısra'ın sonu "چنانند" olacak. Bizde, "ت" harfinin 25. rubâisidir; s. 30. B. F. basımında 39. s. de 229. rubâidir.)

VII) عطار 'Attâr : Rubâ'iyât. Fars. 65 rubâi. Aynı yazıyla.

Baş : ای باکی تو منزله از هر باکی قدوسی تو مقدس از ادراکی
(149. a)

Son : از پرده غیب هیچکس اکه نیست

هرکس برهی دگر برون افتادند
(155. a)

(Sonuna yeni bir yazıyla iki beyit eklenmiş.)

VIII) عطار 'Attâr : Şiirler. (Divân'ından aynı yazıyla.)

Baş : گرمرد این حلدی ز نزار عشق بندى

دین دور دور از تست بر خویشتن چه خندى
(158. b)

Son : چه میکوی تو ای عطار آخر که داند این رموز و این اشارت
(169. b)

IX) عطار 'Attâr.

Baş : حکیم هند سولک شهر چین شد بقصر شاه ترکستان زمین شد
(170. b)

Son : چو از خلقت نه سودونه زیانست همه رحمت برای عاصیانست
(184. a)

(Öbür yazılara nisbeten yeni bir yazıyledir. 185. a da Hâfîz'ın bir gazeli var.)

X) Ni'mat-Allah-ı Walî (Şâh. 827 - 832 H. 1423 - 1424, yahut 1428 - 1429) : Şiirler. Fars.

Baş : مجمع البحرين جامست و شراب این شراب و جام آبست و حباب
(185. b)

Son : غیر ساقی و جام می هیچست نکند صرف هیچ دانا عمر
(286. a)

(Bu şiirler, ayrı ve, IX No. daki şiirlerin sonuna Hâfîz'ın gazelini yazanın yazıyledir. Ancak gerek kâğıt, gerek resm-i imlâ, gerek yazı bakımından, nihâyet IX. yüzyıla; XV; âittir. 408 gazel var; bunların birkaç tânesi kat'a. Ayrıca 214. b - 218. b de mesnevî tarzında yazılmış bir şiir var ki biz, bunun ayrı bir risâle olduğunu sanıyoruz. İlk beyti,

حمد ان حامدی که محمودست بخشش اوست هرچه موجودست

son beyti de,

دولت وصل او مهیا باد خاطر او مدام با ما باد

beytidir. Bu mesnevîden başka 9 rubâi var. Kirmân'ın Mâhân kasabasında doğan ve şiirlerinde "Sayyid" ve "Ni'mat-Allah" mahlaslarını kullanan Şâh Ni'mat-Allah Nûr-ad-dîn'in hâl terc. ve eserleri için "Rayhâna" ye; IV, s. 301 - 303; eserleri ve kendisi hakkında hangi kitaplarda bilgi bulunduğunu anlamak için de "Farhang-i Suhan-varân" a b. s. 612.)

Cilt

679

2595

مغربی (محمد شیرین)

Mağribî (Muhammad Şirin)

Divân

(دیوان)

FARŞA

Cilt eb'âdî : 17.2 × 10.2

Yazı eb'âdî : 13 × 7.3

Sırtı ve kenarları tâmir görmüş meşin cilt. 79 yap. Her s. de 17 satır var. Yazı ta'lyk. Kâğıdı az aharlı samânî. IX. yüzyıla (XV) âid. Mağribî Şamsaddin Muham-

mad Şirin, 808, yahut 809 (1405 - 1406), yahut da 819 da (1416) vefât etmiştir (Hâl terc. ve kitapları için Rayhana'ye b. c. IV, s. 53 - 54).

Bu nüshada, "ا" harfinde 10, "ب" de 3, "ت" de 41, "ث" de 3, "ج" de 3, "د" de 34, "ر" da 10, "س" de 3, "ش" de 8, "ك" de 4, "ل" da 1, "م" de 20, "ن" da 15, "و" da 7, "ه" de 8, "ی" de 28 gazel var ki tutarı 195 tir. 63. a da Tare'ât başlamakta ve iki terci' mevcut. Rubâiler, 76. b - 79. b dedir ve 37 tânedir. Sonunda bir beyit var.

Baş : . . . بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذى انشاء عروض الكون . . .
خورشید رخت چوکشت پیدا ذرات دوگون شد هویدا
(1. b)
Son : چون بخورم باده شوم مست ازو نیست شوم باز شوم هست ازو
(79. b)

Cilt

680

2596

سلیمان ساوجی

Salmân Savacı

(دیوان)

Dîvân

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 20 × 10

Yazı eb'âdı : 15.9 × 6.5

Ortası şemseli, kenarları ince cetvelli koyukırmızı ciltli. Yazı, X. asrın (XVI) nesta'lykının karakteristik bir örneği. İlk yaprağı yeni bir yazıyla yazılıp divâna eklenmiş. Bu s. nin kâşifesi "عبردر" kelimesi iken 2. a "وین در مهایی که می کردند کردش این زمان" mısra'ıyla başlamaktadır; daha bâzı yerlerde de kaafiye, vezin ve redif bakımından sahifeler birbirini tutmadığından eksikler bulunduğu anlaşılıyor. Baş tarafta 73 kasîde, 8 terci' var. Ondan sonra kıt'alar ve gazeller başlamakta. Sonda da gene kasîde ve terci'ler var. Bu divân, kütüphanedeki diğer nüshalara nazaran oldukça tamam bir nüshadır (779 H. de; 1376; vefât eden Salmân için Rayhâna'ye, II, s. 152 - 153; Farhang'e, s. 274 - 275, bilhâssa eserleri ve hakkındaki incelemeler için Prof. Tahsin Yazıcı'nın "İslâm Ansiklopedisi" ndeki Salmân Savacı mad. e b. Cüz. 105; 1965; s. 858 - 860).

Baş : هر دل که در هوای جمالش کمال یافت
عنتای همیش دو جهان زیر بال یافت
(1. b)

Son : خجسته باد ترا ناج و تخت سلطانی
ببندگیت سلاطین عهد بسته نطق
(160. a)

(163. a - 164. b. de Sayyid Şarîf'in, Mânî'nin, Salmân'ın birer şiiri ve hâşiyede kıt'alar var.)

Cilt

681

2597

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdı : 19.5 × 10.7

Yazı eb'âdı : 16.8 × 6

Kenarları ve sırtı meşin, üstüne kâğıt kaph, muklaplı âdi mukavva cilt. 47 yap. Her s. de 23 satır, her satırda bir beyit var. S. kenarları ve mısra' araları altın cetvelli; s. kenarlarında hâşiyeye için ayrı bir yer ayrılmış ve altın cetvelle çerçevelemiş. Her şi'r'in başında ufkiy altın cetvelle ayrılmış yerde, altınla "بسماعی فرماید، و ایضا، و" gibi yazılar yazılmış. Bu kısım, 32. a da bitiyor. 33. b de aynı yazıyla ve surhla başlığı altında 43 şiir var; 40. b de bitiyor. 41. a - 47. a da 982 H. de (1574) vefât eden Abû's-Su'ûd'un tefsirine Ruknaddîn adlı birisinin, 972 yılını gösteren (1564) "باج تفسیر کلام معجز" târih mısra'mı hâvî yedi beyitlik arapça bir târihi, Kamâl'in (Kamâl Ummî?) türkçe bir şi'ri, Abû's-Su'ûd'un üç fetvâ sûreti, kimin olduğu bilinmeyen türkçe bir şiir, Muḥammad Çalabî Na'îçacı-zâda başlığını taşıyan diğer türkçe bir şiir, Ulvî'nin türkçe bir gazeli, Câmî'nin birkaç şi'ri var. Mecmûaya surhla numara atılmış. Salmân'ın şiirleri 1. b de başlıyor; karşı sahifeye konan numara, bunu tâkiyib etmiyor. 40. a daki eski no. 125. Anlaşıyor ki bu mecmua, bir hayli büyükmüş; içinden bir parçası ayrılıp ciltlenmiş. İlk s. de güzel ve müzehheb bir safiha içinde altınla "مولانا جمال الدین سلمان" yazısı var. 41. a dan sonraki yazılar yeni. Mec. X - XI. asra (XVI - XVII) âid olsa gerek.

Mecmûada şi'ri bulunan Vahidî, 942 de (1535) vefât eden Vahid olmasa gerek. Nizârî, 720 - 721 de (1320 - 1321) vefât eden Nizârî-i Kuhistânî olabilir (Farhang; s. 599. Ḥasan, VII. yüzyılda (XIII) yaşayan Ḥasan-ı Dihlawî olabilir (aynı; s. 159). Bisâtî, İsmat-i Buḥârî'nin şâgirdlerinden olup 815 te (1412 - 1413) vefât eden Bisâtî-i Samarkandî'dir.

Baş : ای در هوای عمرت ذرات کون کردی
وعد از صفای حیرت جنات عدن کردی
(1. b)
Son : چون مست قاصد را محل کز دوست پیغام آورد
بادی دمیدی با رها ازوی خبر پرسید می
(40. b)

Cilt

682

2598

(امیر خسرو دهلوی (ابن سیف الدین محمود)

Amîr Husraw-i Dihlawî b. Sayfaddîn Maḥmūd :

(دیوان)

Dīvān

FARŞA

Cilt eb'âdı : 22 × 13

Yazı eb'âdı : 16.3 × 9

Üstü ebrî kaplı, sırtı ve kenarları meşin, mukavva ciltli. 240 yap. Her s. de 19 satır, her satırda bir beyit var. 9. b ye kadar s. kenarlarında ve mısra' aralarında surh cetvel mevcut. Her on yap. ta, kenara "الجزء الثاني، الجزء الثالث..." yazılmış. 725, yahut 728 de (1325, 1327 - 8) vefât eden Amîr Husraw-i Dihlawî ve eserleri için Rayhâna'ye, I, s. 110 - 111, Farhang'e, s. 190; İslâm Ansiklopedisi'nde Hidayet Hosam'in yazdığı Husrav mad. e; s. 601 ve bilhâssa Nihad M. Çetin'in Şarkiyat Mec. da, "Amîr Husraw-i Dihlawî'nin eserlerinin yazma nüshaları" makaalesine b. (V. İst. 1964; s. 71 - 84).

Bu nüshada, "ا" harfinde 65, "ب" de 7, "ت" de 164, "ج" da 2, "د" da 457, "ه" da 31, "ز" de 10, "س" de 2, "ش" da 46, "ط" de 1, "ق" da 1, "ك" de 6, "ل" de 6, "م" de 194, "ن" da 109, "ر" da 34, "هـ" de 67, "ي" de 58 gazel var ki tutarı 1260 eder. Kit'a ve beyitlerin yekûnu da 137 dir (Edward Edwards M. A'nın Catalogue of the Persian Printed books in the British Museum" una da b. Londra — 1922, s. 333 - 336).

Baş : ابر می بارد ومن میشوم از یار جدا
چون کنم دل یچنین وقت ز دلدار جدا

Son ve ketebe: بحق اشهد ان لا اله الا الله بدین احمد مرسل رسول یازبسین

قد وقع الفراغ عن تحریر هذه الديوان من تأليف الامير خسرو دهلوی
بعون الله الملك القوى يوم الاحد آخر محرم الحرام اول شهر سنه احدى
وخمسين وثمانمائة الهجرية النبوية على يد العبد... على بن طغان الرومی...
كتب في بلدة محمد اباد حميت عن القهر والفساد بلد من بلاد الهند
(240. a)

Cilt

683

2599

مجموعه

Macmû'a

FARŞA

Cilt eb'âdı : 25 × 14

Yazı eb'âdı : Muhtelif

Sırtı ve ön köşeleri meşin kaplı, üstü ebrî kâğıtlı mukavva cilt. Yazı güzel bir ta'liyk. 58 yap. Her s. de rubâiler kısmının açık yerleri dâhil, 17 satır var. Âyetler ve dikkati çekmesi gereken yerler surhla yazılmış.

I) یار احمد ابن حسین الرشید المشتہر بالتبریزی Yar-Aḥmad b. Husayn'ar-Ra-şîd'al-muštahar bi't-Tabrizî : طربخانه Tarab-Hāna. Farşça.

terkibinin gösterdiği 867 de (1462 - 1463), Yār-Aḥmad b. Husayn Raşîdî, Ḥayyām'ın rubâilerini toplamış, «نصائح و آداب، حکمیات، مناجات»، «سکریات و هزلیات، موقوفات، نکات و تضمینات، فصول، و خریات، اغتنام و فرصت، حکیم خیام. طربخانه یار احمد رشیدی، رساله سلسله الترتیب، خطبه تمجید ابن سینا رباعیات، رباعیات و ترجمه خطبه تمجید. با مقدمه و حواشی عبد الباقی کولیچکارلی Hayyam: Rubâiler ve Silsilat-al- Tartib, İbnî Sînâ'nın Tameid'i ve tercemesi. İst. Remzi Kütahesi; 1322 Şemsî hieri — 1953. Farşça Önsöz'e b. 1 - 10; Türk harfleriyle hulâsası; III - XLVI). Bu nüshanın sonu eksiktir (yukarıda arz edilen neşrimize b. s. 96 - 99).

Baş : حمد ییحد حکیمی را که برابطه فراشان ثلاثی و رباعی...
(1. b)

Son ve ketebe: نومیذ نیم ز بارگاه کرمات زیرا که یکی را دو نگه تم هرگز :
یوم الخمیس ۱۲ شهر محرم سنه

بمقام دهک از توابع دهستان از نواحی مرور غندار
استراپاد... (34. b.)

(Yukarıda da söylediğimiz gibi sonu eksik; yedinci, yani تضمینات olmadığı gibi son tarafı da yok. İkinci beyitini yazdığımız rubâî, neşrimizin metin kısmında, 96. s. dedir.)

II) بابا افضل الدین کاشانی Bābā Afḡaladdîn Kāşānî (674 H. den 1375, önce):

Rubā'iyāt: Farşça.

256 rubâî. Müze memurlarından rahmetli Veli bu rubâileri incelemiş, 16 tanesinin, cüz'i farklarla Mawlânâ'nın rubâileri arasında, 1 tanesinin Ḥayyām'ın

rubâileri arasında bulunduğunu, kenara, kırmızı kalemle işaret etmiştir; ayrıca 5 tanesinin mükerrer olduğunu kaydelemiştir.

Baş : نه عقل بکنه لایزال تورسد نه نقص بدامن کمال تورسد
(35. b)

Son : از خدمت مخلوق مبرا کردیم تا خرقه ما بغیر طاعت نبود
(56. b)

(Baba Afşaraddîn ve eserleri için Tehran Üniv. Prof. larından Muctabâ Mil-nouci ve Yahyâ Mahdawî'nin hazırladıkları "muşannafât-ı Afşaraddîn Muḥammad Maraḡi-i Kāşānî"ye ve mezkûr eserin önsözüne b. Tehran Üniv. Yayın. 1331 - 1337 Şemsi hicri).

III) Hâcî Baktâş'ın bir soruya, 'Abd-Allâh-ı Anşârî'nin sözleriyle cevap vermesine dair farsça bir yazı.

Baş : روزی درویشان از روی استفادہ از حضرت حاجی بکناش ولی قدس سرہ التماس کردند کہ در حق نماز نافلہ کہ از سر تقلید باشد...
(57. b)

Son : واین راه هیچی وندستیت
ماز بارنا ننگرم وقال را
مادر و نرا بنگرم وحال را
(58. b)

(Bu son kısım, Hâcî Baktâş'a atıf ve isnâd edilen "Fawâ'id" adlı farsça kitabın sonudur. İst. Üniv. K. Türkçe yaz. larında 55 No. da çok muahhar bir nüshası bulunan bu kitabın, Belediye ve İst. Vilâyeti Mektupçusu rahmetli Osman Nûrî Ergin'de daha eski bir nüshası ve bizde de, her iki nüshadan istinsâh ettiğimiz birer nüshası mevcuttur. Bu kitap, Abd-Allâh-ı Anşârî'nin kitaplarından, Risâlat'al-Gaḡiyya'dan ve bilhâssa Sultan Vele'd'in "İbtidâ-Nâma" sinden, mensur kısımlar alınarak ve başlarına "Fâide" başlığı konulup "حضرت خنکار قدس سرہ فرمود: از حضرت خنکار پرسیدند کہ: "فائدہ" حضرت خنکار قدس سرہ فرمود: "حضرت خنکار روایت میکنند کہ: سلطان حاجی بکناش ولی فرمود: "gibi birer de başlangıç eklene-rek meydana getirilmiş düzme bir kitaptır. Bu mecmua, kâğıt, yazı ve resm-i imlâ bakımından X - XI. asra âid olduğundan; XVI - XVII; 'in bu asırda uydu-rulduğu anlaşılmaktadır. Fawâ'id, bizim kitaplarımız içinde 48 ve 63 No. larda vardır; b.)

اولو عارف چلی (امیر عارف کبیر)

Ulu 'Ārif Çalabî (Amîr 'Ārif-i Kabîr. 719 H. 1320)

(دیوان)

Dīvān

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 20,5 × 13

Yazı eb'âdî : 15,9 × 9,8

Kenarı zencirek cetvelli koyu kırmızı, iç tarafı ebrî kaplı yumuşak meşin cilt. 60 yap. Her s. de 17 satır, her satırda bir beyit var. Başta güzel bir tezhib mevcut. İlk iki s. de kalın altın cetvel ve surh cetvel var. Misra' araları, ortası yaprak motif-leriyle müzehheb iki cetvelle ayrılmış. Diğer s. ler bir surh cetvelle, siyah cetveller içinde altın cetvelle çerçevesi; şiir başları ufkiy altın cetvellerle ayrılmış; başlıklarda, surhla "وله ایضاً طالب الله متواضع، وله قدس سره، وله رضى الله تعالى عنه، وله قدس سره الشريف، وله قدس الله" surhla "تعالی مره الاعل، وله نور الله تعالى مرقد، وله انوار الله تعالى مرقد، ... gibi yazılar yazılmış. Kapak yaprağında, "هذا دیوان عارف اندی بخط پچوی شیخ احمد اندی" yazılı. Mûteaddit temellük kayıt ve mühürleri arasında Paçawî 'Ārif Aḥmad'in torunu 'Abdar-rahmān Nacîb'in, Aḥmad 'Ārif soyundan Muḥammad Nabîl'in yazıları var. Galata, Kulekapısı şeyhi 'Abdalbâkî'nin de temellük kaydı ve "اوله عبد الباقی" mührü mevcut. Bu zât, İst. da, Yenikapı Mevlevihânesinin do-kuzunun şeyhi olan ve 1137 de (1724 - 1725) vefât ederek Yenikapı dergâhının türbesine defnedilen 'Ārifî Aḥmad Dada'dır (b. Mehmed Ziyâ: Yenikapı Mevlevihânesi; İst. 1329; s. 132 - 136).

Bu divânda "ا" harfinde 9, "پ" de 2, "ت" de 21, "د" da 13, "ر" da 9, "ش" da 4, "غ" da 1, "ق" de 2, "ق" da 1, "ل" da 2, "م" de 18, "ن" da 21 ve böy-lece 126 gazel var. 80 rubâî ve 59. a da bir rubâînin ilk beyiti, bu sûretle de nâ-tamâm rubâîyle 81 rubâî mevcut. Bu nüsha, tam ve mükemmel bir nüshadır; diğer nüsha-larla karşılaştırılması gerektir.

Baş : بنه زگوش دورکن پرده ز دیده بر کشا

مسکن عاریه بهل مرجع اصل خودیا

(1. b)

Son ve ketebe: بر امید دراز کیسه مدوز آنچه دوزی بمرک زو بدرد

تم تحریر الدیوان الشریف عن ید العجز الوری درویش احمد المولوی
فی سنه تسع عشر ومائنه والف

(60. b)

(Kapak sahifesi, ilk kapak sahifesine yapıstırılmış. "هذا ديوان عارف افندي بخط" yazısı kapalı kalmış. Ketebede, "احمد المولى" den sonra ayrı bir yazıyla "العرفى" yazılmış. Herhâlde bu divân, Sofyalı Ahmed adlı birisinin, yahut oğlunun eline geçmiş, kendisinin, yahut babasının yazdığına inandırmak için ketebe bu kaydı eklemiştir. Ulu 'Arif Çalabî'nin rubâilerini Dr. Feridun Nâzif Uzluk, 1st. Kurtuluş Mat. da 1949 da bastırmıştır. Ulu 'Arif Ç. için Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik'e b. s. 65 - 95.)

Cilt

685

2601

نفعی

Naf'î 'Umar (1044 H. 1635):

(ديوان)

Dîvân

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 18.6 × 12.5

Yazı eb'âdî : 13.3 × 8

Kenarları ve sırtı meşin kaplı, üstüne kâğıt kaplanmış makavva ciltli. 50 yap. Her s. de 17 satır var. Yazı nesih. 17 kaside, 1 terci', bir kıt'a, "ا" harfinde 1, "ب" de 1, "ت" de 5, "د" da 4, "ه" de 8, "و" de 1, cem'an 21 gazel ve birinde bir mısra' eksik olmak üzere 169 rubâî var. Kasidelerinin birine "تحفة العشاق" Tuḥ-fat'al-'Uşşâk" adını vermiştir ki Hâkânî'nin (595 H. 1198 - 1199),

مرا دل پر تعلیمست ومن طفل زبان دانش

دم تسلیم سرعشر و سر زانو دبستانش

matla'lı ve "بحر الارار" Baḥr'al-abrâr" adlı kasidesine naziredir (11. b - 14. a).

Baş

: در فتنه اجازت دهم ار پای قلم را

بر فرق فریدون شکند ماه علم را
(1. b)

Son ve ketebe:

کنجیست پر از گوهر اسرار خدا

مفتاح درش در کف امساك منست

قد تم تحریر هذه الديوان بعون الله الملك المَنَّان في اوائل شهر

ذی الحجة الشریفه سنه ثلث وستین ومائین والف

(50. a)

(Prof. Dr. Nihad Tarlan, 1st. K. lerindeki dört nüshayı esas tutarak "Nef'î'nin farsça divânını türkçeye çevirmiş ve bu çeviri, 1st. Selâmi Sertoğlu Kitabevi tarafından 1944 te basılmıştır.)

Cilt

686

2602

نفعی

Naf'î 'Umar

Dîvân

ديوان

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 20.5 × 12

Yazı eb'âdî : 16.3 × 7

Üstü ebrî kaplı, sırtı bez, mukavva ciltli. 49 yap. Her s. de 17 satır var. Yazı ta'liyk. Yazan ve yazılış târihi yoksa da kâğıttan ve yazıdan anlaşıldığına göre XI. yüzyıla (XVII) âittir. İkincisi "تحفة العشاق" olmak üzere 8 na't, 4 medhiyye-i Mevlânâ, biri S. Murad'a, öbürü Selim Şâh'a, üçüncüsü Tatar hanı Ḥusâm Gerây'a, dördüncüsü Şeyhulislâm'a yazılmış 8 kaside var ki na'tlerle 16 oluyor. Terci' tarzında bir Sâkî-nâma ve Hz. 'Alî hakkında bir kıt'a var. Sonra gazeller başlıyor. "ا" harfinde 2, "ب" de 1, "ت" de 5, "د" da 5, "ه" de 9, "و" de 1 gazel var ki tutarı 23. İkisi yanda olmak üzere 155 rubâî var. 2601 No. dakine nisbetle daha doğru ve eski bir nüsha. Baş ve son (1. b, 49. a) aynı (2601 No. ya b.).

Cilt

687

2603

بیدل (میرزا عبدالقادر)

Bîdil (Mîrzâ 'Abd'al-Qâdir. 1133 H. 1720)

Kulliyât

(کلیات)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 27.4 × 15.5

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Sırtı ve kenarları meşin, üstü kâğıt kaplı kötü bir mukavva ciltle ciltlenmiş. Tezhib adına herbat ve boyalarla birşeyler yapılmış. Yazı kötü bir ta'liyk. Her kitabın başında birbirinden pis gûyâ tezhib var. S. kenarlarına çocukça ve kötü cetveller çekilmiş. Yazan, vezinden, san'attan, herşeyden habersiz. Birçok yanlışlar var. 475 yap. Her s. de 15 satır var.

I) ترکیب بند Tarkib-i band.

Baş

بنام ان صمد هیچگونه یکتا

که کردکون مکانرا بحر کن پیدا

(1. b)

Son : قاسم از عاشقان این هر جار
(167. b)

Sona, başka ve yeni bir yazıyla "كتبه الفقير الى الله المتعال هبة الله بن جلال قاضي كازروني" yazılmış. 160. a da, Safavilerin cediti Şafiyaddîn-i Ardabîlî'nin oğlu olup 794 H. de; 1391; vefât eden Şadraddîn Mûsâ'nın vefâtını bildiren bir kât'a ve üç tâne türkçeyle karışık mülemma' var; bu mersiye-günâ kât'a, Kâsım'al-Anwâr'ın muammerinden olduğunu göstermektedir. İst. Üniv. K. de, Müzede mahfuz "Külliyât" ta (No. 19) "divân" daki şiirlerin başlarında surhla "başlı-ğundan başka" "وله دام نيفه" (30. b, 31. a, 33. a), "وله دام عزه" (36. a), "وله دام شرفه" (37. a), "وله دام شوقه" (87. b), "وله سلام الله عليه" (128. a - 129. b), "وله دام دولته" (180. b, 190. a) gibi başlıklar, bu divânın, Kâsım-ı Anwâr'ın hayatında yazıldığını göstermektedir. Aynı K. de 579 No. da kayıtlı nüsha'nın 218. a daki ketebeşi 851 recebinde yazıldığını gösterir; şiirlerin başlıklarında, "وله عليه النفران" (30. b), "روح قبره، نور قبره" (28. a), "وله عليه المغفرة" (33. b), "وله عليه النفران" (36. b) gibi başlıklara nazaran bu nüsha, Şeyh'in vefâtından sonra yazılmıştır.

II) Anîs'al-Ârifîn. Farsça manzûm.

Baş : بسم الله . . . منت خدایا جلت عظمتہ وعلت کلمتہ کہ . . .
(168. b)

Son : نور او بگرفت عالم را تمام دیده بگشایا به بینی والسم
(186. a)

III) Makâmât'al-Ârifîn. Farsça; manzûm.

Baş : بسم . . .
حمد بر حضرت غنی ابد الذی لم یلد ولم یولد
(186. b)

Son : صلوات خدای بر احمد بر روان صحابه امجد

(168. b de Kâsım'al-Anwâr'ın tarikat şeceresi yazılı. Buna göre Kâsım'al-Anwâr, Kâsım Husayn'den, o, Abû-Bakr-i Şafieân'den, o, Abî'l-Wurayd'den, o, Şamsaddîn Mahmûd'dan, o, Şayh Baydâr'dan, o, Muḥammad'al-Cazâ'irî'den, o, Şayh Mu'înad-dîn'at-Tabrizî'den, o, Aḥmadaddîn-i Kirmânî'den, o, Ruknaddîn'den aḥs-i tarikat eylemiştir. Bundan ötesi Haḥeatiyya silsilesidir ve Ḥasan-ı Bîşrî vâsıtasıyla Hz. 'Alî'ye ulaşmaktadır. Bu silsile, Mûsâ Şadraddîn'in vefâtını bir kât'ayla tesbît eden, babası Şafiy'addîn'i,

شیخ عالم آفتاب اولیا
پیشوای دین صنی الاصفیا

انکه ازوی کشت مشهور اردبیل
وز جمالش شد پر از نور اردبیل

beyitleriyle medhedip Sa'dî-i Şîrâzî ile görüşüğünü bildiren; 178. b - 179. a; Kâsım'al-Anwâr'ın meşhûr olan nisbetine uymamaktadır.)

IV) Şarḥ-ı Rubâ'î-i Abû-Sa'îd Abû'l-Ḥayr. Şerḥ Rabâ'î 'Abû Sa'îd 'Abû'l-Ḥayr.

Baş : بسم . . . شکر وسپاس بی قیاس سزاوار حضرت که ذات او . . .
(189. a)

Son : یکام تو بادا همه کار تو خداوند بادا نگه دار تو
والحمد لله . . .

(198. b)

(Bu risaleyi 779 da; 1377; Herât'ta, Hânkâh-ı Cadîd'de zâhiraddîn-i Haḥeati'nin civârındayken onun dileği üzerine bu şerhi yazdığını 194. b de bildirmektedir. Genç yaşında yazdığı anlaşılıyor. İst. Üniv. K. 579 No. da kayıtlı Külliyyât'ta, bu risâlenin üstüne, kurşun kalemle "Risâlat'al-Amâna" yazılmış. İst. Üniv. K. deki 19 No. da kayıtlı nüshada 779, yazıyla yazılmış, sonradan "سین" kelimesinin üstünden geçilerek "تسین" yapılmış, alta da rakamla ۷۷۹ yazılmış; 256. b son satır.)

V) Tasavvufî bir risâle. Mensûr ve manzûm kısımları hâvî.

Baş : بسم . . . اول نصیحتی که سلامت دین وگشاد راه بدان متوطنست
(منوطنست؟) . . .

(199. a)

Son : یکی زاری دوم عدلی ز جمله سیم ردّ بلا یعنی که صدقه
(201. b)

200. b den sonra eksik. Bu s. nun sonu, "الله کان" ile bitiyor. 201. a, bu âyetin sonu olan "ظلوماً جهولاً" ile başlaması gerekirken; XXXIII, 72;

ز حالات دل ارباب معنی یکوم نکته از باب معنی

beytiyle başlıyor. K. A. a âidiyeti, aynı s. deki,

که هان ای قاسمی راه تو باز ست

بیا بشنو تواز ما هرجه راز ست

beytinden anlaşılıyor. Ü. K. 19 No. da 223. a - 225. b dedir. Merhûm Sa'îd Nafîsî, "Külliyât-ı Kâsım-ı Anwâr" 112 s. lik bir önsöz'le 1337 Ş. H. de Teheran'da bas-

tırmıştır. Divân, bizim mec. daki divândan daha büyüktür ve terci', mersiye, kit'a ve rubâilerle 352 s. dir. "Anîs'al-Ârifîn", 359 - 386. s. dedir. "Maâmât'al-Ârifîn", "Şadmaâm dar İştîlâh-ı Şüfiyya yâ Risâla-i 'Adad-i maâmât" başlığıyla ve 356 - 358. s. leredir. "Şarh-ı Rubâ'i-i Abû-Sa'îd Abû'l-Hayr" a, "Risâla-i dar bayân-ı 'İlm ki dar pâyân-ı an Şarh-ı Rubâ'i-i Hawrâ'yyest" başlığı konmuştur ve bu mec. daki V. risâle başta olmak üzere iki risâle, bir risâle olarak alınmıştır; s. 393 - 406. Ayrıca "Bayân-ı wâkı'a didan-i Amîr Tîmûr" başlığını taşıyan ve 353 - 355. sahifelerde bulunan, mensûr olarak başlayan ve yarım sahifelik nesirden sonra 52 beyitlik mesnevî tarzında bir şiir olan risale, bizde noksandır; V. risâlenin sonu olan

سیم ردّ بلا یعنی که صدقه یکی زاری دوم عدلی ز جمله

beytinden sonra 10 beyit daha vardır; bizim mecmuada bu son risâle, Sa'îd Nafîsî basmasında "Risâla-i su'âl u cawâb" başlıklı risâleyle; s. 387 - 392; bir aradadır (Kulliyât-ı Kâsım-ı Anvâr; Bâ taşhîh u muhâbala vu muhaddima-i' Sa'îd Nafîsî; az intişârât-ı Kitâb-hâna-i' Sanâ'i; Tehran-Nâşır-ı Hosrovi 1337; Çâphâna-i' Haydari).

Cilt

689

2605

شوکت بخاری

Şavkat-i Buḥārî Muḥammad İshâk. 1107, 1111 H.

(1695, 1699)

Divân

(دیوان)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 19.3 × 11.3

Yazı eb'âdı : 14.3 × 7.1

Kenarları altın zencirek cetveli, koyu kırmızı, sırtı tâmir görmüş düz meşin ciltli. 111 yap. Her s. de 12 satır ve her satırda bir beyit var. S. kenarları altın ve lâcüverd cetveli. Yazı işlek ve güzel bir ta'lıyk (Şevket için Farhang'e b. s. 316).

Baş : خدایا رنگ تأثیری کرامت کن فغانم را

بموج اشک بلبل آب ده تیغ زبانم را

(I. b)

Son : ایستاده نمایند بعین رفتن این سرخ قبايان بمجازات نگاه
(III. a)

Cilt

690

2606

خاقانی (افضل الدین ابراهيم بدیل . حکیم)

Hākānî (Afḍal'addin İbrâhîm Badil. Hâkîm. -595 H. 1199)

Divân

(دیوان)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 20.5 × 11.5

Yazı eb'âdı : 14.6 × 6.7

Ortası şemseli, kenarları cetveli, yıpranmış, tâmir görmüş cilt. 161 yap. Her s. de 18 satır, her satırda bir beyt var. İlk s. nin başlığında tezhibli bir safiha içinde Besmele yazılı. S. kenarları ve mısra' araları altın ve lâcüverd cetveli. Sonu eksik. Bâzı kasidelerin adları başlıklara surhla yazılmış. Yazı ta'lıyk. Yazıya ve kâğıda nazaran XI. asra (XVII) âittir (Hākānî için İslâm Ansiklopedisi'nde Ahmed Ateş'in mak. b. s. 85 - 95).

Baş : مرا دل پیر تعلیمست ومن طفل زبان دانش

دم تسنیم سرلوح و سرزانو دبستانش

(I. b)

Son : کر نیل روان شکافت موسی او دریای روان شکافت

(161. b)

Cilt

691

2607

ابن یمن فخرالدین محمود بن امیر یمن الدین فریومدی

İbn Yamîn Amîr Fâḫr'addîn Maḥmūd b. Amîr Yamîn'al-dîn

Faryūmadî (769 H. 1368)

Muḳaṭṭa'ât

(مقطعات)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 16.5 × 10

Yazı eb'âdı : 11.5 × 6.1

Ortası altın şemseli, kenarları köşebentli ve zencirek cetveli, mıklaflı, tâmir görmüş Osmanlı cildi. 76 yap. Her s. sinde, kit'aların başlarındaki boş satırlar da sayılırsa 13 satır, her satırda bir beyt var. İlk s. nin ve 3. a. nin kenarları ve mısra' araları altın cetvelle çevrili, başka s. lerde lâcüverd tek cetvel var. 369 kit'a mevcut. Nushada yazılış târihi ve yazanın adı yoksa da yazı şekli ve kâğıt, IX. asr-ı hicriye

(XV) âid olduğunda hiçbir şüphe bırakmamaktadır. 76. b - 79. a da Maṭnawî'den bâzı beyitler var. Bu nüshanın, 2530 No. da kayıtlı mukatta'ât ile karşılaştırılması icâb eder (*Ibn Yamin'in hayatı, eserleri, hakkındaki incelemeler v.s. için Ahmed Ateş'in "İslâm Ansiklopedisi" ne yazdığı mak. ye b. s. 835 - 836*).

Baş : پنج روزی که درین توده خاکست وطن

بتف آتش سودا چه زنی دیک هوس
(1. b)

Son : من بنده را بمجلس خاص اختصاص داد

و آورد در میان کرم لطف بی کران
(76. a)

Cilt

692

2608

عطار فریدالدین

'Attâr Farîd'addîn

Dîvân

(دیوان)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 19.9 × 12.5

Yazı eb'âdî : 13.2 × 7.5

Yumuşak meşin ciltli. 151 yap. Her s. de, şiirlerin sonlarındaki açık satırlar dahil, 16 satır ve her satırda bir beyit var. Yazı kötü bir nesta'lyk. Şiirler alfabetik tertipli değil. Baş ve sonu eksik.

Baş : وگرچه خوانجه خورشید داعیست ولیک

چه فایده که همه خود خورد همین تنها
(1. a)

Son : ترا سرمایه هستی بلائیست زیانت سودکن سرمایه بگذار
(151. b)

('Attâr'ın dîvânı, "Dîvân-ı kaşâ'id ica gâzaliyyât-ı Şayh Farîd'addîn Abû-Hâmid Muḥammad b. Abû-Bakr İbrâhîm b. İshâk 'Attâr-ı Nisâbüri" adıyla, Câmî'nin, 'Attâr'ın bir kasidesine, Azarî'nin de, gene 'Attâr'ın bir gazeline yazdığı şerhi ve Leknâ'da 1314 H. de, 1315 te de Gancîna-i 'İrfân mec. da, Maṭnawî-i 'Attâr adı verilerek basılan kasidesini ve mecmualarda bulunan diğer şiirlerini de ihtivâ etmek üzere rahmetli Sa'îd Nafîsî'nin tashih ve mukaddimesiyle 1319 Ş. H. de Tehran'da basılmıştır).

Cilt

693

2609

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 22.7 × 15

Yazı eb'âdî : Her risâlede ayrı

Ortası şemseli, kenarları ve sırtı tâmir görmüş koyu kırmızı, mıklaplı Osmanlı cildi. 294 yap. Her s. de 25 sarıt var. Yazı nesih. Bütün mecmûa aynı yazıyla; yalnız kalem değişiklikleri var. Birçok yerlerde, kenarlara ilâveler ve bâzı yerlerde "مح" kaydiyle yazılar mevcut. İlk risâlenin kenarları ve mısra' araları surh cetveli. Başlıklar surhla yazılmış. Muammâ risâlelerinde kenarlara, surhla isimler kaydedilmiş. Yazı, bilhâssa IX. asrın (XV) karakterini taşımakta. "پ" ve "ع" ler bir noktalı; sondaki "ک" ler, "انک" de olduğu gibi bitişik.

I) Câmî 'Abd'ar-Rahmân : سلسلة الذهب Silsilat'az-zahab (I. defter. Farsça.).

Baş : بسم ...

بصفات الجلال والاکرام
(1. b)

Son : ورماند جواد عمر از سیر ختم الله لی بما هو خیر
(79. b)

II) Câmî : Dîvân. Farsça.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم اعظم اسماء علم حکیم
(80. b)

Son : بارخ ماه ارفند آن سرونازم در دوچار گیرمش در بر نشام آفتابی برکنار
(243. a)

(Dîvân, kaafiyeye göre mürettep değildir; sonunda kat'alar, rubâiler ve bâzı muammâlar vardır.)

III) Câmî : رسالة معصا Risâla-i Mu'ammâ. Farsça.

Baş : بسم ... بعد از گشایش مقال بستایش خجسته مال دانایی که معمای حقیقت ذاتش در ملابس اسما چون حقایق اسما ...
(244. b)

Son ve ketebe: آنرا بود از نام نکوی توخبر کو حسن توسنجید بمیزان نظر

والمِنَّةُ لله على الاتِّمام والفوز بحسن الاختتام والصلوة على أكمل الانام
وآله البررة الكرام تمام شد این بیاض و ترشیع این ریاض بردست
متجرع جام تلخ کای عبد الرحمن ابن احمدی الجابی وفقه الله لحل معمای
اسائه الحسنى والكشف عن الغاز صفاته العلی لسه ست وخمسين وثمانمائه
(270. a)

(Ketebeye göre 856 yılında Câmî tarafından ve vefâtundan kırkiki yıl önce yazılmış görünüyorsa da 1st. Üniv. K. de, müze kısmında bu risâlenin bizzât Câmî'nin elyazısıyla yazılmış nüshası 1141 No. da kayıtlıdır; o nüshaya göre bu yazı, Câmî'nin değildir; birçok yerlerinde de nüsh. farkları vardır. Buna nazaran nüsha, Câmî'nin elyazısıyla yazılmış bir nüshadan istinsâh edilmiştir.)

IV) جامی Câmî: قواعد معممًا Kawā'id-i Mu'ammā. Farsça.

Baş : باسمه سبحانه
بنام انك ذات او ز اسما بود پیدا جو اسما از معممًا
(270. b)

Son ve hâtime: در شکل پری جو بینم اورا پیدا از مکرر رقیب دیو سیرت جه خلل
والحمد لله على الاتِّمام والفوز بحسن الاختتام والصلوة والسلام على
خير الانام وآله البررة الكرام
(282. a)

V) جامی Câmî: رسالة عروض: Risāla-i 'Arūḍ.

Baş : سباسب وافر قادری را که حرکت سریع دواير افلاك را . . .
(284. b)

Son : هر دم آیم سویت
فعلن فعلن فعلن
باشد بینم رویت
(294. b)

(Bu son yaprakta bir yer kesilmiş; herhâlde burada istinsâh edenin adı vardı. Câmî için Hâşim Raḍî'nin Divân-ı Kâmil-i Camî" sinin önsözüne b. Tehran — 1341 Şemsî hierî; s. 9 - 302.)

Cilt

694

2610

جای عبد الرحمن

Câmî 'Abd'ar-Rahmân

Dîvân

(دیوان)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 20.6 × 14.5

Yazı eb'adı : 16.5 × 9.5

Ortası şemseli, kenarları düz cetvelli, koyu kırmızı ciltli. 292 yap. Her s. de 19 satır, her satırda bir beyit var. Yazı ta'liyk. Başlıklar ve bâzı husûsî adlarla beyitler surhla yazılmış; dibâcesi de var. Gazeller, kasidelerden sonra ve alfabetik tertibe göre. Hâkânî'ye nazîre olan "Luccat'al-asrâr" da var. Sonra kıt'alar, rubâiler ve beyitler mevcut. Yazarı ve yazılış târihi belli olmayan ve tam olan bu divan, kâğıdına, yazısına göre X. asr-ı hierîye (XVI) âittir.

Baş : هست صلاى سرخوان كريم
(1. b)

Son : چه خوش باشد که در کاشانه غم دو همدم درد دل کویند باهم
(292. b)

Cilt

695

2612

مجموعه

Cönk şeklinde maemû'a

Cilt eb'adı : 22.5 × 10.5

Yazı eb'adı : 14.3 × 7.4

Mukavva ciltli. Cildin yarısı kopmuş. Yapraklar nem görmüş. 192 yap. S. lerdeki satırlar muhtelif. S. kenarları altın cetvelle çevrili. Düz ve mâil yazıldığı gibi kenarlarda da s. deki cetvel içinde aşağıdan yukarıya doğru düz yazılmış ikişer beyit var. Yazı güzel bir ta'liyk.

'İrâkî, Avhâdî, Sa'dî, Kamâl-i İsfahânî, Husrav-i Dihlâvî, Salmân Sawacî, Hayâlî, Şâhl, Laṭîfî, Kâtibî... gibi VII - IX. asırlarda (XIII - XV) yaşamış şâirlerin şiirleri var. 179. a da şu ketebeyi görüyoruz :

تم المجموعه بعون الملك الوهاب في يوم الخميس رابع عشر رجب المرجب تسع وسبعين
وثمانمائه الهجرية على يد العبد الضعيف الفقير المحتاج الى رحمة الا يزد المتعال الحقيق صبورى
كحال احسن الله احواله وستر عيوبه والحمد لله رب العالمين وسلم تسليما كثيرا كثيرا

Mecmû'ada, 'Urî'nin şiirleri de bulunduğuna göre bu târihten sonra da mec-mûa işlenmiş ve şiirler yazılmıştır.

Cilt

696

2613

فیضی ہندی

Faydî-i Hindi (1004 H. 1595) :

Divân

(دیوان)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 30.5 × 11

Yazı eb'adı : 29 × 10

Sırtı meşin âdi mukavva ciltli. 79 yap. Satırlar muhtelif. Yer yer, aradan s. ler düştüğü açıkça belli. Yazı okunaklı bir ta'lyık. Baştafta, şiir başlarında "رہ", karşıya geçerse "تم" yazıları surhla yazılmış. Her s. de üç sütun var. Şiirlerin beyitleri karşılıklı değil. 77. a - b de mensûr bir mektubu var. 79. a da türkçe, 1048 târihini gösteren (1638) bir kıt'a-i târihiyye ve gene türkçe bir kıt'a, bir matlâ' ve bir beyit var ki bunların Faydî ile alakası yok. Nüsha, Faydî'nin 15000 beyitlik divânından bir seçmedir (Faydî için Rayhâne'ye; III, s. 246 - 249, Farhang'e, s. 459 ve İslâm Ansiklopedisi'nde, H. Beveridge'nin mak. e b. s. 592 - 593).

Baş : مستانه سخن میر سد از دل بلب ما

عشق است که بر بسته زبان ادب ما
(1. a)

Son : از پیش من سمنند جفا تیز میکنی

من دردمند عشق و تو پرهیز میکنی
(78. b)

Cilt

697

2614

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'adı : 24.4 × 14

Yazı eb'adı : 15.1 × 9

Ortası gül motifli küçük şemseli, kenarları zencirekli ve düz cetvelli koyu kırmızı ciltli. 1. b de başta, lâciverdi fazla, güzel bir başlık tezhibi var. İçinde Bannâyî, Câmî, Tûsî, Şayh, Gazâlî, Kamâl, Humâyûn, Yakînî, Hâllî, İlâhî, Sâ'il, 'Âkifî, Âzarî, İbnî Yâmin, 'Irâkî, Hasan, Salmân, Avhadî, Nâdirî, Faydî, Hâkîmî, Hayratî, Şâlih, Husrav, Hâfız, Ahmad, Lisânî, Sun'î, Kişvarî, Şarîf, Hecrî, Hilâlî, Haydar, Narkisî (İranlı şâir), Âgehî, Mahdî, Âhî, Niğârî, Qudsî, Fağânî, Ahlî, Niyâzî, Ruyâdî... v.s. İran şâirlerinin gazel, kıt'a ve rubâîlerinden müntehab bir mecmûadır. 116 yap. S. kenarlarında lâciverd, surh ve iki altın cetvel var. Her s. de,

başlık için açık bırakılan yerler dâhil, 15 satır ve her satırda bir beyit mevcuttur. Mısra' araları ve başlıklar ikişer ince altın cetvelle ayrılmış. Yazı güzel bir ta'lyık. 89. a da, sonda şu ketebe var :

تم فی يوم الخميس سادس شهر ذی القعدة الحرام عام احدی وسبعین وتسعمیه
عن ید اضعف عباد الله الغنی حسن الخالی الحسنى احسن الله عواقب احواله ببلدة طيبة
لا هیجان صانها الله عن النقصان اللهم اغفر لصاحبه وکاتبه ولمن نظر فيه ٩٧١

Sonda da şu ketebeyi görüyoruz (116. a) :

تمت الكتابة بمون الله تعالى وحسن توفيقه على ید اضعف عباد الله الغنی حسن الحسنى
المتخلص بحال يوم السبت رابع عشر شهر ربيع الاول بحجة يفهم عن اجزاء عبارة المصراع
التي مکتوب فی آخر القطعة التاريخ واقعه عن صور هذه العبارة

Bu ketebe'nin üstündeki târih kıt'ası 973 (1565) yılını gösteriyor.

Mecmûayı tertib eden Hâllî, anlaşıyor ki bu intihâbı 971 - 973 yıllarında yapmıştır. 113. b - 114. b de, "لامير حال الحسنى اللاهجي الاصل" başlığıyla bir rubâî var ki bundan, mecmûayı tertib eden ve yazan Hâllî'nin, sâdât-ı Haseniyyeden olduğunu ve bu mahlûsı taşıyan şiirlerin de bu zâtâ âid olduğu anlaşılmakta. Hâllî Lâhîcî, "Farhang-i Sulhan-varân" da varsa da hakkında fazla bilgi verilmemekte ve vefat târihiyle yaşadığı devir kaydedilmemektedir (s. 150).

Baş : ای ذات تو بنموده رخ از پرده اسماء

اسمائی تو از روی عیان عین مسماء
(1. b)

Son : بی عیب جو بد جمله رقم ز وپی تاریخ

مجموعه بی عیب چنین از شعرا پاک

٩٧٣

(116. a)

Cilt

698

2615

ناصر علی

Nâsır-ı 'Alî (XI. yüzyıl H. XVII)

Muntahabât-ı Divân ve Maînawî

(منتخبات دیوان و مثنوی)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 23.3 × 13.5

Yazı eb'adı : 18.3 × 9.4

Düz, yumuşak cilt. Kenarlarında kalın, saçörgüsü zencirek cetvel. 89 yap. S. kenarları bir tek mavi, iki surh cetvelle çerçevesi. Yazı, sağ ve solda mâil, ortada

yukarıdan aşağıya iki satır teşkil etmek üzere yazılmış. Başlarda "ایضا، له" gibi yazılar surh. Yazı güzel bir ta'lyk. Naşır-ı 'Alî, birçok şiirlerinde 'Alî, bâzılarında Naşır-ı 'Alî mahlasını kullanmıştır. 26. b, 49. a daki şiirlerde ve daha bâzı şiirlerinde, bu şiirlerin, Sâ'ib-i Tabrizî'ye (1081 H. 1670 - 1671) nazîre olduğunu açıklamış, bir şiirinin, Naşırî'ye (1021, 2 yahut 3 H. 1612, 3, yahut 1614: *Farhang-i Suhan-varân*; s. 611 - 612) nazîre olduğunu tasrih etmiştir. Mesnevî tarzında yazdığı şiirde, Lâhûr kâthîğından uzun uzadıya ve pek içli ve güzel bir sûrette bahaseder (82 ve devâmı).

چراغ هفت محفل خواجه معصوم   منور از فروغش هند تا روم

beytinde (8. a), Hâce Ma'sûm'a mensub olduğunu açıklar ki bu zât, Nakşbendiyyenin "Mucaddid-i Alf-i tânî" dediği Aḥmad Fârûkî-i Sarhindî'nin halifesidir. 61. a daki

چون خواست خدا که فیض یابند عباد
باشند همیشه ساکنانش دلشاد
در عهد شهنشاه جهان عالم گیر
آباد نمود سیفخان سیف آباد

rubâisinde adı geçen 'Ālam-gîr, Hindistan Mogol İmparatoru Muḥyî'd-dîn Avrang-zîb 'Ālam-gîr olsa gerektir (*Saltanatı*: 1068 - 1118 H. 1658 - 1707. *İsl. Ans. eb. Cüz. 33*; s. 413 - 414).

Tam divân olmayıp bir seçme olan bu nüshada 2. yap. a 354 rakamı konduğu ve rakam tevâli ettiği için herhalde bir mecmûadan koparılmıştır. Son yap. tan sonra üç yap. boşdur. 1. a da 1163 hicri târihini taşıyan "Muḥammad Amin" mührü var; bu zât, nüshayı istinsâh eden zâttır. Ayrıca bir de tuğrâ şeklinde "'Abd'al-Ḥamîd al-muzaḥfer dâ'imâ" mührü var; bu mühür, I. 'Abd'al-Ḥamîd'in cülûs tarihi olan 1187 de kazdırılmış.

Baş :   انتخاب دیوان ناصر علی مرحوم بسم . . .

محبت جاده دارد نهان در خلوت دلها

چو نار سبحة کم کردید این ره زیر منزلها
(1. b)

Son ve k. :   جز عکس توجلوه بر نتابد   در آئینه که دیده باشی
تمام شد انتخاب دیوان ناصر علی بتاريخ بیست سیوم ماه ذالقعدة
روز چهارشنبه در بندر مبارک سورت
(61. b)

Matnawî

Baş :   مشنوی ناصر علی رحمة الله عليه بسم . . .

الهی ذرة دادی بجان ریز   شر در پنبه زار استخوان ریز
(63. b)

Son ve k. :   که عشقم درک وپی میزند شور   چراغان میکند گلپانک منصور

تم انتخاب دیوان ناصر علی ومثنوی روز دوشنبه فی شهر ذالقعدة
یوم سابع وعشرین فی سنة الف ومايه وتسعه وخمسين بخط الفقیر الحقیق
الاحتاج الی رحمة ربه العفو القدير الحاج محمد امین بن الحاج محمد یوسف
اسلامیوی غفر الله له ولوالديه ولمن قراء فيه ولجميع المسلمين امین
والحمد لله رب العالمین در بندر مبارک سورت نوشته شد

(89. b)

(1st. Üniv. K. de, Farsça yaz. larda, 277 No. daki mecmûa'nın 238. b - 302. a, 306 No. da kayıtlı mec. nın 54. b - 77. b ve 314 No. da mukayyet mec. nın 2. b - 33. b yapıklarında Naşır-ı 'Alî'nin şiirlerinden seçmeler olduğu gibi 73 No. da da şiirleri vardır.)

Cilt

699

2616

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'adı : 27.5 × 16.3

Yazı eb'adı : Muhtelif

Ortası şemseli, köşeleri küçük yapraklı, kenarları ince zencirekli siyah cilt. Yazı İran ta'lyık. Başlıklar surhla yazılmış. 204 yap. S. lerdeki yazı satırları muhtelif. Birçok s. lerde altı sütun üzerine ve beyitler, birbiri altına, yukarıya doğru mâil yazılmış. Mecmûada Enverî, Hâkanî, Magribî, Alişir Nevalî, Sâib, Rûknâ, Enisî, Meşreb gibi VI-XII. yüzyıl şâirlerinden yüzden fazla şâirin seçme kasîde, gazel, terci' kıt'a ve rubâileri var. 140. a da, Sâib'in bir şi'rinin başında "سلمه الله" kaydı bulunduğu gibi 1180 H. de (1766) vefât eden Meşreb'in bir şi'ri de aynı başlığı taşımakta. Mecmûada, bâzı yeni yazılar müstesnâ, iki çeşit yazı olduğuna göre asıl mec. XI. asr-ı hieride (XVII) tertib edilmeye başlanmış, XII. asırda (XVIII) birisinin eline geçmiş, o da ilâvelerde bulunarak mec. yı tamamlamıştır.

Mec. Naşırâ'nın (1030 H. 1620 - 1621), Şâib'in (1080 H. 1669), Faydî-i Hindî'nin (1004 H. 1595 - 1596), Alişir'in (906 H. 1501) bâzı münşeatıyla başlıyor (1. b - 6. a), sonra şiirler geliyor. Bunların içinde, Muhtaşam-i Kâşânî'nin (949 H. 1542), "Duvâzdeh band" adıyla anılan mersiyesi (44. b - 46. a), 895 ten (1489 - 1490) sonra vefât eden Maktabî'nin "Laylî vü Macnûn" undan bir kısım (84. a - 85. a), 'Urî'nin (999 H. 1590) "Husrav u Şîrîn" i (85. b - 104. a), Vahşî-i Bafîkî'nin (991 H. 1583) "Farhâd u Şîrîn" i (89. b - 104. a), Anisî-i Şamlu'nun (1014 H. 1605) "Mahmûd u Ayâz" ı (109. b - 121. a), Ravnaqî'nin (1031 H. 1621 - 1622) "Farhâd u Şîrîn" i var (122. a - 123. b). Bunlardan başka "Maczûb" diye tanınan Muḥammad Rıdâ b. Muḥammad-ı Tabrizî'nin,

بهر تاریخ آنکه در هاست   شاه راه نجات ایمان گفت

târîhinden anlaşıldığına göre 1068 H. de (1657 - 1658) yazdığı "شاه راه نجات" târîhinden anlaşıldığına göre 1068 H. de (1657 - 1658) yazdığı "شاه راه نجات" adlı mesnevisi var (156. b - 175. b. Rayhâna, bu zâtın vefât târîhini kaydedememiş; III. s. 453. *İzâh'al-maknûn*, divânı olduğunu kaydetmekte; I. s. 528; bu

mesnevîyi anmakta; fakat vefâtını yazmamaktadır; II, s. 39. Farhang, Maczûb diye anıldığını kaydediyor; s. 510).

Mec. da ayrıca Kâvî adlı bir âzerî şâirin türkçe bir terkib-i bendi (16. b - 17. a), Fuḡlû'nin A'imma-i İmâm-ı 'asar'î medheden farsça bir kasidesi (131. b - 133. a), türkçe birkaç şi'ri (136. a - b, 147. b - 150. a-b) ve Nasîmî'nin türkçe şiirleri var (136. b).

Mec. nin başı : . . . شکر و سپاس صانعی را که اجزای وجود انسانرا . . .
(1. b)

Son ve ketebe: که بپند و بالی در آخر زمان شریکند اما شریک زبان
زبره العبد المذنب المحتاج درویش حسین بن مولانا نیاز اردوبادی عفی
عنہا آمین تحریراً فی پنجم شهر جمادی الاول سنه تسع و اربعین والف
امید اگر سهوی و خطایی رفته باشد باصلاح آورند که عندالله ضایع نیست
(203. b)

Şah-râh-ı Nacât :

Baş : این کتاب از توجّه حضرات شد مسمی بشاه راه نجات
بسم الله الرحمن الرحيم

هم از کار خود نمیشدست شد بنایش ز اعتقاد درست
(156. b)

Son : راه این منزل این و نامه تمام گفتمت والسلام والاکرام
(175. b)

(204. a da ayrı bir yazıyla Wâ'iz-ı Kâzî'nin A'imma-i Hüda'yı medheden farsça bir şi'ri var. Bu zât, "Abcâb'al-Cinân" müellifidir ve 1089 H. de; 1678; vefât etmiştir. Rayhâna; IV; s. 270 - 271. Farhang; s. 640. Mec. hem mensûr, hem manzum yazıları ve A'imma'nin adları yazıldıkça "عليه السلام" diye tebcil edilmeleri bakımından Şi'a-i İmâmiyya mensuplarından başkalarının ellerine geçmemiştir.)

Cilt

700

2617

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 22 × 13.5

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Kenarı zencîrekli, sırtı tâmir görmüş düz kırmızı meşin cilt. 881 yap. Birçok s. lerde 15 satır var. Kitap adları ve fasillarla dikkati çekmesi gereken yerler ve âyetler, "رباعی، بیت، قطعه" gibi sözler surhla yazılmış. Yazı, 189. b ye kadar ta'hiyk ve aynı. 190. s. den itibaren nesih ve değişik iki yazı var.

I) خواجہ نصیرالدین طوسی Hwâca Naşîr'addîn Tûsî : اوصاف الاشراف Awşâf'al-Aşraf. Farsça.

Baş : بسم . . . سپاس بیقیاس بارخدایی را که عقل را قوت اطلاع
بر حقیقت او نیست
(1. b)

Son : اینست آنچه درین مختصر خواستیم که ایراد کنیم سخن منقطع شد
قلم اینجا رسید سریشکست سخن اینجا رسید کوتاه شد
والسلام والسلام علی من اتبع الهدی . . .
(27. b)

(1320 de Tehran'da basılmıştır).

II) Farsça mektuplar. 26 tâne. Son mektubun sonu yok.

Baş : بسم . . . هر چند دیده رمد رسیده دور افتادگان راحله نیاز . . .
(28. b)

Son : واگر احیاناً در تحقق این مدعا و تیقن این مبتنا اربابانی
(45. b)

III) Himmatî : Hz. 'Alî hakkında türkçe medhiyye (Tarlî-i band. Himmatî, Denizli'li olup III. Murad zamânında Manisa'da Arpa kâtipliği hizmetinde bulunmuş, 1001 de; 1592 - 1593; vefât etmiştir. O. M. II; s. 487 - 488.)

Baş : امرناده علی مدد سندن قدرتک اولی مدد سندن
یا علی یا علی مدد سندن یا علی ولی مدد سندن
(47. b)

(Son yap. ta Vîrânî'nin de bir gazeli var.)

IV) Bahâ'addîn Muḥammad b. 'İzzaddîn'al-Âmilî Bahâ'addîn Muḥammad b. 'İzzaddîn'al-Âmilî (1031 H. 1621 - 1622) : نان و حالوا Nân u ḥalwâ. Farsça manzum.

Baş : اما بعد حمداً لله علی افضاله والصلوة والسلام علی اشرف الخلائق
محمد وآله . . .
(48. b)

Son : یا بهائی اتخذ قلبا سواه فهو ما عبود الا ما هو
(60. a)

(Rayhâna'ye, II, s. 382 - 396; Farhang'e b. s. 91 - 92).

V) Şâh Ni'mat-Allâh Wall'nin (627 yahut 834 H. 1423, 1430) 5 şi'ri. Farsça. X. asır şâirlerinden olup 953 te (1546) vefât eden Yûsuf Sina-şâk'in kardeşi Hay-

ratî'nin Türkçe bir şi'ri, 'Abd'Allâh adlı birisinin farsça bir Teref'i, 75. a da, 9. beyitte tasrih ettiği veçhile Şâh Ni'mat'Allâh'in mensuplarından Amrî'nin,

چونکه تاریخ نظم من نظم است   نظم اینجا رسید بس به نظم
beytinden açıkça anlaşıldığı gibi 990 da (1582) yazdığı ve sonundaki şu,
این نامه که عشق نامه نامش کردم   در مدت یک هفته تمامش کردم
در عقد دوازده چو دیدم اورا   زان تحفه مجلس امامش کردم

rubâisinden anlaşıldığına göre "Eşk-Nâma" adını verdiği 12 bentlik farsça terci'i, aynı zâtın 987 de (1579) yazdığı farsça bir kasidesi (81. b, beyit. 9) ve birini, 988 de (1580) yazdığı (82. b, beyit. 3) iki farsça gazeli var (Amrî, 999 da; 1590 - 1591; vefât eden Şayh Abû'l-Kâsım Amrî-'i Şîrâzî olsa gerektir; Farhang; s. 58). Bundan sonra Muşâhib'in farsça bir mesnevisi (Muşâhib için Farhang'e b. s. 545 - 546), Şânî-i Tekelü'nün (aynı, s. 387 - 388), Naşîrâ-yı Hamadânî'nin (aynı; s. 606; Rayhâna, IV, s. 200) farsça bir mesnevisi mevcuttur.

VI) Risâla-i Mawlânâ Fuḍûlî 'alayhir rahma. Farsça mensûr bir risâle.

Baş : حکا گفته اند که گذشت از همه کس خوبست و از توانگران
خوبتر...

(89. a)
Son : در دبستان ریاضت مرد باطل نیستم
صفحه پہلوی مارا بوریا مسطرزده است
(97. a)

(92. b de. شنید ستم که استاد مهینه خری میراند و بارش آبکینه
beytiyle Abû-Sa'îd Abû'l-Hayr'ın adı anılmakta ve bir hikâyesi nakledilmektedir. Bu risâlenin Fuḍûlî ile ilgisi yoktur ve 'Abd'Allâh-ı Anşârî'nin bir risâlesidir, yahut risâlelerinden alınmış seçmelerdir sanıyoruz.)

VII) İbnî Sinâ : ابن سینا Zafar-Nâma-'i Buzuremîhr-i hakîm. Farsça.

Baş : بسم... آورده اند که در روزگار نوشیروان هیچ علمی عزیز تر از
علم حکمت نبود
(97. a)

Son : گفت عفو کردن چون قادر بود تم الرسالة
(99. b)

(Kasf, bu risâlenin, Nâşîrevân'ın sorularına Buzuremîhr'in cevaplarından meydana gelmiş ve pehlevî diliyle yazılmış bir risâle olduğunu, sonradan Sâmânîlerden

Nâh b. Manşûr'un; 366 - 384 H. 977 - 997; emriyle İbnî Sîsâ tarafından farsçaya çevrildiğini yazıyor; II, s. 1120.)

VIII) Hakîm Şifâ'î'nin (1037 H. 1627 - 1628) yedi bentlik farsça bir tercii, gene ona âid olması ihtimâli bulunan iki farsça rubâi, Şabûhî Aḥmad Dada'nın (1057 H. 1647) türkçe meşhur tercii, IX. asr-ı hicrî şâirlerinden (XV) Gubârî'nin (O. M. II; s. 248) türkçe tercii, Maṭnawî şâirî Surûrî'nin (969 H. 1561 - 1562) metinde dokuz, hâşiyede otuzbir tâne türkçe gazeli.

IX) Şâ'ib-i Tabrizî'nin farsça 133, Hüsrev-i Dihlavi'nin 6, Raḡlî-i Artîmânî'nin 4 (Farhang'e b. s. 233), Naẓîrî-i Harawî'nin 4, Kâdî Aḥmad Nigârî'nin 8, Fırşat'ın 2 farsça gazeli.

Bu kısmın sonunda şu ketebe var :

هو این دوکلمه متفرقات در مجمعه فضیلت و کمالات خنکار درویش
یوسف بکتاشی برسم یادگاری نوشته شد   قلم اینجا رسید سر بشکست
سخن اینجا رسید کوته شد   بتاريخ ۴ شهر رمضان المبارك مرقوم کردید سه ۱۱۰۵
افوض امری الى الله عبده علی اکبر (mühür)

(146. a)

X) Faḡl-ı dahum az Kitâb-ı Nuzhat'al-Arwâh dar âgâz-ı fıtrat.

Baş : در فصل ربیع خواستند که ربع مسکون را از خزانه کن
فیکون عشرتی فرمایند

(146. b)

Son : بغیر از علر تسلیم اندرین راه   ندارد چاره بیچاره درویش
(159. b)

(25. fasla kadardır. Bütün kitap 28 faslıdır.)

XI) Sayyid Kâsım'al-Anwâr'ın farsça bir mektubu.

Baş : عنایت ازلی وسعادت ابدی اعنی قبول قلوب جوایمردان ...
(159. b)

Son : حق تعالی توفیق کناد در محو واثبات والسلام
(161. a)

XII) Budalâ-Nâma. Türkçe. Noksan. Kaygusuz Abdâl : قیغوسوز آبدال

XIII) Kaḡlî-zâda Şamsaddîn Muḥammad : ترجمه قاضی زاده شمس الدین محمد
Tarcama-i Ma'dîn'al-cawâhir wa Rawḡat'al-hawâ-
tır. Türkçe.

Baş : بسم... الحمد لله في كل حين وأوقات أو كلكم الله تعالى أيحوندر
آخج دنگل زماننده ووقتلرده...

(194. b)

Son : وجملة نك رجوعى اكادر منبهات تمام اولدى الله تعالى نك توفيقى
ايله والله تعالى صلوة اتسن رسولى حضرت محمد اوزره وانك ال
واصحابى اوزره جملة سنه

(232. a)

هذه "Bu kitaba "منبهات Munabbihāt" da dendiğini 194. a da, dibâcedeki "cümle-
sinden anlamaktayız. Asıl eser, Şayh Zayn'al-Kuḫāt Aḥmad b. Muḥammad'ındır
ve mev'ızaya aittir. Kaşf, bu kitabı almakta, fakat müellifin vefât târîhinin vereme-
mektedir; II, s. 1848. Mütercim, 988 H. de; 1580; vefât eden Şeyhulislâm Şamsad-
dîn Nuḥ'tur; O. M. I, s. 401; İlmiyye Sâl-nâmesi; s. 392 - 393.

XIV) Rasmî Rasmî... صلوة الله... (؟) منقبه اسرار المعجزات من الرسائل (Nursalln) şalawât-Allâhî 'alayhim ac-
ma'in'aṭ-ṭayyibîn'aṭ-ṭâhirîn. Türkçe.

Baş : بسم... سنبهان من اودع فى ارسال الرسل حكماً جزيله
(231. b)

Son ve ketebe: وبو فقير يرتقصير بر ايكي نسخه جمع ايدوب ترجمه ده دخى على
قدر الطافه اهتام بو حمله اتمام ايندم بعنايت (böyle) الله تعالى
وحسبنا الله ونعم الوكيل كاتب هذا الكتاب رسمى الحقيق غفرله
(276. a)

Müellif, dibâcede, 544 H. de (1149) vefât eden Kādî 'İyâd'ın "Şifâ" sından
faydalandığını, Hz. Muhammed'in mucizelerinin, diğer peygamberlerin mucizele-
rinden daha üstün olduğunu, bu hususta "ba'dı ahyâr-ı salaf" in te'lifleri bulun-
duğunu, bu kitapların arapça olduğu cihetle kendisinin bunlardan iktidâla türkçeye
çevirdiğini söylüyor; fakat kendi adını anmadığı gibi hangi kitabı esas ittihaz etti-
ğini de bildirmiyor. Kâtib Rasmî, aynı zamanda mütercim midir? Öyleyse bu zât
kimdir? Bu hususta kesin bir söz söyleyemeyeceğiz. Ancak ketebede "عناية الله"
"عناية" diye yazması ve kendisine "kâtib" demesi, Rasmî'nin müstensih olduğu
zannını kuvvetlendiriyor. "Kaşf" te, 400 H. de vefât eden (1009) Abū-İshâk
İbrâhîm b. Muḥammad b. Ḥalaf b. Ḥamdân'ın "Kitâb'al-Mu'cizât" adlı bir kitabı
var ki (II, s. 1460), bu kitap, 1340 H. de (1921) vefât eden Gümüşhâneî Şayh
'Umar Dıyâ'addîn tarafından "Kitâb'al-mu'cizât li camî'al-Anbiyâ" adıyla
türkçeye çevrilmiş, halifelerinden 'Umar Luṭfî tarafından metniyle, 1340 - 1338 de,

İst. Evkaf Mat. sında bastırılmıştır ('Umar Dıyâ'addîn'in hâl tercemesi, 2 - 4. s.
lerdedir). Elimizdeki eser, bu eserin aynı olduğundan mütercim, İbnî Ḥamdân'ın
risâlesini, Şifâ' v.s. eserlerden de faydalanarak türkçeye çevirmiştir. O. M. de Mu-
ḥammad Şâkir b. Muṣṭafâ Anamûrî adlı birisinin "Mu'cizât-ı Anbiyâ" adlı bir
eseri bulunduğu kayıtlıysa da bu zât hakkında bilgi verilmemektedir (III, s. 186).

XV) ? : 41 Hadîsin türkçe birer küt'ayla tercemesi.

Baş : ويل للذين يحدّثون ليضحك ويل له ويل له

اولدى ويل ججيمى انك ايحون

كُلدره خاقي شوخ و شقرق اوله

(276. b)

Son : اچلور نكتهلرله هر سرتى كشف اولور جملة عبي عارى گيدر
(281. b)

Bu risâlenin içinde "مفتاح" sözüyle başhyan hadisler 277. b - 278. b s. lerini,
ölüme, şeytana, kabre âit hadisler de 279. a - 281. b s. lerini kaplamaktadır. 278. b
nin sonunda,

رأس عقل اولدى بعد (ه) إيمان خليفة (خلق ايله) ايلمك مداراى

كه مدارا زمانيدر بو زمان عارف اكلىر بو رمز (و) ايماني (ي)

küt'ası, bunun yanında da "ت ١٩" târîhi var. "Budalâ-Nâme" de, 182. b de,
"عليه السلام" ve "سلطان" sözlerindeki "عليه السلام" ve "سلطان عليّ گوردی"
temellük edenlerden biri tarafından, parmakla, kâğıt yırtılırcasına silinmiş. Karşı
s. de "علي" den sonraki "عليه السلام" da, iki yerde aynı tarzda bozulmuş. Said Hemdem
Ç. 182. b kenarına bu münasebetle şu yazıyı yazmış :

«بو کتاب جلیل القدر بر مسلمان صورتده کافر یزید مشرب البینه گچهرک حضرت
علی علیه السلام یازیلان محالترین محضاً جهل وعنادندن قارالمش وکندی اعتقادی گچی
بوزمش گویا اول جاهل علیه السلام لفظی انبیایه مخصوص زعم ایدوب حضرت علی
علیه السلام حقنده تجویز ایتیموب بو فضاحتی ارتکاب اتمش اول مردود السلام علینا
وعلى عباد الله الصالحين کلامنى آيا اثنائى صلوتده تلاوت ایتیمزى ایدى ویاخود هیچ
برمرده سلام ویریمزى ایدى احاد عوام ناسه السلام علیکم دیمک سنت ایکن حضرت علی
حقنده سلامی چوق گورمش لعنة الله على الجاهلين المبغضين المستکبرين »

2641

Cilt

701

علي بن المقرئ بن عباس الشريف المدني

All b. al-Muḳrri b. 'Abbās'aş-Şarîf'al-Madanî:

Al-Ma'âdin 'al-'Ascadiyya fi Şarḥi Madîhi
Ḥayr'al-bariyya

(المعادن العسجدية في شرح مدح خير البرية)

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 20 × 14,3

Yazı eb'adı : 16 × 10

Ortası şemseli, kenarları düz cetveli, yumuşak, pek yıpranmış, koyu kırmızı cilt içinde. Formalar kopmak üzere ve perişan. 79 yap. Her s. de 21 satır var. Yazı okunaklı ve Arap diyârına hâs bir nesih. Müellif dîbâcede, «بعد فيقول المحتاج» وبعده فيقول المحتاج «الى عفو ربّه اللطيف على بن المقرئ بن عباس الشريف المدني وسميته بالمعادن العسجدية» Kasîde, 161 beyit olarak alınmıştır. Beyitler, önce lûgat, sonra sarf, sonra nahiv, sonra da bedî' bakımından tahlil ediliyor; en sonra mânâ verilerek şerholunuyor. Şerhte yazılış târihi ve yazarın adı yok. Ancak 7. a - b, 8. a, 9. a, 10. a, 12. a - b... gibi bâzı s. lerde, istinsâh edilirken unutulmuş sözlerin, bâzı kere "صح" kaydı konarak, bâzı kere kayıtsız olarak kenarlara yazılması, en sonunda ketebe olmaması, bu nüshanın, şârihin elyazısı olduğu zannını kuvvetlendirmektedir. Kasidenin şerhi bittikten sonra 127. beyte dayanarak Hz. Peygamber'in gazâları, kısaca anlatılmaktadır. Bâzı yerlerde, 69. b de, 162. beyit olarak kaydedilen beyit gibi, kenarda ayrı bir yazıyla hâşiyeler var ve bunların bir kısmında "نسخه" kaydı mevcut. Bu da, bu kitabın, şârihin elyazısı olduğunu gösterir zannındayız. "Kasf" te, bu zâttan bahsedilmekte, ancak bâzı Medinelilerin şerhi olduğu kaydolunmaktadır; Şerefeddin Yaltkaya ve Rif'at Bilge, bu cümledeki "Medineliler" i, "müderrişler" olarak tashih etmişler (II, s. 1336; not. 1). Gene Kasf, Husayn Wā'iz'in, "تحفة الصلوات" da, İmam Madanî'nin de bir şerhi olduğunu zikrettiğini söylüyor (aynı s. Mad. nin sonu). Acabâ bu İmâm Madanî, 71. b de, bir kere daha adını, "قال شارح هذه" قال شارح هذه "diye anan şârih midir? Yazı ve kâğıt bakımından VIII. asra (XIV) âittir sanırız.

(Kasîdat'al Burda, yahut Bur'a, 694 te; 1294 - 1295; vefât eden İmâm Bâşurî Şarafaddîn Abû-'Abd'Allâh Muḥammad b. Sa'id'indir. Şerhleri, tahmisleri ve tercemeleri için Kasf'a b. II, s. 1331 - 1336).

2642

Cilt

702

مصطفى بن محمد

Muḥṣafâ b. Muḥammad (998 H. 1589 - 1590)

Tarcama-'i şad Kalimât-ı Çhâryâr

ترجمة صد كلمات چهاريار

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 21,3 × 14

Yazı eb'adı : 16,7 × 8,2

Ortası şemseli, kenarları zencirekli kırmızı, sırtı kopuk, muklaplı cilt. 124 yap. Her s. de 15 satır var. S. kenarları tek surh cetveli. Başlıklar surhla yazılmış. 4 kısım üzerine. Her kısma başında kötü bir tarzda müzehheb bir başlık var. İlk iki s. bakır karışık altın cetvelle çerçevesi. I. kısım Abû-Bakr'ın yüz sözünün tercemesi dîbâceden sonra 4. b de başlıyor; 34. b de bitiyor. Ömer'in yüz sözünün tercemesini muhtevî II. kısım 36. b - 63. a da. Ösmân'ın yüz sözü 97. b - 124. b de. Ali'nin sözleri son kısım olan 97. b - 124. b de. Mütercim, kendisinin Kastamonu'lu olup adının Muḥṣafâ b. Muḥammad bulunduğunu, Abû-Ayyûb'al-Anşârî civârında Sultan Muhammed'in medresesinde tedris ile meşgul iken vezîr Farhâd Pâşâ'nın dileğiyle bu eseri tercemeye başladığını 2. a da söylüyor ve eserinin "Çâr şad Kalimât" ın tercemesi bulunduğunu 2. b de bildiriyor. Her bölümün başında, sözleri söyleyen halifenin muhtasar hâl terc. var. Muḥṣafâ b. Muḥammad, Ḥ'âcagî-zâda diye tanınmıştır ve 998 de vefât etmiştir (Kasf; II, s. 1077. O. M. II, s. 19 - 20). Ferhâd P. mütercimin kaydına göre "واصل حوتيت عليه الشان", yâni dâmâd olduğundan, Muḥṣafâ P. nin oğlu olup Enderûn'da yetişen ve 972 de (1564) vezîr-i sâlis olup, 974 te (1566) Şehzâde Muḥammad'ın kızı Humâşâh Sultân'ın alan ve 982 gevvalinde (1575) vefât eden Ferhâd P. dir (Sicill; IV, s. 16). Eser, 974 le 982 arasında Raşîd'ad-dîn Watwât'ın (552 H. 1157, yahut 573; 1177, yahut da 578; 1182) kitabının tercemesidir. Türkçesi, arapça ve farsçayla karışık ve cümle yapımı bakımından medrese türkçesidir.

بسم... حمد فراوان وثناي بی پایان اول خدای مستعان حضرتنه
اولسونکه

(1. b)

Son ve k.: اما حسن ترتیب ترجمه اولنان نسخه ترتیبیدر حتی اکابر سلفدن
اکثری بو ترتیبی اختیار انمشلردر الحمد لله علی التمام ... من ید العبد
الفقیر... محمد رشدی بن الحاجی محمد الشهیر بانطاقیه... فی جا ۲۳ ۲۳۷
(124. b)

(Bu nüsha 1237 de istinsâh edilmiştir. 1053 te istinsâh edilmiş bir nüshası da 5592 No. dadır.)

Cilt

703

2643

حسین بن معین الدین میبیدی (قاضیمیر منطقی یزدی)

Husayn b. Mu'inaddin Maybidi (Kadimîr Mantıki-i Yazdi.
904 yahut 9 yahut 911 H. 1498, 1499, 1505)

Şarh-i Divân-ı 'Alî b. Abî-Tâlib

(شرح دیوان علی بن ابیطالب)

FARSÇA

Cilt eb'âdi : 15.2 × 9

Yazı eb'âdi : 10 × 6

Ortası şemseli, kenarları ve sırtı tâmir görmüş meşin ciltli. 172 yap. Bâzı s. lerinde 19, çoğunda 20 satır var. "رباعی، نظم، بیت" gibi sözlerle husûsî adlar, âyetlerin başlarındaki "آیه" sözleri, "یفرماید" gibi dikkati çekmesi gereken sözler ve metne âit şiirler surhla yazılmış. Yazı nesta'lıyk. Rayhâne, Maybidi'nin hâl terc. de, bu şerhin Tehran'da iki kere, ayrıca da Nuwâb'ın Şarh-ı Nahc'al-Balâğa'sının hâşiyesinde basıldığını kaydeder ve kitabın dibâcesinde, tasavvufa dayanan bilgiler verildiğini söyler ve 'Alî'ye nisbet edilen şiirlerin hepsinin ona âid olduğunun şüpheli olduğunu bildirir (c. IV; s. 111 - 113. Maybidi için, Farhang-i Suhan-varân'da Mantıki-i Yazdi mad. e; s. 568 ve bu şerh için Al-Zarî'a'nın XIII. c. e b. s. 266 - 267. Hz. 'Alî'nin divânındaki şiirler için Konya Müz. Abdülbâkî Gölpinarlı K. basmalarında 295 No. lu divâna Hâlis Ef. nin kaydettiği notlara da b.).

Baş : بسم ... سپاس سعادت اساس وشکر عبادت اناس معبودی را که ...
(1. b)

Son ve ketebe: وپاو دهند وپادشاه میفرماید که گوهر را زود بشکن وصلایه کرده
بیاور تمام شد این اوراق پریشان ... ذی القعدة ... سید عبد القادر
ابن موسی ... فی سنة الثامن والاربعین ومئتان والالف از هجرة النبی ...
(172. b)

Cilt

704

2644

?

Munşa'ât

منشآت

ARAPÇA

Cilt eb'âdi : 21 × 14.5

Yazı eb'âdi : 17.5 × 11.5

Kâğıt kaplı; başı ve sonu eksik. 60 yap. Yazı Selçuk neshi. Dibâceden, müellifi anlaşılamıyor; ancak baş tarafta mecâzlardan, bu münâsebetle de kalem ve hokkadan, âyetlerde ve hadislerdeki mecâzlardan bahsetmekte ve Musul Emiri Nûraddin Arslân b. Mas'ûd'un (589 - 607 H. 1193 - 1211) mektuplarını topladığını bildir-mekte (2. a). Kitapta bu emirin, vezirlerini bir şehirden başka bir şehre gönderirken yazdığını, bâzı beylerin Divânül-Hilâfeye yazdığı mektupla günlerin husûsiyetlerine âid ve bâzı dostlara yazdığı, iştiyakı bildiren, receb, şa'bân ve ramazan aylarıyla bayram kutlamasına dâir mektupları, bayramdan sonraya, bayram günlerinde bâzı beylere yazdığı mektupları mihr-i can tebrikini, şem' vasfını belirten mektupları, Damaşk Eyyûbilerinden İsâ b. Abî-Bakr b. Ayyûb'un (615 - 624 H. 1218 - 1227) ihsânını bildiren, evsafını anlatan mektubu, Musul Atabeki 'İmâdaddin Zangî b. Aksungur (521 - 541 H. 1127 - 1146) zamânında, onun, ondan sonra oğullarıyla torunlarının hizmetinde bulunanlara yazdığı mektup ve çoğu Musul beylerine gönderilen, Dârül-Hilâfeye yollanan mektupları var. 60. a da Halife al-Zâhir bi amr-Allah Muhammed b. an-Nâsir li dîn-Allah 'Abbâs Aḥmad'ın ta'ziyesi dolayısıyla Divân-ı hilâfete gönderilen mektubun başında, bu halifenin 623 şa'bânının ilk günü vefât ettiğini, babası an-Nâsir li dîn-Allah'ın, 622 ramazanının sonunda vefât eylediğini, ikisinin ölümleri arasında dokuz ay ve birkaç gün bulunduğunu öğreniyoruz. Bu mec. VII. asr-ı hicriye (XIII) âit ve târih bakımından değerlidir.

Baş : علماً واملی له فی توسعه مواهب الانعام لیزداد حبیباً لا ائماً ولقد
رام ان یمثله بمثال فکان فیہ ابراهیمی النظر ولما وجده اعظم من
کل شیء ...

(1. a)

Son : وقتله مقننم للعزاء شطراً وللهناء شطراً فاذا نطق هذا اسبل دعماً
واذا نطق بهذا ابدا ثغراً

(60. b)

2660

علی بن ابیطالب

‘Alī b. Abī-Tālib (40 H. 661) :

Dīvān

(دیوان)

ARAPÇA

ve

farsçaya terc.

Cilt eb'âdı : 17.5 × 13

Yazı eb'âdı : 13 × 9 (tercemeler dâhil)

Ortasında küçük bir şemse, kenarlarda zencirek cetvel var; fakat zamanla tamâmiyle bozulmuş. Sirt ve kenarları tâmir görmüş, yumuşak ve koyu kırmızı ciltli. 109 yap. Her s. de, altlardaki farsça ve surhla yazılmış tercemeler müstesnâ, sekiz satır var. Bâzı sözler solmuş, üzerlerinden yeni bir kalemle gidilmiş. Kitabın üstünde, nisbeten yeni, fakat metindeki yazının karakterini taşıyan sülüs bir yazıyla «دیوان حضرت امیر علیه السلام» yazılmış. Aynı kapak yaprağında gayet güzel bir ta'hyikle.

کلام علی کلام علی وما قاله المرتضی مرتضی

الفقیر الى الله العلی الولی

حسین بن قاسم الصفوی

الحسینی

عفی عنها

kaydı var. Metinde kaafiyeleri gösteren ve sülüsle yazılan yazılarla şiirlerin başlarındaki “ ایضاً علیه السلام ، وله علیه السلام ” gibi yazılar surhla karışık siyah mürekkeple yazılarak metinden ayrılmış. Başa, arapça bir dibâce ilâve edilmiş. Metinde, her satırda bir beyit var. Her beytin altına, asla tam sadâkatla farsça tercemesi ta'hyikle yazılmış. Bâzı şiirlerin altına, ne için yazıldığı kaydedilmiş. Başlığı 6. a da bulunan 6. b de yazılı şi'rın yanına “ هذه الايات للحضری ” kaydı surhla yazılmış (Abū-'Abd-Allāh Bahā'addīn Muḥammad b. İbrāhīm, 698 H. 1298 - 1299. Rayhāna, VI, s. 183. İbni Nāḥās mad.). 8. a daki iki beyitlik şi'rın yanına “ ابن قتیبہ ” kaydı konmuş “ رواه ابو قتیبہ وقيل ان ” ذلك لبعض بنی سلیم مثل به ” olsa gerek. 270 yahut 71 H. 883 - 884. Rayhāna, VI, s. 113 - 114). Bu çeşit kayıtlar surhla yazılmış ve sonradan ilâve edilmiş. 13. b, 14. b, 27. a - b, 21. a gibi bâzı s. lerde, şiirlerin senedleri ve râvileri yazılı. Râviler arasında Şayḥ Muḥid (413 H. 1022), Abū-Ca'far'aṭ-Ṭūsī (460 H. 1067), Şayḥ Tabrasi (548 H. 1154) gibi ricâl-i İmâmiyye mevcut. Gerek “ علیه السلام والتحيه , علیه السلام ” gibi

başlıklardan, gerek râvilerden anlaşıldığına göre yazan Şi'a-i İmâmiyya'dendir. 109. a da, alt tarafta “ النظر فيه وتدبر معانيه داعياً لن يعاينه بحسن التقي والحب على ” kaydı var. Başlıklardaki surhla yazılmış yazılar, bu kaydı yazan kişinin. Bu kayıttaki “ النقا الفقير العبد محمد بن سعد ختم الله له بالحنى بمحمد وآله سنة ١٠١٤ ” sözü, bu zâtın da İmâmiyya'den olduğunu gösteriyor. 79. a ve 80. a da başlıklarda silintiler var. 91. a da da “ عمرو بن عبدود ” ün adından sonra yalnız “ Lafza-i Calâla ” görünüyor; ondan önceki bir kelime silinmiş ki bu, “ لعنه ”, yahut “ عن ابن الخطّاب ” gibi bir söz olacak. 99. b de de “ عن ابن الخطّاب ” sözünden sonra bir silinti var. Bu silinti, ya takıyye yüzünden, yahut sonradan, Sünnilerden birisi tarafından yapılmış olsa gerek. Yazı ve kâğıt bakımından bu nüsha, hieri VIII. yüzyıla (XIV), nihâyet IX. yüzyılın ilk yarısına (XV) âittir.

بسم ... الحمد لله الذي دانت لعزته الجبارة ...

(1. b)

Metin ve tercemenin başı : قافية الهمزة

الناس من جهة الشمال اكفاء ابوهم آدم والام حواء

مردمان از روی پیکر همسرانند پدر ایشان آدمست ومادر حواء

(2. a)

Son :

فُتْسَال بَعْدَهُ عَنْ كُلِّ شَيْءٍ هَذَا مَا اكْدَى إِلَيْهِ كَدَتِي

وسوال کنند ما را پس ازن همه چیزی اینست آنچه بغایت رسید بدان رنج بردن من

(108. b)

(Sonunda arapça bir hâtıme var; bunun altına da surhla tercemesi yazılmış.

” تمت وطابت باليتها زادت خير الدواوين تحويه وتحفظه ديوان شعر امير المؤمنين على ” فيه المعالي وفيه الفضل مجتمعا كفضل صاحبه على العالمين والحمد لله رب العالمين والصلوة لكاتب الحروف الفقير ” sözüyle bitiyor. 110. a da “ على خير خلقه محمد وآله اجمعين ” başlığıyla dört arapça kıt'a var. S. nin sonunda da “ ١١٠٤ ” kaydı mevcut. 110. b den 114. b ye kadar ‘Alī'nin kelimâtını farsça ve nazmen terceme eden bir eser var. Başında, 28 beyitlik mesnevi tarzında bir dibâce mevcut; ilk beyti,

دریستان انیس بگشادم نافه باک قدس بگشادم

(110. b), son beyti,

هین حسن روکنون که تودوری باسر ترجمه بدستوری

beyti (111. b).

Bu dibâcede,

این گل از بوستان جد منست هرجه خواهم کنم که حد منست
beytinden (III' a, 2. beyit) anlaşıldığına göre bu zât, sâdâttandır. Dibâcede,

گوهر تاج خسروی مسعود که شد اخترز طالعش محمود
انک در رزم یادگار علیست در کفش تیغ ذوالفقار علیست
کیست جز شهریار دولت یار بر یکی اسب صد هزار سوار
.....

beytleriyle Mas'ûd adlı birini övmekte ve kitabını ona ithâf eylemekte. Mahmûd sözünün de, kaafiye dolayısıyla bile olsa aynı beyte alınması, bu Mas'ûd'un, 492 - 508 de (1098 - 1114), Gazneliler Hükümdarı III. Mas'ûd olmasını hatıra getiriyor. Macma'al-Fuṣahâ, sâdâttan Aşrafaddîn Hasan b. Nâşr-ı 'Alawî'den bahsetmekte ve Hasan-ı Gaznawî diye aldığı bu zâtın, Bahrâm Şâh'la münasebeti bulunduğunu kaydetmektedir. Bahrâm Şâh, Mas'ûd'un oğlu olup 511 - 547 de (1117 - 1142) Gaznelilerin hükümdarlığında bulunmuştur. Bütün bu münasebetlerle bu Hasan'ın, Hasan-ı Gaznawî olduğunu söyleyebiliriz (Rayhâna'ye de b. III, s. 157). Bu mesnevinin sonu yoktur.

Metin :

Baş :

بسم ...
کردم آغاز این بنام خدای
هم خطا بخش و هم عطا بخشای
اوصی علی ابنه الحسین علیهما السلام
بر ایشان باد سلام
گفت سلطان اولیا به حسین
کای دلارام جان و قرّة عین
(111. b)

Son : ومن علم ان کلامه من علمه قل کلامه الا فیا ینفعه

سخت نیز در شمار آید تا نگوی جز انک کار آید
(114. b)

(Son kapak kâğıdında,

تشریف بمطالعه العبد الفقیر الیه سبحانه و تعالی احمد بن ابی بکر بن الشیخ محمد بن الشیخ هلال الوعیطی الحلبی غفرله ولوالدیه والمسلمین سنه ۱۱۰۱
kayı var. (Hz. 'Alî'nin divânı, Bulak'ta 1251 de, Mısır'da Mat. İlmîyye'de 1312 de, gene Mısır'da taşbasmalarıyla 1276 da, İran'da 1283 te, Tehran'da farsça şerhlerle 1284 te, Bombay'da 1300 de G. Kuypers'in lâtince şerhiyle Leiden'de, 1745 te basılmıştır; Mu'cam'al-Mat. a, II, s. 1353 - 1354; "Al Zari'a ilâ taşânîf' aş-Şî'a" ya b. III; s. 376, XIII; s. 266 - 267.)

Cilt

706

2661

صلاحی (صلاح الدین عبد الله العشاقی)

Şalâhlî (Şalâhaddîn 'Abd-Allâh'al-'Uşşâkî):

Maşârîku anwâr'al-maṭâlib wa Maṭla'u asrâr'al-mawâhib
li Asad-Allâh'al-ğâlib 'Alî b. Abî-Ṭâlib

(مشارق انوار المطالب و مطلع اسرار المواهب لاسد الله الغالب علی بن ابی طالب)

کرّم الله وجهه ورضی الله تعالی عنه

Manzûm terceme-i Divân-ı Ali ve hurûf-ı hecâ
üzere müretteb Kalimât-ı İmâm

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 20.7 × 14.5

Yazı eb'âdî : 12.2 × 7.9

Üstü ebrî kaplı, sırtı ve kenarları meşin mukavva ciltli. 158 yap. Her s. de 14 satır ve iki sütün var. S. kenarları ve sütün araları surh cetveli. Başlıklar surhla yazılmış. Sağ sütünunda Hz. 'Alî'nin şüirleri alt alta, sol sütünunda manzûm terceme gene aynı tarzda. Terceme, gerçekten de muvaffak olmuş bir tercemedir. Kısa sözlerin asılları var, tercemeleri yok; ilk harflere göre tertiplenmiş. "باب الالف، باب الباء..." gibi başlıklar surhla yazılmış. Başta, sağ sütünunda, surhla, "هذه مشارق انوار المطالب..." yazısı var. Divânın sonunda, tercemenin târihi mukayyet. Hem baştaki, hem sondaki yazı, bu nüshanın, müellif elyazısı olduğunu açıkça göstermekte. 52. a da üç beyit surhla çizilmiş, kenara aynı yazıyla bir başka tarzda yazılmış. 55. b de, metinde bir satır çizilmiş, karşısına tercemesi yazılmış; kenara, gene aynı yazıyla iki mısra' ve altlarına tercemeleri kaydedilmiş. 38. a da cetvele sığmayan iki, 91. a da bir kelime, kenara yazılmış. 95. a da, 3. satırdaki terceme mısra'nın bir başka şekli kenara kaydolunmuş. 98. a da iki kelime cetvel dışında. 99. b de bir beytin tercemesi yanlış yazılıp surhla çizilmiş. 100. a ve 102. a da da birer kelime dışarda. 103. b de bir mısra'nın diğer bir rivâyet tarzı ve ona göre tercemesi, gene kenarda yazılı. 105. a da 2. mısra'nın sonundaki kelime yanlış yazılmış; doğrusu kenara kaydedilmiş. Daha buna benzer şeyler de nüshanın müellif hattı olduğunu gösteriyor. Bâzı S. lerde müşkil lûgatler, kaynak gösterilerek, yahut gösterilmiyerek kenarlara yazılmış. Terceme, metnin kafiyele-rine uyularak yapılmış.

Şalâhlî Abd-Allâh, Bahkesir'li olup 1196 da (1781 - 1782) İst. da vefât etmiş ve Kıztaşı civârında, şeyhi bulunduğu Tâhir Ağa dergâhına defnedilmiştir. Terceme-i hâli ve eserleri için O. M. e b. Bu eser, tercemeyken şerh olarak yazılmıştır; I, s. 104 - 107.

Baş : الناس من جهة الثنالك اكفاء
بوصورت ايله انسان بربرينك كفويدر زيرا
ابوهم آدم والام حواء
بدر مادر اولويدر جمله به آدم ايله حواء
(1. b)

Son : اذا ضاقت بك الاحوال يوما
كرسنى قضيبك ايدرسه گردش كرددون دون
فتق بالرازق الفرد العلى
سأكنه كافى اعتماد رازق فرد على
(149. b)

Bundan sonra aynı yap. ta,

اوشه هردو سرا راه هدانك ارى ناصر خير الورا شير وغا از ارى
diye başlıyan ve 69 beyitten meydana gelmiş olan tamamlama târihi var. Târihi
msra'ını havi beyit ve ketebe şudur :

دیدى صلاحی گدا شوقله تاریخ اکا ترجمه بی بها در حکم حیدری
سنه ۱۱۷۳
یا ناظرأ فيه بالامعان والنظر يرجو المترجم عفواً عن مناظمه
والذكر بالخير فاستمر من معاييه كن راغباً فيه واطلب فيض ناظمه
(152. a)

152. b de, birçok kitaplarda görülen

یا ناظرأ فيه سل بالله مرحة على المصنف واستغفر لصاحبه
واطلب لنفسك من خير تريد به من بعد ذلك غفراناً لكاتبه

kıt'ası var. Anlaşıyor ki Şalâhî, bundan önceki kıt'ayı, aynı bahurdan nazmedip
buna eklemiş.

'Alf'nin kısa sözleri, 153. a dan 158. b ye kadar devâm ediyor.

Baş : بسم... قال وصى النبي عليه الصلوة والسلام الذكى على نفعنا الله بصره الحق وفيضه
الجللى كرم الله وجهه ورضى الله تعالى عنه
باب الالف ايمان المر يعرف من ايمان
(153. a)

Son : راحة النفس يسعد الرجل بمصاحبة السعيد
(157. b - 158. a)

Cilt eb'adı : 23.2 × 13.5

Yazı eb'adı : 15.9 × 7.7

Kenarı solmuş altın zencirekli düz ve yumuşak meşin ciltli. Başlıklar alelâde
tezhibli; s. kenarları altın ve surh cetvelli. 41 yap. Her s. de 19 satır var. " مصرع
" gibi sözlerle başlıklar ve arapça metin surhla yazılmış. Yazı ta'hyk. Her
satırda bir beyit var. Beyit araları ve ortaya gelen mısra'ların üst ve altları surh
çizgiyle çizilmiş.

I) Nahîfî Sulaymân (1115 H. 1703 - 1704) : Nahîfî Sulaymân (1115 H. 1703 - 1704)
Kaşîda-i Burda. Türkçe.

Başta K. B. şâiri Bûsîrî'ye, yazılış sebeplerine dâir mensûr bir mukaddime var.

Baş : بسم... حمد وسپاس وشكر بی قیاس اول خالق لوح وقلم
وموجد عالم...

(1. b)

Son : وبودعاء جلیل المدعایه آمین خوان صداقت وخواهشگران اجابت
اولان قولارینی مطالب دارین ايله مسرور ایلایوب رضای کریمکدن
مهجور ایلمه آمین والحمد لله...

(22. a)

Kaside :

Baş : بسم...

گوکل ندر بو یتیمانه آه دمبلدی

تفکر اوزره میسن یوخسه جانب حرمی

(8. b)

Son : همیشه دور ایده تا کیم بو گردش مینا

همیشه تا اوله شمس وقرده نور وضیا

التهی انلره ايله سلام لایمحصی

مارنخت عذبات البان ریج صبا

واطرپ العیس حادی العیس بالنغم

(21. b)

Bu tahmîs, İst. da Cavâib Mat. da basılmıştır.

II) Nahîfî : تَحْمِيسُ قَصِيدَةِ مُضَرِّيَةِ Nahîfî : Bur-
da K. si şâirinin başka bir kasidesini tahmis. Türkçe.

Mukaddimenin başı :

بسم... حمد بردوام وشكر مستدام اول الله بي نظيره در كه
(23. b)

Sonu : ويرحم الله عبداً قال آمينا
(24. b)

K. başı : التَّيَّابُ اِبْلِيُوبُ اشرف اوسيد البشرى
يكانه ايلدك اشراف ايچنده اول كهرى
(25. a)

Sonu : بو زمرة شاد اوله دائم رضای باریدن
والآل والصحب والاتباع قاطبة
ما جن ليل الدياجي او بد السحر
اللهم صل على...
(28. a)

III) Nahîfî : تَحْمِيسُ قَصِيدَةِ بَانَتِ سَمَادِ Nahîfî : Bânât su'âd.

Bir mukaddime var; tahmise niyyet ettiği zaman kendisine ihsân edilen mâ-nevî feyizlerden bahsediyor ve kaside hakkında bilgi veriyor.

Muk. başı: بِسْمِ... سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا...
(31. b)

Sonu : دنياده نعمت واحسانى وعقباده رحمت وغفرانى وجنت ورضوانى
ايله مسرور ايليه آمين وها انا اشترع فى المقصود مستفيضاً من مفيض
الخير والجلود
(37. a)

Baş : فغانكه ملك دله جيش حسرت ايندى غلو
پر اولدى شرحه وداغ فراق ايله ملو
(37. a)

Son : بو اولدى جمله سنك وصف عادت وشمى
لا يقطع الطعن الا فى نحرهمى
ومالهم عن حياض الموت تمهليل
(41. b)

(Yazı ve kâğıt bakımından devrine âid olduğu muhakkaksa da yazarı ve yazılış yeri ve târihi yoktur.)

صلى الدين عبد العزيز بن على ابن ابى القاسم ابن احمد بن
نصر طائى الحللى

Şafiy'ad-dîn 'Abd'al-'Azîz b. 'All b. Abl'l.
Kâsım b. Aḥmad b. Naşr-ı Tâi al-Hillî
(757 den; 1356; sonra)

Natâ'icu İlâhiyya (Şarḥu Kaşîdat'al-Badî'iyya)
نتایج التَّيَّيَّة (شرح قصيدة البديعية)

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 21.8 × 15.5

Yazı eb'adı : 16.5 × 11.5

Kabın her iki yüzü Selçuk dervine âit şemseli, kenarları düz ve zencirek cet-velli. Şemselerde altın kakma yerleri mevcut. Altınlar düşmüş. Miklaplı cilt. Kitap ciltten kopmuş ve 13. b dâhil olmak üzere ilk kısmı karışmış ve noksan. Kâğıt kalın, aharlı Selçuk kâğıdı. Yazı, Selçuk neshinin bütün karakterlerini taşımakta. Kasidenin beyitleri ve "قول الصنى، التوشیح، المقابلة، اللف والنشر" gibi dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış; bazı kelimeler, harekeli (Şafiy'ad-dîn 'Abd'al-'Azîz ve eserleri için Rayḥāna'ye b. II, s. 489-491).

Baş : محمد الاصل بدر فى كواكبه مفرع عنه اصحاب ذووكرم
(1. a)

Son ve k. : فلا هجمت بها الا على ظفر ولا وصلت بها الا الى اهل
تمت القصيدة البديعية المباركة وشرحها بحمد الله ومنه وحسن توفيقه
فى ضوة نهار الاثنين حادى عشر شهر شوال المبارك من شهر سنة
ثمان وسبعين وثمانى مائة للهجرة النبوية المحمدية على صاحبها افضل
الصلاة والسلام على يد المفتقر الى كرم الله ولطفه ابى بكر بن يحيى بن
محمد الشهير بابن المدنى عفا الله عنه وعن والديه وعن جميع المسلمين
اجمعين وصلى الله...
(79. a)

قصيدة برده (بره) ونحميلرى

Kasida-yi Burda (Bur'a) ve tahmisleri

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 25.8 × 15.5

Yazı eb'âdî : 19 × 7.2

Üstü kâğıt kaplı, kenarları ve sırtı meşin, mukavva cilt. 46 yap. Her s. de 27 satır var. Beşinci mısra'lar ortaya yazılmış. Her satırda bir beyit var. İlk yaprak üstünde, surhla "هذه المجموعة حارية أربع تخميس القصيدة البرده" yazısı ile mec. da dört tahmîs bulunduğu belirtilmiş.

I) Tahmîsu Kasîdat'al-Burda. Ar.

Baş : ان جيت جزعا فجزعن ايمن العلم
ومل لسلمى وسل ما شئت من كلم
ورمت سلعا فسل عن قلبك الكلم امن تذكر جيران بنى سلم
باح اللسان بما فى القلب من الم
(1. b)

Son ve k.: يا من به كل المؤمنين هدى
ولم يزل سيداً فى الانبيا سندا
ومن له الله فضلاً بالسلام بدا
عليك ازكى صلاة شفعها ابداء
ازكى سلام يعرف المسك مختم

تم التخميس والدرّ النفيس على يد العبد المذنب الباكى محمد
سعيد الانطاكى

(19. a)

الشيخ الامام الفاضل شيخ البلغا وامام الفصحاء سراج الدين ابا (Arapça dibâcede, "حفظ عمر بن عباس القصصى المغربى طيب الله ثراه وجعل الجنة مثواه hedilen kasideyi tahmîs etmek istediğini ve bu dileğini yerine getirdiğini söylüyor; 1. a. Bu şiir, kasidenin, her beytinin ilk mısrasına üç mısra' ilâve ettikten sonra ilk mısra'ı almak, sonra gene bir mısra' ilâve etmek, sonraki beşlikte ikinci mısra'ın evveline dört mısra' ekleyip sonra ikinci mısra'ı almak sûretiyle meydana getirilmiş taştırimsi bir tarzıdır.)

II) Tahmîsu K. B. Ar.

Baş : قضى الآله على العشاق فى القدم بان يحولوا بقفر الذلّ بالقدم
ياذى الذى تحت احشاه بالكلم امن تذكر جيران بنى سلم
مزجت دمعاً جرى من مقلة بدم
(19. b)

Son : طاهها يؤمل من ذى الجود والشم اذا تأمل فى لفظى وفى كلمى
يقراً لى القاصحه من قلبه وفم وبطلب العفوى من بارى النسم
بان يؤمننى من زلّة القدم
(28. a)

(Bu tam ve klâsik bir tahmîstir. 27. a da tahmîs mısra'ları eksik.)

III) T. K. B. Ar.

Baş : لما مزجت دمي بالدمع من املى وعمت فى ليج الدمعين من سقمى
قالوا بعيش مضى مع جيرة العلم امن تذكر جيران بنى سلم
مزجت دمعاً جرى من مقلة بدم
(28. b)

Son ve k.: ولم يزل غيثها فى الكون منسكبا مادامت الافق تبدى فى السما شهباً
والعود فى الروح منها لم يزل طرباً مارنحت عذابات البان ريح صبا
واطرب العيس حادى العيس بالنغم
تم التخميس الانيس والدرّ النفيس على يد العبد المذنب الباكى محمد
سعيد بن على الانطاكى

(37. a)

(30. a da, 32. b ve 36. a da üçer mısra' eksik var.)

IV) T. K. B. Ar.

Baş : ما بال قلبك لا ينفعك ذا الم هذب ان اهل الحمى والبان والعلم
وانهل مدمعك القابى بمنسجم امن تذكر جيران بنى سلم
مزجت دمعاً جرى من مقلة بدم
(37. b)

Son ve k.: ما حنّ فاض الى احبابه وصبا وما شكى مغرام من حاله صبا
وما اتى القرض بالتكليف بعد صبا مارنحت عذابات البان ريح صبا
واطرب العيس حادى العيس بالنغم

تم هذا التخميس والدَّرْ التَّقْيِس على يد العبد المذنب الباكي محمد
سعيد الانطاكي

(46. a)

(II. tahmîs, son bende nazaran "Tâhâ" adlı birisine âittir. III. tahmîsin ba-
şında "تفضيل البردة في تخميس البردة للشيخ العلامة الحق تقي الدين بن كاسحيم طاهر (؟) رحمه الله واسعه" yazılmış. Bu yazının hemen üstünde cild kesintisi var. Her hâlde öbürlerinin ba-
şında da tahmîs edenler yazılıydı; ciltlenirken kesilmiş.)

Cilt

710

2686

توكلى بن اسمعيل بن حاجي الاردبيلي

(ابن البراز)

Tawakkul b. İsmâ'il b. Hâcî' al-Ardabilî

(İbn' al-Bazzâz. 794 ten, 1392, önce)

Al-Mawâhib' as-saniyya fi'l-Manâkıb' aŞ-Şafawiyya

(Şafwat'aŞ-Şifwa. Şıfat'aŞ-Şafâ')

المواهب السنيّة في المناقب الصّفوّيّة (صفوة الصّفوّاء. صفوة الصّفوّاء)

FARSÇA

Kitabın eb'âdî : 29.5 × 19

Yazı eb'âdî : 21.8 × 12.2

Sonradan bir cilt içine yerleştirilmiş. Sahîfe kenarları kırmızı, mavi ve altın cetvellerle çerçevesi. 12 bâb olarak yazılmış; her bab, fasillara ayrılmıştır. Yazı fevkalâde güzel bir nesih. 1. bab, Şafîyy'ad-dîn-i Ardabilî'nin (12 Muharrem 735. 1334) zuhûruna delâlet eden kasîdelerden ve erenlerin sözlerinden, 2. bab kerâmetlerinden, 3. bâb lûtf ve celâlinden, 4. bâb sözlerinden, 5. bâb gene kerâmetlerinden, 6. bâb semâ' ve veedinden, 7. bâb ahlâkından, 8. bâb zühûdünden, 9. bâb hastalığından ve vefâtından, 10. bâb vefâtından sonraki kerâmetlerinden, 11. bâb halife-lerinden, 12. bâb müridlerinden bahsetmekte. Şafîyy'ad-dîn'in hayatına, tarika-tine âid olan bu çok mühim eser, dibâceden ve yer yer kendisinden nakledilirken kullanılan duâ cümlelerinden açıkça anlaşıldığı gibi. S. in oğlu Mūsâ Şadr'ad-dîn'in vefâtından, yani 794 ten (1392) önce yazılmıştır. Bibâcede - Hamdele ile Salveleden bir, ondan sonra da beş ve böylece ancak altı satırlık bir noksanı var.

Bu kitabın, İst. Ayasofya K. de 3099 No. da kayıtlı olan ve 896 H. de (1490) Şun'Allâh tarafından yazılmış bir nüshasıyla aynı K. de 2123 No. da, 914 zilhicce-sinin 5. günü (1509) Şihâbaddîn Kâşânî tarafından yazılmış bir başka nüshası vardır. Ayrıca 1037 zilka'desinin ilk günü (1628) Mâzandîrân'da Tawakkulî tarafından yazılmış nüshadan istinsâh edilmiş bir nüshası, İst. Belediye K. nde, Muallim Cevdet kitapları arasında 1 No. da kayıtlı bir nüshası vardır ki ketebesi şudur: "فرغ من تأليفه وتصنيفه وإتمامه واختتامه وتعليقه وتختيم شهر شعبان المعظم لسنة تسع وخمسين

وسبعائة العبد المذنب الرَّاجِي توكلى بن اسمعيل بن حاجي حسن الاردبيلي جزاه الله بالحقني وزياده وختم أعماله بالسعادة تمت تحرير یافته از نسخه شریفه در بلدة طيبة زهت رتبه اشرف مازندر ان نجسته نشان بتاریخ غرة شهر ذی القعدة الحرام سنة سبع وثلاثين و الف من الهجرة النبوية صلى الله عليه وآله Görülüyor ki bu ketebe'nin ilk kısmı, mü-ellife âittir ve müellif, kitabını 759 şa'bâmında (1358), yani Şafîyy'ad-dîn'in ve-fâtından aşağı-yukarı ondört yıl sonra, Şadr'ad-dîn'in vefâtından otuzaltı yıl önce tasnif etmiştir. Bu kitabın, 1. bâbında noksanı olan ve 1049 muharreminde (1639) yazılmış bir nüshası da İst. Üniv. K. de, müze kısmında, 2. No. da kayıtlıdır. Bu nüshalar içinde yalnız Ayasofya'da 3099 No. da kayıtlı nüshada, سلطان المشايخ في العالمين شيخ صدر الدين ادم الله بركتته على العالمين فرمود که شيخ قدس سره فرمود که درما سيادت هست ليکن سوال نکردم که علوی یا شریف وهمچنان "مشبه بمائد شعر فهم من بين الاصناف الانام كرام من كرام من كرام من كرام" sözleri var ve nesebi, Pirûz'al-Kurdî'as-Sancânî (Sancârî) ye kadar götürülmekte (Bâb-ı aeval Faşl-ı aeval, 6. b); öbür nüshalarda bu sözlerden sonra, "مشبه بمائد" diye devâm etmekte ve Şadr'ad-dîn'in 770 te (1369) hacca gidişi ve orada nesebini isbât edişi, sâdâtın kabûlü anla-tılmakta, İmâm Mūsâ'l-Kâzım vâsitasıyla İmâm Husayn'e ve 'Alî'ye kadar ne-sebi zikredilmekte,

فهم من بين اصناف انام كرام من كرم من كرام

beyti zikrolunmaktadır; 914 te yazılmış nüsha da böyledir (14. b - 15. a). Gene فرمود که ما مذهب" 3099 No. da, Şafîyy'ad-dîn'e, mezhebi sorulduğu zaman "ما مذهب" demesi (200. a), M. Cevdet n. daysa "انكس که پیغمبر ما صلوة الله عليه وسلامه فرمود که افت منی بمنزلة هرون من موسى واولاده معصومين او عليهم السلام داريم وتولا بریشان وعلى من نصرهم في الشدايد" (s. 654) sözleri, bu kitabın, "والتوايب وتبرأ بر اعدا وعلى من ظلمهم ميداريم" zaman ve zemin bakımından, hattâ yazanların mezhep ve meşrepleri bakımından değişikliklere uğradığını göstermektedir (Muht. Tabâtabâ'î'nin "Şafawîyya Az taht-ı pûst-ı edarêlî tā taht-ı şahrîyârî" makalesi'ne b. Vahîd Mec. Şahrîvar 1345 — cumâz'al-aveal 1386 - 1966; Sâl-i savum; Şumâra-i' musalsal: 33, s. 720 - 727).

با نسخ الدلائل في اللغة الناصحة لخصوص بمراد اسرار التزئيل ...

Baş :

(1. a)

Son ve K.: لبدعوا الله بعدى من رأه بمغفرتي وجزيل ثوابي تمت قد فرغ من تأليفه وتصنيفه وإتمامه واختتامه وتعليقه وتختيم شهر شعبان المعظم لسنة تسع وخمسين وسبعائة العبد المذنب الرَّاجِي

توكتلى بن اسمعيل بن حاجى الاردبيلى غفر ذنوبه وستر عيوبه وجزاه الله
بالحسنى وزياده وختم اعماله بالسعادة

(393. a)

يعون الله الملك... تحرير اين كتاب صفوة الصفاء... بيست سيم
شهر شوال باقبال في ثمان وثلثين والف من هجرة النبويه... حسب الاشارة
عليحضرت توليت واقبال پناه عزت واجلال دستكاه محب الفضلاء
نتيجة المشايخ والعارفين المختص بشرف الخدمة السلطان العارفين...
سلطانشيخ صنى الحق المتوالدين قدس سره... على يد المذنب المحتاج... ابن
عبد الله الحافظ على اكبر غفر الله... في بلدة طيبة دار الارشاد اردبيل
صانه الله عن القحط الوبيل

(393. a)

(Bu nüsha, Ardabil'de Tawakkull'nin yazdığı nüshadan ve Ardabil dergâhı için
istinsâh edilmiştir. M. Cevdet n. nın ketebesine b.)

Cilt

711

2728

ز محشرى

Cār'-Allāh Abū'l-Kāsim Maḥmūd b. 'Umar'az-Zamahşari

(538 H. 1144):

Al-Mufaşşal

(المفصل)

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 28 × 17

Yazı eb'adı : 19.5 × 10

Tâmir görmüş, üstü bez kaplı, mıklaplı cilt. 149 yap. Her s. de 17 satır var.
Kenarlara aynı yazıyla şerhler düşürülmüş. "فصل، عطف البيان، العطف بالحرف..." gibi dikkati çekmesi gereken yerler surhla yazılmış. Bâzi yerleri, okumayı kolaylaştırmak için harekelenmiş. Yazı Selçuk neshi. İlk yaprağa numara konmamış. O yap. la 150 yap. İlk yap. ta "قال استاذ الدنيا علامة الوري فخر الملة والدين الامجدى رحمه الله" başlığını taşıyan beş beyitlik arapça bir kütâ'nın sonunda, müellifin, nahve dâir olan bu kitabını 513 yılı ramazan ayının guresine rasthyan pazar günü yazmaya başladığına, 515 muharreminin guresinde bitirdiğine, 538 yılı arafe gecesi vefât ettiğine dâir arapça bir kayıt var (Al-Mufaşşal için Kaşf'e b.)

Baş :

بسم... الله احمد على ان جعلنى من علما العربيه

(İlk yap. b)

Son ve k.: و اذا كانوا بمن يحذقون مع امكان الادغام في يتسع ويتق فهم مع عدم
امكانه احذف والله اعلم بالصواب وقد وقع الفراغ من تنميقه بمحمد
الله تعالى ومنه وحسن توفيقه وعونه من اواخر جمادى الاولى سنة خمس
وستين وسبعائه على يد العبد الضعيف... سليمان بن خليل بن موسى
بن حصار بن علي بن احمد بن خليل بن شكرى بن بلكجن...

(149. b)

İsimler, fiiller, harfler, bunların müsterek hâlleri kısımlarına ayrılmış olan bu kitabı sonradan "Unmûzac" adıyla tehlis etmiştir. 1191 de İskenderiye'de, 1291 de aynı şehirde Kawkab Mat. da, 1323 te Mısır'da, J. P. Broch tarafından 1859 ve 1879 da Christiana'da ve Sibawayh ve Hallî'in hâşiyelerini ve sonunda İbni Sînâ'nın ulûm-ı akliyyeye dâir risaleyle Mawlawî Muḥammad Ya'kûb Rasputî tarafından 1891 de Dehli'de basılmıştır (Al-Mu'cam'al-Maṭbû'ât; I, s. 975).

Cilt

712

2731

جمال الدين ابو محمد عبد الله بن الشيخ الامام جمال الدين

يوسف بن هشام الأنصاري الحنبلي

Camāl'addīn Abū-Muḥammad 'Abd-Allāh b. aṣ'

Ṣayḥ'al-Imām Camāl'addīn Yūsuf b.

Hişām'al-Anşārī'al-Hanbalī (761 H. 1360):

Muḡnī'l-labbī'an Kutub'al-A'ārīb

(معنى اللبيب عن كتب الاعاريب)

ARAPÇA. Nahve dâir.

Cilt eb'adı : 24.8 × 16

Yazı eb'adı : 18 × 9

Ortası şemseli, kenarları düz cetvelli kahverengi ve mıklaplı cilt. 151 yap. Satırlar muhtelif. Kaşf, 762 de vefât ettiğini yazıyor. İlk yap. taki kayde göre 761 zilka'desinde vefât etmiştir (Kitap ve şerhleriyle hâşiyeleri için Kaşf'e b. II, s. 1751 - 1754).

Baş : بسم... قال الشيخ العلامة وحيد دهره وفريد عصره جمال الدين
ابو محمد عبد الله بن الشيخ الامام جمال الدين يوسف... اما بعد حمد الله
على افضاله والصلوة والسلام على سيدنا محمد وآله فان اولى...

(I. b)

Son : وهذا آخر ما تبسّر ابراده في هذا التأليف فاسأل الله الذى منّ على
بانسانه واتممه في البلد الحرام في شهر ذى القعدة الحرام ويسر على

اتمام ما الحقتنا به من الزوايد في شهر رجب الحرام ان يحرم وجهي على
النار... وحسبنا الله ونعم الوكيل ولا حول ولا قوة الا بالله العلي العظيم
(150. b - 151. a)

(119. b ye kadar ayrı bir yazı. 120. a dan sona kadar yazı başka. İlk yazı nesta-
lıyk; sonraki nesih. Yazarı ve yazılış târihi belli değilse de asrına âid olduğu muhak-
kak. Kenarlarda hâşiyeler var. Bablar surhla; son kısımda siyah mürekkeple ve sülüs.
Mısır'da taşbasmayla târihsiz, Tebriz'de 1276 da, Tehran'da 1274 te t. b. 1302 de
hâşiyelerle, 1305, 1307, 1317 de Mısır'da, iki cilt olarak, birinci cildi 1328 de Mat.
Şarkıyya'da, ikincisi 1399 da Mat. Camâliyya'da basılmıştır: Mu'cam'al-Ma'bû'ât, II, s. 1509.)

Cilt

713

2772

محمد بن محمد بن محمد المبررى (التبريزى، النيريزى)

Muhammad b. Muhammad b. Muhammad (at-Tabrizi,
an-Nirizi. 855 H. 1451) :

Nafâ'is-at-ta'âş fi Şarhı Kitâb'at-Talhîş

(نفايس التنصيص في شرح كتاب التلخيص)

ARAPÇA

Cilt eb'âdi : 23.5 × 15.5

Yazı eb'âdi : 16.3 × 10.5

Ortası şemseli, kenarları düz cetveli, mıklaplı, açık kırmızı Osmanlı cildi.
155 yap. Birçok s. lerede 21 satır var. Bâzi s. lerin kenarlarında hâşiyeler mevcut.
Yazı nesih. Yazarı ve yazılış târihi yoksa da asrına âidiyeti, kâğıdından ve yazı-
sından anlaşılmakta. "Talhi's al-Miftâh fî'l-Ma'ânî wal-Bayân", 739 da (1338 - 1339)
vefât eden ve "Haftb-ı Damışk" diye tanınan Calâl'ad-dîn Muḥ. b. 'Abd'ar-Raḥ-
mân'al-Ḥazwînî'nindir. Kitabın başında, 987 H. de (1579) temellük eden birisinin,
"Nfâis tenṣivis fî şarḥ kitâb talḥiṣ muḥannaḥa" diye yazılmıştır. "Nfâis tenṣivis fî şarḥ
kitâb talḥiṣ muḥannaḥa" tarzında bir kaydı var. Kaşf, bu zâtı, "التبريزى" diye almakta
ve 792 de (1389 - 1390) vefât eden Sa'd'addîn Taftâzânî'den muahhar olduğunu
bildirmektedir (I, s. 477. Ma'ânî ve Bayân'a dâir olan bu kitap ve şerhleriyle
ihtisarlari hakkında aynı esere b. s. 472 - 479). "Hadiyyat'al-'Arifin", Muḥ. Tabrizî
diye kaydetmekte ve 855 te (1451) vefât ettiğini yazmaktadır (II, s. 198).

Baş : بسم... قال العبد الضعيف المفتقر الى عفو ربه الغني محمد بن محمد
بن محمد النيريزى احسن الله اليه وغفر له ولوالديه الحمد لله الذي
خلق الانسان وشرقه بالحنان واللسان

(1. b)

Son : فاعتبروا يا اولي الابصار هذا آخر شرح تلخيص المفتاح والحمد لله...
(155. a)

(Talhi's al-Miftâh, Kolkute'de 1815 te, 1st. da 1260 ta, Beyrût'ta 1297 ve
1302 de basılmıştır: Mu'cam'al-Ma'bû'ât; II, s. 1509.)

Cilt

714

2794

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdi : 19.3 × 13

Yazı eb'âdi : 15 × 9

Üstü ebrî kaplı, kenarları ve sırtı meşin mukavva ciltli. 52 yap. S. lerinin ço-
ğunda 24, bir kısmında 23 satır var; aynı yazıyla yazılmış. Yazı ta'lıyk. Başlıklar
ve dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. Büyük bir mee. dan koparıldığı
2. a da 80 rakamın bulunmasından ve bu rakamın tevâlisinden anlaşılmakta.

I) هذا رسالة عن عبي الله بن العربي قدس Muḥyi'd-dîn (Ibn) 'al-'Arabî: العري
Risâla (Kimyâ'ya dâir. Ar.)

Baş : بسم... قال رحمة الله عليه خذ من الروح الطاهر جزؤاً
وفي النفس السليمة جزؤاً بعد تصعيد الذكر حسب الامكان

(1. b)

Son : ولهذا السبب قالوا المتقال على ما بين الحافقين والله اعلم

II) شرح قصيدة صفي الدين اردبيلي رحمة الله عليه شرح اشرف روى
(Al-Aşraf'ar-Rûmî olacak). Türkçe.

Başta, هذا قصيدة الشيخ صفي الدين اردبيلي رحمة الله عليه شرح اشرف روى
رسالة اشرف زاده عبد الله مصري رحمة الله عليه رحمة واسعه
kaydı düşülmüş. Bu risâle de Kimyâ'ya dâir. Şafiyy'ad-dîn'e atfedilen beyitler
surhla yazıldığı gibi risâlede geçen âyetlerin ve dikkati çekmesi gereken sözlerin
üstleri surhla çizilmiş; terimler de surhla yazılmış.

Baş : سرِّيق طه والشمس ماه تابان حق كلام ايزد روح حبيب رحمان
لغندة سرگزله ديرلر برده النك اورتاسنده اولان الف كجي چيزيه
ديرلر...

(2. b)

Son : شتريله عطاردك عددلري وب حرفلري د والله اعلم بالصواب

(21. b)

(Şafiyy'ad-dîn-i Ardabillî'ye atfedilen şiir 7 beyittir ve türkçedir. 874 te; 1469 -
1470; vefât eden ve Eşrefoğlu, Eşref-i Rûmî diye anılan 'Abd-Allâh-ı Rûmî'nin böyle
bir risâlesi mâlûm değildir. O. M. I, s. 17.)

روضة الواسلن : III) شيخ محمد بن عبد الصهاب
Rawdat'al-Wâşilîn. Türk. Kimyâ'ya dâir.

(Kasf, kimyâ'ya dâir olan bu kitabın Abû'Abd'Allâh Muḥammad b. 'al-Muḥ-târ'ın olduğunu kaydediyorsa da müellifin vefâtını yazmıyor; II, s. 1648 - 1649. Kitabın kapağında "مرآة المجاب شرح اشرف اوغلو" yazılmış. Dili, o asrın diline benzer.)

XII) هذا رسالة غمرى Risâla-i Gamrî. Ar.

Baş : ويحب عليه ان يعرف حقايق الموجودات ظاهرها وباطنها
(12. a)

Son : تدبير العمل الاخر كالاول والاول كالاخر هذا اصل عظيم
(19. a)

Cilt

715

2808

محمد مؤمن بن محمد زمان تنكابنى ديلمى حسين طبيب
Muḥammad Mu'min b. Muḥammad Zamân-ı Tanakâbunî-i
Daylamî-i' Husaynî-i' Tabîb (XI-XII. yüzyıl. XVII-XVIII)

Tuhfat'al-Mu'minin

(تحفة المؤمنين)

FARSÇA

Cilt eb'âdi : 30.8 × 20

Yazı eb'âdi : 21.2 × 13.7

Düz siyah ciltli. 281 yap. Her s. de 25 satır var. Yazı ta'hiy. Başlıklar, ilâç ve eczâ adları surhla yazılmış. Kâğıt mistarlı.

Müellif, dibâcede babasının adının Muḥammad Zamân-ı Tanakâbunî-i Daylamî, kendi adının Muḥammad Mu'min-i Husaynî-i' Tabîb olduğunu (1. b), kitabını, «ناشر مذهب حق هدى شاهنشاه پادشاهان خاقان ابن خاقان سلطان خواقين جهان» adına yazdığını «سکندر حشمت صاحبقران سلجان شان بالقدر والاسم والمكان» söylüyor ve kitabının adının, «Tuhfat'al-Mu'minin» olduğunu bildiriyor (2. a). Bu Sulaymân'ın, «دودمان مرضية عليه صفوة» den olduğunu kaydetmekte ve onu, «خلاصة ذرية خير البشر ناصر جاکران ائمة اثني عشر» diye övmektedir. Bu zât, 1077 de saltanata geçip, 1105 te vefât eden ve Şafiyy-i tânî diye anılan Sulaymân-ı awal'dır (1667 - 1694). Müellif, kendi zamânına kadar yazılan en meşhur tıb kitaplarını görmüş, ayrıca da kendi bilgisini eklemiş ve Tıb târihi ve Tıbb-ı atıyk bakımından çok değerli olan bu kitabı meydana getirmiştir. Bâzi s. lerin kenarlarında ayrı yazıyla ve farsça ve türkçe hâşiyeler vardır (Kasf Zeyli'ne b. I, s. 260).

Baş : بسم... سبحانك اللهم يا قدوس ويا طبيب النفوس اتمم لنا انوار معرفتك
(1. b)

Son ve k.: مانند ريسان بر اشجار وغير آن طيور که بران نشينند باي بست
کردند والله اعلم بالصواب در سنه ۱۲۳۸ در دار العلم شیراز نوشته شد
(281. b)

Bu kitap türkçeye terceme edilmiştir (2809 No. ya b.). 1905 te, Muḥammad Husayn-i Şirâzî b. Sayyid Muḥ. Hâdî'nin farsça «Maḥzan'al-Adwiyya» sinin hâşiyesinde, Nolkışor'da III. defâ basılmıştır (Eduard Eduards N. A. nin «A Catalogue of the Persian Printed Books in the British Museum» una da b. 1922; s. 507).

Cilt

716

2809

احمد ثانی

Aḥmad Tâni (1163 den sonra, 1768)
Gunyat'al-muḥaṣṣilîn fi Tarcamati Tuhfat'al-Mu'minin
(غنية المحصلين في ترجمة تحفة المؤمنين)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdi : 23 × 15.3

Yazı eb'âdi : 18 × 9.8

Ortası gömme ve kabartma şemseli, kenarları köşebentli, altın cetvelle çerçevesi, miklabında da aynı tarzda köşebentlerle surh yaprak, çiçek ve üç kabartma tezyînâtli, miklabının sırtında zencirek ve düz altın cetvel bulunan, kenarda cetvel yerleri koyu kırmızı, zemini siyah renkli pek güzel, fakat yıpranmış Osmanlı cildi. Başında düz altın tezhib. 395. b de, 2. kısmın başlangıcında, birinciye nisbetle biraz daha güzel, fakat gene düz altın başlık var. 552 yap. Her yap. ta 27 satır var. Sahife kenarları siyah çizgiyle ve altınla çerçevesi. Dikkati çekmesi gereken sözler ve ilâç adları surhla yazılmış. Kenarlarda yer yer siyah mürekkeple ve aynı yazıya benzer bir yazıyla hâşiyeler var. Birisi, ilâç adlarının türkçelerini gene kenarlara kurşun kalemle yazmış. Yazı nesih. Mütercim, kitabını Mahmud b. Mustafa, yâni I. Sultan Mahmûd adına (saltanatı. 1143 - 1168 H. 1730 - 1768), Şâh Sulaymân nâmına Muḥammad Mu'min-i Husaynî tarafından yazılmış olan «Tuhfat'al-Mu'minin» den terceme ettiğini söylüyor (2. a - 3. a) ve kendi adının Aḥmad Tâni olduğunu bildirip tercemesinin adını veriyor (3. a - b). Aḥmad Tâni b. Hasan, O. M. de varsa da vefât târihi mukayyed değil. Tıbbâ dâir olan bu eserin birer nüshasının İst. da Ayasofya ve Köprülü K. lerinde bulunduğunu da aynı kitaptan öğreniyoruz (III, s. 205).

Baş : بسم... الحمد لله واهب الآمال دائماً بالغدو والآصال
(1. b)

Son ve k.: ابلر کبی سرسملر اووزرينه واقع اولان طيور باي بست اولورلر
الحمد لله على الاتمام... قد وقع الفراغ من تاليف هذه الترجمة الموسومة
بغنية المحصلين في ترجمة تحفة المؤمنين من جمادى الآخر واسطنده لسنة
تسعة وتسعون ومائة والف وانا الفقير الى التقدير اضعف العباد حسن ابن
محمد بن ولي غفر الله لهم

(552. a)

(Ketebeye göre mütercim nüshasından istinsâh edilmiştir.)

Cilt

717

2810

عزالدين على بن ايدمر بن علي بن ايدمر

'Izzaddîn 'Alî b. Aydamûr b. 'Alî b. Aydamûr:

Al-Miṣbāḥ fî 'Ilm'al-Miftāḥ

(المصباح في علم المفتاح)

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 21 × 14.7

Yazı eb'âdî : 17.5 × 9.5

Üstü ebrî kaplı, kenarları ve sırtı meşin, mıklaplı mukavva ciltli. Yazı nesih. Başlıklar ve dikkati çekmesi gereken yerler surhla yazılmış. 160 yap. Her s. de 19 satır var. 1. yap. m sonunda "اللى" kâşifesi olduğu hâlde 2. a "الصلة" diye başlıyor. 3. b de "والقول" kâşifesi var; 4. a "والفيروز" sözüyle başlamakta; anlaşıyor ki noksanları var. Kimyaya dâir olan bu kitap, Kaşî'te varsa da müellifin vefât târihi yok (II, s. 1707 - 1708). Mu'cam'al-maṭbû'ât, vefâtını 762 (1360 - 1361) olarak kaydediyor ve bu kitabın 1302 de, Kahire'de taşbasması olarak basıldığını bildiriyor (I, s. 703 - 704).

Baş : . . . الحمد لله الذى خلق الاكوان . . .

(1. b)

Son ve ketebe: وهذا اخر ما وجدنا من النسخة المنسوخ منها هذا الكتاب وقد
انلنا ان نختم السفر الاول من كتاب المصباح . . . ووقع الفراغ منه
على يد كاتبه ومالكه على بن محمد المؤذن العكارى في يوم الاثنين ١٠
شهر المحرم افتتاح سنة ١٠٤٨

(1st. Üniv. K. de, arapça yaz. larda 6078 No. da kayıtlı nüshaya tamâmiyle uymaktadır.)

Cilt

718

2811

محمد تقى التبريزى (ابن خواجه محمد)

Muḥammad Taqî Tabrizî (İbni H'âca

Muḥammad. XI. y. H. XVII)

Ḥawāṣṣ'al-Haywân (Ḥayât'al-Haywân tercemesi)

خواص الحيوان (ترجمة حيوة الحيوان)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 21 × 15

Yazı eb'âdî : 14.6 × 8.5

Ortası şemseli, kenarları geniş cetvelli, mıklaplı siyah cilt. 239 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı nesih. Dikkati çekmesi gereken husûsî adlar, sözler, bâb ve fasıl-

larla hayvan adları surhla yazılmış; bâzı cümlelerin üstlerine surh çizgi çekilmiş. "Ḥayât'al-Haywân" 808 H. de (1405-1406) vefât eden Şayḥ Kamâl'ad-din Muḥammad b. 'Isâ'ad-Damirî'nindir. Bu terceme, 1052-1077 H. de (1642-1667) hüküm süren Şâh 'Abbâs-i tânî-i Şafawî adına (2. a) ve nüvvâlden Mirzâ Muḥammad İbrâhîm'in dileğiyle (2. b), İbni H'âca Muḥammad'at-Taqî Tabrizî tarafından terceme edilmiştir. Baş tarafta 18 s. lik bir cetvel vardır ki murah-ba'lara ayrılmış olan bu cetvelde hayvanların arapça, farsça ve türkçe adları yazılıdır. Bu s. lere numara konmamıştır.

Baş : . . . حمد ويحد وثناى يبعد خداوند برا سزدكه مشكوة تبيان
حيوانا بچراغ جان برافروخت

(1. b)

Son ve k.: با شكر طبرزد سايله در بينى صاحب صناع سعو ط كنند نفع
عظيم بخشد الحمد لله الذى . . . تم على يد ابن ملا محمد رسول عبد الكاظم
التبريزى . . . قد فرغ ٧ شهر شعبان المعظم سنة ١١٢٧

(239. b)

Cilt

719

2812

ناى (سيد محمد معصوم ابن سيد صفائى ترمذى)

Nā'ī (Sayyid Muḥammad Ma'sūm b.

Sayyid Šafā'ī Tirmizī):

Mufradat

(مفردات)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 25.2 × 14.5

Yazı eb'âdî : 15 × 6.5

Ortası şemseli, sırtı ve kenarları tâmir görmüş cilt. 119 yap. Her s. de 13 satır var. Bab ve fasıl başları surhla yazılmış. Dikkati çekmesi gereken yerlerin üstlerine de surh çizgiler çizilmiş. Yazı şikesteta'lyk. Müellif, 1. b-9. b s. lerini fihriste ayırmış. «بسمه سبحانه وتعالى فهرست طب نای» Asıl kitap 9. b de başlıyor. Fihristin başında, «محمد معصوم بن سيد صفائى الحسينى الترمذى اصلاً والبكرى» yazılı. 9. b de adını «نای بكبرى» diye anmakta. «Farhang-i Suḥan-varân» da «نای بكبرى» diye geçmekte, Ekber Şâh'ın ümerâsından olduğu, 1015, yahut 1019 da (1606 yahut 1610) vefât ettiği bildirilmektedir (s. 592). Ketebede sene rakamı, herhâlde sonra, surhla yazılmak için konmamış. Ekber 963-1014 H. de (1556-1605) hüküm sürdüğüne göre bu eser de o târihlerde yazılmıştır. Nüşhamın yazısı ve kâğıdı bakımından devrine âid olduğu söylenebilir. Tıb târihini ilgilendiren önemli bir eserdir.

Fihrist :

- Baş : باسمه سبحانه وتعالى فهرست طب نامی باب اول در علاج امراض سر
(1. b)
- Son : درد علاج اسهال آوردن
(9. b)

Metin : بسم الله ...

- Baş : حمد خداواند کوکس بدر کبریا هست برای هم حشمت شاه گدا
(10. b)

Son ve ketebe: خلط خام بود باتمام رسید وباختتام انجامید وتسوید این بیاض
وترشیح این ریاض بخط زبون که هیچکس قبول ومقبول ندارد احقر
العباد محمد مراد بیک مرقوم نمود بتاریخ روز غره که یکشنبه سنه غره
محرم الحرام تحریر روز یکشنبه غره محرم الحرام تحریر یافت اتمام یافت
(119. a)

Cilt

720

2814

سیوطی جلال الدین عبد الرحمن

Suyûfî Calâlad-dîn 'Abd'ar-Rahmân

(H. 910, 911. 1504 - 1505)

Al-Manhac'as-saviyy wal Manhal'ar-rawiyy
fi't-Tıbb'an-Nabawî

المنهج السوي والمنهل الروي في الطب النبوي

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 20.8 × 15

Yazı eb'adı : 15 × 9.5

Üstü ebrî kaplı, sırtı meşin mukavva ciltli. 74 yap. Her s. de 23 satır var. Yazı
nesih. Fasıllar, "واخرج" و"قال" gibi dikkati çeken sözler surhla yazılmış.
Yazan ve yazılış yeri ve târihi belli olmamakla beraber kâğıt ve yazı bakımından
X. asra (XVI.) âit.

- Baş : بسم الله الحمد لله حمد الشاكرين واشهد ان لا اله الا الله وحده
(1. b)

Son : من كتم السلطان نصحه والاطببا مرضه والاخوان به فقد خان
نفسه تم الكتاب بحمد الله ...
(74. b)

Cilt

721

2815

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'adı : 15 × 10

Yazı eb'adı : 10.7 × 6

Yumuşak, siyah renkli meşin cilt. 129 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı şikeste
ta'hiyk. İlk kısmın yazısı ayrı.

I) Tıbb'a âit bir risâle (Farsça. İlk yaprağı alt taraftan yırtılmış).

- Baş : بسم الله ... آرزو که خشکی بدن را دور کند و تب دق را سود دهد
(1. b)
- Son : واستسقارا نافع باشد وحفظ صحته نماید والله اعلم بحقایق الامور
وهو حسی ونعم الوکیل

II) Tıbb'a âit bir risâle (Farsça).
Muhammad Mahdî b. 'Alî Nakıyy'as-Şarîf:
Tıbb'a âit bir risâle (Farsça).

- Baş : بسم الله ... سپاس افزون از خواهش بیاران بشفا وستایش متجاوز
از شوق دردمندان بلقا نثار بارگاه طبیبی است
(25. b)

Son ve ketebe: که دل ازرده شوی ورنه سخن بسیارست و الى الله المشتكى ومنه
الاعانة تمت الرسالة على يد اقل الخليفة بل لا شيء عبد الرحيم ابن زين
العابدين سمیری فی آواخر شهر شوال المكرم سنه ۱۲۳۵
(126. b - 127. a)

(Bu risâlenin müellifi, 25. b de adını anmakta ve Mirzâ Muhammed İsmâîl adlı
birisinin dileği üzerine yazdığını bildirmekte (26. a), İsfahan'da 1141 yılı, saferinin
onuncu günü; 1728; tamamladığını kaydetmektedir. 126. b deki ketebede, târihin
sonunda, risâlenin, Şayh Muhammad Mahdî'nin emriyle yazıldığı mukayyettir ki
1235 te istinsâh edildiğine göre bu zât, müelliften başka biridir. 16. b - 18. a da farsça
bâzı ilâçlar yazılı, 18. b - 20. a boş, 127. a - 129. a da gene farsça bâzı ilâçlar var.)

2816

Cilt

722

حاجی پاشا (جلال الدین خضر بن خواجہ علی القونوی ثم الآیدینی)

Hâcî Pâşâ (Calâladdîn Hıdır b. Hâca All'al-Konawî tumm'al-Aydînl. 820 H. 1417):

Kitâbu Tashîl Muntahab-ı Şifâ'

کتاب تسهیل منتخب شفاء

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 19.2 × 12.6

Yazı eb'âdî : 16 × 8.2

Sırtı ve kenarları meşin, üstü ebrî kaplı mukavva ciltli, 109 yap. Asıl kitap 94. b de, sonu eksik olarak bitiyor; son s. nin kâşifesi "دیگر" sözü. Dikkati çekmesi gereken sözler, hadisler, baplar, bâzı ilâç adları surhla yazılmıştır. 12. b sonunadek nesihle, ondan sonra nesta'lyikle yazılmış. Yazı X. asr-ı hierinin (XVI) karakterini taşımakta. 12. b den sonra da eksik var (*Hacı Paşa için O. M. e b. III, s. 211 - 213*).

Baş : . . . حمد وسپاس وشکری قیاس بوجه تکریمه کم . . .
(1. b)

Son : آق دوشن گوزہ بر قاج کرہ جکسه لر آقن کیدره
(94. b)

(95. a dan sonadek türkçe birçok ilâçlar yazılmıştır.)

2817

Cilt

723

عمر الطیب بن سنان

'Umar'al-Tabîb b. Sinân

Kunûzu hayât'al-insân Kânûnu atıbbâ'i feylasûfân

کنوز حیوة الانسان قانون اطباء فیلسوفان

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 20 × 14

Yazı eb'âdî : 15.8 × 9.5

Üstü kâğıt kaplı, sırtı meşin mukavva ciltli, 128 yap. sonu noksan. Yazı nesih. Başlıklar, ilâç adları surhla yazılmış. Her s. de 14 satır var. 'Umar b. Sinân İznîk'lidir; 1155 H. de (1742) vefât eden 'Umar Şifâ'i ile çağdaş olup bu eserin 1116 da (1704) te'lif etmiştir; müellifin elyazısıyla yazılmış nüsha, İst. Üniv. K. dedir (*O. M. III, s. 226 - 227*).

Baş : . . . الحمد لله الذى اودع فى النوع الانسانى معرفة المنافع
(1. b)

Son : حقیرك كندو تجریمه سیدر بواسیرك انواعته نافعدر
(128. b)

(İlk yaprakta fihrist var. Son fasıl olan Onsekizinci fasılın 151. yaprakta olduğu fihristte yazılı; buna nazaran 25 - 30. yaprağın eksik olduğu anlaşıyor.)

2818

Cilt

724

محمد اكبر عرف محمد ارزانی ابن میر حاجی محمد مقیم

*Muhammad Akbar 'Urf Muhammad Arzânî b. Mir Hâcî
Muhammad Muqîm*

Tıbb'al-Akbar

طب الاکبر

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 31 × 20.5

Yazı eb'âdî : 23.3 × 14.5

Düz siyah ciltli, 265 yap. Yazı güzel bir nesih. Kitap 242. b de bitiyor. Başlıklar ve kenara yazılan ilâç adları, dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. Her s. de 29 satır var. Müellif, adının Muhammad Muqîm olduğunu 1. b de, kitabının adını 2. a da, dibâcede bildiriyor.

Baş : . . . صحیح ترین کلامی که مشام ناطقه دانش آئین را که
ائینه ادراک محسوسات و معقولات است

(1. b)

Son ve ketebe: در این خاتمه اشعار بدان رفته تاهر دواى مرکبه معلمه ولغت
مصطلحه و فوائد ضرور که در این مختصر ثبت شده و آن را بخوانند
ازین خاتمه نشان مواضع او دریابند و این درویش دل ریش را بقاعه
یاد آورند باتمام رسید نسخه شریف مسمی طب الاکبر من تصانیف
قدوة المتأخرین محمد اکبر معروف شاه ارزانی غفر له ولوالديه
(242. a)

حسب الفرموده عالیجناب . . . شیخ محمد خلف مرحمت پناه شیخ
صالح بنکالی صورت امام پذیرفت در شب پنجشنبه هشتم شهر جمادی الثانی
من شهر سنه ثمان و ثلثین و مائتین بعد الالف . . . بخط . . . محمد حسن
الجومی مولداً والشیرازی مولداً و مسکناً . . . ۱۲۳۸

(242. b)

Müellif, dibâcede, 2. a da, « أبو المظفر محمى الدين محمد عالم كبير پادشاه الغازی » nin adını anmakta ve kitabını, onun zamânında yazdığını bildirmektedir. Bu zât, Hindistan Mogol padişahlarından olup 1069 dan (1659) 1118 e (1707) kadar hüküm süren Muhyiddin Avrang-zib-i Âlemgir'dir (*Düvel-i Islâmiyye târihi*, s. 508). 243. a da « بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين از منتخبات مركبات مجمع الجوامع » başlığıyla başlayan bir kısım var ve 265. a sonuna kadar devâm ediyor. "Macma" "al-cawâmi", "Mîr Muhammed Husayn Hân" ındır (*K. zeyli; II, s. 434*). Zeyl'de vefât târihi yok. Farhang-i Suhan-varân'da Husayn-i Faydâbâdî adlı bir zât var; bu zâtın Mîr Muhammed Husayn olduğu ve 1205 te (1790 - 1791) vefât ettiği mukayyet (*s. 164*). Asıl eserden ayrı olan bu "Muntaḥabât" ın kaynağı olan "Macma" ı yazan zât, ihtimâl bu zâtıdır.

Cilt

725

2819

محمد الطيب (امير چابی . سيد)

Muḥammad'aṭ-Ṭabīb ('Amîr Çalabî. Sayyid)

'Unmūzæ'aṭ-Ṭıbb

انموذج الطب

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 26.5 × 15

Yazı eb'âdî : 22 × 10.1

Kenarı ve üstü cetvelli, mıklaplı meşin ciltli. 216 yap. İlk yaprağa numara konmamış. Başlıklar, ilâç adları ve dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. Sahife kenarları surh cetvelle çevrilmiş. Dibâcede Murâd b. Ahmad (*Saltanatı*. 1032 - 1049 H. 1623 - 1640) zamânında Gavhar Hân Sultân'ın zevci vezir Racab P. (1041 H. 1631) adına yazdığını bildirmektedir (1. b - 2. b). Gene dibâcede, uzun müddet Mısır'da bulunduğunu, Sultân Muhammed Klawûn hasta-hânesinde reisül-atıbbâ ve nâzir olduğunu söyler ve bu kitabı 1034 zilhıccesinin ilk günlerinde (1625) bitirdiğini kaydeder (1. b). Amîr Çalabî diye tanınan Sayyid Muhammed-i Tabîb, 1048 de (1638 - 1639) İstanbul'da vefât etmiştir (*O. M. III, s. 204*). Bu nüshanın istinsâh târihi belli değilse de yazı ve kâğıt bakımından devrine âid olduğu anlaşılmaktadır.

Baş : حمد وسپاس بی قیاس اول صانع حکیم جنابنه سزاورد که

(İlk yaprağın b yüzü).

Son ve ketebe.: همان عقل سلیم وطبع مستقیم گر کردد والله اعلم تمت الكتاب

(Böyle) بعون الملك الوهاب بنی امین شریف عبد الله غفره له زبنا

(216. b)

(Baş tarafına beş sahifelik, harflere ve maddelere göre bir fihrist var.)

Cilt

726

2820

مسلم بن حجاج نيسابوری

Muslim b. Haccâc Nisâbürl

Şahîhu Muslim (Al-Câmi "aṣ-Şahîh) Al-cuz' 'ar-râbî'

صحیح مسلم (الجامع الصحيح . الجزء الرابع)

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 27.6 × 17

Yazı eb'âdî : 19.5 × 12.4

Üstü Selçuk tarzı motiflerle ve şemseyle müzeyyen, iç kâğıdı Selçuk devri özelliğini taşıyan kapak kâğıtlı, mıklaplı ciltli. Baplar surhla yazılmış. Yazı, birçok kelimeler harekeli olarak Selçuk neshi. Aynı zamanda baplar, surhla kenarlara da kaydedilmiş. 212 yap. Her s. de 23 satır var. Bu cilt, « کتاب الطب والمرض والرقی » den başladığından Muslim'in tıbbâ âit bir kitabı sanılarak hadis kitaplarından ayrılmış ve tıp kitapları arasına alınmış. Son kısım, « کتاب التفسیر » dendir. Birçok s.lerin kenarlarında ayrı yazılarla tasbîhler ve hâşiyeler var.

Baş : بسم . . . كتاب الطب والمرض والرقی حدثنا محمد بن ابی عمر :
المکی قال نا عبد العزيز . . .

(1. b)

Son ve ketebe : هذان خصمان اختصموا بمثل حديث هشيم تم الجزء الرابع من صحيح مسلم بحمد الله تعالى في تاسع عشرين شعبان المبارك سنة ست وثلاثين وثمان مائة بالجامع الاموى بحلب المحروسة على يد الفقير الى الله تعالى الشيخ نور الدين صدقه بن سراج الدين عمر الحنفى عفا الله عنه والحمد لله وحده . . .

(212. a)

Cilt

727

2821

نصرت ابوبكر

Nuṣrat Abū-Bakr

Mâ ḥaḍar

ما حضر

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 23.5 × 14

Yazı eb'âdî : 16.4 × 9.3

Mukavva üstüne meşin kaplı, mıklaplı cilt. 45 yap. Her s. de 23 satır var. Yazı nesih. « نسل » sözleri ve dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış.

Kenarlara da surhla "مطلب" yazılarak faslın mevzû'u siyah mürekkeple kaydedilmiş. Ayetlerin üstleri surh çizgiyle çizilmiş. Başta kötü bir tezhîb var. İlk iki s. bakırı fazla altınla cetvelenmiş; diğer s.lerde tek surh cetvel var. Nuşrat Abû-Bakr, 1210 da (1795) İstanbul'da vefât etmiştir. Ed'iyye ve hawâss yoluyla tedâviye âid olan bu kitap, 1278, 1283 ve 1302 de İst. da basılmıştır (O.M. e de b. III, s. 240).

Mâ haşar'ın baş tarafı havâssa (I. b - 18. a), son kısmı tıbbâ âittir (18. a - 45. b).

Baş : بسم . . . الحمد لله الذى خلق الانسان ويختر له ما سواه (I. b)

Son ve ketebe : بر دنك یرم درهم حاصلی بر درمی قولنجه امان ویرمز تمت قد
وقع الفراغ جمادى الاولى سنة سبع وثلثون وماتین والف جا فی ۱۹
(45. b)

Cilt

728

2822

کنعان

Kan'ân

Baytar-Nāma

بیطرنامه

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 19.3 × 11.5

Yazı eb'adı : 14.4 × 7.2

Üstü kâğıt kaplı, kenarları ve sırtı meşin mukavva ciltli. 80 yap. Her s. de 15 satır var. İlk s. de, devrine göre güzelce müzehheb bir başlık mevcut. İlk iki s. kenarlarda iki kalm altın cetvelle çerçevesi, satır aralarında altın yaprak resimleri var. Diğer s. lere yalnız altın cetvel. Yazı çok güzel bir nesih. Bâzı sözler, âyetler, baplar surhla yazılmış. Müellif, dibâcede, Sultan Süleymân'ın (926 - 974 H. 1520 - 1566) Belgrat savaşından, kal'anın fethinden bahsetmekte, bu savaşta Tatar Hânının, değerli atlarla yardımını anlatmakta, o münâsebetle Rumeli Beylerbeyi Yahyâ Paşa-zâde Muhammed Paşa'dan da söz açmakta (Bu zât için Sicill'e b. IV, s. 113), atların evsâfını bildirmekte (7. b - 9. b), Kâdî-zâde'nin, Sultân 'Utmân adma yazdığı bir "Baytar-Nāma" den bahsederek bu pâdişahın şehâdetini de anmaktadır (63. b - 64. a). S. 'Utmân, hierî 1027 den 1031 e kadar (1618 - 1622) pâdişâh olan ve bir isyan sonunda şehîd edilen II. 'Utmân'dır. Kâdî-zâde, 1045 H. de (1635) vefât eden Bahkesir'li Kâdî-zâde Muḥammad'dir. Bu zâtın "كتاب المقبول فی حال" adlı bir eseri vardır ki müellifin bahsettiği kitap budur (O.M. I, s. 402). Nüshayı yazan Belgratlı Hacı Muhammed oğlu Ali'nin oğlu Hacı Muhammed, eseri, müellifin elyazısı nüshadan istinsâh ettiğini, ketebede bildirmektedir. Eserde, S. Osman'ın şehâdetinden bahsedildiğine göre, 1031 H. den sonra (1622) te'lif edilmiştir. Kan'ân, gene ketebeden anlaşıldığına göre I. Ahmed'in (salt. 1012 - 1027 H. 1603 - 1617) hattâtıdır.

Baş : بسم . . . الحمد لله رب العالمين والصلاة . . . وبعد جميع سلف
صالحين وحكام راضين وعلماء يقين وغازيان متأخرين اتفاق ايدوب
بيورمشادر كه ات تربية سنده هر كم راغب اولوب آنه سوار اوله
(I. b)

Son ve ketebe : ايمدى انك خواص و منافعه حد و غایت و نهايت يوقدر لكن بو
قدر ايله اكتفا اختيار اولندى وبيطرنامه صحیحه بونده تمام اولوب
ختام میسر اولدی بو بیطرنامه لطیفه نك جامعى ومؤلفی جامع شریف
صاحبی سلطان احمد خان ابن سلطان محمد خان ابن سلطان مراد خان
حضرتلرنك خطاطی اولان مرحوم و مغفور كنعان اقتیدر انك كندو خط
دستاری ايله اولان نسخه دن تحریر و تسوید و تطبیر اولمشدر غایتده
ممدوح و معتبر کتابدر تعظیم و احترام ایدوب غفلت اولتمیه معالجات
محررات درج و جمع اولمشدر و الحمد لله رب العالمين... تمت الكتاب . . .
عن يد الفقير المحتاج الى رحمة الله العلي البارى الحاج محمد بن الحاج على
بن الحاج محمد البغردادى عفى عنها الهادى فى اواسط شهر محرم الحرام
سنة ثمانه وخسين ومائة والف من هجرت من له العز والسعادة والشرف
فى بلدة قسطنطينيه حيث عن الافات والبلية فى قرب جامع سليمانيه وقع لنا
اتمامه تحت تمام

(80. a - b)

Cilt

729

2823

خير الله

Ḥayr-Allāh

Bayt-i Dīkhānī

I. Cilt

(بيت ديقاني)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 26 × 16

Yazı eb'adı : 19.2 × 9.2

Yeni ciltli. Kitabın formları ciltten ayrılmış. Baş tarafı eksik. 163 yap. Her s. de 19 satır var. S. kenarları, bakırı fazla altın yaldızla çerçevesi ve bakır, kâğıdı yemek üzere. Yazısı ta'lyk. Kaşf zeyli, bu kitabın, Abd'al-Hak Munlā'nın oğlu olup İran sefiriye 1283 te (1866) vefât eden Ḥayr-Allāh'a âid olduğunu kaydediyor (III, s. 50 - 51). Eser, Miḥdat Bahârî tarafından 16 ağustos 1929 da Müze K. e hediye edilmiştir. Üstüne, kurşun kalemle, "Baştan ondokuz sahife eksiktir" kaydı düşülmüş. Eser, çağdaş bilgiye dayanılarak yazılmıştır; neḥâtâta âittir. Başlıklar ve dik-katı çekmesi gereken sözler surhla yazılmış ve bâzı kelimelerin üstlerine surh çizgi çekilmiştir. Yazı, Ḥayr-Allāh'ın yazısına benzer.

Baş : اوچنچى تورىوم بيانده در بو يىكى معدى معلم برزىيوس بيك سكر يوز
اتوز سنه ميلادنده يعنى سنه هجرىدىن بيك ايكيوز قرق التى سنه مى خللنده
(1. b)

Son : ايشبو بيك ايكيوز الشمس ايكي سنه مى اواخرنده بعنايت ملك المتعال
اكمال ايله حيوانات اهليه نك تربيه و تجاربتدن عبارت اولان جلد ثابتنك
ترتيبته مبادرت اولمشدر

(163. a)

(Mukaddimede, fransızca "Maison rustique" adlı ve nebatâtın bahseden kitabı esas itihâz ettiğini söyleyen Hayr-Allâh, daha birçok kitaptan faydalanmıştır. Bu eser, 1264 te iki cild olarak 1st. Mat. Âmir'e de basılmıştır. Matbâ' nüshanın 14. saht-fesinden başlayan bu nüshanın baş tarafı noksanıdır.)

خير الله

Hayr-Allâh

Bayt-i Dihkânî

بيت دهقانى

II. Cilt

TÜRKÇE

Jلد ثالثك اوزان بعينه, "Aynı evsâfta, yazı da aynı. Bu cilt, hayvânâta âit. 16. a da, kayd"ı var. 28. b de gene vezinlere âit bir hâşiyede "الترجمة" kaydını görüyoruz. Aynı yazıyla yazılmış olan bu hâşiyelere nazaran eserin terceme olması, yahut birkaç eserden faydalanılarak meydana getirilmesi gerekir. 2823 No. da kayıtlı birinci cildin üstüne, rahmetli Ermenekli Rüşdi, bu eserin, Hekimbaşı Behcet Mustafa'ya (vefâtı 1242 H. 1826) âid olup, Buffon'dan terceme edildiğine dâir bir kâğıt yazıp esere yapıştırmıştır.

Baş : بسم . . . جناب خالق الارض والسمايه حمد بی حد . . .
(1. b)

Son : قانلى سلوكلرى ال ايله صيغاماق اوزره قانى قوصديريلوب بعده
شيشه ده ياخود بر حوض گبی محله بسلنوب ايجانده استعمال ايدیلور
(182. b)

(2823 No. ya b. Matbâ' ciltlerin sonlarındaki levhalar, şekiller, bu yaz. larda yoktur.)

مجموعه

Macmu'a

Cilt eb'âdı : 19.7 × 13

Yazı eb'âdı : Muhtelif

Sırtı meşin, üstü kâğıt kaplı mukavva ciltli. 103 yap. Yazı ve satırlar muhtelif.

I) محمد بن كاتب سنان الوقت Muḥammad b. Kātib Sinān'al-Muwakkīt:
Hadiyyat'al-Mulūk (Türkçe). Yazı ta'hyk. Sultān Bāyazīd b. S. Muḥammad zamânında (886 - 918 H. 1481 - 1512) yazdığını, adını Hadiyyat'al-Mulūk koyduğunu dîbâcede söylüyor (2. a - b). Bu kitap, Kaşf'te de var (II, s. 2042). Mukantarâta âit 21 bâb olarak yazılmış bir risâledir. Bâplar, harfler surhla yazılmış, şekil yerleri açık bırakılmış, şekiller yapılmamıştır.

Baş : بسم . . . شكر وسپاس خدايا كه صبح صادق سعادة ترا در
سينه مردمان آخر زمان بدمانيد

(1. b)

Son : مجموع سمنوى بو طريق اوزرينه ايدهلر ه سمدن تا ض سمنه چقنجه
اعلم بالصواب

(23. b)

II) ? : Kibleyi ta'yine âit bir risâle (Arapça). Yazı nesih.

Baş : بسم . . . وبعد فان سمت القبلة قد يراد به قوس الانحراف . . .
(26. b)

Son : على سمت روس اهل مكة فهذا الطريق عام في جمع الاقسام كما لا يخفى
والله الهادي تمت

(27. b)

(Buradan 31. b ye kadar ülkelere ve şehirlere göre arz ve tûl dâirelerini gösteren cetvel var.)

III) رسالة اصطراب Risâla-i Usturlâb. Türkçe. Şiḫ abulmelik'in risâlesini "ولد اعز" diye övdüğü talebesinden birinin faydalanması için türkçeye çevirdiğini mukaddimede söylüyor. 19 bap. Yazı nesih.

Baş : بسم . . . سپاس بی قیاس وفرض خالق فلك وملك وارض
حضرتلرینك جناب منز بی نیازلرینه

(32. b)

Son : طوردغك بردن اول یرك مایینده اولان مسافه اولقدردر تم
بعون الله تعالی

چوق امك زحمت چكوب گوردم الم
امدی اوشن تم ایدوب سلدم قلم

(37. b)

IV) ? : Nuktat'al-Bayân. Türkçe. Tasavvufa âit. Yazı nesih. Dikkati çekmesi gereken yerler surhla yazılmış. 23 fasıl üzerine tedvin edilmiş. Mawlânâ'dan istîşâdlarda bulunulmakta. 7. a ve 74. b deki şüirlerde "Şayhoğlu" mahlasına tesâdüf edilmekte. Kütüphânelerimizde yazmaları pek çok olan bu kitap, 'Azîz-i Nasaî'ye de atfedilmekte ve ondan terceme olduğu söylenmektedir. Bu nüshayı yazan, pek bilgisiz olduğu için bilhâssa şüirler tamâmiyle bozuk ve vezinler düşük.

Baş : بسم . . . بلکل کم علم بر در و بوعلم الله هم ظاهری هم باطنی وارد
(42. b)

Son : هیچ کسه شیخ صحبتند محروم کنیدی یوقدر مگر بیکنده بر اوله
والله اعلم بالصواب تمت الكتاب نقطة البيان . . .
(86. b)

V) ? : İlm-i Nücûma dayanan bir havâss kitabı. Türkçe. Nesih.

Baş : حد و سپاس اول ایکی جهان یرادیجی خالق بیچون پروردگار عالم
اولسونکه
(38. b)

Son ve ketebe : حصول مرادات طلب و دوام غنا استه سه و آیت مناسبی
الم یجده یقیناً قأوی و وجدك ضالاً فهدی و وجدك عاللاً فاغنی
تمت الرسالة السريعة . . .
(99. b)

(Son zamanlara âit bir mecmûadır.)

Cilt

2905

732

احمد

Ahmad

Hey'ete ve namaz vakitlerine âit bir risâle ve
Kibleye âit diğer bir risâle

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 20 × 12

Yazı eb'âdı : 14.4 × 6.7

Üstü bez kaplı mukavva ciltli. İkinci yaprağa 37 rakamı konduğuna göre bir mecmûadan ayrılıp ciltlenmiş. Sahife kenarları altın cetveli. Başlıklar ve kenardaki matlâblar surhla yazılmış; cetveller ve şekiller de surhla. Yazı ta'lıyk. Müellif, adını dibâcede,

Râel'i lutf-ı kerîm-i emceed

Afkar-i ümmet-i Ahmad Ahmad

diye anarak bildirmekte (2. a) ve

Nâm-zad karda sipîhr-i nuh tâk

Bu'l-fağâ'il dil u dâñâ İshâk

beytiyle de kitabını İshâk adlı birisine ithâf etmektedir (3. a). 42. b de, risâlenin bir kısmının 1126 şevvâlinin başlarında (1714) bitirildiği açıklandığına ve kendisine "bu'l-fağâ'il" dendiğine göre ilmiyyeden olduğunu sandığımız bu zât, 1147 H. de (1734) vefât eden, divânı ve eserleri bulunan Abû-İshâk İsmâ'il'in oğlu olan Şeyhu-lislâm İshâk olabilir (O.M. I, s. 236). 43. a da « فائده » başlığıyla gene hey'ete dâir risâle mecmûle « رسالة معمولة » başlığıyla ayrı bir risâle başlamakta. Bu risâlede, « . . . مثلاً وطن اقامت اولان محروسه بروسه كه . . . » sözünden anlıyoruz ki müellif, Bursa'da vazîfelidir. Bu risâlede, namaz vakitlerini bildirirken Şî'a-i İmâmiyya'nın vakitlerinin de zikredilmesi, bilhâssa dikkati çekmektedir. 42. b ve 57. b de, risâleyi, « . . . هذا ما اردنا ايراده في هذه الرسالة . . . » ibâresi ve sonda ketebe bulunmaması, bu iki risâlenin, müellif hattı olması ihtimâlini kuvvetlendirmektedir.

1. risâlenin başı : بسم . . . الحمد لله الذى خلق بعظمته سبع سموات طبقاً
ورفع بقدرته سمكها فسويها

(1. b)

Son ve ferâğ : هذا ما اردنا ايراده في هذه الرسالة وقع الفراغ من التحرير
في اوائل شهر شوال المكرم من شهر سنة ست وعشرين بعد
مائة والف

(42. b)

2. risâlenin başı : بسم . . . الحمد لمن لا يعزب عن علمه شئ في الارض
ولا في السماء

(45. a)

Son : وعشا ايچون شفق غائب اولدقددهر هذا ما اردناه ايراده
في هذه الرسالة

(57. b)

(İlk risâleden sonra « فائده » başlığıyla yarım sahifelik bir yazı var. 43. a - 44 b de de aynı başlıkla bâzı bilgiler verilmekte ve « والعلم عند الله » sözünü bitirilmektedir.

2. risâleden sonra surhla « باسمه سبحانه » başlığıyla kendisinin ervelce ilm-i nücûm ile uğraştığını, sonra "tavba-i Nasûh" ile töbe ettiğini anlatmakta ve sent-i Kibleyi, "Bursa ufkuına göre" tesbît etmektedir. 58. a da da bunu bir dâire ile tavzih etmektedir. Bütün bunlar, müellif hattı olduğuna dâir ihtimâlimizi yakîyn derecesine var-dırıyor.)

Cilt

733

2906

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 16 × 11

Yazı eb'âdî : 14.2 × 8

Cönk tarzında, kenarları zencirekli ve cetvelli, ortası hendesi motiflerle süslü dâirevi şemseli. Cilt ve yazı Selçuk cildi ve yazısı. "د" ların çoğu noktalı, "پ" ler bir noktalı, "ی" ve "ک" ler tamâmiyle Selçuk tarzı. Kâğıt kalın ve aharı az. Sona kadar yazı aynı ve Selçuk neshi. 107 yap. Satırlar muhtelif.

I) ناذی Nādî: مختصر فی حساب الضرب القسائی ناذی Muhtaşar fî hisâbî'd-ğarb'il-kısmânî Nādî. Farsça.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين بدانك مراتب حساب سه
جنس است آحادست وعشرات وميات

(1. b)

Son : باقى را از خویشتن قیاس كنند و بیرون آورد و السلم

(7. b)

II) (ابوالفتح) Ali b. Muhammad'al-Bustî (Abû'l-Fatḥ): قصیده Kâşîda. Arapça.

401 H. de (1010) vefât eden Abû'l-Fatḥ Ali b. Muhammad-i Kâtib'in 57 beyitlik bir kasidesi (Ahmad Rif'at: Luğât-ı Târîhiyya ica Cogrâfiyya; c. VI, s. 13-14. Kasidenin 60 beyit olduğu bildiriliyor).

Baş : قال الشيخ الامام ابو الفتح على بن محمد البستى رضى الله عنه
زيادة المرء في دنياه نقصان وربحه غير محض الخير خسران

(8. a)

Son ve ketebe: ما ضرَّ حسانها والطبع صايعها ان لم يصنفها قريع الشعر حسان
تمت قصيدة الشيخ الامام ابى الفتح على بن محمد البستى رضى
الله عنه على يد العبد الضعيف الراجى الى رحمة الله تعالى اسعد بن
الحاج قيصير بن عمر القونوى غفر الله له ولوالديه ولجميع امة محمد
عليه السلام فى الثانى شهر ذوالحجة سنة احدى واربعين ستمائة
هجرية نبويه مصطفوية

(10. a)

(Bu s. de "محمد بن محمد بن محمد" yazısı var; pek kötü bir yazı. Sanıyoruz ki kitabın eskiliği dolayısıyla Sultan Vele'd'in yazısı zannı verilmek ve nüshanın değeri artırmak için birisi tarafından yazılmış. Sonra bir başkası, son "محمد" i kazımış; fakat okunabiliyor. Bu zât da, bu yazıyı Hz. Mevlânâ'ya mal etmek istemiş.)

III) ابو عبد الله الحسين بن احمد الزوزنى Abû-'Abd-Allah'al-Husayn'az-Zawzanî (486 H. 1093. Kasf; II, s. 1703. Rayhâne; II, s. 136):

Baş : بسم الله على سوانغ الايه المتسابقة افواجاً . . .

(11. a)

Son : وابن قدر درين باب كفايقت باقى از خویشتن استنباط كنند و السلم

(107. a)

(Bu risâle, arapçanın gramerine tabîyk edilerek yazılmış olan farsçadan arapçaya bir lugattir.)

Cilt

734

2907

ركن بن شريف الدين الحسينى الالى

Rukn b. Şarîfaddîn'al-Husaynî:

Risâla-i a'mâl-i Uşşurlâb

(رسالة اعمال اصطربلاب)

FARSÇA

Kitab eb'âdî : 18 × 13

Yazı eb'âdî : 13 × 9.2

40 yap. Cildi yok. Sonu noksan. 14. ve 15. yapraklar boş. 16. yap. ta boş yer var; 19. b de öyle. 21. a - 22. a da Arapça başka bir risâleden yazılar var. 26. a da da birkaç satır arapça yazı mevcut. 32. a. boş. Boş yerlerin çoğu, şekil yapılmak üzere boş bırakılmış. Müellif, 1. b de adımı, "ركن بن شريف الدين الحسينى الالى" diye anıyor ve 2. b de, Hindistan seferinden dönüşte Kirman'da iki yıl kadar kithk, katil ve yağmâ gibi perişanlıklara uğradığını, nihâyet Herât'a varıp 860 yılı rabiulâhırında (1456) bu kitabı yazdığını bildiriyor.

Baş : بسم الله على حد وثناى فى حد حضرت واجب التعظيمى را
جل جلاله . . .

(1. b)

Son : و چون خواهد که قعرچاهى باصطربلاب

(40. b)

Cilt

735

2908

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 20.7 × 14

Yazı eb'âdî : 14.3 × 11

Alelâde yeni ve mukavva üstüne bez kaplı cilt. Yazı nesih. 95 yap. Her s. de 19 satır var. İki risâlenin hattâtı ayrı. Remzler, makaale ve baplar surhla yazılmış.

Baş : بسم . . . این کتاب یعنی حاضر در ذهن و بعضی توهم کرده اند .
که این کتاب اشارتست بآنکه . . .

(2. b)

Son : وقبله در خلاف جهة ظل بود چه مکه شرقی است و جهة ظل غربی :
(163. a)

(Kitap noksandır. 144. b - 145. b deki farsça izâhât da bu kitaba âid olsa gerektir).

II) رساله معصا: (311 - 312. s. II, s. 1426 - 27, 1446. Rayhâna'ya b. II, s. 311 - 312) Sharafaddîn 'Alî Yazdî (830 yahut 850, yahut da 856 H. 1426 - 27, 1446. Rayhâna'ya b. II, s. 311 - 312) Risâla-i Mu'ammâ. Farsça.

Baş : بسم . . . بدانکه ترتیب کرده شد این رساله را بریک مقدمه
و بیست و چهار اصل و خاتمه و مقدمه در بیان معصا
(168. b)

Son ve hâtime: پس بایدکه مناسب صاحب آن نام بود تا پسندیده باشی تمت
الرسالة المنسوبة الى مولانا شرف الدين البزدي رحمه الله كتبه في
6 شهر ذى الحجة 1066

(175. a)

III) Risâla-i Mu'ammâ. Farsça. رساله معصا: Câmi 'Abdarrahmân: جای عبدالرحمن (Câmi 'Abdarrahmân: جای عبدالرحمن)

Baş : بسم . . .
چو از حمد و تحیت یافتی کام بدان ای در معصا طالب نام

Son ve ketebe: تاریخ اتمام این نظم
بنا میزد زهی در گرامی که سفت الماس نونک کلک جامی
چو فیض قدس آمد جای تو بیخ نباشی گر کنندش فیض تاریخ
تمت الرسالة الميمونة . . . علی یدی اقل العباد واحقرهم محمد البدیع
این احمد المقلب بالصوفی فی دار السلطنة شمشخی فی يوم الاربعاء فی 6
شهر ذی الحجة 1022

IV) Nâmi: رساله معصا: Nâmi: نامی (Nâmi: نامی)

Baş : بسم . . .
ای ذات توهر قصیده موجودات
در حمد و ثنای تو چه حیوان چه نبات
(179. b)

Son ve ketebe: بر در گه حضرت سلیمان پای ملخست تحفه مور
تمت فی يوم الاربعاء فی 6 شهر ذی الحجة الحرام سنة 1066
(Nâmi, Câmi'nin çağdaşlarındandır. Tuhfa-i Suhan-varân, s. 593.)

Cilt

737

2911

میبیدی امیر حسین بن معین الدین (قاضی میر)
Maybidî Amîr Husayn b. Mu'inaddîn
(Qađl Mir. Ölm. 904, yahut 911 H. 1498, yahut 1505):

Şarh'al-Hidāya

شرح الهدایه

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 20.3 × 16

Yazı eb'adı : 13.2 × 7.2

Miklaph, sırtı ve kenarlar bezle çevrilip tâmir edilmiş mukavva ciltli. 115 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı nesih. Nüshanın kenarma diğer şerhlerden hâşiyeler ilâve edildiği gibi bâzı lûgatler de izâh edilmiştir. Şârih 1. b de kendi adını anar. Şekiller, başlıklar surhla yazılmış. Dikkati çekmesi gereken yerlerin üstleri surh çizgiyle çizilmiş (Hidāye ve şerhleri için Kaşf'e, II, s. 2028 - 2030, Rayhāne'ye b. I, s. 37, IV, s. 111 - 113. Şarh-ı Maybidî Tehran'da basılmıştır).

Baş : بسم . . . الهدایة امر من لديه وكل شيء يعود اليه . . .
(1. b)

Son : وظنى ان الواجب على طالب الحق مطالعة كتب الشيخين ابى على
وشهاب الدين المقتول قدس الله سرهما وفوق طورهما عن قدره كالكبريت
الاحمر وتوفيق طور الوصول اليه من الله الاكبر
(115. a)

Cilt

738

2912

مجموعه

Macmû'a

Kitabın eb'adı : 25.7 × 20.4

Yazı eb'adı : 21.5 × 13.2

Eczâ hâlinde ve bir kâğıt kapak içinde. 30 yap. Başlıklar ve dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. Yazı kötü bir nesih. Her s. de 25 satır var.

Bu takdirde, adına yazılan "Kıwāmadīn Nizām'al-Mülk", 485 te (1092) öldürülen meşhûr vezîr Nizām'al-Mülk olamaz.

1. kitab :

Baş : . . . الحمد لله حمداً لا يحصى والصلوة على محمد في الآخرة
والأولى وبعد فإن الذي صرفنا وكدنا وكدنا إليه تحصيل ما وجدناه
من كتب المتقدمين وقرآنه من زبر الأولين . . .

(1. b)

Son : وينجز الكلام فيه الى الكلام في حدوث العالم وقدمه فهو من اعظم
المباحث ونحن اخترنا الكلام فيه الى باب العلة والمعلول لانه بذلك
الموضع اليق وهذا آخر الكتاب اول والحمد لله وحده

(54. a)

2. kitab :

Baş : . . . الكتاب الثاني في احكام الجوهر والاعراض والكلام
فيه مرتب على مقدمة وجملة . . .

(54. a)

Son ve ketebe.: ثم انهم اثبتوا هذين النوعين من المعية بالدهر والمعية بالسرم
وذلك يناقض ما قيل والله ولي التوفيق ثم نصف هذا الكتاب يوم الثلاثاء
في اليوم الخامس والعشرين من شهر شعبان سنة اربع والعشرين وستاية
(278. b)

(Ketebeden de anlaşıldığı gibi üçüncü kitap yoktur.)

Cilt

2916

740

عبد المجيد بن فرشته عز الدين تيروى (ابن ملك)

'Abd'al-Macīd b. Farištah 'Izzaddīn-i Tirewī (İbni Malak)

Tarçama-i' H'āb-Nāma

ترجمه خوابنامه

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 17 × 12,4

Yazı eb'adı : 11,5 × 7,5

Üstüne kâğıt yapıstırılmış, sırtı meşin ve mıklaplı mukavva cilt. 60 yap. Her
s. de 15 satır var. Yazı, divāniye çalar nesih. Âyetler, « بعد ازان », روایت, « بعد », « امّا », « بعد »

gibi dikkati çekmesi gereken ve sözbaşı sayılan yerler ve hususî adların çoğu surhla yazılmış. Mütercim, bu kitabın, Şayhı Abu'l-Hasan-ı İsfahânî tarafından, inanılır, güvenilir kişilerin rivâyetine dayanılarak toplandığını, kendisinin de farsçadan türkçeye çevirdiğini söylüyor. 'Abd'al-Macīd, 833 te (1429 - 1430), Faḍl-Allāh'ın "Câvidân" ını, telhîs yoluyla ve "İşk-Nāma-i İlâhî" adıyla türkçeye çevirmişti.

"H'āb-Nāma" nin, İst. Millet K. de, Ali Emiri'nin farsça kitapları arasında 1042 No. da kayıtlı bulunan ve Ergirikesri'de, 1214 te (1799) Darvîş Almâs b. Husayn tarafından istinsâh edilmiş olan 69 yapraklık nüshasının üstünde, bu terceme, Sayyid İshâk'a atfedilmiştir. Mütercim, « بو رساله که خواب نامه در بارمی لسانی ازرنه ایدی شیخ ابو الحسن اصفحانی قدس الله سره جمع ایتمش معتمد کیشلرک روایتله » sözleriyle, Faḍl'ın ruyalarını bildiren bu kitabı, Abū'l-Hasan'ın topladığını söylüyor (1. b). Kitapta yer yer, Abū'l-Hasan'dan nakiller var (Meselâ 3. a, 8. b, 9. b, 10. b, 23. a, 25. b, 26. b); gene bir yerde, « روایت جمع » denerek kitaptaki ruyaların Abu'l-Hasan tarafından toplandığı bildiriliyor (19. a - b). Her iki rivâyeti te'lif etmek için, Abu'l-Hasan'ın rivâyetlerinin Sayyid İshâk tarafından yazıldığını kabul etmek, gaalibâ doğru olacak.

H'āb-Nāma, Faḍl'ın kendi gördüğü ruyaları ve başkalarının gördüklerini, kimisini, ruyayı gören anlatmadan keşfederek te'vil ve tâbir ettiğini anlatan bir kitaptır. Fakat bu arada Faḍl'ın adamlarından, çağdaşlarından bulunduğu yerlerden, bu arada Sultan 'Uways Bahâdîr Hân'dan (776 H. 1374), Timür'dan (46. b - 48. b) ve o devrin ricâlılarından, bilgînlerinden bahsetmesi bakımından târihî bir ehemmiyet de arz etmektedir. H'āb-Nāma tercemesinin bir nüshası, İst. Üniv. K. Türkçe yaz. arasında 9685 No. da kayıtlı mecmûadadır ve mec. nın ilk kitabıdır.

Bu nüshanın sonunda, kenarda, « خواب نامه یادگار جد ماست که ابن ملکست » kaydı var. Bu kayda göre nüshanın, mütercimin elyazısı olduğuna hükmetmek icâbeder.

Baş : . . . الحمد لله الذى يتجبر عند ادراك جلاله القلوب والخواطر . . .

(1. b)

Son : سنداخى الولد سراييه اولوب يول بولاسن كندو وجهكده اوقيمسن
که فرزند حقیق آدم و خاتم اولاسن ديديلر والسلام على من اتبع الهدى
(60. a)

Cilt

741

2920

احمد بن علي البوني

Ahmad b. 'Alî'al-Bânî (622 H. 1225)

Şams'al-Ma'ârif wa Laṭâ'if'al-'Awârif

شمس المعارف ولطائف العوارف

II. Cilt

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 27.5 × 19

Yazı eb'âdî : 21 × 15.8

Ortası ve kenarları şemseli ve cetvelli, miklaplı meşin cilt. Havâss ve vefka dâir bir kitaptır (*Kaşf. II, s. 1062*). Sonu eksik. 222 yap. Her s. de 27 satır var. İçindeki vefkler, başlıklar, dikkati çekmesi gereken yerler surhla yazılmış.

Baş : . . . الفصل الحادى والعشرين فى الخط الاول . . .
(1. b)

Son : لتقابل توبتك لله توبة الله لك او
(222. b)

(Mısır'da 1291 de, dört cilt olarak taşbasmasiyle, Husayniyya Mat. da defeât ile hurûfat basması olarak, IV. cüz'ü Bombay'da 1287 de, Şirkat'at-Tamaddun'aş-Şina'iyya Mat. 1308 de basılmıştır. Mu'cam, I, s. 608)

Cilt

742

2921

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 29.5 × 20.5

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Alelâde bir cilt. Yazı kötü bir nesih. 109 yap. Tophyan belli değil. Esmâ-i Husnâ ve dikkati çekmesi gereken yazılar surhla.

I) Hawâşş-ı Esmâ'-Allâh ve vefkleri (1. a - 5. a),

II) Şams'al-Ma'ârif'teki esmâ (5. b - 6. a),

III) Vefkler, bâzı âyetlere âit havâss ve azâim (11. b - 93. a. b. 6 - 11. a boş; bu kısımda da bâzı s. ler yazısız; bir kısmı ise çizilmiş, yazı yok.)

IV) Hz. Mawlânâ'nın şeceresi (Âhû-zâda'lere âit, geriye doğru giden ve 1251 H. ye; 1835; kadar olan şecere. 101. a - 109. b).

Cilt

743

2926

Remil Risâlesi

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 21 × 13

Yazı eb'âdî : 15.5 × 8

Kâğıt ciltli. 6 yap. Satırlar muhtelif.

Baş : ناری اشکال . . .

(1. b)

Son : ایکی داخل یا بالعکس اسناد اولور

(6. a)

Cilt

744

2927

غزالی محمد

Gazâlî Muḥammad (505 H. 1111)

Muṭallaṭâtü İmâm'al-Gazâlî bi

Kawâ'id'al-wafk wa 'azâi'mihi wa taşarrufât

مثلاث امام الغزالی بقواعد الوفق وعزائمه وتصرفات

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 17.2 × 11.5

Yazı eb'âdî : 13.5 × 6.5

Alelâde ciltli. 51 yaprak. Her s. de 15 satır var. Cefre dâir bir risâle. Gazâlî'ye âidiyeti şüphelidir.

Baş : بسم . . . الحمد لله الذى اشرف صدور الصديقين . . .
(1. b)

Son : ثم الاحرف النارية والهوائية والمائية والترابية
(51. b)

(Bundan sonra üç vefk var ve "تمت هذه الرسالة فى ١٣ راسه ١٢٦٧" ketebesini mevcut.)

Cilt

745

2928

محمد بن خسرو بن خضر الميخاليجى

Muḥammad b. Ḥusray b. Ḥayr'at-Miḥâlicî

Tarcama-'i Madḥal-i Kûşyâr

(ترجمه مدخل كوشيار)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 19.5 × 14

Yazı eb'âdî : 16 × 9

Yeni cilt, miklaplı. 74 yap. Her s. de 25 satır var. Yazı nesih. Bablar surhla yazılmış. Nücûma âit bir risâle.

درصد آن شد که درک کنه مشرب موحّدان هندو و محققان این قوم قدیم» sonra نماید یا بعضی از کاملان ایشان که به نهایت ریاضت و ادراک و فهمید که . . . . . « . . . . . » sözləriyle Hindülârin inançları ile tasavvuf ehlinin inançları arasında lâfzî tefâvüt-ten başka birşey olmadığını bildirmekte (40. b - 41. a) ve mevzû, bu esas üzerinde yürümektedir. 51. a da Mawlânâ'dan, Bahâ'addîn-i Nakş-band'den, Câmî'den ve Hind meşâyihinden bahsettiğine göre bu zât, IX - X. asırda (XV - XVI) yaşamıştır.

III) العمل تنخواه منصبداران Al-'Amal Tan-hâh-i manşibdârân (59. b - 60. b). Bu s. lerde mansib ehlinin vazîfelerinden bahsedilmektedir. 62. b de, «طريقة ختم خواججهلى» «نقشبندیه» Târîka-i hatm-i Hwâcâhâ-yı Nakş-bandîyya" başlığıyla farsça 9 beyitlik bir manzûme var.

IV) Kitâb-ı Cayb. Farsça.

Giyim ve kuşama dâir bir risâle. Elbisenin şer'i ve gayr-i şer'i ahkâmına ve âdâba âittir. Müellifi belli değil.

Baş : . . . . . بعد از تزین مفارق شهریاران . . . . .
(65. b)

Son : و حرارت سنجاب و قاقم و حواصل کم است و الله اعلم
(96. a)

V) Kelâma, bid'atlere ve harâm olan şeylere dâir farsça bir risâle. Kaynakları bakımından hicrî VII. yüzyıldan (XIII) sonra yazılmıştır. Hâtımeye nazaran adı «وعلى الهداية» dir.

Baş : بسم . . . . . الحمد لله رب العالمين . . . . . موجب ثبات بر ایمان رعایت
(98. b)

Son : هذا آخر ما يقوم به ختم رسالتى المسماة بعلم الهداية . . . . .
(126. b)

VI) Nâz u Niyâz. Farsça.

Kaşf, 973 te (1565) vefat eden ve Damîrî tahallus eyliyen Kamâladdîn Hüsâyî-i İsfahânî'nin bu adda manzum bir eserinden bahsettiği gibi (II, s. 1920), Târîh-i nazm u na'r'da Sa'îd Naffisî, IX - X. asır (XV - XVI) şâirlerinden Kaşâyî-i Haravî'nin bu adı taşıyan bir mesnevisi olduğunu bildiriyor (I, s. 627). Bu risâle mensûr olduğuna göre bunlardan başka birisine âittir. Kitabın adı, sonda, 123. b ve 124. a da geçmekte, 124. b de de «ابو المظفر منصور حسين بهادر گوركان خلّد الله» «ملکه و سلطانه و افاض على العالمين برّه و احسانه مقبول و مطبوع نماید» sözləriyle kitabın, Hüsâyî Bahâdîr adına yazıldığı açıklanmaktadır. Bu zâtm, 776 da

(1374) hükümdâr olup 784 te (1382) vefât eden ve Calâyrırlardan Calâiladdîn Hüsâyî Görken olsa gerektir.

Baş : . . . . . بسم
ای عاشق ناز ارجمندان معشوق نیاز مستمندان
(121. b)

Son ve târîh: مجنون ازا بنامه شد املا کرد تمام شد کتاب ناز و نیاز بروز سه شنبه
بتاریخ ۱ دی حجه سنه ۹۲۷

(7 ve ondan önceki 2 apaçık okunmakta; 9 silinmiş; fakat okunabiliyor.)

Cilt

2931

748

مجموعه

Macmû'a

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 19.7 × 14.2

Yazı eb'âdı : Muhtelif

Ciltsiz, eczâ hâlinde mecmûa.

I) عل المولى الانقوى : 61 beyitlik türkçe bir manzûme.

Ayların günlerini, husûsiyetlerini, her ayda olacak cevvi hâdiseleri bildirmektedir. Başta surhla «ترجم کردن عل المولى الانقوى روزنامه شيخ ونا» ibâresi surhla yazılmış. Buna nazaran bu manzûme, Şayh Wafâ'nın (896 H. 1491) Rûz-Nâm-ça'sinden faydalanılarak meydana getirilmiştir (Şayh Wafâ için Şakâ'ik terc. ne b. s. 251 - 254). Risâlenin yazısı ta'hiyktir.

Baş : اوله هر دم حقّه حمديه لنا عالمی خلق ايتدی بیجون وچرا
(1. b)

Son : رحمة الله عليه دير على تاريخنده بويله دیدی شيخ وفا
(3. b)

II) 11 beyitlik türkçe bir manzûme.

Bu da, «گفت عل المولى الانقوى» başlığını taşımaktadır. Hz. Peygamber'in, mi'râda, Mevlevî külahını gördüğünü, Abû-Bakr soyundan Mawlânâ'nın geleceği müjdesini aldığını anlatan ve ilk risâlenin yazısıyla yazılmış bulunan bu manzûmenin sonunda, «سنة احدى و اربعين و مائة و الف» kaydı var. Bu târîh, istinsah târihi olabileceği gibi, ilk risâlenin de aynı yazıyla yazılması bakımından bu şî'r'in tanzim târihi de olabilir. İkinci ihtimale göre bu iki manzûmenin, şâirin elyazısı olması gerekir ki bu takdirde Darvîş 'Alî al-Mawlawî XII. asırda (XVIII) taşıyan bir zâttır.

III) Baş eksik. Günlerde yıldızların hâkim oldukları vakitleri bildiren, ayrıca her günün, hangi yıldızın hükmünde bulunduğunu bildiren manzum ve türkçe bir risâle. Harekeli nesihle yazılmış. Risâlenin baş tarafı noksan olan ilk fashında,

اهل تصنیفیدی زماننده در مکتونیدی بیاننده
شویله کم هر علوم بلمشیدی کشفیلہ جملہسنی بولشیدی
علم ہیئتہ لا نظیریدی اول بوسعیدہ بآخیرا وزیریدی اول
ددی سلطان بوسعید کم اکا بر عجب نسنہ تصنیف ایلہ بکا
روزنامہ کم اولیہ منسوخ فہیمہ خوش موافق اولہ شوخ

beyitleri var. İlhanilerden Abū-Sa'īd (716-736 H. 1316-1335) adına Zic-i İlhanî'yi telhis eden Sayyid Ruknaddîn b. Şarafaddîn Husayn Husaynî-i Âmulî'dir (Sa'īd Nafisî: Tarih-i nazm u nafr, I, s. 271). Risâle sâhibi, sanırız ki bundan bahsediyor.

Baş : اهل تصنیفیدی زماننده در مکتونیدی بیاننده
(5. b)
Son : هرکه بیزی دعای خیرله اکا حق نصیب ایلسون دینارن اکا
(10. a)

(Bu risâle, herhâlde eski bir nüshadan ve imlâsı aynen muhâfaza edilerek yazılmıştır.)

IV) Rûz-Nâma.

Başta Gurra-Nâma (11. b), sonra 1090 yılından 1230 yılımadek (1776 - 1814) hicri yılların güneş aylarına taksimine âit cetvel. (12. a - 15. a), sonra İstanbul'a nazaran kameri ayların gurrelerini ve her ayın mukaabili olan güneş ayını, aylarda olacak cevvi ve tabii hâdiseleri bildirmektedir.

Baş : غره نامه شرعی بودر که دور داتمدر . . .
(11. a)
Son : عدد ایام شباط یکری سکزدرد دوت یلده بر یکری طقوز اولور
اکا کیسه دیرلر
(21. a)

Cilt

2932

749

مجموعه
Macmu'a
Türkçe

Cilt eb'adı : 23.3 × 16.3

Yazı eb'adı : 16.1 × 9.1

Miklaph, kenarları ve sırtı meşin, üstü kâğıt kaplı mukavva cilt. 121 yap. Her s. de 19 satır var. S. kenarları surh cetveli. Fasil ve baplar, harfler, yıldız adları ve dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmıştır.

I) Ahmad-i Dâ'i: ترجمه سی فصل Tarcama-i Si Fasıl. Türkçe.

Si Fasıl, 672 de (1274) vefât eden Hâce Naşiraddîn-i Tusi'nindir (Bu eser in terceme ve şerhleri için b. Kasf; II, s. 1010 - 1011). Ahmad-i Dâ'i, 790 da (1388) vefât eden Germiyan Beyi Süleyman Şah'la çağdaştır (b. O.M. II, s. 171 - 172).

Baş : بسم . . . الحمد لله الذي خلق الانسان في احسن تقويم . . .
اما بعد بو رساله نك مترجى احمد الداعى اصلح الله شأنه ايدر که . . .
(1. b)

Son : وکبرو قلانی دخی بوکا قیاس اولنه
(20. b)

(Si Fasıl terc. nin güzel ve ince ta'hyikle yazılmış bir nüshası İst. Üniv. K. de türkçe yaz. da 9807 No. da kayıtlıdır. 19 yap. olan bu nüshanın 14. b s. sinde Konya nüshasının bitimi var. 15. a boş. 15. b - 19. b de "Şarh-ı dâ'ira-i daracât-ı falak, yıldızların tabiatleri, hâsaları, arza hâkim oldukları zaman yapılması gereken işler, yıldızlara göre çıkarılan hükümler v.s. ye âid izâhât var. Konya nüshasında da 21. b - 26. a da "Şarh-ı manâzil", 27. a - 34. a da "İhtiyârât", 35. b - 49. b de, tâlî'e, yıldızların yeryüzündeki te'sirlerine dâir bilgiler var. Her iki risâlede de bu kısımlar, "Si Fasıl" terc. sinden ayrı gibi görünüyorsa da aynı risâleye âittir.)

II) رئیس المنجمین محمد بن علی Muhammad b. Ali Ra'is'al-Munaccimîn: Ahkâm-ı Ahkâm-ı Nucüm. Türkçe.

Mukaddimede, Bâb'as-sa'âda Âgâsı İsmâ'il b. Muḥammad'al-Malaṭî'nin ahkâm-ı Nucümün ahkâm-ı Eale metعلق واحکام طالع مولوده متعلق بر ترکی کتابی ترجمه محمد بن علی رئیس منجمین دخی » olduğunu ve « اولنامی ایچون امر شریفلری صادر edip sunduğunu » söylüyor (50. a). Şehzâde Câmi'i muvâkkatlığından Reis'ül-müneccimîn olan bu zât 1040 ta (1630 - 1631) vefât etmiştir (O.M. III, s. 301). Kitabın ilk yaprağının üstüne surhla « قاسم پاشا » yazılmış. Pâdişahların ahvâline, yıldızların yeryüzüne te'sirine, kıranlara dâir bir kitaptır. Mevzû'u bakımından bu kitabın, "Ahkâm-ı Nucüm" olması icâb eder.

Baş : بسم . . . بعد بو کتابک تألیفی و ترجمه و تحریر وسطیرینه (تسطیرینه)
سبب . . .

(50. a)
Son : وظلمت هوا وسياه بولنلر وقتي ايسه يغمورلره دالدر والله تعالى
اعلم بحقيقة الحال

(84. b)

III) Ali Ra'is'al-Munaccimîn. Türkçe. Doğan çocuğun tâlî'ine dâir bir kitap. Mevzû'una göre "Ahkâm-ı Tâli-i Mawlûd" olması icâb eder; mukaddimede, verilen bilginin, arapça, farsça ve frenkçe kitaplardan toplandığını bildirir; aynı müellifindir.

- Baş : بسم . . . وبعد اشيو مختصرى بو فقير عربى و فارسى و فرنگى
لسان اوزره يازيلن كتابلردن جمع ايدوب تركى لسان اوزره تحرير ايلدم . . .
(85. b)
- Son : انكا گوره حكم ايدهلر احكامنده خطا اوليه والله اعلم بالصواب
(121. a)

Cilt

750

2933

مجموعه

Maemû'a

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 20 × 14.5

Yazı eb'adı : 15.3 × 10.1

Sırtı meşin, üstü kâğıt kaplı, mıklaplı mukavva cilt. Yazı magribî yazısına çalar bir üsül. Başlıklar, harfler, remzler, dikkati çekmesi gereken yerler surhla. 59 yap. Her sahifede 17 satır var.

I) شرح الجفر الاسام الشراحي رضى عنه I) Şarh'al-Cafr lil İmâm'aş-Şarhâhî (?). Arapça.

- Baş : بسم . . . قال الشيخ فى القرن الحادى عشر اعلم . . .
(1. b)
- Son : وتبامرت قبایل العربان بصاحب الزمان وهناك قبض عنان البنان
والحمد لله اولاً و آخراً وعليه التكلان . . .
(11. a)

(XI. asr-ı hicride olacak hâdiseleri cefr yoluyla ve remzlerle anlatan bir kitaptır.)

II) شرح شجرة النعانية فى الدولة العثمانية صلاح الصفدى Şalâh'aş-Safadî: Şarhu Şacarat'an-Nu'māniyya fi'd-Davlat'al-'Utmāniyya. Ar.

- Baş : بسم . . . الحمد لله واهب الاسرار وصلاته وسلامه على نبيه المختار . . .
(12. b)
- Son : حتى يظهر مكنونها ويتضح مضمونها والله اعلم وصلى الله . . .
(28. a)

(764 te; 1363; vefât eden Halil b. Aybik Salâhaddin Şafadî'nindir. Güzel bir yazı ile yazılmış bir nüshası, İst. Üniv. K. Ar. y. da 1205 No. dadır.)

III) شرح الشجرة النعانية : Şadr'addîn Künawî (673. 1275) صدر الدين القنوى Şarh'aş-Şacarat'an-Nu'māniyya. على الدولة العثمانية

- Baş : بسم . . . الحمد لله الذى بين البيان لاهل العرفان . . .
(28. b)

Son ve ketebe: باقى الكلام على حوادث ما بعدها فى مختصر الرسالة فافهم . . . انتهت
على يد كاتبها العبد . . . عبد الله ابو بكر بن عمر . . . يوم الاثنين
من شهر المولد المبارك المعلوم بربيع الاول ١٢٥٣ من الهجرة . . .
(59. a-b)

Cilt

751

2934

مجموعه

Maemû'a

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 16 × 10

Yazı eb'adı : 12 × 6.5

Kenarları düz cetvelli, koyu kahverengi, mıklaplı, ortası şemseli cilt.

I) آمى Āhî: حسن و دل Husn u Dil. Türkçe.

Baş yırtık. 5. b, 6. a, 11. b, 37. b, 38. b den sonra eksikler olduğu gibi 68. b den sonra da yok. İçinde yazı değişmekte. Ta'hiyke yazılmış. Kâğıt ve yazı bakımından X. asra (XVI) âid olması muhtemel (1660 No. da eski, tam ve güzel bir nüshası var; b.)

II) Mektup nümüneleri (Yazı ta'hiyk. Bu da noksan).

- Baş : صورت مبارک باد ادنادن اعلايه بو اسلوب اوزره يازهلر ناحیه
اخلاص . . .
(69. b)

Son : . . . اداء شهادت اتمکین اثار عنايتدن
(70. b)

Cilt

752

3079

یحیی بن عبد اللطيف قزوینی

Yahyā b. 'Abdallaṭīf-i Qazvīnī:

Lubb'at-Tawārīḫ

(لب التوارىخ)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 23.8 × 17.5

Yazı eb'adı : 16.7 × 11.3

Mıklaplı, üstü kâğıt kaplı, sırtı ve kenarları meşin mukavva ciltli. 94 yap. Başında tezhibli bir safiha mevcut. S. kenarları lâcüverd ve altın cetvelle çerçevesi.

Kısımlar, fasıllar, husûsî adlar surhla yazılmış. Yazı ta'hyk. Her s. de 18 satır var. İlk yaprakta temellük kaydı var. Te'lifinden 32 yıl sonra yazılmış olmakla berâber istinsâh eden, bilgisiz bir adam olduğundan yanlışlar mevcut.

Müellif 948 de (1541) kitabını bitirmiş, 960 ta (1549) vefât etmiştir (Kasf; II, s. 1547). Hz. Peygamber'i ve Oniki İmâm'ı, Pişdâdyân, Keyânıyân, Tavâif-i Mülûk, Sâsâniyân, Umayyaoğulları, Abbâsoğulları, Abbâsoğulları zamanında İran'da hüküm süren Saffâriiler, Sâmâniler, Gazneviler, Gûriler, Âli Buvayh, Selçukoğulları, Hârezmsâhiler, Atabekler, Magrib ve İran İsmâîlîleri, Karahataylar, Çobanlılar, İlhanlılar... gibi sülâlelerden sonra Safavilerden muhtasar bir sûrette bahseder ve Tahmasb Şâh'ın cülûsunu zikredip târihini bitirir.

Baş : حمد و سپاس خدای راست که سلاطین جهان بر استانه عظمتش
کینه بندگانش

(1. b)

Son ve târih : هوای مهر تو ترا مفید تر ز غدا

حروف نام تو زرا شکر تر ز عیار

تمت الكتاب فی تاریخ ۲۳ شهر ربیع الثانی سنه ۹۸۰

(94. a)

(Tehran'da 1314 - 1936 da basılmıştır. British Museum Kat. a da b. s. 731.)

Cilt

723

3080

قانون جدید

Qānūn-ı Cādīd

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 22.7 × 15.7

Yazı eb'adı : 18.5 × 11.8

Kenarları ve sırtı meşin, üstü ebrî kaplı mukavva cilt. Yazı nesih. 51 yap. Her s. de 21 satır var. "مسئله : الجواب" gibi dikkati çekmesi gereken sözlerle fasıl başları surhla yazılmış. Kanûnî devrine âit arâziye, çifte, tımar erbâbına, zuamâyâ, eşkincilere, vakfa v.s. ye âit ve fetvâlar tarzında. Mukaddime Süleyman devrine âid olduğu tasrih edilmekte ve içinde bilhâssa İbni Kamâl, Abû's-Su'ûd'un fetvâ-lariyle XI. asrın bilginlerinden Muḥammad Amīn, Yahyâ, Bahâ'î imzâları ile fetvâlarda bulunmaktadır. Bu bakımdan X. (XVI) yüzyılda tertib edilen bu mec. XI. (XVII) yüzyıla âit fetvâları da ihtivâ etmektedir. 7. a - 8. a da Şeyhulislâm Yahyâ'nın (1053 H. 1643) talebiyle Oḡcî-zâde'nin (1039 H. 1629 - 1630) Divân-ı Hümayûn'dan ihrâc edildiği ve 8. a da "قانون جدیدی افتاد" kaydı var. O.M. 1050 de (1640) vefât eden İskandar b. İbrâhîm adlı birisinin Kanûn-ı Osmânî'yi te'lif eylediğini yazıyor. Bu zat Bosna'lıdır (III, s. 12). Bu eserde de Son kanun, Bosna'ya âid olduğundan bu kitabın, İskandar'a âid olması ihtimâlî vardır.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم ملك السموات والارض ...

(1. b)

Son ve ketebe: امر همايونم مخالف تملل وعناد ايندريميمسز شويله بلمسز علامه
شريفه اعتقاد قبله حرر هذ القانون الجديد الشيخ عثمان الكشادى عنى
عنه الهادى فى غرة شعبان المعظم سنة ثمان وتسعين و مائة والف
(51. a)

(İlk yaprakta ve sonda, istinsâh edenin mührü var.)

Cilt

754

3081

تعليقات

Ta'limât

TÜRKÇE

"Tanzimât" tan sonra teşkil edilen eyâlet meclislerine âit altmış sekiz maddelik, eyâlet vâlilerinin, defterdarların, kaymakam ve malmüdûrlarının vazifelerine dâir.

Cilt eb'adı : 24.6 × 17

Yazı eb'adı : 18.5 × 12.3

Yazı rnk'a. 17 yap. S. lerdeki satırlar muhtelif.

Baş : بو دفعه سايه شوكتوايه جناب ملكداريده ترتيب و تشكيل اولمش
اولان ...

(1. b)

Son : طوغريموه والى طرفندن بامضبطه بيان وانها اولنه جقدر

(17. a)

(İlk altmış sekiz maddelik ta'limâtın sonunda ۱۲۶۵ رسته ۱۹ kaydı var.)

Cilt

755

3082

کاتب چلبی (مصطفی . حاجی خلیفه)

Kâtib Çalabî (Muştafâ, Hacı Halîfa. 1068 H. 1658):

تقویم التواریخ

Takwîm'al-Tawârîḥ

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 22.5 × 13

Yazı eb'adı : 16 × 8.2

Ortası şemseli, koyu ve siyahimsi kırmızı, miklaflı, kenarları ve sırtı tâmir görmüş cilt. Yazı ta'hyk. S. kenarları ve cetveller altın. 85 yap. Cetvelli s. ler müstesnâ, sahîfede 31 satır var. Yıllar, başlıklar, dikkati çekmesi gereken yerler surhla yazılmış. Kenarlarda hâşiyeler, bâzı zevâtın vefât târihleri mevcut. İstinsâh târihi mukayyet değil. Yazı, kâğıt ve imlâ bakımından devrine âittir. 85. a da, kenarda, "نذلكه بو فقيرك تاريخ كيريد" kaydı var. Gerek bu kayıt, gerek ketebe, bu nüshanın, Kâtib Çelebi'nin elyazısı olduğunu açıkça gösterdiği gibi ayrıca Süleymaniye K.

mülhak Veliyyüddin Cârullâh kitapları arasında, 155 No. da kayıtlı olan ve Kâtib Ç. nin elyazısıyla yazılmış bulunan Kaş'az-Zunûn'la da karşılaştırdık; yazmın, bütûn özellikleriyle aynı olduğunu gördük ve inancımız kesinleşti.

Baş : حمد وثنا وشكر بى انتها اول مبدأ اول جلّ وعلا به كه . . .
(1. b)

Son : خاتمة الخاتمة بونمكدان بزم عرفان كه فن تاريخ كتابلربنك نتيجهسى
وفهرستى كبيدر مسودى اضعف الضعفاء واحقر الخلفاء حاجى خليفه
لقب مصطفى كه مقابلة سواريده افنا عمرده صكره بو تأليف سبيله بيك
الى سكر اواخرنده ايكنجى خليفه اولمشيدى تيسير الهى وتأييد قبض
نامتناهى ايله جمع ومطالعهمنه موفى اولدغى كتب توارىخ مآئى جدوللى
تقويم طرزنده اوج جزئنه درج ايدوب ايكنجى جزئكه بيك سنه وقايدى
مشمولدر مبتدى كاتبلى تحريرنده نوعا عسرت چككله هر صحيفه الليشر
سنه ايكن اوئر سنه اولقى اوزره بر دفعه دخى اون جزء مقدارى بسط
اولنوب تقويم التوارىخ ايكنى نسخه قيلندى مستفيد اولنلردن ذكر بالخبر
ملتسدر وقايع تفصيله واقف اوليان مبتديار چندان ذوقلنمز ايسهده
منتهى به تذكرة اولدغى كفايت ايدر كنه تاريخه وقوف مراد ايدنار
فذلكه مقدمهسنده ذكر اولنان بيك اوچوز تألينى كوروب نتيجهسن
بو مدخلدن ضبط ايدلر والسلام من اتبع الهدى بعون ولى العون
وميسر الامال ومكون الكون

(85. a)

(Bu târih, Adem Peygamber'den 1058 (1648) yılına kadar olan vak'aların, diğer târihlerin ve bilhâssa arapça "Fazlaka" sinin kronolojik cetveli mâhiyetindedir. Değeri, farsça terc. si, batı dillerine, raapçaya terc. leri ve hulâsaları için İslâm Ansi-
lopedisi'nde Kâtib Çalabî mad. e b. Orhan Şaik Gökyay; No. 60, İst. 1953; s. 436.)

Cilt

756

3083

نابى يوسف

Nâbî Yûsuf (1214 H. 1712):

Zayl-i Siyar-ı Waysî

(ذيل سير ويسى)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 20 × 11.5

Yazı eb'âdî : 16.7 × 6.7

Bez kâh ince mukavva cilt. İlk yaprağın üstünde pek güzel olmiyan bir tezhib var. 2. a da cetvel, yaprağı kesmiş. Başlıklar surhla yazılmış. Yazı güzel bir

ta'hiy. 229 yap. Her s. de 21 satır var. Waysî (1037 H. 1628), «درة التاج في سيرة» صاحب المعراج Durrat'at-tâc fî sirati Şâhib'al-mi'râc'ı, Nâbî'nin, zeyl mukaddi-
mesinde bildirdiği gibi Bedir gazâsını yazdıktan sonra vefâtı dolayısıyla noksan kalmış (2. b), Nâbî, Zayl'ile bu eseri tamamlamıştır (2. b - 3. b). Durrat'at-Tâc, 1178 No. da kayıtlıdır. Bu eser, 1248 H. de, Bulak'ta basılmıştır.

Baş : يارب صحاب فيضى باران ايله اول فيضله كشت كامى ريتان ايله
ايندم هوس نيتت تكميل سير سلطان رسل عشقنه آسان ايله
(1. b)

Son ve ketebe: اعلاى درجات امتيازده جلوه گر قلنمق شيوة خفية تقدردن مستبعد
دگلدر تحت التحرير . . . على يد . . . شيخ محمد بن على الميزوى بزاوية
المولويه ييشكطاش في صبيحة يوم الثالث من شهر ذى القعدة الحرام لسنة
اربع و مائة والف . . .

(229. b)

(Kütâp, Zihni isminde birisinin eline geçmiş, doğru bir nüshayla karşılaştırmış, kenara, unutulan kelime ve cümleler bâzı gayr-i me'nûs lügatlerin türkçeleri yazılmış, izâhları yapılmıştır. 43. a da, kenarda, «مشوشر غالبا» yazılmış, «نسخه ناقصه نظر وتامل بيوريله الحقيقه ذهني م» kaydı var.)

Cilt

757

3084

صاحب محمد پیری زاده

Şâhib Muḥammad Pîrî-zâda (1162 H. 1749):

Tarcama-'i Muḥaddima-'i İbni Ḥaldûn

(ترجمه مقدمه ابن خلدون)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 24.5 × 14.5

Yazı eb'âdî : 18 × 8.7

Mıklaplı kırmızı meşin, son zamanlara âit cilt. 343 yap. Her s. de 33 satır var. İlk yap. ta pek güzel ve tahrirli bir tezhib olduğu gibi ilk iki s. nin kenarları altın ve surh cetvelli, yanları iki altın cetvel içinde altın çiçeklerle müzeyyen. Diğer s. ler ikişer surh cetvelli. Yazı nesih. Sözbaşları, ülke ve memleket adları, fasıllar, mukaddimeler, dikkati çekmesi gereken yerler, hüsûsî adların çoğu ve şiiirler surhla. Sonu noksan.

İbni Ḥaldûn 'Abdarrahmân b. Muḥammad'al-İşbîlî al-Ḥaḍramî, 808 de (1405-1406) vefât etmiştir. «العبر وديوان المبتدأ والخبر في أيام العرب والعجم والبربر» adını taşıyan ve üç kitaptan meydana gelen eseri, 1041 de (1631) vefât eden

Şayh Ahmad'al-Mağribî al-Mukrî tarafından şerhedilmiştir (*Kaşıf*, II, s. 1124). Şeyhulislâmlık pâyesine kadar yükselen Pirizade, Yeniçeri ağalarından Piri Ağa'nın oğlu olup 1085 te (1674) doğmuş, 1162 de (1749) vefât etmiştir. Kabri, İst. da, Üsküdar, Karacaahmed mezarlığında, Selimiye dergâhı karşısında, biraz içerde, müstakil sofadadır (*İlmiyye Sâl-nâmesi*; *İst. Mat. Amire* — 1334, s. 519. *Hâl terc. ve eserleri için O.M. e b. II, s. 113*). Eserde kitabın adı, «عنوان العبر وديوان مبتدأ» «والخبر في أيام العرب والعجم والبربر ومن عاصرهم من ذوى السلطان الأكبر» diye geçer (4. a).

Mevlânâ Müzesi Müdür Muâvini Necâti Elgin'in, Piri-zâde soyundan Şeyhulislâm Sâhib Munlâ Bey'in (1327 H. 1908), Mevlânâ Müzesine hediye ettiği âvize dolayısıyla Sâhib Muḥ.in, Piri Âgâ'ya kadar soyu ve husûsiyetleri hakkında, «Konya Mevlevî dergâhına mânen ve maddeten hizmeti olan Mevlevî Şeyhulislâm Muhammed Sâhib» adlı makaalesi şâyân-ı mütalaadır (*Çağrı*; Konya. Sayı. 68. Eylül 1963, s. 8 - 10).

Baş : بسم ... علمای اولی الابصار ذوی الاستبصار معلومدرکه فن تاریخ ...
(1. b)

Son ve ketebe : اهل قبروان فقه مالکیده مدونه

تمت التاريخ المقبول معروف ... في دار القسطنطينية ... ساکن بمحلة

دلبندجی محمد الحافظ اثنی وستین و مأتین والـف سنه ۱۲۶۲
(343. b)

İbni Haldûn mukaddimesinin bu tercemesi 1275 ve 1277 de İst. Mat. Âmire'de, 1275 te Takvîm-hâne-i Âmire Mat.'ında basılmıştır. Caydat Ahmad Pâşâ da (1313 H. 1896) Muḥaddime'nin ilk kitabının VI. faslını terceme etmiş ve bu terc. 1277 de Mat. Âmire'de basılmıştır. 2. kitabının I. cildi 1304 te (1886 - 1887) vefât eden Şubhî 'Abd'al-Laṭîf Pâşâ tarafından türkçeye çevrilmiş ve «Miftâh'al-'İbar» adıyla 1276 da, Selefkiyân ve Eşkâniyân'a âid olan kısmı, iki cüz hâlinde «Takmilat'al-'İbar» adıyla 1278 de İst. da basılmıştır. Zâkir Kadiri tarafından tam tercemesi, üç cild olarak Mf. Vekâleti Şark-İslâm Klasikleri serisinde, 1954 - 1957 de tab'edilmiştir. İb. H. M'nin metni, 1284 te Bulak'ta, 1851 de Cezâyir'de basılmıştır. A. Noel des Verger, bu kitabı, «Histoire de l'Afrique et de la Sicile» adıyla fransızcaya çevirmiştir (*Paris. 1841*). Baron de Slane'in «Histoire des Berberes et des dynasties Musulmanes de l'Afrique septentrionale» adlı çevirisi de gene Paris'te 1925 - 1934 te tab'edilmiştir. Aynı zâtın, «Les prolégomènes, d'Ibn Khal-doun, traduits en français et commentés» adlı eseri de 1936 - 1943 te basılmıştır. Annemarie Schimmell'in, «Ausgewählte Abschnitte an der Muḥaddima» adlı etüdü Tübingen'de 1951 de yayımlanmıştır (*Alexander s. Fulton, M.A. ve A. G. Ellis, M.A.'nın Supplementary Catalogue of Arabic printed books in the British Museum'una da b. Londra — 1926, s. 95 - 96*).

محمد بن محمد (آلئى پارمق)

Muḥammad b. Muḥammad (Altı parmak. 1033 H. 1623 - 1624)

Dalâ'il-i nubuwat-i Muḥammadi wa Şamâ'il-i

Futuwat-i Ahmadi

دلائل نبوت محمدی و شمائل فتوت احمدی

(Ma'âric'an-nubuwa fi Madâric'al-Futuwa terc.)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 25.4 × 15

Yazı eb'adı : 18.8 × 9.3

Ortası şemseli, tâmir görmüş koyukahverengi ciltli. «Miskîn Miskîn» mahlasını kullanan Mu'in'addîn b. Şaraf'addîn Hâce Muḥammad Farâh'nin (910 yahut 916 H. 1504, 1510. *Târîh-i nazm u naṭr'e b. I, s. 242*), bir mukaddime, dört rûkn üzerine yazdığı farsça «Ma'âric'an-Nubuwa» nin terc. dir. Altı parmak diye anılan Muḥ. b. Muḥ. bu eseri yukardaki adla ve selis bir dille türkçeye çevirmiştir. Mukaddimesi 1. b - 60. a, Hz. Muḥammad'ın doğuşuna âid olan 1. rûknü 61. b - 137. a, doğumundan vahye mazhar oluşuna kadar olan 2. rûknü 139. b - 192. b, hicrete kadar olan olayları bildiren 3. rûknü 194. b - 309. a, hicretten bahseden 4. rûknü 311. b - 495. b, mu'cizelere âid olan son kısmı 497. b - 530. b yaptırılmıştır. 1. b de tezhib vardır. İlk iki yap. altın cetveli. Diğer yap. larda bir surh cetvel var. Rûkn başları çiçeklerle yapılmış tezhibli ve ikişer altın cetveli. Yazı nesih. 530 yap. Her s. de 27 satır var. Âyet ve hadisler, fasıllar, dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. Cümlelerin arasında ve sonlarında surh noktalar var. İstinsâh edenin adı ve istinsâh târihi yok. Yazıya, resm-i imlâya ve kağıda nazaran, mütercimim devrine âit Kaşıf, «Ma'âric» in Tawḳî'i Calâl-zâde tarafından da 964 te (1555 - 1556) «دلائل نبوت محمدی و شمائل فتوت احمدی» adıyla türkçeye çevrildiğini yazıyor (II, s. 1723-1724). Bu nüshada, tercemeye, «دلائل نبوت محمدی و شمائل فتوت احمدی» adı verildiği bildirilmekte (4. b), 2. rûknün başında, «محمدیه و شمائل فتوت احمدیه» denmektedir (139. b).

Baş : بسم ... لك الحمد ... شول حمدكه فلكلرك طبقرلى انك ايله
مزین ...

(1. b)

Son : تاكیم حین انتراعده و يوم حسابده نجاحزه سبب اوله بحرمه الانبياء ...

(530. b)

(Bu kitap 1257 ve 1271 de İst. Mat. Âmire'de 2 cilt olarak, gene İst. da, 1306 da Şirket-i Sahhâfiyye Mat. da, aynı târihte Mat. Osmaniyye'de basılmıştır.)

احمد حسن بك زاده

Ahmad Hasan Bik-zâda (1035 H. 1625 - 1626 dan
sonra, yahut 1046 H. 1636 - 1637)

Târîh (Tâc'at-Tawârîh'in telhîşi)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 28.5 × 15.5

Yazı eb'âdî : 20.5 × 9.5

Kenarları zencirekli, ortası şemseli, koyukahverengine yakın kırmızı, miklabı kopmuş, sırtı tâmir görmüş cilt. İlk yap. ta numara olmamak üzere 400 yap. Her s. de 25 satır var. Başta dokuz sahifelik, altın çerçevesi fihrist var. Numaralar ve cülûs- lar, surhla yazılmış. Fihrist s. lerinde No. yok. İlk ve ikinci s. de kalın altın cetvle mevcut. Diğer s. lerin kenarları ince altın cetvelle çerçevesi. Başta güzel bir tezhib var. Yazı nesih. Yazılış târihi ve yazanın adı yok; fakat kâğıt, resm-i imlâ ve tezhib bakımından, asrına âit bir nüsha olduğu anlaşılıyor.

Hasan Beyzâde Ahmed, Hadım Süleyman Paşa'ya Reis'ül-küttâb olan Küçük Hasan Bey'in oğludur. IV. Murad zamânında (1032 - 1049 H. 1623 - 1640), H'âca târîhi diye anılan "Tâc'at-Tawârîh" i sâde bir dille telhîs etmek sûretiyle bu kitabı iki ay içinde meydana getirmiştir. Bunu, "مب تحریر کتاب و موجبتی طبع احوال سلاطین", "سلطنت جناب" faslında anlatır (1. b - 2. a). Bu târih, sonradan Na'imâ'ya kaynak olmuştur (O.M. e b. III, s. 46). Hasan Bik-zâda'nın, 211 No. da kayıtlı mecmûanın üstünde temellük yazısı vardır.

Baş : حمد و سپاس اول خالق الجن والناس در کاهنه که سلاطین عدل
آینی . . .

(İlk yap.)

Son : ماملکی دخی فرمان پادشاه جهان ایله مقبوض اولدی صکرا ورئمنه
عطا اولئشدر

(400. b)

(Talhişi Tâc'at-Tawârîh de denen bu târihin, 1st. K. lerindeki nüshaları şunlardır :

1. Süleymâniye; Âşir Ef. Hafid Ef. Kitapları, No. 225,
2. Râgıp Paşa; No. 987,
3. Nûruosmânî; No. 3105,
4. " " ; No. 3106,
5. " " ; No. 3134,
6. Süleymâniye, Es'ad Ef. No. 2136,
7. 1st. Üniv. K. Türkçe Yaz. Müze; No. 6028. (1st. Üniv. K. nüshası müstesna; Târih-Coğrafya yazmaları kataloğu; T.C. Maarif Vekillîği Kütüphâne Kataloqları Yayınlarından; Seri: 1, No. 1. M.V. Kütüphâneler Müdürlüğü Tasnif Komisyonu; 1st. 1944; Maarif Mat. s. 116 - 119. Bizim nüshamız, Nûruosmânî K. No. 3106 nüshasına uymaktadır.)

علی مصطفی

'Âlî Muştâfâ (1008 H. 1600):

Künh'al-Ahbâr I. ve II. c.

(کنه الاخبار)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 28 × 18.5

Yazı eb'âdî : 20 × 10.9

Kenarları düz cetveli, ortası şemseli, miklaplı kahverengi, sırtı tâmir görmüş cilt. Kâğıt fligramlı; çoğunda omuzunda bayrak bulunan başı hâleli arslan şekli var. 33. a da 8 satır yazılı, mütebaki kısmı ve 33. b boş. 34. a da yazı başlıyor; fakat eksik yok. 59. a - 68. b de, resim ve şekil yapılmak üzere açık yerler var. Sa'id Hamdam Ç. bu kitabı incelemiş, 205. a da kenarda hâşiyesi var. 59. a - 68. b de yazı ta'hyk; kâğıt da ayrı. Diğer kısımlar nesih yazıyla. I. c. 162. a da bitiyor. Son satır, "عال بن مصطفی احمد بن عبد المنان ولقد وقت الاعتناء بتاريخ من شهر ربيع الآخر" yazılı. Nüshanın, müellif nüshasından yazıldığı sanılabilir; fakat târih yok. Başlıklar, memleket adları dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. S. kenarları tek surh cetveli. İlk s. de numara yok. Bu s. müstesnâ 227 yap. Her s. de 29 satır var.

Baş : رب اشرح لی صدری حتی اشرح غوامض کنه الاخبار علی قدری . . .
(İlk s.)

Son ve ketebe: علی الخصوص نوح نجی علیه السلام کتوردوکی عصای مخصوصی الیه
وریدی ویانلرینه دوشوب شهر کنارنه دک گوندیره چقدی

قد وقع الفراغ من تحریر هذه النسخة الشريفة المسماة بالشواهد
النبيه علی قلم عبد الفقير مصطفى الكاتب بالعمارة الواقعة بقصبة برغوس
التي هي بناها الوزير المكرم محمد پاشا . . . فی اليوم الخامس فی شهر
جمادی الآخر سنة ١٠٦٣

(227. a)

('Âlî târihi diye de anılan "Künh'al-Ahbâr, 1st. Takvîm-hâne-i Âmiri Mat. da basılmıştır; bilhâssa bibliyografyaya âid olan son kısmı basılmamıştır. Tam nüshası, 1st. Üniv. K. i türkçe yazmaları arasında, 5959 No. dadır. 'Âlî ve eserleri için O.M. e b. III, s. 86 - 94.)

(محمد مصطفی وانی (المولوی)

Muhammad Muṣṭafā Vānī (al-Mawlawī)

Tuḥfat'al-Aḥbāb

(تحفة الاحباب)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 21.5 × 12.5

Yazı eb'âdî : 14.5 × 6

Kenarları ve sırtı meşin mukavva ciltli. 94 yap. Her s. de 17 satır var. Kapak kâğıdı ve son yaprağın altı kesilmiş. Kesen, vakıf kaydını göstermemek için bu işi yapmış olsa gerek. Yazı nesih. Âyetler, beyt gibi dikkati çekmesi gereken yazılar, fasıllar surhla yazılmış. Hadis, kelâm-ı kibâr, yâhut herhangi bir kitaptan nakillerin ve husûsî adların üstleri surhla çizilmiş. Nüsha, Nasîb Dada'nın tetkiyından geçmiş ve kenarlara güzel bir ta'liyle hâşiyeler çıkmış. Bu yazıların Nasîb'e (1286 - H. 1869) âidiyeti, 61. a da "مصرع لخرره الفقير نسيب المولوی" başlığıyla yazılan mısra'dan ve altındaki izâh yazısından anlaşılmakta. 1. a de, gene Nasîb'in yazısıyla, "مرحوم محمد" kaydı var. "وانی ددهك ائريدر مصر قاهرده شيخ مولويخانه بولندينى وقتده" "تأليف ايتشدر رحه افه" Aynı s. de, 94. a daki dört beytin yazısıyla, kitabın Şayḥ Muḥammad'al-Mawlawî al-Vānî'nin "Tuḥfat'al-Aḥbāb" ı olduğu yazılı. 3. a da, Mısır vâlisi 'Abdarrahmân Pâşâ'nın vâililiği zamanında yazıldığı belirtilmekte, sondaki târih kıt'a-sında da adı anılmaktadır. 'Abdarrahmân P. 1087 muharreminde (1676) Mısır Vâlisi olan ve 1092 de Bosna'ya tahvil edilen, 1098 de (1686 - 1687) Budin'de, savaşta şehid olan vezirdir (Sicill, III, s. 316).

Eser, satranc oyununa, bu oyunun menş'e'ine, fukahânın bu oyun hakkındaki re'ylerine âittir.

Baş : حمد فراوان وثنائى بى پايان اول خالق جهان . . .
(1. b)

Son ve ketebe: تلقين درس اهل نظر يك ايشارست (böyle)

گفتم كنىتى ومكرر نى كنم

تمت الكتاب . . . على يد عبد الفقير الشيخ محمد المولوى فى تكية المصر القاهرة تحرير
فى شهر شوال يوم الاربعاء سنة احدى وتسعين و الف

(Ketebedeki "الشيخ" kelimesi çizilmiş, ayrı ve çirkin bir yazıyla kenarına yazılmış, "محمد" de çizilip altına "مصطفى" kelimesi konulmuş. 94. a da

Abdürrahman Paşa adına yazıldığına dair dört beyitlik bir târih kıt'ası var ki, son beyti şu :

بر عددن دوشدى گور تاريخى تحفة الاحباب وانى مولوى

سنه

١٠٩١

احدى و تسعين و الف

(Târih mısra'sı, bir düşünce 1091 i tutuyor.)

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 20.9 × 13.4

Yazı eb'âdî : 15.3 × 8.5

Kenarları meşin kaplı mahfazalı, cildi, üstü kâğıt, sırtı meşin kaplı, muklaplı mukavva. 64 yap. İki manzum lûgatı muhtevî. Her iki kitabın ilk sahifeleri altın cetvelle çerçevesi ve baş tarafları alelâde tezhibli. Mısra' ortaları ve kenarları surh cetvelli.

I) Subhâ-i Şibyan سبحة صبيان

Baş : نام خدا ذکر ايدلم ابتدا منزل مقصوده اودر رهنا
(1. b)

Son ve ketebe: بر اثر قو تاكه قاله يادگار بر عمل قبل ساكه اوله يارغار
(30. b)

حدره الفقير صفت في همتا لازاله بعبادة الرعما سه ١٢٦٨

Arapçadan türkçeye manzum lûgat. "نظم جل" terkinin gösterdiği 1033 H. de (1623 - 1624) tanzim edilmiştir. Kaşf, bu kitaba "Maḥmûdiyya" da dendiğini kaydediyorsa da kimin eseri olduğunu yazmıyor (II, s. 975). Bu lûgat, uzun müddet ilk mekteplerde okunmuş, 1264 ve 1311 de Mat. Âmire'de basıldığı gibi 1272, 1285, 1321 yıllarında İst. da ve 1290 da Konya'da basılmıştır. Herhâlde başka basmaları da vardır. 1271 de vefât eden (1854) Abdülmecid devrinde bir müddet sadra'zam olan Husrev Mehmed Paşa mensuplarından (b. Sicill, II, s. 275 - 277) Muḥammad Nacib tarafından şerhedilmiş, bu şerh, gene Husrev Paşa hazinedarlarından olup 1260 ta (1844) vefât eden Muḥammad As'ad'ın nazâreti altında, 1256 da İst. Takvim-i Vakayî' Mat. sında basılmıştır. Nâzımı belli değildir.

II) Şâhidî İbrâhîm (957. 1550):

Şâhidî 'Tuhfa-i' Şâhidî (Farsçadan türkçeye manzûm lûgat).

Baş :

بسم . . .
بنام خالق حی توانا
قدیم قادر بینا و دانا
(31. b)

Son ve târîh : شاهديه هرکم ايدرسه دعا
ايدة محشرده شفاعت مصطفی
(46. b)

بو حساب اوزره ايت بو مصرعدن شمار
قالدی سندن شاهدی نو یادگار

Beytinden anlaşıldığı üzere 921 H. de (1515) tanzim etmiştir. 1275 te İst. da Tophâne Mat. da basılmıştır.

Cilt

763

3121

عاصم احمد (مترجم)

'Aşım Aḥmad (Mutarcim. 1235 H. 1819)

Tuhfa-i' 'Āşım

(تحفة عاصم)

Arapçadan t. ye manzûm lûgat

Cilt eb'âdı : 21.2 × 14

Yazı eb'âdı : 15.2 × 9.5

Başta, Vahbî'nin "Tuhfa" sı tarzında yazdığını bildirir. İlk iki s. bakırı fazla altın cetvelle ve pek kötü bir tarzda cetvelli. Diğer s. lerd e s. kenarları ve mısra' araları tek surh cetvelli. Başlıklar surhla yazılmış. Arapça lûgatlerin üstleri surh çizgiyle çizilip belirtilmiş. Yazı kötü bir nesih.

Baş :

بسم . . .
تبتدی باسم آله الاكوان
مبدع الدهر مدبر الازمان
(1. b)

Son ve ketebe: فاعلاتن فاعلاتن فاعلات
بورده بولدی نهایت کلمات

تاریخ اتمام منظوم لناظمه الكامل
نمقه محمد رشدی غفرالله له و لوالديه

فی ۲۵ ر سنه ۲۳۷

(Son mısra', tanzim târîhini gösterirse 1231 H. de yazılmıştır. Bulak'ta 1254 te basılmıştır. Aḥmad As'ad, yarısına kadar şerhetmiştir. Fâtîh Tesk. s. 14.)

Cilt

764

3140

شمسی

Şamsî

Tuhfa

(تحفه)

Farsçadan türkçeye manzum lûgat.

Şâhidî'ye nazîra

Cilt eb'âdı : 21.2 × 16

Yazı eb'âdı : 15.9 × 9.5

Sırtı meşin mukavva cilt. Mıklaplı, üstü kâğıt kaplı. S. kenarları ve mısra' aralarıyla başlıklar surh cetvelli. Başlıklar surhla yazılmış. 23 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı harekeli nesih. "Meb Tâîf Kitâb" faslında,

سابقاً عبد اضعف مسكين
نظم ايدوب بر نيجه لطيف لغات
جمع ايدوب بر رساله رنگين
نامين اتدوم جواهرالكلمات
انده اولان جواهر عربی
قلب عرفانه ايرگورر طرینی

beyitleriyle "Cawâhir'al-Kalimât" adlı manzum bir lûgat kitabı yazdığını (2. b) bildirmekte,

سابقاً شاهدی' پاك نژاد
حق انوك رحمتی ايدة زياد

beytiyle de Şâhidî'yi anmakta (3. a), Mevlevîliğini açıklamakta, Mawlânâ'yı tebeil eylemekte (aynı yap.), Şâhidî'den de faydalanarak bu manzum lûgati yazdığını söyleyip

فيض حقنن چو لطف نام اولدی
اشبو تحفهم شها تمام اولدی

beytiyle kitabına "Tuhfa" adını verdiğini (3. b),

كمكه شمسی' ايدة خبر ايله ياد
ايدة حق انلری همیشه شاد

beytiyle de adını açıklamaktadır (4. a).

Yazıya, kağıda nazaran XI. (XVII) yüzyıl mahsülü olduğunu sanıyoruz. İlk yap. ta Mevlevîyyeden, Kefe'de Yenîcâmi' vâizi Şayḥî tarafından Huzûra (Mawlânâ dergâhuna) gönderildiğine dair türkçe ve nesihle yazılmış bir kayıt var.

حمد اول الله كم اودر ازلی
واحد لا يزال لم يزل
(1. b)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلات
بزدن اخوانه بو اولدی یادگار
(23. a)

Cilt eb'âdî : 21.7 × 16.5

Yazı eb'âdî : 14.5 × 7.5

Kenarı cetvelli, basit zencirekli, ortası Muhr-i Süleyman şemseli, muklaplı meşin cilt. Yazı ta'hiyk. 201 yap. Satırlar muhtelif.

I) İbrâhîm b. Sulaymân'al-Azharî'al-Aş'a-rî'al-Anşârî : شرح التحفة لشاهدى Şarh'at-Tuhfa li'ş-Şahidî. Arapça.

Metin ve Maṭnawî'den alınan şevâhid surhla yazılmış; lûgatlerin üstleri surh çizgilerle çizilmiş; bu şerh, bilhâssa Maṭnawî'ye istinâden meydana getirilmiştir.

Baş : بسم ... الحمد لله وكفى وسلام على عباده الذين اصطفى العبد الفقير ذو العجز والتقصير راجى عفو مولاه الكريم الكنى ابراهيم بن سليمان الازهرى الاشعرى الانصارى ...

(I. b)

Son ve ketebe: هذا آخر التلخيص والاختصار مع اشتغال الخاطر بالاختطار تم الكتاب بعون الله الملك الوهاب ووافق اتمامه في اليوم الاحد خامس ذى الحجة الشريفه لسنة تسع وخمسين ومائة والف

(179. b)

(İbrâhîm b. Sulaymân b. Muḥammad b. 'Abd'al-'Azîz'al-Cunaynî ḡumma'ad-Damîşkî mad. de Hadiyyat'al-'Ârifîn, bu zâtın 1040 ta; 1630 - 1631, doğduğunu, 1108 de; 1696; vefât ettiğini yazmakta ve eserleri arasında, Şâhidî'nin Tuhfa'sinin bir küçük, bir de büyük iki şerhi bulunduğunu kaydetmektedir; I, s. 36. "al-Kutubî" dediğine göre Azhar'da hâfiz-ı kütüb olsa gerektir. Sonda istinsâh târihi bulunmadığına göre, müellif hattından yazılmış olmalıdır.)

II) Aynı yazıyla Maṭnawî'den, hangi beyit olduğu anlaşılamıyan bir beyitle III. ciltte, "رجوع بحكايت خواجه و روستاى" surhündeki bir beytin (Kasf'al-abyât'lı M. Tehran — 1318; s. 203; satır. 16; beyit 2), II. ciltte, başlangıçtaki bir beytin (aynı; s. 194; satır. 13; beyit. 2), I. ciltteki "... در بیان انکه اختلاف در صورت روشست ..." surhündeki bir beytin (s. 13; satır. 28; beyit. 2) ve V. ciltteki diğer bir beytin (s. 498; satır. 13; beyit. 2) arapça şerhi. Beyitler şunlardır:

هر چه آید ز آسمان سوى زمین   نى مقر دارد نه چاره نه کین

*

آسمان پس بلند و پر ضیا   آفتاب و ماهتاب و صد سها

*

چند باران عطا باران شده   تابدان ان بحر در افشان شده

*

آسمان شو ابر شو باران ببار   ناودان بارش کند نبود بکار

Dört beytin de teması "آسمان" dir.

Baş : والمظلومة والمهد والمهاد والساهرة والعقل والجمل . . . (180. a)

Son : و الهمة فيه ميدلة من الهاء في موضع (180. b)

(Başı ve sonu olmiyan ve bir yerden bulunup yazılmış olan bu noksan risâlenin de aynı şahsa âid olduğunu sanıyoruz.)

III) Aynı yazıyla,

علم حق در علم صوفى گم شود   این سخن کی باور مردم شود
beytinin şerhine dâir birisine yazılmış türkçe bir mektup.

Baş : علم حق در علم صوفى گم شود   این سخن کی باور مردم شود
اشبو بیت لطیفك قائل معلومز دگلدر لكن هر قنفی ذات شریفك
نطقی ایسه ...

(181. b)

Son : بوملحه ختم كلام اولندی حالا و السلام على من اتبع الهدى (185. a)

IV) Mawlânâ'ya isnâd edilen, Hz. Ali hakkındaki bir soruya verilen cevap.

Baş : در حق حضرت علی از حضرت مولانای روى قدسنا الله سره
(büyle) العزيز رسیدند که در حق علی بن ابی طالب چه فرمای
(185. b)

Son : و اگر ذاتش پرسی لیس کنله شیء وهو السميع العليم (185. b)

Aynı yazıyla ve nesihle yazılmış olan bu sekiz satırlık yazı, Mawlânâ'ya tamâmiyle isnâddır. Bahâriye Mevlevî şeyhi, Şayh Nağîf-i Mawlawî oğlu Husayn Faḥraddîn Dede de (1329 H. 1911) mecmûasına bu yazıyı yazmıştır (Mevlânâ'dan sonra Meelevîlik; s. 233 - 234). Bu yazının altına, tarafımdan, Mawlânâ'ya isnâd olduğuna dâir farsça bir izâh yazılmıştır.

V) Risâla'yi Husâmî رساله حسامی فی قواعد فرس : (Husâmadîn. Şâhidî-zâda) حسامی fi Kawâ'id-i Furs. Türkçe.

Baş : کلمه متقسملر اوج قسمه   فعله و حرفه و دخی اسمه
(188. b)

Son : بو کتای اوڭ ایکی یاشنده سویلادی حسام
 کیم طقوز یوز الی یدی ایدی تاریخ ای همام
 کاتبه هر کیم ایلرسه دعا ایده محشرده شفاعت مصطفای
 (201. b)

Aynı bir ta'hyk yazıyla yazılmıştır. O.M. sâhibi bu eseri Muğla K. de görmüş.
 O nüshanın matla'sı,

ابتدا وافتتاح فانتح آغازکار
 استمال دل خوشی دادن موفق سازکار

beyti olduĝunu,

کلاک صحتله بونی یازدی حسام بن شاهی
 اوقویان تحصیل فرس ایدوب مرادینه ایره
 دیدیلر گوکده ملائک شوق ایله تاریخ ایله
 شاهی زاده حسامی یادگارینی گوره

beytiyle de bittiğini söylüyor ve 992 târihini kaydediyor (I, s. 94). Mısra' târihi 993 (1585) etmektedir. Hem matla', hem hâtıme bakımından elimizdeki eserin bu olmadığı muhakkaktır. Bu eser, farsçanın kavâidinden bahseder.

Cilt

766

3145

شاهی

Şâhidî İbrâhîm (957 H. 1550):

تحفة شاهی

Tuḥfa-i Şâhidî

Cilt eb'âdı : 22 × 16.6

Yazı eb'âdı : 13 × 8

Mukavva ciltli. 24 yap. satırlar muhtelif. Yazı harekeli ve kötû nesih. Bâzı s. lerde mısra'lar alt alta yazılmış. İki sütun aynı tarzda. Bâzı s. lerde sağlı sollu. Başlıklar ve bahirleri gösteren mısra'lar surhla. Lûgatlerin üstüne surh çizgi çekilmiş.

Baş :

بنام خالق و حی و توانا
 قدیم و قادر و بینا و دانا
 (1. b)

Son : شاهی به هر کیم ایدرسه دعا
 ایده محشرده شفاعت مصطفی
 (24. b)

Cilt

767

3146

نادیده احمد (حافظ)

Nâdida Aḥmad (Ḥāfiẓ)

Şarḥ-i Tuḥfa-i Şâhidî

شرح تحفة شاهی

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 24 × 14

Yazı eb'âdı : 17.7 × 9

Sırtı ve kenarları meşin, üstü bez kaplı mukavva cilt. 147 yap; her s. de 19 satır var. Şâhidî'nin beyitleri ve şerh arasındaki farsça ve arapça sözler surhla yazılmış; beyitlere hareke konmuş. Her farsça kelimenin arapçası da şerhte zikredilmekte. S. kenarları surh cetvelle çerçevli. Yazı ta'hyk. Dîbâcede, Kesriyevî diye tanınan muhâsebeci Aḥmad adlı birisinin oğlu Abû-Bakr'a farsça okuturken kendisinden böyle bir şerh kaleme alması istendiğini, bu istek üzerine şerhi meydana getirdiğini kaydediyor. Baş tarafta arûza dâir bilgi de var. Nüsha, bilgisiz biri tarafından istinsâh edilmiş; yanlışları pek çok.

Baş :

بسم . . .

یا سامع الدعای یا واسع العطا

احساناً وتوفیقاً وکریماً (böyle) سزاوار نعمک . . .

(1. b)

Son : شاهی به هر کیم ایلرسه دعا ایده محشرده شفاعت مصطفای

(147. a)

(Şâhidî'nin "Tuḥfa" sını 'Allâma-i Ḥafîẓî şâgirdlerinden olup 1093 H. 1682 de vefât eden 'Abd'al-Kâdir Bağdâdî arapça şerhetmiş, 1126 H. 1714 te Şam'da vefât eden Aḡrîbozlu Aḥmad Salâmi, ihtisâr yollu arapçaya çevirmiştir (O.M. I, s. 93. Hadiyyat'al-'Ârifîn; I, s. 602. Nazmen rumcaya çevrilen bir nüshasının Yahyâ Ef. K. de olduğunu gene O.M. kaydediyor; aynı c. aynı s.).

Cilt

768

3148

نادیده احمد (حافظ)

Nâdida Aḥmad (Ḥāfiẓ)

Şarḥ-i Tuḥfa-i Şâhidî

(شرح تحفة هدی)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 21.2 × 13

Yazı eb'âdı : 14 × 7

Kenarları ince zencirek altın cetvelli. Ortası surh Çin ejderi motifli altın şemseli, miklaph Osmanlı cildi. 151 yap. Her s. de 21 satır var. Yazı ta'hyk. Metin ve

مستغفلان مستغفلان مستغفلان
 سكتا بهادن نظميه گور نيجه خوب تعام در
 تمت هذه الكتاب (böyle) بعون الله يوم السبت في وقت الضحى
 سنة ثلاث و ستين و ثمانمائة

(53. b)

Müellif, hemen her bahsin sonunda veznini yazdığı gibi adını da anmaktadır (Meselâ,

مفاعيلن مفاعيلن بهانوك
 بو شعرنده نه خوب اشعار اوخيند
 (42. b)

*
 مفاعيلن مفاعيلن كل اي بلبل كل امدى كل
 بهانك بو كتابن گور نه نازك كلستان اولش
 (49. a)

*
 مفاعيلن مفاعيلن بهادن
 نه نازك تحفدر بو اهل شعره
 (49. a)

gibi.) Kitapta, 39. b den sonra eksiklik var. O. M. de, ulemâ faslında, Malkara'lı bir Bahâ'addîn var. Bu zâtın 827 de (1423 - 1424) Ayasluğ'da müderrisen arapça, farsça ve türkçe lûgatlere âit "U'cubat'al-ğarâ'ib fi nazm'al-cawâhiri wal 'acâ'ib" adlı manzum bir eser yazdığı, "Tâc'al-manâzım wa'l Muhammadiyya" ve "Mu'asşarât'as-Sıhriyya ft'l-abyât'al-fikriyya" adlı eserleri bulunduğu bildirilmekte, U'cuba'nın bir nüshasının, İst. da Hamidiyye K. de olduğu bildirilmektedir (s. 251 - 252). Süleymâniyye K. e mülhak Hamidiyye K. de Lala İsmâil kitapları arasında 640 No. de kayıtlı "U'cuba", bu kitaptır. 28 yaprak olan ve 1017 de (1608. "سبع" bir kelime silinerek yazılmış; üstte üç nokta görüldüğüne göre "ثلاث", yahut "ثمانية" İsmâil b. Sinan tarafından yazılmış nüshada müellif, adını, "المفتقر الی الله" diye anmakta (1. b), diğer iki kitabıyla "اعجوبة الغرائب في" adını verdiği bu kitabı (3. b), oğulları Ahmed ve Muhammed için yazdığını bildirmektedir (1. b). Bizim nüshamızda, dibâce (1. b - 4. a) ve iki bahis (4. a - 5. b) yoktur. Nüshamız, 2. bahrin son beytinden başlamaktadır. Son-

تم تنظيمه مع التتميق
 واقعا في شهر عام زكض
 يوم في من ربيع الآخر
 بطن ابو ثلوع لا الظاهر
 ودعى لي بلفظه الطاهر
 رحم الله من تأمل فيه
 hâtimesi yoktur (L. I. N. 28. b).

Bizdeki nüsha, asrına âid olduğu gibi harekeli de bulunduğundan, devrinin dili ve konuşma tarzı için bilhâssa incelenmeye değer.

Cilt
671

3152

مجموعه

Maemû'a

Cilt eb'adı : 19 x 13

Yazı eb'adı : Muhtelif

Alêlâde cilt. Yazı ta'hyke çalar; ekseri kelimelere hareke konmuş. Başlıklar surh. Nüsha, hicri XII. yüzyıla (XVIII) âid olsa gerek.

I) Abū-Naşr Badraddîn Maḥmūd-ı Farāhî :
 أبو نصر بدر الدين محمود فراهي (1. b - 21. a. 3151 No. daki İlk risâlenin izâhına b.).

II) Halwatiyya'den Sîvâsiyya, yahut Şamsiyya denen kolu kuran Şamsaddîn-i Sîvâsî halifesi olup İst. da, Eyyup Nişancı'sındaki tekyesinde medfûn olan ve 1061 de (1651) vefât eden 'Abd'al-Aḥad Nûrî'yi medheden şiirler (İlk şiir, Oğlanlarşeyhi İbrâhîm'e âittir. 1065 H. de; 1655; vefât eden Oğlanlarşeyhi'nin şiirinin matla'sı şu :

گوئل تختنده گوردم فخر عالم نیبار سروری سلطان اکرم

24 beyülik ve mesnevî tarzında yazılmış olan ve bir ruyâda, Hz. Peygamber'i gördüğünü, 'A. Nûrî'nin, kendisine vâris olduğunu bildirdiğini anlatan bu şiir, İst. Ak-saray'ında tekkesinde bir levha hâlinde mevcuttu; 1307 H. de; 1889; Nûrî adlı bir Rattât tarafından yazılmış olan bu şiir bir sûreti bizdedir. Mec. da şiir iki sütûna ayrılmış. Sütûnlar surh cetvelli; fakat mısra'lar ayrı değil. Yazan arûz bilmediğinden mısra'ları birbirine karıştırmış;

گوئل تختنده گوردم فخر عالم نیبار سروری سلطان اکرم خطاب ایدوب

tarzında yazmış. Sonra Nazmî'nin; 1112 H. 1700; bir terkibi, Faydl, 'Ulvi, Kâdiriyya'den Şayḥ Yûsuf v.s. nin medhiyyeleri. Mısra'ları ayırmanın imkânı yok gibi. Yazı korkunç imlâ hatalarıyla dolu. Meselâ "قطب" kelimesi, "قطوب" şeklinde. 34. a da bitiyor.)

Cilt

772

3153

ابو نصر فراهي

Abū-Naşr-ı Farāhî

Nişāb'aş-Şibyān

(نصاب الصبيان)

Arapçadan farsçaya manzûm lûgat

Cilt eb'adı : 19.3 x 12

Yazı eb'adı : 13.5 x 8

Sırtı ve uçları meşin, üstü ebrî kaplı mukavva ciltli. Güzel ve ince bir ta'hyke yazılmış. 17 yap. Her s. de 15 satır var. Hattâtı ve yazılış târihi belli değil.

Baş : چنين گوید ابو نصر فراهی کتاب من بخوان گر علم خواهی
(1. b)

Son : جمله را باد یارب این توفیق نامه چون ختم شد بنام خدا
(17. a)

(Diğer nüshalar, bu beyitten önceki beyitle bitiyor; fakat bu nüsha doğru bir nüsha. 1351 No. daki mec. nın ilk risâlesinin izâhına b.)

Cilt

773

3154

بہا الدین معلقرہ وی

Bahâ'ddîn-i Ma'alîkaravî

Al-Mu'aşşarât'as-sihriyya fi'l Abyât' al-fikriyya

(المعشرات السحرية في الأبيات الفكرية)

Arapçadan farsçaya manzûm lûgat

Cilt eb'âdı : 25 × 15

Yazı eb'âdı : 13.5 × 9

Ortası şemseli, tâmir görmüş meşin ciltli. Yazı nesih ve harekeli. Başlıktaki bahirler ve kenarlara yazılan edebî san'atlar surhla yazılmış. Lûgatlerin üstlerine surhla çizgiler çizilerek belirtilmiş. Müellif 1. b de kendi adını, 4. b de kitabın adını açıklamakta (3151 No. da kayıtlı mec. nın II. risâlesinin izâhına b.)

Baş : بسم... الحمد لله واهب العقل والطبع الموزون...
(1. b)

Son ve ketebe : و اغفر لمن تملى ويتلو وحققها ودعا لناظمه المغالقروى
كتبه الضعيف الراجى محمد بن على بن عبد الرحمن في ماه ربيع الاول
احدى وعشرين وثمانمائة
(56. b)

Cilt

774

3157

مجموعه

Maemû'a

Cilt eb'âdı : 18.2 × 12.5

Yazı eb'âdı : 13.5 × 7.5

Sirt ve kenarları meşin, üstü ebri kaplı mukavva ciltli. Yazı nesih ve harekeli. Başlıklar surh. 1. risâlede her bahirde geçen lûgatlere numara konmuş. Aynı mânâda arapça, farsça ve türkçe lûgatlerde tek numara var. Şâhidî "Tuḥfa" sinde lûgatler ve başlıklar surh.

I) Hâkî Muştâfâ: مناهج الجواهر Manâzım'al-cawâhir. Arapça ve farsçadan türkçeye manzûm lûgat.

Hâkî, Tire'li olup İst. da, Üsküdar'da tavattun etmiştir. O. M. bu kitaptan bahsetmekte, başlangıcından üç beyit almakta, aynı zamanda bir de "مناهج الجواهر" Nâzım'al-cawâhir" adlı ve gene üç dile âit başka bir manzûm lûgati bulunduğ kaydetmekte, fakat Hâkî'nin vefat târihini yazmamaktadır. Hâkî,

صور لرسه سندن اگر خاکیا دی بیک قرق ایکیده تمام ایلدک

beytiyle bu kitabı 1042 de (1632 - 1633) yazdığını bildirmektedir; ancak "مناهج الجواهر" i, "الجواهر" olarak kaydediyor (II, s. 166).

Baş : بسم... الحمد لله الذى جعل الناس مكرما

الحمد لله الذى جعل الناس مكرما

بالنطق والدراية والكتب والذكاء
(1. b)

Son ve ketebe : فعولن فعولن فعولن دعا ايله ناظم ایچون ای اوغول
شهر ربيع الاول في يوم الخامس سنة ١١٢٤ اربع وعشرين ومائة والف
(30. a)

II) Adad-i suvar-i Qur'ânî 'azîm'uş-şân. عدد سورة (سور) قرآن عظیم الشان

Baş : بسم... اولاً سبع المائى ام قرآن فاتحه

ثانيا هم بقر وهم آل عمران ونسا
(30. b)

Son : هم قریش وماعون وکوتر کافرون ونصر هم
سورة ثبت له توحيد وخلق هم ناس اولاً
(31. a)

III) Şâhidî: Tuḥfa (1126 saferinde yazılmış nüsha. 32. b - 63. b).

ابو عبدالله حسين بن احمد الزوزنى

Abū-'Abd-Allāh Husayn b. Aḥmad'az-Zawzanī
(486 H. 1093)

Kitāb'al-Maṣādir

(كتاب المصادر)

Arapçadan farsçaya lûgat

Cilt eb'âdî : 17.5 × 13

Yazı eb'âdî : 13 × 9

Kenarları zencirekli, koyukırmızı renkte, ortada dâirevi kenarı zencirek, ortası hendesi şekillerle müzeyyen şemseli meşin Selçuk cildi. Yazı Selçuk neshi. Kâğıt çok güzel, kalın ve aharlı Selçuk kağıdı. Bablar, fasllar, harfler surhla yazılmış. Lûgatlerden sonra surh noktalar var. "ح, خ, ع, ج, ن" gibi harfler Selçuk yazısı karakterini taşımakta. Bâzı "د" lar noktalı (142. a, aşağıdan 2. satırda نمودن gibi). Bütün bunlara nazaran bu nüsha, VII-VIII. asra (XIII - XIV) âittir zannedayız. 148 yap. Her s. de 17 satır var. 144. b - 148. a da, izâhı arapça, gaalib ve maglûbu istihraç usulü ve cetveli var.

Baş : بسم ... الحمد لله على سوانغ آلاية المتسابقة افواجاً ...
(1. b)

Son : والاكبينان واهم آمدن والله اعلم بالصواب واليه المرجع والمآب
والحمد لله رب العالمين
(144. a)

("Kitāb'al-Maṣādir" in, sülâsi masdarların sonuna kadar olan kısmı, Taḫl Biniş'in mukaddimesi, hâşiyeleri, açılması ve adlarla lûgatlere âit indeksiyle, beş nüshadan faydalanılarak pek güzel ve ilmi bir tarzda basılmıştır. T.B. bilhâssa mukaddimede İran'ın o devirdeki durumu, Zawzanî ve kitabının değeri hakkında pek değerli bilgi verilmiştir. Tās-Maṣhad; 1339 - 1340 Şemsi hicri; Kitāb-furūṣ-i Bāstan neşri.)

Arapçadan farsçaya ve farsça kelimelere âit lûgat

Cilt eb'âdî : 17.2 × 12.5

Yazı eb'âdî : 9.5 × 6.5

Sırtı ve kenarları meşin, üstü ebrî kaph, mıklaplı mukavva cilt. 91 yap. Her s. de 9 satır var. Yazı nesih. Bâblar ve lûgatler surhla yazılmış. Lûgatler harekeli.

Her bab fasillara, fasllar, Kaamûs tertîbî üzere alfabetik tertîbe göre yazılmış. Baş tarafı eksikse de 1. a da "باب الالف" den ve "ا" fasilyle başladığına ve ikinci satırda dibâcenin bitmiş olmasına bakılırsa bir, yahut birkaç yaprak eksik olacak. Kenara bâzı kere aynı yazıyla ve gene lûgatler surhla yazılmak üzere, bâb ve fasillara uygun olarak ilâveler yapılmış. 50. a da olduğu gibi nüsha farkları da gösterilerek mukaabele edildiği açıklanmış; bu lûgatlere Maṭnawî'den şevâhid getirilmiş; bunlarda bâzı kere aynı yazıyla. Bu kitap Maṭnawî'deki arapça ve farsça lûgatleri tavzih eden bir kitaptır. 'Alâ'î b. Muḥibb'înin "Şarḥ-ı Müşkîlat-ı Maṭnawî" sine çok benzer. Mawlânâ'nın "Camâ'at-hâna" sine vakfedildiği başında ve sonunda kayıtlı. Yazıya ve kâğda bakılırsa X. asr-ı hicriye (XVI) âittir sanırız.

Baş : وپارسی هر باب بفصلی در آخران باب آورده شد مطلوب بسمولت
حاصل آید والله اعلم بالصواب

(1. a)

Son : ناجی خلاص یابنده وشتابنده
(91. a)

Arapçadan Farsçaya Lûgat

Cilt eb'âdî : 21.5 × 15

Yazı eb'âdî : 17 × 10

Fersûde, kenarları ve sırtı meşin kaph, güve yenikleri bulunan mukavva cilt. Üstündeki meşin koparılmış. Lûgatler nesihle, altlarına farsçaları ta'hiyle yazılmış. Baş tarafı noksan. Üstüne kurşun kalemlle «مقدمة الادب تأليف محمود الزمخشري» yazılmış. Lûgatler harekeli.

Baş : اسود میان دل سود اسود سخت سیاه ...
(1. a)

Son ve ketebe: یهودی یکی مرد جهود یهودیه یکی زن جهود

یهر اب سیا یهری باطل و اب بسیار بین اسم مکان

تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب في شهر شعبان المعظم من
شهر سنة ثمانمائة وسبعين وثمان بمقام قسطنطينية في يوم العاشر من
هذا الشهر المذكور في يوم الاحد

(162. a)

(3161 No. ya b.)

Cilt

778

3161

ز عشرين

Zamahşari (538 H. 1144)

Muḳaddimat'al-Adab

İkinci Kısım

(مقدمة الأدب)

Arapçadan Farsçaya Lûgat

Cilt eb'âdî : 26.5 × 17.5

Yazı eb'âdî : 20 × 12

Kenarları üçer düz cetvel içinde zencirekli, ortası beyzî şemseli, mıklaplı, koyu kırmızı renkte meşin ciltli. Mıklabında, iç düz cetvelle yarım şemsede dört altın hat var. 100 yap. Her s. de 11 satır mevcut. Kâğıdı kalın ve güzel aharlı. Yazı, cilt ve kâğıt bakımından IX. asr-ı hicriye (XV) âid olduğu anlaşılmakta; biraz daha eski ve VIII. asır sonlarına da âid olabilir. Ketebe yok. İlk yap. ta ta'vîsü'l-İbrâhîm tarafından 1009 cumâdelâhıra evâilinde (1600) vakfedilmiş olduğu ta'hykle yazılmış. Bu vakfiyenin altında Konya müftisi ve Mawlânâ medresesi müderrisi « محمد بن محمد القنوي » nin vakfı tescil eden imzâsı altı satır olarak devrinin neshiyle yazılmış. 100. a sonunda « جماعت » yazısı var. Bâblar, harfler surhla yazılı.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم (güzel bir sülûs)

باب فعل يفعل فعلاً المتعدى وفعولاً في اللام غالباً هنا الطعام
بكواريذ بروى طعام

(1. b)

Son : ليس زيد ذاهباً هات كذا تمت الافعال بحمد الله ومنه

(100. a)

Esmâ, ef'âl, hurûf, tasarruf-ı esmâ, tasarruf-ı ef'âl olmak üzere beş bab olarak tertiblenmiş olan "Muḳaddimat'al-Adab" in II. babıdır. Bu kitabın 715 H. de Mas'ûd b. Muhammed b. Mûsâ tarafından yazılmış tam bir nüshası İst. Üniv. K. de arapça yaz. larda 114 No. da kayıtlıdır. J. G. Wetzstein tarafından ilâvelerle 1843 te Leipzig'de bastırılmıştır. Prof. Dr. C. Brockelmann'ın Geschichte Arabischen Litteratur Supplement band'ına da b. (I, Leiden E. J. Brill, I, 1937, s. 511). İshâk H'âcâsı diye tanınan ve 1120 de; (1708) Bursa'da vefât eden Ahmâd, bu kitabı, Akşâ'al-İrab fî muḳaddimat'al-Adab" adıyla türkçeye çevirmiş ve bu terceme, 1313 te İst. da basılmıştır. (İshâk Ef. için O.M. e b. I, s. 232 - 233). "Muḳaddimat'al-Adab" in isimlere âid olan I. kısmı, Tehran Üniversitesi İlahiyyat Fak. (Dâniş-

kade-i 'Ulûm-ı Ma'kûl u Ma'kûl) Prof. larından Sayyid Muhammed Kâzım İmâm tarafından Zamahşari ve "Muḳaddimat'al-Adab" hakkında etraflı ve değerli bir önsözle 2 cilt olarak 1342 Şemsî hicride (1963) Tehran Üniv. yayınları arasında 848 No. da yayımlanmıştır.

Cilt

779

3162

ز عشرين

Zamahşari (538 H. 1144)

Muḳaddimat'al-Adab

(مقدمة الأدب)

Arap. dan Fars. ya Lûgat. II. Kitap

Cilt eb'âdî : 37.2 × 15.5

Yazı eb'âdî : 20 × 10

Üstü kâğıt kaplı meşin âdi, mıklaplı cilt. Bismelenin kenarı siyah mürekkeple çevrili altınla yazılmış. Başlıklar ve harfler surhla yazılmış. Yazı nesih. 218 yap. Her s. de 8 satır var. Kelimelerin altlarına farsçaları tal'iykle yazılmış. 29. a da ayrı bir yazıyla ve Selçuk şikeşte ve girift ta'hykiyle şu kayıt var:

دل خسته بد و قلم شکسته اینست خط شکسته بسته

تحریراً فی تاریخ رجب سنه سبعة وستين وثمانمائة حرره العبد الضعيف المحتاج اخى
پير حسين ابن پير قاسم ابن پير على ساوه بتكجی

Baş : بسم ... باب فعل يفعل اهناؤه الطعام

می کوارد اورا گوارید اورا خوردنی

(1. b)

Son ve ketebe: ليس زيد ذاهباً هات كذا للكتاب في تاريخ

نیست زيد رونده بیار فلان چیز را

اتمام الكتاب بتوفيق الله ... ببلوغ السعي به من الامد اقصاه آخر
الجمادین سنة ثلاث وستين وسبعائة من هجرة نبي ... الفقير الى الله
الغني احمد بن محمد بن احمد المدعو بجلال الحنجندی البرهماني ...

(217. b - 218. b)

(3161 No. ya b.)

Cilt

780

3163

مجموعه

Macmu'a

Kitap eb'âdî : 21.2 x 14

Yazı eb'âdî : 14 x 8

Ciltsiz. Kötü ve hareketli bir nesih. 46 yap. Her s. de 11 satır var.

I) Arapçadan farsçaya mensûr lûgat.

Baş : بسم ... حمد وثنا برمبدع بی مثال وآلت را
(1. b)Son : يوم وليل روزوشب ابتدا وانته اول وآخر
(29. b)II) Farâhî: نصاب الصبيان نصاب الأصبيان (sonu eksik. 3151 No. lu
mec. nin 1. risâlesinin izâhına b.).

Cilt

781

3165

نعمه الله بن احمد بن المبارك

Ni'mat-Allâh b. Aḥmad'al-Mubâarak:

Luğat-ı Ni'mat-Allâh

(لغت نعمه الله)

Farsçadan Türkçeye Lûgat

Cilt eb'âdî : 14.3 x 9.4

Yazı eb'âdî : 12.3 x 7

Meşin ciltli. 199 yap. S. kenarları altın cetvelle çerçevesi. Her s. de 21 satır var. Yazı ta'liyk. Lûgatler surhla yazılmış. Kenarlarda hâşiyeler var. Türkçede kullanılan lûgatlerin kenarlarına kopya kalemiyle birer çizgi çizilmiş. Nüsha nem görmüş.

Ni'mat-Allâh, Sofya'lıdır. İst. da Emîr Buhârî zâviyesi Kütüphanesinin hâfız-ı kütübü iken 969 H. de (1561 - 1562) vefât etmiştir (Asâmi'l-Mu'allifin, II, s. 497). Bu lûgatin kütüphanelerimizde birçok nüshalarına rastlanır. Bu nüshanın, müellifin asrına âid olduğunu sanıyoruz.

Baş : بسم ... حمد بی قیاس وشکر باسپاس ان مالک بی همتا برا که .
(1. b)Son : بوبو بوبول قوشی یویه آرزومند یهه مثله یهره مثله
(199. b)

Cilt

782

3166

نعمه الله

Ni'mat-Allâh

Luğat-i Ni'mat-Allâh

(لغت نعمه الله)

F. dan T. e Lûgat

Cilt eb'âdî : 20.5 x 14.5

Yazı eb'âdî : 16 x 10.2

Sırtı kalın meşinle kaplı mukavva ve âdi ciltli. 163 yap. Her s. de 19 satır var. Yazı ta'liyk. Başlıklar surhla yazılmış. Farsça lûgatlerin üstleri surh çizgiyle çizilmiş. İstinsâh târihi yoksa da yazı ve kâğıt bakımından devrine âit doğru ve güzel bir nüsha (3165 No. ya b.).

Cilt

783

3167

لطف الله بن ابی یوسف الخلیمی

Luṭf-Allâh b. Abî-Yūsuf'al-Ḥalīmî:

Niṭar'al-Mulk (Malik ?)

(نثار الملك)

Cilt eb'âdî : 17 x 12.5

Yazı eb'âdî : 12.5 x 7.5

Kenarları cetvelli, ortası basit ve kenarsız şemseli, muklaplı, koyukırmızı renkli meşin cilt. Miklapta da zencirek cetvel, altınla bezenmiş köşebend ve yarım şemse var. Yazı ta'liyk ve nesih. Başta muhakkak yazısıyla Besmele var. Dibâce ta'liyk. 97 yap. Her s. de 13 satır var. Müellif, adını "لطف الله بن ابی یوسف الخلیمی" diye anmakta (2. a) ve Sultan Bâyezîd b. Muḥammad Ḥan adına yazdığını açıklamakta (2. b), 872 yi (1467 - 1468) gösteren "نثار الملك" terkinin de te'lif târihi olduğunu bildirmekte (3. a). Kaşf, "بحر المعارف فی لغة الفرس" maddesinde, müellifin adını "قاضي لطف الله" diye almakta, manzûm ve mensûr bir eser olduğunu, sonra "قاضي لطف الله" denen, birinci kısmı lûgate, ikinci kısmı arûza, kaafiyyeye ve bedi'a âit bir kitap yazdığını bildirmekte (I, s. 225), Sicill, Halîmî Luṭf-Allâh'ı Yûsuf oğlu göstermekte, 922 de vefât ettiğini, Şehzâde Muhammed'e muallim olduğunu, "بحر الغرائب" musannifi bulunduğunu yazmaktadır (II, s. 241). Nüshanın, kâğıt ve yazı bakımından devrine âid olduğu muhakkaktır. Bablar surhla yazılmış, lûgatler nesihle ve büyük olarak kaydedilmiş, türkçeleri daha küçük olarak ta'liyle altlarına yazılmıştır.

بسم . . . حمد وسپاس بی حدّ و قیاس مر عالم السرّ والخفیات :
ومالك الملك والجهات راكه . . .

(1. b)

Son : ان رسائد انچه بود شرط پیام وین شنید انچه بود شرط کلام :
(27. a)
(1172 No. ya da b.)

Cilt

784

3176

ابو نصر اسمعیل بن حمّاد الجوهري

Abū-Naṣr Ismā'il b. Ḥammād'al-Ḥaḥari (393 H. 1002 - 1003)

Al-Şihāḥ

(الصّحاح)

Arapçadan Arapçaya Lûgat

Cilt eb'âdî : 28.4 × 19

Yazı eb'âdî : 23.5 × 15

Miklâbı kopmuş kenarları düz çizgili, ortası şemseli koyu yeşil ve güzel Osmanlı cildi. Sonu eksik. 388 yap. Her s. de 27 satır var. 342. a - 388. b s. leri yazılmamış. Kitap üç kısma ayrılmış. İlk s. nin alt kısmı yırtılmış.

Birinci kısım:

Baş : بسم . . . وما توفيق الا بالله عليه توكلت واليه انيب من هذه
اللغة التي شرف الله منزلتها وجعل علم الدين والدنيا . . .

(1. b)

Son : باب الرأء فصل الالف ابر الابرء واحدة الابر

(101. b)

İkinci kısım:

Baş : بسم . . . باب الرا من كتاب الصحاح في اللغة فصل الالف الابرء
واحدة الابر

(102. b)

Son : مثل صاحب وصحب عن ابن كيسان

(232. b)

(ع babının ى fastında bitiyor; III. kısım ىf babının başından başlıyor.)

Üçüncü kısım:

Baş : بسم . . . باب القاف من كتاب الصحاح فصل الالف ابق

(234. a)

Son : الاسود وهو من الاضداد والجمع

(341. b)

(240. a nın sonu ve 240. b yazılmamış; burada da noksan var. Şihâh için Kaşf'e b. II, s. 1071-1073. Şihâh 1270 te, harekeli ve taşbasmayla Tebriz'de, 1069 da yazılmış bir nüshası esas ütiñâz edilerek ve bir cilt halinde, 1282 de Bulak'ta iki cild olarak 1292 de, İsmâ'il b. Muḥammad b. 'Abū'ad-Dahhān'an-Niṣābūrî'nin karşılaştırması, 'Abdarrahmān b. 'Abd'al-'Azîz'in al-Wiṣāḥ ıa taḥṣif'ar-rimāk fî raddi taḥṣim'aş-Şihāh'ı ḥaşiye olmak üzere Bulak'ta, E. Schidius tarafından bir cüz'ü. 1774 te Prusya'da basılmıştır. Son olarak, Aḥmad 'Abd'al-Ḥafūr 'Aṭṭār'ın notlarla hazırladığı Şihāh, altı cilt olarak Mısır'da Dār'al-Kitāb'al-'Arabî Mat. da 1377 H. de (1957) basılmıştır. VII. cildi, Şihāh'ın yazıldığı devir, o devirde Arapça ve Arab edebiyatı, müellifin hâl terc. si ve kitabın ehemmiyeti hakkında pek değerli bilgileri hâvi 212 s. lik mukaddimedir. 1000 H. de; 1591 - 1592; vefât eden Muḥammad b. Muṣṭafâ'l-Vānî, bu kitabı türkçeye çevirmiştir. "Vanḳulî" diye anılan bu lûgat 1041 H. de İbrahim Muteferrika tab'ı olarak iki cild üzere basılmıştır; ayrıca 1168 basımı da vardır. M. b. Muṣṭafâ için O. M. e b; II, s. 48. Şihāh'ın tekmile ve ḥaşiyeleleri, telhisleri v. s. için Kaşf'e b. II; s. 1071 - 1073.)

Cilt

785

3177

مجد الدين محمد بن يعقوب الفيروز آبادي الشيرازي

Macd'addin Muḥammad b. Ya'qūb'al-Fîrūzābādî al-Şirāzî

(817 H. 1414)

Al-Ḳāmūs'al-Muḥîṭ

القاموس المحيط

Arapçadan Arapçaya Lûgat

Cilt eb'âdî : 27.7 × 19.5

Yazı eb'âdî : 19.2 × 12.5

Miklâbı kopmuş, kenarları düz cetvel içinde zencirek cetvelli, köşebentlerinde ve şemsesinde çiçek motiflerinin yaprak ve çiçekleri altın yaldızlı ve bir kısmı hâlâ solmamış. Cilt tāmîr görmüş koyukahverengi. Yazı nesih. Lûgatlar surhla, yahut siyâh mürekkeple ve sülûs yazıyla. 857 yap. Her s. de 27 satır var. I. cildi 420. b sonunda bitiyor.

Baş : بسم . . . الحمد لله منطلق البلغاء في البوادي ومودع اللسان السن
اللسن الهوادي

(1. b)

Son ve ketebe: لانه لاحلف عنها قال المؤلف الملتجى الى حرم الله تعالى . . .
تم القاء وس المحيط والقابوس الوسيط بتاريخ يوم السبت رابع عشرين
شهر رجب الفرد عام سنة واربعون وتسعاية وكتبه العبد الفقير
الى الله تعالى عبد اللطيف بن عبد القادر بن ابوبكر بن طمره الشافعي
غفر الله . . .

(857. a)

Ķâmûs, 1230, 1260, 1268 - 1272, 1304 - 1305 te İst. da üç cilt olarak basılmıştır. 1289, 1301 - 1303 te Bulak'da, 1281 ve 1319 da Kahire'de, 1270, 1817 de Kalküte'de, 1885 te Lehnû'da, 1272. 1884 te, M. Lumsden'in İngilizce mukaddimesiyle, 4 cilt olarak Bombay'da tab'edilmiştir. Mütercim Aşım Aĥmad'ın "Al-Uĥ-yânûs'al-basîf fi Tarcamat'al-Ķâmûs'al-Muĥîf" adlı türkçe tercemesi, arapça metniyle 1230 da, yalnız olarak Bulak'ta 1250 de ve birçok def'alar İst. da ve en son olarak da 1304 te Bahriye Mat. sında 4 cilt olarak basılmıştır. Şerhleri içinde en mufassal Sayyid Murtaĥâ'l-Zâhid'nin (1205 H. 1791) "Tâc'al-'arûs"udur ve 1307 - 1308 de Bulak'ta 10 cilt olarak basılmıştır. Bunun, Fâris'al-Şidyâĥ tarafından yazılan "Al-Câsûs 'alâ'l-Ķâmûs" adlı tenkıydı, İst. da 1299 da tab'edilmiştir (Fîrûzâbâdî ve Ķâmûs için "Al-Mu'cam'al-Maĥbû'ât'a, II; s. 1470, Rayĥânâ'ye, III; s. 236 - 238 ve "İslâm Ansk. de C. Brockelmann'ın Fîrûzâbâdî mad. e b. cüz. 36, İst. 1947, s. 653 - 654).

Cilt

786

3178

Abu'l-hsîn Ahmed b. Fâris'râzî

Abu'l-Husayn Aĥmad b. Fâris'ar-Râzî (395 H. 1004 - 1005)

Mucmal'al-Luĥa

مجمّل اللّغة

(Arapçadan Arapçaya)

Cilt eb'âdî : 25.5 x 17

Yazı eb'âdî : 19 x 13

Kenarı zencirekli, ortası gayet küçük yedi köşeli ve noktalı şemseyî hâvî, mıklaplı, koyukahverengi cilt. Kâğıdı kalın ve az aharlı Selçuk kâğıdı. Yazı, tamâmiyle Selçuk karakterini taşımakta. 465 yap. Her s. de 21 satır var. 1. a da "الجزء الاول من مجمل اللغة لابن الحسين احمد بن فارس الرازي رحمه الله عليه" yazısı var. Her harfin başında "كتاب الباء من مجمل اللغة . . ." gibi bâb adı yazılı; Besmeleyle başlamakta; sonra lûgatin son harfleri bab olarak alınmakta, sonadek böyle gitmekte. Her bâbın sonunda tetimme, hamdele ve salvele var. 199. b boş bırakılmış, fakat üste "سور" kaydı düşölerek noksan olmadığı belirtilmiş. 229. b de aynı tarzda boş ve aynı tarzda kayıtlı. 233. b sonunda, "تم كتاب الضاد وهو آخر" yazısı "المجلد الاول والحمد لله تعالى وصلواته على خير خلقه سيدنا محمد وآله اجمعين" var. 234. a da "كتاب الضاد باب الضاد وما بعدها في المضاعف والمطابق" başlığı var. 244. a sonunda "تم كتاب الضاد بعون الله وتوفيقه وهو آخر المجلد الاول" kaydı var. Arka "والحمد لله وحده وصلواته على سيدنا محمد وآله الطاهرين اجمعين" s. boş. 245. a da "الجزء الثاني من مجمل اللغة لابن الحسين احمد بن فارس الرازي"

بشر بن عبد الله الملكى الدرى، Bu yazının altında, "Dâr'al-Ķurrâ" ya vakfettiğine dair arapça ve târihsiz, metne nazaran yeni bir kayıt mevcut. 245. b de "كتاب الطاء" başlıyor. 253. a gene boş ve bu s. nin yanlışlıkla boş bırakıldığı, 4 tâne "سور" yazısıyla işaretlenmiş. 447. b de böyle. Kâğıt, yazı ve imlâ bakımından VII. asra (XIII), hattâ belki de daha eski bir zamana âit olduğunda şüphe yoksa da istinsâh târihi ve kâtibi yoktur.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم امّا بعد وليك الله بصنعه وجعلك من علت
في الخير همته

(1. b)

Son : وكثير من غريب القرآن والحديث وكثير من غريب الشعر عن غيره
وكل ما شئت من كتابنا هذا من محاسن كلام العرب والفاظ التي
يستعان بها في الاشعار والمكاتبات فقد ذكرناه في الكتاب بما يدى سمينا
متحيز الالفاظ والله اسأل ان يوافقنا وايّاك لكلّ صالحة ويعيدنا وايّاك
من السؤ كلّته تم الكتاب بحمد الله ومنه وصلّى الله على سيدنا محمد
وآله الطاهرين اجمعين

(464. b - 465. a)

"Kaşf'e b. II, s. 1604 - 1605. I. cüz'ü Matba'at'as-Sa'âda'de 1332 - 1914 te basılmıştır (Mu'cam'al-Maĥbû'ât, I, s. 199 - 200).

Cilt

787

3179

Abu'Abdullah Muĥammad 'Alî' tîrmîzî (حكيم ترمذی)

Abû-'Abd-Allâh Muĥammad b. 'Aliyy'at-Tîrmîzî

(Ĥakim-i Tîrmîzî. 255 H. 868 - 869)

منتخب من الفروق الكبير (الفروق الصغیر)

Muntaĥab min'al-Furûĥ'al-Kabîr

(Al-Furûĥ'aş-Şaĥîr)

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 21 x 16

Yazı eb'âdî : 14 x 11

Kenarlarında Selçuk tarzı cetvel ve zencirek bulunan, ortasında dâirevî şemsesi olan mıklaplı, koyu kırmızı cilt. Yazı nesih. Başlıklar surhla yazılmış. Kenarlarda bâşîyeler var.

Müdarâ ve müdâhene, huccet getiriş ve mücâdele, munâzara ve üst gelmiye uğraşma . . . gibi birbirine benziyen, fakat birincileri hayra ma'tûf, ikincileri nefsanî

olan yüzün altı sıfatın aralarındaki farkları belirtmek için ahlak ve tasavvufa dayanan, âyet ve hâdislerle istidlalleri muhtevî bir kitaptır (*Rayhana'ye b. I, s. 215*).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه الاستعانة قال الامام ابو عبد الله محمد بن علي الترمذی رحمه الله عليه الحمد لله ولي الحمد واهله وصلواته على محمد النبي واهله اما بعد فانك سألت عن سبب مشيئة الافعال وبيان فروقها . . .

(1. b)

Son ve ketebe: آخر الفروق معا في الفروق الآخر من الزيادة من فروقه الكبير من كلام الحكيم الامام ابى عبد الله محمد بن علي الترمذی المودن قدس الله روحه ثم الكتاب . . . وقع الفراغ من كتيبه آخر شهر جمادى الاول سنة ثمانين و ستايه كتيبه الغريب ابن حلاج حامداً ومصلياً (146. a)

Cilt

788

3191

اخترى مصلى الدين مصطفى بن شمس الدين القزوينى

Ahtarl Muşlî'addîn Muştafâ b. Şamsaddîn'al-Karâşîârî (986 H. 1578)

Luğat-ı Ahtarl-i Kabîr

(لغت اخترى كبير)

Arapçadan Türkçeye Lûgat

Cilt eb'adı : 25.3 × 17

Yazı eb'adı : 19.7 × 11.7

Üstü bez kaplı, kenarları tâmir görmüş meşin âdi cilt. 354 yap. Her s. de 27 satır var. Yazı nesih. Lûgatlerin üstleri surhla çizilmiş. Fasıllar surhla yazılmış. Bu lûgatin bir de muhtasarı vardır ki 1198, 1242, 1255, 1263, 1275, 1283, 1289, 1311, 1316 ve 1334 yıllarında 1st. da tab'edilmiştir.

Baş : بسم الله الذى شرّفنا بالنطق والبيان وفضلنا بالفصاحة والتبيان . . .

(1. b)

Son ve ketebe: البهورالرجل الكبير الكمد ويرى كوترن بالقى تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب وقد وقع الفراغ عن يد العبد . . . ابراهيم خضر . . . فى اواسط ذى الحجة فى وقت ضحوه الكبرى فى تاريخ سنة ست و الف

(354. a)

(Ahtarl için Kasf'e ve O. M. b. I, s. 31; I, s. 224 - 225).

Cilt

789

3192

پیر محمد بن یوسف آنقروی

Pîr Muḥammad b. Yūsuf-ı Anḳaravî (886 H. 1481):

Tarcamān'al-Şihāh

(ترجمان الصحاح)

Şihāh'ın türkçeye tercemesi

Cilt eb'adı : 28 × 18

Yazı eb'adı : 19.7 × 11

Sırtı ve kenarları meşin, üstü yırtılmış ebrî kaplı, muklaflı cilt. 194 yap. Her s. de 25 satır var. Bâblar ve fasıllar surhla yazılmış. Lûgatler harekeli. Yazı nesih. Şihāh'tan ve Muhtâr'al-Şihāh'tan müstahrec olan bu terceme, Konya Ereğlisinden yetişen ve 886 da (1481) vefât eden Pîr Muḥ.'indir (O.M. I, s. 260; Kasf. II, s. 1073).

Baş : بسم الله الذى انزل الفرقان ليتبين الشرايع والايمان (1. b)

Son ve ketebe: ولا زال منهلاً بجزعائك القطر قد تم هذا الكتاب بعون الله الوهاب تاريخ ٩٥٩ فى شهر ذى القعدة فى يوم الثالث والعشرين . . . (194. a)

Cilt

790

3193

على بن الحسن (كراع التمل)

'All b. Ḥasan (Kurā'an-Naml. 307 den; 919 sonra):

Al-Muntaḥab wal Mucarrad

المنتخب والمجرد

ARAPÇADAN TÜRKÇEYE LUGAT

Cilt eb'adı : 20.5 × 15

Yazı eb'adı : 14.5 × 9

Sırtı ve kenarları meşin mukavva fersûde ciltli. 176 yap. (Yırtıklar hâric). Bazı s. de 7, bâzısında 8 satır var. « باب الالف بالالف » ten başlıyor; « هـ » harfinden sonrası yırtılmış. Lûgatler nesihle, türkçeleri, altlarına ince nesta'hykle yazılmış. İzâhlardan tecrid edilmiş. "Asâmi'l-Mu'allifin" Kurā'an-Naml diye tanınan 'All b. Ḥasan b. 'al-Husyan'ın 307 den (919) sonra vefât ettiğini bildiriyor (I, s. 676). Bu kitabın, 1st. Üniv. K. de, türkçe yaz. larda 3247 No. da tam bir nüshası

var. Bu nüshanın ilk ve yazısız yaprağının üstünde, « لغت منتخب من القاموس »
والمغرب والقانون . . . وبتأويل المفسرين والمحدثين وإبرادة اهل العرب فجمعت
yazısı var. Metnin « هذه اللغات المتداولة كتاباً لمرضاة الله تعالى ليكون فائدتها عامة
yazısından ayrı olan bu yazı, sanıyoruz ki müellifin elyazısıdır ve üstüne bu
yazıyı yazmıştır. Dibâcede « قانون، مغرب، تذهيب، مصادر، صحاح، محيط،
... قاموس، دستور » gibi kitaplardan te'lif ve izahlardan tecrid sûretiyle yaz-
dığını bildiriyor ki bu kitapların birkaçı yukarıya naklettiğimiz yazıda da geç-
mekte. « المحيط في اللغة » 385 te (995) vefât eden İsmâ'il b. 'Abbâd'ın, «
مصادر، صحاح، 393 te (1002 - 1003) vefât eden Cawharî'nin meşhur lûgati, «
« قانون، 325 te (936 - 937) vefât eden İbrâhîm b. Yahyâ'nin « مصادر القرآن »
629 da (1231 - 1232) vefât eden Abû'l-Faql'ın « قانون الادب » 610 da
(1213) vefât eden Nâşir b. 'Abd-Allâh'ın, « دستور » 499 da (1105-1106) vefât eden
Badî'az-Zamân Husayn'ın « دستور اللغة » adlı kitabıdır. Buna nazaran belki bu kitap, Kurâ'an-Naml'in-
dir de IX - X. asr-ı hieride (XV - XVI) bir başkası bu kitabı yeniden ele almış,
tedvîn etmiştir. Yahut Kurâ'an-Naml'in kitabı, izâhlardan tecrid edildiğine göre
« المجرد » adını taşımaktadır da sonra birisi, dibâcede adı geçen
kitaplardan da intihâblar yapmış, meydana getirdiği kitaba « المجرد » 1 esâs tut-
tuğu için adını « المنتخب من المجرد » koymuştur ve dibâce bu zâta âittir. Hâsılı kat'i
bir söz söylememize imkân yoktur.

Baş : بسم . . . آذان جمع اذان آن بلجي عالم وزمان . . .
(1. b)

Son : هوى برقرن آشفه دوشمك واوستنه انمك هوى بر پارچق
(175. a)
(176. b de şöyle bir kayıt var :

وقد وقع الفراق (غ) وهذا النسخة شريفة المباركة في يوم شهارشبه وفي الوقت
الظهر وفي زمان غايب كرى خان مدرسة كوب سراينك مدرسه حياى افندى صاحب
و مالك . . . جلبي بن عبدالرحمن جلبي بن زكريا قاضى بن ع الحى (الحاجى ؟)
غفر الله والدين . . . تاريخ سنة ١١٢٣)

Cilt

791

3194

?

انتخاب صحاح جوهرى

Intihâb-ı Şihâh-ı Cawharî

(Arapçadan türkçeye lûgat)

Cilt eb'âdı : 20.7 × 15

Yazı eb'âdı : 18.5 × 11

Cildi ebri kaph, sırtı ve kenarları meşin mukavva ciltli. Bâh ve fasıllar surhla
yazılmış. Lûgatler harekeli ve kötü bir sülûsle. Altlarına ince ve neshe benzer çirkin
bir yazıyla türkçeleri yazılmış; onlar da harekeli. 157 yap. Her s. de 11 satır var.

Baş : الباب الاول في بيان الالف المفتوحة والمكسورة والمضمومة الفصل :
الاول في الالف المفتوحة اول الله احد بر

(1. b)

Son : يقضى حكم ديكر تمت بعون الله تعالى تاريخ ١٠٢٥
(157. b)

Cilt

792

3208

لغت

Çagataycadan batı Oğuz türkçesine lûgat

Cilt eb'âdı : 17 × 11

Yazı eb'âdı : 11.9 × 5.9

Üstü bez kaplı, sırtı meşin cilt. 141 yap. Her s. de 19 satır var. Müellif,
« اما بو فقير قليل البضاعة وعديم الاستطاعة بو جمعيتيه شروع اندوگومده نواى
حضرتلرينك اون بشن پاره كتابن جمع اتمش ايدوم وخراسان وچغتاي اهلندن نجه
تركى گوى كسمنه لرك ديوانلرن ومثنوىلرن جمع اتمش ايدوم تاكم بر صاحب دولت
ذكر خير اولسون بنم بو سعى و رنجى كوروب نواى حضرتلرينك كليانن احسان
اندىلركه جمله يكرم سكر كتاب ايدى همان بر كنچ بولش مفلسه دندم اندن جميعى
عوايق و علايق ترك ايدوب ازمندته اون اوج پاره كتابنى دخى يزوب كليياتلر نه
مالك اولدم كه ذكر اولى كلييات بونلردركه ذكر اولونور مناجات نامه و چهل حديث
ونظم الجواهر وسراج المسلمين ونسيم الحبه ولسان الطير ومحبوب القلوب وتاريخ
انبيا وتاريخ ملوك وخمسة المتحيرين ومجالس التفاس وياثا خمسه دن كه حيرت الابرار
وفرهاد وشيرين ومجنون وليلى وسبعة سياره وسد اسكندرى وياثا دورد ديوان كه
غرايب الصغر ونوادير الشباب وبدائع الوسط وفوايد الكبر وياثا ميزان الاوزان

yerlere surhla birer "f" konmuş. 1. b de, Konya'da Aklan mahallesinden Osman Ağa tarafından mezkûr mahallenin mescidine vakfedildiğine dair türkçe 14 satırlık, 1086 cumâdelâhrası gürresinde yazılmış vakıf kaydı var. Süre adları ve sürelerin âyet sayıları lâcüverde, hıızblar, secdeler surhla yazılmış. Secâvendler de surhla ve yâ lâcüverde kayıtlı. Bâzi sahifeler sonradan yapıştırılan kağıtlara yazılmış (*Meselâ* 268. b). 280 yap. Âyet-i ber kenâr değil. Noksânı yok. 281. b - 282. a da, arapça ve Kur'ân'dan tefe'ül usûlu yazılı. Hattatı belli değil. Kâğıt kabın ve aharlı. Yazıya ve kâğıda nazaran hicri VIII. yüzyıla (*XIV*) âid olduğu sanılır. İlk yap. sonradan ilâve edilmiş. Her s. de 13 satır var.

Cilt

795

3407

قرآن کریم

Kur'ânı Karım

Cilt eb'âdî : 53 x 32

Yazı eb'âdî : 33 x 20

Cildi sonradan yapılmış düz meşin; birçok tâmir görmüş. Sahife no. su konmuş. kalınlığı 15 santim. 8 teşrinisani 1933 te Alâeddin türbesinden geldiğine dair ilk sahifede kayıt var. 1451 s. Her s. de 7 satır var. 10. s. nin sonuna kadar sonradan aharsız, âdi sarı kâğıda yazılarak tamamlanmış. Baştan bâzi yap. ların kenarları yırtılmış. Bu yaprakları, baştaki kâğıttan yapıştırılarak tâmir edilmiş ve bu tâmir 30. s. nin sonunadek devâm ediyor. Yazı Selçuk devrinin bütün karakterlerini hâiz; hareketli sülüs. Secâvend yok. Duraklar, kenarlarda üçer surh, üçer yeşil beneği muhtevî, zemini altın papatya motifli. Süre adları ve âyet sayıları ile Besmeleler, müzehheb safihalar içinde değil; kenarları siyah mürekkeple cetvelli yerlere altınla yazılmış; kenarlarında mâviye yakın lâcüverde cetvel, zemininde altın üstüne siyah hendesi hatlarla süslü lâle motifli damga var. Ekseri cüz'ler, kenara, aynı tarzda, altınla yazılmış. 610, 886, 888, 899. s. lerdeki damgalar kesilip alınmış ve yerine kâğıt da yapıştırılmamış. Hemen her s. de, daire şeklinde yeşil, lâcüverde ve surhla yapılmış lâle motifini hâvi damga ve servi şekilleri var. "Secde" ler, kenarlara surhla yazılmış; 1182. s. de olduğu gibi "شانى اينجا سجده نکرد" gibi secdelerdeki mezheb ihtilâfları da kaydedilmiş; bu yapraklar da sülüs. "Hacc" sûresinin sonlarında bulunan ve Hanafiyya'dan başka İmâmiyya ve Şâfi'yya'da sünnet olan secdeyi tazammun eder "ابو حنيفة ابن سبويه اكرهوا" kaydı konmuş. 1445-1446. s. lerde 1449-1450 s. ler sonradan yazılıp eklenmiş. Sonunda, altınla şu ketebe var (s. 145) :

«... ف خلق الله قتلغ بن عا...»

برسم قرأت قراطى

«... ثا و ستاه»

Bu ketebede kâtibin adını قتلغ بن عبد الله, târihi de 636 okumuşlar (*Kur'ân'ın içindeki 5679 No. lu envanter fişi*). Biz, baştaki kelimelyi "كتبه", ondan sonrakini

"اضعت" okuyoruz. Kâtibin babasının adı da عبد الله olamaz; çünkü "ا" dan sonraki dişin önünde bulunan harf, metinde, sonda birleşik "د" lara benzemiyor; yukarıya fazlaca çekilmiş; "ا" olabilir; üstüne bakılırsa "غياث الدين" olması daha doğrudur. Son satırda, başta bir elif var; ortada açıkça "ع" ve sonda noktalı "ا" olduğuna göre bu kelime "اربعة" dır. Bu takdirde ketebeyi şöyle okumak daha doğrudur: "كتبه اضعت خلق الله قتلغ بن غياث الدين برسم قرأت قراطى سنة اربعة وثلثون وستمائة"

Bu takdirde bu Kur'ân, 654 H. de (1254) vefât eden ve Anadolu Selçuklularının son devirlerinde mühim hizmetlerde bulunan Calâl'addin Karatayî adına yazılmış, ketebede tâzîm sözlerinin bulunmaması da, herhâlde kendi emriyle olmuştur.

Cilt

796

3408

قرآن کریم

Kur'ânı Karım

Cilt eb'âdî : 50 x 32.5

Yazı eb'âdî : 31 x 21.5

Kenarı düz ve ince cetvel içinde zencirekli cetvelle çerçevesi. Ortalardan, yukardan aşağıya, yandan yana, bir uçtan bir uca dört cetvel çekilmiş. Uçlarda, yanlarda ve ortada küçük papatya motifli gömme ve kabartma daireleri muhtevî açık kırmızı renkli ciltle ciltlenmiş. Kapak içinde sarı meşin var. Kalınlığı 11 santim. Miklâbî harap, fakat cilde âid. 8 kânunusânî 1933 te Alâeddin türbesinden naklen geldiği 1. a da kırmızı mürekkeple kayıtlı. Kâğıdı filigransız az aharlı ve ince, sarıya çalar beyaz renkli. Bâzi yerleri nem görmüş ve biraz bozulmuş. Birinci yaprak sonradan eklenmiş. S. altlarına numara konmuş. İlk yap. ta numara yok. Bu yaprak müstesnâ, 893 sahife, 447 yap. 2. a da kenarları lâcüverde cetvelle çevrilmiş, içte altın su. Yukarda müzehheb su içinde hendesi ve sekiz köşeli yıldız motifleri içinde lâcüverde zemin içinde, merkeze bağlı ve birleşen yerlerinde surh benekleri muhtevî altın yaldızla yapılmış dörtlü lâle motifleri, iki kenardaki altın cetvellere rûmî tezyinât var. Alt kısım, yukarda daha dar ve dörtlü, beyziye çalar kısımlarda gene lâle motifleri mevcut. Yukarda ve aşağıda bulunan tezyinât Karatay türbesindeki çini panoları andırmakta. Bu s. de, ön tarafta ve yukarda, ortada, aşağıda altından üç yumuk lâle damgası; zeminleri altın, yanlarda lâcüverde ve surh zırhlı var. Aşağıdaki damga bozulmuş. Her üçünün arasında iki tâne surh, yeşil ve lâcüverde boyalarla müzeyyen, zemini altın zambak motifli var. Bu yap. ta "Fâtîha" sûresi, "الصراط المستقيم" den başlamakta ve üç satırda bitmekte. Dördüncü satırda, yalnız siyah mürekkeple çevrili ve altınla "سورة البقرة مائتان وثمانون وست" yazılı. Son satırda siyah mürekkeple "Besmele" var. Bundan sonraki s. lerin her birerinde 9 satır mevcut. Yazı, ince kalemle hareketli ve iri sülüsle yazılmış Selçuk neshi. Duraklar, kenarlarda dört surh beneği muhtevî altın papatya motifli. S. kenarlarında, yanları fistolu, içinde papatya motifini muhtevî altın daire şeklinde damgalar var. Bu damgaların kenar fistoları ve içindeki motifler, bazılarında değişik. Bâzi damgalarsa

(Muhammad Nûr için "Melâmîlik ve Melâmîler" adlı kitabımıza b. İst. Üniv. Türkiyat Enst. yayın. 1931 — Devlet Matbaası; s. 231 - 298. Vâridât şerhine yazdığı târîh 5 beyittir; aynı K. a. b. s. 246. Bu şerhin tahlili de aynı kitaptadır; s. 250 - 258. Şerh, tamam değildir ve takrirlerinin zaptından meydana gelmiştir; bu kadarını kâfi görmüş ve târîhini yazmıştır. Vâridât ve şerhleri v.s için "Simavna Kadıoğlu Şeyh Bedreddin" adlı kitabımıza b. İst. Etî Yayinevi — 1966; s. 30 - 50. Vâridât terc. miz de aynı kitaptadır; s. 51 - 88.)

Cilt

799

3711

يوسف آق‌یورت

Yûsuf Akyurt (1953):

Resimli ve Muhtaşar Konya Âşâr-ı 'Atîka Müzesi Rehberi

(رسملی و مختصر قونیہ آثار عتیقه موزمسی رهبری)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 34.5 × 23

Yazı eb'âdı : 35 × 17.5

43 yap. Satırlar muhtelif. 1. a, 3. a, 6. a, 32. a, 33. a, 35. a, 37. a, 40. a, 41. a s. lerine "Muhammad Yûsuf" imzâsını ve 1927 târîhini taşıyan ve tezyîni kûfî "قونیہ" yazısının fotografyası, muhtelif eb'âdda olarak yapıstırılmış. 5. a, 26. a, 31. a ve 34. a s. lerinin sonlarında da dört tâne kûfî ve karşılıklı "قونیہ موزمسی" yazısından meydana gelen damga yapıstırılmıştır. Her iki yazı da Yusuf Akyurt'un dur. İçinde 3. a ve 7. a da, altında, "قونیہ آثار عتیقه موزمسی بلانی" yazısını taşıyan dergâhın türbe, semâ'-hâne, mescid, diğer türbeler dâhil, umûmî planının fotografyası, 9. a da Gümüş eşik, gümüş kafes, Mevlânâ ve Sultan Vele'd'in merkadleri, Ulu Ârif Çelebi ile yanında medfûn olanların yandan görülen bir fotografyası, 11. a da Kubbe-i Hadrâ, Semâ'-hâne, mescid, Sinan Paşa ve Hasan Paşa türbelerinin kubbeleriyle Murat Paşa kubbesini ve Post kubbesini gösteren bir fotografyası, 13. a da mescid kapısının, 14. a da Yusuf Akyurt tarafından kubbesi yıktırılan şadırvanın (eski Şeb-i Arûs havzı) eski hâlini gösteren, 18. a da 730 da yazılmış bir Kur'ân-ı Kerim cildini, 19. a da aynı Kur'ân cildinin, muklâbı dâhil, içinin ve 5. s. sinin fotografyaları, 26. a da Muhammad b. 'Abd-Allâh'al-Kunavî al-Waladî'nin, Mevlânâ'nın vefâtından beş yıl sonra istinsâhını bitirdiği "Mesnevî" nin son s. sini ve ketebesini tesbît eden fotografya, 27. a da bir şalla şamdanın, 28. a da bir kandilin, 30. a da iki şamdan iskemlesinin, 31. a da bir Mushaf rahlesinin, 32 a da bâzı silâhların, 33. a da bir yün seccâdenin, 35. a da, Mevlânâ'ya âid olduğu söylenen bir dokuma burkanın, 36. a da bir kadife Bilecik çatmasının, 37. a da bir levhanın, 41. a da bir mezar kitabesinin, 42. a da Pozidon'un bir heykelinin fotografyaları yapıstırılmıştır ki böylece bu eserde, müzeye âit levha ve damgalarla 35 fotografya mevcuttur.

Eser, güzel bir rık'a ile Müze Müdürü Y.A. tarafından siyah türk mürekkebiyle yazılmış, birçok yerleri Müze Memurlarından Ermenekli merhum Şâir Rüşdi tarafından kurşunkalemle tashih edilmiştir. Bu eser, "Konya Âşâr-ı Atayka Müzesi Muhtasar Rehberi" adı altında 1930 da, İst. Alâeddin Kiliye fabrika ve Mat. sında bastırılmıştır. Mevlânâ Müzesi K. nin mathbû' eserleri arasında 5569 No. da ve Abdülbâki Gölpınarlı K. nin mathbû' eserleri arasında 63 No. da birer nüshası mevcuttur.

Cilt

800

3714

يوسف آق‌یورت

Yûsuf Akyurt (1953):

Türk âsâr-ı atikası binalarına âit Târîhi Mecmû'a

No. 1 ve 2

İnce Menâre Dâr'ül-Hadisi ve Karatây-ı Kebir Medresesi

تورك آثار عتیقه‌سی بنالرینه عائد تاریخی مجموعه؛ نو. ۱ و ۲

اینجه مناره دار الحادی و قره‌طای کبیر مدرسه‌سی

1932 M. 1350 H.

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 36.7 × 24.5

Yazı eb'âdı : Muhtelif

62 yap. Satırlar muhtelif. Yazı güzel bir rık'a. Yusuf Akyurt'un elyazısı. İlk yap. a elyazısıyla ve kırmızı mürekkeple "بو نسخه‌ده اینجه مناره‌نک بانیسی صاحب" آنا قره‌طای مدرسه‌سنک بانیسی امیر جلال قره‌طای ایله انشا طرزی و رسمی مخبرات حقنده اکسکلکالر وارد. اینکچی دفعه اولارق یازلش وداقتیایو ایدلش اولان نسخه‌یه "بو اکسکلکالر اکمال ایدلش اولدیغی شرح ویرلدی" kaydı var. Gene 1. yap. ta kendi resmi ve Konya Müzesi damgasını muhtevî kırmızı mürekkeple basılmış damga var.

معارف وکالت جلیله‌سنک ۲ تموز ۱۹۳۰ تاریخ ۸۵۵۵۱ نومرولی : Baş

تعمیمی قونییه عائد قسمنده

(1. b)

نقصان قالان تعمیرات وانشا آنک عاجلا اکمالیله آناختارینک پنه : Son

موزیه تسلیمی خسوسنک اوقاف مدیریته امر وحواله بیورلمسینی

استرحام ایدرم افندم موزه مدیری یوسف

(23. a)

(687 H. de vefât eden; 1288; Şâhib-Ata Fahr'ad-dîn 'All b. Husayn b. 'al-Hâc Abû-Bakr'al-Kunavî'nin yaptırdığı "Dâr'ül-Hadis" le külliyyesini meydana getiren binâlar hakkında bilgi vardır. Binânın umûmî durumu, vakfiyesi, vakfiyedeki şartlar, binânın yapılaş şekli, binâya tecâvüz ve tahribât, Müze Müdürlüğüyle Belediyenin mücadelesi, gazetelerdeki doğru-yanlış haberler ve yazılar, yalan tezkibler listesi, Maârif ve Etkaf'la muhâbereler, Atatürk'ün alâkası, komisyon raporu v.s bakımından pek ehemmiyetli olan bu eserde 23. a - 38. b, herhâlde sonra yazılmak üzere açık bırakılmış. 29. a da Inceminâre'nin 1901 - 1317 deki halini, 30. a da minâre kaidesini, 31. a da kubbenin tuğla tezyinâtını, 31. b de divardaki tezyinî yazıları, 32. a da, içteki divar tezyinî yazılarını, 33. a da Inceminâre'nin yıldırım ile yıkıldıktan sonraki halini tesbit eden, 34. a da son halini gösteren, 35. a da arkadan görüşünü belirten, 36. a da bina yıkılırken, 19 haziran 1929 daki tahribâtı cabnlandiran fotografyalarla 37. a da binâya 38. a da da eski durumuna âit kroki fotografyaları var. Böylece bu eser, 11 fotoğrafıyı muhtevî.)

2 Numaralı eser, 39. a da başlıyor. 1932 M. 1350 H. târihini taşımakta ve Muhammed Yûsuf'un küçük küt'ada ve ilk eserdekinden ayrı, fakat aynı küt'ada bir fotoğrafı var.

Baş : بويوك قره طای مدرسه می، تاریخی صفحہ لار، بانیسی : ملك الامرا
جلال الدين قراطی : سلطان عز الدين كيكاکوسك آتابکيدر
(40. a)

Son : ایکنجی اردو مفتشی برنجی فریق فخرالدين پاشا حضرتلرينه واقع
معروضاتی قبول ایدرک بو طوقراقلى اورادن قالديرتدی مشارالیه
بو خدعتی تشکره شایاندر
(50. a)

(Karataş'ın hâl tercemesi, vakfiyesi, medresenin bânisi ve binâsı, vakfiyesinin hulâsaten tercemesi, vakfının müfredâtı, binânın eski vaziyeti, 1350 H. 1932 deki harap hâli, yapılaş tarzı ve bina tezyinâtı, kapıda mahkûk hadisler, kitâbesi, kubbe ve divarlar hakkında izâhât, çinileri, tahribâtın sebepleri ve bazı tâmirler hakkında bilgi verilmiştir. 50. b - 56. b. s. leri boş. 57. b de iki krokiye, 58. a da, medresenin kapısına, 59. a da kubbenin tezyinâtına, 60. a da divar çini tezyinâtına, 61. a da altın verilmiştir. 50. b - 56. b. s. leri boş. 57. b de iki krokiye, 58. a da, medresenin kapısına, 59. a da kubbenin tezyinâtına, 60. a da divar çini tezyinâtına, 61. a da altın yıldızlı tezyinâtına, 62. a da gene divar çinilerine âit 7 fotoğrafı var.)

Cilt

801

3747

قرآن کریم

Kur'ânı Karım

Cilt eb'adı : 32.7 × 19

Yazı eb'adı : 24.1 × 14

Alâde düz ve mıklaflı yeni ciltle ciltlenmiş. 446 yap. Her s. de 13 satır var. S. kenarları bir lâcûverd, iki altın cetvelle çerçevesi. Altın cetvellerin ikincisi daha

ensiz ve her ikisinin kenarları siyah mürekkeple çizilmiş. Duraklar altın. S. başındaki satır celi sülûs, ondan sonra beş satır nesih; son satır, baştaki gibi celi sülûs ve siyah mürekkeple. Sûre başları, iki kenarı lâcûverd, ortası, içinde sürenin yazısı ve âyet sayısı arapça ve beyaz boyayla yazılmış altın safiha ile müzeyyen. Besmeleler celi sülûs. Cüz', hızb ve secdeler, kenara ve altınla celi sülûs olarak yazılmış. 1 - 5. yap. lar, sonradan ve oldukça iyi bir yazıyla yazılıp eklenmiş. Bu s. lerin kenarlarında cetvel yok; yazıları biraz küçük; 9 - 11 ve 20. s. ler de öyle. 183 - 184 s. lerin kenarları, âdi kâğıt yapıştırılarak onarılmak istenmiş, s. bû bütün harab olmuş; hattâ alt tarafına gazete kağıdı yapıştırılmış. 189. s. nin yalnız ilk nesih kısmı kalmış; arka tarafında, altınla yazılan celi sülûsün bir kısmı var; XV. sûrede noksan var. 399. a - b, gene kâğıt yapıştırılarak âyetler kapanmış, 200. a tamâmiyle silik; kâğıt yapıştırılan s. ler arasında 322. a ve 486. s. de var. 446. yap. sonradan yazılmış.

Hattatı ve istinsah târihi yok. Yazı, Karahisârî üslûbunda. XI. yüzyıl başlarında (XVII) yazıldığı tahmin ediyoruz. 1. a da, kitabın tavsifi hakkında Yûsuf Akyurt'un, muhafız İbrahim'in, hisap memûru Ziyâ'nın imzaların muhtevî ve türk harfleriyle yazılmış 12 satırlık bir yazı var. Kur'ân, Karapınar câmiinden, Kaza kaymakamı tarafından alınıp Müze'ye gönderilmiş.

Cilt

802

3748

قرآن کریم

Kur'ânı Karım

247 yap. Her s. de 14 satır var. Berkenâr değil. Mıklaflı cilt içinde. Yazı güzel bir nesih. Duraklar altın yuvarlak üstüne lâcûverd ile çizgili. Secâvendler ve bâzı medler surhla. Hızb ve cüz'ler altınla yazılmış. Hemen her s. de kenarda bir, yahut birkaç tâne, kenarları altın ve surh dâirelerle çevrili, içi altın tezyinât dâirevi bezemeler var. 21. a da âyetin bir kısmı unutulmuş, kenara yazılmış. 42. b de bir kelimenin okunuş tarzındaki ihtilâf surhla kenara kaydedilmiş. 50. a da da aynı şey var. 56. a da da unutulmuş kısım kenara yazılmış. 57. b de iki kırâat farkı surhla kenara kaytılı; daha başka s. erdel de böyle kayıtlar var. Sûre başları, altın, lâcûverd ve surh safihalarla sülû. Sûre adları ve âyet sayıları beyazla yazılmış. İlk ve son yap. sonradan yazılıp ilâve edilmiş. 3. a da satır araları tezhibli olduğuna göre bundan önceki üç s. nin de pek güzel tezhibli olduğu anlaşılabilir. Eklenen s. lerdeki altınlar bakırla karışık. İlk iki eklenti s. nin tezhibi pek kötü. S. kenarları lâcûverd altın ve surh cetvellerle çerçevesi. Cilt, İran-kârî ve fevkalâde imiş; içi de müzehheb ve pek güzelmış. Tâmir edilirken mahvedilmiş. Bu da Karapınar'dan gelmedir ve ilk yap. ta, 3747 No. daki gibi izâhâtı hâvidir. Yazı, kâğıt ve cilt bakımından X. asr-ı hicriye (XVI) âidiyeti anlaşılacaktır.

Cilt
803

3849

احمد عونی قونوق

Ahmad 'Awnî Konuk (1357 H. 1938):

Tarcama-i Risâla-i Wahdat'al-Wucûd-ı İmdâd-Allâh-ı
Fârûkî-i Çastî-i Şâbirî

ترجمه رساله وحدت وجود امداد الله فاروقی چشتی صابری

Cilt eb'âdî : 28.2 x 20

Yazı eb'âdî : 21 x 14

Kapaksız, beyaz kâğıda siyah türk mürekkebiyle yazılmıştır. 8 yap; 14 s. İmdâd-Allâh Fârûkî, Muḥammad 'Abd'al-'Azîz Şâhib Çastî-i Şâbirî'nin Vahdet-i Vücûd hakkındaki sorularına cevaplarını hâvî farsça bir mektubun tercemesi. Sonunda, bu mektubun, farsça olarak Mekke'de 21 zilhicce 1299 da (1882) yazıldığı, 1300 cumâdelûlâsında (1883) Hindistan'da, Bombay'da basıldığı yazılıdır. Terceme târihi 1 safer 1340 (3 teşrinievvel 337. 1921) dır. A. A. nin elyazısıyledir ve rık'ayla yazılmıştır; satırlar muhtelif.

Baş : بسم . . . فقیر حقیر امداد الله فاروقی چشتی صابری عنی الله تعالی
عنه جانبندند رحمد وصلواتدن و درویشلرک معظم و مکرمی و انلرک قدوهسی
بولنان حقایق آگاه . . .

(1. b)

Son : درین مشهد بگو بای مزن دم
ترجمه

بومشهدده کلاملدن اورمه هیچ دم
سوزی ختم ایله که والله اعلم
(8. b)

Cilt
804

3850

احمد عونی قونوق

Ahmad 'Awnî Konuk (1357 H. 1938):

Şarḥ-ı Gazal

(شرح غزل)

Türkçe

Defterin eb'âdî : 25.5 x 18

Yazı eb'âdî : 17.5 x 21.5

6 yap. Satırlar muhtelif. Defter eczâ halinde, kapaksız. Yazı rık'a. A. 'Awnî'nin elyazısı.

Baş : بسم . . . داد جارونی یدستم ان نگار
(1. b)

Son : ترجمه او شی که سویلورسک و آتی شرح ایدیلورسک؛ ای سنی
نیچون سنده بر نشان ظاهر اولیور
۱۶ کانون ثانی ۳۳۰ و ۱۴ ربیع الاول سنه ۱۳۳۲

فقیر
احمد عونی (İmzâ):

(6. a)

A. Awnî, bu gazeli Attâr'ın sanmış; hâlbuki 17 beyit olan gazel, Mawlânâ'nındır (Divân-ı Kebîr terc. 1st. Remzi K. c. IV, 1959; s. 198 - 199).

Cilt
805

3851

احمد عونی قونوق

Ahmad Awnî Konuk (1357 H. 1938):

عیسی و مریمه دائر بر رساله

'İsâ ve Maryam'a dâir bir Risâla

Türkçe

Cilt eb'âdî : 25.5 x 18

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Bez kaplı cilt. 23 yap; 44 s. Satırlar muhtelif. Yazı, Risâle sâhibinin elyazısı rık'a. H. Meryem'in gebe kalışı, 'İsâ Peygamber'in doğuşu, mucizeleri, şeriatı, Hz. Muḥammad'ın zuhûrunu müjdeleyişi, vefâtı ve göğsü ağzı mes'clesi, âhır zamanda inmesi hakkında ızâhları hâvî yedi fasıl olarak tertiblenmiş. 24. a da (s. 44) fihrist ve 28 kânûnusânı 338 ve cumâdelâhıra 340 târihi (1922) ve "القنبر الاله" imzâsı var. Bu risâle, bilhâssa İbni 'Arabî'nin "Futûḥât" ve "Fuşûs" una dayanmaktadır.

Baş : بسم . . . عیسی علیه السّلام و ولادت و وفاتی حقتده اوتهدنبری
بر طاقم افکار و اعتقادات متخالفه . . .

(1. b)

Son : وانك تزوجی و موت طبعی ایله فوتی بو ظهورك اقتضا آتندندر
ذلك عیسی ابن مریم قول الحق الذی فیہ یمترون وصلی الله . . .
والحمد لله ربّ العالمین

(23. a)

(بۇ سۆزۈلە باشلیان جۈملە، Kur'an-ı Kerim'in XIX. sûresinin 34. âyetidir.)

احمد عونی قونوق

Ahmad 'Awnî Konuk (1357 H. 1938)

Lama'ât tere.

(لمعات ترجمه‌سی)

Cilt eb'âdı : 28.5 × 20

Yazı eb'âdı : 21.7 × 14.2

Alelâde kâğıt kaplı mukavva ciltli. 35 yap; 68 s. Satırlar muhtelif. Avrupa mürekkebiyle ve rık'ayla yazılmış. İlk s. de Câmî'nin

توحید حق ای خلاصه مخبرعات باشد بسخن یافتن از ممتعات

رو نئی وجود کن که در خود یابی سرئی که نیابی ز فصوص و لمعات

rubâisi (Hâşim Rađî: *Divân-ı Kâmil-i Câmî*; Tehran — 1341 Ş. h. s. 811, ilk rubât), nesren tercemesi var.

Baş : بسم . . . حمد وثنا اول الله ذوالجلال حضرتلرینه احرادر که . . .
ترجمه نه وقت بز، بزدن جدا قالمشتر، بن وسن گیدوب خدا قالمشتر
(1. b)

Son : تاریخ ترجمه ۲ حزیران ۳۳۰ و ۲۱ رجب
۳۳۲ بازار ایرتسی گیکجه‌سی اذانی ساعت
۲،۳۰ اون‌قابانی تکرار بو استنساخ تاریخی
۸ حزیران ۹۳۳/۳۵۰ و ۲۷ صفر ۱۳۵۲

المولوی

احمد عونی (Imzâ)

(35. a)

(36. b de, s. 68, 'Awnî'nin "شمر" başlığıyla ve bir matlâ'la başlayan bir şi'ri var; son beyti şu:

عونیای پرده در اندام معانی به کلام سمع تجفهمه بوسوز نغمه تن تن تندر
مترجم لمعات احمد عونی

688 H. de; 1289; vefât eden 'Irâkî Fahr'addîn İbrahim'in "Lama'ât" ı Saffet Yetkin tarafından türkçeye çevrilmiş, Milli Eğitim Bak. tarafından Şark—İslâm Kls. serisinde 1947 de 1st. da, 1963 te Ankara'da basılmıştır.)

احمد عونی قونوق

Ahmad 'Awnî Konuk (1357 H. 1938)

Fuşuş'al-Hikam şarhî

فصوص الحکم شرحی

TÜRKÇE

28 defter. En çoğu 116, en azı 9's. olmak üzere bütün defterler 1676 s. Defterlerin eb'âdı birbirini tutmadığı gibi yazı eb'âdı ve satırlar da aynı değil. Yazı, Ahmad 'Awnî'nin elyazısı ve rık'a. Bâzı yerlerde çizintiler, tashihler, hattâ kurşun kalemle düzeltmeler var; ekseriyetle türk mürekkebiyle, fakat bir çok sahifeler de Avrupa mürekkebiyle yazılmış. Her defterin başında ve sonunda rûmî ve hierî târihle yazılmaya başlandığı târihle bitim târihi kayıtlı. Bu târihlere nazaran, mukaddime olan ilk defteri 22 şubat 1344, 1 zülka'de 1346 da (1928) yazmış, fakat dibâcenin ve "Faşşî Âdamî" nin, yani I. fassın şerhinin 2 kânunusânî 335, 29 rabîulâhîr 1337 de başlandığına (1919), son fass olan "Faşşî Muhammadî" yi 17 temmuz 1334, 8 şevvâl 1337 de (1919) bitirdiğine göre "Fuşuş", altı ay içinde şerhedilmiş, mukaddime, aşağı yukarı sekiz-dokuz ay sonra yazılmış ve şüphe yok ki bu müddet içinde tekrar tekrar gözden geçirilmiş, tashihler yapılmıştır. Nüshanın, birçok yerleri hele kurşun kalemle yapılan tashihleri solmuş, okunmaz bir hâle gelmiş, tam bir müsveddedir.

Mukaddimeyi muhtevî defterde, 48. a da, Sa'diyya'den Üsküdar Hallaç Baba Sa'di dergâhı şeydi Fakrî 'Alî'nin (1347 H. 1929) bu şerh hakkında yazdığı üç beyitlik farsça bir şi'ri, arka s. de, Trablusgarb Nâibüs-sultânî ve Halvetiyye-i Şa'bâniyyeden Ahmad 'Amîş'in (1338 H. 1920) halifesi ve Trablusgarb Nâibüs-Sultânî Şamseddîn Pâşa'nın oğlu olup Marsilya'da Ateşe iken vefât eden Orhan Şemseddîn'in farsça ve pek de güzel olmyan dokuz beyitlik bir medhiyesi, 49. yaprakta fihrist var, Mukaddime'de "vücûd, adme, vücûd-ı izâfî, tecelliyât-ı vücûd, lâ-taayyün, ahadiyet v.s hakkında, İbni 'Arabî'nin fikirlerine uygun 20 fasıl ve bir hâtmeden ibâret izâhât var. Son defterde, 54. b de (s. 107) İbni 'Arabî'nin hâl tercemesi hulâsa yollu yazılmış. Mawlânâ ile Şam'da görüşüğünü, Mawlânâ'nın, ona "Şadr-ı acall" dediğini, bu hâl terc. ine eklemiş. Maṭnawî'nin V. cildinde geçtiğini söylediği bu söz, IV. cilttedir ve "afm der rāh rafiq v. to ktr i afiqi çon ast v. jwab kftn ştr avra" surhunda; 22. beyittedir ve İbni 'Arabî ile hiçbir münasebeti yoktur ve bu tevcih, Avnî'nin İbni 'Arabî'ye bağlılığından doğan tamamıyla indî bir tevcihidir (Kasf'al-abyûl'ı Maṭnawî, c. IV, s. 415, beyit. 2).

Mukaddime:

Baş : بسم . . . لسان امکان الهمیسی ایله ذات واجب الوجوده حمد
اولسون که مضیق علمده بوکالوب قالان . . .

(1. b)

Son : دیمه درگاه شه بزلره رخصت یوقدر

ایش کریمان ایله اولدقده صعوبت قالغار

(48. a. 1. defter)

Şerh:

Baş : بسم . . . الحمد لله منزل الحكم على قلوب الكلم . . . رحمان ورحيم
اولان اللهك اسمى ايله باشلام

(1. b. 2. defter)

Son : صراط مستقيمي گوسترمكده رهبر اولور الحمد لله رب العالمين
انتها ۱۷ تموز ۱۳۳۴ و ۸ شوال ۱۳۳۷ چهارشنبه ساعت اذانى ۱۱/۴۵
(54. a 28. defter)

Cilt

808

3895

احمد عونی قونوق

Ahmad 'Awni Konuk (1357 H. 1938)

Fihri mâ-fih tercemesi

(فيه مافيه ترجمه مى)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 29.2 × 21.5

Yazı eb'adı : Muhtelif

Fihristle 152 yap, 203 s. Sırtı bez, âdi mukavva cilt. S. lerdeki satırlar muhtelif. Yazı rık'a. Bâzı s. ler türk, bâzıları avrupa mürekkebiyle yazılmış. Başta 5 s. lik mukaddime var. Elindeki nüshayla yedi-sekiz nüshayı karşılaştırdım, hiçbir nüshayı esas ittiha etmediğini, ihtilâf takdirinde en doğru saydığı nüshaya göre tercemeyi yürüttüğünü yazmaktaysa da bu nüshalar hakkında hiçbir bilgi vermemektedir. Eserde geçen şalus, mekan v.s adlarına âit de gerek not hâlinde, gerek sonda hiçbir bilgi verilmemiştir; ancak notlarda, bilhâssa Maṭnawî'den istişhâdlarda bulunulmaktadır.

Mukad. Baş. : بسم . . . مقدمه ذات احدى به بنى نهایه حمد وثنا اولسون که . . .

Mukad. Son. : عونی در عنایتکی دور ایدوب طورور جان ویر عنایتکله او بنی روح هییکله
(مترجم حقیر احمد عونی المولی) (3. a. s. 5. Mütercimim imzâsı)

Metnin Baş. : فصل (1) پیغمبرم صلی الله علیه وسلم افندمز شر العلماء من زار
الامراء . . .

(3. b. s. 6)

Son : آغیر اویقولی اولان کوزومزدن بشقه بر شی دگلدر ختام
(148. b. s. 295)

(149. a - 152. b de fastıllara ve fastıllardaki bahislere âit fihrist var.)

Cilt

809

3951

شمعی

Şam'î (1009 H. den, 1600 - 1601, sonra)

Şarh-ı Maṭnawî

(شرح مثنوی)

II. cilt

Cilt eb'adı : 29 × 18

Yazı eb'adı : 21.5 × 10

Kenarı düz cetveli, miklaflı, ortası çiçek motifli şemseli, sırtı tâmir görmüş, koyukırmızı Osmanlı cildi. 320 yap, 641 s. Her s. de 29 satır var. İlk yap. ta, Mudarris La'li-zâde Muḥammad Ma'sûm'un temellük kaydı ve 1065 H. de (1655) vefât eden Sadrı a'zam Darvîş Muḥammad Pâşâ tarafından Mawlânâ dergâhında Maṭnawî-Ḥ*ân Sayyid 'Alî Çalabî ile onu istihlâf edeceklerin istifâdesi için, dergâhtan başka yere çıkarılmamak şartıyla vakfedildiğine dâir 1190 muharreminde (1776), ta'hyikle yazılmış 11 satırlık vakfiye kaydı var. Vakfiyede, bu ciltlerle berâber diğer beş cildin de vakfedildiği mukayyetse de öbür ciltler yok. "بيت" sözleri ve başlıklar surhla yazılmış, metnin üstlerine surhla birer çizgi çizilmiş.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه بعد اداء ماوجب من حمد الله التقدير
والصلوة على نبيه . . .

(1. b)

Son ve keşbe: و تسليمی زیاده اولور اوچنجی سی چونکه معجزه و کرامت کوره
وعنادی انکاری زیاده اولور وابدی ضلالت و خسرانده قالور مثنوی
شریفک جلد ثانی سی لسان ترکی ايله طقوز یوز طقسان یدی سنه ده
(سنه سنده) رجیک یکرمنجی کونی انک شارحی شمعى حقیر پرتقصیرک
خطی ايله تمام اولدی تم هذ الخباد (böyle) بعون الله الملك العلام حامداً
ومصلباً على نبيه أولاً و آخراً محمد وآله وصحبه اجمعين على یدی
اضعف الفقراً والمساكين محمد بن عثمان من القسطنطينية الحمية فى
عجلة كاتب مراد سنة ۱۰۳۴

(230. b)

(67. yap. a kadar ta'hyikle yazılmış olup ondan sonra ayrı bir yazıyla ve nesihle devâm etmektedir. Şem'i için "Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik" e; s. 142 - 143; kendi elyazması nüshalar için 2068 - 2076 No. ya b.)

3952 - 3957

جلال الدین محمد (مولانا)

Calâl'ad-dîn Muḥammad (Mawlânâ. 672 H. 1273):

مثنوی

Maṭnawî

I. Cilt

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 27 × 17.5

Yazı eb'âdî : 18.4 × 10.9

Sırtı ve kenarları tâmir görmüş, mıklaplı meşin cilt. 103 yap. Her s.'de 21 satır var. İlk yap. ta, türk yazısıyla 28.9.1939 târihinde, Mesneî-hân Sıdkı Dede merhûmun evinden dergâha gönderildiği kayıtlı. Aynı s. de 11 satır, nesihle ve arapça, 1190 yılı ramazan ayında Hâcî Muştâfâ b. H. Sulaymân tarafından "فخر المشايخ" ve vakfedildiğine dair vakfiye yazısı var. Bu zât, Sinân Dada'nın kardeşi 'Abd'al-Karîm'den hilâfet alıp 983 te (1575 - 1576) A. in vefâtı üzerine Mesnevi-hân olan, 997 de (1588 - 1589) İstanbul'a giden ve 'Abd'al-Wahhâb-ı Hamadânî'nin "Tawâkıb" ını türkçeye çeviren Maḥmûd olamaz (2152 No. da kayıtlı "Tawâkıb" tere. nin izâhına b.).

Dibâcesi, lâcüverd üzerine ve içinde surh çiçek motifleri bulunan altınla müzeyyen ve içinde sülûsle ve altınla "هذا كتاب مثنوی" yazısı bulunan bir safihayı havî. Kenarlarında mavi yapraklı surh çiçeklerle bezenmiş iki altın cetvel var. 2. b. nin başında da, kenarı surh, ortası altın ve yanları lâcüverdle müzeyyen, altın çerçeve içinde başlık mevcut. Başlıklar surhla yazılmış. Birçok s. lerde, kenarlara nüsha farkları, aynı bir yazıyla, beyitlerde geçen âyet ve hadisler, lûgat izâhları kaydedilmiş. Her satırda bir beyit var. Dibâcenin ve metnin iki s. sinden başka s. lerde beyit ortaları ve sahife kenarları surh cetvelle çerçevesel. Başlıklar ortalara ve surh safihalar içine yazılmış. Doğru ve sağlam bir nüsha.

Dibâce :

Baş : هذا كتاب المثنوى وهو اصول اصول الدين . . .

(1. b)

Son : وهذا دعا لا يرد فانه دعا لاصناف البرية شامل والحمد لله وحده وصلى الله على سيدنا محمد وآله وعترته وحسبنا الله ونعم الوكيل والله اعلم

(2. a)

Metin :

Baş : بشو این نی چون شکایت می کند از جداییها حکایت می کند

(2. b)

Son : صبر آورد آرزورانی شستاب صبر کن والله اعلم بالصواب

(103. b)

3953

مثنوی

Maṭnawî

II. Cilt

Cilt eb'âdî : 27 × 18.2

Yazı eb'âdî : 18.4 × 10.9

Aynı evsâfî hâiz ve Sıdkı Dede'nun evinden geldiği kayıtlı. Altın ve lâcüverd çerçeveyle çerçevesel. 1. b. de surh, lâcüverd ve altınla yapılmış başlık içinde, altınla "الجلد الثاني" yazılı. İki s. nin kenarları ve mısra' araları altın, diğer s. lerin surh cetveli. 95 yap. Her s. de 21 satır. Yazı aynı.

Dibâce :

Baş : بیان بعضی از حکمت تأخیر این مجلد دوم که . . .

(1. a)

Son : بجهتم تمام است بجهت کددام است

(1. a)

Metin :

Baş : مدتی این مثنوی تأخیر شد مهانی بایست ناخون شیرشد

(1. b)

Son : قوم دیگر ناپذیرا ترش وخام ناقصان سرمدی تم الکلام

والصلوة على محمد وآله الكرام

وسلم

(95. b)

2954

مثنوی

Maṭnawî

III. Cilt

Cilt eb'âdî : 27 × 18.2

Yazı eb'âdî : 18.4 × 10.7

Aynı evsâfta. 1. a da aynı kayıt var. 1. b. de yeşil üstüne siyah karanfil motifleriyle müzeyyen, ortası beyaz yapraklarla süslü lâcüverd zemin üstüne altınla "الجلد الثالث من المثنوی" yazısını havî başlıklı; kenarı surh ve altın çerçevesel. Bu ve karışık s. altın cetvelle çerçevesel; diğer s. lerde, kenarlarda ve mısra' aralarında surh cetvel var. Yazı aynı. Başlıklar surh.

Dibâce :

Baş : الحكم جنود الله يقوى بها ارواح المریدین

(1. b)

Son : فانما ائمه على الدين بيد لونه ان الله مميح علم
(2. a)

Metin :

Baş : ای ضیاء الحق حسام الدین بیار ابن سوم دفتر که سنت شد سه بار
(2. a)

Son ve ferâğ.: گز تو خواهی باقی این گفت و گو ای اخى در دفتر چارم بگو
تمت المجلد الثالثة يوم الجمعة وقت الضحى فى ثامن من شهر رمضان
المبارك سنة اربع واربعين وتسعمائة
(123. b)

Ferâğ târihinden sonra, alta, ayrı bir yazıyla ve bir satırda iki beyit olmak üzere şu beyitler yazılmış :

قلدى مولانا او شاه خوش خصال   بو جهانندن اول جهانان انتقال
کندى در ابريشب امر صمد   اول گونیدی کادی در يوم الاحد
اول کون ایچینده کنش بتدوغی دم   بتدی اول خورشید کردونی قدم
اون بشینده اول مهک ایله طلب   کاتک اژدنجیه کلر ماه رجب
الت یوز یتمش ایکی سندیدی سال   کاتدی رحلت اول مه فرخنده فال
رفت ان سلطان معنی بی فنور   رقص رقصان سوی ان دریای نور

(Kimin olduğu belli değil; ancak 4. beyitle, Mevlânâ'nın, 15 cumâdelâhırada vefât ettiğini yazması yanlıştır; 672 yılı cumâdelâhırasının 5. günü vefât etmiştir.)

2955

مثنوی

Maṭnawî

IV. Cilt

Cilt eb'âdı : 27.7 × 17.7

Yazı eb'âdı : 18.8 × 10.7

Cilt aynı evsâfta; yalnız üst kapak kopmuş; miklabin alt taraftan cilde bağlanan kısmının bir parçası da yırtılmış. İlk kapak yap. da, aynı tarzda ve aynı târihte Sıdkı D. nin evinden geldiğine dair iki satırlık kayıt var. 1190 ramazan ayında H. Muştâfâ b. H. Sulaymân tarafından Mahmûd D. ye vakfedildiğine dair de arapça dokuz satırlık vakfiye kaydı mevcut. 99. yap. Kenarlarda hâşiyeler var. Her s. de 21 satır. Başlıkta "الجلد الرابع من المثنوى" yazısı altınla. S. tezyinâtı aynı. Dibâce hareketli.

Dibâce

Baş :

(1. b)

الظعن الرابع الى احسن المرافق ...

Son : و خير رازق للعابدين الزارعين الحارثين و صلى الله على محمد و آله
الاكرمين و على جميع الانبياء والمرسلين (Kenarda aynı yazıyla) آمين
يارب العالمين

(2. a)

Metin :

Baş : ای ضیاء الحق حسام الدین توی که گذشت از مه بنورت مثنوی
(2. a)

Son : آینه نبود منافق باشد او   اینچنین آینه تا توانی بگو
(29. b)

(1. b de, başlığın üstünde ta'hiyle "وقف محمود دده" yazılmış. Son s. deki son betiyetten sonra, surh cetvelin dışına, ayrı ve yeni bir yazıyla şu beyit ilâve edilmiş :

آینه جوراست کوو بی نفاق
ختم کن و الله اعلم بالوفاق

3956

مثنوی

Maṭnawî

V. Cilt

Cilt eb'âdı : 26.8 × 18.7

Yazı eb'âdı : 18.9 × 10.8

1. a da yeni yazıyla aynı tarihli kayıt. Başlıkta "الجلد الخامس من المثنوى للمثنوى" yazısı var. Evsâf aynı. 112 yap. Her s. de 21 satır. Bu ciltte dibâce yok. İlk iki yap. ta "وقف محمود دده" kaydı mevcut.

Baş : شه حسام الدین که نور انجمست   طالب آغاز سفر پنجمست
(1. b)

Son : زان نشد فاروق را زهری کزند   که بُد ان تریاق فارقیش قند
(112. b)

3957

مثنوی

Maṭnawî

VI. Cilt

Cilt eb'âdı : 27 × 18.1

Yazı eb'âdı : 18.9 × 10.9

Evsâf aynı. 1. b de aynı tarihli kayıt var; başlıkta altınla "جلد ششم از مثنوی معنوی" yazısı. 2. a da "وقف محمود دده" yazısı. 126 yap. Her s. de 21 satır. 2. a da, ortadaki cetvel içine, "وقف محمود دده" yazılmış.

Dihâce :

Baş : مجلد ششم از دفترهای مثنوی و مبینات معنوی

(1. b)

Son : در دل من آن سخن زان میمنه ست

زانک از دل جانب دل روزنه ست

سنه

۹۴۴

(125. b)

این ابیات از حضرت سلطان المحققین ولدراست قدسنا " başlıgından sonra Sultan Veled'in,
(126. a - b de, surhla

مدتی زین مثنوی جون والدم شد خمش کفتش ولد کای زنده دم
beytiyle başlıyan ve

آب جان را ریزاندر بحر جان تا شوی دریای بی حد و کران

beytiyle biten 45 beyitlik tetimmesi mevcut.

944 H. de (1537 - 1538) yazılan bu doğru ve V. cildin dibâcesinden başka noksânı olmayan Mesnevî, 1190 da (1776) Maḥmūd D. adlı birisine vakfedilmiş, ihtimâl Maḥmūd tarafından da Dergâh'a sunulmuştur. Hemdem Ç. nin vakıf mühürleri bunu göstermektedir. Sonunda Dergâh'ın son Mesnevî-hânı Sıdkı Dede'de kalmış, vefâtından sonra da, vasiyeti üzerine, yahut âile efrâdı tarafından, vakıf mühürleri görülerek Dergâh'a iade edilmiştir.)

Cilt

3959

811

محمد حسین بن خلف التبریزی

Muḥammad Husayn b. Halaf'at-Tabrizî:

Burhân-ı Kâfî

(برهان قاطع)

Farsçadan Farsçaya Lûgat

Ortası şemseli, köşebentli, kenarları cetvelli, koyukırmızı miklapsız cilt. 559 yap. Her s. de 23 satır var. Yazı nesih. Lûgatler surhla yazılmış. İlk yaprağı sonradan yazılıp eklenmiş. 1061 den H. (1650 - 1651) sonra vefât eden Husayn b. Halaf-ı Tabrizî, bilhâssa cinâslar bakımından çok değerli olan bu lûgatı, birçok kitaplara müracaat ederek te'lif etmiştir. Eser, Kutb-Şâhilerden 'Abd-Allâh b. Maḥmūd b. İbrâhîm zamânında (1020 - 1083 H. 1611 - 1672) ve onun adına tertib edilmiştir. Müellif,

چو برهان از ره توفیق یزدان

مراین مجموعه را کردید جامع

بی تاریخ اتمامش قضا گفت

کتاب نافع برهان قاطع

kıt'asını, te'life târîh düşürmüştür ki son mısra', eserde rakamla da gösterildiği gibi 1062 hicri yılını ifade eder (2. a).

Bab başları büyük ve sülûse benzer bir yazıyla ve siyah mürekkeple yazılarak belirtilmiş, fasıl başları surhla yazılmıştır. Ketebeye göre bu kitabın istinsah târîhi, te'lifinden otuzaltı yıl sonradır.

Baş : بِسْمِ اللَّهِ ... بهترین لغتی که متکلمان بدیع البیان محفل زبان آرائی ...
(1. b)

Son ve ketebe: يعقوب بفتح باي خطي وسكون عين في نقطة وقاف بواو كشيده
ويبيای ايجد زده نام پيغمبری بوده مشهور ونام مردی بوده صاحب
مذهب و مجتهد نصاری و کبک ماده باشد والله اعلم بالصواب تمام
شد این کتاب برهان قاطع بتوفیق قادر صانع در تاریخ هشتم شهر ربیع
الثانی در روز جمعه در دار السلطنه اصفهان فی سنه ثمان و تسعين بعد الف
علی ید اقل خلقی الله ابن محمد شفیع مقیم الکاتب الاصفهانی سنه ۱۰۹۸
(559. b)

(541. a ya mürekkep dökülmüş ve bir kısmı bozulmuştur. Burhân, 1317 Şemsi hicride Tehran'da basılmıştır. Son tab'ı Prof. Muḥammad Mu'in'in önsözü, hâşiyeleri ve ilâveleriyle üç cild olarak Tehran'da 1330 - 1333 Ş. h. de tab' edilmiştir. "Burhân-ı Kâfî" 1235 H. de (1819 - 1820) vefât eden Mütercim 'Aşım Aḥmad tarafından "Tibyân-ı Nâfi" dar tarcama-i Burhân-ı Kâfî" adıyla türkçeye çevrilmiştir. Bu çeviri, Mısır'da Dâr'at-Tibbâ'at al-Mısrıyya'da 1212 de 1 cild olarak, İst. da 1214 te, 1268 de, Mat. Amire'de 1287 de gene bir cild halinde, 1278 ve 1287 de iki cild halinde basılmıştır. Mat. Amire'de bir cild olarak basılan, doğru bir baskıdır.)

Cilt

3960

812

حمدي چلی (آق شمس الدین زاده)

Hamdi Çalabî (Ak Şamsaddîn-zâde. 914 H. 1508):

Yûsuf u Zallhâ

(يوسف وزليخا)

Türkçe

Cilt eb'âdı : 17 × 10.5

Yazı eb'âdı : 11.5 × 5.6

Üstü kâğıt kaplı adi mukavva cilt. 171 yap. Yazı nesih. İlk yap. ta solmuş, fakat güzel tezhîbli bir başlık var. İlk iki s. nin kenarları ve mısra' araları altın cetvelli. Diğer s. lerde mısra' araları ve kenarlar, surh cetvelle çerçevesi. Başlıklar nesihle ve surhla yazılmış. Ketebe olmamakla beraber nüshanın, devrine âid olduğu kâğıdından, yazısından, tarz-ı imlâdan anlaşılabilir. Müzeler M. lüğünün 2.XII.1942 târîhli ve 4022/2224 sayılı yazısıyla geldiği kapak kâğıdının iç sahifesinde kayıtlı.

Baş : ذکر اوغناسه اوّل اسم آلہ هر نه باشنه اخر اوله تباه

(1. b)

Son : نظم کتابک انعامنه تاریخ در
سکز بوزله طقسان یدیده تمام بو نظمى تمام اتدی حمدی فقیر
قودی اهل درده بونی یادگار امیدى اولردن دعای خیر
(171. b)
(Hamdî için O. M. e b. II, s. 135 - 136).

Cilt

813

3964

ناکام اسمعیل

Nâ-kâm İsmâ'il

Hayâlât-ı Parîşân (Dîvân)

خیالات پریشان (دیوان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 21.3 × 15

Yazı eb'âdî : 15.8 × 9.5

Arkası bez, üstü kâğıt kaplı mukavva cilt. 218 yap. Her s. de 16 satır var. Yazı İran şikseste ta'hykı. Başlıklar surhla yazılmış. Başta hamd ve salavâtı şâmil olan ve içinde şiirler de bulunan dibâcede, adının "na-kâm" olduğunu kayd (2. b) ve yazdıklarını bir divân halinde toplayıp "خیالات پریشان" adını verdiğini zikreden (3. a) şâir, ilk üç halifeyi de Hz. Ali ile anmakla beraber, 21.b - 23. b deki şi'rinde A'imma-i Hüda'yi (Obni-i İmâm) medhette ve 12. İmâm'ın "Şâhib'az-zamân" olduğunu bildirmekte, sonunda da,

دخیل لطفکرم لطف ایدک ای آل نبی
نظردن ایلیمک حشرده بنی ده کنار
سکوت قیل دخی ناکام کیم آچوب سرک
غریب رنکده قیلدک صداقتک اشعار
بو بزم عشقده خمخانه محبتدن
هر دقیقه پیایی هر نفس نکرا
می محبت آل رسولدن یارب
عنایت ایله بکا بر پیاله سر شار

demektedir (23. b). Nâ-kâm İsmâ'il, şiir tekniğine vâkıf, şiirlerine nazaran da âlim bir şâirdir. 28. b - 30. b de II. Sultan Abdülhamîd'e bir kasidesi vardır. Divânını 1320 şevvâlinin evâilinde (1903) yazdığını bildiriyor. Karaman'a bağlı Sincan mesci-dinin tâmirine bir târih düşürdüğü gibi (45. a) Ereğli dışındaki Ağdaş mevkiindeki pazar yanında kâin Cumua câmi'ine de 1306 hicriyi gösteren bir târih düşürdüğüne

göre (45. b) bu zâtın bir müddet Konya vilâyetinde bulunduğu anlaşıyor. Âzeri olduğu anlaşılan bu şâirin adını, sanını bir yerde bulamadık; ancak 1322 yılı safe-rinde (1904) sağ olduğunu biliyoruz (3965 No. ya b.) Divânın son yaprağına birisi, şâirin bir gazelini ilâve etmiş ve yanına da "۱۸۲ مکتبناست" kaydını yazmış (218. b). İst. Üniv. K. Müdürü Nüreddin Kalkandelen, Nail kataloğuna eklediği "Nâkâm" md. de Divânının, Emîri k. de 422 No. da olduğunu yazıyor.

Tahmid, Na't, terci', tahmîs ve kasidelerle târihlerden sonra gazeller, alfabetik tertiple 68. b de başlıyor ve sona kadar devâm ediyor. Son gazelin sonunda,

بر ایله حرف جوهردار مسطور اولدی بو فوده
که معلوم اولسون اهل عالمه تاریخ پایانی

beyti, divânın tertibine târihtir. Beyitteki noktalı harfler 1319 yılını gösterir. Birinci mısra'daki 1 ta'miyesini de katarsak 1320 eder.

Bismâcinin başı.: بسم . . . حمد بی پایان سزاوار بارگاه خداوند عالمیان

(1. b)

Sonu : اصلاحی تمنا و دعای خیر ایله یاد اولوغمقلغمی رجا ایدرم و سلام
علی المرسلین والحمد لله رب العالمین

(3. a)

Divânın başı.: بسم . . .

وقت خوش شاهد چمن خوش رو باغ ایدی سبز گلستان دلجو

(3. b)

Son : قلم پریشان رقم ناظم نانوان اعنی ناکام پریشان سامان ایله بیک
اوج یوز یکرمینجی سنه هجری نک ماه شوالی اوائلنده عون المی برله
پذیرای ختام اولدی

(218. a)

Cilt

814

3965

ناکام اسمعیل

Nâ-kâm İsmâ'il:

Gauc-i Adab

(گنج ادب)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 22.1 × 16

Yazı eb'âdî : 16.3 × 7.7

Sondaki lügatçeyle 147, asıl metin 135 yap. Yazı şikesteta'hyk. Her s. de 16 satır var. Mesnevi tarzında ve otuzbir makeden meydana gelen ahlâkıy bir kitap. Adını, 10. b de,

نظم قیلوب دقت ایدوب روز و شب قلدیم انک آدی گنج ادب
beytiyle bildiriyor. Zayn'al-'âbidîn Âkâ Muḥammad Taḳî-zâda adına yazmış,
12. a da, bu zât hakkındaki

ملتئی ایتمک ایچون بخنور دایم ایدیر بلل کرور ایل زر
جمله آثار پسندیده دن اولدر آچان مکتب صبیان زن

beyitlerinden anlıyoruz ki Taḳî-zâda, bir kız mektebi açmıştır ve herhalde Azarî
bir tâcirdir; fakat bu hayırlı işi nerde yaptığını bilemiyoruz. Nâ-kâm'ın Azarî oldu-
ğu, hâtimedeki,

حاندی مقالیه ایدوب سر سخن ایلشم بسط بو دفترده بن
beytinden ve diğer beyitlerinden apaçık anlıyoruz (133. b). Gene hâtimedeki,
اولدیغم اوانده بن بسته لب ختم اولونان دمه بو گنج ادب
ظاهر اولوب غره شهر صفر ایتیش ایدی ماه محرم گذر
سال ایسه تاریخده بود از هزار اوج یوز ایکری ایکیده یدلی شمار
beyitleriyle kitabını 1322 saferinin ilk günü (1904) bitirdiğini bildiriyor (134. b).
Baş :

بسم ...
حد که بی عیب بلاریب در شکر بلاریب که بی عیب در
(1. a)
Son ve ketebe.: جمله موحدلری مسرور قیل جمله ملذبلری مغفور قیل
بعون الله العزیز العلام قلم پرشان رقم ناظم کُنه نام اعنی
ناکام کثیر الآثام ایله تسویدی هجرتک بیک اوج یوز ایکری سنه سی
شهر صفرک اولنده و تبیضی ماه ربیع الاولک اول نصف اخیرنده
پذیرای ختام اولدی ۱۳۲۲
(135. a)

(135. b - 147. b de kitapta geçen lûgatlere âit alfabetik bir lûgatçe var. 3964
No. ya da b.)

Cilt

815

3993

مجموعه

Macmû'a

Türkçe

Cilt eb'adı : 20.7 x 16

Yazı eb'adı : 16.5 x 10.5

Bez kaplı mukavva ciltli. 103 yap. Satırlar muhtelif. Yazı harekeli nesih. Baş
ve sonu ekşik. Latîfî, Darvîş 'İvâd, Muştâfâ, Darvîş Sulaymân, Dada, Muhyiddîn,

'Âşik mahlasını taşıyan şiirleri, Yûnus Amra'den başka bir Yûnus'a âid bir şi'ri, Yûnus A. nın "بکا سق کرک سق" redifli şi'rinin, Cabbarḳulı mahlaslı zâta âit üç ilâhiyi, Hüdâyî'nin (1038 H. 1628) bir ilâhîsini muhtevî. Bunlardan başka Aşraf-oğlu'nun yüze yakın şi'ri var. Diğer ilâhîlerin hepsi Kamâl 'Ummî'nin (880 H. 1475. Hâl terc. için O.M. e b I, s. 152 - 153). 82. a - 83. a da Şayḥ 'Ubayd-Allâh Hâmid'in vefâtına bir mersiyesi var. Bu zat, 815 te Berât gecesî (1412) vefât etmiş, yerine Muzaḥḥar adlı birisini bırakmış. Yazı ve imlâ kötü. Hierî XI. yüzyıla (XVII) âit bir mecmûa.

Baş : نوش نیش و لطف قهر عالی عین الم
بو رموزک سرقی فهم اتمین نادان اولا

(1. b)

Son : کنی اولدرب کن درلدن بن سنک بولکا دُنم عجب می

Cilt

816

3994

بحری

Bahri

Sâz-ı 'İrfân

(؟ ساز عرفان)

Türkçe

Cilt eb'adı : 17 x 12

Yazı eb'adı : 12.3 x 8.9

Kâğıt kaplı mukavva ciltli. Yazı harekeli nesih. 30 yap. Her s. de 13 satır var. S. kenarları ve mısra' araları surh cetvelli. Bütün eser, "Mef'ûlû fâilâtü mefâilü fâilât" vezninde. Başta, "ی" kaafiyesiyle 81 beyitlik bir başlangıç var. Bu kısımda zuhûrdan, a'yân-ı sâbiteden, sıfatlardan, ahadiyyet ve vâhidiyyetten bahsediyor. Başta, kitab adı mâhiyetinde şu beyt var:

ساز عرفان وفا زاد طریق اولیا روح افزا باشد و قانون بزم انبیا

Bu beyte nazaran risalenin adı, ihtimâl "Sâz-ı 'İrfân" dır. İlk kısımdan sonra hemzeden başlayıp "lâm-elif" de dâhil olduğu hâlde "ی" harfine kadar birer kıt'a ile aynı bahisleri tekrarlıyor. Bu kısmı müteâkib,

سوز و نیاز آرتر کوز سوز سازدن

صنعه و فاء رازر همین ساز و نازدن

یل سوز رازر بحر کُپک آکه سوزو ساز

بحریه اوی بحره طلب استنه رازدن

kıt'ası var (11. b). Sonra ilk kısım gibi gene "ی" kaafiyesiyle 49 beyitlik bir kısım başlıyor. Bu kısımda ayn ve gaybden, akl-ı küll'den, levh ve kalemden, kitâb-ı mübinden bahsedip "rubâî" dediği kıt'alara geçiyor. Aynı tarzda bütün harflerden

Son : پس سوز مختصر گر کندر تطویل کلام ایلمنک فائده سی یوقدر والسلام
(39. b)

(Bu risâle, Maṭnawî'nin ilk 18 beytindin şerhidir; şârihi belli değildir. 2178 No. da kayıtlı mec. da da vardır.)

III) Risâla-i uşûl-i Tarîkat wa bay'at-i Ḥadrati Mawlânâ. Türkçe.

Baş : بسم ... الحمد لله رب العالمین ... اعزّ اخوان بلک واکاه اولک
که سلطان العاشقین و خاقان المعشوقین مولانا جلال الدین رومی حضرت تارینک
عاشق صادق مریدارندن بر طالب راه حقیقی ...
(39. b)

Son : واقعا شمدیکه حالده بر طریق یوقدرکه مثنوی شریف ایله ایرشاد
(böyle) اولیه و حالارین و قالارین اکه تطبیق ایتمیه لر تمت الرساله ...
(44. a)

(Bu risâle, 2095 ve 2176 daki mecmualarda da var. b.)

IV) Tarîkat'al-ma'ârifin ('ârifin)'aş-Şuṭṭârîn. Türk.

Baş : بسم ... الحمد لله الذى علم الانسان ما لم يعلم ...
(44. a)

Son : از زمان ایچنده مرادکه واصل و مقصودکی حاصل ایدرسین انشاء الله
تعالی و هو احسن الخطاب و بحمدہ
(46. b)

(Bu risâle de yukarda arzedilen iki mec. da var. b.)

V) Işlâhât'aş-Şūfiyya. Türk.

Baş : بسم ... الحمد لله رب العالمین ... شیخ اسلمدن (سلمی) منقولدرکه
رحمة الله عليه حقایق التفسیرده ...
(46. b)

Son : مارا سخن بی قدمان کی برد از راه رفتیم بمیخانه توکلت علی الله
(47. b)

(Bu da 2176 No. daki mec. da var.)

VI) Risâla-i 'Abd-Allah-ı Anşârî. Türk.

Baş : بسم ... اما بعد شویله بلکم خواجه عبدالله انصاری علیه رحمة
الباری ایدر درویش اولدرکه ...
(47. b)

Son : وهر کیم که بوسکر مقای بلمدی اکا خرقه کیمک و کیدرمک
روا دکلدر زیرا مقلددر محقق دکلدر والله اعلم بالصواب
(53. b)

(Bu da aynı mec. da.)

VII) Risâla. Türk.

Baş : بسم ... بعد هذه اربعون حديثاً فضل الفقراء الصادقين ...
(54. a)

Son : وادخلوه الجنة صدق رسول الله وصدق حبيب الله يبنى سلطان
(54. b)

(Aynı mec. da. Burda noksanıdır. 2176 No. da, 33. a sonlarında bitiyor; fakat o da noksan.)

VIII) Kitâb-ı su'âl (u) cawâb. Türk.

Baş : بسم ... عبدالله بن سلام حضرت رسالته صورت کیم یا رسول الله
رسولسن ویاخود نبی من
(55. b)

Son : یدى عرشدن فرشدکن یردلشی کون یقردی ددی والسلام علی
الدوام تمت بعون الله تعالى
(Bu risâle yeni bir yazıyledir; ketebesı yok.)

Cilt

4004

818

مجموعه

Mecmû'a

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 23 x 16

Yazı eb'adı : 16.4 x 9.5 (İlk risâleye göre)

Kenarları ve sırtı meşin, üstü ebrî kaplı mukavva cilt. 68 yap. İlk risâlede, her s. de 19 satır var; mütebâkiy kısmında muhtelif.

I) Hz. Peygamber'in hayâtına âid dâstânî bir risâle. Mensûr ve türkçe.

Baş : بسم ... اما بعد زمان اوائلده شام ولایتنده فاطمة شامیه دیرلر
بر مالدار خاتون وار ایدی
(1. b)

Son ve târih: اورادن دونوب گندیلر مکهدن مدینه به هجرت ایتدیلر والسلام تمت
فی ۱۹ جانی وقت العصر من یوم چهارشنبه سنه ۱۲۶۰
(44. a)

II) İbrâhîm b. Adham dâstânı. Manzûm, türkçe.

Baş : بسم... ینه گلدی گوکلومه بر سوز دخی
سویایم بن دکار ایسک ای اشئ
(46. b)

Son ve târîh : فاعلات فاعلات فاعلات سوز دوکندی باقیات الصالحات
تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب فی ۱۵ م ۱۲۵۷
(56. b)

III) İsmâ'îl P. e âit bir dâstân. Manzûm, türkçe.

Baş : شویلدکم تفسیر ایچنده خلیل بلورهردی دؤن کون ای جلیل
(57. b)

Son ve târîh : اوقیانی دکلیانی یازدی رحمتکله یرلغاغل یا غنی
تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب وحسن التوفيق والله اعلم
بالصواب فی ۲۳ ذ سنه ۱۲۵۶
(61. a)

IV) Hz. 'Alî'nin bir ejderhâyı öldürmesine âit dâstân. Manzûm, türkçe.

Baş : شاه مردان امیر المؤمنین انوک ایچون اندی قرآن مبین
(61. a)

Son : سوزلریمز معنیدر آکلاینه بو سلیمان سوزیدر دیکلینه
.....
فاعلات فاعلات فاعلات ویر محمد روحنه چوق صلوات
(65. a)

(Bu şiirlerin hepsinin edâ ve müeddâ bakımından Sulaymân adlı birisine âid olduğu söylenebilir)

او شاداین اژدهای کورز یله
.....
عمر ایدر بن دخی وارم بیله
.....

مصطفی ایشیدوب (ایشیدوبن) قلدی طکئا

gibi sözlere bakılrsa nihâyet hicri XI. yüzyıla (XVII) âid olması muhtemeldir. 65. b - 66. a da Fathıyya duâsı, 66. b de "هذا الايات من رسالة سيامي رحمة الله عليه" başlığıyla manzum ve tıbbî âit mesnevî tarzında bir şiir, 67. a - 68. b de Sultan Mahmûd'un vefâtıyla 'Abd'al-Macîd'in tahta geçmesine (1255 H. 1839) dâir Fahmî adlı bir halk şâirinin destanı var.)

Cilt eb'âdî : 19.8 x 13

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Sırtı ve kenarları meşin, üstüne ebri kaplanmış, miklaplı mukavva cilt. 11 yap. Satırlar muhtelif.

I) ؟ مرشد الطالبيين : (1. b - 85. b)

Noksan olan bu eser in 1. b - 10. b yaprakları güzel bir ta'hykle yazılmış. 11. a - b ayrı bir ta'hykle. 12. a - 13. b nesih. 14. a - b, 11. yaprağı yazanın yazısıyla. 15. a - 24. b evvelki nesih yazıdan başka bir nesihle. 25. a - 49. b, 12. a da başhyan neshe benzemekle beraber aynı yazı değil. 35. a - 54. b, ilk ta'hykten başka bir ta'hyk. 55. a - 62. b tamâmiyle ayrı bir nesih. 63. a - 72. b, 11. yaprağı yazan zâtın yazısı. 73. a - 79. b ilk yap. ların ta'hykiyle yazılmış. Son yap. ta 2. satır, « والله اعلم بالصواب » sözünü bitiyor. 80. a da, « نجه خيال مشاهد ايدوب » diye başhyan s. büsbütün ayrı bir nesih. 81. a - 84. b, 35. a da başhyan ta'hyka benziyor. 85. b de kitap, tamamlanmadan bitiyor. Bu suretle « مرشد الطالبيين » yedi elden geçmiş, yedi ayrı yazıyla yazılmış. 13. b den sonra noksan olduğu gibi 29. a nın sonuna da, buradan itibaren bir-iki eczânın zâyi' olduğu ve bu nüshanın istisnâh edildiği nüshada da bu noksanın bulunduğu, başka bir nüshanın da mevcut olmadığı kaydedilmiş. 80. a dan 85. b sonuna kadar olan kısmın, 29. a da biten kısma âid olduğu, yâni Sinan Dede'nin hâl terc. e âit bulunduğu muhakkak. Bu bakımdan 79. a da biten kısmın, kitabın sonu olması ıktizâ eder.

Kitap iki kısımdan meydana gelmiştir. 1. kısmı, 1. a - 29. a da ve 80. a - 85. b dedir ve bu kısım, Sinan Dede'nin hayâtına âittir. 2. kısmı, 29. b - 79. b de olan ve Sinan Dede'nin müşâhedâtını ihtivâ eden kısımdır. 1. kısım, târihi bakımdan değerlidir.

1. b de, « تاريخ وفات شيخ محمود ائدى مشويخون » başlıklı dört beyitlik türkçe bir kıt'a var. Bu şi'r in son mısra'nın târîh olması âcib ederse de değildir. Târih mısra'ı sanılan « طورسون كوكده بولنر آغلون » dır ki 688 eder. Bundan önceki « قلدى ينه عزم گلزار چنان » mısra'ını eklersek yekûn, târihi aşar. Bu bakımdan bu dört beyitlik şiir, târih değil, mersiye-günâ bir kıt'adır.

Kitap, « اسرار الہی بیل و آکاه اولکه شیخ حضرت ستان دده ابن الیاس صوفی... » diye başladığından anlıyoruz ki Sinan Dede'ye mensûb birisi tarafından yazılmıştır. Mahmud Dede'ye, Sinan Dede'ye değil, onun oğlu Abdüllâtîf'e intisâb ederek onbeş yıl hizmet ettiğini, ondan sonra da onun kardeşi Abdülkerim'e bey'at edip onyedi yıl da onun hizmetinde bulunduğunu, onun da 983 te (1577) vefâtı üzerine kendisinin mesnevî-hân olduğunu bildirir (2152 No. da kayıtlı Tarcama-i Tveâkıb'ın

izâhına b.). Buna nazaran Mahmud Dede 951 H. de (1544) Abdüllatif'e intisâb etmiştir; bu kitabı yazansa bizzât Sinan Dede'ye müntesiptir ve onun târih-i hayatını, bütün husûsiyetleriyle tesbit etmektedir. Bu bakımdan "Murşid'at-Tâlibîn", Mahmud Dede'den önce yaşayan biri tarafından ve 951 den önce yazılmıştır. 10. b de, "مرحوم سنان دده نوراً در مرقه بیوردی" kaydından da (satır. 8-9), Sinan Dede'nin vefâtından sonra yazıldığı anlaşılmaktadır.

Bu nüshayı yazanların hemen hepsi bilgisizdir ve nüsha, imlâ hatâlarıyla doludur. Meselâ "اطالة لسان", "اتالة لسان" (4. b), "ارادت", "ارادت" (11. b), "طاری اولوب", "طاری اولوب" (12. a), "ذبیحه شروع ایلدیر", "ذبیحه شروع ایلدیر" (18. a), "انایت", "انایت" (43. b), "حاجی بکشان", "حاجی بکشان" (65. b) tarzında yazılmıştır. Bu örnekler, alabildiğine çoğaltılabilir.

Eserde, dâmâdı Engerek İbrâhîm'in 944 te (1537-1538) Edirne'de vefât ettiği ve Sinan Dede tarafından techiz ve tekfin olunup defnedildiği mukayyet olduğuna göre (22. a), Sinan Dede'nin, bu târihten sonra Konya'ya gittiği ve orada 951 den önce vefât ettiği anlaşılmaktadır. Sayın Necati Elgin, çelebilerden olup 1964 te vefât eden Hidâyet-zâde Mustafa'dan, Sinan Dede'nin, Hadîkat'al-Arwâh'ta Hıdır-İlyâs kapısı önünde medfûn olduğunu ve mezar taşının bulunduğunu duymuş, fakat araştırmasına rağmen bulamamış.

Eserin bilhâssa târihi kısmında, Konya'da Sultan Selim Câmi'inin yapılması, câmi'e imâret-hâne ve tâb-hâne (tabh-hâne) inşâsı, dergâha Tutlu suyunun vakfedilmesi, kubbelerin kurşunlanması, harem, ihâta divariyle çevrilmesi hakkında bilgiler bulunduğu gibi ayrıca devrinin birçok zevâtının hayatları ve meselâ Hâcî Bayrâm-ı Wallî'nin (833 H. 1429-1430) halifesi Amîr Sikkînî'nin (880 H. 1475-1476) halifesi Bünyâmîn-i Ayâşî'nin (929 H. 1523), Konya hüsârında mahbûs iken Sinan Dede'nin recâsiyle itlâkı (Melâmilik ve Lmelâmililer adlı eserimize b. S. 40-43) ve Dîvânâ Muḥammad Çalabî'nin (951 H. den, 1544, sonra) Konya'da bulunuşu ve meşrebi hakkında çok değerli bilgiler vardır (Necati Elgin'in Anıt Mec. da "Konya Müzesi yazmalarından Murşidüt-Tâlibîn" adlı makalesine de b. No. 20-21; Konya — 1957; s. 15-23.).

Baş : بسم الله... اسرار التبی بیل و آگاه اولکه شیخ حضرت سنان دده ابن الیاس صوفی القنوی المولوی ...

(1. b)

Son : مکة شریفه دین شرفها الله شام شریفه کالدم دیو بیوردیلر ائدن (مدینه : Kâşife)

(85. b)

II) هذا مناقب حضرت مولانا قدس سره Hâzâ Manâkıb-ı Ḥaḍrat-i Mawlânâ (Tawcâkib terc. den telhis. Türkçe).

Baş : نیر اعظم صمدی که هزاران هزار شمس فلک چهارم...

(76. b)

Son : واجمانی نوراً یا نور النور برحمتک یا ارحم الرحمن وصلی الله...

(113. a)

(Yazı harekeli nesihdir ve ayrı bir yazıdır. Fasıllar surhla yazılmıştır.)

Cilt

820

4006

فریدون احمد سپسالار

Farîdân Ahmâd Sipah-sâlâr

Risâla-ı Sipah-sâlâr ba Manâkıb-ı Ḥudâvandgâr

(رسالة سپسالار بمناب خداوندگار)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 21 × 14

Yazı eb'âdı : 14.3 × 9.2

İlk kapağı kopmuş, miklaflı, üstü ebrî kaplı ciltli. Yazı ta'hiyk. 67 yap. Her s. de 19 satır var. Âyetler, hadisler, dikkati çekmesi gereken sözler, bab ve fasıllar surhla yazılmış. Sonndan, bu metinden olmamak üzere 68. yap. kopmuş ve buna dâir Müze Müdürü Mehmet Önder, Öğretmen Necâti Elgin ve Müze Memuru Ali Divlekçi imzâlarıyla, evvelce kopmuş bulunduğunu belirten 27.II.1956 târihli bir zabıt varakası tanzim edilerek sonuna konmuş.

Baş : حمد بی حد واحدی را جلّ جلاله که...

(1. b)

Son ve ketebe: و بزّی اهل فقر در آورده بحلقه اولیا دعوت نموده است تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب فی شهر رجب سنه ثلث وتسعين وتسعائه كتبه الفقير درويش... (Silinmiş; yalnız sondaki) okunabiliyor.)

(67. a)

(2111 No. daki mec. nin II. kitabına, C. A. Storey'nin "Persian Literature" üne b. Volum 1, PART 2; Londra — 1953; s. 221.)

Cilt

821

4008

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdı : 22 × 16.2

Yazı eb'âdı : 17.3 × 11.5

Üstü bez kaplı, köşeleri ve sırtı meşin mukavva ciltli. 22. yap. Her s. de 15 satır var. Yazı nesih. Başlıklar surh. S. kenarlarıyla misra' araları surh cetveli.

I) حلیه چهار یار گزین Cavri İbrâhîm: جوری ابراهیم
Türkçe manzûm.

Baş : منت الله که بوجه کمال آدمه قیلدی عطا حسن جمال

(1. b)

Son : قلم ناظم پاکیزه کلام ویردی بیک اللیده بو نظمه نظام

1065 H. de (1654 - 1655) vefât eden Cavrî'nin bu mesnevisinde, 4. b den sonra bir forma yoktur. Sonunda da noksan var.

II) حوری Cavrî: حلیه عشره مبشره Hilya-i 'Aşara-i Mubaşşara.

Baş : حمد او بیمنت اولان مولایه حمد او خلاقی جهان پیرایه
(5. b)

Son : کیم ایدرسه نظر ایتدکده دعا ایدله دلشاد ایکی عالمده خدا
(13. a)

III) حلیه پاک : Naşî Dada (1254 te; 1741; Kahire'de Mevlevî şeyhi) : حلیه پاک : مولانا الملقب بملا خنکار قدس سره (حلیه مولانا) mulâkkaḥ bi Munlâ Hunkâr (Hilya-i Mawlânâ). Türkçe. Man.

Baş : حلیه سین حضرت مولانا نک دکلہ پیرایه سین اول سلطان (ک) :
(13. a)

Son : التیوز یتمش ایکسینده بناز ایلدی باغ بهشته پرواز :
(15. b)

(13. a da 11 beyit var; son kısmı boş; 14. yap. da boş bırakılmış. 15. a da,

انخالیکجه ایدردی رفتار که اودر خلق حبیب مختار
beytiyle başlıyor ve aynı yap. ın b yüzünde bitiyor.)

IV) حلیه انبیا : Naşî Aḥmad (1085 H. 1674) : Hilya-i Anbiyâ'. Türkçe. Man.

Baş : منت اللہ که باصد اجلال اولدی آدم علم افراز جمال :
(16. a)

Son : بودر امتید نشاطی حزن که اوله خیر احسانه قرین :
(22. a)

(Bu manzum eser, 1312 de 1st. da basılmıştır.)

حسین کشمیری

Husayn Kaşmiri

Hidāyat'al-a'mā

(هدایة الاعی)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 20.5 × 13

Yazı eb'adı : 14 × 6.5

Sırtı meşin, şemseli, yeşil zemin üzerine lake ciltli. 260 yap. Her s. de 13 satır var. Yazı mâverâunnehir ta'lıyıkı. Metinde ve kenarlarda tashihler var. 22. b, 62. b, 72. b, 155. a, 211. b, 243. a ve 161. yaprak, yazılmayıp boş bırakılmış; fakat eser noksan değil. Tasavvufa dâir olan bu eserde Bahâ'addîn-i Nakş-band'den bahsedildiğine (Meselâ 65. b, 115. a) göre müellif, Nakş-bendiyye tarikatinden olacak. İçinde "Husayn" mahlaslı şiirler var ki bunlar, kendisinin. Ancak "راشدین" i, "راشدین" (44. a), "ورس" yi (137. a) yazdığına göre de bu kitabın, müellifin elyazısı olması düşünülemez. Husayn Kaşmiri, bilhassa Abū-Ḥanīfa'yı çok övmekte, hattâ "Abū-Ḥanīfa ümmetimin sıracıdır" hadis-i mavzû'unu dahi zikretmektedir (64. a. Bu mavzû' hadis için Calâlad-dîn 'Abd'ar-Rahmân Suyûlî'nin "al-La'âlî'l-maṣnû'a fi'l-Aḥādîs'al-mawcûdâ'a" sına b. Mısır; Mat. Adabiyya — 1337 H. c. I; s. 237 - 238). Kitabın sonunda, kendisini «شادروان حضرت غوث الثقلین حضرت مخدوم شیخ همزه کشمیری» diye tavsif ettiğine göre Husayn, "Ham-rah" tahallus eden bir şeyhin müridi, yahut halifesidir. "Farhang-i Şuḥan-varâû" Husayn-i Kaşmirî'nin adının Husâmad-dîn olduğunu yazmakta ve hicri XII. asırda yaşadığını (XVIII) bildirmektedir (s. 164).

Baş : بسم... الحمد لله الذى خلق السموات والارض وجعل الظلمات
والتور...

(1. b)

Son : حضرت مخدوم شیخ همزه کشمیری بدعاى خير وسلامت وامان
تندرستی عجیب الدعوات مقاصد کونین مرادات درین انها باجمع کافه
مسلمین (?) نماید اللهم اغفرلى ولوالى ديه (böyle) والجمع المؤمنین
والمؤمنات...

(259. b - 260. a)

موفق الدين ابوالبقاء يعيش بن علي بن يعيش النحوي
Muceffak'ad-din Abū'l-Bakā' Ya'îş b. 'Alî b.
Ya'îş'an-Nahwî (643 H. 1245 - 1246)

Şarh'al-Mufaşşal

(شرح المفصل)

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 26 × 17

Yazı eb'adı : 20 × 12

Ortası hendesi şekillerle müzeyyen dâirevi şemseli, dört köşesinde rubu' dâire şeklinde ve ortadaki şemse tarzında köşebentler var. Ortası sekizli, iç içe geçme Selçuk tarzındaki müsellesi yıldız motifli, kenarları zencirek cetveli, mıklabı kopmuş harap, fakat fevkalâde güzel Selçuk cildi (Bu motif, Karatay çinilerinin tezyînânının aynıdır). 229 yap. Her s. de 25 satır var. Yazı harekeli Selçuk neshi. « قال صاحب الكتاب، قال الشارح » gibi sözlerin bâzıları surhla, çoğu, yazıdan ayırdedilmesi için sülûsle yazılmış. “فرد” lar da böyle. Kürrâseler (formalar), s. kenarlarında “رايه، خامه” tarzında mukayyet.

Şârih, dibâcede, şerhini Şalâh'ad-din Ayyûb'nin oğlu Abû'l-Muzaffar Gâzî (613 H. 1216 - 1217) adına yazmıştır (1. b - 2. a). Gene dibâcede, “Al-Mufaşşal” şâibî Câr-Allah Abû'l-Kâsım Maḥmûd b. 'Umar'az-Zamaḥşarî'nin hâl terc. den kısaca bahsetmekte ve 467 recebinde (1075) doğup 538 yılı, arafe gecesinde (1144) vefât ettiğini bildirmektedir (2. a). Bu şerh, 668 şa'bânının 20. günü (1270) yazıldığına göre şârihin vefâtından 25 yıl sonra istinsâh edilmiştir (2728 No ya ve diğer şerhlerle hâşiyeler için Kasf'e b. II, s. 1775).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وهو حسي عليه توكلت قال الشيخ الامام
الفاضل الكيل العلامة بقية المشايخ لسان الادب وترجمان العرب فريد
دهره المفيد موفق الدين ابوالبقاء يعيش بن علي بن يعيش النحوي تغمته
الله وضوانه واسكنه اعلى غرف جنانه احمد الله الذي بدأ بالاحسان
واحسن خلق الانسان ...

(1. b)

Son ve k.: فان غريت الحال من الدلالة لم تجز الحذف ثم الجز الاول والله
الحمد والمنته ويتلوه في الجزو الثاني في البدل على يد اضعف عباده وارجاهم
لثوابه ابو بكر بن ابي الفضل ... لعشرين من شهر شعبان المبارك
سنة ثمان وستين وستميه ...

(229. a)

Leipzig'de 1876 - 1886 da T. lahn tarafından müteaddid nüshalar karşılaştırılarak bastırılmıştır (Al-Mu'cam'al-Maḥbû'ât, I, s. 288).

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'adı : 19.4 × 14

Yazı eb'adı : Muhtelif

Sırtı meşin, üstü ebri kaplı, mıklaplı mukavva cilt. 159 yap. Sahifelerdeki satırlar ve yazı da muhtelif.

I) Kıt'alar, atasözleri (23 beyit. Arap. Baştan 13 beytin altlarına surhla türkçe terc. i yazılmış. 13. beyit siyah mürekkeple ve ta'hiyle. Yazı neshi).

Baş : تعلم يافى فالجهل عار ولا يرضى بها الا الخار
(1. b)

Son : الا العداوة من عادك عن حسر كل العدا وقد يرجى ازلتها
(9. b)

II) Bâzı hadis ve fıkha âit Hidâya, Nihâya gibi kitaplardan mes'eleler (10. a - 15. a)

III) تعليم المتعلم لتعلم طريق العلم Burhân'addîn'az-Zarnûcî: برهان الدين الزرنوجي Ta'lim'al-muta'allim li ta'allumi tarîk'al-'ilm. Arapça. Yazı neshi. Fasıllar ve “شعر” gibi sözler surhla yazılmış; vezinler de kenarlara surhla kaydedilmiş. Burhân'addîn, 593 te (1196 - 1197) vefât eden Hidâya şâhibinin talebesindendir III. Murad zamânında İbni İsmâ'il tarafından şerhedilmiştir; bu şerhin Nev'î'ye âid olduğunu söyleyenler de vardır; 996 H. de (1587 - 1588) bitirilmiştir. O.M. bu zâtın adını Niyâzi İsmâ'il diye alıyor (II, s. 48). 887 de (1482) vefât eden 'Abd'al-Macîd b. Naşûb h. İsrâfil, bu kitabı türkçeye çevirmiş ve adını “İrşad'at-Tâlibîn” koymuştur (aynı, I, s. 354. Kasf; I, s. 425).

Baş : بسم ... الحمد لله الذي فضل بنى آدم بالعلم والعمل على
جميع العالم ...

(15. a)

Son ve kebbe: ولابد من ان يتعلم شيئاً من الطب ويتبرك بالآثار الواردة في
الطب الذي جمعه الشيخ الامام ابو العباس المستغفرى رحمه الله تعالى
في كتاب المسمى بطب النبي صلى الله عليه وسلم يوده ويطلبه والحمد لله
رب العالمين ... سنة ١١٢٠

(61. a)

Ta'lim'al-muta'allim, Leipzig'te 1838 de, Muşidâbâd'da 1265 te, Kazan'da 1901 de, sonunda kısa bir şerhle Tunus'ta 1286 da, Tunus basımı esas tutularak 1292 de İst. da, 1898 de Kazan'da, 1300 ve 1307 de Mısır'da basılmıştır.

IV) (حافظ) İsmâ'îl Nâzîf (Hâfîz) : اقلید السَّعَادَة : İkîlîd'as-sa'âda (Kasîdai Bur'a'nın terc. Manzûm.) Her beyit üç beyitle terc. edilmiş. Türkçe. Terceme târihi 1212 zılka'desinin 15. günü (1797). Yazı harekeli ve kötü bir nesih. İmlâ yanlışları çok. Manzûmede de arûza hâkimiyet yok. Kasidenin beyitleri surhla yazılmış. O.M. II. c. te, notta bu zâtı anyorsa da vefât târihini ve hâl terc. i veremiyor (s. 481).

بسم ... الحمد لله المستحق للتقديس والتعجيد ... اما بعد :
فيقول الفقير الى الله الملك الغني التقدير السيد اسمعيل النظيف بن محمد
الاقحصار الماروخاني ...

(62. b)

امن تذکر جبران ...
خاطرمی گلیدیگندن اول نگار آشنای
ذی سلمده ساکن اولان یار محبوب خدا
(64. a)

Son ve k.: بونی یازدم اوقونیرلر ایدهلر هر دم دعا
تاریخی بیک ایکویز اون ایکسندل ای شها
ماه ذی القعدة نك اون بشنده کونی ثالی در
وقت ضعی قریره یایا منسوب بالمغنا
کتاب ... الحافظ حسین بن مصطفی المعروف بآبجی شیخ بن مصطفی
افندی بن الحاجی حسین ... ابتداء جمادی الآخر من سنه ۱۲۲۳ ثلثة
عشرون بعد المائین والف ...
(84. a)

V) Muḥammad b. Sulaymān b. Abū-Bakr'al-Cazūlî (al-Şarîf'al-Ḥasanî. 870 H. 1465 - 1466):

Dalâ'il'al-hayrât. Arap.

Güzel ve harekeli bir nesih. Dikkati çekmesi gereken yerleri surhla yazılmış. İlk iki s. nin kenarları altın ve surh cetvelle, öbür s. ler surh cetvelle çerçevesi. 97. b - 98. a da Markad ve Minbar-i Nabî'nin altınla resimleri var; resimler altın ve yeşil çerçevesi.

Baş : بسم ... الحمد لله الذى هدانا للإيمان والاسلام ...
Son ve k.: حتى اعرفك حق معرفتك كما ينبغي ان تعرف به وصلى الله على
سيدنا محمد خاتم النبيين وامام المرسلين وعلى آله وصحبه وسلم تسليماً

والحمد لله رب العالمين وقد وقع الفراغ على يد الفقير ابراهيم الحمدي
الشهير بكاتب المرحوم بمرقس احمد كتحدا مستحفظان غفر الله له ...
بتاريخ ثالث ذى القعدة عام اثنين وثلاثين ومائة والف ...
(157. a)

158. b - 159. a da, "دلائل اوقودقه بو دعاء اوقيه تمامته" başlıklı bir duâ var. Dalâ'il ve şerhleri için Kaşf'e b. I; s. 759 - 760. Bu eser, İst. da 1264, 1273, 1275 te, Mısır'da ve Hindistan'da müteaddid def'alar basılmıştır (al-Mu'cam'al-Maḥ-bū'ât; I, s. 697).

Cilt

825

4018

?

Şarf'a dâir bir kitap

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 17.5 × 13

Yazı eb'adı : 11 × 8.5

Mukavva ciltli, mıklaph. 105 yap. Her s. de 11 satır var. Yazı ta'lyk.

Baş : بسم ... فاقول لما كان من الواجب على كل طالب ...
(3. b)

Son : وحسنة او قبيحة او غيرها النوع وكذلك البواقى والله اعلم بالصواب
حرره ... سلطان احمد بن جان احمد فى تاريخ سنه (rakam konmamış)
(105. a)

2. a - b de III. Selim devrine ve Afyonkarahisarı dergâhına âit bir duâ-gü duâsı var. 3. a da, "وقفت هذا الكتاب لاولادى واولادى فان انقرضوا نلما مدينة قونية وانا" vakfiye yazısı mevcut. 5. a, 5. b, 29. a, 34. a, 39. a, 40. b, 46. a, 47. b, 58. b, 59. a 60. b, 66. b, 67. a, 89. b ve 90. a da kendi adını, elyazısıyla "وقفت احمد الكوسج" diye belirtmekte. Hadikat'al-Arwâḥ'ta, türbenin arka tarafında yatan ve mezar taşında 1191 târihi bulunan Tırabzonlu Aḥmad, bu zât olamaz. Tuḥfa-i Ḥaṭṭâ'tîn de Antalya'lı olup "قصر جنات فردوس" târihinin gösterdiği 1194 te vefât eden Aḥmad b. Ḥasan (Köseş Aḥmad) da bu zât değildir; hem doğum yeri, hem vefât târihi uymadığı gibi bu nüshadaki vakfiye yazıları da bir hattât yazısı olamaz. Üç Ahmed kaynaklarda birleştirilmiştir (İbnül'Emin Mahmud Kemâl'in hazırladığı Tuḥfa-i Ḥaṭṭâ'tîn; İst. Devlet Mat. 1928, s. 65 - 66. 2912 No. ya da b.).

عماد الدین ابو الطاهر اسمعيل بن تاج الدین محمد بن احمد بن سعد
بن احمد بن الاثير الشافعي

*'Imād'addīn Abū't-Tāhir Ismā'il b. Tāc'addīn Muḥammad b.
Ahmad b. Sa'd b. Ahmad b. 'al-Aṭīr'aṣ-Şāfi'ī (696 H.
1296 - 1297)*

İhkām'al-aḥkām fī şarhi 'Umdat'al-Aḥkām 'an
Sayyid'al-anām

(احكام الاحكام في شرح عمدة الاحكام عن سيد الانام)

— I. cüz —

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 25 × 17

Yazı eb'adı : 19.5 × 11.5

Mukavva ve yıpranmış ciltli. 188 yap. Satırlar muhtelif. Yazı nesih. 49. b sonuna kadar ayrı bir yazı. 50. a dan 187. b ye kadar eski yazı. 188. yap. gene baş taraftaki yazıyla. Noksan olan kitap, sonradan tamamlanmış. 'Umdat'al-aḥkām, şerhte belirtildiği gibi Taḳıyy'addīn Muḥammad b. 'aṣ-Şayḥ Abī'l-Ḥusayn 'Alī b. Vahab'al-Kuşayrî'nindir. 826 rabîulevvelinin 14. günü (1423) istinsâh edilmiş bir nüshası, İst. Üniv. K. de arap. yaz. da, 1687 No. dadır. Dahlî tab'ının sonundaki takrizde müellifin adı, 'Abd'al-Ganî b. 'Abd'al-Wāhid b. 'Alī b. Masrūr b. Rāfi' b. Ḥusayn b. Ca'far Taḳıyy'addīn Abī-Muḥammad'al-Maḳdīsî diye geçiyor (s. 127). Kaşf, 'Umda sāhibinin adını, Abī-Muḥammad Taḳıyy'addīn 'Abd'al-Ganî b. 'Abd'al-Wāhid b. 'Alī olarak almakta ve 600 H. de (1203 - 1204) vefât ettiğini kaydetmektedir (II, s. 1164 - 1165).

Baş : بسم . . . قال الشيخ الاجل الفاضل الكاتب البليغ تاج الدين
ابو الطاهر اسمعيل . . . الحمد لله منور البصائر . . .

(1. b)

Son ve k.: وهو مجاز التشبيه تشبيهاً للمعنى العظيم بالجسم العظيم تحت وبالخير
عمت الجزء الاول . . . وكان الفراغ من تكملة وتصحيح قديمه ومقابلته
في يوم الاحد المبارك لتسع خلون من ربيع الاول من شهر سنة ١١٠٨
على يد كاتبه الفقير الى ربه القدير محمد بن ابراهيم الشهير بابن العزلى
الشريف . . .

(188. a)

İlk yap. ta, arapçası gayet bozuk bir ibâreyle, Konya'ya gelip bir müddet oturan Yemen'li Ahmed oğlu Muhammed adlı birisi tarafından, Pir Mehmed Paşa

سعدى شیرازی

Sa'di-'i Şirāzī (691 H. 1292)

Gulistān

(گلستان)

FARSA

Cilt eb'adı : 19.2 × 13.4

Yazı eb'adı : 12 × 7.7

Yeşil bez kaplı, mıklaplı ciltli. 212 yap. Her s. de 9 satır var. Yazı nesih. Her satırın altında ince bir ta'lyikle türkçeye tercemesi yazılı. Tercemelerin satırları da sayılırsa s. de 18 satır mevcut "حکایت، بیت، شعر، لطیفه" gibi sözlerle baplar surhla yazılmış. Terceme 188. b sonunadek devâm ediyor. Birçok yerlerde hâşiyeler olduğu gibi metinde de düzeltmeler var. Metin, altına tercemeleri yazılacak tarzda istinsâh edilmiş. Tercemelerin, Muḥammad Sa'id Hamdam Çalabî'nin (1298 H. 1881) olduğuna kesin kanâatım var. Nüshada ketebe olmamakla beraber kâğıt ve imlâ bakımından XII. asr-ı hieriye âit (XVIII).

Baş : بسم . . . منت خدای را عز وجل که طاعتش . . .

منت خدایه در که اول عز بر در جلیل در که اول خدایه طاعت

(1. b)

Son : بر رسولان پیام باشد وبس
گر نیاید بگوش رغبت کس
یا ناظر آیه سل بالله مرحة
على المصنف واستغفر لصاحبه
من بعد ذلك غفراناً لكاتبه
اطلب لنفسك من خير تريدها

تمت

تمام

(Sondaki arapça küt'a, metinden değildir; yazana âittir ve bu küt'anın, kitapların sonlarına yazılması bir gelenek hâline gelmiştir. M. Sa'îd Hamdam Ç. nin yazdığı 2521 No. da kayıtlı "Gulistân" ın sonunda da bu küt'a yazılıdır.

Sa'dî'nin bu meşhur eseri doğuda-batıda, aşağı-yukarı 200 kere basılmıştır ve bu basımlar, Kulliyât'tan ayırılır (Gulistân'ın terceme ve şerhleri, bu kitaptan yapılan telhisler, nazireleri v.s. için Prof. Tahsin Yazıcı'nın, İslâm Ansiklopedisi'ndeki Sa'dî mad. b. cüz. 100, s. 36 - 41; bilhâssa s. 38 - 39. Biz yalnız burada, Şayh'ul-İslâm As'ad b. Sa'd'ad-dîn'in terc. sinin kendi elyazısı nüshasının, Bursa K. de, Haraçcıoğlu kitaplarında 988 No. da, Husayn b. Rustam-i Kâfâvî'nin Gulistan dîbâcesine yazdığı farsça şerhin de kendi elyazısıyla yazılmış nüshasının, aynı K. de 991 No. da kayıtlı olduğunu bildireceğiz).

Cilt

828

4026

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 22 x 13.8

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Arkası bez, üstü ebri kaplı, mıklaplı mukavva ciltli. 102 yap. Satırlar muhtelif. Yazı ta'hyk.

I) Tuhfa: تحفه Vahbî وهبى

Her s. de 19 satır (1. b - 39. a) Yazı güzel bir ta'hyk. Kenarları ve mısra' araları iki surh cetvelle çerçevesi.

Baş :

بسم ...

حمد بيهود اوكرم فرمايه كه انك نعمتيدر بيهويه

(1. b)

Son ve k.:

هزاران شكر ايدوب حقه ديدم تاريخ اتمان

بحمد الله بوزيبا تحفه وهبى تمام اولدى

(39. a)

(Târih mısra'ına göre 1192 de tamamlanmıştır.)

II) Tuhfa: تحفه Şâhidî شاعى

Yazı ta'hyk. Her s. de 16 satır var. Yazı harekeli. Sahifelerde mısra'lar, sağlı sollu, birbiri altına yazılmış; araları ayrılmamış. S. kenarları cetvelli. Her s. de 8 beyit var.

Baş :

قديم وقادر وبينا ودانا

بنام خالق حى توانا

(41. b)

Son : هر كه اخلاقه خوب و صوف اوله دولت كونين اكا معطوف اوله
وزن بودر چون رمل محذوف اوله
فاعلاتن فاعلاتن فاعلات (72. a)

III) Subhā-i Şihyān. سبحة صبيان

Harekeli ta'hyk. Bundan önceki risâlenin yazısı. S. ler aynı tarzda.

Baş : نام خدا ذکر ايدلم ابتدا منزل مقصوده اودر رهنا
(72. b)

Son ve k.: بر اثر قوت اكه قاله يادگار بر عمل قيل ساكنا اوله يارغار
قدمير (قطمير) حضرت مولانا كتبه الفخير الحقير المولوى خليل ماهر
سنه ١٢٦٨ (102. b)

Cilt

829

4028

شيخ بهاء الدين عاملی

Şayh Bahā'addīn 'Amillî (1031 H. 1621 - 1622)

Nān u Halwā

(نان و حلوا)

Farsça

Cilt eb'âdî : 19 x 12.5

Yazı eb'âdî : 12.5 x 7.5

13 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı ta'hyk. "حکایت" sözleriyle fasıllar surhla yazılmış. Muahhar devirlere âit bir nüsha (Müellifin hâl terc. ve diğer eserleri için Rayhânâ'ye b. II, s. 382 - 396).

Baş :

بسم ...

ايها اللاهى عن العهد القديم ايها السأهى عن التهج القويم

(1. b)

Son : يا هائى اتخذ قلباً سواه فهو ما معبوده الا هواه

(Nān u Halwā, İst. de Mat. Amire'de 1268 ve 1283 te basılmıştır.)

Cilt

830

4030

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 24 x 12

Yazı eb'âdî : 16.7 x 5.8

Üstü bez kaplı meşin cilt. 70 yap. Satırlar ve yazı muhtelif.

I) İbnî 'Arabî'ye isnâd edilen bir hızb. Yazı harekeli nesih. Arap.

Baş : بسم ... اللهم يا حى يا قيوم بك تحصنت فاهى

(5. b)

Son : وسلم تسليماً كثيراً بقدر عظمة ذاك يا ارحم الراحمين ...
(7. a)

II) Kasîde-i' Calcalütiyya. Hz. 'Alî'ye isnâd edilir. Aynı yazıyla. Ar.

Baş : بدأت بسم الله روحى به اهتدت الى كشف اسرار بباطنه انطوت
(7. b)

Son : مقال على وابن عم المصطفى وسر علوم للخلائق اجمعت
(11. a)

II. b - 12. a da İsmi A'zam wafkı ve bir başka wafk var.

III) Aşhâb-ı Badr'in adları

Baş : بسم ... محمد رسول الله عليه افضل الصلوات واكل التحيات
ابن كعب الخزرجى ...
(12. b)

Son ve k.: ابواليسر الخزرجى ١٢٥٢ فى شهر جمادى الاولى ١٠ يوم اثنين
(15. b)

IV) Al-Mafâtih'd-durriyya fi itbât'al-
kavâin'ad-Dariyya. المفاتيح الدرية فى اثبات القوانين الدرية

Arapça, farsçanın kavâidini ve sonunda sayıların farsçalarını muhtevî küçük
bir lûgat.

Baş : بسم ... سبحانه الذى اخلص الانسان بالنطق من عالم الجهاد ...
(25. b)

Son ve k.: رُبَّت امثلة الفارسية على وفق طبع الاقدام لتكونا هديتين لاولى
الالباب جعلها الله تعالى لهم مفتاح كلمات الاقطاب من الفقر خادم
الفقراء ابن ابى بكر السواسى مصطفى ١٢٥٠ فى ج ٢٥
(35. a)

İki risâlenin arasındaki yapraklar boş. Ketebedeki yanlışlara nazaran istinsâh
edenin, bu kitabı yazan kişi olmasına ihtimâl yok.

V) Dakâ'ik'al-Mukâşşifîn. Türk. دقائق المكاشفين: ?

Baş : ... صلوة ... اما بعد ... معظام الشيخ الكبير الولى ... الكرميات ...
والاحوال ... والطريق السليمة ابى محمد ازسید ...
(35. b)

Son ve k.: دل يك قطره را گر برشکافى برون آید ازو صد بحر کافى
قد وقع الفراغ من رسالة دقائق المكاشفين فى اليوم السبت من شهر

جمادى الاولى لسنة الثانی وخسين ومائین والف ... حرر على صدق
قادری بن محمد وهبى مولوى بن حسن نقشبندى اشعرى قنوى ...
(44. b)

(Kâdiri tarikatine intisâb usûlünü ve bu tarikatın esaslarını, 'Abd'al-Kâdir'den sonra tertiblenen siyâdet şeceresini ve kendisinin hilâfet şeceresini muhtevî bir risâledir. Wahbî'nin olması gerekir. Aş'arî-zâda diye tanınan Wahbî, 1244 te (1828) vefât etmiştir. Konya'da, Mevlânâ türbesinin karşısındaki üçler mezarlığının medhalinde sağ tarafta yatmaktadır. Hâfız divânına yazdığı şerh, 1289 da 1st. da Mat. Amire'de basılmıştır. Başlangıçtaki noktalı yerler silinmiş; okunamıyor.

VI) Uwaysî:

Zamânını tenkiyd mahiyetinde türkçe 21 beyitlik bir şiir Bağdâd'ın elden çıktığını anlattığına göre XII. asırda (XVIII) yazılmış olması gerekir.

Baş : الاى قوم اسلام بول بيليك تحقيق اولوك آگاه
ايريشور ناگهان بر گون يقين ده سزه خشم الله
(53. b)

Son : اويى چكه غم تاريخده البتده صاحب سيف
ظهور اتمك مقرر در بامر الله باذن الله
(54. a)

VII) Masdarının muhtelif ve mürekkep halleri. Lûgatler surhla yazılmış, altlarına türkçeleri ilâve edilmiş. Son kısımda türkçeler yok.

Baş : بسم ... كرد فعل ماضى بئ معلوم مفرد مذكر غائب ...
(55. b)

Son : چه غيب كرديم
(61. b)

VIII) Mısrî'nin, Yunus Emre'ye atfedilen ve

چيقدم اريك دالنه انده يدم اوزوى
misra'ile başlıyan şi'rinin şerhi. Türk.

Baş : بسم ... الحمد لله ... اما بعد يونس امره حضرتلرينك بو طقوز
غزلرين (?)
(62. a)

Son : بو قصيده اغرب الغراييدن اولوب مثلى كلمدوكتندن اتحق يونس
امريه مخصوص صدر قدس الله تعالى سره العزيز سنه ١٢٥١
(7. b)

70. a da, kenarda, 'Alî Şidkî-i' Aş'arî-i' Kunavî tarafından yazıldığı, imzâsından anlaşılıyor.

Cilt

831

4032

مجموعه

Macmû'a

Türkçe

Cilt eb'adı : 24.5 × 17

Yazı eb'adı : 18 × 11.5

Yumuşak meşin ciltli. 149 yap. Son risâle müstesnâ, her s. de 17 satır var. Yazı hareketli nesih.

I) (علی بن حسین امایی) قره Mami (Ali b. Husayn Amâsî. 875 H. 1470 - 1471) Tafsîr-i Sûra-i Yâ Sîn (Yâ Sîn'den sonra LVI. sûreden sona kadar). Türkçe.

Baş : ... الحمد لله الذي أنزل على عبده الكتاب الكريم الحكيم ...
(1. b)

Son : ولا الضالين داخی انار آزب اسلام بولندن چقمش اولمادی آمین
قبول ایت بزوم دعامتزی دیمک اولر
(116. b)

*

Eser, yâni "Yâ Sîn" tefsiri 28. b de bitiyor. Ondan sonra aynı yazıyla ve aynı üslûpla Sûrat'al-Wâkı'a'dan Kur'an'ın sonuna kadar olan sûrelerin tefsirleri var (28. b - 116. b).

Sûre adları surhla yazılmış. 1. b de surhla ve sülûsle « هذا کتاب تفسیر یس » başlığı var. Yazı, devrinin bütün husûsiyetlerini göstermekte. Hurûf-i imlâ hemen yok gibi. Meselâ: « ایدردی، سورہی، ایکنجی، ایدرار، » « ایدرلر، 1. b، سورہ، 2. a، اکنجی، 3. b، ایدرلر، 4. a، اولوی، 5. a، اوغلان، 7. b، اولوی، 7. b، یس، 7. b، » şeklinde yazılmış; mef'ûl « ی » lerі hiç yok; « سورہسن، » tarzında (2. a). Ayağa kalkmak, ayakta durmak yerine « طورلر » kullanılmakta (2. a). İstikbâl sıygaları « قلاوز » şeklinde (6. a). « یرى، » (7. b) kullanılıyor « کندوزم، » (7. a). « وریحاق » yerine « کندیمی، » « وریق » (7. b) gibi « اولشدُر، » (2. b) « طاندُر، » (2. a) « وریق » (XIV - XV) husûsiyetlerini gösteriyor. Hattâ « پیغامبرلیق » yerine « پیغامبرلک » (2. b). « Burğâzî Futuwat-Nâma » sinin telaffuz tarzını canlandırıyor (Abdûlbâki GÖLPINARLI neşri. İst. Üniv. İktisat Fak. Mec. Cilt: 15, Sayı: 1-4, Önsöz: s. 23-25). « Mikdârıne » yerine « قَدَرَنجِه، » 3. a, « önce, evvel » yerine « اوکدن، » 2. a, « yanında » yerine « قاتنده، » 2. a, « sayısınca » yerine « صاغشنجِه، »

2. a, « ile, beraber » yerine « بيله، » 2. a, « برله، » 4. a, « hitâb etmek, söylemek » yerine « آیتق، » 2. a, « derken, işte, şimdi » yerine « اوش، » 3. a, « cehennem » yerine « ویریدی، » 5. a, hattâ « gönderdi » yerine Yunus'ta bulunan « 6. a » sözleri, tamâmiyle devrine aittir. Hâsılı bu kitap, türkçenin târîhi tekâmülü ve dil târîhi bakımından gerçekten de değerli bir hazinedir.

Kitabın müellifi, « داخی مخدوم معظم صاحب السیف والقلم حاجی حضر بك، » جلای بو دعاچی ضعیف دن التماس قلديکه بونی تورکیه ترجمه ایدم که فائده سی عام اولاشیدنلر بو سورة اوقومغه رغبت ایدلر بو ضعیف دعاچی داخی اول مخدومک امرینه ... « موافقت قیلوب ... » sözleriyle eserini Hızır Bey emriyle meydana getirdiğini söylüyor. Terceme dediğine ve « fâidesi âmın ola » sözüne nazaran sanıyoruz ki arapça yazdığı eseri, türkçeye çevirmiştir. 'Ali b. Husayn-i Amâsî, İstanbul'un ilk kadısı olan ve 863 te (1458 - 1459) vefât eden zâttır. O. M. Ali'nin, Hızır Bey'in muallimi 'Alâ'addîn Çalabî olduğunu ve bu zâtin Yâsîn tefsiri bulunduğunu yazıyorsa da Kara Memî diye tanındığından bahsetmiyor (I, s. 354). Yâsîn tefsirinin bir nüshası, İst. Üniv. K. Türkçe yaz. larında 252 No. da kayıtlıdır; 44 yap. olan bu nüshada yalnız Yâsîn tefsiri vardır ve nüshamıza tamâmiyle uymaktadır.

II) سراج بن عبد الله Sırâc b. Abd-Allâh : جمع الطائف Macma' al-laṭā'if. Türkçe.

Baş : ... شکر اول تکریا که بر و قدیم دُر و ثنا اول پادشاه که ...
(116. b)

Son : پس شول کسه کیم اوقباق یازمق بلمز البتده اوقیوب (Kâşife) :
بازانه
(146. b)

İmlâ aynı tarzda, sözler aynı ve aynı yazıyla. Sonu eksik. Müellif, adını « اضعف خلق الله و احقر عباد الله سراج بن عبد الله » diye anmakta, Kur'an-ı Kerim, Tevrât, Zebûr ve İncil'de geçen, târihlerde anlatılan peygamber kıssalarından, hadislerden, pâdişahlara âit nasihat kitaplarıyla savaşlara dâir kitaplardan bu eseri topladığını, « جمع الطائف Macma' al-laṭā'if » adını verdiğini, beş bâb üzerine tasnif eylediğini bildiriyor (116. b - 117. a). Bâblar, âyet ve hadisler, « شعر، » « حکایت، » « Mişkât » den, « Durar » den, « Kimyâ-yı Saâdat » ten, « Fazâil'al-a'mâl » den, « Bahca » den nakillerde bulunuyor. Bahca, Şukr-Allâh b. Ahmâd'in 861 de (1456 - 1457) te'lif ettiği « Bahecat'at-Tawârih » olsa gerektir. Kitab, IV. bâbın 1. faslında bitiyor. Sicill'de, Fâtih devri ulemâsından olup nişancılık rûthesine yücelen ve 887 de (1482) vefât eden, « fâzıl ve mîhrir » diye övülen bir Sırâceddîn Paşa var (III, s. 10). Müellifin bu zât olması düşünülebilir.

III) Pand-Nâma, Pand-Nâma: (940 H. 1533 - 1534) İbrâhîm Gulşani kâşifi
Türkçe man. Baş tarafı eksik.

Baş : ای عطا باش خطا پوش قدیم فیض لطفک عام انعام عمیم :
(147. a)

Son ve k.: گلشنی بویند روح افزایه گوش طومر الا اولکه وار ذاتنده هوش
گرچه حق سوز تلخ اولور جاهله لیک شیریندر شکردن عاقله
ای کریم و پر کرم ای رحمنی چوق ذوالجلال
دیلرم سندن دخی هم ماه سال
خبره یازسون سرنی انک کراماً کاتبین

کم اوتباه دعادن بو کتابک کاتبین
الخط باقی والعمر فانی
العبد عاصی والرب عافی
کتبه الفقیر الحقیر راسم
(149. b)

Cilt

832

4033

سیّد مصطفی العریف بقاضی زاده
Sayyid Muştafâ'al-'arîf bi Kâdî-zâda

Murakka'ât

(مرقعات)

ARAPÇA

Eb'adı : 117 x 21.9

Hiz. Peygamber'i medheden «محمد» redifli arapça bir kasîde. İlk satır, dördüncü ve beşinci satırlar sülûle, ortalara düşen ikişer satır nesihle yazılmıştır. Yazı orta derecede bir yazıdır.

Baş : الف احن الى شفيمى فى غد

Son ve ketebe.: والله يجبر كسرنا بمحمد
تمت القصيدة مشقه السيد مصطفى العريف بقاضى زاده

سنه ١١٧٢ ماه ن

(Tuhtat'al-Hattâ'in'de, Çorum'lu olan ve babası kadı bulunan Kâdî-zâda Sayyid Muştafâ adlı bir hattat var; s. 558. Bu zâtin, 1166 da; 1752 - 1753; vefât eden Şekercizâde Seyyid Muhammed Abdürrahman'dan temesşuk ettiği mukayyet. Şekercizâde için aynı eserin 419. s. e b.)

Cilt

833

4036

عالی

'Âlî (1008 H. 1600)

Zubat'at-Tawârîh

(زبدة التواريخ)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 10 x 14

Yazı eb'adı : 14 x 9.5

Ortası şemseli, kenarları köşebentli, muklaplı, sonradan tâmir görmüş ciltli. 326 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı ta'hiy. Âyet ve hadislerle başlıklar surhla yazılmış. "Tbaka-i' taniyya"nın sonlarından başladığına göre baştan eksik. Bu eser, Kâdî 'Aqud'un (756 H. 1355) «اشراق التواريخ» «İşrâk'at-Tawârîh» i esas tutularak tevsiian tercemesidir. Kaşf, «اشرف التواريخ» «Aşraf'at-Tawârîh» diye al-maktaysa da 3. b de, 6. satırda kitabın adı «اشراق التواريخ» diye geçtiği gibi sonda 366. a da da aynı ad anılmaktadır (Kaşf; I, s. 104. Bu kitab için Sicill'e ve O.M. e b. III, s. 29; III, s. 86 - 92). 'Âlî Muştafâ, 1008 de Cidde'de vefât etmiştir. Zubda, "Hâtimat'al-Kitâb" faslında bildirildiği gibi 982 şevvâlinde (1575) yazılmaya başlanmış, 983 muharreminde (1575) bitirilmiştir (323. b). Bu nüsha, 983 safarının (1575) ikinci günü aslı nüshadan istinsâh edildiğine göre onunla aynı değerdedir.

Baş : مصطفى صلى عليه وعلى مصلية عشرأ خصوصاً اولاد وازواج :
واعام...

(1. a)

Son ve k.: وضياء فوايدى شرقدن غربه وارنجه مشارق ومصاييح گجي شهرت
وبره اللهم يسر نشره ونشر نثره بنوة خاتم المرسلين انت المعين وائاك
نستعين وائاك ارحم الراحمين قد وقع الفراغ من تبييض هذا الكتاب عن
النسخة الاصلية المستطاب على يد الفقير سيد محمد بن حسن الحسيني
في اليوم الثاني من شهر صفر المظفر لسنة ثلث وثمانين وتسعائه بقصبة
بانه لوقه الوقعة بلواء بوسنه

(326. a)

Cilt

834

4259

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 15.8 × 15

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Tâmir görmüş mukavva ve fersûde cilt.

I) Kıdrî: دیوان Dîvân. Türkçe. İlk s. nin kenarları ve mısra' araları altın, öbür s. ler surh cetvelle çerçeveli.

Baş : حمد لله زهى طالع بخت و اقبال

اولدى بيدار بوشب كوكب چشم آمال
(2. a)

Son : اى نيچه هز بروشير شكار اتمشدر

آهوبره تك نيم نگاه نازى
(55. b)

Sonundaki târihlere nazaran Sicill'deki Ayntab'lı Rûz-namçe kâtibi ve bâzı evkaafın mütevellisi olan ve 1082 de (1671 - 1672) vefât eden "sâhib-divân" Kıdrî 'Abd'al-Ğâdir Çalabî olsa gerektir (IV, s. 55).

II) جمال الدين محمد ابن عبد الغنى اردبيلي Camâl'addîn Muḥammad b. 'Abd'-al-Ğanî Ardabîlî: شرح النموذج فى النحو Şarḥu 'Unmûzac fi'n-Nahw. Arap.

Baş : بسم ... الحمد لله الذى جعل العربية مفتاح البيان ...
(59. a)

Son ve k.: وعصمنا الله من شرهم ورد اليهم بلفظ اكيد ... تمت النسخة
الشريفة المباركة المسمى بالنموذج لامام الاردبيلي ... على يد اضعف العباد
محمد الماردني ... ١٢٥٠
(155. b)

(Camâl'addîn Muḥ. 647 H. de vefât etmiştir (1249 - 1250). 'Unmûzac, 538 de (1133 - 1134) vefât eden Zamahşarî'nindir; Kaşf I, s. 185).

Cilt

835

4260

فضولى سليمان

Fuḍûlî Sulaymân (963. H. 1554)

Ḥadiqat'as-Su'adâ'

(حدیقة السعدا)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 28.5 × 17.5

Yazı eb'âdî : 19 × 10.5

Ortası şemseli, kenarları köşebentli, fakat tamâmiyle yıpranmış, kapağı kopmuş bir cilt içinde. 193 yap. Her s. de 19 satır var. Yazı nesih. Âyetler, "شعر، نظم،" gibi sözler ve bâh başlar surhla yazılmış. Şiirlerde mısra' araları surh nokta-larla ayrılmış. Dîbâcenin başı eksik.

Baş : كه اول عبارتدر يا قلت فواكه كه نتیجه باغ و بستاندر ...
(1. a)

Son : بو مصیبت نامه مؤلفته دعا تصدق قیلوب بو ثوابی دخی موجب
مزید حسنات بیلهلر
(192. b)

(Bu son cümleden sonra kısa bir "Salâm-Nâma" yazılmış ve en sona "تمت الكتاب" sözləri ilâve edilmiş : "بمون الملك الوهاب من تأليف ائصح الشعرا و اكل الفضلا مولانا فضولى عليه الرحمة والغفران 193. a. Yazı ve kâğıda göre X. asra; XVI, yâni devrine âit. 2272 ve 2273 No. lara b.)

Cilt

836

4262

معى الدين

Muḥyi'ddîn

Ḥıdr-Nâma

خضر نامه

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 20 × 14

Yazı eb'âdî : 17 × 9

Alelâde ciltli. 28 yap. Her s. de 17 satır var. Yazı harekeli nesih.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله وصلوته تثرى
(1. b)

Son ve k.: مرجع اشيا مصير وهم مأب حقدرو والله اعلم بالصواب

Baş : ایندی خالق بزی بحمد الله قائل لا اله الا الله
(28. b)

Son : عمر اولوب تا ایرنجہ روز قیام سکا و آلتھ صلوة و سلام
(43. a)

III) مال 'Alî: Hz. 'Alî'nin kısa ve hikemî sözlerinden 100 tânesinin, her bireri ikişer beyitle türkçeye terc.

Baş : بسم ... الحمد لله رب العالمين ... هذا مائة كلمة لأمير المؤمنين ...
(لو كشف الغطاء ما زددت يقينا)

جننيله جهنمك حالين كره گي گي بلشم محکم
(43. b)

son ve k.: كوچك اردكجه كس طمع اپنى عقلدن اولدو كيسه برخوردار
آندن اوترىكي بو طمع شخصى خور اپيله دائم ايلرخور (خوار)
تمت الرسالة يعون الله العلى صد كلمة حضرت على من فضلاء
والبلغا ألولى تمقه عبد الضعيف حافظ على الامدى م سنة ١١٩٨
(53. b)

Cilt

839

4268

انشأ مرغوب

İnşâ-i Marğûb

(Munşâ'ât Macmû'ası)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 18.2 x 11.8

Yazı eb'âdî : 14 x 7.7

Koyukırmızı renkte, kenarları ve ortası açık kırmızı köşebentli ve şemseli, yanları düz cetveli cilt. 86 yap. Her s. de 6 satır var. Satırlar, sağ yandan, aşağıdan yukarıya, sol sahifedekiler, yukarıdan aşağıya doğru mâil yazılmış. Başlıklar surh. Hamdele ve salveleden sonra yazının değeri, mektubun nasıl yazılacağı, her mektupta, mevzû'a göre ne gibi sözler kullanılacağını, târihin nasıl atılacağı, kalemin nasıl açılacağı hakkında bilgi verildikten sonra mevlûd izni için vezirlere, ednâlardan a'lâlara yazılacak iki mektup örneği, Tatar Hanına, Kırım Hanı Hacı Selim Geray'a, sadr-ı âliye yazılan hatt-ı hümayunlar, kadı-askerlere, paşalardan paşalara, kardeşten kardeşe, ağalardan kadı-askerlere, ağasından paşasına, ağalardan mevâlî efendilere, nâibden efendisine yazılacak mektuplardan birer örnek, Medîne'de Ravza-i Mutahhara ferâseti berat sûreti, sadr-ı âli kethudasına... yazılan mektup ve arizalardan birer sûret, tahvil sûreti, edâ temessükü, polîçe temessükü, zaâmet erbâbından der-uhde temessükü, mahlûl tapu temessükü, ferâgat tapu temessükü.

sükû sûretleri, itk-nâme, ağaların birbirlerine yolladıkları kaime sûreti, tezkire sûretleri, ârifâne da'vet mektupbu, Eflak ve Buğdan voyvadalara gönderilen mektup sûreti var. 72. a da,

شد بتوفیق خدای لاینام این کتابت روز چارشنبه تمام

kaydı mevcut. 72. b - 84. a da rakamlar, cem', tarh, darh ve taksim örnekleri, 84. b de arabî ayların remzleri olan harfler, 85. a da arabî ayların ilkinden üçüne kadar "ارسل", üçünden onuna kadar "اوائل", onundan yirmisine kadar "ارسل", yirmisinden sonuna kadar "اواخر" yazılacağı kayıtlı. 85. b de kerrâ cetveli, 86. a da surhla ketebe yazılı. Devrine ve devrinden öncelere âit mükâtebâta muhtasar ve güzel bir örnek olan bu mecmuayı, 4816 No. da, aynı adla kayıtlı mecmuayı yazan Hacı Mustafâ Reşid'in tertib ettiğini sanıyoruz. O mec. daki yazılar daha hususî, bunlarsa umûmî mâhiyettedir (Mezkûr mec. ya b.).

Baş : هذا انشاء مرغوب حمد في حد وثناي لا يعد اول خالق جن
واناس ...

(1. b)

Son : وقد وقع الفراغ من تسويد هذا الانشاء المرغوب يعون الله تعالى
ولطفه تم في اليوم الثامن والعشرين من شهر ربيع الاول تاريخ السنة
اربع ومائين والف ... في ٢٨ را ١٢٠٤

(86. a)

Cilt

840

4272

نحی محمد

Nahîfî Muḥammad (1203 H. 1788 - 1789):

Tarcama-'i Nahe'as-Sulûk fî Siyâsat'al-mulûk

(ترجمه نهج السلوك في سياسة الملوك)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 21.5 x 13.5

Yazı eb'âdî : 15.8 x 8.6

130 yap. İlk yap. a numara konmamış. Yazı nesih. Adlar, fasıllar ve bâzı sözler surhla yazılmış; bâzı sözlerin üstleri surh çizgiyle çizilmiş. İlk yap. ta kötü bir başlık var. İlk iki s. nin kenarları bakırı fazla altın cetveli, öbür s. ler, surh cetvelle çerçevesiz. Dîbâcede, Abû'n-Nacib-i Suhrawardî'nin (563 H. 1167), "Nahe'as-Sulûk fî Siyâsat'al-mulûk" adlı bir kitabı Eflak Sultanı 'Abd'al-Hamîd b. Aḥmad (1187 - 1203 H. 1774 - 1789) zamânında terceme ettiğini bildiriyor ve mahlasının Nahîfî olduğunu açıklıyor (2. b); gene dîbâcede, asıl kitabın, Salâh'addin-i Eyyûbî adına yazıldığını kaydediyor (3. a). Kitap 20 bapı ve bu bablar, "ra'yanın padişahlara ihtiyacı, edeb, edeb kaideleri, memleketin düzeni, iyi huylar, kötü huylar, devlet ricâlinin mertebeleri, meşveret, meşverete dâir menkabeler, siyâyetin temel-

leri, zulmü gidermek, padişahlar huzûrunda konuşmak, padişahlara hased edenlerin vasıfları, askerin tedbiri, savaş levâzımı, müsrıklere karşı durmak, bozguncularla savaşmak, ganimet, savaştan dönüştü yapılacak şeyler, âbid ve zâhidlere öğüt konularını işlemektedir. O.M. II. cildin 456. sahifesinin 1. notunda bu kitabı almakta, mütercimnin 1203 te vefât ettiğini yazmaktadır.

Baş : ... حمد وسپاس حضرت ملك علام ...

(1. b)

Son ve k.: اوصاف واحوالارى بيانندن مستغنى در ديو بسط اعذار ايله ذيل
كتابتته تمت نويس ختام وشهرازة دور اختتام اولدى رحمة الله تعالى عليه
تمت التأليف باليوم السابع عشر من شهر جمادى الاولى سنة سبع واربعم
ومائتين والف سنة سودة السيد الحاج حافظ مصطفى ...

(130. b)

Nahe'as-Sukûk, 1272 de Dâr'at-'Tibâ'at'al-Miṣriyya'da basılmıştır.

Cilt

4309

841

مجموعه

Maemû'a

Cilt eb'adı : 18 × 12.3

Yazı eb'adı : 18.5 × 8.7

Yıpranmış meşin cilt.

I) احوال الشاطبي Abū'l-Kāsim b. Fıyyarūh b. Ḥalaf b. Aḥmad'aş-Şāṭibī (590 H. 1196 - 1197) : حرز الامانى ووجه التهانى فى القراآت : Hırz'al-amānī wa Wach'at-tahānī fī'l-kurā'āt l'is-Sab'al-Maṭānī (Kaşidat'aş-Şāṭibiyya). Arapça.

İlk s. nin başında devrine âit müzehhep bir başlık var. Öbür s. ler altın cetvelle çerçevesi. İlk iki s. nin misra' sonlarında dâirevî altın duruklar var. Yazı güzel bir nesih. 1. a. - 71. a s. lerinde. Her s. de 9 satır, her satırda bir beyit mevcut. Misra' araları da altın cetvelle ayrılmış. Başlıklar beyaz altınla. İlk yap. sağdaki cetvelden itibâren kesilmiş. Burada bir mührün, yahut şâyân-ı nazar bir kaydın bulunduğu samıyoruz.

Baş : بدأت بيسم الله فى النظم اولاً تبارك رحماناً رباً وموتلاً

(1. b)

Son ve k.: وتبدى على اصحابه نجاتها

قد وقع الفراغ من تسويد القصيدة بون الله تعالى وتبارك من يد العبد

الضعيف العاصى الغريق فى بحر المعاصى الراجى من كرم ربه ان يعفو عنه

فى يوم يؤخذ بالتواصى مصطفى نبيرة محمد طاعدة نياز فى السراى العتيق
الكائنة بمحروسة ادرنه فى تاريخ اربع وتسعين وتسعمائة

(71. a)

Bu kasidenin tekmileleri ve şerhleri için Kaş'fe b. I; s. 646 - 649.

II) محمد بن محمد بن محمد بن علي جزرى Muhammad b. Muhammad b. Ali Cazari
833, yahut 34 H. 1429 - 1430) : تكملة قصيدة الشاطبيه Takmilatu Kaş'at'aş-Şāṭibiyya.
Arapça.

Baş : يقول راجى عفورب سامع محمد بن الجزرى الشافعى ...

اذ واجب عليهم محم قبل الشروع اولاً ان تعلموا ...

(72. b)

Son : اياتها قاف وزاى فى العدد من تنقذ التجويد يظفر بالرشد

(79. a)

Bu risâle ayrı bir yazıyledir. Cazari için Rayhâna'ye b; I, S. 269 - 270. Hindistan'da Paşavar'da 1278 de, şerhleriyle 1280 de, Mısır'da 1286 da taşbasmasıyle basılmıştır (Al-Mu'cam'al-maṭbū'ât; I, s. 1092).

Cilt

4344

842

مجموعه

Maemû'a

Cildin eb'adı : 21.7 × 13.8

Yazı eb'adı : Muhtelif

Mukavva üstüne bez kaplı yeni cilt. Mec. XIII. asra (XIX) âit.

I) تاملات و صلوات Tawassul ve Şalawât. Arapça.

Baş : بسم ... اللهم انت الاول فليس قبلك شيء

(1. b)

Son : والصلاة والسلام على خير خلقه محمد وآله وعترته اجمعين وسلم
تسليماً كثيراً كثيراً

(6. a)

Baştaki duâdan sonra Hz. Muhammed'e, Fâtima'ya ve Oniki İmâm'a (Ondört ma'sûm) salavât ihdâ edilmekte ve herbiriyle Allâh'a tevessülde bulunulmaktadır. İlk okunan duâ ve bir tevessül, Şi'a'nın İmâmiyya'de olduğu gibi Bektâşiyye'nin evrâdında da vardır. Tevessül duâsını 381 de (991) vefât eden ve Şayh Şadûk diye tanınan Muhammed ibni Bâbirvayh, Eimme'den nakletmiş, 1110 da (1601) vefât eden Maclisî (Muḥammad Taḳî) de bunu senedâtıyla rivâyet eylemiştir.

H'âca Nasîr'addîn Tûsî, Tevessul'ün her fıkrasının başına belîğ ve müsecca' bir salavat eklemiştir ki salavâtı da ihtivâ eden Tevessül'e, "دوا زده امام خواجه نصیر طوسی" denmiştir (*Saffinat'al-Bihâr*, c. II, s. 22 - 23, 647). Du'a-yı Tawassul, H'âca Naşîr'in (672 H. 1274) ilâveleri olmaksızın "Mafâtih'al-Cinân" da vardır (*Tehran — 1359*; s. 108 - 110). Mecmûadaki Tawassul'de salavât kısımları muhtasardır. Yazı ta'hyektir; kırmızı mürekkeple yazılmıştır. "دوا زده امام خواجه نصیر طوسی علیه الرحه" başlığını taşımaktadır; bu başlıktan da anlaşıldığı gibi yanlışları vardır.

II) Sefer Gül-bangi (9. b. *Ayrı bir yazı ile ve rık'a. Noksan*).

III) Maṭnawî'deki,

ان خیالاتی که دام اولیاست عکس مه رویان بستان خدایست

beytinin şerhi (9. b - 10. b. *Türkçe, aynı yazı ile*).

IV) Nāzım: نظم Nāzım: شمس تبریزی redifli 7 beyitlik türkçe bir gazel. Keçecizâde Fuâd Paşa'nın oğlu olup 1280 de (1863) vefât eden Nāzım Aḥmad'in olsa gerek (*Sicill*, IV, s. 535).

V) Muhtelif dileklere göre Esmâ-yı Husnâ ile duâ ve zikredilecek adlar (11. a - b).

VI) Niyâzî: نیازی Hz. 'Alî'yı medhi mutazamman 8 bendlik türkçe bir terci' ile 7 beyitlik Hz. Şems'ten istimdâdî tazammun eden türkçe bir gazel (*Bu zât, 1208 de; 1793; vefât eden Niyâzî Hasan Dede olsa gerektir. Sicill*, IV, s. 597).

VII) 'Abd'al-Wâhid Çalabî zamanına âit bir "Du'â-gü" duâsı (14. a - b).

VIII) Muhtasar Gül-bangi-i Mevlevî ve sikke tekberi (15. a).

IX) Sımâî Gül-bangi, lokma (*yemek*) piştikten sonra çekilecek Gül-bang, Niyâz Gül-bangi, Dede olanın hucreye götürüldüğü zaman okunacak Gül-bang, Âşûrâ Gül-bangi, mukaabele Gül-bangi, Hucre gûşâdî Gül-bangi, Mukaabele ve türbe Gül-bangi, Defin Gül-bangi, Sefer Gül-bangi (15. b - 16. a).

X) Hz. 'Alî hakkında Mawlânâ'ya isnâd edilen uydurma söz (b. *Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik*, s. 233 - 234) ve gene M. ya isnâd edilen neseb silsilesi (16. b).

XI) Mawlânâ'dan sonraki makam çelebileri (*Wâhid Ç. nin doğumu olan 1275; 1858-9; yazılmış, ömrü ve meşihat müddeti boş bırakılmış. 17. a - b*).

XII) Aylardaki naḥs günler ve arapça bir duâ (18. a - 22. b boş bırakılmış, bundan sonra mecmûaya öbür tarafından ters olarak yazılmaya başlanmış. Bu kısımda bazı duâlar, Mevlânâ'ya isnâd edilen ve onun olmuştur,

تا صورت پیوند جهان بود علی بود تا نقش زمین بود زمان بود علی بود
(ş'ri ve bir destûr icâzeti sûreti var).

نجم الدین محمود بن الیاس صائغ الدین الشیرازی

Nacmaddîn Maḥmûd b. İlyâs Şa'in'addîn Şîrâzî

(VII. yüzyıl. XIII)

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 24 × 16

Yazı eb'âdî : 15 × 9.5

Cilt sonradan yapılmış, harap ve meşin. 434 yap. Her s. de 17 satır var. Yazı nesih. Makaale ve baplarla ilâc adları surhla yazılmış.

I) الحاوی فی علم التداوی Al-Hâwî fî 'İlm'at-tadâwî.

Bu kitap Kaşf'ten ve 2. a - 7. a daki fihristten anlaşıldığı gibi beş makaaleden meydana gelmiştir. Her m. baplara ayrılmış.

Baş : بسم ... الحمد لله الواحد الماجد ...

(1. b)

Son ve k.: وكلما كان اعتق كان اقوى حرأ وييسا وينبغي ان يوكل بمقورا
والله اعلم بالصواب تم الكتاب ... في سادس شهر محرم الحرام سنة ثمانين
وتسائه ... على يد العبد ... قاسم بن علي بن المرحوم المغفور حاجي
حسين قصاب الاسترآبادي غفر ذنوبها ... سنة ٩٨٨

(381. b)

Beyrut'ta 1902 de fransızca tercemesiyle basılmıştır (*Al-Mu'calm'a-Maḥbû'at*; II, s. 1176).

II) مختصر في علم التشريح Muḥtaşar fî 'İlm'at-Taşrîḥ. Arapça.

Aynı zâtın. Dîbâcede dedesinin adını da, "نجم الملة والحق والدين شمس الاسلام",
والمسلمين محمود محيط مراکز الفلك العظيم ... ابن السعيد المرحوم الامام الهام صابن الملة
diye anmaktadır (282. b). Dört makaaale üzerine yazılmış ve her m. baplara ayrılmıştır. 383. b - 385. a da, bir satırı siyah mürekkeple, bir satırı surhla fihrist yazılıdır. Yazı aynıdır.

Baş : بسم ... الحمد لله الحميد المحمود الكريم الودود ...

(382. b)

Son ve k.: حتى يصير فيها لفيف وتعاريف كثيرة ليتنفذ الدم فيها حتى ينفض
ويتغير ويبيض

(434. a)

Cilt

844

4347

صادق محمد (شانی زاده)

Şadık Muḥammad (Şānī-zāda. 1204 H. 1789 - 1790)

Macmū'at'aş-Şukūk

مجموعه الصکوک

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 20.7 × 13

Yazı eb'adı : 15.2 × 8

Kenarı altın yaldızlı zencirekli, mıklablı, koyukırmızı ciltli. Baş tarafında 4 yap. ta fihrist yazılı ve bu yap. lara numara konmamış. Nu. 2. yap. tan itibaren var. 192. ilk yaprakla 193 yap. Satırlar muh. İlk yap. ta kötü tarzda tezhib edilmiş bir başlık ve karşı s. ile bu s. de bakın fazla altınla ve surhla cetvel var. Öbür s. ler surh cetvelle çerçevesi. Başlıklar surhla yazılmış. Yazı ta'hyk. Muhtelif fetvâ kitaplarından fıkıh mes'eleleri, konulara göre ayrılarak örnekler verilmiş.

Baş : ... الحمد لله الذى تفرد بالقدم والبقا ...

(1. b)

Son : ملازمته قیدى بیورلق رجاسى پایة سریر معلايه اعلام اولندی
فی جب الفرد سنه خمس ومائین والف من هجرة ... الداعی شانی زاده
محمد صادق المتشرف بقضاء المدينة المنوره على ساکنها افضل التحية
قدم ... عن يد على بن عبد الله ... فی اواسط ربيع الاخر سنه اثنی عشر
ومائین والف

(192. a)

(Mecmûanın kapak s. e "شانی زاده صکی" kaydı yazıldığı gibi son yazı da "شانی زاده" dir; 192. a. Aynı yap. an kenarında, 1224 cumâdelûlâsının 3. günü; 1809; vefât eden Şeyhulislâm Dürrî-zâde Abdullâh'ın elyazısı ile bir fetvâ sûreti var. Şānī-zāda Şadık, Sicill'e göre 1204 cumâdelûlâsının 2. günü; 1790; Ordû-yı hümayûn kadılığundan infisâl edip 1st. a gelmeden ölmüştür; III, s. 191. Fakat "Macmū'at'aş-Şukūk" ı 1205 recebinde; 1791; yazdığına göre "Sicill" in verdiği târih yanlışdır ve vefâtı 1205 ten sonradır.)

Cilt

845

4348

سنان الدین یوسف (پاشا خواجه)

Sinân'ad-dîn Yhsuf (Paşa. H=āca Pāşā).

Taḍarru'-Nāma

(تضرعنامه)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 23.3 × 15

Yazı eb'adı : 16.2 × 8.5

Kenarı zencirekli, ortası yaprak ve çiçek motifli, mıklablı cilt. İlk s. iki altın cetveli. Birinci s. de basit bir tezhib var. Diğer s. ler surh cetveli. Ayetlerin üstleri surh çizgiyle çizilip belirtilmiş. "بيت، ايات" gibi sözlerle başlıklar surhla yazılmış. 138 yap. Her yap. ta 19 satır var. Yazı nesih. Cilt, kâğıt ve imlâya nakılsız hicri XI., hattâ XII. yüzyıla âit (XVII - XVIII).

Bu nüsha, 2266 No. da kayıtlı nüshayla karşılaştırılınca, baştan 15 s. kadar eksik olduğu anlaşılıyor; ayrı ve dört satırlık bir başlangıcı da muhtevî. Sondaki iki buçuk sahifelik kısım, 2266 No. da yok.

Baş : بسم ... تسبیح ذوالجلال وتقديس لايزال وحمد حضرت واجب
الوجود وثنا جناب فايز الحق والجلود ...

(1. b)

Son : انلرك هميتله روحى ايمانه قرين ايت آمين يارب العالمين الحمد لله
على التمام

(138. a)

(2266 No. daki izâh'a b.)

Cilt

846

4361

مجموعه

Macmū'a

Cilt eb'adı : 17 × 7

Yazı eb'adı : Muhtelif

Kenarları zencirekli, koyukırmızı renkli, ortasında altın yaldız üstüne çiçek ve yaprak motifli şemseyi muhtevî, noktalı ve yumuşak cilt. Yazı güzel bir ta'hyk. Birçok yerinde sağdan yukarıya doğru mâil, pek az yerinde düz yazı. Yer yer, ta'hykle "الداعی عبد الباقي" mührünü hâvi. Şâirlerin adları çok defâ surhla ve yine ta'hykle yazılmış. 109. b de 911 târihini gösteren (1505 - 1506) ve Şayh 'Ubayd-Allâh-ı Ahrâr'ın vefâtını bildiren bir kât'a var. 84. a da, "لنائه الخیر صاق" başlığını taşıyan farsça bir beyit mevcut. Şâit'den sonra bir söz daha varmış; s. zedelenip

delinecek derecede silinmiş. 204. a da ayrı yazıyla ve gene güzel bir ta'lyikle "راقه" başlığını taşıyan ve Kuçurât'ı medheden bir beyit var. 221 yaprak olan ve her s. sinde satırları muhtelif ve ekseriyâ ta'lyikle yazılmış bulunan bu çok değerli mec. da 150 den fazla şâirin beyitleri, kıt'aları, terci' ve terkibleri, mesnevilerinden kısa-uzun müntehab parçaları var. Azeri, Afdaleddin-i Kirmânî, Âsafî, Assâr, Ali-Şîr Nevâî, Hatâyî (*Şah İsmâîl-i Safavî*), Kâtibî... gibi birçoğu IX - X. asır (XV - XVI.) şâirleriyle beraber 1000 târihinde (1591 - 1592) vefât eden Muh-teşem-i Kâşânî'nin şiirleri ve bilhâssa "Davâzdah Band" diye meşhûr olan mersiyesi (214. a - 215. a), 1040 ta (1630 - 1631) vefât eden Azmîzâde Hâletî'nin türkçe şiirleri (125. b) olduğuna ve birçok şâirlerin, 983 te (1575 - 1576) vefât eden Sâm Mirzâ'nın "Tazkira" sinden alındığı tasrih edildiğine göre mecmûa, XI. asırda (XVII) tertib edilmiştir; sondaki târih de bunu göstermektedir. Mec. da Nevâî'nin (28. a, 102. a), Ahmed Paşa'nın (104. b), Nişancı Sâlih'in kardeşi Celâl'in (83. a), Fuzûlî'nin (83. a), Ahdi-i Bagdâdî'nin (104. b), müverrih Âlî'nin (125. b), Halimî'nin (104. b), Azmîzâde Hâletî'nin (125. b) türkçe şiirleri de var. Mec. nın ilk yap. da, Hz. 'Alî'nin

وفدت على الكريم بغير زاد   من الحسنات والقلب السليم
و حمل الزاد اقبح كل شيء   اذا كان الوفود على الكريم

kıt'asıyla Mewlânâ'nın "Waşıyya" sı yazılı. Birçok yerlerinde Maḡnawî'den intihâblar mevcûd olduğu gibi (1. a), Mawlânâ'ya atfedilen, ve

هر لحظه بشکل ان بت عیار برآمد
دل برد و نهان شد
هر دم بلبای دگران یار برآمد
که پیر و جوان شد

beytiyle başlayan müstezâd var (8. b).

Bütün bunlardan anlaşıldığına göre bu mecmûayı tertib eden, aslen İran'lı olmakla beraber herhâlde İstanbul'a, Anadolu'ya gelmiş, belki de Mevlevîliğe intisâb etmiştir.

الله حسبی وصیة الولی الامین سلطان العرفا برهان العاشقین مولانا :
جلال الملة والدین محمد البلیخی ثم القنوی المشهور من الاولیاء الکبار
بمولانا خداوندگار قدس الله تعالی سره الذی هو سر الاسرار اوصیکم
بقوى الله ...
(1. a)

کمال عقل ان باشد درین راه   که گویم نیستم از هیچ آگاه
سنه ۱۰۲۴

(Târih bir de tersine yazılmış. Her ikisi de surhla ve aynı yazıyla. Kenarda siyah mürekkeple ve şîrkîn bir yazıyla "کتابه فقیر احمد بن حسن" kaydı var. Bu yazı, mecmûayı

tertib edene âid olamaz. Temellük eden biri, mec. nın tertib şerefini kendisine izâfe gayretiyle bu kaydı düşmüş. 220. b ve 221. a da, gene bu zâun yazısıyla türkçe bir beyit ve ayrıca "Mühendis Muhammed Nârî,, adlı birisine âit 1276 recebinin 5 inde yazılmış bir temellük kaydı mevcut. 22. b de "حارث بن ..." adlı birisine âit arapça bir kasidenin arapça şerhi var.)

Cilt

847

4362

عزت منلا (کچھ جی زادہ)

'İzzat Munlâ (Kaşaci-zâda. 1245 H. 1829)

Mihnat-Kaşân

(محنت کشان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 23.8 × 14.5

Yazı eb'âdî : 18.8 × 8.5

Sırtı ve kenarları meşin, üstü ebrî kaplı, mıklabı kopuk mukavva cilt. Yazı ta'lyik. 119 yap. Her s. de 19 satır var. İlk yap. ta kırmızı boyayla kötü bir başlık. Her iki s. de, kenarlarda ve mısra' aralarında bakın fazla altın cetvel var. Öbür s. lerde surh cetvel mevcut. Başlıklar surhla yazılmış.

Bu eser, Keşan'a sürgün edilmesi dolayısıyla yazılmıştır ve devrinin hemen bütün husûsiyetlerini, bir İstanbullu gözüyle görüp anlatması bakımından çok değerlidir. O. Müellifleri, bu eserin Almancaya terceme edildiğini bildiriyor (II, s. 220 - 222). Son beytinin her iki mısra' ının gösterdiği gibi 1240 H. de yazılmıştır. Bu nüsha, vefâtından az sonra istinsah edilmiş sağlam ve güzel bir nüshadır. Mihnet-Keşan, 1269, 1279 ve 1287 de İst. da basılmıştır.

بنام انیس دل بیکیسان   بہین مرہم دود محنتکشان
(1. b)

محنتکشان عزتی جمع ایلدی حسام   Son ve k.:
تحریر قیلدی نسخہ سن اوّل وحید دھر

تمت بعون الله الملك المنان النسخة المسماة بمحنتکشان على يد العبد الدليل محمد رجب بخاری غفر الله خطابه في دار السلطنة استانبول ... في تاريخ اوائل شعبان في سنة ست واربعين والفت من هجرة من له العز والشرف

(119. a)

(Mihnat-Kaşân'ı 'Aḡf-zâda Hüsâm, toplamış, kardeşi Wahid tebyiz etmiştir.)

Cilt

848

4370

فصولى سلیمان

Fuḍūlī Sulaymān (963 H. 1554):

Ḥadīkat'as-Su'adā'

(حدیقة السعداء)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 19 x 11

Yazı eb'adı : 13.8 x 5.5

Sırtı meşin mukavva ciltli. 297 yap. S. de 19 satır var. Yazı ta'hiyk. Yanlıklar çok. Başlıklar ... شعر ... gibi sözler surhla.

Baş : یارب ره عشقه بنی شیدا قیل

احکام عباداتیکی (نی) بکا اجرا قیل

(1. b)

Sou : و محرران و مقرران دعا خیر ایله یاد ایدوب قبول عزریله (b-yle)

(297. b)

(2272 ve 2273 No. lara b.)

Cilt

849

4371

مصطفی

Muṣṭafā (1198 den, 1784, sonra)

Tibr'al-Masbūk fī bayān-ı cihād-ı Ġāziyān-ı

Cazā'iri wa'l-Mulūk

(Cezâir Târihi)

(تبر المسبوك في بيان جهاد غازيان جزائر والملوك)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 20.3 x 14

Yazı eb'adı : 13.2 x 7.8

Cildinden kopmuş. 109 yap. Her s. de 15 satır var. İlk ve ikinci yap. ta kötü bir başlık, kenarlar bakırı fazla altın cetvelli. Diğer s. ler surh cetvelle çerçevesi. Yazı kötü, fakat okunaklı nesih. Bâzı kelimeler surhla yazılmış. Müellif, dibâcede, İst. da Mahmud Paşa medresesinde tahsil ederken Cezâyir gazilerinin adlarını-san-larını duyup 1168 de (1754 - 1755) İzmir'e gittiğini, oradan Cezâyir'e geçtiğini, Hızır Paşa câmi'ine imâm olduğunu, 18 yıl sonra da alemdarlar zümresine geçip 1198 deki (1783) savaşa katıldığını bildiriyor (2. a - 3. b). Kara savaşına iştirâk

ettiğini anlatıyor ve bu savaşı tesbît ediyor. Bu kısım, 12. b de bitiyor. 2. kısım, 1197 - 1198 deki (1783 - 1784) deniz savaşı hikâye etmekte. Bu kısım, 34. a da bitiyor. 34. b - 54. b de gene deniz savaşı anlatmakta ve bu kısım, "براولی جهاد" cümlesiyle bitmekte. Bu s. de vezni bozuk ve "سور" redifli 18 beyitlik hece vezniyle yazılmış bir şiir var. Şiirde Muḥammad Pâşâ'nın adı anılmakta. Son beyit şu:

ای مصطفی ختم ایت سن کلامک کیدلم بوسری سر الله اکبردن صور

55. a, hamdele ve salveyle başlıyor; ondan sonra aynı s. de beş dörtlükten ibâret bir şiir var ki bu da, 3. b de "Ra'is'al-ğuzâtı wal-mucâhidîn Muḥammad Pâşâ" diye andığı zâtı övmekte ve üçüncü savaşı anlatmakta; heceyle yazılmış ve Muṣṭafâ mahlası. Bu kısım, 70. b de bitiyor. 71. a boş. 71. b de gene hamdele ve salveyle başlıyan bölüm, 81. a da son bulmakta. Bu bölüm 4. savaşı hakkında. 75. a - b de beş dörtlükten meydana gelen ve gene Muṣṭafâ mahlasını taşıyan heceyle yazılmış oldukça güzel bir şiir var. 81. a da gene bir şi'i mevcut. 81. b - 88. a da beşinci cenkten bahsedilmekte. Aynı tarzda hamdele ve salveyle başlıyor ve "اول شهيد" cümlesiyle bitiyor. 88. a da altı dörtlükten meydana gelmiş bir şiiri var. 88. b - 100. a daki bölüm aynı tarzda başlamakta ve altıncı savaşı anlatmakta. 100. b de gene beş dörtlülük bir şi'i var. 101. a - 105. a da yedinci savaş hikâye edilmekte. 106. a da başlıyan son bölüm, 109. b de bitiyor. 13. b deki "kâşife", "اولوب"; 34. a bu sözle başlamadığına göre eksik var. 301. b den sonra da, kâşife'ye göre noksan. Fakat bu eksiklikler, kitabın değerini azaltacak mâhiyette değil.

İçinde vak'alar, vak'alarda dahil bulunan kumandanlar, Cezâirlilerden, Cezâir dayılarına yardım edenlerden bahsetmesi bakımından değerli bir kitap. Ketebeden anlaşıldığı gibi hizzât müellifin elyazısı. Tahkiye, tam balk tahkiyesi; bu bakımdan da değerli. Muḥammad Pâşâ, 'Alî Pâşâ'dan sonra Cezayir beylerbeyi olup 1206 da (1791) vefât eden ve eskidenberi Cezayir dayılarından olan bir bahâdırır (Sicill, IV s. 267).

Baş : بسم . . . الحمد لله الذى انعم علينا بالجهاد

(1. b)

Sou ve k.: انشا الله تعالى يوز دميردن زياده جقرمسي ميسر اولور وقومانكزي
برابر
الث هذا التاريخ المبارك تبر المسبوك في بيان جهاد غازيان
جزائر والملوك مصطفى بن حسن غفر الله ذنوبه وذنوبهما واحسن اليهما
واليه كائنات خواجه التذكيرة (b-yle) في حانوت خواجه قزطاغلى مولدا
ومنشا الجزائرى مسكنا وموطنا في ذى القعدة بعد ماضى عشرين يوما
سنه ثمانية وتسعون بعد مائة والى

(109. b)

Cilt

850

4372

نفعی عمر

Naf'î 'Umar

DİVÂN

(دیوان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 20.8 × 12.3

Yazı eb'âdı : 21.8 × 6.6

Sırtı ve kenarları meşin, üstü kâğıt kaplı, mıklaplı mukavva ciltli. Yazı ta'hiyk. Gazellerden başlamakta. 21. a da müfred ve rubâiler bitiyor. Bu kısmın sonunda Muḥammad Şâdık'al-Buhârî tarafından 1238 de yazıldığına dâir ketebe var. 21. b - 22. a boş. Kasideler 22. b de başlıyor. 93. b - 96. b de "mukattaât," var. 96 yap. Her s. de 15 satır var. S. kenarları surh cetvelli. Misra' araları fâsılalı. Mahlaslar ve başlıklar surhla yazılmış.

Baş : شاه عشقم عالم معنی مسلمندر بکا

سر نگون پنهان جم تاج ادمندر بکا
(1. b)

Son ve k.: بو کرامت اکثہ يتمزى که داخی گورمدين

بر ثنا خوانی اوله نفعی معجزدم گبی

قد تحت دیوان نفعی علی ید اضیعف . . . الحاج محمد صادق

البخاری فی شهر محرم الحرام فی بلدہ مصر قاہرہ سنہ ۱۲۳۹
(96. a - b)

(Bu divan eksiktir. 2601 No. ya b.)

Cilt

851

4374

عبد الله (شيخ الاسلام)

'Abd-Allāh (Şayh'al-İslām 1156 H. 1743)

Baḥcat'al-fatāwā

(مہجۃ الفتاوی)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 29.5 × 17.5

Yazı eb'âdı : 20.7 × 8

Kenarları bozulmuş zencirek cevtvelli. Ortası yaprak ve çiçek motifli şemseli. 244 yap. Her s. de 30 satır var. "مثله، الجواب" gibi dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. Yazı ta'hiyk. Hâşiyelerde Taftâzânî, Şarḥu Kudûrî, Ḳuhistânî

gibi fıkıh kitaplarından yazılar var. İlk yaprağa numara konmamış. Bu yaprakta kötü ve basit sûrette müzehhep bir başlık var. Bütün sahifelerin kenarlarında altın cetvel mevcut. Bu zâtın fetvâlarını, Muḥammad Fıkhî adlı birisi toplamış; mukadimede bildirilmekte. Baş taraftaki 8 yap. ta fihrist var (İlmiyye Sâl-Nâmesi'ne b. 1st. Mat. Âmire — 1334; s. 507 - 508).

Baş : بسم الله الذى احكم احكام الشرع على احسن الترتيب . . .
(1lk yap. b)Son : عمروى منعه قادر اولورى الجواب اولماز تنمه النسخة الشريفة
فى اليوم العشرين من شعبان المعظم لسنة احدى وخسين مائة والف
(244. a)

Cilt

852

4380

سودى بوسنوى

Südi Bosnavî (1005 H. 1596)

Şarḥ-i Divân-ı Hâfız

(شرح دیوان حافظ)

II. c.

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 19.5 × 14

Yazı eb'âdı : 16.4 × 9

Kenarları altın yaldız zencirekli, ortası yılanvârî motifli şemseli, mıklaplı koyu kırmızı Osmanlı cildi. Başta altınla müzehhep bir başlık var. S. kenarları altın cetvelli. "ر" harfinden başlıyor. 403 yap. Her s. de 23 satır var. Yazı ta'hiyk. Metin beyitlerinin üstleri surhla hçizilmiş. Harfleri gösteren başlıklar surhla yazılmış. Hâşiyede Şam'î ve Surûrî şerhleriyle mukaabele var. 265. b boş. 246. b de, 5. satırdan sonra gene yazı yok. 387. b de de 9 satır yazılmış. Boş bırakılan yerler eksik. Yazı, tarz-ı imlâ ve kâğıt bakımından XI. yüzyıla (XVII) âittir. Hâşiyelerdeki yazılar ve kayıtlar, muhtelif yazırlarla; bunların arasında Sa'îd Hamdam Ç. nin hâşiyeleri de var (Südi şerhinin değeri için "Hâfız Divanı terc. e b. Önsöz, s. 28; 1st. 1944; Maarif Matbaası. Bu şerh, Bulak'ta üç cild olarak 1250 de ve 1st. da 1288 de Mat. Âmire'de Vehbî şerhinin hâşiminde tab'edilmiştir).

Baş : حرف الزاء عدد ١٦ الاى طوطى گویای امرار مبدا حالبث
شكر زمفتار الاحرف استفتاح ویا حرف تنبيه طوطینك گویایه . . .
(1. b)Son : هر حکم که باشم اوزره سوررسن قولایدر همان بنی کندکدن سورمه
تم الكتاب بعون الله الملك الوهاب

(403. b)

Cilt

853

4381

(ابو عمرو عثمان ابن عمر (ابن حاجب)

Abū-'Amr 'Uṣmān b. 'Umar (Ibnī Hācib. 646 H. 1248 - 1249)

Al-İdāh fi Şarh'al-Mufaşşal

(الايضاح في شرح المفصل)

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 25 × 17

Yazı eb'adı : 18 × 12

Koyu kahverengi, kenarları, yanları geçme altın cetvelle çerçeveli küçük main şeklinde benekli zencirekli; köşebentler, kakma altınlı müselleş şeklinde, ortasında altın çift kırma daire içinde benekli hendesi şekiller ve geçmelerle müzeyyen şemseli. Sırtı tâmir görmüş, sertâbı kalmamış, miklabı kopmuş, kakma altınların hepsi düşmüş. Selçuk tarzında gayet güzel bir cilt. Kâğıt kalın ve aharlı, filigransız Selçuk devrine âid. Yazı Selçuk neshi. Fasıllar ve başlıklar daha kalın kalemle ve sülüsle yazılmış. 220 yap. Her s. de 25 satır var. İsimlere âid olan kısım 116. b de bitmekte. Fiillere âid olan kısım 117. a - 143. a da. Harflere âid kısım 143. a - 173. b de. Son kısım olan Kısım-ı müsterek, 173. b den sona kadar devam etmekte. İlk yap. ta Şams'ad-dîn-i Kûrd'un (676 H. 1277) iki farsça rubâisi, kitabın adı, iki temellük târihi var.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه العون والتوفيق الله احمد على طريقه
اياك نعيد تقدماً للامه . . .

(1.b)

Son ve k.: ما بعذر فله الادغام اولى كتابين الاستدلال وانما اولى من يتسع
وتبقى باعتبار شذوذها والله اعلم بالصواب فرغ من كتبه هذا
الكتاب الفقير الراجي فضل الله افضل الدين بن عبد الصمد ابن ابى الوفا
احسن الله عاقبته ليلة الاثنين الثامن والعشرين من جمادى الاخره سنة
سبع وسبع مائة هجرية ببلدة تبريز مدرسة الصلاحى حامداً ومصلياً على نبيه
(220. b)

(Bu s. de yanda, "وقت صحيح مسجل لا ريب فيه كتبه واقفه الفقير فتح الله الحقيقى", yazısı var. Zamaşşari'nin "Al-Mufaşşal"ı ve şerhleri için Kaşf'a b. II, s. 1774 - 1777).

Cilt

854

4521

اسعد محمد دده

As'ad Muḥamma Dada (1329 H. 1911)

Diyā'al-Ḳulūb terc.

ضياء القلوب ترجمه

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 28.3 × 19.8

Yazı eb'adı : 22 × 14.5

Bez kaplı yeni cilt. 1938 de vefât eden Aḥmad 'Awnî Konuk'un elyazısıdır. "Diyā'al-Ḳulūb", İmdād-Allāh Rampûrî'nin farsça ve Çastıyya, Kâdiriyya ve Nakş-bandiyya sülûklerine dâir bir eseridir. As'ad Dada, bu eseri türkçeye çevirmiş, onun müridi olan 'Awnî de, mütercimim elyazısından istinsâh etmiş, Awnî'nin vefâtından sonra yeğeni Fevziye Ekşinazlıgil tarafından Müze K.e hediye edilmiştir. 48 sahifedir.

Baş : بسم الله تعالى ونقدس طريق حقه سلوكه سنى مؤيد قيسون ...
(s. 1)

Son : وآنلرك نور هدايتندن على منور ايلهيه زمان قيامته قدر فيضلرلنى
جارى طوته بحرمه النبى . . .
۳۴۲ سنه ايلول
مستنسخى احمد عوفى المولوى
(84. a)

Cilt

855

4522

احمد عوفى قونوق

Aḥmad 'Awnî Konuk (1357 H. 1938)

Al-Tadbîrât'al-İlâhiyya fi Işlâh'al-mamlakat'al-İnsāniyya
terc. ve şerhi

(التدبيرات الالهية في اصلاح المملكة الانسانية ترجمه و شرحى)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 26.3 × 18.5

Yazı eb'adı : Muhtelif

Kırmızı bez kaplı yeni mukavva ciltli. Cildi arkadan yırtılmış. Yazı Ruk'a. 812 sahife; satırlar muhtelif. Kitabın sonuna, yazıldığı deftere nisbetle daha küçük kıt'ada iki yap. a üç s. lik bir fihrist eklenmiş. Awnî'nin elyazısı. Vefâtından sonra yeğeni tarafından hediye edilmiş. İbnî 'Arabî'nin bu eserini 12 teşrinisânî 338 ve 21 rabîulevvel 341 pazar sabahı terceme ve şerhe başlamış (s. 1. Başta), 1344 cumâ-

delâsının 30. ve 1341 sene-i Rûmiyyesi kânûnuevvelinin 16. günü bitirmiştir (s. 812). Şerhte metin ve terceme de yazılmıştır.

Baş : . . . الحمد لله الذى استخرج الانسان من وجود علمه . . .
(s. 1)

Son : ليس كمثل قول شريفيدر . بونك تفصيلي دخي ياقوت احمر بختك
ايضا حنده تجدى . عليم اولان الله ذو الجلال حضر تارينه حمد و ثنا
اولسون كه . . . ختام بولدى والحمد لله رب العالمين . . . عبد جاني
احمد عوني المولوى

(s. 814)

Al-Tadbirât nüshaları ve bu esere dayanan eserler v.s. için b. (Osman Yahya: *Histoire et Classification de L'oeuvre D'Ibn 'Arabi; Institut Français de Damas; Damas — 1964, II, s. 476 - 478*).

Cilt

4523

856

احمد عوني قونوق

Ahmad 'Aveni Konuk (1357 H. 1938)

'Azîz-i Nasaffî'nin 20 risâlesinin terc.

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 26,4 x 18

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Kırmızı bez kaplı yeni mukavva cilt. Avnî'nin vefâtından sonra yeğeni Fevziye Ekinazlıgil tarafından hediye edilmiştir. Yazı Avnî'nindir ve rık'adır. 225 s. Sonunda, bu terc. nin, 338 teşrinisânîsinin 31. ve 1341 rabîulevvelinin 9. günü tamamlandığı ve hulefâ-yı Gülşeniyyeden Hasan Zarîfî'nin 974 H. de (1566) istinsâh ettiği nüshayı esas tuttuğu, imzâsiyle kayıtlıdır.

Baş : . . . الحمد لله . . . امّا بعد اضعف ضعفا وخادم فقرا عزيز
ابن محمد التسنى بويلهدير كه

(s. 1)

Son : حق تعالى بزه دخي احسان ايليه

(s. 225)

Cilt

4598

857

Âyîn ve Na't Meemûası

Cilt eb'âdî : 23,2 x 13,5

Yazı eb'âdî : 16,2 x 10,1

Kenarı iki ince altın cetvel içinde zencîrek cetvelli, ortasında altın yaldızla çiçek motifli, iç cetvelin dört yanında ince, düz ve altın yaldızla güneş şu'ânı

muhtevî miklâplı koyu kırmızı cilt. 52 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı neşih. İlk yap. ta rokoko tezhibli bir başlık içinde destarlî şikke resmî var. İlk iki s. nin kenarları ve yazı, yukardan aşağıya iki kısıma ayrıldığı için ortası, bakırı pek fazla altın cetvelle çerçevesi; öbür s. lerde yalnız kenarlarda ince altın ve surh cetvel var. Besteler, bestelerin usûlleri ve beste sâhiplerinin adları, selâm başları, terennümler, mükerrer okunacak yerlerdeki "مكرر" sözleri surhla yazılmış. Surhlar, tamâmiyle solmuş; bâzı yerleri okunamaz hâle gelmiş. Selâmlar, terennümler ufukıy altın cetvelle ayrılmış.

Âyînler, 'İtrî'nin (1124 H. 1712) Devr-i revân usûlünde Segâh (29. b - 30. a), Nâyî 'Utman D. nin (1142 H. 1729) Düyek us. de Râst (1. b - 3. b), Düyek us. de Hicâz (11. a - 12. b), usûlü yazılmamış Uşşak (25. a - 27. b), Bursalı Şâdık'ın (1204 H. 1789 - 1790) Devr-i revân us. de Beste-nigâr (34. a - b), Muşâhib Ahmâd Âğâ'nın (1209 H. 1794) Devr-i revân us. de Nihâvend (5. a - 6. a), gene aynı us. de Hicâz (13. a - 15. b), Şayd-Hâfız'ın (1214 H. 1799) aynı us. de Irak (32. a - 33. b), III. Sellîm'in (1223 H. 1808) Düyek us. de Sûz-ı Dil-ârâ (4. a - 5. a), 'Abd'ar-Rahîm Kunhî'nin (1247 H. 1831) Devr-i revân us. de Hicâz, Hammâmî İsmâ'il'in (1264 H. 1848) Düyek us. de Sabâ-Bûselik (17. b - 19. a), Devr-i revân us. de Sabâ (24. a - 25. a), Düyek us. de İsfahan (28. a - 29. a), Devr-i revân us. de Hüzzâm (31. a - 32. a), aynı us. de Beste-nigâr (34. b - 35. b), Düyek us. de Şevk-i tarab (36. a - 37. a), Devr-i revân us. de Ferah-fezâ (38. b - 39. b), Nacib'in (1300 H. 1882 - 1883) usûlü yazılmamış Sûzinâk (9. a - 10. a) âyinleriyle kimin olduğu, usûlü ve bestesi mukayyed olmıyan bir âyin (37. a - 38. b), ayrıca "Beste-i Kadîm" denen ve kimlere âid olduğu bilinmiyen Devr-i revân us. de Penç-gâh (7. a - 8. a), aynı us. de Husaynî (16. a - 17. a), gene aynı us. de Dügâh âyinleri var (21. a - 23. b). Mcc. da 22 âyin mevcut. 39. b - 51. a da 27 Na't var ki bunların 19 tânesi Mawlânâ'nın değil. 51. a - b de Dervîş 'Umar'ın Devr-i revân us. de Segâh ve Yörük Semâ'î'si vardır ki bunlara "Niyâz âyini" denir (*Mevlevî Adâb ve Erkânı adlı eserimize b. İst. İnkılâp Kitabevi — 1963; s. 95 - 98*). 52. a - b de arapça ve Düyek us. de Huseynî makamından bir ve Niyâzi-i Mısıri'nin (1105 H. 1694) Düyek us. de bir Hicâz ilâhisi var.

در مقام راست آیین شریف بسته نای شیخ دده افندی اصولش دویک :

هی یار این خانه که پیوسته دروچنک و چغانست

(1. b)

Son ve k.:

شول ازلكه (ازلكی) اعتبارك قندهدر

تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب سنة ۱۳۰۱

(52. b)

Cilt

588

4631

نصير الدين طوسي

Naşîraddîn Tûsî (672 H. 1274)

Hallu muşkilât, Kitâb'al-İşârât wat-Tanbihât

(حل مشكلات كتاب الاشارات والتنبهات)

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 21 x 12

Yazı eb'âdî : 16.5 x 8.2

Cilt yumuşak meşinden ve fersûde. 315 yap. Her s. de 24 satır var. İlk s.sî sonradan yazılıp eklenmiş ve kitap tamamlanmış. 36. b den sonra iki yap. yeni kâğıda yazılmış; bunlara 37 ve 38 rakamları atılmış; birinci yaprağın yarısı kesilmiş; ancak bu yapraklar boş. 36. b sonunda "واحد" kâşifesi var; 39. a "عند الطائفة" diye başlıyor; az bir eksik var. 240. b, ters yazılmış; fakat bundan önceki s. nin kâşifesine nazaran eksikliği yok. 312. a dan itibaren yaprakların baş ve son tarafları yırtık. Kitap noksan. Kâğıdı gayet az aharlı ve zamanla keçeleşmiş, tiftiklenmiş. Yazı bütün hususiyetleriyle Selçuk devrine âid. VII. asr-ı hicriye (XIII), yâni devrine âit bir nüsha. "اشارت، تنبيه" gibi sözlerle dikkati çekmesi gereken bâzı kelimeler surhla yazılmış. Bu kitap 428 H. de (1036) vefât eden İbni Sinâ'nın "Al-İşârât"ının şerhidir (Al-İşârât ve şerhleri için Kasf'a b. I; s. 94-95).

Baş : ... الحمد لله الذى وفقنا لافتتاح المقال بتحميده . . .
(1. b)

Son : اشارة ولعله الى هذا الحد لسعلى عليه غواشيه ويزل هو عن سكبته
... حله لاسعاره عن مزاره فادا طالب عليه الرياضة لم مسعره
غاشيه ..... حتى والسكينة الوقار واستوفر .... الخوف ومايسبه . . .
(315. b)

Noktalı yerler yırtılmış; iki satır tamamıyla yok. Al-İşârât wat-Tanbihât, mantık ve hikmete âit küçük, fakat değerli bir kitaptır. 565 te (1169 - 1170) vefât eden Zahiraddîn Abû'l-Hasan-ı Bayhağî, "Lubâb'al-amânât fî şarh'il-İşârât" adıyla şerhettiği gibi İmâm Diyâ'addîn Abû-Muslîm 'Abd'as-Salâm-ı Kâzarûnî (626 H. 1229) tarafından da farsçaya çevrilmiştir (Târlîh-i nazm u noqr; I; s. 123-124, II; s. 735. Kasf'a b. I; s. 94-96). "Hallu muşkilât", Faḥr-i Râzî'nin (606 H. 1210), bu kitabı şerhindeki itirazlarına cevap ma'râzında yazılmıştır. Lekhnû'da taşbasması olarak 1293 ve 1297 de basıldığı gibi "Al-İşârât", P. J. Forget tarafından da fransızca tercemesiyle, 1892 de Liden'de bastırılmıştır (Al-Mu'cam'al-Maḥbû'ât; II, s. 1251, I, s. 128).

Cilt

859

4632

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 25.3 x 14.2

Yazı eb'âdî : Hâşiyelerle bütün s. yi kaplamakta

İç i ve dış ı lâke, fersûde cilt. Üstteki düz zencirek ve şemse, kenardalark i ve ortaldaki çiçek ve yapraklar çok güzel; fakat altının bakır ı çok olduğundan solmuş. Cilt kapaklarının içinde, kırmızı zemin üstüne altınla, karşılıklı karanfil ve yapraklardan meydana gelmiş çok güzel tezhib var.

I) İbni Kamâl'in (Kamâl Pâşâ-zâda 940 H. 1534) risâleleri.

II) Hâdîti Arba'în (5. b - 18. a),

III) Abawayni Nabî hakkında (18. a - 20. b),

IV) 756 (1355), yahut 760 ta (1359) vefât eden ve 'Aḫudî"' diye tanınan 'Abd'ar-Rahmân Aḫmad b. Rukn'ad-dîn'al-le'nin, kelâma âit Mawâkıf adlı eserine Sayyid Şarîf'in yazdığı hâşiyenin şerhi (20. b - 28. b),

V) Risâlat'al-Mu'arrabât (Aslen farsça olan kelimelerin ta'ribine ve arapçadaki muarreb sözlere dâir) (28. b - 40. b),

VI) Evlâdiyye vakfına ve tabakaat-ı mütehidine, kazâ ve kadere dâir (40. b - 59. b),

VII) Risâla fî tûbût'al-mâhiyya (59. b - 60. b),

VIII) İbni 'Arabî'nin "Futûḫât"ındaki "الحمد لله الذى اوجد الاشياء عن عدم" indaki "الف" ta'rifine ve tevhid bâbının sonundaki sözlere âit risâle (Rayḥân'al-Kulûb. 61. a - 62. b).

IX) 'Abd-Allâh-ı Anşârî'nin "Manâzil'as-Sâ'irîn"indeki "الف" ta'rifine ve tevhid bâbının sonundaki sözlere âit risâle (Rayḥân'al-Kulûb. 61. a - 62. b).

Bu risâlelerin hepsi de arapçadır. V. risâle, "Risâlatun fî- ta'rib'al-alfaz'al-fârisiyya" adıyla Mısır'da basılmıştır (Al-Mu'cam'al-Maḥbû'ât, I, s. 228). İbni Kamâl ve risâleleri için Atsız'ın "Kemalpaşa-oğlu'nun eserleri" adlı makalesine b. Şarkıyat Mec. VI, İst. 1966, s. 71-114. Bu mec. daki risâle, bu değerli makalede 35. risâledir (s. 90). II. risâle için 91-92. s. lere b. IV. risâle, 92. risâledir (s. 111-112). VI. s. 55. risâledir (s. 101-102).

İlk risâlenin baş ı ... الحمد لله الذى انزل القرآن كلاماً مؤلفاً منظماً . . .
(1. b)

Son r. nin Sonu. ولا اثر والا لم يكن احدية تمت الرسالة المسماة بریحان القلوب
(62. b)

2. Risâle-i Şaraf'dîn Dâwûd b. Maḥmûd-ı Kâşgarî (751. H. 1350):

X. Risâlat-at-Tawḥîd. Ar.

Baş : . . . الحمد للّٰه وحده نفسه بقوله قل هو الله احد
(62. b)

Son : لا شريك له له الملك ازلًا وابدًا تمت رسالة التوحيد لداود
القيصري رحمه الله تعالى
(63. b)

XI. Rûha dâir bir risâle. Ar.

Baş : بسم الله . . . الحمد لله الذي خلق الانسان اطواراً نفساً وروحاً
وجسماً . . .
(63. b)

Son : وبين مرتبة تنزلها الى الجزئية مراتب
(68. b. Sonu noksan olan bu risâlenin de Dâvûd-ı Kaysarî'ye âid olması ihtimâlî
vardır.)

3. Waysî Muḥammad (1037 H. 1627-1628):

XII) Tarkîb-i Band. Türk.

Baş : بارك الله زهى نامۀ فرخنده طراز
سر سر بسته می در پرده کشاينده راز
(69. a)

Son : شاهد گلرخ مقصود مرادی گُلُسُون
عمرو دولت اوزاسون عاقبتی خبر اولسون
(71. b)

XIII) Kaşıda

Baş : اقتضا ايتمش ايدى حق بوكه اسباب ودغل
بر ايكي گون اوله احوال مناصب مختل
(71. b)

Son : نامکى رابطه نسخه اقبال ايتسون
قلم لطف خداوند جهان عز وجل
(73. a)

XIV) Yahyâ (1053 H. 1643):

Kaşıda. Türk.

Baş : خواجه افندى به قصيده
مگر که چهره فرخنده مه انور
شب سياه ايله کسب ايتمشيدى زيب وفر
(73. b - 75. b)

XV) Kâmi (1136 H. 1723-1724):

Kaşıda. Türk. (76. a - 77. a).

Baş : سترکه بيک بشارت نويد چرخ برين اورندى فرقته بر آفتابه زرين

XVI) Hâşiyede "Nizâm" mahlasıyla ve bir kısmı terkiib ve terci' tarzında farsça na'itler ve bilhâssa Hz. 'Alî hakkında birçok medhiyeler, İmam Hasan hakkında bir medhiye (Mahlaslar ve terkiib ve terci' beyitleri surhla yazılmıştır). Nizâm, "Macma'al-Fuṣahâ" da eski devir şâirlerinden olduğu ve "maddâh-i A'imma-i Tâhirin" bulunduğu kaydedilen Nizâm-ı Astarâbâdî'dir (Tehran — 1295; II, s. 50; Farhang-i Suḥan-varân, "Nizâm-ı Kabûd-câma" mad. de almakta ve Sultan Tekiş zamânı şâirlerinden olup VI. yüzyılda; XII; yaşadığını kaydetmektedir; s. 609).

Baş : چون برک حزان دیده فتد دست اعادى
از باددم تبغ نهيت زمراق
(1 b.)

Son : عروج (ی) شد خيلم را درين اندیشه زين معنى
مسمى شد بمعراج الخيال ابن نكتۀ غرّا
(36. b)

XVII) Fâ'idî (Kaşıda. 1031 H. 1621-1622):

Baş : سحر اولنجه بخار زمين سپهره مماس
سپيده صنه که نصعيد زيبق ايتدى بو طاس
(37. a)

Son : تم او طوطى خوش لهجه سنجندانى
که ايتدى حبس قفس لطف طبع مادرزاد
(68. b)

(56. a da 1013 te; 1604; refât eden Ahl-zâda Halimî'nin arapça bir şi'ri var; مرحوم اخى زاده افندى روم ايلي قاضى عسكرى ايكن برادرلى 16 beyit olan bu şiir, başlığıyla yazılmış. Bu yap. tan sonra 65. b sonunadek çoğu arapça, bazıları da farsça olmak üzere küt'alar var. Sonra gene Fâ'idî'nin şiirleri başlıyor; bunlar, âdetâ bir divan teşkil etmede. Mec. XII. asırda; XVIII; tertib edilmiştir.)

Cilt

860

4640

سعدی شیرازی

Sa'dî-i Şîrâzî (691 H. 1292)

Gulistân

(گلستان)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 16.3 × 12

Yazı eb'âdî : 12.3 × 9

Cildin bir yanı kopmuş, mukavvayla onarılmış. 116 yap. Her s. de 13 satır var. Yazı güzel bir ta'hiy. Kâğıt, ilk kısımlarda az aharlı; sonlarda biraz daha kalın ve aharı fazla "نظم، بیت، حکایت" gibi yazılarla baplar surhla yazılmış. Yazı tarzıyla kâğıt, X. asr-ı hicriye (XVI) âid olduğunu gösteriyor. Bâzı yerlerde metnin altına veya üstüne yeni bir yazıyla türkçeleri yazılmış. Son taraflarda güve yenikleri var.

Baş : منت خدایرا عز وجل که طاعتش موجب قربتست

(1. b)

Son : گرنیاید بگوشت رغبت کس بر رسولان پیام باشد

(116. a "بس" sözünü güve yemiş.)

Cilt

861

4685

جلال الدین محمد بن المحلی و جلال الدین

عبد الرحمن بن ابی بکر السیوطی

Calâl'ad-dîn Muhammad b. Aḥmad'al-Maḥallî

(864 H. 1459-1460) ve Calâladdîn 'Abd'ar-Raḥmân b. Abî-Bakr'as-

Suyûtî (911 H. 1505-1506)

Tafsîr'al-Calâlayn

(تفسیر الجلالین)

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 25 × 14.2

Yazı eb'âdî : 16.3 × 8.1

Cilt, ortası altın zemin üstüne dallarla müzeyyen şemseli, kenarları, altını solmuş zencirek cetveli. Tâmir görmüş. Ön tarafı altın yaldızla bezenmiş, miklabı kopmuş. 368 yap. Her s. de 23 satır var. Başta, lâcüverd zemin üstüne çiçek motifli gayet güzel bir tezhib mevcut. S. kenarları altın ve lâcüverd cetveli. İlk sûrenin başı altın, diğer sûrelerin başları surhla yazılmış. Âyetler de surhla. Yazı okunaklı bir nesih. Tefsîr iki kısma ayrılmış. Birinci kısım, 176. b de, XVII. sûrenin sonunda bitiyor. İkinci kısım, 179. b de, XVIII. sûreden başlıyor.

Bu tefsîre Calâlayn denmesinin sebebi, 864 te vefât eden Calâl'ad-dîn Muḥammad b. Aḥmad'al-Maḥallî tarafından başlanıp XVII. sûrenin sonunadək tefsîr edilmesi, onun vefâtı üzerine Suyûtî tarafından bitirilmiş olmasıdır. Baş tarafta II. sûreden XVII. sûrenin sonuna kadar Maḥallî tarafından tefsîr edildiğine, mütebakıy kısmın Calâladdîn Suyûtî tarafından ikmâl olunduğuna dâir bir dîbâce var. I. sûre (Fâtîha) Maḥallî tarafından tefsîr edilmediği cihetle Suyûtî, bu sûreyi de tefsîr edip sona ilâve eylemiştir (Kasf'a b. I, s. 445).

Dibâcenin başı.

احمد الله حمداً موافياً لنعمه مكافياً لمزيدہ . . .

(1. b)

Son : واحسن الجزاء عليه في العقباء بمثنه وكرمه وجوده وحلمه

(aynı)

Tefsîrin I. kısmı:

Baş : سورة البقرة مائتان وثمانون وست آيات مدنيه بسم الله الرحمن الرحيم
الم الله اعلم بمراده بذلك . . .

(1. b)

Son : والصالحين وحسن اولئك رفيقا قال مؤلفه انه فرغ من تأليفه
يوم الاحد المبارك عاشر شوال سنة سبعين وثمان مائة من الهجرة والله اعلم

(Bu ferağ târihi 870 tir ve müellifin, bu kısmı bitirdiği târihtir; bu tarihe nazaran 870 ten sonra vefât etmiş olması gerektir; belki de bu târih, müstensihin bir hatâsıdır.)

II. kısım:

Baş : قال الشيخ الحقن العلامة سورة الكهف مائة آيات بسم الله الرحمن الرحيم
قال الشيخ الحقن العلامة الجلال المحلى رحمه الله سورة
الكهف مكية الا واصبر نفسك . . .

(179. b)

Son ve k.: ولا الضالّين وهم النصارى نكتة البدل افادة ان المهتدين ليسوا
اليهود ولا النصارى والله اعلم وصلّى الله . . . تم النصف الثاني من
تفسير القرآن الكريم . . . للشيخين الامامين الحقين الجلالين المحلى
والسيوطى الشافعين تغمدهما الله برحمته . . . وكان الفراغ من هذه النسخة
العظيمة الشريفة في يوم الخميس رابع شهر شعبان الخير من شهر سنة
تسع بعد الالف . . . على يد اقل عباد الله عملا واكثرهم زللاً فقير رحمة
ربه محمد الرفناوى الى السيد العظيم سيد عابد ابن الشافى حفظه الله آمين
(367. b)

(İkinci kısmın başlangıcına göre Maḥallî, XVIII. sûrenin belki bir kısmını da tefsîr etmiştir. Bu tefsîr, 1280 de Bulak'ta iki cild olarak basılmıştır; hâmişinde

Suyûfî'nin "Lubâb'an-Nukûl fî Asbâb'an-Nuzûl" ü vardır. 1289, 1293, 1298 de Bulak'ta, 1299 da Wâdî'n-Nîl Mat. da, 1297, 1300, 1302 de Muştâfâ Wahbî Mat. da, 1300 de Al-Azhariyya, 1305, 1312 ve 1317 de Mat. Maymaniyya'da, ayrıca 1278 de iki cild olarak Mısır'da, 1860 da Abû'l-Bakâ'an-Nahîl ar-Râzî'ye nisbet edilerek Tehran'da, 1281 de taşbasması olarak Dahlî'de, 1889 da Tafsîr'al-Calâlayn ma'a'l-Kamâlayn adıyla Salâm-Allâh-ı Dahlavî'nin hâşiyeleriyle, 1282 de Bombay'da ve Mısır'daki 1299 basması esâs tutularak, 1302 de hâmişinde Sulayman'ın Al-Futû-ḥât'al-İlâhiyya'sı olduğu hâlde basılmıştır. Ayrıca Kanhârî diye tanınan Sa'd-Allâh b. Gulâm'ın "Kasf'al-Mahcûbayn 'an Tafsîr'al-Calâlayn" i, Bombay'da 1306 da iki cild olarak basılmıştır ki bu basımda, Calâlayn'ın metni de vardır; Al-Mu'cam'al-Maḥbû'ât'al-Arabiyya; II, s. 1263-1264 ve 1529.)

Cilt

862

4687

قرآن کریم و ترجمہ

Kur'anı Karîm ve Türkçe Tercemesi

Kitabın eb'âdî: 30.5 x 21

Yazı eb'âdî: 21.5 x 12.5

Cildi yok. Yazı kalın nesih. Türkçeler ince nesihle kelimelerin altlarına yazılmış. Kâğıt aharlı, filigransız. 225 yap. Her s. de 11 satır var. Türkçelerde "ا" lafza-ı Celâlesiyle berâber "تاکری", emir yerine "تاکری", o zaman, vaktâ ki yerine "تجہ", hitâb etmek, demek yerine hemen dâimâ "آیتق", mağfiret eden yerine "هتقر بنشلاهی", hayat yerine "درک", muhârebe, cihâd yerine "صواش", kötülük, fıkı yerine "رامزلق", gelmek yerine "بتیشک", hep yerine "قو", şahid yerine "طائق", elbette, mutlaka yerine "باقق", kadınlar yerine "دیشلر", evlendirmek yerine "چینگلنورمک", cennet ve cehennem yerine "اورجاق، طاور" gibi sözler kullanılmaktadır. Kelimelerde "hurûf-ı imlâ" yok gibi. Meselâ "یوجہ در" sözü "یوجہ در" şeklinde yazılmış. "الریکوز چککوز رامزلقندن" cümlesi, talaffuz tarzını gösteriyor (2. b). "ابرهیم", ortadaki elif yazılmadan "برهیم" şeklinde kaydediyor ki bu, Selçuk devriyle müteakib devirlerin, bâriz bir karakteri. Bütün bunlara nazaran, bu tercemenin IX. asra (XV), belki de daha önceye âid olduğuna hükmedebiliriz. IV. sürenin (an-Nisâ') 54. âyetinin ortalarından başlamakta, CXIV. sürenin (an-Nâs) 3. âyetinin sonunda bitmektedir; başı ve sonu noksandır. 5. a, 60. a, 81. a, 92. a, 116. a, 160. a, 220. a, 280. a da, "وقت عبد الرحیم" yazısı var.

Baş :

آتینا آل ابرهیم الكتاب والحكمة
بز ویردك ابرهیم ذریتنه كتاب حکمت

(1. a)

Son :

آله الناس
آدمیلر نکرسنه

(225. b)

Cilt

863

4690

اوراد مولانا

Awrad-ı Mawlânâ

ARAPÇA

Cilt eb'âdî: 17 x 11.5

Yazı eb'âdî: 12.9 x 7.9

Yeni bir ciltle ciltlenmiş. Başta kötü bir başlık; üzerinde acemice, destarlı bir Mevlevî sikkesi resmi var. 31 yap. Her s. de 11 satır. S. kenarları altın cetveli. Duraklar düz yuvarlak altınlarla belirtilmiş. Harekeli nesih yazı. «الهم» sözleri surhla yazılmış. 31. b de farsça ve 12 rabiulâhır 1322 târihli «سلسلة مولانا» mührünü muhtevî Dervîş Ahmed b. Kâmil b. Halîl'e verildiğine dair Kasımpaşa şeyhi Ali Dede'nin rık'ayla yazılmış icâzet sûreti, 33. a da rık'aya çalar bir nesihle Kulekapısı dergâhının son şeyhi Azmi-zâde Celâleddin Ahmed'in (1946), Dervîş Muhammed Fahreddin b. Mustafa'ya evrâd okuma icâzeti verdiğine dair mühürlü yazı var.

Baş :

بسم الله ... اللهم انت السلام ...

(1. b)

Son :

واعظم لي نورا

(31. a)

(Son tarafı eksik. "Averâd-ı Kabîr ica Şagîr" diye iki bölüme ayrılan Averâd, İst. Mat. Osmâniye'de 1302 de, Muharrem Mat. sında 1282 de taşbasması olarak basılmıştır. 1280, 1283, 1290 yıllarında da basılmıştır. Bu evrâdda, duâyı tazammun eden bâzı hadislerle sırasıyla şu âyet ve sûreler vardır: VII, 196, IX, 129, II, 163, 255-257, 284-286, III, 8-9, 16-19, 25-27, VI, 1-3, XXXVI. sûre, LIX, 18-24, LXV, 2, LXVIII, 51-52, LXXXI, 29, LXXXV, 20-21, LXXXVI, 15-17, XCII-CXIV. sûreler, I, 1-7, II, 15. "Averâd-ı Şagîr" adını taşıyan kısımdaysa "Asmâ'u Husnâ"-dan sonra me'sûr duâlar, Hz. Maclânâ'ya ve mensuplarına duâ, salavât ve gül-bang vardır. Bu iki tertibi, Maclânâ'ya kadar ulaştırmaya imkân olmadığı gibi meşreû itibâriyle 'Alaül temâyüllü, yahut İmâmiyya'den olan şeyhlerin verdikleri evrâd, hiç buna uymaz (b. Abdülhâki Gölpinarlı: Mevlevî Âdâb ve Erkânı; İst. İnkılâp Kitabevi — 1963; s. 110-119). Afyon müftüsü 'Alî Faydî b. 'Utmân, Averâd'ı hadis kitaplarına ve müteber evrâd şerhlerine mürâcaat ederek muhtasar bir tarzda türkçeye çevirmiş; Bosnalı Fâzıl Paşa, bunu esas tutarak hadis ve tasavvuf kitaplarından faydalanmak suretiyle şerhetmiştir. "Şarh'al-Averâd'al-Musammâ bi Ḥakâ'iki Azkârı Maclânâ" adını taşıyan bu büyük ve sonunda, Mevlevî silsilesini, Hamdam Ç. ye kadar makam celebelerini, Osmanlı ülkelerindeki Mevlevî-hâneleleri, İst. Kulekapısı Mevlevî şeyhlerini de tesbit eden ve 458 s. olan eser, 1283 muharreminde, İst. da Bosnalı Hacı Muharrem Mat. ında basılmıştır. Fâzıl Muḥammad Pâşâ 1300 H. de (1882) Bosna'da vefât etmiştir (Sicill'e b. IV, s. 6). Bu klâsikleşmiş evrâd, Midhat Bahârî Beytur tarafından türkçeye çevrilmiş, 1963 te İst. da Tan Matbaası'nda "Münâcât-ı Hz. Mevlânâ" adıyla bastırılmıştır.

Cilt

864

4693

محمود بن شمع محمد الكيلاني (خواجة جهان)

Mahmūd b. Şayh Muḥammad'al-Giylānī
(H'wācā-'i Cihān. 886 H. 1481)

Rıyād-ı İnşā'

رياض انشاء

FARSÇA

Cilt eb'adı : 23.5 x 12

Yazı eb'adı : 15 x 7.5

Sırtı meşin ve yıpranmış mukavva ciltli. 229 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı güzel bir ta'hiyk. Başlıklar, "بيت، شعر" gibi sözler, âyetlerle hadisler surhla yazılmış. Kaşf, H'wācā-'i Cihān'ın adını, Mahmūd b. Şayh Muḥammad'al-Giylānī diye almakta, vefâtını yazmamaktadır (I, s. 935). Kāmūs'al-A'lām, Dahli hükümdarlarından Muḥammad zamânında vezir olduğunu, onun vefâtından sonra ayrı bir hükümet kurup 852 de (1448) vefât ettiğini yazıyor (III, s. 2062-2063). Sa'îd Nafîsî merhûm, bu zâtın IX. yüzyıl ricâlından olduğunu, kırkûç yaşmaydek bir hayli yerleri gezdiğini, sonra 862 de (1457-1458) vefât eden Behmenîlerin 10. hükümdarı II. 'Alâ'addîn Aḥmad'ın yanına gittiğini, 680 deki savaşa, iştirâk eylediğini Aḥmad'ın yerine geçen Humâyûn Şâh'ın onu vekâlet rütbesine yüceltdiğini, 865 te (1461) Humâyûn'un yerine geçen ve 867 ye kadar (1463) hüküm süren Nizâm Şâh zamânında vezir olduğunu, Nizâm'ın yerine geçen ve 887 ye (1482) kadar hükümdâr olan III. Muḥammad Şâh'ın ona "H'wācā-'i Cihān" lakabını verdiğini ve 886 da (1481), onu öldürttüğünü yazıyor. H'wācā 'İmād'ad-din Mahmūd, büyük bir servete sâhipti; ihsânı pek boldu. Hindistan'dan başka İran ve Osmanlı ülkelerine de ihsanlar gönderirdi (Târih-i nazm u nafr; I, s. 259. Behmenîler için "İslâm Ansiklopedisi" ne b. Cüz. 16, 1st. 1943; s. 450 - 451).

Kendisi, kitabının dibâcesinde adını فقير جاني محمود بن الشيخ محمد الكيلاني «نور الله قلبه بتجليات الجمال...» diye anmaktadır. Eser, «مناظر الانشاء» diye yazılmışsa da yanlış. "Manâzır'al-İnşâ", 2516 No. da kayıtlıdır. İnşâ'dan, belagat ve fasâhattan, şiir san'atlarından ve nevi'lerinden bahseder (Kaydedilen No. ya b.). Bu kitap, "Rıyād-ı İnşâ" dır ve mektupları muhtevlidir.

Baş : يامن توحّد ببدائع الابداع والانشاء...

(1. b)

Son ve k.: وگوهر کلام این والدیبر مستهام در گوش جان مقرر و مقرر
بمحمّد وحیدرو آلہ الاخير واصحابه اکبر تم الكتاب بعون الملك
الوهاب في خماس يوم من شهر شوال سنة ثلاث وخمسين وتسعاية
والحمد لله وحده

(229. a)

Bu kitapta 74 mektup var. Bunların içinde 855-872 de (1451-1467) hüküm süren Abū-Sa'îd Gurgān'a 863-872 de (1458-1511) hüküm süren Mahmūd-ı Kaçurātî'ye, 898 de (1492-3) vefât eden Cāmî'ye yazılan mektuplar olduğu gibi 875-911 de (1470-1505) hükümrân olan Husayn Baykara'nın mektûbu, hattâ 485 te (1092) vefât eden Nizâmül-mülk'e yazılan mektup var. 23. b - 26. b de ve 176. b - 180. a da "سلطان محمد روى" Sultân Muḥammad-i Rûmî'ye (Fâtih. 886 H. 1481) yazılan iki mektup mevcut. Bir de Mahmūd Pâşâ-yı Rûmî'ye (878 H. 1473) yazılmış mektup var (111. b - 115. b). Herhâlde bu mektuplar içinde, kendisinden önce yazılmış bazı mektuplar da vardır.

Rıyād-ı İnşâ'nın kütüphanelerimizde birçok nüshası vardır. 1st. Üniv. K. Farsça yaz. arasında 876 No. da kayıtlı olan ve Muḥammad b. Munlâ Hasan'al-Kudsi tarafından 977 cumâdessânîsinin 16. günü (1569) yazılan nüsha, Manâzır'al-İnşâ ile bir cilttedir; 79. b - 246. b yapraklarını kaplar. Konya M. nüshasındaki son mektup, bu nüshada 202. a da bitmektedir; ondan sonra 26 mektup ve bir kaside var.

Manâzır'al-İnşâ', 1st. da "Bâb-ı Âli karşısında 57 No. lu Mat. da basılmıştır; tabi' târihi yoktur. 1290 dan (1873) sonra vefât eden Nâli Hıdr, bu kitabı farsça şerh de etmiştir ki bir nüshası, 1st. Üniv. K. de, farsça yaz. larda 666 No. da kayıtlıdır.

Cilt

865

4694

اوراد مولانا

Awrad-ı Mawlânâ

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 13 x 9

Yazı eb'adı : 9 x 4.7

Bez kaplı mukavva ciltli. 29 yap. Her s. de 11 satır var. Yazı hareketli güzel bir nesih.

Baş : بسم الله انت السلام...

(1. b)

Son ve k.: فالله خير حافظاً وهو ارحم الراحمين والحمد لله رب العالمين كتبه
الحقير الفقير عثمان الحمدي السلوى بن احمد الشكرى بن زين العابدين
böyle) افندى وجدنا عثمان الخاكي المولى النقشبندى الشطاري غفر الله
ذوهم 11 1290

(28. b)

(29. a da, Mahmud Sadreddin Ç. tarafından Ahmed Hâlid'e evrâd okumaya icâzet verildiğine dair 3 rabîulevvel 1291 târihli ve mührünü muhtevî ta'hiyke yazılmış yazı var. 4690 No. ya b.)

بها الدين محمد ولد (سلطان ولد)

Bahā'addīn Muḥammad Walad (Sultān Walad. 712 H. 1312)

Dīvān

(ديوان)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 23 × 16

Yazı eb'adı : 18.8 × 11.5

Ortası şemseli, eskiyi takliden İst. da, Süleymâniye K. mücellithânesinde yaptırılmış koyukırmızı miklupsız meşin cilt. Kitaba biraz büyük gelmekle beraber bu değerli nüsha, bu ciltle muhafazaya alınmış. Kitaba s. No. sı konmuş. 626 s. 313 yap. Her s. de 19 satır var. Kâğıt filigransız, az aharlı kalmı Selçuk kâğıdı. Yazı Selçuk neshi. Şiirlerin kenarlarına numara konmuş; fakat tercî'lerin bentlerine de ayrı no. konduğundan bu no. lar yanlış; esâsen bunlar da 360 s. den sonra yok. Şiirlerin başlarında «الله ظلّه وبركته» sözleri surhla; tercî' ve terkiblerin bend beyitleri de surh. Pekaz s. de, unutulmuş beyitler aynı yazıyla kenara terkiblerin bend beyitleri de surh. Pek az s. de, unutulmuş beyitler, aynı yazıyla kenara yazılmış. Son kısımları nem görmüş ve bilhassa 625. sahifeyle son sahifesi ve ketebeşi yıpranmış; fakat okunabiliyor. Ketebehin silinmemesi için üstüne şeffaf kağıt yapıştırılmış. Sonda rubâiler var.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين هذه من مقالات مولانا وسيدنا
وسندنا سلطان العلماء والعارفين ... بها الحق والملة والدين محمد بن
محمد بن محمد البلخي متع الله العاشقين بدوام بقائه ...
مد الله ظلّه وبركته

شاه من شاه من در دوسرا در دوسرا

ملك ببخشم بتو من دفع كنم از تو بلا

(s. 1)

Son ve k.:

گرفتی که روانی تو درین مرده تنم

پاینده وحی دریم احیا کنمی

تمت الكتاب على يد العبد الفقير الضعيف الراجي رحمة ربه الاليف

الملقب بنور البخاري في ثاني والعشرين من شهر ذي القعدة اثني عشر وسبعائه

(s. 626)

(Sultan Walad, hicri 712 yılı recebinin 12. günü vefat etmiştir; bu nüshanın istinsâhı, vefâtından 131 gün sonra bitmiştir. Bu değerli nüshayı Necâti Elgin, satın alıp Müze K. ne kazandırmıştır. S. V. Divânı, müteaddid yazmalarla karşılaştırılmak sûretiyle Dr. F. Nafiz Usluk tarafından 1941 de, Usluk Basımevi'nde bastırılmıştır. Ayrıca Veled Ç. tarafından divân'daki türkçe şiirler toplanmış, Kilisli Muallim Rifat'ın tashihîyle "Divân-ı Türki-i Sultan Veled" adıyla İst. da Mat. Amire'de, 1341 yılında tab'ettirilmiştir.)

عماد الدين ابى الفتح بن الشيخ الامام على بن ابى بكر

بن عبد الجليل المرغيناني المرقندي

'Imād'd-dīn Abī'l-Fatḥ b. Al-Şayḥ'al-Imām 'Alī b. Abī-Bakr

b. 'Abd'al-Calīl'al Margīnānī Al-Samarḳandī

(VII. yüzyıl XIII)

Fuṣūl'al-'Imādī

(فصول العمادى)

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 26.5 × 18

Yazı eb'adı : 20.2 × 10.7

Ortası şemseli, kenarları ve sırtı tāmîr görmüş, miklabı kopmuş meşin ciltli. 469 yap. 115. b ye kadar baş tarafı yeni yazı. 116. a dan itibaren eski yazı. Yalnız 325. yap. gene baş tarafın yazısıyla. İlk kısım ve bu yaprak Selçuk neshine benzer bir nesihle yazılmış; eski yazıyla yazılmış kısımlar nesta'lyk. Son s. nisbeten yeni bir kâğıt üstüne yapıştırılmış; üst tarafından bir satırlık yerle ketebe kısmı yeni kâğıda yazılmış. İlk kısmın kâğıdı aharlı, filigraflı; eski yazıyla yazılan kısımda filigram yok ve kâğıdın rengi daha esmer. Faslı başları surhla yazıldığı gibi ıktizâ eden cümlelerin üstleri de surh çizgiyle çizilip belirtilmiş. Kitap, Kaşf'ın verdiği bilgiye tamâmiyle uygun; ancak Kaşf, müellifin adını, "Camāl'addīn b. 'Imād'ad-dīn" diye almakta, "Abū'l-Fatḥ 'Abd'ar-Raḥīm b. Abī-Bakr b. 'Abd'al-Calīl'al-Margīnānī al-Samarḳandī" dendiğini de zikredip kitabının sonunda da adını böyle andığını kaydetmektedir (II, s. 1270-1271). 40 fasla ayrılan bu kitap, fıkha dâirdir.

Baş : بسم ... وباسمه يبدأ كل كتاب ويختتم وتبين كل خطاب :
وينظم ...

(1. b)

Son ve k.: حيث قال واحل لكم ما وراء ذلكم ان تبتغوا باموالكم فاجبت
اشارته راجياً الى الخيرات بشارته فالله الكريم نسال تمتعه بها عدد
التجود الثواب والعمل بما فيها ... وكان قد تولى الكتاب الكفلاً
من الاصحاب الا انه اتفق الاختتام على يدى ابن مؤلفه شيخ الاسلام
عماد الملة والدين برهان الائمة في العالمين تغمد الله تعالى بفقرانه ...
(469. b)

بجزت كتابته في اواخر شعبان لسنة احدى وخمسين 469. b de
وسنة هجرية بالمدرسة الميمونة الاميرية الاجلية المعزية عماد الملكية ضياء الدينية ... محال
البلدة الفاخرة سمرقند لازالت معمورة وبالمهجرين من اهل العلم موفورة وبرحمه الله عبداً

« هذا فصل آخر كتبه ابن المصنف رحمه الله » cümlesinden sonra surhla, « قال آمينا » kaydını var. Bu cümleden ve ketebeden anlaşıldığına göre 'Imād-ad-din, musannifin oğlunun adıdır ve kendi adının, Kasf sâhibinin kaydettiği gibi Camal'ad-din olması icâb eder. Eski yazıyla yazılmış kısım, yazı karakterine ve kâğıdına nazaran VIII. asra; XIV; yeni yazıyla yazılan kısım da IX-X. asra; XV-XVI; âiddir sanıyoruz.)

Cilt

868

4702

شرف الدین حسن ابن محمد الطیبی

Şaraf'ad-din Hasan b. Muḥammad'aṭ-Ṭibī (743 H. 1442-1443):

Futūḥ'al-ğayb fi'l-Kaṣfi 'an Kınā'ar-rayb

(فتوح الغيب في الكشف عن قناع الریب)

Kaṣṣāf Hāşiyası

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 23.5 × 15.5

Yazı eb'adı : 18.5 × 12

Kenarları düz altın cetvelli, ortası, zemini altın yaldızlı, üstü dal ve çiçek motifli gömme şemseli, miklaplı koyu kahverengi ciltli. Kâğıdı filigransız, aharlı ve kalınca, sarımtırak. 304 yap. Her s. de 29 satır var. Yazı, devrinin ta'hykı. Kenarlarda bâzı noksan yerler hâşiyeye tarzında yazılmış. XVIII. sûreden (al-Kahf) XXXV. sûrenin (al-Fâḩr, al-Malâ'ika) sonuna kadar. 70. b, 118. b, 150. b, 170. b, 239. b, 261. b ve 282. b den sonra noksan olduğu gibi 205. b den sonra da ciltte s. ler yer değiştirmiş (Kaṣf'e b. II, s. 1478).

Baş : بسم ... قوله بفتح الهاء وكسر الياء يربه بالكسر ...

(1. b)

Son ve k.: فهزلت اى ضعفت والهزال ضد السمن تمت السورة حامداً
 لله تعالى ومصلياً على رسول الله صلى الله عليه وسلم وآله في اواسط
 ربيع الاول حجه سبع وثلثين وسبعائه

(304. b)

بلغت المقابلة والتصحيح والسماع على « Tîbî'nin hayatında yazılmış ve kenardaki » المصنف مد الله ظله سنة اربعين وسبعائه
 kaydına göre, refâtından üç yıl önce de kendisi tarafından görülmüş, tashih ve mukaabele edilmiştir.)

Cilt

869

4703

شرف الدین حسن ابن محمد الطیبی

Şaraf'ad-din Hasan b. Muḥammad'aṭ-Ṭibī:

Futūḥ'al-ğab fi'l-Kaṣfi 'an Kınā'ar-rayb

IV. c.

Cilt eb'adı : 26.6 × 17

Yazı eb'adı : 19.5 × 11

Kenarları düz cetvelli, ortası kırmızı zemin üzerine aynı renkte çiçek ve dal motifli gömme ve kabartma şemseli. Miklaplı kopmuş. Siyaha çalar koyu kahverengi ciltli. Yazı nesih. Kâğıt filigransız aharlı. 420 yap. Her s. de 25 satır var. "قوله" sözleri surhla yazılmış. 6 cilt olan Kaṣṣāf hâşiyesinin dördüncü cildi. Yana sülüsle "جلد الآخر من الطیبی" yazılmış (4702 No. ya b.).

Baş : بسم ... قوله وقرى بالفتح والكسر قال الامام قرا الحسن بكسر
 الدال ...

(1. b)

Son ve k.: ولان هذا المنهج احوط والى التحقيق اقرب تمت تم الرابع من
 شرح الكشاف بعون الله تعالى وتوفيقه على يدى العبد الفقير المذنب الراجى
 الى رحمة الكريم رفيع بن ابراهيم بن محمد بن عبد المجيد الكازرونى
 ثم المهرمخاني اصلح الله اقواله وغفر له في حادى عشرين شهر المبارك
 رمضان سنة ست وثمانمائه الهجرية اللهم اغفره وارحمه ولقائه احم (د)
 (420. a)

Cilt

870

4709

قرآن كريم

Kur'ânı Karîm

(XVIII. Cuz')

Cilt eb'adı : 32.5 × 22

Yazı eb'adı : 21.3 × 14.5

Cilt, kenarı zencirekli, ortası daire içinde birbirini kat'eden iki murabba'dan meydana gelmiş sekiz köşeli yıldız şemseli. Ortasında muntazam bir müsemmen var. Miklabında, üç altın daireden meydana gelen müzehheb madalyon mevcut. XXIII. sûrenin bağundan XXV. sûrenin 20. âyetinin sonuna kadar. Karahisâri üslûbuyla sülüs ve kattı Osmânî ile yazılmış. Okumayı kolaylaştırmak için de medli yerlere, yazı üslûbunu bozmamak üzere ve aynı yazıyla, fakat surhla elifler ve medler ilâve olunmuş. Kenarlarda yeşil, açık sarı, surh ve lâciverde ve gene

aynı yazıyla kırâat ihtilâfları, Kırâat İmamlarının adları da ilâve edilerek mâilen yazılmış. Üstlerinde ve kenarlarında siyah, surh ve lâciverd hatlarla çevrili ve bâzılarının içleri de hatlarla bezenmiş duraklar var.

Ketebe : تم الجزء الثامن عشر من اجزاء الثلثين من القرآن العظيم بمكة المشرفة
تجاه الكعبة البيت الحرام رابع عشر شهر جمادى الاول من شهر سنة
خمسین وثمان مئة كتبه الفقير الى الله تعالى عبد الوهاب ابن محمد الحسيني
كاتب المرحوم الخواجه شمس الدين محمد بن المُرْتَلَقِ غفر الله له ولوالديه
ولن قرأه ودعا له ولوالديه ولجميع المسلمين امين الحمد لله رب العالمين
وصلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه وسلم حسبنا الله ونعم الوكيل
(17. a-b)

Cilt

871

4740 - 4773

احمد عونى قونوق

Ahmad 'Awnî Konuk (1357 H. 1938)

Matnawî Şerhi

(مثنوى شرحى)

TÜRKÇE

4740 I. defter

Cilt eb'âdî : 37.5 x 25

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Üstü bez, sırtı, üst ve alt uçları meşin kaplı alelâde cilt. Bâzı yerleri kurşunkalemle yazılmış. Metin Avrupa mürekkebiyle ve rık ayla yazılmış, müsvedde hâlinde. Kendi elyazısı. Birçok s. ler solmuş. S. lerde çizintiler mevcut.

I. cildin ilk defterinde 31 sahife süren bir önsöz var. 28. s. nin (ilk s. ye numara konmamış; 28. s. den sonra önsözü bittiği 29. sahifeye gene yanlışlıkla 25 rakamı konmuş) 5. satırdan (Bu satırla önsözün bütmesi gerek) sonra Vahdet-i Vücûd'u izâh eden kısım ve 29. s. de bu bahsin devâmı kurşunkalemle yazılmış, okunamaz bir hâle gelmiş. 30-31. s. ler, gene Avrupa mürekkebiyle ve tamâmiyle çizintilerle dolu müsvedde hâlinde. Bundan sonra bir s. boş. 33. s. de Matnawî Dîbâcesi başlıyor. Karşı s. ye 3 rakamı konmuş ve bu cilt, boş sahifeye, dîbâcenin ilk sahifesi 2. s. sayıldığı takdirde 260 sahife (Sahife numaralarını düzelttik).

"Önsöz" de, Matnawî'nin nüshalarından bahsedilirken As'ad Dada'ye (1329 H. 1911) atfen, İst. Kulekapısı Mevlevî-hânesinde şeyk olan Âdam Dada'nın (1063 H. 1653) müridlerinden Pirzerin'li 'Ali Dada'nın, 'Ubayd Dada nüshasından yazdığı nüsha ile ikinci mukaabeleyi yaptığı nüshayı esâs ittihaz ederek Ankaravî'nin (1041 H. 1631) dervîşi Ganam Dada'nın yazdığı Matnawî nüshasının Yenikapı

Mevlevîhanesinin yandığı zaman yandığını bildiriyor ve bu nüshanın, Mısır Kütüphanesinde bulunan 668 yılı sonlarına doğru (1270) Muḥammad b. 'Isâ'l-Hâfî' al-Kunavî tarafından istinsâh edilen nüsha olması ıktizâ ettiğini, Nicholson'un bastırıldığı Matnawî metnine yazdığı önsöz'e dayanarak söylüyor (III. ve IV. cild'e b. Londra — 1929, s. IX-X).

Sultân Valad tarafından yazılan bir Matnawî nüshasını, As'ad Dada'nın, 1283 ramazan ayında (1867), Fâtih câmi'i avlusunda Kürd Mehmed'in kitap sergisinde gördüğünü ve bu Matnawî'yi, 25 altına birisinin aldığı, gene A. D. nin Matnawî'nin ilk cildine yazdığı önsöz'e istinâden bildiriyor. 'Ubayd Dada'nın yazdığı "Matnawî" lerin, 'Utmân b. 'Isâ'al-Mawlawî'nin yazdığı nüshadan istinsâh edildiğini de Ankaravî şerhinin VI. cildinin sonunda bildirdiğini beyan ediyor (Böyle birşey yoktur).

Bugün müzede teşhîrde bulunan ve 51 No. da mukayyed olan ve Çelebi Hüsameddin ve Sultan Veled'in huzurlarında mukaabelesi biten nüshanın ketebe-sini yazmakta, ketebede, yazan, adını عبد الله القونوق الولدى diye andığı (s. 623) ve kendisi, yâni A. A. de bu ketebeyi 4. s. de yazdığı hâlde, bu nüshanın, Sultan Veled'in elyazısı olduğunu kaydediyor (s. 3). Bundan sonra bâzı nüsha farklarından bahsedip Matnawî'nin şiir olmadığı hakkında, Mawlânâ'nın şiir telakki-sini "Fihî mâ-fih" ten alarak bilgi veriyor ve şerhte Ankaravî nüshasını esas tutmakla beraber Hindistan şârihlerinden İmdâd-Allah, Bahr'al-'Ulûm 'Abd'al-'Allî, Walî Muḥammad-i Akbar-âbâdî, 'Abd'ar-Rahmân-i Lokhnovî şerhlerine, Mukâşafât-ı Raḍawî'ye ve İmdâd-Allah şerhi vâsıtasıyla diğer Hind şârihlerinden de faydalandığını bildirip murâcaat ettiği lûgat kitaplarından da söz açarak VII. cildin uydurma olduğunu anlatıyor; fakat kuvvetli bir delil de gösteremiyor. 19. s. de IV. ciltte « صدر اجل » diye övülen ve "Divân-ı Kabîr" deki bir gazelde,

اندر جبل صالحه كانيست زگوهر زان گوهر ما غرقه درياى دمشق

beytinde, kendince, remzen bahsedilen zâtın İbni 'Arabî olduğunu, halbûki VII. ciltte, İbni 'Arabî'nin kınadığını anlatıyor (Şadr-ı acall'in İbni 'Arabî'yle hiçbir münâsebeti olmadığı gibi bir beyti alınan gazelde, Cabal-i Salîha'da bulunduğunu duyduğu zât da Şams'ad-din-i Tabrizî'dir. Mevlânâ Celâleddin; III. basım; 1959, s. 233).

En sonunda müsteşriklara, bilhâssa Nicholson'un mütâlaalarına cevap vermekte, Vahdet-i Vücûd'dan bahsedip önsözünü bitirmektedir.

I. defter, Matnawî'nin I. cildinin Dîbâcesinden, انكار كردن نخجيران « ... برخر گوش » faslının son beytine kadar (R. A. Nicholson basımı; I, Londra — 1925, s. 62; beyit. 999).

Baş : بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مَقْدَمُهُ
حق تعالی حضرتلرینه حمد و ثنا
و کائناتک سرورى اولان جناب پیغمبره صلوة ...

(s. 2)

Son : ارسال دارالمق ایچین یورو، یورو، چابوق، چابوق

(s. 260)

4741

II. defter

Aynı eb'adda ve evsâfta; bundan sonrakiler de öyle.

Baş : جواب گفتن خوگوش ایشانرا ترجمه طاوشانك اونلره جواب
ویرمسی

گفت ای یاران مرا مهلت دهید
(s. 261)

Son : وما دام که حق کثیف
(s. 461)

"شنیدن ان طوطی ....", "جواب خرگوش نجیرانرا", (I. cildin, faslında 1000. beyitten, bölümünün sonlarındaki

هرستارهش خونهای صد هلال خون عالم ریختن اورا حلال

beytinin şerhinin sonuna kadar) (Bu beytin şerhi ve cümle tamamlanmamıştır. Aynı basım, I, s. 107. beyit. 1749).

4742

III. d.

Baş : ظلمانی اولان بو عالمک ...
(s. 461)

Son : زیرا جمله عالم استفاضه خصوصنده او حضرتک
(s. 660)

(Mezkûr beytin şerhinden, aynı c. in "سبب حرمان اشقیاء" surhundaki,

بنده خود خواند احمد دررشد جمله عالم را بخوان قل یا عباد

beytinin şerhine kadardır ve şerh bitmemiştir (Aynı b. s. 154, b. 2496).

4743

IV. d.

Baş : رقیب و عبودیت معنویسی آلتنده در
(s. 661)

Son : یعنی سالک مرشد کاملک تصرف معنویسی ایله حالنده صلاح
اولدیغنی گورنیجه
(s. 860)

(Bundan önceki beytin şerhinin son kısmından, I. ciltteki "کفتن مهان یوسف" surhunun son beytinden bir beyit önceki, ... را که

تا که پنداری که صحت یافته ست پرتو مرهم بر انجا یافته ست
beytinin şerhinin ilk cümlesi bitmeden sona eriyor (aynı, s. 199; b. 2226).

4744

V. d.

Baş : کندیسنگ امراض معنویدن قورتولدیغنی
(s. 861)

Son : استقامتی ینہ الله تعالی حضرتلری بیله والحمد لله علی ذلک ختام
ربیع الاول ۱۳۴۹ و ۳۱ تموز ۱۹۳۰
یوم پنچشنبه ساعت وسطی ۱۰، ۳۰
(I. c. bu defterde bitiyor; sonunda 8 s. lik fihrist var.)

4745

VI. d.

Baş : بسم ... بیان بعضی از حکمت تأخیر این مجلد دوم که
(s. 1)

Son : ای دوست ترا بهر مکان می جستم هر دم خبرت ازین و آن می جستم
(Dibâceden, "امتحان پادشاه یاز دو غلام که ...", surhunda 860. beyte kadar; aynı; s. 294).

4746

VII. d.

Baş : دیدم بنو خویش را تو خود می بودی
خجلت زده ام کز تو نشان می جستم
(s. 235)

Son : سنک ائکه و قولکه آفرین که بر قاعی ده بنی بو مرتبه به ترقی ایندردک
(s. 470)

(Bundan önceki beytin şerhinin son kısmından II. cildin, "وسی آمدن موسی را ...", surhunun 1790. beytinin sonuna kadar; aynı; s. 345.)

4747

VIII. d.

Baş : حال من اکنون برون از گفتنست این چه میگویم نه احوال منست
(s. 481)

Son : سالكلرك عوامى بو حجاب نورانى عین وصلت بیلرلر
(s. 706)

(II. cildin 1791. beytinden aynı ciltte, "فوت شدن دزد پآوازدادن ان شخص که" surhündeki 2814. beytin şerhinin sonuna kadar) (aynı, s. 404).

4748

IX. d.

Baş : حال بوکه خواص عندنده بو صقات ذات حقک حجابدر
(s. 707)

Son : فیض ساریسته قارشى طورالم مشک روحى آچهرق طولدورالم
ختم ۱۵ ربیع الآخر ۱۳۵۰ و ۱۶ اغستوس ۳۴۸
و ۲۹ اغستوس ۱۹۳۱ جمعه ایرتسی گونی
ساعت ۶ شارح حقیر احمد عوفى المولوى
(s. 934)

(II. cildin sonuna kadar; sonda 4 s. lik fihrist var.)

4749

X. d. III. c.

Baş : الحکم جنود الله تعالى . . .
(s. 1)

Son : آدمه بنجده تکلیف بیورلماسیله میدانہ چیقدی و ایکیسی ده بو
امتحانلرده مغلوب اولدیبار
(s. 202)

("ایمن بودن یلعم یاغورکه . . ." surhunun ilk beytinden 747. beytin şerhinin sonuna kadar. Nicholson basımı, III, s. 42.)

4750

XI. d.

Baş : اوبدعوى میل دولت می کند معده اش نفرین سبب می کند
(s. 203)

Son : یعنی اگر بن زوجه سنده خستهلق یوقدر دیه اصرار ایدرسهم
(1580. beytin şerhinin ortalarına kadar; aynı, s. 60.)

4751

XII. d.

Baş : او ینم بو اصرارمدن بر خیاله دوشر
(s. 385)

Son : انتقامه لایق اوله جفته واقف اولدی
(s. 600)

(Bundan önceki defterin son beytinden başlamakta, aynı c. in "در خلوت رفتن" surhunun 2. beyti olan 2416. beytinin şerhi tamamlanmadan bitmektedir; aynı; s. 137.)

4752

XIII. d.

Baş : روز دیگر جمله خصیان آمدند پیش داود پیمبر صف زدند
(s. 601)

Son : جان تارلاسنک اوزرینه سایه صالان
(s. 802)

(III. c. in 247. b. den 3218. b. inin şerhinin başlarına kadar; aynı; s. 138.)

4753

XIV. d.

Baş : رحمت الهیه بولوطی کوثر صویندن . . .
(s. 803)

Son : ننگ ظاهری مزین اولان طاوس قوشندن طوغانلرک صیدوشکاری
بکله نه مز
(s. 1002)

(4034. b. in sonuna kadar; aynı; s. 230.)

4754

XV. d.

Baş : طبع طاوس است و سواست کند دم زند تا از مقام بر کند
(s. 1003)

Son : بو قصه ننگ تمای دردنجی جلدک ابتدالرنده بیان اولمشدر الحمد لله
۱۹۰۰۰ سرن اول ۱۹۳۳ وجمادی الآخرة ۱۳۵۱ چارشانبا گنججهسی
ساعت وسطی ۸،۳۰ احمد عوفى المولوى

(III. c. bu defterde bitiyor. Sonda ayrı numaralanan 9 s. lik fihrist var.)

4755

XVI. d.

Baş : بسم . . . الحمد لله حق حمده والصلوة والسلام على خير خلقه
محمد وآله وصحبه وذرياته اما بعد هذا الظعن الرابع

(s. 1)

Son : یعنی سن بکا اولان کیزی

(s. 203)

(Dibâceden 623. b. in şerhinin sonlarına kadar; aynı; s. 315.)

4756

XVII. d.

Baş : نظرگدن دولایی وبم واسطهمله

(s. 204)

Son : یعنی سلجان علیه السلام ایشلرینک باشنده اویانیق

(s. 403)

(1268. b. in şerhinin başlarına kadar; aynı; s. 353.)

4757

XVIII. d.

Baş : بر شخص کبی و بوجن ایسه بر اویقو کبیلر

(s. 404)

Son : درلو درلو خسته لقلرک انتشارینه سبب اولور

(s. 603)

(1829. b. in şerhinin ortalarına kadar; aynı; s. 386.)

4758

XIX. d.

Baş : ننه کم برنجی جلدک ۸۹ نومرولی بیت شریفنده

(s. 604)

Son : آنارک کمالارینی کوروب قیصقانه رق غمه و کدره دوشمه یکنر

(s. 903)

(2680. b. in sonuna kadar; aynı; s. 437.)

4759

XX. d.

Baş : از خدا میخواه دفع این حسد تا خدایت وارهاند از حسد
(s. 904)

Son : زیرا که وهرک گوزی غائبک محجوبیلر

(s. 1103)

(3278. b. in tercemesinin sonuna kadar; aynı; s. 472.)

4760

XXI. d.

Baş : ایضاح — انبیا و اولیائک حق حقنده کی اخباری
(s. 1104)

Son : بو جلدک شرحنده ده اوج بهجی آی قدر بر انقطاع وقوعه کلمشدر
(s. 1280)

(Cildin son b. inin şerhinin sonuna kadar; aynı; sonunda ayrı n. konmuş 8 s. lik fihrist var.)

4761

XXII. d.

Baş : بسم . . . در بیان آنکه شریعت همچو شمع است که . . .
(s. 2)

Son : عاشق کندی شهودنده بو کثرت شئونانی نفی ایتدی و آنک شهودنده
(s. 232)

(V. c. in Dibâcesinden 590. b. yin şerhinin sonuna kadar; aynı basım; Londra — 1933, s. 39.)

4762

XXIII. d.

Baş : اللهک غیری قالمادی
(s. 233)

Son : حجت شرعیه شیشمسنگ ایچنه کیروب مقهور و معیوب اولور
(1210. b. in şerhinin sonuna kadar; s. 76.)

4763

XXIV. d.

Baş : مثل میزانی که خشنودی و ضد

جمع می آید یقین در هزل وجد

(s. 603)

Son : این تکبر از نتیجه پوستست
جاه و مال آن کبر را زان دوستست
(s. 694)

(1940. beyte kadar; s. 123.)

4764

XXV. d.

Baş : ترجمه — بو تکبر پوستک نتیجه سندندر
(s. 695)

Son : لیلانک عاشق بولنان مجنونک اوکنده عالمک ملکی
(s. 926)

(2719. beytin şerhinin başlarına kadar; s. 174)

4765

XXVI. d.

Baş : بر بایراق مثابه سنده قیمتسر برشیدی
(s. 927)

Son : او آینه نلک گوسنردیگی عیبیدن طولانی اوفکه لنن م کیمسه ،
او آبنایه طاش
(s. 1158)

(3505. beytin şerhinin sonlarına kadar; s. 222).

4766

XXVII. d.

Baş : آندیغی وقت قیریلما سین و مقاومت ایده بیلسین
(s. 1159)

Son : ۱۵ جمادی الآخره ۱۳۵۴ هجری وا ایلول ۱۳۵۱ رومی و ۱۵ ایلول
۹۳۵ میلادی تاریخنده جمعه ایرتسی گونی ساعت وسطی ایله دردی
یگری دقیقه گجده ختام بولدی و صلی الله . . . شارح فقیر احمد عونی
(s. 1384)

(Sonunda ayrı numara konmuş 11 s. lik fihrist var.)

4767

XXVIII. d.

Baş : بسم الله . . . دیباجه مجلد ششم ازد فترهای مثنوی
(s. 2)

Son : نتکم بنیه جسمده صفرا غالب اولورسه اوصفرا سودا اولور
(s. 228)

(VI. c. in Dîbâcesinden 661. b. in şerhinin sonuna kadar; s. 310.)

4768

XXIX. d.

Baş : بعد ازان این دو بیپهوشی روند والد و مولود انجایک شوند
(s. 229)

Son : نه یاتیقلق ونه ده زیان ایچنده گچن حیات دنیویه سنی نأسف ایدرک
آه ایتمک واردر.
(s. 425)

(662. b. ten. 1249. b. in şerhinin sonuna kadar; s. 345.)

4769

XXX. d.

Baş : قصه ان درویش که ازان خانه
(s. 426)

Son : هرکسک لایق اولدیغی احوال وارزاق قطب البله توزیع اولنور
(s. 625)

(1249. b. ten sonraki surhtan 1903. b. in şerhinin sonlarına kadar; s. 281.)

4770

XXXI. d.

Baş : انک استعدادی موجبجه لایق اولدیغی رزق کندیسنه گوندرمشدر
(s. 626)

Son : خیال انسانی به جهت سفلیه دن منعکس اولان صورتلرده (خیال)
مجرد و اضغاث و اخلام
(s. 825)

(2498. b. in şerhinin ortalarına kadar; s. 414.)

4771

XXXII. d.

Baş : دیرلر. نتکم طولزی یمکلر ییوب
(s. 826)

Son : تا که غیبک فلگنندن و روح گونشندن آنک عنکبونی شرحلر جهنندن
درس سویلیه.

(s. 1125)

(2498. b. in şerhinden 3140. b. in tercemesinin sonuna kadar; s. 451.)

4772

XXXIII. d.

- Baş : ایضاح — یعنی او اصطلاحک عنکبوتی
(s. 1126)
- Son : صدر جهانک کجکجی یول اوزرینه قوی دیدی.
(s. 1325)
- (3140. beytin şerhinden 3828. b. in şerhinin sonuna kadar; s. 492.)

4773

XXXIV. d.

- Baş : هیچ مگشالب نشین وی نگر تا کند صدر جهان زینجا گنر
(s. 1326)
- Son : بومقصدله بر اثر یازیشدن گوزل بر نتیجهده چیمش اولور که
او ده فقیردن صکرا اوقویوب ذوق طویان دین قاردرلریمزک وحتی
علم و عرفان آرقهسندن قوشان بالعموم افراد بشرک خیر ایله یاد
ایتمهسیدر. بو شرحک نهایتنه سلطان ولد قدس سره افندمزک بو
مثنوی شریف حقندهکی خاتمه لرینک الحاقی فائدهلی گوردم؛ زیرا بو
خاتمه یی اوقویانلر آرتق مثنوی شریفک بدیجی جلدی اولمادیغنه قطعاً
قناعت گتیررلر.
(s. 1628)

(Bu defter, son cild olan VI. cildin sonuna kadardır. 1629-1646. s. lerde Sultan Veled'in "Tetimme" si var; sonunda şu kayıt mevcut:

جناب حقہ بی نہایہ حمد وثنا اولسون کہ بو خاتمہ نک شرحی دخی ۲ شوال ۱۳۵۶
و ۵ کانون اول ۹۳۷ تاریخنه مصادف اولان بازار گونی بیتمشدر. حضرت مولانانک
باب عرفاننک قطمیری احمد عونی.

Sonda 7 s. tutan fihrist var.)

Ahmad 'Awn'nin "Matnawi" şerhine esâs ittihâz ettiği metin, kendi sözüne nazaran Ankaravî metnidir; fakat ilk beyti, eski metinlerde böyledir diye,

باشنو این نی چون شکایت میکند از جدایبها حکایت میکند

darzında almuş, ondan sonraki beytin ikinci mısra'ıysa, eski metinlerde, "مرد وزن نالیده اند" olduğu hâlde "از نفیرم ...." tarzında yazılmıştır. Şerhte I. cilt 4045 beyit, Nicholson basımında 4003 beyit. Ş. te II. cilt 3799, N. b. da 3810; III. cilt 4796, N. b. da 4810, IV. c. 3841, N. b. da 3841, IV. c. 3841, N. b. da 3855, V. c. 4233, N. b. da 4238, VI. c. 4935, N. b. da 4915 beyittir. Nicholson basımı, ilk kısım müstesnâ, Huzûrda bulunan ve Ç. Husâma'd-dîn'le S. Walad'ın huzurlarında tashih ve mukaabele edilen ve Mawlânâ'nın ebediyyete intikaalinden beş yıl sonra yazılmış bulunan nüshaya uygundur; bu nüsha, en eski, en doğru ve sağlam nüshalarda, nüsha farkları belirtilirken "Nuşha-i Nâzım" diye vasıflandırılan nüshadır.

Beyit sayıları bile bu nüshaya uymıyan metin şöyle dursun; şerhte âyetler, indi te'villere tâbi' tutulmuş, zaif ve mevzû' hadisler alınmış, âyetlerin sûreleri ve âyet numaraları konmamış, anılan menkabelerin kaynakları gösterilmemiştir. Birçok şerhlerden faydalandığını söylediği hâlde bunların basımlarını, aldığı yerlerde s. numaralarını vermemiş, hattâ adlarını dahi bildirmemiştir. Her hususta İbni 'Arabî ile istiḥâd edilmektedir. İndeks ve Bibliyografya yoktur.

Cilt

872

4774

(مثنویخوان)

Maḥmūd (Maḥnawī-H'ân. 1010 H. 1601-1602):

Tarcama-'i Tawāḳīb

(ترجمه ثواقب)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 23.2 × 16.5

Yazı eb'âdî : 16.1 × 10.1

Kenarları zencirekli, ortasında dokuz nokta, yukarısında ve aşağısında dörder nokta var. Koyukırmızı ciltli. 233 yap. Her s. de 17 satır var. Yazı nesih. Baş tarafta kötü bir tezhib ve bakırı fazla altınla yazı araları ve s. yanları cetvelli. Öbür s. lerde surh ve lâcuvered cetvel var.

Baş : بسم ... بر حمدك عظيم نورى كه ...

(1. b)

Son : و بويچاره كناهه غرق اولن درمانده آب غفرانله بويوب پاك
ايله آمين بحق معجزات احمد مختار ...

(233. a)

(Tawāḳīb, Maḥmūd ve Tawāḳīb terc. sinin terceme târihi için 2152 No. ya b.)

Cilt

873

4779

حسن بن محمد بن الحسن الصغاني

Hasan b. Muḥammad b. Hasan'aş-Şaḡānî (650 H. 1252):

Maşārık'al-anwār'an-Nabawiyya min

Şihāḥ'al-Aḥbār'al-Muṣṭafawiyya

(مشارك الانوار النبويه من مصاحح الاخبار المصطفوية)

Hadis

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 21.3 × 12.5

Yazı eb'âdî : 13 × 6.5

Ortası açık kırmızı üzerine yaprak şemseli, kenarları altın zencirekli ve açık kırmızı cetvelli, koyu kırmızı renkte miklaph güzel bir cilt. Aham fazla, ince kâğıtlı.

Baş : sâde altın tezhibli. Kenarları altın cetvelle çerçevesi. "tal" sözleriyle bâhlar ve hadislerin alındığı kitapların remizleri olan harfler surhla yazılmış. Yazı güzel bir ta'hyk. Kenarlarında İbni Malak şerhinden alınan yazılar, aynı hattât tarafından daha küçük ve ince ta'hykle yazılmış. 121 yap. Her s. de 21 satır var.

Baş : بسم ... الحمد لله بحی الریم و مجری القلم

(1. b)

Son ve k.: م انس رضی الله عنه لبیک عمرة وحجاً والله اعلم بالصواب تم مشارق الانوار النبویه من صحاح الاخبار المصطفویه قد وقع الفراغ ... فی شهر ذی القعدة سنة سبع وستین ومائة والف علی يد اضعف العباد الفقیر المذنب کلیمی الحاج مصطفی بن صنع الله الخطیب بجامع سلطان اورخان علیه الرحمة والغفران

(121. a)

(Maşûrîk ve şerhleri için Kaş'f'e b. II, s. 1688-1689. İbni Malak, bu eseri "Ma-bârîk'al-azhâr fî Şarhi Maşûrîk'al-anvar" adıyla şerhetmiş ve bu şerh 1311 de İst. da Şirket-i Hayriyye Mat. da basılmıştır: Al-Mu'cam'al-Maḥbû'ât, I, s. 253; II, s. 1209. Hattât Muşafâ b. Şun'-Allâh, 1179 da; 1765-6; vefât etmiştir. İst. Üniv. K. de yazdığı bir Kur'ân-ı Kerim vardır: Tuḥfa-i Hattâtî'n, s. 535-536.)

Cilt

4797

874

بیدل (میرزا عبد القادر)

Bidil (Mîrzâ 'Abd'al-Kâdir. 1133 H. 1720)

DİVÂN

(دیوان)

FARŞÇA

Cilt eb'adı : 24.2 x 14.2

Yazı eb'adı : 16.5 x 8.4

Kenarları zencirekli, iki kapağı, ortası yaldızlı ve cilt üstüne müstatili şemseli, mıklaplı meşin ciltli. İlk s. de yaldızlı ve boyalı kötü bir başlık var; mısra' araları ve kenarlar kalın altın cetvelli. Diğer s. lerde aynı tarzda, ince altın cetvelli. 356 yap. Her s. de, başlık yerleri de birer satır sayılmak şartıyla 17 satır mevcut. Yazı ta'hyk. Divan "d" harfinin sonunda, 352. b de bitiyor ve ondan sonra rubâiler başlıyor; onlar da "d" harfinde bitmekte (Bu nüsha, rezinden anlıyan bilgili biri tarafından yazılmış; doğru, fakat noksanıdır. 2603 No. daki "Küllîyyât" ına b.).

Baş :

... بسم

باوج کبریا کز پہلوی مجزاست راه انجا

سرموی کر اینجا ختم شوی بشکن کلاه انجا

(1. b)

Son ve k.:

بیدل کاری ذکر تدادر اینجا
جزانکه دعا های شما باید کرد

دو تقسیم کرده شد دیوان میرزا بیدل را از جهت انک دریک جلد

(356. a)

تقیل نماید گفته ۱۲۵۸

Sondaki kayıttan anlaşılıyor ki divan iki cilde bölünmüş; ikinci cildi yok; belki de yazılamamıştır.

Cilt

875

4802

یحیی (طاشلیجلی. دو قکین زاده)

Yahyâ (Taşlıcalı. Duḥakîn-zâda. 990 H. 1582)

Yûsuf u Zalîhâ, Gacîna-i Râz ve Uşûl-Nâma

(یوسف و زلیخا، گنجینه راز و اصولنامه)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 35.8 x 20

Yazı eb'adı : 23 x 16.3

Şemsesi bozulmuş, tâmir görmüş fersûde ciltli. Kapak içlerinde main şeklinde altınla beş adet birbirine girift çizgiden meydana gelmiş saâdet zenciri var. Her kitap müzehheb başlıklı. Her s. de dört sütun ve her satırda iki beyt mevcut. 109 yap. Her s. de 25 satır var. Mısra' aralarında altın cetveller çekili; sahife kenarları altın cetvelli. Yazı nesih. Başlıklar surhla ve kötü bir yazıyla yazılmış.

I یوسف و زلیخا Yûsuf u Zalîhâ.

Baş : التی عین عشقم روشن ایله مرادم یوسفینه روزن ایله
(1. b)

Son : اهالی اولیه عیبینه ناظر دعا ایله سوزی ختم ایده آخر
(36. a)

II) گنجینه راز Gacîna-i Râz.

Baş : جان و دلدن دیلوم بسم الله آچهلوم سوزله گنجینه راز
(36. b)

Son : گوکدن آواز بلندله سروش دیدی تاریخی آنک خاموش
(68. a)
(تanzim târihi olan 947 yi gösterir.)

III) اوصولنامه Uşûl-Nâma.

Baş : گل ای نای خامه فغان ایله گل کتاب اصولی بیان ایله گل
(68. b)

Son : حديث رسولك خبردارى اول سوزينك ارى اولئك يارى اول
(109. b)

لطيفه

(Sahifenin kâşifesi "اول آهر" dur ve eser noksandır.)

Cilt

876

4803

عمر بن عبد الرحمن بن عمر بن احمد بن محمد بن ابي القاسم

عبد الكريم الكرخي القزويني

'Umar b. 'Abd'ar-Rahmân b. 'Umar b. Ahmad b.
Muhammad b. Abi'l-Kâsim 'Abd'al-Karîm'al-Karhî'al-
Kazvîni (699 H. 1299-1300)

Al-Mafâtîh fî Şarh'al-Maşâbîh

(المفاتيح في شرح المصابيح)

ARAPÇA

Cilt eb'âdi : 24.8 × 16.5

Yazı eb'âdi : 17.3 × 13

Kenarı düz iki cetveli, ortası gül ve yaprak motifli gömme ve kabartma şemseli, ortadan ikiye bölünmüş, güzel bir Osmanlı cildi. Yazı Selçuk neshi ve ekseri kelimeler harekeli. Kâğıt az aharlı ve zamanla yıpranıp tırfillenmiş. Üst tarafın uçları yeni bir yazıyla, eskisinin üstünden geçilerek okunması sağlanmış. İlk yap. m a yüzünde, kitabın yazısıyla şu yazı var:

المجلد الاول من كتاب المفاتيح في شرح المصابيح تأليف العبد الضعيف المفتقر الى رحمة
المنان عمر بن عبد الرحمن بن عمر بن احمد بن محمد بن ابي القسم عبدالكريم الكرخي القزويني
جعل الله من الدين هزوا شجر الورع وخطبوا اوراقه وعزوه مخالف السنة النبوية مسأه اوراقه

Bu yazının baş tarafından "المجلد الاول" ve ilk satırın sonu olan "المصابيح" sözleri silinmişse de okunabiliyor. 205 yap. Her s. de 19 satır var. Yazıda ve resm-i imlâda Selçuk devrinin bütün husûsiyetleri görülmektedir. "نوع، فرع" gibi bölümler ve dikkati çekmesi gereken yerler surhla yazılmıştır.

Bu kitap, 516 H. de (1122) vefât eden Husayn b. Mas'âd'al-Bağawî'nin "Maşâbîh'as-Sunna" sinin şerhidir; şârih de 2. a da bunu bildirmektedir. Kaşf, bu şerhten bahsetmez; "Hadiyyat'al-'Arîfin" in I. cildinde "القزويني" maddesinde adı "عمر بن عبد الرحمن بن عمر بن احمد بن محمد بن عبد الكريم الكرخي القزويني" tarzında alınmakta "الدرة الفريدة في شرح القصيدة" si zikredilmekte, bu şerh anılmamaktadır (I, s. 788). Kitabın sonundaki kayda göre 681 de (1282) Tokat'ta kadı ve müderristir. Her halde müderrisliğinde bulunduğu medrese, Mu'in'ad-dîn Parvâna'nın yaptırdığı

medresedir. "Hadiyya", bu zâtın 653 H. de (1255) Tabriz'de doğduğunu, 699 da (1299-1300) Mısır'da vefât ettiğini bildiriyor.

Baş : بسم . . . الحمد لله الذي بعث الانبياء هداة الى السراط المستبين
(I. b)

Son ve k.: يقول هذا حديث اخرجہ ابوداود رحمه الله روت هذا الحديث

عائشه رضى الله عنها وعن ابها تم الكتاب بعون الله وحسن توفيقه يوم
الاثنين في شهر جمادى الاول سنة احدى وثمانين وستمائة هذا آخر
المجلد الاول من كتاب المفاتيح في شرح المصابيح والحمد لله رب العالمين
والصلوة والسلام على سيدنا محمد وآله الاختيار وصحبه الابرار
مع المهاجرين والانصار والتابعين الاختيار وسلم تسليماً كثيراً كثيراً
انتقلت هذا الحديث من تحشية المصنف مولى المولى علامة الزمان بحر
الفضائل انجوبة الدوران عديم المثل عمر بن عبد الرحمن بن عمر بن احمد بن
ابي القاسم عبد الكريم الكرخي القزويني المدرس والقاضي بمدينة توقات حماها الله
تعالى ادام الله ايامه وحرس انعامه وافضاله وطال عمره وبقاؤه كان
الفراغ على يد الضعيف المحتاج الى رحمة ربه اللطيف احمد بن ابراهيم
الفقير التوقاتي

(205. b)

(Şârihin sağlığında yazılmıştır.)

Cilt

877

4804

محمد بن اسماعيل البخارى

Muhammad b. İsmâ'il'al-Buhârî (256 H. 870)

Şâhih'al-Buhârî

(صحيح البخارى)

ARAPÇA

Cilt eb'âdi : 20.2 × 15.5

Yazı eb'âdi : 14.3 × 10.5

Cilt kenarında iki ayrı motifli zencirek cetvel var. Ortada on zirveli bir yıldız, yukarıda, yanlarda, aşağılarda, yıldız, her birerinin zirvesinden düz hatlarla hendesi şekiller, orta yıldızın ortasında on hattan meydana gelme ve hatları bitişik olmayan diğer bir yıldız ve yan yıldız ve şekillerin ortalarında noktalar mevcut Cilt tâmir görmüş. Miklâpı; miklâbında da sekiz zirveli bir yıldızın her iki zirvesini birleştiren diğer sekiz köşeli bir yıldız ve bunları kaphyan iki yarım daire var. 97 yap. Her s. de 11 satır var. Yazı Selçuk neshi. "باب" ların biri altınla, öbürü surhla.

Son ve k.: ذى الحجة شريف ذ تحت الانشا المرغوب سوّده الفقير الحاج
مصطفى رشيد غفرله ولوالديه ولسائر جميع المؤمنين في ٣ ش ١٢٤٥
(57. a)

(4268 No. ya da b. Bu mecmûa'nın, müsevvidi Hacı M. Reşid tarafından tertib edildiğini sanıyoruz.)

Cilt

4817

880

احمد بيجان

Ahmad Bicân (849 H. 1445)

Anwâr'al-Āşiqîn

(Tarcama-'i Mağârib'az-Zamân)

انوارالعاشقين

(ترجمة مغارب الزمان)

Cilt eb'adı : 27.3 × 19

Yazı eb'adı : 22.2 × 13.8

Âdi ve bez kaplı mukavva ciltli. Kâğıdı, filigramlı Venedik. 168 yap. S. de 23 satır var. Yazı güzel bir nesih. Âyetlerle hadisler ve fasıllar surhla yazılmış. Ahmad Bicân, kardeşi Muḥammad Bicân Yazıcı-zâda'nın, (855 H. 1451) « مغارب الزمان » adlı kitabını arapçadan türkçeye çevirmiştir.

Baş : بسم ... الحمد لله اول پادشاهه کم کندونک ذاتی و صفاتی ...
(1. b)

Son ve k.: حضرات قد سکدن وبکا کشف ابله عالم غیبکدن یا آله العالمین
برحمتک یا ارحم الراحمین تمت کتاب انوارالعاشقين ... علی يد محمد
بن مصطفى المحتاج الى رحمة الله تعالى ... في اوایل ربیع الآخر سنه تسع
وتسعين وتسعائه من الهجرة النبوية
(168. b)

(Ahmad Bicân ve Mağârib'az-Zamân için "Kasf" e, II, s. 1746 ve O.M. e b. I, s. 16-17. Mağârib'in, 1285 te Ali Rızâ adlı bir hattât tarafından nesihle yazılmış güzel bir nüshası İst. Üniv. K. de arapça yaz. larda 5458 No. da kayıtlıdır.)

Cilt

4833

881

مجموعه

Mecmû'a

Cilt eb'adı : 19 × 17

Yazı eb'adı : 15 × 8.2 (İlk risâleye nazaran)

Üstü kâğıt kaplı, kenarları ve sırtı meşin mukavva ciltli. 157 yap. Satırlar muhtelif. Yazı ta'liyk.

I) Şarh-ı شرح گلشن راز : Ahmad b. Mūsā (IX. yüzyıl. XV) : Gulşan-i Râz. Fars.

Baş : بسم ... تيمناً وتبركاً بذكره وصلواته على حبيبته ورسوله
محمد وآله واصحابه واوليائه اجمعين توحيد حق سبحانه بروفق سوالات
اوکلا بيايد دانست که الله را سه اعتبار کرده اند ...
(1. b)

Son ve k.: بخت ائيبا و ختم قرآن که ختم کارما باخير کردن
تمت الرسالة الشريف المسمى بشرح گلشن را (ز) من شيخ
جستری في يوم العاشر من محرم الحرام لسنة اربعة واربعين والف
(85. a)

(Bu şerh, Lâhicî'nin; 912 H. 1506-1507; şerhinden istifade edilerek, yahut onu ihtisâr ederek meydana getirilmiş bir şerh değildir. Şârih, bu muhtasar şerhte, son kısım olan ve 12 beyitten meydana gelen ve

الاى طالب راه سلامت بيا پيشم برويت صد سلامت
beytiyle başlayan "Tetimme" de, "Gulşan-ı Râz" ı şerhettiğini bildirmede,

تميديدم دران ساعت مجالى ز هجرت کشته ام حالى مجالى
beytiyle boyuna muhâceretle vakit geçirdiğini söylemede,

نميگويم لقب غنى گذارم ولى تاريخ واسم خود بيارم
ز هجرت بود هشتصد و چار چهل سالش دگر با او بسم يار
يگفتم شرح و تاريخش بيکبار که هستم احمد موسى بگفتار

beytiyle de lakabını, nedense, gizlediğini, fakat adının Ahmad b. Mūsā olduğunu açıkladığını anlatmadır. Sondan bir önceki beytin ilk mısra'ında vezin düşüktür; doğrusu, « ز هجرت بود بعد از هشتصد و چار » olacak. Buna nazaran şerh, 844 te; 1440-1441; meydana getirilmiştir. Ah. b. Mūsā, 37. b de Mavlânâ'dan istişhâdda bulunmakta, aynı s. de Mavlânâ'ya atfedilen « مولای رومی رسد » redifli gazelden de bir beyit almaktadır. Sayyid Ni'mat-Allâh-ı Walî'den (827, 834 H. 1423-1424, 1430-1431), Şadr'ad-din Künâ'î'den (673 H. 1274) de sözler nakletmektedir (4. b, 18. b) Fakat bilhâssa İbnî 'Arabî'ye (638 H. 1240) çok bağlıdır. Ondan bahsederken (36. b) diye onu « قال الشيخ سلام الله عليه » (31. b, 35. b), « شيخ اكبر سلم الله عليه » (36. b) de, 879 da 1474-1475; vefât eden Kırımı bir Sayyid Ahmad b. 'Abd-Allâh var; I, s. 393. Acaba babasının adı 'Abd-Allâh Mūsâ mıdır ve bu zât mıdır? Kesin bir şey söylememize imkân yok. Tehran Üniv. yayınlarından olup Muḥammad Dâniş Pajûh ve İrac Afşâr'ın nezâretleri altında hazırlanan ve "İrân - Şinâsân" ın ilk kongresi

dolayısıyla 1344 Ş. H. de yayınlanan "Nuşahâ-yı Haqqî" nin IV. cildinde, Aḥmad Gul-çîn Ma'ânî'nin "Gulşan-ı Râz" şerhleri hakkındaki değerli makalesinde de bu şerhten bahsedilmektedir; s. 53-117. Gülşen-i Râz, şerhleri v.s. için "Gülşen-i Râz Şerhi" adlı eserimiz "Sunuş" yazısına bk. Milli Eğitim Bakanlığı yayımı, İst. M. E. Basımevi 1972; s. I-XIV).

II) Mahmūd-ı Şabustarî (725 H. 1324-1325): گلشن راز Gulşan-i Râz. Fars.

Baş :

بسم . . .

بنام آنکه جازا فکرت آموخت

چراغ دل ز نور جان برا فروخت

(86. b)

Son ve k.: بنام خویش کردم ختم پایان الهی عاقبت محمود کردان
تمت الرسالة الشريفة المسمى بگلشن راز بعون الملك الباری علی يد
اضعف العباد المعروف بعجم خراجہ فی اواسط محرم الحرام در تاريخ
هزار و سی و نه من هجرة النبوی علیه السلام واکمل التحیات
(110. a)

III) Câmî (898 H. 1492): Tuhfat'al-Abrâr. Fars. Husrav-ı Dihlawî'ye nazire.

Baş :

حمداً لمن جعل جنان کلّ عارف مغزون اسرار کماله . . .

(111. b)

Son ve k.: مهر بنه خاتمه این کتاب شد رقم خاتم ختم الكتاب
تمت الرسالة الشريفة لمولى نا جامی علیه الرحمة والغفران
المسمى بتحفة الأبرار علی يد اضعف العباد عبدالرحيم سمرقندی الشهير
بقصبة الكلس فی اواخر شهر ربيع الاول سنة هزار و جهل و چهار من
الهجرة النبویه علیه الصلوة واکمل التحیات تمت
(156. a)

(Ketebede, "بقصبة الكلس" sözünün altına, "عجم عوجه" yazılmış.)

Cilt

4835

882

Âyin ve Na't Mecmûası

Cilt eb'âdî: 20 x 14

Yazı eb'âdî: 17 x 9,5

Âdi mukavva ciltli. 48 yap. Her s. de 13 satır var. 1. b de fihrist yazılı. 2. a da
"Âyin şerhleride اولان اصولات" başlığıyla "Devr-i revân, Dü yek, Avfar, Devr-i kebir,
Frengçin, Aksak semâi ve Sengin semâi" usulleri kaydedilmiş. Mecmûada şu âyinler
var:

I) I. Nâyî 'Utmân (1142 H. 1729): Râst (2. b - 4. b), II. III. Salim (1223 H. 1808): Sûz-ı Dil-ârâ (4. b - 5. b), III. Muşâhib Aḥmad (1209 H. 1794): Nihâvand (5. b - 7. a), IV. Basta-i' Qadim; Panc-gâh (7. a - 8. b), V. Basta-i' Qadim; Du-gâh (8. b - 9. b), VI. Basta-i' Qadim; Husaynî (9. b - 10. a), VII. Nâyî 'Utmân: Çâr-gâh (10. a - 11. b), VIII. Hammâmî İsmâ'il (1262 H. 1846): Şabâ, (11. b - 13. a), IX. H. İ. Basta-Nigâr (13. a - b), X. Nâyî 'Utmân: 'Uşşâk (14. a - 15. a), XI. Köçek Muştâfâ (1110 H. 1688-1689): Bayâtî (15. b - 17. b), XII. H. İ. Navâ (17. b - 18. b), XIII. H. İ. Şabâ Bûsalik (18. a - b), XIV. Nâyî 'Utmân: Hicâz (18. b - 20. a), XV. M. Aḥ. Hicâz Devr-i revân (20. a - 21. b), XVI. 'Abd'ar-Rahim (1247 H. 1831): Şabâ (21. b - 23. a), XVII. 'Abd'al-Bâkî (1237 H. 1821): 'Acem Bûsalik (23. a - 24. b), XVIII. H. İ. İsfahân (24. a - 25. a), XIX. H. İ. Huzzâm (25. a - 26. a), XX. H. İ. Şavk-ı tarab (26. a - 27. b), XXI. 'İtrî (1124 H. 1712): Sa-gâh (27. b - 29. a), XXII. Şaydâ Hâfız (1214 H. 1799): 'İrâk (29. a - 31. a), XXIII. Şâdîk (1194 H. 1780): Basta-Nigâr (31. a - 32. a), XXIV. Nakşî (1270 H. 1853): 'Arabân (32. a - 33. b).

Baş : راست آیین شریف نای عثان افندی دویک هی یار

این خانه که پیوسته درو چنک و چغانست هی سلطانمن

(2. b)

Son ve k.: ای شه کامکار من وای بند رابع الخ حرر فی اليوم الخامس عشر
من جمادی الاولى لسنة ثلث وثمانین ومانین والف وانا الفقیر المعترف
بالعجز والتقصیر میر امین الموائی المعروف بجنید حسین حسنی بک غفرلہ
(33. b)

Bundan sonra na'tler var. Bunların içinde,

ای رسول حضرت حق وی حبیب کبریا ای ضیأ عین عالم وی امام انبیا

matla'lı ve "Munlâ" mahlaslı na't (34. a), ondan sonraki üç na't (34. b - 35. b),

بحمد الله دیرم الله . . .

diye başlayan türkçe na't, ondan sonraki, biri türkçe olmak üzere beş na't (36. a - 38. b), diğer iki na't (39. b - 40. a), Mawlânâ'nın değildir. XI. asırda (XVII) yaşayan Darvîş 'Umar'ın, niyâz âyîninde okunan ve

شیع رخنکه جسمی پروانه دوشوردم

misra'ıyla başlayan müseddesi, Sultân Walad'a atfedilmiştir (40. b - 41. b. "Mecklevî Adâb ve Erkânı" aah eserimize b. İst. İnkılâp K. 1963, s. 95-98; bilhassa 96. sahifenin notu). 42. a - b de 'İşmat Âğâ'nın (Abdülazîz devri; 1277-1293 H. 1861-1876) İsfahân âyînî var. 44. a da gene Mawlânâ'nın oluyun ve

ای صوفی اهل صفا از جان بکوالله هو

misra'ıyla başlayan na't, 44. b - 45. a da İsmâ'il Dada'nın Farah-fazâ âyînî ayrı bir yazıyla yazılmış.

Bu kısmın B.: نعت ای رسول حق وی حبیب کبریا
(34. a)
Son : صد جان منی ترنم نای
(42. b)

Cilt

883

4850

قرآن کریم

Kur'ânı Karîm

Cilt eb'âdî : 32.3 × 22

Yazı eb'âdî : 21.7 × 14.3

Düz kahverengi meşin bir cilde sonradan geçirilmiş 284 yap. Her s. de 15 satır var. 3-8, 9-10, 17-30 ve 280. yap. lar, sonradan yazılıp noksânı tamamlanmış. 1, 8 ve 15. satırlar altınla ve sülüs. Son kısa sûrelerde satır sayısı değişmekle beraber gene 3 satır altınla ve sülüs olarak yazılmış. Diğer yazılar nesih. Bu kısımların enliliği 9.2 eb'âdında. Yan taraflarda müzehheb şemse motifleri var. "خمس، عشر، جزو، حزب" kayıtları, müzehheb dâireler ve yarım şemseler içinde. İlk iki s. lâcüverdî fazla ve lâcüverd üzerine tezhibli, üst ve alt safihaları, Selçuk tarzı geçme hendesi zencirle müzehheb. Sülüs yazılar çok güzel, nesihler orta. Tezhib bakımından çok değerli, fakat yıpranmış. 281. yap. tan itibaren yazı değişiyor. Bu kısımda altın sülüslerin kenarları pek ince siyah mürekkeple çevrili. Nesihler daha küçük ve ilk taraftakilere nisbetle daha dūn. Kâğıdı filigransız, aharlı ve açık sarıya çalar renkte kalın âbâdî. Tezhib, İran-kârî ve bilhassa ilk iki s. Herât mektebini temsil etmekte. Sonradan eklenen s. ler ince ve gene filigransız; Aynı tarzda üç satır sülüs, fakat surhla yazılmış; nesihler ve sülüs çok kötü. Bu s. ler, surh ve mavi cetvelle çerçevesi. Asıl metnin her s. si, içte iki ince lâcüverd içinde altın, ortada ikişer lâcüverd çizgi içinde kalın altın ve dışta iki ince lâcüverd cetvelle çerçevesi. Hattât, hâfız olmadığından birçok âyetlerde yanlış ve noksanlar var. Bu Kur'ân'ı temellük eden biri, çok çirkin bir yazıyla, bâzi kere içe de dalarak, kenarlara bu noksan âyetleri yazmış. Son sahifede (280. b) şu tetimme ve vakfiye var:

وتمت كلمة ربك صدقاً وعدلاً لا مبدل لكلماته وهو السميع العليم وقف
الصورى والمعنوى (Bir satırlık yer yıpranmış, kesilmiş, oraya kâğıt yapıştırılmış.)
عبدالله الطبايع الهوى فى العشر الاول من شهر محرم الحرام سنة اربعين وسبعماية من الهجرة
النبووية عليه الصلوات افضلها ومن التحيات اكلها بدار السلطنة هراة صينت عن آلافات
والخافات والليات بحمرة محمد وآله الطاهرين

(Bu yazı, Selçuk devrine ve Orta Asya'ya âit müselele benzer bir sülüstür; 740 ta vakfedildiğine ve 281. s. den itibaren başka bir yazıyla yazıldığına göre asıl metin, daha önceki bir târihe âittir.)

Cilt

884

4870 - 4871

بهاألدین محمد. ولد «سلطان ولد»
Bahā'ad-dīn Muḥammad Walad
(Sulṭān Walad, 712 H. 1312)
Rabāb-Nāma

«ربانامه»

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 25 × 16.2

Yazı eb'âdî : 14.5 × 11.5

Üstü bez kaplı mukavva ciltli. 2 cilt olarak yazılmış. Yazı okunaklı bir ta'liyk. Başlıklar surhla yazılı. Her s. de 11 satır var.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم
بشنوید از ناله وبانگ رباب
نکتهایی عشق در صد کونه باب
(1. b)

Son ve k.: شد تمام از داد دادار این کتاب
بس کم والله اعلم بالصواب

تمت المثنوى المعنوى بعون الله تعالى از دست فقیر سراپا تقصیر درویش محمدالکردی
۱۳۱۵ در روز دوشنبه در شهر ربیع الآخر

(412. b)

(Sonu ikinci defterde. Farsça mensûr dibâce yok. 8091 beyitten meydana gelen bu mesnevînin 746 muharreminin evâhirinde yazılmış güzel bir nüshası, İst. Üniv. K. de farsça yaz. larda 1375 No. da kayıtlıdır. Rebâb-Nâme'nin en eski nüshası K. M. K. 2134 No. dadır; 742 de yazılmış bir nü. 2126 No. da, 751 de yazılmış bir nü. sı da 2133 No. dadır. Bu N. lara da b.)

Cilt

885

4872

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 20.3 × 14

Yazı eb'âdî : 22.5 × 5.5

Sığirdili (cönk) tarzında. Cilt sonradan bulunup geçirilmiş. Yumuşak meşin ve boy bakımından mecmûadan kısa. Yazı divânî kırmızı. Bâzi yerlerde değişiklik var. 3. b de "ق ۱۹ ل ۱۱۷۴ رغب محمد" târih ve yazısı, 5. a da "رغب محمد" imzası, 112. b ve 113. a da Râğb Pâşâ'nın yazıları mevcut. Muhtelif yazılarda 1174 târihi, 35. a

تم
بيادگار نوشتم من اين كتابت را
اگرچه اين خط من لايق كتابت نيست
وقع الفراغ من تنميق هذه الرسالة على يد اضعف العباد درويش
محمد بن الحاج محمد غفر الله ذنوبهما ١١٢٤ في ١٨ صفر
(15. b)

Cilt

887

4877

محي الدين ابو زكريا يحيى بن شرف النووي
Muhyi'd-din Abū-Zakariyyā Yahyā b. Šaraf'an-Nawawī
(677 H. 1278-1279)

Riyād'aş-Şālihīn min Kalāmı Sayyid'al-Mursalīn

«رياض الصالحين من كلام سيد المرسلين»

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 24.7 × 15.5

Yazı eb'adı : 17.2 × 12.5

Köşebentli, şemseli, tāmîr görmüş, fersûde Osmanlı cildi. Başta dört yaprağa fihrist yazılmış. Fihristin sonunda 'Umar-ı 'Uşşâkî adlı birisinin 1085 H. de ramazan ayının 1. günü satın aldığına dâir ta'lik bir kayıt var. Bu yapraklara numara konmamış. İlk yaprak da numarasız ve asıl metne nazaran yeni; sonradan yazılıp eklenerek kitap tamamlanmış. 216 yap. İlk yaprakla 217 oluyor (*Fihrist s. leri hâriç*). Her s. de 17 satır var. Kağıdı kalın ve az aharlı. Yazı Selçuk neshi. Kitabın bâzı yerleri yırtılmış; kâğıt eklenerek tamamlanmış. "وعن ، وقى ، رواء ، متفق" gibi sözlerle bablar ve hadislerin nakledildiği kitap adları surhla yazılmış. 47. a dan itibaren güve yemişi ve bu yenikler, sona doğru fazlalaşıyor. Ketehe yok.

Baş : ... بسم باب الاخلاص واحضار النية في جميع الاعمال والاقوال ...
(1. b)

Son : رضوان الله ورحمته تشمل مولفه يحيى النواوى اللهم واغفر لكتابه
وارحمه رحمة واسعه يا ارحم الراحمين
(216. b)

(Riyād'aş-Şālihīn, fıkhn muâmelât kısmına âit hadislerin toplanmasından meydana gelmiştir. Bu kitap ve şerhleri için Kasf'a b. I, s 936. Kasf'te vefât târihi 676 dır. Al-Mu'cam'al-Maḥbûât, Subkî'nin Ṭabaḳāt'ıyla diğer kaynaklara uyup 677 almıştır; Riyād, 1302 de Mekke'de Maḥba'at'al-Amîriyya'de basılmıştır; II, s. 1876, 1878.)

Cilt

888

4882

قرآن کریم

Kur'ānı Karīm

XVIII. Cüz'

Cilt eb'adı : 26 × 20

Yazı eb'adı : 20 × 12

Ciltsiz. 43 yap. İlk iki s. müstesnâ, her s. de 5 satır var. XXIII., XXIV. sûrelerle (*al-Mu'minûn, an-Nûr*) XXV. sûrenin (*al-Furḳân*) 20. âyetinin, yâni XVIII. cüz'ün sonuna kadar. İlk s. nin b. yüzünde yukarda ve aşağıda lâcûverd zemîn üzerine altın ve kenarları ince siyah mürekkeple çevrili safihalarda, kûfî yazıyla "رب العالمين", "وهو من كتاب الله", "من اجزاء التلئين", "الجز الثامن وعشر" yazısı var. Tez-yînâtı, yazısı ve bütün husûsiyetleri 5787 No. da kayıtlı cüz'ülere uyuyor; bu bakımdan Aḥmad b. Abū-Bakr'in vakfettiği ve Alâeddin câmi'nden Müzeyye gelen cüz'ülerin XVIII. dir.

Cilt

889

4913

قاضى عياض

Abu'l-Faḍl b. 'Iyād b. Amrūn b. Mūsā b. 'Iyād'al-Yahşubi
al-Mālikī (544 H. 1149)

Al-Şifā' bi ta'rifi ḥukūk'al-Muṣṭafā

(الشفاء بتعريف حقوق المصطفى)

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 24 × 13.4

Yazı eb'adı : 16.8 × 7.5

Üstü bez kaplı mukavva cilt. Eski bir cildin kabı, bu cilde eklenmiş. 304 yap. Her s. de 19 satır var. Yazı rık'aya benzer bir nesih. İlk iki s. nin kenarları altın cetvelli. Başında Osmanlı üslûbu pek güzel tezhibli bir başlık var. I. b de kırâat sîlsilesi yazılı.

Baş : الحمد لله المتفرد باسمه الاممى ...

(1. b - 2. a)

Son ve k.: ونستعيذه جل اسمه من دعاء لا يسمع وعلم لا ينفع وعمل لا يرفع
فهو الجواد الذى لا تحيب من امله ولا ينتصر من خذله ولا يرد دعوة
القاصدين ولا يصح عمل الفاسدين وهو حسبتنا ونعم الوكيل ... على
يد احقر الورى و اضعف العباد السيد محمد شريف الحلقى عن خواجكان
ديوان همايون العريف برئيس الكتاب في تحريرات سابق ادركه بن الشيخ
الحاج على السعدى المشتهر بدماد الشيخ مصطفى السعدى من تلاميذ الحاج

الحافظ مصطفى المعروف بعزقي افندى غفر الله لهم مغفرة كاملة لسنة اربع
وعشرين ومائتين والالف ١٢٨٤

(303. b - 304. a)

(Şifâ' b. Ta'rifi hûkûk'al-Muştafâ, Mısır'da hâmişinde Hasan'al-'Adel'nin şerhi olduğu hâlde taşbasmayla 1276 da, İst. da 1290 da bir cilt olarak Halil Mat. da, 2. cild olarak 1312 de Mat. Osmâniyye'de ve 1305, 1313 te Fas'ta basılmıştır; Al-Mu'cam'al-Matbû'ât, II, s. 1397. K. muzun I. cildinde 636-642 No. lara da b.)

Cilt

890

4914

محمد قرة داود زاده

Muhammad Kara Dâvud-zâda (948 H. 1541)

awfîku Muwaffîk'al hayrât li nâyl'al-barakât
fi hîdmatî Manba'as-sa'âdât

توفيق موفق الخيرات لنيل البركات في خدمة منبع السعادات

(Dalâ'il'al-Hayrât şerhi)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 22 x 15

Yazı eb'adı : 14.9 x 7.3

Ortası altın dal ve çiçek şemseli, kenarları zencirek cetvelli, mıklaplı Osmanlı cildi. İlk iki sahifesi surh ve ikişer lâcüvered çizgi içinde altın cetvelli. Başlık çok güzel bir tarzda ve Osmanlı üslûbunda tezhipli. 446 yap. Her s. de 21 satır var. Yazı güzel bir nesih. Bâzı kelimeler surhla yazılmış. Metnin üstleri surh çizgili. Sonu eksik. İlk iki s. den başka s. ler ikişer surh cetvelle çerçevesi.

Baş : ... الحمد لله الذي صلى بنفسه على النبي عليه اكمل الصلوة والتسليم
(1. b)

Son : موسى عليه السلام اوزرته صلوة اتراليله شاني (Kâşife : Mijl)
(446. b)

(Kâş'fe; I, s. 759-760; Zay'ine; I, s. 340 ve O.M. e b. I, s. 399. Kâşf Z. de vefâtü 1170; 1756-1757; gösterilmekte, O.M. de ise, "مكن برنورايده داود افنديك ودرود" mısra'sının gösterdiği 948 de vefât ettiği kaydedilmektedir. Sicill'de de vefâtü 948 dir; II, s. 324. Bu şerh, 1254, 1255, 1266 ve 1275 te Mat. Amire'de, 1280 de Ali Rızâ Mat. da, 1291 de Muharrem Mat. da, 1306 da Husayn Remzi, 1308 de Halil Mat. sında basılmıştır.)

Cilt

891

4920

عطار فرید الدین

'Attâr Farîd'addîn (627 H. 1230)

Pand-Nâma

(پند نامه)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 19 x 13.2

Yazı eb'adı : 13 x 8.2

Mukavva ciltli. Üstünde ta'hiyle "سرنای حبیب المولوی" yazısı var. 27 yap. Her s. de 13 satır ve her satırda bir beyit var. S. kenarları ve mısra' araları, bakırı çok altın cetvelli. Başlıklar surhla yazılmış. Yazı ta'hiyk.

Baş :

بسم
حمد بی حد ان خدای پاک را
انکه ایمان داد مشتی خالک را
(1. b)

Son : ورنه یاد این وصیت را بجا
دورماند بیشکی او از خدا
(27. b)

"Pand-i 'Attâr" diye de anılan ve büyük bir şöhret kazanan, mekteplerde okutulan mesnevi tarzındaki bu uzun manzûme, 988 de (1580) vefât eden Edirne'li Emri tarafından II. Bâyezîd adına 969 da (1561-1562), Mâkaali tarafından gene aynı pâdişah adına nazmen terceme edilmiştir. Mesnevi ve Hâfız Şârihi Şam'î de (1009 dan sonra. 1600) "Sa'âdat-Nâma" adıyla türkçeye terceme ve şerh etmiştir. Hâfız Muḥammad Murâd'ın "Mâ-haḍar" adıyla yazdığı şerh de İst. da 1252 de basılmıştır. Metin, İst. da Mat. Âmir'e'de 1251 de litoğ. ile, 1266, 1267, 1285 te hurûfâtla, gene İst. da Mat. Harbiyye'de 1253 te, Mat. Bâb-ı Ser-askeri'de 1257 de, Ali Rızâ Mat. nda 1274, 1275, 1282 de, Ârif Mat. da 1318 de, Mustafâ Mat. nda 1295 te, aynı matbaada litoğ. ile 1301 de, Mısır'da Bulak'ta 1243, 1244, 1253 ve 1280 de, Taşkent'te 1315 te basılmıştır; daha birçok basmaları da vardır. Aḥmad Râşid Ḥalwatî-i Naşrî-i Anşârlî, metnini, her beytin altında arapça terc. ile 1255 te tamamlamış ve 1289 da Mısır'da basılmıştır. J. H. Hindley, 1809 da Londra'da, de Sacy tarafından, fransızcaya terc. ile "Pandnâme ou Le Livre de conseils" adıyla Paris'te 1819 da, bu tabii faksimile olarak Stokholm'da 1929 da bastırılmıştır; almanca terc. i G. H. F. Nesselmann tarafından, ingilizceye terc. i E. F. Karani and Mahumed Gows Abdül-Kadir Aga tarafından yapılmıştır. "Pund-Namêh Faridoddin Attar" adını taşıyan bu terc. Bombay'da 1912 de basılmıştır. İsveç diline tercemesi: Shaikh Farîd-ud-din 'Attâr: Boken Pand-Nâmah, övfersatt pa Svenskt språk och öfverfört till Romenrsk skrift af Baron Erik Hermelin efter M. le baron S. de Sacy's text, 2. cilt, Stokholm, 1929. İst. da Mat. Şirket-i İrânîyye'nin de târihsiz bir tab'ı vardır. Kalkûte'de 'İk'd'al-marcan adlı mecmûada, Câmil'nin Yûsuf u Zallḥa'siyle 1862 de, ayrıca gene Kalkûte'de târihsiz, hindce terceme-siyle 1825 tab'ları vardır. Bombay'da 1277, 1280, 1896 M. de ve 1294 te bâzı risâ-

İleler bir arada, Dahlî'de 1268, 1270, 1291, 1292 de, Lekhnû'da 1284, 1869, 1872 de ve ikişer kere olarak 1873, 1876, 1877, 1878, 1904 te, ayrıca 1903, 1918 ve 1928 M. yıllarıyla 1302 H. de, 1279 da Mudarris tarafından; Lâhûr'da 1865 te ve iki kere 1933 te, 1317, 1338, 1343 te, Allahâbâd'da 1873 ve 1876 da, 1872 de farsça müntahabâtla, Kânpûr'da 1284 te "Panç gane" adlı mec. da, Tehran'da 1290 H. de ve 1316 Ş. H. de basılmıştır (Prof. Helmuth Ritter'in İslâm Ans. deki Attâr madde-siyle; cüz. 11, s. 12; Sa'îd Nafîsî'nin "Cust u cû dar ahicâl u âfar-ı Farîd'addîn 'Attâr-ı Nişâbüri" adlı eserine b. s. 109-110).

Cilt

892

4921

شمعی

Şam'î (1009 dan 1601 den sonra)

Şarh-ı Gulistân

(شرح گلستان)

Cilt eb'âdı : 16.2 × 15.8

Yazı eb'âdı : 11.4 × 6.6

160 yap. Her s. de 17 satır var. Yazı ta'lıyk. Metinlerin üstlerine surh çizgiler çekilmiş. "شعر، بیت، حکایت، قطعه، رباعی" gibi sözler surhla çizilmiş. Sonu eksik. Kenar-larda Surûri şerhinden hâşiyeler var.

Baş : سپاس بی پایان اول صانع بی نظیره که گلستان جهان صنعی ...
(1. b)

Son : بیت باکرسنکی قوت پرهیز نمائد آچلق و قدوتسزلق
(160. b)

Bu nüsha eksik olmakla beraber yazı ve imlâ bakımından devrine âittir.

Cilt

893

4922

مجموعه

Maemû'a

Cilt eb'âdı : 18 × 10.2

Yazı eb'âdı : 12.3 × 6.7 (İlk risâleye göre)

Üstü kâğıt kaplı, mıklaplı, harap mukavva ciltli.

I) (بروسوی) İsmâ'îl Hakkî (Brusavi. 1137 H. 1724-1725).
سلسله الطریقه الجلوتیه Silsilat'at-Tarîkat'al-Calwatîyya. Türk.

Baş : سلسله الطریقه الجلوتیه بالجیم اعا ذها الله من نزعة الشیطان الرجیم
(1. b)

Son : حروف کهر دار ایله دیدم انک تاریخین
سلسله جلوتی اولدی ذهب بی کلام

(Târih misra'ı, I. H. nin vefât târihi olan 1137 yi ifâde ettiğine göre son eseridir. Ketebe siyah mürekkeple silinmiş. Yalnız "ق ذ ۱۲۲۰" târihi kalmış. Bu kitap, İst. Haydarpaşa Hastahânesi Mat. da 1291 de basılmıştır.)

II) Hakkânî (1015 H. 1606) : حلیه Hulya. Türk.

Baş : بسمیلله ایدهلم فتح کلام فتح اولا تابو معنای بنام
(110. b)

Son ve k.: اولمادین بیک یدی تاریخین تمام بو رسالده تمام اولدی کلام
تمت علی ید ... بکر بن محمد بن بکر خواجه فی اواسط شهر
رمضان ... ۱۲۲۰
(140. a)

(4265 No. da kayıtlı mec. nin I. risâlesine b.)

III) Nâbî Yûsuf (1124 H. 1712) : Nâbî Yûsuf. Türk.

Baş : بسم ...
حمد اول الله عظیم الشانه مبدع دائرة امکانه
(142. b)

Son ve k.: چون ابو الخير قونلدى نامك خير ایده حضرت حق انجاءك
قد وقع الفراغ من تحرير هذه النسخة ... عن يد اضعف العباد ...
قصاب زاده محمد علی
(187. b)

(2306, 2307, 2308 No.lara ve 2441 No.daki mec. nin ilk risâlesine b.)

Cilt

894

4923

واصف

Wâsıf:

Maemû'a-i Madâ'ih-i Mawlânâ

(مجموعه مدایح مولانا)

Türkçe

Cilt eb'âdı : 32.8 × 2.5

Yazı eb'âdı : 20.8 × 11.5

Sırtı meşin, üstü bez kaplı mukavva ciltli. Arkasında "مدایح مجموعه حضرت مولانا" yazısı, hurûfâtla ve yaldızla bastırılmış. 167 sahlfe. Her s. de 25 satır var. Yazı

رک'â ve Vâsîf'in elyazısı. İlk s. nin üstünde, gene kendi yazısıyla "جناب شمس تبریزی" mührü var. 1. kaydı "زراپسته وقت اولشدر" ve 2. s. lerde Hz. Mevlânâ'nın hâl terc. geleneğe uygun bir tarzda ve muhtasaran yazılmış. 2-4. s. lerde Nakşî'nin (1270 H. 1853) "Hilya'-i Mawlânâ" sı vardır. Bundan sonraki s. de, yukarıda, ta'hyikle «جلال الدین» یا حضرت مولانا محمد جلال الدین «روی» mührü, altında da şu yazı var:

بر یادگار درویشانه اولتی اوزره آثار سلفدن منقار قلملمه طوبلایوب مرغ جانہ حیات
سرمدی بیلدیکم سلطان الاولیا سند الاصفیا برهان الاتقیا حضرت مولانا محمد جلال الحق
والله والدين قدس سره اليقين افندمز حضرتلرينك مدايچني شامل ابيات لطافت آيات برمجوعه
مخصوصه شكلته قولنمشدر نكاه انداز التفات اولان اخوان باصفا بوقفيري بر دعای خير
ایله یاد بیورملری نیازمدر ومن الله التوفیق

Bu yazının altında 1309 târihli ve ta'lyikle hakkedilmiş "بند مولانا واصل" mührü var. Kenarda dergâhın vakf mührü ve üstünde "درگاه فیض اکتنا حضرت مولانا" کتبخانه مذکورده دیگر "yazısı, bunun yanında, siyah mürekkeple "کتبخانه وقت اولشدر" kaydı mev- cut. Bu s. lerde numara yok. S. numaraları bundan sonra başlıyor ve ilk s. de içinde destarlî sikke resmi bulunan rokoko bir başlık var.

"Mevlânâ, Mevlânâdur, Mevlânâ ol, Mevlânâyile, Mevlânâyî" redifli şiirler 26. s. ye kadar sürüyor. 26. s. den 44. s. ye kadar boş. 44. s. den 47. s. ye kadar "Mesnevi", 47. s. den 56. s. ye kadar "Semâ", 56. s. den 65. s. ye kadar "Ney" redifli şiirler var. 66. s. den 115. s. ye kadar musammatlar, 115. s. den itibaren gazeller, mesnevîler ve kasideler yazılı. 163. s. nin sonunda, kırmızı mürekkeple "بیوک و کوچک والدۀ محترم رائفہ شریفہ و حوّا سعدا خانمک رک دولریچون قارئین کرام حضرتانندن برر فاتحه" kaydı yazılmış. 165. s. de "Kıt'a ve rübâyyât" başlığıyla ve karışık olarak 15 rubâî, 7 kıt'a var. Bunlardan sonra "Müfredât" başlığıyla 4 matla' ve 1 mısra' yazılmış. 167. s. den sonraki kısım boş.

Mecmû'adaki şâirlerin adlarını hurûf-ı hecâya göre yazıyoruz:

Esrâr, Enver, Enis, İsmâil, Eşref, Esif, İhyâ, Berri, Bakaayi, Pertev Paşa, Tecelli, Tâib, Tevfik, Tûrâbî, Sâkib, Sâbit, Celâl, Cezbî (Himmet-zâde. Meczûb), Cevrî, Câzim, Hakki, Hülmî, Hanîf, Hamdî, Hâmid, Hâkim, Hayrî, Haddî, Hudâyî, Husrev, Zihni, Rahmî, Rızâ, Râmiz, Reşâd, Rüşenî, Rahmetî, Rüşdi, Seniş, Saîd, Sâmi, Sâlih, Sâlim, Selâmî, Şeref, Şinâsî, Şefik, Şem'î, Şühûdî, Şeyhî, Şühî, Şahidî, Şemsi, Safvet, Sabûhî, Samtî, Sıdkî, Safâyî, Sâbir, Âkif, İsmet, Aynî, İzzet, Ârif, Aynî, Ankaa, İlmî, Âli, Galib, Gavsi, Garibî, Fâzıl, Fehim, Fasih, Fidâyî, Fırâkıy, Fevzî, Fâtıma, Feridun, Kuddûsî, Kabûlî, Kâni, Günâhî, Kâzım, Lûtfî, Leylâ, Mahmûd, Mezâkî, Murad Munla, Muhlis, Muhammed Dede (Ağa-zâde), Nâfi', Niyâzî, Nazîf, Nâbî, Nebil, Nûrî, Nesib, Neyyir, Nâyî, Nâsır, Nakşî, Nâdirî, Nâzım, Nef'î, Neylî, Vâsif, Vehbî, Hemdem.

Baş : هله باغ بهشت آسا در درگاه مولانا
حرم جنت الماوی در درگاه مولانا
(s. 1)
Son : مصرع بنده اول حضرت مولانا به که آزاد اوله سین
(s. 167)

(Misra'da vezin bozuk. "بنده اول حضرت مولانا به" olacak; yanlış yazılmış. Mecmû'adaki şiirlerin birçoğu 2163 No. da kayıtlı mecmûada mevcuttur; karşılaştırılması icâb eder. Vâsîf'in ayrıca 2164 No. da kayıtlı bir mecmuası daha vardır. İst. Üniv. K. Türk. yaz. da da aynı tarzda toplanmış olan ve 1186, 2951 No. larında kayıtlı bulunan iki mecmûası mevcuttur.)

Cilt

4925

895

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 29,7 x 10,5

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Alêlâde cilt. 86 s. Yazılar birkaç kişinin elinden çıkmış. 4. a ya kadar pek güzel bir ta'lyik. 4. a dan 17. a ya kadar X-XI. asrın (XVI-XVII), divânîye çalar nesta'lyik. 17. b - 21. a çok güzel ta'lyikle yazılmış. Bundan sonraki yazılar çirkin. İçindekiler:

I) 'Attâr'ın bir şi'ri, Mawlânâ'ya atfedilen müstezâd, Mawlânâ'nın birkaç şi'ri, Kâsım-ı Anvâr, Şâhidî, Da'fî, Aâhmad (Dukakin-zâde?) ve Hâfîz'ın şiirleri (1. b - 5. b).

II) Hâfîz'ın,

در ازل پرتو حسنت ز تجلی دم زد عشق پیدا شد و آنش بهمه عالم زد
matla'lı gazelinin türkçe şerhi (56. b - 13. b).

III) Câml'nin

ز دریای شهادت چون نهک لابرآرد سر نیم واجب آمد نوح را در وقت طوفانش

beytinin türkçe şerhi (14. a - 15. b. O. M. I, cildin 164-165. s. lerinde, 1091 H. de (1680) vefât eden Muhyî'd-dîn-i Burûsawî'nin bu beyti şerhettiğini kaydediyor. Fakat bu şerh midir; kesin birşey söylemeye imkân yok.).

IV) Haqârât-ı Hams hakkında türkçe bir yazı (15. b - 16. a).

V) 969 da (1571-1572) vefât eden, Maṭnawî ve Hâfız şârihi Surûrî'nin, Hâfız'ın,

دوش دیدم که ملائک در میخانه زدند گُل آدم بپشتند و بیپانه زدند
matla'lı gazelinin türkçe şerhi (16. a - b).

VI) عبيد الله بن محمود الشاشي 'Ubayd-Allāh b. Muḥamūd'aş-Şāşī: Abū-Sa'īd Abū'l-Ḥayr'in (440 H. 1049),

حورا بنظارة نگارم صف زد

misra'ile başlıyan rubâisine ve bilhâssa bu rubâinin hastaya okuması husûsuna âit farsça şerh (Bu şerh, Amîr'ul-umerâ' Calâl'ad-dîn Amîr Bâyezîd adlı birisinin adına yazılmıştır. 17. a - b. Bu rubâî'nin inşâd sebebi hakkında "Nafahât" ta, Abū-Sa'īd Abū'l-Ḥayr'in hâl terc. e b. s. 344. Şârih 'Ubayd-Allāh, Hâcogân'dan 'Ubayd-Allāh-ı Ahrâr'dır; 895 H. de vefât etmiştir (1490. Hâl terc. için Nafahât'a; S. 444-455; mufassal hâl terc. için de Şafî 'Alî b. Ḥusayn Wâ'iz'in, "Raşahât 'Ayn'al-Ḥayât"ının İbni Muḥammad Şarîf'al-'Abbâsî Muḥammad tarafından türkçeye tercemesine b. İst. 1269 — Mustafa Vahbî Mat. s. 254-412). Şerh 17. a - b dedir. 1719 No. lu mec. da II. risâle, bu şerhtir (b.)

VII) أمير بخاری Amîr Buḥārî (1049 H. 1639):

Mawlânâ'ya atıf ve isnâd edilen

دوش وقت صبحدم در چرخ بالان یافتم در میان دانه خشخاش سندان یافتم
beytiyle başlıyan gazelin türkçe şerhi (18. b - 20. a).

VIII) Bâzı arapça ve farsça şiirler (20. b - 27. b).

IX) قصيدة عينيه 'Ayniyya (Bu adı biz yakıştırdık) Kasîde, hacc menâsikinini enfûse tatbîk ederek te'vîl eylemekte, hilkatî, devrî, anlatmakta, bu arada,

واخرجنی من بعد تکمیل هیکل
فقی اوّل الشهر المحرم حرمة
الى العالم الارض من هوصانع
ظهوری وبالسعد العطارد طالع
من الهجرة الغراء سقني المراضع
بستين مع سبع على سبعائه
beytiyle 767 muharreminin ilk günü (1365) doğduğunu bildiren birisindir (33. a) ve 536 beyittir. On satırarak arapça mensûr bir mukaddimeyle başlamaktadır. Bu mukaddime, بسم الله الرحمن الرحيم وبه تقي الحمد لله الذي اودع البيان الالهي بدیع المعاني, «... الفاخرة وجعل من الكلم ما يقرب في حد الانجاز...» (28. b).

Baş : فواد به شمس الحبة ساطع
وليس لنجم العدل فيه مواقع
(28. b)

Son : عليه سلام الله مني وانما
سلامي على نفسي السقيسة واقع
(35. b)

X) رسالة الاحدية: Muḥyi'd-dîn İbni 'Arabî (638 H. 1240) Risâlat'al-Aḥadiyya. Arapça.

Baş : بسم... الحمد لله الذي لم يكن قبل وحدانيته...
(36. b)

Son : فاما من له نظر فلما تفاوت بينهما بل الجميع سوا عنده والله اعلم
بالصواب...
(39. a)

(Osman Yahya'nın "Histoire et Classification de L'oeuvre d' Ibn 'Arabi" sine b. Damas — 1964, I, s. 145-146.)

XI) آفاق و انفس: Ni'mat-Allāh-ı Walî (834 H. 1434) XI 34 beyitlik farsça bir kasîde.

Baş : در دو عالم چون یکی دارندة اشیا بود
هر یکی در ذات خود یکنای بی همتا بود
(39. b)

Son : یاد کبر این نکتهای نعمة الله یادگار
تا ترا امروز پند و مونس فرد ابود
(aynı)

(Şah Ni'mat-Allāh-ı Walî'nin hâl terc. ve eserleri için b. Târih-i Nazm u naṭr; I, s. 187-190.)

XII) Aḳalat'al-Mustawfiza: Muḥyi'd-dîn İbni 'Arabî: المغلة المستوفزة. Arapça.

Baş : الحمد لله الواهب الذي افتتح وجود السوى بالارواح المهمة...
(40. b)

Son : ثم يفصلها في النفس الذي هو اللوح فهو محل التجميل والنفس محل
التفصيل وهذه القلم ٦٣ سنا و ٦٣ جها من حيث ما هو عقلا
(41. b)

(Bu risâle, İst. Üniv. K. T. y. da 697 No. da kayıtlı mec. nın 101. b - 119. a yap. larında, A. Y. larda 3318 No. da kayıtlı mec. nın 9. b - 31. a yap. larındadır. Bu mec. daki 40. - 41. b deki kısım noksanıdır. Osma Yahya'nın, Histoire et Classification de L'oeuvre d'Ibn 'Arabi" sine b. Damas — 1964, s. 516-517.)

XIII) سوال حضرت جلال الدین رومی قدس الله سره العزیز وجواب عز الدین
Su'âl-ı Ḥaḍrat-i Calâl'ad-dîn-i Rûmî wa cawâb-ı 'İzz'ad-dîn. Farsça.
Mawlânâ'ya isnâd edilen ve onun olmıyan

کوه اندر پنبه دانی یافتم دانی که چیت بحر اندر سرمه دانی یافتم دانی که چیت

matla'iyile başlıyan gazelin her beytine bir beyt ile cevap (42. b - 43. a).

('İzz'addîn, 904 te; 1498-1499; Mazandarân'da vefât eden 'İzz'ad-dîn-i Âmulî olsa gerek. Rayhâna'ye b. I, s. 30. 2121 No. da kayıtlı mec. nın I. risâlesidir; b.)

XIV) İbni Kamâl'in rûh hakkındaki risâlesinin şerhi (Türkçe. 1025 te; 1616; vefât eden ve Halicatiyya'den Ramadâniyya kolunu kuran Ramadân'ın dileğiyle şerhedilmiş. Şârih belli değil.).

Baş : . . . حمد بی حد و ثنای لایعد اول خالق ازل . . .
(45. b)

Son : انرا که خبر شد خبری باز نیاید بو معنایه اشارتدرالله تبارک
و تعالی جمله طالبلره طریق رسول الله کشف اندوکی اسرار الهیه ایله
مناسبت آتمش قولارندن ایلله آمین بحق سید المرسلین
(48. b)

XV) Ahlak'a dâir farsça bir risâle (49. b - 51. b).

XVI) Muhammediyya'dan seçme parçalar, 'Âlî'nin, Usûl'nin gazelini tahmisi, Naw'î'nin terci'i, Hudâyî'nin (Şâhidî'nin babası değil) müseddes-i mütekerri, tıbbî âit yazılar, Wahşî'nin Hüsrev u Şîrîn'inden beyitler, bâzı beyit ve kıt'alar, Latîfî'nin şi'ri, na-tamâm bir kaside, daha bâzı şiirler, Osmanlı pâdişahlarından II. Mahmud'a kadar olanların cülûs târihleri v.s. (48. a - 71. a. Bunlar yeni ve değişik yazılardır).

XVII) Risâlat-al-Gawâhiyya (Arapça). Risâlat-al-Gawâhiyye 'Arabî: İbni 'Arabî'nin Eşref-i Sâât'ı.

Baş : . . . الحمد لله کاشف الغمه والصلوة علی نبیه خیر البریه
(71. b)

Son : اغوث الاعظم المحروم عن المعراج هو المحروم عن الصلوة عندی
(72. b)

('Abd'al-Kâdir Gıylânî'ye de nisbet edilen bu risâle için 2121 No. lu mec. nın VII. risâlesinin izahına ve Osman Yahya'nın, "Histoire et Classification de L'oeuvre d' Ibn 'Arabî" sinin I. c. nin 275. s. deki 194. risâleye b.)

XVIII) Bâzı hastalıkların tedâvisi, Muhtâzî, 'Amîkî ve diğer şâirlerin şiirleri, "eşref-i sâât" cetveli (73. a - 83. b).

Bu kısımlar da muhtelif ve yeni yazılardır. Asıl mec. tahminen X-XI. yüzyılda (XVI-XVII) tetrif edilmiştir.

عزت منلا (کجهجی زاده)

'İzzat Munlâ (Kaşaci-zâda. 1245 H. 1829):

Mihnat-Kaşân

(محت کشان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 24 x 15

Yazı eb'âdî : 17 x 8.6

Kenarları yaldızlı zencirek cetvelli, mıklaplı koyukırmızı ciltli. 118 yap. Her s. de 19 satır var. İlk iki s. nin kenarları ve mısra' araları altın cetvelli. Başta rokoko tarzı müzehheb bir başlık var. Öbür s. lerin kenarları ve mısra' araları tek surh cetvelli. Başlıklar surh. Yazı ta'hyk. Mihnat-Kaşân'ın, 'Âtîf-zâda Hüsâm tarafından derlenip tedvîn ve Wahîd tarafından tebyiz edildiğini, sondaki beş beyitlik bir kıt'ada,

اوراق ایچنده جوهر بکسته تاروش

قالشدی بویه بو اثرم نابدید دهر

. . . . .

یازدی بداهة ایکی تاریخ جوهری

لایق دگلمی خاممه دینسه فرید دهر

محتکشان عزتی جمع ایلدی حسام

تحریر قبلدی نسخه سن اول وحید دهر

diye tesbîr ve son iki mısra'nın noktalı harfleri 1240 yılına göstermekle o târihte yazıldığını ifâde etmektedir.

Baş : بنام انیس دل بی کسان بهین مرهم درد محت کشان
(1. b)

Son ve k.: آجتمه بنی گچمش اوقاتمه نهایت بوله حسنله خاتممه

نمت بعون الله الملك المثنان . . . علی ید . . . محمد رجب بن محمد

حسین . . . سنه ست واربعین ومائین والف فی شهر الجهاد الاول

(118. b)

(Bu nüsha, 'İzzat'ın vefâtından bir yıl sonra istinsâh edilmiştir. 4362 No. ya da b.)

Cilt eb'âdî : 21 x 12

Yazı eb'âdî : 15.3 x 7.2

Üstü kâğıt kaplı, sırtı ve yanları meşin mukavva ciltli. 154 yap. İlk kitapta her s. de 23, ikincisinde 21, üçüncüsünde 25, son kitapta 21 satır var; yazı ta'hyk. 4 eser de Tâ'ib Aḥmad'in.

I) Üstü kâğıt kaplı, sırtı ve yanları meşin mukavva ciltli. 154 yap. İlk kitapta her s. de 23, ikincisinde 21, üçüncüsünde 25, son kitapta 21 satır var; yazı ta'hyk. 4 eser de Tâ'ib Aḥmad'in.

دیدى تاريخى بو تأليفك صحت آباد شفا پيرايى

beytinden anlaşıldığı gibi 1120 H. de (1708-1709) te'lif olunmuş. Yazı güzel bir ta'hyk. Başlıklar ve hadisler, "نظمه" sözleri surhla yazılmış. Birçok yerde, metinde çizgilerle silintiler, kenarlarda bâzan aynı yazıyla, bâzan başka bir yazıyla tashihler, bu arada mısra'ların, hattâ beyitlerin, kenarda tashih edilmiş şekilleri mevcut. Bunlara nazaran müellif hattı olması ihtimâli hatıra gelirse de 72. a da aynı yazıyla başlayan ve aynı tarzda devâm eden "Aḥlâk-ı Aḥmadî" nin sonundaki ketebe, "Bulbulcî-zâde Muḥammad Şâdîk b. 'Alî" ye âid olduğundan ve yazıldığı târihte müellif sağ bulunduğundan, müellifin yazmasıyla karşılaştırıldığına hükmetmek gerekiyor.

Baş : الحمد لله . . . هذا باعث جمع حديث اربعين
پادشاه جم جاه
کردون سریر شاهنشاه کتبی پناه مجلا ضمیر . . .
(1. b)

Son : دیدى تاريخى بو تأليفك صحت آباد شفا پيرايى
(17. a)

(1177 de yazılmış bir nüshası, İst. Üniv. K. Türkçe yaz. ında 2250 No. da kayıtlıdır.)

II) Tâ'ib: حديقۃ الوزراء Hadîka'tal-Vuzarâ'. Türk.

Baş : حمد وثناى مالک الملک جهان آفرين . . .
(19. b)

Son : من بعد سلسله کبره کبر کلامه فاصله سکوت ویرمک مناسب گورلدى
تاريخ

بيلان چن آرای رياض معنا

دیدى تاريخ بو نو گلشنه گل باغ بهين

۱۱۳۰

(70. b)

(İst. da "Ceride-i Havâdis" Mat. da, 1271 de basılmıştır.)

III) Tâ'ib: اخلاق احدى Aḥlâk-ı Aḥmadî. Türk.

910 da (1504-1505) vefât eden Munlâ Husayn-ı Wa'iz'in "Aḥlâk-ı Muḥsinî" sinden terceme yollu, III. Ahmed adına yazılmış bir eserdir. İbâdet, ihlâs, duâ, şükür, sabr, rızâ, tevekkül, hayâ, iffet, edeb, ulûv-i himmet, azm, cidd ü cehd, sebât . . . gibi 40 bâbdan meydana gelmiştir; ilk kitab olan "Şühbat-ahbâd" in yazısıyledir. Başlıklar, "نظمه، حکایت" gibi sözler, âyet ve hâdisler surhlarıdır.

Baş : کوثر حمد وثناى خداوند عظيم كه . . .

(72. b)

Son ve k.: ظلّ ظليل عدل ورافترلى مفارق عامه علميانه ممدود ومرهون اوله

مصرع این دعا را از همه خلق جهان آمین باد

الهی تابود افلاک وانجم مبادا نام نیکش از جهان کم

حرره الفقیر الحقیر محمد صادق بن علی المدعو ببولوجی زاده غفرلها سنه عشرين
ومائة والف من هجرة من له العز والشرف

(109. b)

خاتمه کتاب اجمال مزایای و صایبى حکمت ماب " (110. b - 113. a da surhla yazılmış başlığıyle kitabın hâtimesi var. Nihâyet; aynı tarzda biten bir kısmın son tarafları,

خاتمه نامه پند اشتال خیر دعای شه نیکو حصال

beytiyle başlayan kısmının aynıdır; 109. a - b.)

(Bu kitap İst. da, 1256 da basılmıştır.)

IV) Tâ'ib: حديقۃ الملوك Hadîka'tal-Mulûk. Türk.

Baş : خورشید جهانتاب حمد وثناى ربّ عظيم

(114. b)

Son : قال الله تعالى قل يا عبادى الذين اسرفوا على انفسهم لا تقنطوا من
رحمة الله ان الله يغفر

(154. b)

"Talhiş'an-Naşâyih" adı da verilen bu kitap noksandır. Kalem değişik olmakla beraber yazı aynı. 114. b - 143. b s. lerinin kenarları altın cetvellî. Bu s. den sonra cetvel yok. İst. Rûz-nâme-i Ceride-i Havâdis Mat. da 1283 te tam olarak basılmıştır.)

Cilt

898

4934

مسعود بن عمر القاضي التفتازاني

Mas'ûd b. 'Umar'al-Ķāḍī al-Taftāzānī

(792 yahut 93 H. 1390-1391)

Şarh'al-'İzzī fi't-Taşrīf

(شرح العزى في التشریف)

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 20 × 11.5

Yazı eb'âdî : 11.8 × 5.7

655 H. den (1354) sonra vefât eden 'İzz'addîn Abî'l-faḍâ'il İbrâhîm b. 'Abd'al-Wahhâb b. 'İmâd'addîn b. İbrâhîm'az-Zincânî'nin "العزى في التشریف" al-'İzzī fi't-Taşrīf" adlı eserinin bâzı fevâid ilâvesiyle şerhidir. Bu kitap, Taftâzânî'nin onbeş yaşındayken 737 H. de (1336-1337) yazdığı ilk eserdir (Kasf; II, s. 1138-1140; Rayhâna; I, s. 219). Cildi köşebentleri ve şemsesi gömme ve altın üzerine gül dalı ve çiçeği motifli, mıklaında da küçük şemse ve köşebentler bulunan tâmir görmüş, biraz yıpranmış meşin. İç kapakta da düz ve cildin rengi olan koyu kahverenginden daha açık pembemsi ve yaldızla yapılmış, ortasında bir küçük nokta bulunan sekiz yapraklı ve kenarları mızraklı (şuâ'lı) şemse var. 139 yap. Her s. de 10 satır. Cilt ve yazı, yazılış târihi olan IX. (XV) asra âit .Kâğıdı filigransız, aharlı ve kalın. Başta lâcüverd içinde altın safiha, ortasında gayet güzel bir Besmele var. İlk iki s. de kenarları siyah mürekkeple çizilmiş, biri ince, öbürü kalın iki altın cetvel, bu cetvellerin dışında lâcüverd cetvel var. Diğer s. ler, iki siyah çizgi içinde ince altın cetvelle çerçevesi. Sarfa âit istilâhlar, sona kadar altınla yazılmış, üstleri surhla çizilmiş.

Baş :

(1. b)

Son ve ketebe:

وكذا البواقى والله سبحانه وتعالى اعلم بالصواب واليه المرجع والمآب فحمدنا لم نعم وفقنا لاتمام كتابة هذا الكتاب في تاريخ سنة اثني وسبعين وثمانماية وصلی الله على محمد وآله

(139. a)

Rayhâna, bu eserin İst. ve Kahire'de basıldığını bildiriyor. 'İzzî'nin terceme ve basmaları için Al-Mu'cam'al-Matbû'ât'a, Taftâzânî ve eserleri için aynı kitaba b. (c. I, s. 977, 936-938)

Cilt

899

4985

جعفر چلبی (تاجی زاده)

Ca'far Çalabî (Tâcî-zâda. 920 H. 1514)

Munşâ'ât

(منشآت)

ARAPÇA, FARŞÇA, TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 20.8 × 13

Yazı eb'âdî : 12.9 × 8

Kenarları düz cetveli, ortası yaprak motifli şemseli, fersûde, yumuşak meşin cilt. Başta lâcüverd üzerine güzel bir başlık tezhibi var; fakat tamamıyla bozulmuş. Bu tezhibin üzerinde, surhla "هذا انشا يا خط" تاج مرحوم" yazısı var. Başlıklar surhla yazılmış. Her s. nin kenarı dışta iki, içte bir siyah çizgi içinde altın cetvelle çerçevesi. Mektupların başlıklarının kenarlarında siyahlaşmış lâcüverdle yaprak ve çiçek motifleri mevcut. Başta, bir hadis-i kudsiden sonra Hz. Peygamber'in Kayser'e gönderdiği mektupla cevâbı, Hz. Peygamber'in ve ilk dört halifenin mektupları, evliyâyâ, emîr, yâni seyyid olanlara, ümerâdan pâdişâha yazılacak mektup örnekleri, Süleymân-ı Kanûnî'nin Şâh Tahmasb'a, Selim'in Şâh İsmâill'e, Fâtih'in Uzun Hasan'a gönderdiği mektuplar, sâdâta gönderilecek mektup sûreti, gedik ve tımara dâir mektuplar, a'lâdan ednâyâ, ednâdan a'lâyâ yazılacak mektup örnekleri var. Yazı X. asrın (XVI) tipik ve siyâkâta çalar divânî kurması neshi. S. lerdeki "د" lerin keşideleri hep aynı tarzda çekilmiş; göze bir şiir gibi görünmede. 29 yap. Her s. de 15 satır var. Sonu eksik. Son s. de, cetvelin dışında, pis bir yazıyla "س" ۱۱۸۱ kaydı var; bu, bir temellük târihi. Baştaki yazıya göre Tâcî-zâda'nın elyazısı.

Baş : لوح محفوظه بازیلان مکتوب رب العالمیندر بسم الله . . . انی انا
الله لا اله الا انا

(1. b)

Son : عرض حال داعی اخلاص فعال وبنده بی مجال بودرکی

(29. b)

Cilt

900

4936

نظمی زاده مرتضی حسین

Nazmî-zâda Murtaḍâ Husayn (1134 H. 1721-1722)

Zayl-i Siyar-i Nâbî

(ذیل سیر نابی)

TÜRKÇE

Kitabın eb'âdî : 21.2 × 14

Yazı eb'âdî : 17 × 8

Cildinden kopmuş; cildin yalnız arka kapağı kalmış. 88 yap. Her s. de 23 satır var. Başlıklar, "نظم" gibi dikkati çekmesi gereken yazılar surhla yazılmış. Yazı ta'hyk. S. kenarlarında bakırı fazla altın cetvel, başta pek kötü bir başlık var.

Baş : یارب دلی لوحه عرفان ايله مرآت تجلیات رحمان ايله
(1. b)

Son ve k.: وسایه فضل وعنايته درامان اولملری مسؤل بارگاه عزتدر واغفر
اللهم . . . مسوزن تر زبان ايله رشته تحریره نظمى دست احقر احقر
واضعف عبد الرحمن اشرف ايله . . . اربعین ومائین والف رجب
المرجینک سکزنجی گونی سر رشته اتمام وصول بولدی . . .
(88. b)

(Abdürrahman Aşraf, ketebesinde, Nazmî-zâde'nin elyazısı nüshadan istinsâh ettiğini anlatmak istiyor sanırız.)

Cilt

901

4938

شاهدی ابراهیم
Şâhidî İbrâhîm (957 H. 1550)

Gulşan-i Tawhîd

(گلشن توحید)

FARSÇA

Kitabın eb'âdî : 95.5 × 15

Yazı eb'âdî : 18.6 × 9

Ciltsiz; yazı Türkistan ta'lıyıkı. S. kenarları bir siyah, iki surh cetvelle çerçevesi. Beyit aralarında birer surh cetvel var. "Maṭnawî" den intihâb edilen her beyit, beş beyitle şerhedilmiş ve 940 ta (1533-1534) tamamlanmıştır. Bu kitaba "Mfredât-ı Mufradât-ı Maṭnawî" de dendiğini öğreniyoruz (8. a. beyit. 7). Altı ciltten seçilen beyit sayısı, yüzdür (aynı; beyit. 2). 127 yap. Her s. de 15 satır var. Maṭnawî beyitleri kötü bir surhla yazılmış.

Baş :

بسم . . .
حمد لا احصى ثنای بی قیاس بی نهایت منت بی حد سپاس
(1. b)

Son ve k.:

خود نوشت ختم کردش از زمان
نهمصد چل سال بود تاریخ آن
تمت الكتاب . . . فی ید . . . الله یارودر بستم شهر ربیع الثانی و در
حین نور و بروز چهارشنبه اتمام یافت سنه ۱۲۶۳
(127. a)

Cilt

902

4940

شوقی

Şawķî (962 den sonra. 1554-1555)

Manâkıb-ı Amîr Sultân

(مناقب امیر سلطان)

TÜRKÇE

Kitabın eb'âdî : 20.5 × 13

Yazı eb'âdî : 14.6 × 7.9

Sonradan mukavva bir kapak içine konmuş. 60 yap. Her s. de 12 satır var. 18 menkabe ve bir hâtmeden meydana gelmiş. Yazı güzel ve hareketli nesih. Başta altın çerçeve içinde ince altın çiçek ve dallarla bezenmiş bir başlık içinde sülüs ve altın yazıyla "مناقب حضرت امیر ائدی رحمة الله علیه" yazılı. Bütün s. ler, dışta bir siyah ince cetvel olmak üzere iki siyah ince cetvel içinde ince altın çerçevesi. Metin içinde geçen şüirlerin kenarları ve mısra' araları aynı tarzda altın cetvelle ayrılmış. "نظم" "sözleri ve arapça olan menkabe başlıkları altınla yazılmış; cümle sonlarına altın duraklar konmuş.

Baş : ابتدای کلام حی قدیم اولدی بسم رحیم حمد کریم
(1. b)

Son : سنک لطفوکه توفیض (تفویض) اولدی مادام
که ساکّه بودر آخر مقالوم
(60. b)

O.M. Şawķî Muḥammad b. Aḥmad'in, Nür-Baḫşıyya tarikatinden olduğunu, vefâtında Emîr Sultan civârına defnedildiğini, Manâkıb'ı, 962 de yazdığını, elyazısı olan nüshasının İst. Selimiyye K. de bulunduğunu yazıyor ve diğer eserlerini kaydediyor (III, s. 72-73). 970 te (1562) vefât eden Manisalı Tanâ'î Muḥammad'in de "Manâkıb-ı Amîr Sultân Muḥammad Şams'ad-dîn-i Buḫârî" adlı mensûr bir eseri vardır ve 1289 da İst. da İzzet Ef. Mat. da basılmıştır. 840 ta (1436) Tuzla'da vefât eden Gönenli Yahyâ b. Baḫsî'nin, Rumeli Yenişehirli Ni'mat-Allâh'ın, İbrâhîm Çalabî'nin "Wasîlat'al-Maṭâlib wa Cawâhir'al-Manâkıb" adlı ve Emîr Sultan'a dâir manâkıb kitapları vardır. O.M. I, s. 199-200. Yahyâ'nın 832 de (1428-1429) yazdığı Manâkıb, İst. Üniv. K. de, türkçe yaz. larda 6412 No. dadır. 1042 de (1632) vefât eden Ḥusâmî'nin de bir Manâkıb'ı vardır ve aynı K. nin aynı kısmında 2370 No. dadır.

Cilt

903

4966

عطا الله محمد (شيخ الاسلام)

'Aṭā'-Allāh Muḥammad (Ṣayḥ'al-İsalām 1127 H. 1715)

Fatwā Macmū'ası

(فتوى مجموعته)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 29.5 × 18.5

Yazı eb'âdî : 19 × 9.7

Tâmir görmüş, ortası ve mıklabı şemseli meşin ciltli. 388 yap. İlk yap. a numara konmamış. S. kenarları surh cetvelli. Baplar surhla yazılmış. Her s. de 27 satır var. Fetvâ mec. larından toplanmış ve baplara ayrılmış fetvâları hâvî. Baş tarafta kendisini, «عطا الله محمد الحقيّر» diye tanıtan müellif, şeyhulislâmın fetvâlarını topladığını ve 1068 de (1657-1658) şeyhulislâm olan Minkârî-zâda Yahyâ'nın meşihatı zamânında ve bu zâta merhûm dediğine göre onun vefât yılı olan 1088 den (1677. İlmiyye Sal. s. 483) sonra bu fetâvâ mec. nı, bilhâssa "fetâvâ-yı müşkile"-yi bir araya getirerek te'lif eylediğini, fakat bu kitabın zâyi' olduğunu, sonradan tekrar çalışıp meydana koyduğunu bildiriyor. Bu zât, Minkârî-zâda'nın talebesinden olan ve 1125 te (1713) meşihat makaamına geçen, iki ay, yirmi gün sonra azledilip 1127 de (1715) vefât eden Muḥammad 'Aṭā'-Allāh'tır (aynı eser; s. 501). Sicill, bu zâtın hâl terc. inde, "fıkhta müfred-i zamân" olduğunu ve "Fıkḥ-ı 'Aṭā'-ı"-nin, bunun eseri olduğunu yazıyor (III.; s. 475-476).

Baş : بسم ... حمد وسپاس وشكر بی قیاس ...
(İlk yap. b)

Son ve ketebe: حدّ قدیم نادر الجواب بر امر در که اوّائی بلور اولیه حدّ قدیم
مالا یحفظه الاقران من المحيط البرهانی ... وبدأت تحریر هذا الكتاب
فی شهر رجب الفرد لسنة ست عشرومئة والف من هجرة النبویه ...
وانا الفقیر ... محمد بن حبیب القاضي المعزول عن قضاء ایلغون غفرله
(388. b)

Cilt

904

4967

بغوی

ابومحمد الحسین بن مسعود القرّاء

Abū-Muḥammad'al-Husayn b. Mas'ūd'al-Farrā' al-Bagawī
(516 H. 1122)

Maṣābiḥ'as-Sunna

(مصابيح السنة)

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 29.5 × 21

Yazı eb'âdî : 22.2 × 14.5

Kenarları ve sırtı meşin, fersûde, üstü ebri kaplı cilt. 246 yap. Her s. de 13 satır var. Harekeli ve çok güzel nesih bir yazı. Baplar, «صلى الله عليه وسلم» sözleri, âyetlerle hadîslerin alındığı kitapların, sonlarındaki hadîs nevîlerinin adları güzel bir celi sülûsle yazılı. «كتاب النكاح» tam «باب ثواب هذه الامّة» nin sonuna kadar.

Baş : بسم ... كتاب النكاح من الصحاح عن عبد الله بن مسعود قال قال
رسول الله صلى الله عليه وسلم معشر الشباب من استطاع منكم الباه ...
(1. b)
Son ve k.: مثل امتي كلطر لا يدرى اوله خير ام آخره تمت ... في تاسع
شوال سنة ثلث وثلثين وسبع مائة ... على يد ... محمد بن ... ابن ...
محمد ...
(264. b)

(Maṣābiḥ, 2 cild olarak Bulak'ta, 1294 te ve Mısır'da, Muṣaṭṭa'la iki cild olarak 1318 de basılmıştır; Al-Mu'cam'al-Maṣbū'ât, I, s. 573.)

Cilt

905

4968

زمخشري

Cār-Allāh Abū'l-Ḳāsim Maḥmūd b. 'Umar'az-Zamaḥşariyy'al-
Ḥwārazmī (538 H. 1144)

Al-Kaşşāf 'an Ḥaḳā'ik'at-Ta'wīl

(الكشاف عن حقائق التأويل)

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 26.3 × 17

Yazı eb'âdî : 18 × 12

Pek bozulmuş, yıpranmış, kenarları zencirekli, ortası hendesi yıldızlı, kıyı-
larında hendesi şekilleri, ortasında şemseyi muhtevî, mıklaplı, altınları dökülmüş

kakmalı, içi, VII-VIII. yüzyıllara âit iç kâğıdıyle kaplı Selçuk cildi. Kapak yaprağında 746 da bir kırâat kaydı bulunduğuna göre bu târihten önce yazıldığı muhakkak. Yazı harekeli nesih. "قال، قلت" gibi sözler, biraz kalın ve sülûse yakın bir yazıyla yazılmış. 210 yap. Her s. de 23 satır var. Kâğıt filigransız, kalın ve az aharlı. Sûre başları surhla yazılmış. Besmeleler sülûs. Kur'ân-ı Kerim'in XXXVIII. sûresinden (Şâd) CXIII. sûresinin (al-Falağ) başına kadar (Bu sûre tam değil; en az bir yaprak eksik).

Baş : بسم ... صادق على الوقف وهي أكثر القراءة
(1. b)
Son : وقرئ قل اعوذ بحذف الهمزة ونقل حركته
(210. b)
(71, 81, 87 ve 93 No.lara da b.)

Cilt

906

4981

کمال امی

Kamāl 'Ummī (880 H. 1475)

Dīvān-ı İlāhiyyāt

(ديوان الهیات)

TÜRKÇE

Kitabın eb'âdı : 21 × 8.5

Yazı eb'âdı : 11.7 × 8.7

Cildin alt kapağı kopmuş; sonu eksik. 107 yap. Her s. de 11 satır var. Yazı harekeli nesih. Her satırda bir mısra' var. Aralarda "وله، ایضا" gibi sözler surhla yazılmış.

Baş : جو بشلدی سوزه اول بنام بسم الله
که هر ایشومز ابتر قومیه اول الله
(1. b)
Son : چوق اغلیورق وار سین اول حضرة يلوار سین
حقا که بک بوز قره سین بر طمله کوز یاشیله یور
(107. b)

Kamāl 'Ummī, Camāl-i Hılwatî pirdaşlarından ve Muḥammad Bahā'addîn-i Erzincânî halifelerindendir. Karaman'da vefat ettiği rivâyet edildiği gibi Manisa'da da bu zât adına bir kabir mevcuttur. Niğde Mevlevîhanesinde medfûn olduğu da

söylenir (O.M. I, s. 152). Latifi tezhkiresiyle Macallat'an-Nisâb'da, Wafayât-ı Ayvansarayî'de ve Sabri kataloğunda hâl terc. mukayyettir. Dîvânı, Millet K. de Ali Emîri kitapları arasında 40 ve 41, Süleymâniye'ye mülhak Pertev Paşa Kitaplarında 415, Hacı Mahmud kitaplarında 3343 ve 3357, Bayazıt Devlet K. de 3357, Topkapı Sarayında Sultan Reşad K. de 545, İst. Üniv. K. Türkçe yaz. da 584 ve 5677 No. larda kayıtlıdır (Nâil K.). İst. Üniv. K. de 5677 No. daki divan bir mecmûada, 1. b - 42. b yap. dadır ve çok muahhar bir nüshadır. 584 No. daki nüsha harekeli nesihle yazılmıştır ve devrine âittir.

Cilt

907

4983

احمد بن حسن الكفوى

Ahmad b. Hasan'al-Kafawi

Şarḥ-i Hadîṭ

(شرح حديث)

ARAPÇA

Kitabın eb'âdı : 17 × 12.5

Yazı eb'âdı : 11.5 × 78

Ciltsiz. Yazı güzelce bir nesih. 28 yap. Her s. de 13 satır var. İlk iki s. nin kenarları, bakırı fazla altın, öbür s. ler surh cetvelli. 1. a da, « رسالة شريفة تأليف » yazılı. « العارف بالله تعالى احمد افندى بن حسن الكفوى الحنفى غفر الله له ولوالديه آمين » « الارواح جنود مجتدة ... » hadîs-i şerifinin şerhine ve rûha dâir bir risâle. Müellif, dibâcede adını, « اللطيف احمد ابن » diye anmada. Yazılı târihine ve ketebenin, te'liften ferâğı bildirmesine bakılırsa müellifin elyazısı, yahut elyazısından yazılmış olduğuna hükmetmek gerek. Sicill'de 1132 de (1719-1720) vefât eden Şayḥ Murâd-ı Buhârî halifelerinden ve Emîr Buhârî Şeyhi Kırmılı Ahmed var; 1156 da (1743) vefât etmiş; şârihin bu zât olması ihtimâli var (I, s. 248).

Baş : بسم ... الحمد لله خالق الارواح والاشباح
(1. b)

Son : انا على الذى منه وجدت وبه ظهرت وبه بطنت ... قد وقع
الفراغ من تأليف هذه الرسالة الشريفة ... فى اول شهر جمادى الآخرة
من شهر سنة ١١٠٥ ...

(27. b - 28. b)

Cilt

908

4984

لامعى محمود بن عثمان بن الياس

Lâmi'î Maḥmūd b. 'Uṣmān b. İlyās

(938 H. 1531-1532)

Şaraf'al-İnsân

(شرف الانسان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 17.3 × 12

Yazı eb'âdı : 11.8 × 6.5

Ciltsiz. Başı ve sonu noksan. 65 yap. Her s. de 15 satır var. İlk s. altın yaldız cetvelli. Başta altınla «الجلد الثاني من كتاب شرف الانسان بسم الله الرحمن الرحيم رسيدن» yazılı. Başta bir fihrist var. Yazı ta'hiy. «نظم» gibi sözler surhla yazıldığı gibi kenarlara da «اصطلاحات دريا وكشتی» gibi metinde geçen bahislerin başlıkları, hâşiye olarak surhla yazılmış ve geçen husûsî adlarla âyet ve hadislerin üstleri birer surh çizgiyle çizilmiş. İst. Üniv. K. de Türkçe yaz. larda 856 No. da kayıtlı nüsha, 264 yap. Bu nüshaya nazaran kitap, 123. b sonundan başlamakta; nihâyeti de eksik. Bursa K. de Orhan Kitapları arasında 965 No. da kayıtlı ve 965 rabîulevvelî evâhırında (1558) 'Abd-Allâh b. Kurbân-ı Karahışâr-ı Şâdmânî tarafından İst. da yazılmış tam ve güzel bir nüshası vardır. Lâmi'î, bu kitabı, "Rasâ'ilü İhwân'aş-Şafâ"nın IV. kısmındaki, insanlarla havanlar arasındaki üstünlük iddiasına dâir olan risâleyi tevsi' ederek ellibeş yaşındayken 933 te yazmaya başlamış, 934 te (1527-1528) Bursa'da bitirmiştir.

Baş : رسول رابع دخی سیاحت ارض بسیطده طی منازل و قطع
مراحل ایدرك...

(1. b)

Son : محیط روغن ایچره ماکیانلر صلوب مرغابه و ش هر یانه جانلر
(56. b)

(Şaraf'al-İnsân'ın 2265 No. da da eksik bir nüshası vardır.)

Cilt

909

4985

فضول سلیمان

Fuḍûlî Sulaymân (963 H. 1554)

Ḥadîkat'as-Su'adâ'

(حدیقة السعداء)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 19.5 × 11.5

Yazı eb'âdı : 14.9 × 7.2

Tâmir görmüş mıklaflı, ortası kabartma ve gömme şemseli cilt. İlk iki s. de bakırı çok altın, diğerlerinde tek surh cetvel var. İlk s. lerde, satır araları altınla süslenmiş. Başta çok kötü bir tezhîb var. "شعر، قطعه، بیت، نظم" gibi sözlerle âyetler ve hadisler surhla yazılmış. Yazı güzel bir ta'hiy. 227 yap. Her s. de 19 satır var.

Baş : یارب ره عشقکده بنی شیدا قیل

(1. b)

Son ve k.: کل ای حال تکلمدن خبردار ترحم قیل تمرض قیلیمه زنهار

قد وقع الفراغ ... فی اواسط شهر جمادی الاخره من شهر ۱۰۰۷
سنه سبع والف علی ید ... رسم بن عبد الله ...

(227. b)

(2272 ve 2273 No. lara b.)

Cilt

910

4986

یحیی (شیخ الاسلام)

Yahyâ (Şayḥ'al-İslâm. 1053 H. 1643)

Dîvân

(دیوان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 25 × 12.5

Yazı eb'âdı : 13.7 × 8.1

Ortası gömme ve kabartma yaprak ve gül şemseli, kenarları düz altın cetvelli, iç tarafta üç altın cetvelle ortada altınla yapılmış main şeklinde saâdet zenciri ta'bir edilen şemseli. Cildi pek yıpranmış. S. kenarlarında, dışarda iki, içte bir siyah cetvel içinde altın çerçevesi. İlk s. de solmuş, fakat pek güzel tarzda müzehheb bir başlık var. 53 yap. Her s. de 13 satır var. Mısra' araları da ince iki cetvelle ayrılmış. Yazı ta'hiy.

Baş : بر دلده كه عشقك اودى اوله پيدا
حاشا كه سوى يانميه خاشاك آسا

(1. b)

Son : گوزلرم جانا رمدهن بغلمش صنه بنى
صاقنور ايكي گوزندن عاشق شيداستنى

(53. a)

(Metinde bulunmıyan bâzı gazeller hâşiye tarzında, ince, fakat aynı yazıyla kenarlara yazılmış. 54. a da, "ناله" başlıklı ve "Vasfı" mahlaslı üç şiir, 54. b de "Yahyâ"nın bir muhammesiyle bir kasidesi var. Divânın son yap. olan 53. a da, cetvel sonunda, 1048 târihini bildiren, Bagdad fethine dâir bir ku'a-i tirâhiyye yazılmış. Aynı ve ince bir ta'hykle yazıldığına göre bu divân, 1048 den önce ve Yahyâ sağken yazılmıştır. (Ş. Yahyâ'nın divânı, Asâr-ı Müfide Kütüphanesi yayınları arasında, Maârif Nazâreti tarafından 1334 te Mat. Amire'de basılmıştır.)

Cilt

5014

911

ابوبكر محمد بن عزيز السجستاني

Abû-Bakr Muḥammad b. 'Azîz'as-Sicistânî (330 H. 941-942)

Kitâbu Tafsiri Garîb'al-Kur'ân

(Nuzhat'al-Kulûb)

کتاب تفسیر غریب القرآن

(نزهة القلوب)

ARAPÇA

Cilt eb'âdı : 16.5 × 12

Yazı eb'âdı : 11.8 × 8.5

Sırtı ve kenarları meşin, üstü kâğıt kaplı mukavva ciltli, kâğıt filigransız kalın ve aharlı, sarı renkte. 190 yap. Her s. de 11 satır var. Yazı devrine âit ve harekeli nesih. Alfabetik olarak Kur'ân-ı Kerim'de geçen ve izâhı icâb eden lûgatleri izâh eder; bu kitap Râgıb-ı Isfahânî'ye kaynak olmuştur. Harfleri gösteren yazılar surhla yazılmış; gözlü harflerin gözleri surhla doldurulmuş ve sülüsle yazılmış. Cümle sonlarında kırmızı duraklar var. Asâmî'l-Mu'allifin, bu kitabın adını "نزهة القلوب فی تفسیر القرآن" diye alıyor (II, s. 36).

Baş : بسم... قال ابوبكر محمد بن عزيز السجستاني هذا كتاب تفسير
غريب القرآن ألف على حروف المعجم...

(1. b)

Son ve k.: ذكر اليا المكسورة قبل ليس في العربية كلمة اولها ياء مكسور
الا يسار ويسار لليد نجز الكتاب في رجب من شهر سنة الثنتين وتسعين
وخلص ما به والحمد لله...

(190. b)

Mısır'da Mat. Âmire'de 1325 te ve 'Alî b. Aḥmad'in "Tabşîr'ar-Raḥmân wa Yaysîr'al-Mannân" ınm hâmişinde 1295 te basılmıştır (Al-Mu'cam'al-Mâbû'at; I, s. 1008).

Cilt

5016

912

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdı : 21 × 14

Yazı eb'âdı : 16 × 9

Yeni bir cilt. Yazı ta'hyk. Başlıklar surhla. 19 yap. Her s. de 20 satır var. Mecmûadakilere şunlardır:

I) Maṭnawî'nin ilk 18 beyti (Sonunda surhla "ابنچين فرمود..." diye başlayan ve Mesnevî okutanların ders ve takrîr bitince okumaları bir gelenek olan farsça iki beyit.)

II) Şems'e isnâd edilen "Marğûb'al-Kulûb" adlı mesnevî (Burada Mawlânâ'ya isnâd edilmiştir). (Mevlânâ Celâleddin adlı kitabımıza b. III. basım, İst. İnkılâp Kitabevi — 1959, s. 101-102).

III) Mawlânâ'ya isnâd edilen "Risâla-i Âfâk u Anfus". Manzum. Fars. (Mawlânâ Celâleddin; aynı b. s. 272).

IV) Mawlânâ'ya isnâd edilen "Tıraş-Nâma" (Aynı k. a b. s. 272; Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik; İst. İnkılâp K. 1953; s. 140).

V) M. ya isnâd edilen "İşk-Nâma" (Mevlânâ C. e; s. 272; Mevlânâ'dan sonra M. e b. s. 140).

VI) 'Attâ'n "Mantık'at-Tayr"ından müntehab "Haft wâdî" Haft wâdî.

VII) Haft Tawr (Bu da öyle).

VIII) Dar bayan-ı İnsân-ı Kâmil.

IX) Mawlânâ'ya isnâd edilen ve

ناصورت پیوند جهان بود علی بود تانقش زمین بود و زمان بود علی بود
matla'ıyla başlayan gazel.

Baş : الجزء الاول من المنشوى...
بشنو این فی چون حکایت میکند

(1. b)

Son ve k.:

این يك دو سه بیئی كه بگفتیم بحقیقت

والله مراد من ومقصود علی بود

كتبه . . . فی خانقاه سلطان سماعی بفیض آغا زاده فی خدمت
 گلیبولی السید حسین حبیب . . . ۱۳۰۵

(19. a)

Cilt

5020

913

مجموعه

Maemû 'a

Cilt eb'âdî : 17 × 8.5

Yazı eb'âdî : 14.2 × 6.8

Gildin bir kapağı kopmuş. Üst kapağı düz, kenarları cetvelli meşin. Kâğıt kalın, az aharlı, filigransız. Yazı, sonlara kadar okunaklı ve güzel bir nesih. 146 yap. Satırlar muhtelif. 1. a da 1180 de Rafîk adlı birinin temellük kaydı var. 2. b de fihrist varsa da noksan.

I) ابن عربی İbni 'Arabî: اصطلاحات الصّوّیّہ İştilâhât'aş-Şûfiyya. Arapça.

Baş : بسم . . . الحمد لله وسلام علی عباده الذّین اصطفی وعلیک ایها
 الولی . . .

(3. b)

Son : و رزقنا لما یحب ویرضاه سنه ۸۶۶

(8. a)

(Osman Yahia'nın "Histoire et Classification de L'oeuvre d' Ibn 'Arabî" sine b. I; Damas — 1964; s. 323; Kitap. 315. İst. da ve 1321 de Kahire'de basılmıştır.)

II) مقصد الاسمی فی الاشارة فیما وقع فی القرآن من الاسماء İbni 'Arabî: Maḥṣud'al-asmâ fî'l-işārâtî fî mā waḳa'a fî'l-Ḳur'ānî min'al-asmâ'i wal kalimât bi lisân' al-ḥaḳîḳatî va's-ṣarî'a. Arapça.

Baş : بسم . . . الحمد لله وهونفس احمد علی ما تقرّر فی کلّ قلت بلسان
 (8. b)

Son : والله یعصم فی الوقت والمال کل المدخل
 وجلّ وصلی الله . . . تحت کتابته سنه ۸۶۶

(13. a)

(9. a da, alt tarafta, aynı yazıyla Şadr'ad-dîn'in elyazısından izâha âit bir not ilâve edilmiş. O.Y. nin aynı K. a b. c. II, Damas — 1964; s. 363-365. Kitap. 418.)

III) ابن عربی İbni 'Arabî: کتاب الإنادہ لمن اراد الاستفادہ Kitâb'al-İfâda li man arâda'l-istifâda. Ar.

Baş : بسم . . . حصر امهات المعارف وعدم حصر ماينتهى اليه
 (13. b)

Son : قد افصح لنا في المقال فله الحمد على عموم الانفصال كماله الحمد
 على كلّ حال وصلی الله . . . ثم كتاب الافاده لمن اراد الاستفادة من
 انشاء الشيخ محي الملة والدين رضى الله عنه سنه ۸۶۶

(15. a)

(O.Y. I, s. 303-304. Kitap. 266.)

IV) رسالہ عرشیه Şadr'ad-dîn Künavî: صدر الدين قنوی Risâla-'i 'Arşîyya. Farsça.

Baş : الحمد لله حقّ حمده والصلوة على محمد رسوله وعبدہ وعلى آله
 وخلفائه من بعده رسالہ كه قبلہ كاملان شيخ صدر الدين . . .
 (15. b)

Son : در کتب تفسیر و اخبار درین معنی آمده است مشهور تر از است
 كه بجزید تکرار احتیاج افتد والله يقول الحق وهو يهدى السبيل ۸۶۶
 (17. b)

V) کتاب منازل السائرین Abd-Allāh-ı Anşārî: عبد الله انصارى Kitâb-ı Manâzil'as-Sâ'irîn. Farsça.

Baş : قبل کتب جالینوس الى عيسى عليه السلام
 (18. a)

Son ve k.: توحيد آياه توحيدہ و نعت من ينعته لاحد
 وقع الفراغ بعون الله سنه ۸۶۶

(41. a)

VI) عبد الرزاق كاشاني 'Abd'ar-Razzāk Kāšānî: 'Alī'nin, Kumayl'in sorusuna cevâbı. Ar.

Baş : بسم . . . وبعد فهذا شرح سؤال كميل بن زياد رضى الله عنه سأل
 امير المؤمنين

(41. b)

Son : كنسبه بعد الصبح الى نور الشمس وقت الاستواء وعند الابتلاج
 لا يحتاج الى السراج والله اعلم بحقايق اسراره سنه ۸۶۶

(43. b)

Baş : بسم ... اعلم ان الفتوة كمال النفس الانسانية بالانصاف مجمع
(جميع ؟) الفضائل الخلقية

(69. b)

Son : تحت الرسالت (hüyle) في شرح بعض العارفين كتبه الفتوة نور
حدقة الفتوة النبوة من مصنفات الشيخ الكامل والعارف الواصل كمال
الدين عبدالرحمن (عبدالرزاق) القاشاني رحمة الله عليه سنة ٨٦٦
(70. a)

(Bu s. lerdeki Fütüvvet târifî, 'Ab. Kâşânî'nin Futüvvetin târifine dair bir risalesidir; b; A. Gölpinarlı: İslâm ve Türk illerinde Fütüvvet teşkilâtı ve kaynakları. İst. Üniv. İktisat Fak. Mec. Cilt: XI, sayı: 1-4, İst. 1952, s. 22, 2. parag.)

XII) Risâlatu Latîfa fî sırr'al-kaḍâ'i wal Kadar. رسالة لطيفة في سر القضا والقدر

Baş : بسم ... الحمد لله الذي احاط علمه بالاشياء جملة وتفصيلا

(7. b)

Son : فان بيده تيسير كل عسير وهو المستعان وعليه التكلان انه هو
حسينا ونعم الوكيل تم سنة ٨٦٦

(78. a)

XIII) Tafsîr 'alâ Tefsîr el-Sûrat' al-Fâtîha. Tafsîr el-Sûrat' al-Fâtîha. Ar. تفسير علي سورة الفاتحة: (428 H. 1036-1037) İbni Sînâ

Baş : تفسير لطيف على سورة الفاتحة لابي علي بن سينا بطريق الحكمة
والتصوف بسم ... وبعد اعلموا اخوان الحقيقة الذين جمعتم ...
(78. b)

Son : رزقنا الله وإياكم ذلك بمنته وجوده ... تحت الرسالة المنسوبة
الى الشيخ علي سينا في تفسير الفاتحة سنة ٨٦٦

(80. a)

(Prof. Yahyâ Mahdawî'nin "Fihrist-i Nuṣṣahâ-yı Muṣannafât-ı İbni Sînâ"ında yoktur. Tehran Üniv. Yayın. 1333 Ş. H.).

XIV) Sa'd'ad-dîn Hamûlî (Hamûya. 650 H. 1553) رسالة
Risâlat'as-Sayri wa't-Tayr. Ar. سير والطير

Baş : بسم ... قال رسول الله صلى الله عليه وسلم سبوا سبق المفردون
(8. b)

Son : ينخرم عليه قاعدة الاجتهاد بتحقيق مبادئ الاسلام فهو ...
(81. b)

XV) Şams'ad-dîn Hoyî al-Kâdî bi Damaşq: تفسير
شمس الدين الحوي القاضى بدمشق
Tafsîr' al-Fâtîha. Ar.

VII) Sa'd'ad-dîn Sa'id b. Muḥammad سعد الدين سعيد بن محمد فرغانى
Farḡānî (961 H. 1291-1292): شرح قصيده وبعض فوائد: (961 H. 1291-1292)
fevâid. Ar.

Baş : اعلم ان الخواص عشرة

(44. a)

Son : وهو بدل القطب اذا انتقل والله اعلم

(45. a)

(S. Farḡānî'nin, İbn'al-Fârîd'ın Kaside-i Tâ'iyya'sine farsça şerhi vardır.
Bu üç s. lik arapça yazı bân fevâidden ibârettir.)

VIII) Risâla fî'l-Maṭâlib'al-arba'a. Ar. رساله في المطالب الاربعه

Baş : بسم ... بجلالك اللهم يا ذا الجلال والاسنى

(45. b)

Son : عما يقتبسوه من مشكاة النبوة لانعلم وليكن هذا آخر ما اردت
ذكره في هذه الاوراق والحمد والمنة لله ... وكان الفراغ من تأليفها
في سلح رمضان المبارك سنة تسع عشر وسبعائه ببلدة سنجار
(54. a)

(Aynı yazıyla yazıldığına ve bütün risâleler, 866 da istinsâh edildiğine göre 719,
te'lîf târihi olmalıdır.)

IX) Asâs'al-Wahdâniyya. Ar. اساس الواحدانيه: (؟) Sharaf'ad-dîn شرف الدين

Baş : بسم ... الحمد لله الاحدى بالذات الواحدى بالصفات
(54. b)

Son : هي التي ظهرت واظهرت كل شئ والله على ما نقول وكيل ...
تم في ٨٦٦

(59. a)

X) 'Umdat'aş-Sûfiyya Ar. عمدة الصوفية: Kâşânî: 'Abd'ar-Razzâk-ı عبد الرزاق كاشانى

Baş : بسم ... ما احسن وجهك الكريم يا واجب الوجود

(59. b)

Son : فكن انت الستار بذيل عفوك عن الاغيار وصل على محمد نبي الابرار
... تم سنة ٨٦٦

(69. a)

(Bu s. nin sonunda, "Kürsî" ye dair, gene Kâşânî'nin bir tavzihi yazılmış.)

XI) Fî ta'rif'al-Futuwa. Ar. في تعريف الفتوة: 'Abd'ar-Razzâk Kâşânî: عبد الرزاق كاشانى

Baş : قال المولى المحقق والشيخ المدقق امين الدين رحمة الله عليه في بيان
سورة الفاتحة ووجهه . . .

(82. a)

Son : فهذه لطيفة اظن اننى ما شيعت الى استخراجها والله اعلم
(82. a)

(Başlıkta amin الدين başlangıçta, denmekte.)

XVI) Talāṭa Muḫaddamāt Muḫtavī 'alā Nuṣūṣ'al-Fuṣūṣ. Ar.

Baş : بسم . . . الحمد لله الا حد بذاته وكبريائه
(82. b)

Son : حق عبادته بالعبودية الذاتية وليس وراء عبادهان قريه والله المرشد
سنة ٨٦٦

(84. a)

(Bu risâleden sonra aynı yap. ta Şihâb'ad-din Maḫtûl'e,; 587 H. 1191; âit bâzı fevâid var.)

XVII) Dıyâ'da-din Abû'n-Nacib Suhrawardî
(563 H. 1167-1168): Âdâb'al-Murîdîn. Ar.

Baş : بسم . . . اعلم ارشدك الله تعالى ان كل طالب لشيء لابد له
(84. b)

Son : ولا يجعل حفظنا من ذلك جمعه وحفظه دون استعماله ومتابعته
بجوده وسعة رحمته انه قريب مجيب . . . سنة ٨٦٦
(119. a)

XVIII) Risâlatu fî bayânı Man 'arafa... Ar.

Baş : بسم . . . في بيان قول النبى عليه السلام من عرف نفسه . . .
(119. b)

Son : انه على كل شيء قدير وبالإجابة جدير
(121. a)

XIX) بحر التوحيد Tâc'ad-din Maḫmûd'al-Uṣṭawî:
Bah'r'at-Tawhîd. Ar.

Baş : جميع المكاشفات في هذه الدائرة
(121. b)

Son : له نظر فلا تفاوت بينها بل الجميع سواء عنده . . . تاريخ سنة ٨٦٦
(125. a)

(Bu zâtın "Gâyat'al-İmkân" adlı farsça bir eseri, 2466 No.da kayıtlı mec. da 1. risâledir; izâhına b.)

XX) Uṣul'as-salâṣat: Nacm'ad-din-i Kubrâ (1618 H. 1221) نجم الدين كبرى
'aşara. Ar.

Baş : قال الشيخ . . . الطرق الى الله تعالى بعدد انفس الخلائق . . .
(125. b)

Son : الولاية والنبوة فافهم والله اعلم تمت الرسالة الكبرى بعون الله
تعالى في تاريخ سنة ٨٦٦
(127. a)

XXI) Sa'd'ad-din-i Marwazî'nin Nûr'ad-din 'Abd'ar-Rahmân-ı Hôrâsânî'nin sorularına cevâbı. Fars.

Baş : في المعارف والحقايق اورده اندكده وقتی در بغداد
(127. b)

Son : تو اونشوی ولیک اگر جهد کنی جایی برسی کز تو تویی برخیزد
(133. a)

XXII) Abû-Sa'îd Abû'l-Hayr'ın bâzı sözleri. Fars. (133. b - 134. a)

XXIII) Ayrı ve talı'ykle "Haka'ik'at-Tanzil" den bâzı parçalar. Ar. (135. b - 139. b)

XXIV) صدر الدين قنوی Şadr'ad-din-i Kūnavî: Teveccuḥe dâir bir risâle. Ar.
Baş : بسم . . . الحمد لله المنعم على الصفوة من عباده . . .
(141. b)

Son : ويهدى من يشاء الى صراط مستقيم تمت الرسالة للشيخ الصدري
القنوي قدس سره في آخر صفر من سنة ٨٧٤
(142. a)

XXV) Kitâb'al-Ilmâ' bi ba'di asrâr'as-Simâ'. Ar.
Baş : بسم . . . وحيث ما كنت في بلاد فلي الى نحوك التفات
(142. b)

(Bu risâle, bir yapraktan ibâret; sonu eksik. Bundan sonra 146. b sonuna kadar değişik yazılarla bâzı şiirler var. Son iki risâle de, ilk risâlelerin yazısıyla olduğundan mec. 866 ile 874 arasında; 1461-1469; tertib edilmiştir. İçindeki risâlelerin hepsi, Tasavvufa dâirdir.)

Cilt

5025

?

914

المنتقى والمتنقل

Al-Muntaḫā wal Muntaḫal

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 18 x 12

Yazı eb'âdî : 12 x 6.4

Kenarı zencirekli, ortası şemseli. Şemse, düz ve çizgilerden meydana gelmiş. Miklaph cilt. Yazı ta'lyk. Adlar ve fasıllar surhla yazılmış. Filigransız âbâdî kâ-

ğnlı. 119 yap. Her s. de 15 satır var. İlimin yüceliğine, ilim ehlini yüceltmiye, tevhîde ve imâna, dili korumıya ve aleyhte bulunmıya, mal kazancına ve isrâfa, gurbete, vidâ'a, halvet ve tecerrüde, edebe, sözlerdeki nüktelere, belâgat ve fasâhat sâhiplerinin nüktelerine, iştiyâka, doğruluğa, dilek ve isteklere, içilecek şeylere..... dâir 46 fasla ayrılmıştır. Her fasılda Hz. 'Alî'den, İbn'ar-Rûmî'den (283 H. 896), Abû-Tammâm'dan (231 H. 845-6), Buhtârî'den (284 H. 897), Şâfi'i'den (204 H. 819), İbn'al-Mu'tazz'den (III. yüzyıl. IX), Mutanabbî'den (354 H. 965), Abû-Farâs'tan (357 H. 967-8), Şâhûb b. 'Abbâd'dan (385 H. 995), Abû-Bakr'al-Ĥwârâzmi'den (388 H. 998), Horasan Emiri 'Abd-Allâh b. Tâhir'den (emâreti: 213-230 H. 828-844), Abû'l-Fatâ-i Bustî'den (400 H. 1009) ve daha birçok kişilerden beyitler aldığı gibi birçok atasözleri irâd etmekte ve herhâlde kaailini bilmediği şiirleri, « قال الشاعر ، قال الآخر ، قال القائل » tarzında kaydetmekte, ayrıca 356 da (966-967) vefât eden Abû'l-Farac-i İsfahânî'nin « اغاني » sinden de bahislerde almakta, hadislerle de istişhâdlarda bulunmaktadır.

Baş : بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَبِهِ نَسْتَعِينُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْأَعْلَى وَالصَّلَاةُ عَلَى نَبِيِّهِ الْمُصْطَفَى وَلَا عُدُونَ إِلَّا عَلَى مَنْ اسْتَكْبَرَ وَطَفَى أَمَّا بَعْدُ فَقَدْ قَالَ سَيِّدُ الْمُؤْمِنِينَ وَإِمَامُ الْمُتَّقِينَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ تَأَذُّبُوا ثُمَّ تَعَلَّمُوا بَيِّنَ أَنَّ كَمَالَ الْعِلْمِ بِالْأَدَبِ ... (1. b)

Son : وَاشْبَاهَ ذَلِكَ مِنْ عَظِيمِ الْخَلْقِ الَّذِي جَعَلَهُ اللَّهُ لِعِبَادِهِ قَوَامًا وَلِصَلَاحِ شُؤْنِهِمْ نِظَامًا فَإِنَّ اللَّهَ يُجْجِرُ ذَلِكَ عَنْهُ وَلَمَنْعَهُ مِنْهُ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالتَّحِيَّاتُ عَلَى خَيْرِ الْبَرِيَّةِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ وَعَلَى إِخْوَانِهِ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ (112. b)

(Bu cildin içinde aynı yazıyla bir risâle daha var. 114. b de, « الحمد لله . . . الحمد لله . . . لا اله الا الله واستغفر الله من جميع ما كره الله ومن يغفر الذنوب الا الله ووصلنى الله على محمد النبي وآله اجمعين اما بعد فان ادب اديان ادب شريعة وادب سياسة فان القرض مقرض الخبه قيل وقد جمع الاصل والقرع » 119. b de, « من تبع العقل والشرع تمت الرساله » diye bitmektedir. Bu da edebe dâirdir ve atasözlerini muhtevîdir.)

شمس الدين محمد بن محمد ابن الجوزي

Şams'addîn Muḥammad b. Muḥammad'al-Cazari

(833 H. 1429-1430)

Şarḥ'at-Taysîr fi'l-Kırâ'ât'sab'

(شرح التيسير في القراءات السبع)

ARAPÇA

Cilt eb'âdı : 16.2 × 10.3

Yazı eb'âdı : 11.5 × 6

Ortası gömme, kenarı altın, kabartma yılanvâri tezyinatlı şemseli, kenarları altın zencirekli, miklabında da yarım şemseyi muhtevî koyukırmızı ciltli. 133 yap. Her s. de 19 satır var. Yazı nesih. S. kenarları bakırlı altın yıldız cetveli. İlk s. de çok kötü tarzda müzehheb bir başlık var (Taysîr için Kasf'e b. I, s. 520).

Baş : بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى ... (1. b)

Son ve k.: فَبِهَذَا وَجَدَ احْتِبَاسَ الْوَحْيِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اهتدى به تمت الكتاب . . . سنة ١٦٣ (١) (133. b)

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdı : 16 × 10.5

Yazı eb'âdı : 12 × 6.5

Düz, ortasında main tarzında altınla yapılmış şemse, kenarlarında altın yıldızla cetvel bulunan miklaplı koyu kırmızı ve güzel bir ciltle ciltlenmiş. 279 yap. Her s. nin kenarı ikişer ince surh cetvelle çerçevesi. İlk s. de pek de güzel olmıyan müzehheb bir başlık ve karşı s. ile ilk s. de bakırı fazla altın cetvel var. Âyetlerin üstleri surh çizgiyle çizilmiş. Kenarda hâşiyeler mevcut.

I) عبد الله بن محمد (يوسف افندى زاده) (Yūsuf afandî-zâda) : Al-İ'tilâf fî wucūh'al-iḥtilâf. Ar. Kırâ-at ilmine ve bu ilimdeki ihtilâflara dâir. Dibâcede müellif, kendisini, عبد الله بن محمد الشهير بيوسف افندى زاده diye tanıtmaktadır. 'Abd-Allâh, Bıçakçılar İmamı diye tanınmıştır. Yūsuf Ef. zâde Muḥammad'ın oğludur. 1080 de (1669-1670) doğmuş, Saray hocası olmuş, Araplar dahi kendisinden hadis okumuştur. 1161 de (1748) vefât etmiştir (Sicill, III, s. 378-379).

Baş : ... بسم الحمد لله الذى انزل القرآن على سبعة احرف تيسيراً
(1. b)
Son ve k.: وان كان يضيق عن احاطتها نطاق البيان وقد وقع الفراغ من
كتابه يوم الثلاثاء من ايام شهر محرم الحرام من شهر سنة اربع وستين
ومائة والف ...
(136. a)

II) Kırâ't-ı Şāzza'ya dâir bir risâle. Ar.

Baş : ... بسم الحمد لله الذى تكفّل بحفظه كتابه عن التحريف ...
(137. b)
Son ve k.: انّها قرآن منزل على الرسول صلى الله تعالى عليه وسلم تم هذه
الرسالة ... عن يد ... حافظ مصطفى لسنه ثمان وسبعين ومائة والف
(163. a)

III) Kırâ't'a dâir vüzezâdan 'Abd-Allâh Paşa adına yazılmış bir risâle. Ar.

Baş : ... بسم ... حمداً لمن علّم القرآن ويسره الذّكر
(163. a)
Son ve k.: رحّمهم الله تعالى واكرمهم بما يليق بطفه وكرمه
الرسالة لسنه ثمان وسبعين ومائة والف ...
(193. a)
Bu risâlenin sonunda kırâat icâzesi var.

IV) Kırâ't'a dâir. Ar.

Baş : ... بسم الحمد لله الذى خلق الانسان علّمه البيان
(193. a)
Son ve k.: لاسيّما اذا شاعت في بلدة كما في بلدتنا القسطنطينية حيث عن الآفات
والبلية ... تمت ... لسنه ثمان وسبعين ومائة والف ...
(219. b)

V) Madd-i muttaşıl ve munfaşıl'a dâir risâle. Ar.

Baş : ... بسم الحمد لله الذى علّم القرآن وزيّن الانسان ...
(219. b)
Son ve k.: والنوسط والاشباع من الطيّبة ستة عشر كتاباً من قراءة خلف
في اختياره لنفسه والله الموفق وليكن هذا آخر الرسالة ... وقد وقع
الفراغ من استنساخ هذه الرسالة بعد العشاء يوم الاثنين من رجب
الشريف لسنة ثمان وسبعين ومائة والف ...
(240. b)

VI) Kırâ't-ı 'aşara'de medd yerlerine dâir risâle. Ar.

Baş : ... بسم ... حمداً لمن جعل الحرف المدّ صلاحية لان يمد
(242. b)
Son : والمفتاح ادريس من غاية ابى العلا والمصباح وكفاية السبط والمهجع
والكامل تمت الكتاب
(268. a)

Bundan sonraki s. lerde çeşitli yazılarla kırâat ve tecvîde dâir fevâid var.

Cilt

917

5031

الّهي عبد الله (شيخ)

Ilâhî 'Abd-Allâh (Şayh. 896 H. 1490-1491)

Zâd'al-Muštākîn

(زاد المشتاقين)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 21 x 13

Yazı eb'adı : 17.2 x 7.7

Ortası noktalarla kat'ı mükâfî şeklinde şemseli, yanları zencirek cetvelli, yumuşak ciltli. 195 yap. Her s. de 21 satır var. S. kenarları sim renkli cetvelli. Tasavvufa dâir. Dîbâcede arapça, farsça birkaç kitabı olduğunu, 895 yılında (1489-1490) Vardar Yenicesi'ne geldiğini, orahların türkçeye meyilleri fazla olduğundan bu kitabı yazdığını bildiriyor (3. a - b); adını زاد المشتاقين koyduğunu söylüyor (3. a; aşağıdan 4. satır). İlâhî, Badr'ad-dîn'in "Wâridât" ını da şerhetmiştir. "رحمت" terkinin gösterdiği 896 H. de vefât etmiştir (O. M; I, s. 91-92).

Baş : ... وهو يهدى من يشاء الى صراط مستقيم شكر اول الله
كيم اوليجيدر عماده كائناتى خلق ايتمزسن
(1. b)

Son ve k.: جميع مقاماتى تفصيلى ايله كوروب اهل الله دن اوله سن بفضلّه
وكرمه واحسانه تمت هذه النسخة الشريفة في اليوم العاشر من شهر
محرم لسنه سبع وثمانين والف
(195. b)

شعرانی عبد الوہاب

Şa'rânî Abd'al-Wahhâb (973 H. 1565-1566)

Tazkirat'al-mufida waz-Zahîrat'al-hamida

(تذکرة المغیة والذخيرة الحمیة)

ARAPÇA

Cilt eb'âdı : 20 x 15

Yazı eb'âdı : 16.4 x 10

Ortası şemseli, kenarları zencirek cetvelli koyu kahverengi ciltli, 149 yap. Her s. de 18 satır var. Yazı Mağribî neshine benzer bir yazı. Başlıklar ve bâzı diki-kati çekmesi gereken yerler surhla yazılmış. Bu eser, 620 H. de (1223) vefât eden Abû-İshâk İbrâhîm b. Muḥammad'as-Suwaydî'nin tıbbî dâir üç ciltlik "تذکرة السويدي" Tazkirat'as-Suwaydî'sinin telhisinden meydana gelmiş bir kitaptır; tıb târihi bakımından değerlidir.

Baş : بسم . . . قال الامام العالم العلامة . . . عبد الوهاب الشعراني وبعد
فهذا كتاب اختصرت فيه كتاب التذكرة المشهورة بمفردات الامام
السويدي . . .

(1. b)

Son ve k.: وفي هذا القدر كفاية في طمانينة القلب الى استعمال ما فيه من الادوية
فانه تعالى ينفع به المسلمين بجاه محمد افضل الخلق اجمعين آمين . . .
وكان الفراغ من كتابة هذا الكتاب المبارك يوم السبت ثامن عشر
جمادى الثاني من شهر سنة ثمان وتسعين والف . . .

(149. a)

Al-Mu'cam'al-Maḥbû'ât, Şa'rânî'nin bu eseri 943 evlâinden (1245) telhis ettiğini kaydeder ve 1275 de Bulak'ta, 1298 ve 1301 de Mat. Şaraf'te, 1304 te Mat. Hayriyya'de, 1302 de M. Mustafâ, 1305 te Osman Abdürrazzak, 1311 de Azhar Mat. larında basıldığını, 1294 te "Kâmil'aş-Şinâ'at'at-Tıbbiyya" hâmişinde tab' edildiğini, Mısır 1304 tab'ının hâmişinde Aḥmad'al-Kalyûbî'nin tıbbî dâir "Taz-kira" sinin de bulunduğunu bildirir (I, s. 1332-1333).

عبد الله بن طورسون

'Abd-Allâh b. Tursun (1019 H. 1610-11)

Nazm-ı Acwad

(نظم اجود)

TÜRKÇE

Farâ'ıd'a âit manzum eser ve metnin mensûr şerhi

Cilt eb'âdı : 20 x 11

Yazı eb'âdı : 14.3 x 6.6

Üstü ebrî kâh, kenarları ve sırtı meşin, mıklaflı cilt. Metin, 1. b - 17. a da. İlk ve ikinci yap.'ın kenarları lâcüver ve altın cetvelle çerçevesi. 1. a da pek güzel tezhibli bir başlık var. Başlıklar surhla yazılmış. "Feilâtün mefâilün feilât" vez-ninde. 448 beyit.

Baş : يا الٰه لا يُحصى ناله من اطاعه وعصى
(1. b)

Son : حق بوكم عقد نامعقد نام و تاريخي نظم اجود
لطف ايدوب هر كيم ايليه بوئي سير
ايلسون ناظمه دعا بالخير

(17. a)

Metin, son beyitten bir evvelki beyitte "نظم اجود" terkibinin gösterdiği 1004 H. de (1595-1596) tanzim edilmiştir; kitabın adı da budur.

(Şarḥ-ı Nazm-ı Acwad (Şarḥ-ı Matn). Türkçe.

Baş : حدًا لمن جعل علما ألامة و رثة الانبياء في اقتسام سهام الهمة . . .
(18. b)

Son : متن شرح اولدى چون بو قول رزين

نام و تاريخي اولدى شرح متن

Sonundaki 8 beyitlik "نظم اجود" terkibinin gösterdiği 1008 târihinde bu şerh kitabın aynı zamanda adı olan "شرح متن" terkibinin gösterdiği 1008 târihinde bu şerh bitmiştir. Her iki kitabın aynı yazıyla yazılmış olması, yanlışsız bir imlâ ile yazılması, ketebe kaydını ihtivâ etmemesi, şerhte, bâzı yerlerde aynı yazıyla, kitapta unutulmuş yerlerin kenara, hâşiye tarzında kaydedilmesi, bu kayıtlarda mukaabele veya gibi bir şeyin bulunmaması, bu metin ve şerhin, müellif yazısı olduğunu isbât eder. Şerhin ilk s. de müzehheb bir başlık var.

Cilt

920

5036

مجموعه

Macmû'a

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 18.9 × 12

Yazı eb'âdî : 13.5 × 7.2

Üstü bez kaplı, mıklaplı mukavva cilt. Yazı güzel bir ta'hyk. Altın yapraklarla müzeyyen bir başlığı var. S. kenarları altın ve surh cetvelli. Beyit araları altın dallarla bezenmiş.

I) Üstü bez kaplı, mıklaplı mukavva cilt. Yazı güzel bir ta'hyk. Altın yapraklarla müzeyyen bir başlığı var. S. kenarları altın ve surh cetvelli. Beyit araları altın dallarla bezenmiş.

Baş : امن تذکر جبران بذی سلم مزجت دمعاً جرى من مقلة بدم
(1. b)

(Sonunda, « ketebe » كتبه العبد المذنب الفقير حافظ محمد بلخي غفر له)

II) Üstü bez kaplı, mıklaplı mukavva cilt. Yazı güzel bir ta'hyk. Altın yapraklarla müzeyyen bir başlığı var. S. kenarları altın ve surh cetvelli. Beyit araları altın dallarla bezenmiş.

Baş : اشتدى ازمة تنفرج قد اذن ليلىك بالبلج
(16. b)

Son : يارب بم وبالحلم تجل بالنصر وبالفرج
(18. b)

(19. a da Bâkl adlı bir şâirin, Ayşe adlı birisine düşürdüğü bir târih, kötü bir ta'hykle yazılmış. Târih beyti,

بر دعا تاريخی دوشدی باقی عایشه جاننه اوقی فاتحینی

dir. "Ayşe" sözü vezin yüzünden "Ayşe" okunacak; bir ta'miyeyle 1125 yılını ifade ediyor. Bu sonradan mecmûayı temellük eden birisi tarafından yazıldığına göre mec. bu târihten önceye âittir. Kaside şâhibinin hâl terc. i ve seerleri için Al-Mu'cam'al-Ma'bû'ât'a b. I; s. 266-267.)

Cilt

921

5037

ابو الفضل حبیش بن ابراهیم بن محمد التغلیبی

Abū'l-Faḍl Ḥubayş b. Ibrāhīm b. Muḥammad'at-Tiflīsī
(629 H. 1231-1232)

Kānūn'al-Adab

(قانون الادب)

— Arapçadan Farsçaya Lûgat —

Cilt eb'âdî : 25 × 19.5

Yazı eb'âdî : 20.5 × 13.4

Cildi 1st. Süleymâniyye K. mücellit-hânesinde yapılmıştır. Ortası şemseli, içi ebrî kaplı koyukırmızı. Kitaba nazaran 2.5 santim büyük. Baştan "ط" harfinin sonuna kadar. İlk harfler fasl, son harfler bâb olarak kabul edilmiş, "sülâsi, rubâi..." gibi de ayrı bir tertibe tâbi tutulmuş. Kâğıdı az aharlı kalın Selçuk kâğıdı; yazı aynı devre âit nesih. 225 yap. Her s. de 21 satır var. Harfler, nevi'ler ve bunlara benzer sözler surhla yazılmış 225. b ve 226. a boş, 226. b de Mawlânâ'nın,

سه روز شد که نکارین من دکر کونست

شکر ترش نبود ان شکر ترش جونست

matla'ıyla başlıyan gazeli 6 beyit olarak yazılı. Bu gazel, en sahîh nüsha olan ve Huzûr'da teşhirde bulunan 68 No. da kayıtlı divânın 144. s. dedir ve burada, 2. beyit olan,

سحر بپایش فتادم ز درد خود کفتم

بخنده کفت بر و کین دروغ و افسونست

beyti, divanda yok. Burdaki 3. beyit, divanda 6. beyit; 4. beyit,

ز چشمه که مرا آب زنده گانی داد

جو آب جستم دیدم که چشمه برخونست

tarzında; divanda 2. beyit olan bu beytin 2. misra'sı,

جو آب جستم و دیدم که چشمه خونست

şeklinde. Burdaki 6. beyit, divanda 7. beyit. Son beyit, yâni 6. beyit,

بحق روی چو ماهت که جرم من بگذار

misra'ıyla başlamakta; divandaysa,

بحق روی چو ماهت که چشم روشن کن

tarzında. Burda 6 beyit olan gazel, divanda 8 beyit. Mawlânâ'nın,

منم فانی وغرقه در ثبوتی بدریا های حی لا یموتی

matla'ile başhyan gazelinin 3. beyti olan,

نخواهم قوت بپرونی که مارا درون جان و دل روید قوتی

beyti divanda yok (aynı; II, c. s. 155). Her iki gazelde de Selçuk yazısı karakteri pek bâriz. "د" lar noktalı. Harfler, o devrin tarz-ı imlâsına tamâmiyle uygun. Sultan Valad'ın elyazısı olan ve 2036 No. da kayıtlı bulunan "Maṭnawî" nin IV. cildiyle karşılaştırdık; yazı ayrı. Bu iki gazelin, Mawlânâ'nın hayâtında yazıldığı muhakkak; fakat yazının kime âid olduğunu söylemeye imkân yok.

Baş : بسم . . . سباس خدایی را که قادر بر کمالست قدیم وتوانا
(1. b)

Son ve k.: تم کتاب الظامن قانون الادب بحمد الله تعالى ومنه وعونه وحسن
توفيقه وكرمه يوم الاثنين في شهر ربيع الآخر في مدرسه المرحوم جلال
الدين قراطاي غفر الله له ولجميع المسلمين من سنه ثلث وخمسين
وسمائه على يد العبد الفقير الراجي الى رحمة ربه الحسين بن احمد المعروف
بالارزنجاني غفر الله له ولجميع المسلمين ولمن (قال : Kenara yazılmış)
امين في بلد قونية حماها الله تعالى عن الافات مع صاحبها واهلها آمين
برحمتك يا ارحم الراحمين والحمد لله رب العالمين . . .
(225. a)

(Bu kitab için Kaş'fe, II, s. 1301; Tarih-i Nazm u Naṭr'e b. I, s. 128; II, s. 727. Calâ'ad-dîn Karamî, 652 H. de; 1254 ,Kayseri'de vefât etmiştir. Mektuplar adlı eserimizin "Açılama" sına b; s. 226. Bu eserde .ın vefâtı, tertib olarak 654 olmuş; lûtfen düzeltilmesi.)

Cilt

5050

922

رشيد الدين وطواط

Raşid'ad-dîn Vaṭvâṭ (573 H. 1177-1178)

Al-Farâ'id wal-Kalâ'id

(الفرائد والقلائد)

ARAPÇA

Cilt eb'âdı : 17 × 12.2

Yazı eb'âdı : 14.3 × 9.3

Miklaph, ortası main şeklinde şemseli, kenarları cetvelli, fersûde ciltli. 43 yap.
Her yap. ta 15 satır var. Yazı nesih. باب الاستعانة على ادب اللسان، باب الاستعانة على ادب النفس، باب الاستعانة على مكارم الاخلاق، باب الاستعانة على حسن السيرة،

باب الاستعانة على حسن السیاسة، الباب الثامن فيها يستعان به على حسن البلاغة
baplarını ihtivâ ediyor. 8 baptan meydana gelmiş olan bu kitabın, baştan iki bâhn
noksan (Ist. Üniv. K. Ar. Y. No. 4345 e göre). 29. b de, «آخر القرايد والقلايد»
kaydı var. Yazı VII-VIII. asr-ı hicri yazısı (XIII-XIV). Kâğıdı kalın ve az aharlı
filigransız Selçuk kâğıdı. 29. b de bitiyor. 30. a dan itibaren surbla «ربانی» baş-
lığını taşıyan,

ياخالق الخلق ماء ومن طين بامرہ الجزم بين الكاف والنون

matla'lı bir şiir ve «آخر ربانی» başlıklı ve

يامن تحجب عزة عن خلقه وعلى وعمّا يدرك المترصد

beytiyle başlayıp

ماهب نشرالروح في روض المني والانس مسكيا ولاح الفرقه

beytiyle biten bir şiir (30. b - 31. a), diğer iki arapça şiir ve daha bâzi şiirler ve
İbni Fânî'nin altı manzûmesi var.

Baş : سئل الحسن البصري عن الصديق الذي يحيا لا كل ماله
(1. b)

Son : والعدل سيفك تنجح من كل سو وتسلم من كيد كل عدو وتظفر
بكل مرجو انشا الله رب العالمين آخر القرايد والقلايد وصلى الله
على سيدنا محمد غير عابد وعلى اله ذوى القضايل . . .
(29. b)

آخر المجموع في سابع عن ذى الحجة الحجة من شهر :
وصلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه وسلم تسليماً كثيراً والحمد لله رب العالمين .
Siyâkatle yazılan târih 90 rakamını gösterdiğine göre kitabın 690 H. de yazıldığını
sanıyoruz.)

Cilt

5052

923

عثمان بن محمد الموقت

‘Uṣmān b. Muḥammad'al-Muwaḥḥit (1102 H. den, 1691; sonra)

Cāmi'al-aḥkām fī Masā'il'al-Ḥawāṣṣi wa'l-'Awām

(جامع الاحكام في مسائل الخواص والعوام)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 22.2 × 15

Yazı eb'âdı : 17 × 8.9

Mukavva ve miklaph ciltli. 84 yap. Her s. de 23 satır var. S. kenarları tek surh
cetvelli. Yazı ta'hyik. Başlıklar, cetvellerdeki harflerin bâzıları ve dikkati çekmesi

gereken sözler surhla yazılmış. 88. a da 1106 muharreminin (1694) 20. gününe ve 1102 de (1691) II. Ahmed'in cülûsuna dâir zâyirçeleri olduğuna ve 87. a da 1199 (1784-1785) yılının zâyirçesi bulunduğu göre vefâtı, 1102 den sonradır. O.M. bu zâtın ulemâ ve rıyâziyyûndan olup Kasımpaşa câmi'i muvakkıtı bulunduğunu yazmakta, eserleri arasında bu eseri de, «جامع الاحكام في مسائل الخاص والعام» diye anmaktadır ve bir nüshasının Beşir Ağa K. de bulunduğunu bildirmektedir (III, s. 287). Yalnız kitabın adı I. b de, bizim yazdığımız gibidir ve aynı s. de kendi adını anmakta ve kendisine Kasımpaşalı dendiğini, Sultan Muhammad Câmi'i muvakkıtı bulunduğunu bildirmektedir.

- Baş : بسم . . . حمدنا محدود اول ذات واجب الوجود جانبته لا يقدر كه
(1. b)
- Son : جله نك طريق واحددر آتجق اهلنه محتاجدر والحمد لله رب العالمين
(84. a)
- (66. b - 87. b s. leri, cetvel yapılmak üzere açık bırakılmıştır.)

Cilt

924

5057

غزالی محمد

Gazâlî Muḥammad (505 H. 1111)

Al-Kitâb'al-awal min rubu'al-Munciyât min Kitâbi

İhyâ'al-'Ulûm'ad-dîn

(الكتاب الاول من ربع المنجيات من كتاب احياء علوم الدين)

İhyâ'nın sonu

ARAPÇA

Kitabın eb'âdî : 36 × 25

Yazı eb'âdî : 27 × 19

“Kitâb'at-Tawba” den başlamakta, “Munciyât” ın sonunda bitmektedir. 204 yap. Her s. de 29 satır. Başlıklar ve bâzı dikkati çekmesi gereken sözler sülûsle yazılmış. Yazı hareketli nesih. İlk yaprakta, 100. a da, daha birçok yerlerde ve sonda, içinde «قد وقف هذا الكتاب الشريف السيد الحاج زين العابدين بن السيد» عبد الرحمن المدعو بجاشوش زاده القرمانى المتولى اولاده واولاد اولاده بشرط لايرهن «ولا يبيع ولا يغير» yazılı mühür var. Nesih yazıyla hakkedilmiş olan bu mühür beş satır ve Karaman'da “Hâcî Zayn'al-Âbidîn” Kütüphanesine âit. Bu K. söylen-tilere göre VII. asırda (XIII) kurulmuş; eseri dahi kalmamış.

- Baş : بسم . . . الحمد لله الذى بتحميمه يستفتح كل كتاب . . .
(1. b)

- Son ve k.: فترجوا من الله عز وجل ان لايعاملنا بما نستحقه ويتفضل علينا
بما هو اهله بمته . . . هذا آخر المنجيات وبنهاه تم كتاب احياء علوم
الدين والحمد لله حق . . . على يد العبد الفقير المحتاج . . . ابن عبد الله
بن مطر الساو (yirtılmış) واتفق الفراغ من نسخه ظهيرة اليوم . . . من
ايام التشريق سنة تسع وعشرين وسعا (yirtılmış)
(204. b)

(Bu ketebe'nin altında 730 zilka'adesinde, nüshanın sâhibi Abû'l-Hasan 'Alî b. Abî'l-ma'âlî Aḥmad b. Uveys'ad-Dahlaḳî ṭumma'l-Uruma'î'nin sekiz satırlık bir mukaabele kaydı, yan tarafta 884 ramâzanında Macd'ad-dîn b. Muḥammad b. Yûsuf'un gene bir mukaabele ve tashih kaydı mevcuttur. Bu nüsha, İhyâ'nın on kitap-tan meydana gelmiş olan ve sonu bulunan “Kitâb'al-Munciyât” ının tamâmıdır. 1306 muharreminde 4 cilt olarak basılan nüshanın 4. cildir ve son sahîfesi, matbû'û-nun 426. s. sinde bitmektedir.)

Cilt

925

5059

ندائی

Nidâ'î (974 H. den, 1566, sonra)

Manâfi' 'an-Nâs

(منافع الناس)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 17 × 11.7

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Üstü kâğıt kaplı, kenarları ve sırtı meşin, muklaplı mukavva ciltli. 172 yap. S. lerdeki yazılar değişik. Satırlar muhtelif. Tıbbâ âit bir kitaptır. O.M. Ankara'lı olduğunu, Kırım'a gidip Sâhib Geray Han'a, birkaç yıl sonra da Osmanlı ülkesine gelip Konya'da vali bulunan II. Selim'e intisâb ettiğini, Mevlî olduğunu, Selim'in cülûsundan sonra herâberce İstanbul'a gidip hekimbaşlıḡa tâyin edildiğini yazı-yorsa da vefât târîhini kaydedemiyor O.M. bu bilgileri, bizzât eserden almaktadır. Nidâ'î, 170. a - 171. a da, siyâhat esnâsında Kırım'a gidip Sâhib Geray'a hoca olduğunu, elelikle İstanbul'a, II. Selim'e gönderildiğini, iftirâya uğrayıp hapsedil-diğini, yedi yıl zindanda kaldığını, hattâ defâlarca asılmak üzere siyâset meydanına gönderildiğini, mahpus iken yirmi kadar tasavvufa âit kitap nazmettiğini bildiriyor. 974 te yazdığı dibâcede,

هجرتك تاريخى اى شاهزاد چار هفتاد بودو هم نه صاد

beytiyle bildiriyor. Bu beytin ikinci mısra'ında vezin düşüktür (3. a). İst. Üniv. K. Türkçe yaz. da 7145 No. da kayıtlı ve 1196 (1781-1782) yazılmış nüshada ise

birinci mısra'nın vezni bozuk (2. a, satır 19-20). Bu şi'r'in, bundan önceki beyitlerinin vezni "feilâtün mefâilün feilün" olduğuna göre beytin,

شجرتك تاريخي ايا شهزاد چار هفتاد بودهم نه صد

olacağı muhakkaktır ve her iki nüshadaki yanlış, müstensihlere aittir. Kitap menşûrdir; başta ve sonda manzum kısımlar vardır. 1180 de tasnif edilmiştir (1776). 1226 saferinin 7. günü, Mudurnu'da berber Hacı Muhammad-zâde Ali Munlâ ve Hâfız Muhammad tarafından alındığına dâir kayıt var.

Baş : . . . بسم
ای حکیم و علیم لم یزل علم حکمتہ کامل ازلی
(1. b)
Son : دوام دوائی اولسون زیاده ایکی عالمده ارسون هر مراده
(172. a)

Cilt

926

5060

سیدى علی بن حسین

Saydî 'Alî b. Husayn (X. yüzyıl. XVI)

Terceme-i Risâla-i 'i Hay'at-i 'Alî Kuşçı

(ترجمه رساله هیأت علی قوشچی)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 15.3 × 10

Yazı eb'âdî : 11.2 × 6

Sırtı meşin, mıklaplı mukavva cilt. 138 yap. Her s. de 13 satır var. Dikkati çekmesi gereken sözlerle şekiller surhla. 25. b sonuna kadar nesih, sonra ta'liyk yazı. Dîbâcede, kendisini *علی بن حسین* diye tanıtmada (3. a). Kanunî Süleyman'ın İran'a gidişinde, yâni 940 ta (1533) berâberinde bulunduğunu ve berâber döndüğünü (942 H. 1535) anlatmakta, Halep'te, H'âca 'Abd-Allâh-ı Anşârî evlâdından olup «علم هندسه و حکمتہ ما هرون بن نجوم و هیئتہ مهارتی کون گبی ظاهر» و باهر اقلیدس کشا و مجسطی دان، بو علی زمان و ارسطوی دوران مفرخ الخفقیق و المدققیق» diye övdüğü «حمد الله بن شیخ جمال الدین» den hikmet ve hey'et okuduğunu, onun emriyle 'Alî Kuşçı'nın (879 H. 1474-1475) hey'ete dâir kitabını terceme ettiğini söylüyor (4. b - 5. a); terceme de Kâdî-zâda-i Rûmî'nin (824 H. 1421 den sonra) "Mulâhhaş'al-Hay'a" tinden ve diğer kitaplardan faydalandığını bildiriyor (5. b). Kitap, bir mukaddime ve iki makaaleyi muhtevî. 111. a da 956 yılı muharreminden (1549) bahsedilmekte. 137. b de yazı daha küçük ta'liyle yazılmış.

Baş : بسم ... سپاس بی قیاس و ستایش بی مقیاس اول حکیم باحکمتہ ...
(1. b)

Son : د ا ط زوایه می که خارجه دن متساویان اولور لر پس خارج داخل
گبی اولش اولور تم
(138. b)

Cilt

927

5062

ابو محمد الحسین بن مسعود القراء البغوی

Abū-Muhammad'al-Husayn b. Mas'ūd'al-Farrā'al-Bağawī

(615 H. 1122)

Maşābih'as-Sunna

(مصباح السنه)

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 23 × 15

Yazı eb'âdî : 17.3 × 10.5

Cildin alt kapağı kopuk; üst kapağı pek harap. 326 yap. Her s. de 23 satır var. Yazı harekeli nesih. Başlıklar ve hadis nevi'lerini gösteren sözler surhla. Yazı solmuş. Kenarlarda hâşiyeler var. Başta Besmele reynanî yazıyla.

Baş : بسم . . . الحمد لله وسلامه علی عباده الذین اصطفى . . .
(1. b)

Son ve k: مثل انی مثل المطر لا یدری اوله خیر ام آخره صدق الله و صد
رسوله . . . نسخة المصابیح علی یدی العبد الفقیر الجانی محمد بن محمد
بن الشہید القرغانی وقت العصر يوم الخميس الرابع عشر من ربيع الاول
سنه ثمان و ثمانین و ستایه حامداً لله ومصلياً علی نبیه

(324. b)

(325. a - 326. b de 705 rabulâhırının onbeşinde yazılmış arapça bir icâzet sûreti var. 634 ve 4967 No. lara da b.)

Cilt

928

5070

یحیی (طاشلیجهلی . دوفکین زاده)

Yahyâ (Taşlıcal. Duğakin-zâda. 990 H. 1582)

Gane'ina-i' Râz

(گنجینه راز)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 20.5 × 14

Yazı eb'âdî : 15.3 × 7.5

Fersûde meşin ciltli. 90 yap. Her s. de 18 satır var. Yazı ta'liyk. Kenardaki ve mısra' aralarındaki surh cetveller solmuş, son taraflarda cetvel yok. Başlıklar surhla yazılı.

gibi muhtelif târihlerde yaşıyan şâirlerin ve birçok İran şâirlerinin şsiirlerini muhtevi. Birçok yerlerinde "فرزاد" başlığıyla "Âdil" adlı birinin şsiirleri var. 19. a da Sadra'zam Mehmed Paşa'nın bir çeşmesine düşürülen târih, 99. b de, 1132 de (1719-1720) şehzâdelerin sünnet oluşlarına yazılan târih var; bu târihlerle 1194 yılına (1780) âit bir târih, Âdil'in olduğuna göre bu şâir, bu târihten sonra vefât etmiştir. Âdil'in, 1130 evâilinde 1717-1718; vefât eden Kethudâ Mehmed Paşa'ya da farsça bir kasidesi var (Sicill'e b. IV, s. 215). Mecmûada, 61. b - 62. b de, 65. b, ve 67. a - b de, 1226 da (1811) vefât eden Râmiz Abdullâh Paşa'nın da "فرزاد" başlığıyla şsiirleri var. Bütün bunlara naazran mec. elden ele geçmiş ve XI-XIII. yüzyıllarda (XVII-XIX), mec. ya şsiirler yazılmıştır. 50. b - 52. b de, Rahîmî tahallûs eden Habeşî-zâde Abdürrahîm (1140 H. 1727-1728) tarafından yazdırılan bir mektup sûretiyle "معروف قصه خوانك انشای بیبدلی" başlıklı başka mensûr bir yazı (89. b - 90. b) ve diğer bâzı mektuplar ve mensûr parçalar da vardır. 36. yaprağa kadar kâğıtların üstleri kopmuştur.

Cilt
931

5114

اسمعیل انقروی

İsmâ'il-i Ankaravî (Rusûhî. 1041 H. 1631)

Minhâc'al-Fuḡarâ' ve Huccat'as-Simâ'

(منهاج الفقراء وحجة السماع)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdi : 20 × 15.2

Yazı eb'âdi : 13.3 × 10.5

Üstü bez kaplı mukavva ciltli. 648 s. Her s. de 14 satır var. Başta 5 s. lik fihrist; fihriste s. numarası konmamış. Yazı rık'a. Başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmış. Minhac, "دم مزن والله اعلم بالمشاد" misra'iyle ve "تم بمون الله ونفعه" tetimmesiyle 579. s. de bitiyor. "Huccat'as-Simâ'" a ayrı s. nu. sı konmuş. 1-60. s. lerde 10 rabiulevvel 1337 de (10.X.1957) vefât eden ve Üçler mezarlığında Sıdkı Dede'nin yanına defnedilen Ankaralı Mehmed Dede'nin elyazısı.

Baş : . . . الحمد لله الذي علمنا علوم الدينية واللدنيه

(s. 1)

Son ve k.: چیست میدانی صدای چنک وعود انت حسبی انت کافی یا ودود

شارح المثنوی اسمعیل انقروهوی قدس سره العزیز حضرتلرینک . . .

طریقت علیہ مولویه فقراسندن آنقرهولی درویش محمدک قلم ناچیزانهسیله

بعناية الله تعالى سايه ارنلرده رسیده ختام بولشدن سنه ۱۳۲۰ رمضان

شريف ۲۹ سنه ۱۳۱۸ كانون اول ۱۶

(s. 59-60)

(Minhac, 1256 da Bulak'ta, 1286 da İst. da, Hucca. 1286 da İst. da tab'edilmiştir.)

Cilt
932

5115

بها الدین محمد ولد (سلطان)

Bahâ'ad-dîn Muḥammad Walad (Sulṭân. 712 H. 1312)

İbtidâ-Nâma

(ابتدا نامه)

FARSÇA

Cilt eb'âdi : 23.3 × 16.5

Yazı eb'âdi : 17 × 11.5

Üstü bez kaplı mukavva ciltli. 555 s. Başlıklar, arapça beyitler kırmızı mürekkeple yazılmış. Yazı rık'a. Her s. de 18 satır, her satırda bir beyit var.

Baş : . . . سبب انشاء مثنوی ولدی در بیان اسرار احدی
(s. 1)

Son ve k.: نه نوازش کنم دگر نه عتاب لب بیندم چو شد تمام کتاب

سلطان ولد قدس الله سره العالی افندمزک . . . آنقرهولی المولوی

درویش محمد حقیرک قلم ناچیزانهعمله تحریر اولمشدر . . . ۱۸ صفر الحزیر

۱۳۳۸ و ۲۵ اغستوس ۱۳۳۷ المولوی الفقیر الحقیر درویش محمد

(Muhür)

آنقروی

(محمد حلمی مولوی)

(s. 554-555)

(5114, 5116 ve 5117 No.lara ve "İbtidâ-Nâma" için 1041, 1631, 2122, 2129 ve 2132 No.lara b. Bu da son Türbedâr Mehmed Dede merhumun elyazıyladır.)

Cilt
933

5116

بها الدین محمد ولد (سلطان)

Bahâ'ad-dîn Muḥammad Walad (Sulṭân. 712 H. 1312)

Rabâb-Nâma

(ربابنامه)

FARSÇA

Cilt eb'âdi : 23 × 17

Yazı eb'âdi : 15.3 × 13.2

Bez kaplı âdi mukavva ciltli. 625 s. Her s. de 15 satır, her satırda bir beyit var. Yazı rık'a. Başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmış.

Baş : . . . سبب تألیف این مثنوی واسرار پرانوار ان بود که

(s. 1)

Son ve k.: شد تمام از داد ادا دار این کتاب بس کنم والله اعلم بالصواب
کتبه . . . . . بو فقیر پر تقصیر آنقره‌لی درویش محمد حقیرک قلم
ناچیزانملمه تحریر اولمشدر ۱۸ صفر الحیر ۱۳۳۸ و ۲۵ اغستوس
۱۳۳۷ المولوی الفقیر الحقیر درویش محمد آنقروی (Mühür)
(s. 624-625)

(Bu da Ankaralı Türbedâr M. Dede'nin elyazısıdır; 2122 ve 5114 No.ya, "Rebâb-Nâma" için 2122, 2134 ve 2135 No.lara b.)

Cilt

934

5117

بہا اُلدین محمد ولد (سلطان)

Bahâ'ad-dîn Muḥammad Walad (Sulṭân. 712 H. 1312)

İntihâ-Nâma

(انتہا نامہ)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 22.8 × 16

Yazı eb'âdı : 15.5 × 13

525 s. Başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmış. Yazı rnk'a. Her s. de 15 satır, her satırda bir beyit var. Alelâde deftere yazılmış.

Baş : بسم . . . حق سبحانہ و تعالی . . . (s. 1)

Son ve k.: شد سوم دفتر بفضل حق تمام تا رود ره رودین ره والسلام
سلطان ولد قدس الله سرہ العالی افندمز حضرتلرینک انتہا نامہ لری
. . . آنقره‌لی المولوی درویش محمد حقیرک قلم ناچیزانملمه ۱۸
صفر الحیر ۱۳۳۸ و ۲۵ اغستوس ۱۳۳۷ المولوی الفقیر الحقیر
درویش محمد آنقروی (مهر)
(s. 524-525)

(10 rabıulevvel 1377 de; 10.X.1957; vefât eden Türbedar Mehmed Dede tarafından yazılmıştır. 2122, 2123, 2124 ve 2127. No.lara da b.)

Cilt

935

5118

کمال ادیب کورنجی اوغلی

Kamâl Adib Kürkçüoğlu

Dâstân-ı Canâb-ı Mawlânâ

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 26 × 17

Yazı eb'âdı : 7.5 × 4.7

30 yap. Her iki s. den sonra 2 s. boş bırakılmış. Yazılı kısımlardaki kâğıtların kenarları basma tezyinâtla çerçevesi. Manzûm; muhammes-i mütekerrir. 30 bentten meydana gelmiş. Şâirin elyazısı.

Baş : داستان جناب مولانا یا هو
حضرت پیر ازلی مشعلہ انجمن
مرشد عقل و دلم بدرقہ روح و تم
(1. b)

Son : دینہ شایستہ در الحق فلک ثانیدر

دستگیرم او افندم او پناهم او بنم
(30. a)

(1. a da, Ankara, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanesi Müdürü ve İlahiyat Fak. İslâm dîni esasları muallimi olan Kemâl Edip Kürkçüoğlu tarafından, "Kâle adîb" kaydı ve "آستان حضرت پیر ارمغاندر ۲۱ شعبان سنہ ۱۳۷۱، ۱۵ مایس ۱۹۵۲ آنقرہ" imzâsiyle K. ye vakfedilmiş olduğu tesbit olunmuştur.)

Cilt

936

5119

اوراد مولانا

Awrâd-ı Mawlânâ

ARAPÇA

Cilt eb'âdı : 16 × 10

Yazı eb'âdı : 11.5 × 6.6

Tâmir görmüş meşin ciltli. 36 yap. 1. b den 33. a ya kadar السورى حنى الولى yazısı hareketli nesih. İlk kısımda, her s. de 11 satır var. İkinci kısımda satırlar muhtelif. 33. a dan sona kadar ayrı bir yazıyla yazılı. Hattatı belli değil. Kapak kağıdının iç yüzünde Mesnevî-hân Husayn Sıdkı Dada'nın (1952) Dervîş Muhammed-i Mevlevî'ye, evrâd okumaya icâzet verdiğine dair elyazısı ve ta'liyyikle, sonunda mavi mürekkeple basılmış iki mührünü muhtevî farsça altı satırlık bir yazı var. İlk iki s. de bakırı çok altın yaldızla kötü tarzda müzehhep birer başlık mevcut. 1. b deki başlığın içinde yeşil destarlî sikke resmi. Öbür s. lerin yaldızları solmuş; bazı sahifelerde cetveller kağıdı kesmiş. Sûre başları altın safihalarla ayrılmış. Baş taraf, mathû' evrâda uymakta. 32. b de Mevlânâ'yı 1. halifeye ulaştıran soy şeceresi yazılı. Ketebe, 33. a da. Bundan sonraki kısımda, bâzı evrâdda mevcûd olan Mevlânâ'ya duâ, Oniki İmâm'ın adlarını ihtivâ eden salavât, Nâdî 'Ali, 35. b - 36. a da "فاتحة فقر" denen ve Fâtîha sûresini, Oniki İmâm'ın adlarını anarak tefsir eden arapça bir yazı var ki bu, Bektaşîlerin evrâdında da mevcuttur. 33. a daki ketebe şudur:

« حرره المذنب عثمان الحمدي السلوى بن احمد الشكري بن حافظ زين العابدين غفر الله ذنوبها ولا يوبه أمين في ۱۷ ب سنه ۱۳۱۷ »

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم اللهم انت السلام
(1. b)

Son : برحمتك يا ارحم الراحمين
(36. b)

(Bu evrâdın, Türbedar Mehmed Dede'ye verildiği anlaşıyor. Evrâd için 4690 No.yab.)

Cilt

937

5159

نیاژی مصری

Niyâzi-i Mısrî (1105 H. 1694)

Dîvân

(دیوان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 21 × 15.5

Yazı eb'âdı : 15.3 × 8.5

Üstü kâğıt kaplı mukavva ciltli. Yazı nesih. 45 yap. Her s. de 21 satır var.

Baş : ای گوئل گل غیری دن گنج عشقه ایله افتدا

زمره اهل حقیقت انی قلمش مقتدا

(1. b)

Son ve ketebe : بیچاره نك جرمن مدد ایله شفاعت یا نبی

کونینک اولدک سیئدی سنسک امام انبیا

قد تم . . . فی اليوم الاحدی فی الثامن من شهر رجب الشریف

. . . سنة خمسین ومائین والف فی بلدة مغنسایید الفقیر الحقیق کمرلی

ابراهیم افندی بن قوی . . . ۱۲۵۰

(45. a)

(1st. da taşbasmasiyle müteaddid defâlar basıldığı gibi Mısır'da Bulak'ta 1259 da, 1st. da 1260 ta, litografya ile 1275 te, Tophane Mat. 1294 te, Mat. Amire'de 1300 de, gene 1st. da 1325 te basılmıştır; başka basmaları da vardır. Halicatiyya'den Mısrîyya ve Niyâziyya şubesinin kurucusu olan bu zât ve eserleri için İslâm Ansik. e yazdığımız Niyâzi mad. e b. Cüz. 93; s. 305 - 307.)

Cilt

938

5163

شاهدی ابراهیم

Şâhidî İbrâhîm (957 H. 1550)

Gulşan-i Wahdat

(گلشن وحدت)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 17.8 × 12.1

Yazı eb'âdı : 14 × 8

Kâğıt kapak içinde. Yazı ta'hyk. Başlıklar surh. S. kenarlarıyla mısra' araları surh cetvelli. 16 yap. Her s. de 19 satır var.

Baş :

بسم . . .
افتتاح نامه اسم الله ایله
عشقله دردله شوق و آه ایله
(1. b)

Son ve ketebe : ابتدا عشقیله اولدی بو کلام
عشقله ختم اولدی ینه والسلام

سوده المذنب احمد الشکری السوی بن حافظ زین العابدین . . .
فی سنه خمس وستین ومائین بعد الالف
(16. a)

Cilt

939

5166

صاحب محمد پیری زاده

Şâhib Muḥammad Pîrî-zâda (1162 H. 1749):

Tarcama-'i Muḥaddima-'i İbni Ḥaldūn

(ترجمه مقدمه ابن خلدون)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 38.3 × 18.3

Yazı eb'âdı : 16.3 × 8.8

Kenarları altın yaldız cetvel ve motiflerle süslü düz, mıklapsız cilt. 1085 s. Yazı güzel bir nesih. Dikkati çekmesi gereken yerleri, başlıkları ve bâzı husûsî adlar surhla yazılmış. Dibâcede mütercim, tercemeye 1138 de (1725 - 1726) başladığını, 1143 te (1730) üçte ikisini bitirdiğini, 1143 rabîülevvelinde de (1730) I. Mahmud adına tamamladığını bildirir (s. 4 - 5). 27. s. nin kenarında, bir âyetin tefsirini tavzih eden 23 satırlık ve metnin yazısı ile yazılmış hâşiyenin sonunda surhla, "المترجم عند صاحب" kaydı bulunduğu gibi 115. s. kenarında bulunan ve gene metnin yazısı ile yazılmış olan hâşiyede siyah mürekkeple "المترجم عند صاحب", 182. s. de gene aynı kayıt var. 180., 181. ve 203. s. lerdeki kâşiyelerde "المترجم", 207, 211 ve 283. s. lerdeki hâşiyelerde "المترجم عند صاحب" yazısını görüyoruz. Bu çeşit kayıtların devâmı, açıkça gösteriyor ki bu nüsha, mütercimin elyazısıdır.

Bu ciltte İbni Ḥaldūn Makaddimesi'nin ilk kitabının beş fashı tamamlanmaktadır.

Baş : بسم . . . فرائد منظومه حماد ومسفوده ولألى منصوره الأثية
محموده . . .

(s. 1)

Son : بوندنصكره انشا المولى عز شانه انواع علوم عقليه ونقلية
متضمن آخر فصول اولان فصل سادسك ترجمه سنده شروع اولور
وبالله التوفيق

(s. 1085)

(Bu mukaddime, tab'ları, tercemeleri v.s. için 3084 No. daki nüshanın izâhına b.)

Gilt

940

5167

مجموعه

Macmû'a

Gilt eb'âdî : 20 1 12

Yazı eb'âdî : 15.1 × 7.2

Giltli. İlk kitaptan sonrakilerin kenarları ve mısra' araları surh cetveli. 66 yap. Her yaprak ta 15 satır var. İlk risâleden sonrakiler ta'hykle yazılmış. Hadisler, başlıklar surhla.

I) غباری عبد الرحمن Gubârî 'Abd'ar-Rahmân (Akşehirli. 974 H. 1566 - 1567):
Ka'ba-Nâma. Türkçe manzûm.

"Feilâtün mefâilün feilât" vezinde olan bu manzûm kitabın baş tarafı yok. S. kenarları altın cetvelle çerçeveli. Bâzı başlıklar da altınla yazılmış. Yazısı çok güzel ve hareketli nesih. 26. a da altınla, "تاریخ تمام این رساله" başlığı altında şu iki beyit var :

چون کشت تمام این رساله در ماه رجب زهر حجاج
آمد بدلم رکیک تاریخ تمام شد مناسک حاج

Dördüncü mısra'nın altında surhla 968 yazılmış; son mısra'da bu târihi ifâde etmekte. Ancak târih düşürülmek için mısra'nın vezni bozulmuş. Ketebe'nin iki satırı silinmiş (O. M. e b. III, s. 112 - 114).

Baş : اوامر لطفکله یا غفار عفوّم باعث اوله استغفار
(1. a)

Son ve ketebe : حبسونی بسجن سلطان سنتین وبعض الازمان
ابدأ ما رأيت هذا الحبس غیر تعلیم صبر الاحزان

ای غباری فلا نعم غمّا
کلّ غمّ لنوع الانسان

تمت هذه الرسالة الشريفة المنظومة والمقالة المنيفة المرقومة...
عبدالرحمن الغباري الاقشيري ثم المكّي بوطن الاقامة باهله وعياله
اسعدهم الله في الدارين
(26. a)

(Tetimedeki noktalı yerler silinmiştir. Son beytin kenarına ince bir nesihle iki satır olarak «حبسونی» کتبه المتوکّل علی الله الودود عبده الحقیر بوستانی محمود» sözüyle başlayan üç beyit, tetimmeden sonra yazıldığına göre silinen yer, kitabın müellif elyazısı olduğu zannını vermek, hattâtın yazısını alelâde bir kayıt göstermek gayretiyle silinmiş olacak.)

II) لطیف Laṭîfî (990 H. 1582) : Subḥat'al-'Uṣṣâk (100 hadis terc. Manzum, türk.).

Baş tarafı eksik; ancak «فی معراج النبی صلی الله علیه وسلم» faslından başladığına göre eksik olan kısmı pek az. İlk yap.ın üst tarafından bir kısmı yırtılmış, beyaz kâğıt yapıştırılarak s. onarılmış. Noktalı yer, kâğıt yapıştırılmış yerdir. Kaşf, bu kitabı almakta, fakat baş tarafından örnek vermemekte ve Laṭîfî'nin vefât târihini bildirmemektedir. (II, s. 975). O. M. eserin, Tezkire sâhibi Laṭîfî'ye âid olduğunu söylüyor (III, s. 134 - 135). Her hadis, bir küt'ayla terceme edilmiştir. 46. b de, son fasıl olan «تضرّع قائل با رسول جمیل» faslında şâir, adını,

لطفکله لطیف شاد ایت بن قولوی اوگونده آزاد ایت

beytiyle açıklamaktadır.

Baş : حفظ ادرلر شور و شردن دمیدم
(27. a)

Son : عمر اولوب تا ارنجه روز قیام سکا و آلكه صلاوة و سلام
(46. b)

III) Ubaydî : Türkçe manzum risâle.

Baş : اولسا کر صورت شرع مبین سرله بولزدی حال اهل یقین
(47. a)

Son : ایلگل احسان بزه حسن المآب

لطف ایدوب قل بو دعایی مستجاب

(44. a)

'Ubaydî, adını 5. b, 51. a ve 52. a daki gazellerde anıyor.

IV) Mawlûd. Türk. Manzûm.

Baş : ایتدی خالق بزی بحمد الله قائل لاله الا الله
(44. b)

Son : ایردی اول محبوب حق محبوبنه واصل اولدی جانله مطلوبنه
(66. b)

Bu risâlenin baş tarafı, "Feilâtün mefâilün feilât" ile başlıyor (54. b), 55 b. nin başlangıcı,

روح پاک مبدأ کون ومکان جسم صافی خاتم دور زمان

beyti ve bu beyitten itibaren vezin "Fâilâtün fâilâtün fâilât"tır. Bundan önceki risâleyle bu başı ve sonu eksik kısmın bir tek risâle olduğunu sanıyoruz. Mawlânâ'ya pek bağli olduğuna göre, Nâil Kataloğundaki Egerdir Mevlevî şeyhi olup 995 te (1586 - 1587) vefât eden 'Ubayd Dada olsa gerektir.

Cilt

941

5212

مصطفى بن يوسف عمر الصّبريّ الارزّن الرويّ

Muṣṭafā b. Yūsuf 'Uğmar'ad-Ḍarīr'al-Arzan'ar-Rūmī (795 H.den, 1393, sonra):

Sīrat'an-Nabiyy

Tarcamat'aḍ-Ḍarīr wa Taḳdimat'az-Zahrī

(سيرة النبي)

(ترجمة الصّبريّ وتقديمه الظهيري [الظهيري؟])

I. C.

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 20.3 × 13.5

Yazı eb'adı : 15.2 × 11

220 yap. Her s.de 17 satır var. Kâğıdı filigransız, aharlı ve kalın. 1. a dan sonra ve 219. yap. tan önce noksanlar bulunduğu gibi içinde de eksi ler var. Dîbâcede 779 da (1377) Mısır'a gittiğini, bu târihten iki yıl önce Sultan Şa'bân b. Husayn'in öldürüldüğünü, yerine Al-Malik'al-Manşûr 'Alî b. Şa'bân'ın geçtiğini bildirmekte (1. b), onun da şehâdetinden sonra (783 H. 1381), 784 yılı ramazan ayının 19. günü (1381) Sultan Barkuk'un tahta geçtiğini, kitabını onun adına yazdığını anlatmakta (4. b), kitabına, "Tarcamat'aḍ-Ḍarīr wa Taḳdimat'az-Zahrī (Zahrī)" adını verdiğini söylemektedir (4. b). Nüsha çok bilgisiz biri tarafından yazıldığı için bilhâssa şiiirler tamâmiyle yanlış; diğer nüshalarla karşılaştırılmadıkça faydalanmıya imkân yoktur.

Baş : سبب ترجمه هذا الكتاب ... افقر عباد الله واحقرهم مصطفى بن يوسف عمر الصّبريّ الارزّن الرويّ اصلح احواله ...

(1. b)

Son : ابو جهل ايتدى يا محمد سن ايدرسن بنم كرامتم و برهائم الهى در :
دیرسن ددی اولکی جلد بو اراده تمام اولدی تاریخ سنه ۱۰۰۰
(220. b)

O. M. Ḍarīr'den bahsetmekte, fakat vefât târihini verememekte, yalnız manzûm "Siyar-i Nabl"i 790 da yazdığını bildirmektedir (III, s. 137 - 138). Ḍarīr, Yūsuf u Zallḥa'sını 768 de nazmetmiş, Vâhidî'din "Futūḥ' aş-Şām"ını 795 te terceme etmiş, "Siyar"i 790 da yazmıştır. "Sīrat'an-Nabl" İst. Süleymâniyye K. e mülhak Fâtih K. de 4271, 4272, 4274, aynı K. de Çelebî Abdullah kitapları arasında 251, Millet K. Ali Emîrî kitaplarında 313, İst. Üniv. K. Türkçe yaz. da 2384 No. da kayıtlıdır. İsmâîl Hikmet Ertaylan'ın husûsî K. de de bir nüshası vardır. İst. Üni. K. nüshasında, yukardaki başlangıçtan önce arapça bir dîbâce ve "ابتداء ترجمه" kısımları var (1. b - 6. b). Bu nüshanın başlangıcı, "سبب ترجمه" başlığıyla 6. b de, 3. satırdadır. İst. Üniv. K. nüshası, Hz. Peygamber'in Hadīcat'al-Kubrâ ile izdivâci faslında bitmekte, sondaki ferâğ kaydında,

II. cildin bunu ta'kiy edeceği bildirilmektedir (214. a). Ḍarīr'in hayatı ve bu kitabı için 1945 - 1946 da İst. Üniv. Edebiyat Fak. Türkoloji zümresinden Sîddika Özkul'un tezine (İst. Üniv. K. Tezler, No. 1264), Gülçin Kocaengin'in 1945 te hazırladığı "Ḍarīr ve Yūsuf ile Zaliḥâ mesnevisi", Nûran Özyiğit'in 1962 - 1963 te hazırladığı "Erzurumlu Ḍarīr'in Kissa-i Yūsuf mesnevisi üzerinde bir inceleme" adlı tezine b. (No. 1264, 3258).

Cilt

942

5237

نصير الدين طوسي

Nasīraddīn Tūsī (672 H. 1274)

Hallu muşkilâtı Kitāb'al-İşārāt wat-Tanbīhāt

(حل مشكلات كتاب الاشارات والتنبيهات)

ARAPÇA

Kitabın eb'adı : 25.5 × 17

Yazı eb'adı : 17 × 12

Cildinin üst kapağı kopmuş; alt kapağı ve mıklaḥı var. Ortası bir dâire içinde sekiz zirveli yıldız ve dört tane mustatili, birbirine geçme, üstleri kakmalı şekilden meydana gelme motifle müzeyyen. Kenarları zencirek cetvel içinde cetvelleri hâvî, mıklaḥında bir ay ve Selçuk motifleri mevcut. 224 yap. Yazı Selçuk neshi. "اشاره، تنبيه، قوله" gibi yazıların üstlerine surh çizgi çekilmiş ve bu sözler kalınca yazılmış. Baş tarafı eksik. 4631 No. da kayıtlı nüshayı, aynı asırda yazılmış olan bu nüsha âdetâ tamamlamakta (O nüshanın tavsifine b.).

Baş : ... يقتضى إيضاحه مما هو مبني على مبانيه وقواعده ...
(1. b)

بعد ان ينظر فيه يقين الرضا وتجنب طريق العناد والله ولي السداد
والرشاد منه المبدأ والمعاد وكان قد فرغ المصنف من تنعيم هذا الشرح
وتسويده في اواسط صفر لسنة اربع واربعين وسنائه حامداً لله ومصلياً
وداعياً ومستغفراً وهذه العبارة مكتوب في آخر نسخة المصنف اتفق
الفراغ من كتابة هذا الكتاب بمراغه على يدي العبد المذنب احمد بن
محمد بن عمر الملقب بعمر السمرقندي في اواسط حمادى الاولى لسنة احدى
وستين وسنائه في مدرسه الخليفة (فakat ayrı) Selçuk devrine âit, fakat ayrı
و bir yazıyle (بادرسحان) اصلح الله شان سكانها في الدارين بفضل
وكرمه

(224. a)

(Bu nüsha şârihin hayâtında ve kendi yazmasından istinsâh edilmiştir.)

Cilt

943

4267

ابراهيم بن محمد الحلبى

Ibrâhîm b. Muhammed'al-Halabî (956 H. 1519)

Gunyat'al-Mutamallî fi Şarhi Munyat'al-Muşallî

غنية المتعلمى فى شرح منية المصلّى

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 25.5 × 14

Yazı eb'âdî : 19.5 × 7.9

Kenarı gömme cetvelli ve düz zencirekli, ortası şemseli, mıklaplı koyukırmızı ciltli. 359 yap. Her s. de 27 satır var. İlk üç s. de, murabbâî bölmeler içinde fihrist yazılı. Kitaba varak numarası bir eksik konmuş. İlk s. de kötü tezhibli bir başlık var. S. kenarları altın sütün vu üç siyah çizgiyle cetvelli. Bablar, fasıllar surhla yazılmış. Dikkati çekmesi gereken kelimeler de surhla. Metnin üstü surh çizgiyle çizilerek belirtilmiş. Hâşiyelerde birçok kitaplardan alınan izahlar var. Yazı gayet güzel ve işlek bir nesih. Gunya, 705 H. de (1305 - 1306) vefât eden Sadîd'ad-dîn'al-Kaşgarî'nin "Munyat'al-Maşallî wa Gunyat'al-Mubtadi"sinin şerhidir (Kasf; II, s. 1886 - 1887).

Baş : بسم ... الحمد لله جاعل الصلوة عماد الدين وعناد المتقين ...

(1. b)

Son ve ketebe : قال الله تعالى وأمر اهلك بالصاوة واصطبر عليها لانسألك رزقا نحن نرزقك والعاقبة للمتقوى ... قال الفقير الى عفوريته ومغفرته ابراهيم بن محمد بن ابراهيم الحلبى هذا ما وفقه الله تعالى ... وقع الفراغ من تحريره بياضاً فى وقت الظهر من يوم الخميس فى اول شهر صفر المظفر سنة الف وستة وتسعين ... على يد اضعف العباد واحوجهم الى رحمة ربه الشيخ احمد بن الحاجى ابراهيم ...

(359). a)

(1096 da Halabî'nin torunu tarafından yazılmış. Altında Mahmûd b. Mahdî Husayn tarafından 1097 saferinde Bağdad'da mukaabele edildiği kayıtlı: Aynı yap. Gunya İst. da 1295, 1312 ve 1325 te basılmıştır: Al-Mu'cam'al-Maibû'ât; I, s. 13.)

Cilt

944

5276

نوعى يحيى

Naw'î Yahyâ (1007 H. 1598 - 1599):

Natâ'ic'al-Funûn wa Maḥâsin'al-Mutûn

(نتائج الفنون ومحاسن المتون)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 15 × 8.5

Yazı eb'âdî : 11 × 5.2

Cildi, ortası şemseli, kenarları tâmir görmüş, üst kapağı kopuk kahverengi ve mıklaplı. İlk yap. ta, devrine göre güzel ve müzehhep bir başlık var. S. kenarları,

dışta iki, içte bir siyah hat içinde altın yaldızlı cetvelle çerçevesi. 130 yap. Her s. de 17 satır var. Yazı ta'hiyk. "لشئته، مناجات، رباعى" gibi sözler, hadisler, başlıklar, dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. Kâğıda, yazıya, resm-i imlâya göre devrine âit. Gazâlî'ye nisbet edilen "بوائت العلوم" dan, 'Abd'ar-Rahmân Bıstâmî'nin "نواع مسكیه" sinden, "موضوعات العلوم" dan, daha birçok kitaplardan 12 fen üzerine tertîb edilmiş, tarihe, hikmete, siyâsete, hey'ete, kelâma, usûle, hilâfa, tefsîre, tasavvufa, ru'yâ ta'bîrine, tıbbâ v.s. ye dâir mesâilî muhtevidir (Kasf'e, II, s. 1925, ve Naw'î'nin hâl terc. ile bu esere ve diğer eserlerine dâir bilgi için O. M. e b. II, s. 437 - 439).

Baş : حمد بى حد احد بى ابتدايه كه ...

(1. b)

Son : فلك را كارجز تفریق مشمر فكل الصفو منها قد تكدر ونقول تم الكلام وربنا الوهاب وله لدنا عطاء حساب انا العبد والعبد مخطى ومطيب (مصاب) والله اعلم بالصواب

(130. a)

Cilt

945

5277

کاتب چلبی (مصطفی بن عبد الله. حاجی خلیفه)

Kâtib Çalabî (Muşşafâ b. 'Abd-Allâh. Hâfîl Halîfa. 1068 H. 1658):

Mîzân'al-hak fi ihtiyâr'al-aḥak

(میزان الحق فى اختيار الاحق)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 20 × 13

Yazı eb'âdî : 15 × 6.5

Ortası altın üzerine surh gül, dal ve yaprak şemseli cilt. 49 yap. İlk yaprağı kopmuş. Her s. de 21 satır var. Yazı ta'hiyk. Ketebe yoksa da yazı, resm-i imlâ ve kâğıt bakımından devrine âit bir nüsha. Nem görmüş ve bazı yerleri sorarmış. Başlıklar ve dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. Kâtib Ç. nin son eseri olan bu risâle, fıkıh mes'elelerini zamânın bilgilerini bilmiyen kişilerle bilen kişilerin hükümlerini kıyaslayan küçük, fakat değerli bir eserdir. 1067 H. de (1656) te'lif edilmiştir.

Baş : بسم ... الحمد لله الذى جعل العقل حجته فى خلقه

(1. b)

Son : طريق برهان ورضای رحماندن ابرمیه بمنه وكرمه

(49. b)

Bu eser, İst. da 1281 ve 1286 da basılmıştır.

Cilt

946

5278

منشأت

Munşâ'ât

Türkçe

Kitabın eb'âdı : 25.5 × 18

Yazı eb'âdı : Muhtelif

Cilt tamâmiyle harâb olmuş. 141 yap. S.lerdeki satırlar muhtelif. Yazı. devrine âit güzel bir divânî. Başlıklar surhla yazılmış. 57. a - 58. b de, sonu eksik olmak üzere Şâh 'Abbâs'a (*Saltanatı* : 995 - 1037 H. 1587 - 1628) gönderilmiş mektup sureti aynı yazıyla ve güzel bir ta'hyikle yazılmış. Başka yerlerde yazı ayrılığı yok. İçinde en eski târih 942 (1535. 111. b), ondan sonra 982 (1574. 103. a), 1001 (1592. 132. a), 1002 (1593. 102. b), 1005 (1596. 132. a), 1016 (1607. 102. b), 1023 (1614. 125. b) târihleri var. I. Ahmed'in bir mektubu (*Saltanatı*. 1012 - 1026 H. 1603 - 1617), 26. a da başlamakta.

Bu mecmûa, bir memlekete, bir bölgeye âid olmayıp devrinde, bütün Osmanlı ülkesine âittir. Başta, devrine âit bazı gelenekleri gösteren yazılarla Nakıyb'ül-eşrâfa, seyyidlere, Mekke-i Mükerreme şerifine, Ramazanoğluna, Tatar Hanına, Beylerbeyine, Uç beylerbeyine, Rumeli beylerbeyine, vezirlikten tekaüd olanlara, sancak ve uç beylerine.... yazılacak mektuplardaki resmi hitap nümüneleri mevcut. Eserde, devrine âit eyâletlerle muzâfâtının adlarını gösteren bir cetvel var (4. a - 4. b). İçindeki yazılara dâir şöylece bir özet vermeyi faydalı bulduk :

Berat sûretleri, cülusta vezirlerin padişaha sundukları piş-keşler (7. b), mîrî ve harac resimleri, Eğri fetih-nâmesi, mîlk-nâme sûretleri, Sultan Muhammad Hân'ın (III.) vâlidisine H'âca Sa'd'ad-dîn tarafından yazılmış mîlknâme sûreti, vakfiyeler, vakıf ve tevliyet munâzaalarına âit yazılar, arâzu, ağnâm, eşcâr, mîras, alûfe arızaları, ahıt-nâmeler, adâlet-nâmeler, değirmen, tımar, zîâmet, sınır niza'larna dâir vesikalar, bağ, bahçe, hasad, uşur arızaları, bunlara âit çeşitli yazılar, terakkıy emirleri, kefâlet ve teftiş hükümleri, III. Muhammed'in hitânında Sultan Murad'ın Mısır Beylerbeyine gönderdiği emir, serdarlık, kapûdân-ı deryâlık v.s hüküm ve beratları akıncılara, Kırım Hanlarına hükümler, voyvadalara, dizdarlara, bezzazistana kahve ihdâsına, asesliğe, bezzazistan kethudâlığına, Tophâne mustahfızlığına, cemâat kethudâlığına, müteferrikalığa, zîâmete, tımara, ceceblere, kale divarı üstüne ev yapanlara, çift bozanlara otlak ve yaylaklara, değirmenlere, kaçan kullara, konar-göçer yörük tâifesine, sühthelik (*sofialık*) adına eşkiyâlık edenlere, seyyidim diye rusûm vermeyenlere âit emirler, arızalar, teeddî edilen berat sûretleri, bu arada meselâ Abaza isyânına, çini i'mâlinin çihil olmıyanlara verilerek bozulduğuna dâir devrini aydınlatan, târihe ışıktan tutan yazılar, pek az olmakla beraber fetvâ sûretleri de var. Hâsılı iktisâdî ve târihî bakımdan incelenmesi gereken mühim bir mecmûadır. İlk yap. ta, Necâti Elgin'in, اشبو اثر

نادیده مرحوم ومغفور مصطفی صفوت ابن احمد توفیق کریمه سی ملک خاتم طرفندن شخصمه هدیه ایدلشسه ده فقیر طرفندن ده حضرت مولانا من کل الوجوه اولانا

اؤندرمه كنه خاتمه هدیه دور ایدلشده بنده بندگان مولانا و عاشق اهل بیت علیهم السلام اؤندرمه كنه خاتمه هدیه دور ایدلشده بندگان مولانا و عاشق اهل بیت علیهم السلام

baş : بر سپاهی تباری داخلنده در دیو
(1. b)
son : دخی اندن زیاده به بیع ایندیرمیه سن
(141. a)

Cilt

947

5280

شاهدی

Şâhidî (957 H. 1550)

تحفة شاهدی

Tuḥfa-ı Şâhidî

Cilt eb'âdı : 19.9 × 14

Yazı eb'âdı : 13.1 × 7.3

Ortası şemseli, tâmir görmüş harap cilt. İlk iki s.si altın yaldızlı cetvelli imiş. Altın tamâmiyle solmuş. Öbür s. kenarları ve mısra' araları surh cetvelli. Yazı harekeli ve güzel bir nesih. 31 yap. S. de 11 satır var. Devrine âit.

baş : بنام خالق وحی وتوانا قدیم وقادر و بینا ودانا
(1. b)
son : شاهدی به هر کم ایارسه دعا ایله محشرده شفاعت مصطفی
(31. b)

Cilt

948

5292

نجاتی الگین

Nacâti Elgin

Salim III (İlhâmî)

اوچونجی سلیم (الهامی)

Türkçe

Cilt eb'âdı : 19.5 × 4

Yazı eb'âdı : Muhtelif

Ciltli. 182 yap. S.lerdeki satırlar muhtelif. Müze memûrlarından Necâti Elgin'in Konya'da, Yıldız Basımevi'nde 1959 da basılan "Üçüncü Selim (İlhâmî)" adlı eserinin müsveddesi. Önsözü, Mes'ut Cemil Tel, Ruşen Kam, Sadeddin Nüzhet, Prof. Enver Ziya Karal gibi zevâta Selim III hakkındaki mütâlaalarını isteyen mektuplarına aldığı cevapları, Selim'in doğumu, cülûsu, şehâdeti hakkında düşürülen târihleri, Selim hakkında yazılan kitaplardan alınan bilgileri Selim'in bestelediği âyinlerin notalarını hâvidir. Kendi elyazısıyledir.

5317

(علي بن صالح (واسع عيسى)

Ali b. Sâlih (Vâsi' 'Alisi. 950 H. 1543)

Humâyûn-Nâma

(همایون نامه)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî: 24 × 13

Yazı eb'âdî: 18 × 9.3

Kenarı cetvelli, ortada basma çiçek; koyu kahverengi fersûde cilt. Bulak 1251 basmasına nazaran dibâccenin baştarafı (s. 2. Bu. s. den başlıyor; 3. s. de 3. satırın yarısı) eksik. 3. a dan sonra da eksik var. 362 yap. Her s. de 23 satır var. Yazı harekeli nesih. S. kenarları altın cetvelle çerçevesi. "بيت، مشنوی" gibi sözlerle "حکایت" gibi başlık sayılacak sözler, çok def'a surhla, bâzı kere de lâcûverdle yazılmış. Baş tarafta Kalîla wa Dimna'nin hindçeden arapçaya, arapçadan farsçaya tercemelerinden ve nihâyet Husayn Wâ'iz'in "Anwar-ı Suhayli"sinin, kendisi tarafından Kanûnî Süleyman adına ve "Humâyûn-Nâma"adiyle tercemesinden bahsetmektedir (I. b-6. b).

Baş : فقط غليظ القلب لانفضوا من حولك

بيت هر ان رايض كه كردد توسنى رام
(I. a)

Son ve keetebe: چونكه بدین پایه رساندم كلام نه كه كنم ختم سخن والسلام
الحمد لله على الاتمام... فى اواخر شوال المكرم من شهر سنه سبع
وثمانين وتسعمائة

(362. b)

Baş taraftan az eksik var. Kalîla wa Dimna'nin doğu ve batı dillerine tercemeleri, nazma çekilişi ve telhisleri için Kaşf'e II, s. 1507 - 1509, O. M. e; II, s. 304 - 305, Al-Mu'cam'al-Matbû'ât'a; I, s. 250 - 251; II, s. 1933, bilhâssa İslâm Ansikolpedisi'nde C. Brockelmann'in Kelile ve Dimne mad. b. cüz. 61; İst. 1954; s. 552 - 558, Humâyûn-Nâma, İst. da tarihsiz, Bulak'ta 1254 te, İst. da Mat. Âmir'e'de 1293 te, Şevkî Mat. da aynı târihte basılmıştır. Râtib tarafından Timâr'al-atmâr adıyla telhis edilmiş, Mat. Askeriyyede 1256 da basılmıştır. 'Abd'an-Nâfi' tarafından (1308 H. 1890) "Nâfi'al-atar Nav - bâva-i' Timâr'al-atmâr" adıyla yazılan mülâh hası da Mat. Âmir'e'de 1268 de tab'edilmiştir. Ahmed Midhat da Humâyûn-Nâma'yı zamânının diliyle telhis etmiş ve bu eser, Hülâşa-i' Humâyûn-Nâma adıyla Mat. Âmir'e'de 1304 te basılmıştır. Son zamanlarda Kalîla wa Dimna, Naşr-Allah b. 'Abd'al-Hamid'inki esas tutularak Prof. Muctabâ Minow'nin mukaddimesiyle Tehran'da, 1343 Ş. h. de tab'edilmiştir. Ömer Rızâ Doğru'un tercemesi İst. da Ahmed Hâlit Kitabevi tarafından 1941, 1944, 1945 ve 1962 de bastırılmıştır. Vasfi Mâhir Kocaturk'un "Kelile ve Dimne'den hikâyeler" adlı eseri, İst. da Işıl Mat. da 1947 de, Mahmut Özey'in Kelile ve Dimne'den manzum masallar" adlı kitabı 1960

ta Aydın'da, Kanâat Mat. da basıldığı gibi "Dost görünen düşman" adlı küçük eser de gene bu kitaptan alınarak tab'edilmiştir. 1227 de (1812) Vidin vâlisî olan Hâfız Ali Paşa'nın Divân efendisi Şarîf İbrâhîm Mâhir de sâde bir dille bu kitabı yazmıştır. Son olarak da Salâhaddin Alpay, telhis yolu türkçeye çevirmişti bu eser, Mustafa Kazgan'ın bir takdim yazısıyla Bedir Yayınevi tarafından 1972 de basılmıştır.

5318

حافظ الدين ابوالبركات عبد الله بن احمد النسي

Hâfi'z'addîn Abû'l-Baratkâ 'Abd-Allâh
b. Aḥmad'an-Nasafî (710 H. 1310 - 1311)

Kanz'ad-Dakā'ik

(كنز الدقائق)

ARAPÇA

Cilt eb'âdî: 26 × 17

Yazı eb'âdî: 13 × 8.5

Sağ kapağı mütenâzır yaprak motifli, yanlarda geniş zencirek cetvel; sol kapakta ortada onbirli bir yıldız, kenarlarda benekleri muhtevî, dışı küçük kavislerle dâîrevî bir şemseyî havî; kenarları zencirek cetvelli pek güzel, fakat harap Selçuk cildi. Kâğıdı az aharlı fılgramsız, sarımsı Selçuk devri kâğıdı. Yazı, Selçuk karakterini gösteren nesih. Fasil ve bâblar sülûse yazılmış. Dikkati çekmesi gereken yerlerde surhla harfler, yahut çizgiler var. Furû'ı Hanafiyyaya âit ana kitaplarından. Şerhleri ve ihtisarları için Kaşf'a b (II, s. 1515 - 1517) 212 yap. Her s. de 11 satır var.

Baş : بسم ... الحمد لله الذى اعز العلم فى الاعصار

(I. b)

Son ve keetebe: ومن صالح من الورثة على شئ فاجعل كان لم يكن فاقسم على
سهام من بقى مابقى والله الموفق والله اعلم بالصواب تمت بحمد الله
... على يد اضعف عباد الله... المرندي مولداً وابن اياس محمد الحنفى
مذهباً ذوالنون بن حاجى عمر بن ابراهيم بن على بن حمدان اصالح الله
شانه... فى السادس من محرم الحرام لسنة ستين وسبعماية الهجرية
فى مدينة الخروسة صالحيه فى ليلة السبت

(212. a)

W. Gureton tarafından 1843 te Londra'da bastırıldığı gibi 1309 ve 1311 de Abû'l-Kâsım'as-Samarkandî'nin "al-Mustaḥlas'al-Ḥakā'ik" ve Badr'addîn Aynî'nin "Ramz'al-Ḥakā'ik" adlı şerhleriyle Mısır'da, 1287 de Dahli'de, 1874, 1877 de Lekhnâ'da, 1294 te Bombay'da basılmıştır (Al-Mu'cam'al-Matbû'ât: II, s. 1853).

Cilt eb'adı : 29 × 19

Yazı eb'adı : 25 × 12.8

13 yap. Her s. de 15 satır var. Başta boya ve yıldızla yeni tarzda bir başlık var. Besmele ve hadisler sülüsle. Her hadis, bir kıt'ayla türkçeye terceme edilmiş ve bu kıt'a nesihle yazılmış. Yazı güzelce. Yazarı belli değil; muahhar devirlere âit bir nüsha. Sonunda salavâtın insana müridlik edeceğine dâir bir hadis ve tercemesi, salavâtın değerine dâir de 27 beyitlik bir manzûme var.

Baş : بسم ... من اراد ان يتكلم الله فليقرأ القرآن
هرکیم استرسه حقيله کلمات دائم اتسون قراءت قران

(1. b)

Son : صلاة ايتيمه هرکیم اولسه طالب حبيب اکرمه اولور مصاحب
(13. b)

Kitap eb'adı : 19.8 × 12

Yazı eb'adı : 14.7 × 7

Ciltsiz. 109 yap. Her s. de 21 satır var. Yazı ta'liyk. 1014 te (1605 - 1606) vefât eden Bursa'lı Canânî Muştafâ'nın iki eserini muhtevî.

I) جلا القلوب Cilâ'al-Kulûb. Türkçe manzûm. Bu mesneviyi Murad b. Selim adına (Saltanatı. 982 - 1003 H. 1574 - 1595) yazmıştır (5. b - 7. a). Adımı, baş tarafta,

جنانی ندن بو قصلف سکا نه لازم بو دنکاو تکلف سکا
beytiyle (9. a), Tetimmede,

جنانی انک قلبی پر داغده اچلمش کل تازه در باغده
beytinde anar (77. b). Taşlıcalı Yahyâ'nın "Kitâb-ı Uşûl"ü tarzında yazılmıştır; mukaddimede "Uşûl" ü tenkiyd etmekle berâber,

قلوب روح بحیایه بیحد دعا قو نفرینی کل افرین ایت اکا
beytiyle onu takdir etmekten de geri kalmaz (9. a). Son kısımdaki "مشاجات" faslında,

ویروب اونده تاریخ نظمه نظام دیدم بو کتاب اولدی حالا تمام
چون ایلر جلا نیله دفع کروپ انک نامی دیندی جلا القلوب

beyitlerinde kitabın nazma çekiliş târîhini ve adını anar. Birinci beytin ikinci mısra'sı, hisaplanırsa III. Murad'ın zamânını aşar. Birinci mısra'daki "نظام" sözünün gösterdiği 991 (1583), yahut 10 ta'miyeyle 1001 târîhinde (1592 - 1593) yazılmıştır.

Baş : خرام ايله ای کلک عنبر فشان اولوب دامن دهره گوهر فشان
(1. b)

Son ve ketebe: دخی آل واصحابه اولسون سلام بهذا بدا اختتام الکلام
قد وقع الفراغ فی يوم الجمعة اواخر شهر صفر المظفر ختم بالخیر
والظفر من شهر سنة عشرين والف العبد الفقیر فضل الله بن نوروز
الشریف الشتیانی القاضی بیصره سابقا ...

(80. a)

II) ریاض الجنان Rıyâd'al-Cinân. Türkçe manzum.

993 te (1585) vefât eden Âzari İbrâhîm'in "Nakş-ı hayâl" ine naziredir ve 91. a - b de bunu açıklamaktadır.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم گوهر مر تاج کلام قدیم
(80. b)

Son : ذهنه بوجهيله ويريركن ذهول اهل خرد ايليه حاشا قبول
(109. a)

Bu eser de aynı yazıyledir. O. M. e b. II, s. 125 - 126.

Cilt eb'adı : 19.3 × 13

Yazı eb'adı : 16.3 × 9 (Sonlara doğru muhtelif)

Yumuşak meşin ciltli. 107 yap. Satırlar muhtelif. X-XI. yüzyılın tipik divânî kırmacı nesta'liykıyla yazılmış. 1. b - 7. a da Rûhî ve Ahmed-i Sârbân'ın şiirleri ve başka bir yazıyla bâzı şiirler. 6. b de bir Yahudi havrasının yıkılmasına söylenen ve 967 yılını (1562 - 1563) ifade eden târih, Lala Mustafa Paşa'nın (Sicill, IV, s. 377. Vefâtı. 988 H. 1580) Kars kal'asını binâ ettirmesine dair ve 987 yılını (1579) gösteren üç tarih, İran'la sulha dâir 969 yılını gösteren (1561 - 1562) bir başka târih var. Mecmû'adaki risâleler ve fevâid şunlar :

I) ماسیجی Masîhî (918 H. 1512) : شهر انگیز Şahr-angîz. Türkçe, manzûm.

Baş : القی عاجزم زارم زبونم گرفتار کنند نفس دونم
(7. b)

Son : حق منتظر در ایلمکه حاجتن قبول

اوزمه ای مسیحی دعایی تمام قبل

(13. a)

(13. b - 14. a da Muhibbî'nin, yâni Kanûnî'nin,

خلق ایچنده معتبر بر نسنه یوق دولت گبی

اولمایه دولت جهاننده بر نفس صحت گبی

gazeline Nahîfî'nin tahmisi ve Nasîmî'nin bir gazeli var. Bu Nahîfî, 1018 de (1609-1610) vefât eden Hamîd'li Kâdî Nahîfî'dir. 14. b. de Irân'a kaçan, Kanûnî'nin oğlu Şehzâde Bâyasîd'in, Pasin'e vardığı zaman yazdığı münâcât, 15. a da Nâdî 'Alî' ve "Zul-fekâr" hakkında Abû's-Su'ûd'un iki fetvâ sûreti var.)

II) Guvâhî : پندانه Pand-Nâma. Türk. Manzûm.

Baş : بنام پادشاه قادری پاک خدایی انس و جن وارض و افلاک

(15. b)

Son : حق انی صقلسون آخر دمنده شیطاین کورمیه نزع عالمنده

گردیلرسهك شر شیطاندن نجات

مصطفی روحینه ویر گل صلوات

(27. b)

(Eserin sonlarında

بوکا ذی القعدة اهل توارخ طقوز یوز اوتوز اوچده بیله تارخ

beyti var; 27. b. O. M. Guvâhî'nin vefâtını 926 göstermekteyse de bu târihten açıkça anlaşıyor ki yazılmıştır. 2310 No. daki nüshadaysa bu beyit,

بوکا ذی القعدة بی اهل توارخ طقوز یوق قرق اوچدی بیله تارخ

tarzındadır; 26. b. 28. a - 29. a da edeb hakkında kısa bir makaaleyle Kâmil ve 'Âdil arasında, muhâvereler tarzında ve kime âid olduğu meçhûl bir küçük risâle var.)

III) Tawârîh-i Anıakya. Türk; mensûr.

Baş : حمد بی حد و سپاس بی عد خداوندرا که خالق زمین و آسمانی ...

(29. b)

Son : کیمی حق رحمتینه غرق کیمی محنتده مستغرق

کیمی آسانله قورتلش کینه کی عتاب اولمش

(48. b)

(Eserde yer yer şiirler var. Bunlarda, meselâ,

بو نظمى چاکر اقلیمی ارایی کیدون کلدی

سنی الان بزه نه وردی هی خاتم صفامیس

(31. b)

عزت استرسك ای نظمى نفسكى خور ایله كم

نفسى خور ایلمکدن بولدی عزت هر عزیز

(34. b)

کرمدن نظمیه کل مل لبکدن صون بری ساقی

بهارك موسی کلدی می الدن قوماغ اولمز

(36. b)

gibi "Nazmî" mahlasının bulunduğuna göre bu eserin, Nazîreler mecmu'ası sâhibi olup 955 te; 1548; vefât eden Nazmî'ye âid olması ihtimâli vardır. 49. a - 64. a da bâzı şiirler, bilhâssa mektup, buyruldu, tehniye v.s. sûretleri var.)

IV) Nizâmî ve Zâtî'nin şiirleri, Kaşfî'nin Hayâlî'yi tahmisi, Rıyâdî'nin Zâtî'ye tahmisi, İshâk, Hışâllî Mihri'nin şiirleri, 'Askarî'nin Şâh Tahmâşb'ı hecv yollu bir muaşşeri, Uşûlî'nin Nasîmî'ye iki tahmisi, Kadri'nin muhammasi, Kâtibî'nin ona nazîresi, Hayâlî'nin Muhibbî'yi tahmisi, Haşâyî'nin muhammesi, Hamîdî, Ravânî, Muhibbî, Sa'yî'nin gazelleri, Günâhî'nin Hayratî'ye tahmisi, Abû's-Su'ûd'un Şî'a ve Irân aleyhine üç fetvâsı (47. b - 48. a), Âhlî'nin bir gazeli, Rıdâyî adlı birisinin farsça münâcât, na't, mersiyye ve ashâba medhiyesi, (Ayrı bir risâlenin başı olacak; sonu yok. 86. b - 89. a), Kanûnî'nin oğlu Mustafa Sultân'a Yahyâ Bey'in meşhûr mersiyesi, 'Adnî'nin ve adları geçen şâirlerin şiirleri, "Rubâ'îyyât" başlıklı kıt'alar, 'Ârifî, Farruğî, Yûsufî, Mihri, Tanâyî, Muştâkî, Câmi, Faydî, Şânî, Kaşfî, Ma'âlî, Kamâl, Lâmi'î, Gamî, 'Ubaydî'nin gazelleri ve iki fetvâ sûreti (64. b - 104. b).

(84. b kenarında, metnin yazısı ile 966 cumâdelâhürasının 9. sabt günü 'Ufman adlı bir oğlu olduğu, 968 muharreminin altısında vefât ettiği kaydedilmiş. Mec. nın X. asırda; XVI; tertib edildiği anlaşılmakta.)

Cilt

5362

954

یحیی ابن نصح بن اسرائیل

Yahyâ b. Naşûh b. İsrâ'îl (998 H. 1589 dan evvel)

Şarh-ı Lügat-i Fariştah

(شرح لغت فرشته)

ARAPÇADAN TÜRKÇEYE

Cilt eb'âdî : 20.5 × 15

Yazı eb'âdî : 16.5 × 11

Mukavva ciltli; 56 yap. Her s. de 17 satır var. Arapça lügatler surhla yazılmış.

Yazı nesih.

Baş : بسم لك الحمد يا من شرف نوع الانسان

(1. b)

Son ve ferâğ : مخ ثخن الشيء من باب ظرف اي غلظه وصلب فهو ثخين

تمت بعون الله . . . اواخر ربيع الاول سنة تاريخ ثمان وثمانين

وتسع مائه ٩٨٨

(Ferâğ kaydından sonra şârih, "قال العبد الذليل يحيى ابن نصوح بن اسرائيل", diye adını anmakta ve Muhtâr'aş-Şihâh, Şihâh, Şihâh'al-Caucharî v.s. den aldığı lûgatlerin remizlerini bildirmektedir. İstinsâh eden, Muştafâ b. İskandar adlı biridir.)

Cilt

955

5426

جامی احمد (حسن زاده)

Cāmī Aḥmad (Hasan-zāda. X. yüzyıl. H. XVI.):

Sa'ādat-Nāma

(سعادتنامه)

Husayn Wā'iz'in "Rawḍat'aş-Şuhadā'" terc.

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 26 × 15.5

Yazı eb'adı : 18.3 × 9

Meşin ve kötü bir cilt. 234 yap. Her s. de 25 satır var. Yazı ta'lyık. Âyet ve hadislerle bablar ve "بيت، نظم، شعر" gibi yazılar surhla yazılmış. 1. a da 1284 yılımı gösteren ve "وقت مولیخانة اسکدار عن جانب شيخ احمد عارف المولوی" mührünü muhtevî vakıf yazısı var. Aynı mühür kitabın sonunda da mevcut. Bâzi s. kenarlarında, ayrıca "وقت مولیخانة اسکدار" mührü var. Mühürlerin yazıları ta'lyık. Nüsha su görmüş-se de yazılar bozulmamış.

Baş : حمد بنی حد اول صبور بنی ملال وشکر لایعد اول شکور بنی زوال

حضرتنه که . . .

(1. b)

Son ve ketebe : بر دعادن غرضم یاراندن خطمه ناظر اولان اخواندن

قد تم الكتاب . . . فی بلدة قسطنطنیه . . . رجب المرجب الوایل

(الاولائل ؟) فی يوم الجمعة وقت الصلاة سنة ٩٩٦ کتبه الحقیق مصطفی

بن قورد الجنندی . . .

(234. a)

Cāmī, "Sa'ādat-Nāma"da mahlasını anar; fakat adını anmaz. O. M. Muḥammad diye almakta ve قاضی kelimesinin ifâde ettiği 911 de vefât ettiğini yazmaktadır. Kitabında, Süleymân'ın, Aflak, Engurus, Basra ve Yemen fâtihisi olduğundan bahsettiğine ve bu futûhât 927 - 941 de (1521 - 1535) olduğuna göre kitabını 941 den sonra yazmıştır ve vefâtı 942 den sonradır. Çağdaşı Âlî (1008 H. 1600) "Kunh'al-aḥbâr"ın basılmamış cildinde, Cāmī'nin adının "Aḥmad" olduğunu, Gelibolu'lu bulunduğunu söylemekte, "Sa'ādat-Nāma"sini anmakta, Kanûnî devri şâirlerinden olduğunu belirtmektedir (İst. Üniv. K. Türk. yaz. 5959, 388. b - 389. a). Tam, güzel ve doğru bir nüshası, 2374 No. dadır. O nüshanın izâhına b.).

Cilt

956

5428

بهالدین محمد ولد (سلطان)

Muḥammad Walad (Sultan. 712 H. 1312)

Ma'ārif-Nāma

(معارفنامه)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 23.7 × 15.5

Yazı eb'adı : 17.8 × 10.9

Cildi lácüverd bez kaplı, ferûue. 297 s. Âyetlerle hadisler, fasl, emsâl ve beyitler kırmızı murekkeple yazılmış, Yazan, Üsküdar Mevlevî zâviyesinin son şeyhi Aḥmad Ramzî'dir (1363 H. 1944). Üsküdar Selim Ağa K. de 567 No. da kayıtlı Maḥmūd b. Hâcî Savinc Bek b. al' Hâcî Turhâni tarafından 788 de (1386) istinsâh edilmiş nüshadan 1350 cumâdelölâsının 18. günü istinsâh edilmiştir (1931). Yazı nesihdir.

Baş : بسم . . . انبیا و اولیا که هر یکی بمعجزه و کراماتی مخصوص
ومشهور بوده اند

(s. 1)

Son : هر چند که شاخاهمه جنباند جنبیدن هر شاخ زاصلی دگرست

(s. 297)

(Son sahifede Maḥmūd b. Sevinc'in ketebe ve Aḥmad R. nin istinsâh kaydı var. Ma'ārif de denen Ma'ārif-Nāma, Mediha Tarıkâhya tarafından türkçeye çevrilmiş, 1966 da, Milli E. Şark - İslâm Kl. serisinden olarak Ankara, Milli Eğ. Basım-evi tarafından basılmıştır.)

Cilt

957

5430

سعدی شیرازی

Sa'di-i Şirâzî (691. H. 1262):

Büstân

(بوستان)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 18.8 × 10.7

Yazı eb'adı : 12.2 × 5.9

Ortası şemseli, kenarları tâmir görmüş siyah renkli Osmanlı cildi. 131 yap. Her s. de 15 satır var. S. kenarları ve mısra'araları ikişer surh cetvelle çerçevesi. Başlıklar surhla yazılmış. Yazı ta'lyık. Bâzi yerlerde, metinde bulunmayan hikâye

ve beyitler, kenara ayrı bir yazıyla ilâve edilmiş ve metinde yeri işaretlenmiş. Gene kâşiyede yer yer Südf'den tavihât var. Yazan ve yazılış yeri belli değil. İlk yap.ta Muştâfâ adlı birine âit ta'hiyle "راجی لطف الہی مصطفیٰ" ve "جود ربانی بحرید مصطفیٰ" mühürleri var. İkinci mührün üstünde temellük yılı olarak 1060 yazılı. Kâğıt filig-ramlı ve aharlı Venedik kâğıdı. X. arsa (XVI) âittir samiyoruz.

Baş : بنام خداوند جان آفرین حکیم سخن در زبان آفرین
(1. b)

Son : بضاعت نیاوردم الا امید خدا یا زعفران مکن نا امید
(131. b)

(Büstân terceme ve şerhleri v.s. için Prof. Tahsin Yazıcı'nın "İslâm Ansiklo-pedisi"ne yazdığı Sa'dî mad. ine b. Cüz. 100, s. 39.)

Cilt

958

5431

جلال الدین محمد (مولانا)

Calâl'ad-dîn Muḥammad (Mawlânâ. 672. H. 1273):

Maṭnawî

(مشنوی)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 20.5 × 12

Yazı eb'âdî 17.7 × 9 (Hâşiyeyle)

Üstüne kağıt yapıştırılmış mukavva ciltli. 358 yap. Her s. de 21 satır var. Metin, kenarlarda, hâşiyeye tarzında da yazılmış. Hâşiyelerde 40 satır mevcut. Tezhibli s. lerle karşıki s. lerde altın cetvel; öbür s. lerde hâşiyelerin kenarları ve metinde mısra' araları tek cetvelli. Yazı nesih. Başlıklar surhla yazılmış. I. c. 1. b - 58. b de, II. c in Dibâcesî 58. b de, metni 61. b. - 111. a da, III. c. 111. b - 178. a da, IV. c. 179. a - 231. a da, V. c. 231. b - 291. a da, VI. c. 291. a - 358. a dadır. 25. b boş; fakat metin eksik değil. 1. b, 61. b, 112. b, 179. b, 232. b ve 291. b de müzehheb başlık var. Başa iki yap. ilâve edilmiş. Kâğıtlar yeni ve yazılar, bir müddet Haleb Mevlevî-hânesi şeyhi olan ve İst. Üsküdar Mevlevî zâviyesinin son şeyhi bulunan, dergâhların kapatılmasından sonra vâizlik ve Üsküdar, Selim Ağa kütübhanesi Müdürlüğü hizmetlerini ifâ edip 1363 te (1945), memleketi olan Kaseri'de vefât eden Ahmâd Ramzî Akşürek tarafından, İbni Kamâl'in, Maṭnawî hakkındaki arapça bir kit'ası, Maṭnawî'yi tavsif eden farsça bâzı yazılar ve bir beyit, Maṭnawî'nin 26666 beyit olduğu hakkındaki yazılarıyla Huzur'daki en eski Maṭnawî nüshasının ketebeşi, Câmî'nin Maṭnawî hakkındaki 16 beyitlik ve mesnevî tarzındaki kit'ası, Mesnevî-hânların, Mesnevî tedrisine başlarken ve ders sonunda okudukları şiirler yazılmıştır. Sonda, 359. a da, bu nüshanın cildinin, Hattat Şevki'nin torunu Süheyl Ünver (İst. Üniv. Tıp Fak. Tıptarihi Profesörü) tarafından 1337 ramazanında tâmir kaydı ve üstte, "Püst-nişin-i Mawlawî-Hâna-i Halab" yazısını muhtevî A. Remzî'nin mührü ve imzâsı, 359. b de 'Abd'al-Wâhid Çalabî'nin (1325 H. 1907), A. R. ye verdiği Mesnevî kırâtı icâzetinin sûreti var.

Baş : بسم ... هذا كتاب المتنوى وهو اصول اصول الدين في
كشف اسرار الوصول والبقين

(1. b)

Son ve ketebe : دردل من ان سخن را ميمنه ست

ز انك از دل جانب دل روز نه ست

تم الخلد السادس من المتنوى المعنوى الجلالى قدس الله سره العزيز
من غرة ذالقعدة الاولى في ليلة الزهرى حرره اضعف عباد الله كتهبه

احقر الفقرا درويش محمد كوجك المولى القيصرى سنة ١٠٢٨

(Ketebebeni sonunda 1285 cumâdelâhırasının 19. günü Ser-delîlân oğlu Abdül-fettâh'ın yazdığı temellük kaydı var.)

Cilt

959

5432

منيف مصطفى

Munif Muştâfâ (1156 H. 1743):

Macmû'a

(مجموعه)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 20.8 × 12

Yazı eb'âdî : 15.5 × 7.5

Sırtı meşin mukavva ciltli. Yazı ta'hiyle. 110 yap. Her s. de 15 satır var. Munif Muştâfâ, Antakya'lı Râşid İran sefirî olunca onunla berâber İran'a gitmiş, 1150 de (1737) Leh kiralına I. Mahmûd'un mektubunu götürmüş, Hocalık rütbesine ulaşmış, 1152 de (1739) Rûznâmçe-i sânî, 1153 te (1740) Maliye tezkirecisi olup 1156 da (1743) vefât etmiş, İst. de Selimiye mezarlığına defnedilmiştir (Sicill, IV, s. 519). Mecmû'a'da şunlar var :

I) Hz. 'Alî'den rivâyet edilen kırk hadis terc. Türk.

Baş : بسم ... السباح رماح

ای اولان کارگاه عالمده طالب دستایه اعمال

(1. b)

Son : حجر واحدین اولما دین عاقل ایکی کره گزیده سی مارک

قد تمت روايات الاسد الله التاقل ونظام التاظم الكامل

(5. b)

« این کلمات آنست که علی کرم الله وجهه ورضی الله تعالی عنه فرموده وراویت
قد تمت روايات الاسد الله التاقل ونظام التاظم الكامل »
hadisler surhla yazılmıştır. Her hadis, türkçe bir kıt'ayla terceme edilmiştir.

II) Kulliyât. Türk. Sonu noksan.

Baş : بو آثار جلیله و بو اخبار جمیله لهجه ترکی اوزره طراز صحیفه توضیح
و تصریح قلنان ...
(6. b)

Son : قارص جانیندن استقبالمزه کلان درتوزدن متجاوزیکه سواران
(110. b)

(Bu külliyyât, birisi tarafında toplanmış. Başta Munîf'in hâl tercemesi var. Bazı kasideleri, ku'aları, târihleri bil-münâsebe bu mensûr hâl tercemesi içinde zikredilmekte; sonra klasik divan tertibine göre 30. a dan 43. b ye kadar gazelleri, sonra tahmisleri, diğer kasideleriyle târihleri, 86. a dan 91. b ye kadar rubâî ve müfredleri var. 91. b de kâşife "آخر" olduğu hâlde 92. a, "نظر اول بخت طبع سوخته دل" diye başlamakta. Bu s.den sonra noksan var. Ondan sonra da manzûm ve mensûr mektupları ve arızaları yazılmış.)

Cilt

960

5433

نوعی زاده عطایی

Naw'î-zâda 'Atâ'î (1044 H. 1634 - 1635)

Hadîkât'al-Ḥaḳā'îk fî Takmilat'aş-Şaḳā'îk

(حدیقه الحقائق فی تکملة الشقائق)

Şaḳā'îk Nu'māniyya zayli

Türkçe

Cilt eb'âdî : 26.3 × 15.2

Yazı eb'âdî : 18.6 × 8.3

Kenarları düz cetveli, yüzü, herbirinin içinde dörder olmak üzere, dıl'ların birleşme noktasında, ortası kabartma noktalı ve kenarlara doğru birer küçük daireli, her yönde ikişer dıl'dan meydana gelmiş onbeş murabba'la müzeyyen yumuşak siyah cilt. 'Atâ'î zeylinin "بالفيض السبحاني" kısmından sona kadar (Ist. Mat. Amire - 1268, s. 77-488). Her s. nin kenarı, dışta iki, içte bir siyah cetvel içinde altın cetvelle çerçevesi. Başlıklar, adlar, "نظم، مصراع" gibi sözler sürhla yazılmış. Tercemesi metinde geçen adlar, kenarlara da sürhla kaydedilmiş. Yazı ta'hiyk. İlk kısmının da bulunduğunu, 360. yap. tan başlamasıyla anlıyoruz. Son Yap. ta 527 rakamı var. 522. yap. tan sonra numaralar yanlış atılmış; eski numaraya nazaran 530 yap. Her s. de 29 satır var. 11, 12 ve 13. tabakalar yok. İlk kısmı ya ayrı bir ciltteymiş; yahut bu ciltten koparılmış. 15 ve 16. tabakalar hâşiyede (416. b - 420. a). Bâzi s.lerde, kenarlara sürhla, yahut siyah mürekkeple ilâve ve tavihler yazılı; hepsi, metnin yazısı.

Baş : طبقه چهار دهم از طبقات سلاطین عثمانی طبقه دولت احمد خانی دام
محفوظاً بالفيض السبحاني اول دولت عليه علماسنك و فیاتی در كه ...
(1. b. Eski No. 360. b)

Son : محمود افندی مخدوم قره چاپی زاده افندی فی شهر صفر سنه م
(530. b)

Hâşiyelerdeki tavih ve ilâvelere, 525. b de başlıyan, IV. Murad'ın cülûsuna yazılmış cülûsiyye'nin başında, "قصیدة جلوسه در وصف تخت ائمه الفقیر" yazısına nazaran bu nüshanın, müellifin elyazısı olması iktizâ ederse de bu cümlemin matbû nüshada da bulunması (s. 766), kesin bir hüküm vermemize imkân bırakmıyor. Ancak, son yap. ta (530. b), son kayıt olan ve Karaçelebiyâzde'nin oğlu Mahmud'a âit bulunan yazıda târih yok. Matbu'daysa, bu yazının sonunda, müellifin vefât yılı olan 1044 târihi yazılı. Bu karine, nüshanın, müellifin elyazısı olması ihtimâlini kuvvetlendiriyor.

Cilt

961

5434

وقفیه

Üsküdar Mevlevî-hânesine vakfedilen
kitaplara dâir Vakfiyye

Türkçe

Cilt eb'âdî : 33 × 22

Yazı eb'âdî : 25.8 × 16.5

5 yap. Her s. de 13 satır. Yazı ta'hiyk. 1. b de, başta müzehheb rokoko üslûbu bir başlık var; başlıkta Üsküdar kadısı Hâfız Husayn Lebîb'in tasdiyki muhtevî yazısı ve mührü mevcut. S. kenarları altın, siyah ve sürh cetveli. Üsküdar' da Nu'mân Hâllî Dada'nın (1213 H. 1798) yaptırdığı Mevlevî-hâneye, mezkûr Mevlevî-hâne şeyhi Sayyid Hâfız 'Arif Ahmâd Himmatî b. Muḥammad Rûhî Dada'nın vakfettiği kitapların adları yazılı olan bu vakfiye, 1285 şâbânının 29. günü (1868) tanzim edilip yazılmış ve sonuna onüç kişi şahid olarak kaydedilmiş, 5. b de, Himmatî'nin oğlu ve gene mezkûr Mevlevî-hâne şeyhi Hâsib Dada'nın vakfettiği kitaplar 1299 cumâdelâhrasının 25. günü (1882) zeyl olarak yazılmış ve bu kitapların vakf- olduğu Üsküdar şer'iyye Mahkemesinin ve Üsküdar Kadısı Paşmakçı-zâde İbrâhîm Zuhdî'nin mühürleriyle tasdiyk edilmiştir (Nu'man Dada için Sicill'e b. IV, s. 571 - 572).

Baş : حمد مؤفور وشكر نا محصور اول واقف امور جمهور ...
(1. b)

Son : بوجه بالا سبت (ثبت) دفتر ایدیلان کتب الی اوج عدد ایدوکی
اشبو محله شرح ویرلدی

(5. b)

Cilt

962

5435

برهان الدین حقیق ترمزی (سید)

Burhân'ad-dîn Muḥakkıḳ-ı Tirmizî

(Sayyid. 638 - 639 H. 1240 - 1241)

Maḳâlât

(مقالات)

Cilt eb'âdı : 32 × 19

Yazı eb'âdı : 22.5 × 13

Sırtı meşin, üstü ebri kaplı mukavva ciltli. 265 sahife; 133 yap. Her s. de 17 satır var. Yazı ta'hiyk. "ناید، بیت، قطعه، نکته" gibi dikkati çekmesi gereken sözlerle âyet ve hadisler surhla yazılmış. Bâzı âyetlerle hadislerin üstlerine surh çizgi çekilmiş. Bu nüsha, Müze K. de 79 No.da kayıtlı olan ve hazine dâiresinde bulunan nüshadan aynen istinsâh edilmiştir; Katta 90. s. deki (45. b) sağa ve sola yazılmış bulunan ve metinde unutulmuş ibâreler dahi mezkûr nüshada, 159. s. de, kenara surhla yazılmış yazıların ayıdır.

Baş : بسم ... همه کافران همین میگفتند که مارا مال و حسب و نسب :
و جمال و قد قامت زیبا از محمد بیشتر است ...

(1. b)

Son ve ketebe: هست شد مست شد سخن کوتاه شد والله اعلم هو الولی التوفیق
فی ۷ ذی الحجه سنه ۱۳۲۱ قوله قهو چله کشارندن طریزونی اسکندر
پاشا محلسندن طقساژاده درویش ابراهیم ادهم بن محمد
(133. a)

Cilt

963

5435

احمد رمزی آق یورک

Ahmad Ramzî Akhyûrek (1363 H. 1945)

Macmû'a-'i aş'âr

(مجموعه اشعار)

FARŞA

Cilt eb'âdı : 21.4 × 17

Yazı eb'âdı : 15 × 12

Bez kaplı mukavva ciltli. Kendi elyazısı. Tevhîd, na't ve hurûf-ı hecâ'üzerine tertiblenmemiş. 18 gazel, Sâ'ib'in bir mısra'ına tazmin-i muhammes, Sa'diyya'den 'Alî Fakrî'nin (1347 H. 1928) gazelini taşıtır, Hâfız'ın gazellerindeki beyitleri tazmin yollu üç gazel, meşrûtiyyet münâsebetiyle söylenmiş bir gazel, üstadî Nûh

Ef. ye, Yenikapı Mevlevî-hânesi ser-tabbâhı Hacı Kemâleddin Dede'ye, Kutb-ı Nâyi Cemâleddin Dede'ye, Abdülhalim Çelebi'nin (1344 H. 1925) oğlu Şems'ül-Vahid Çelebi'ye, (1392 H. 1972), Prof.Dr. Süheyl Ünver'in ney üfleminiye başlamasına şiir ve târihler, dergâhların kapanışına dâir mesnevi tarzında 122 beyitlik bir şiir var. Bu şiir'in sonunda "الغاراتی" ve "غم شد" târihleri mevcut; ayrıca 26 cumâdelülâ 1344 ve 13 kânûnuevvel 1341 (1925) târihleri de kaydedilmiş. "الغاراتی", Üstadım Ferid Kam'ındır (1363 H. 1944); "غم شد", Remzî'ye âittir. Bunlardan sonra "پندنامه" başlıklı ve mesnevi tarzında bir risâle mevcut. Defter 62 s. dir.

Baş :

بسم ...

بلبل و قری و لکلك بوبو کبک و طاوس و پرستو تہو
(s. 1)

Son : علامات اهل نفاقت این بدارد ترا حق از ایشان امین
(s. 62)

(Ahmad Ramzî, Üsküdar Mevlevî zâviyesinin son şeyhidir; hâl terc. için İbn'ül-Emin Mahmud Kemâl'in "Son asır Türk Şâirleri" ne b. s. 1427 - 1430.)

Cilt

964

5437

سعدی شیرازی

Sa'di-'i Şîrâzî (691 H. 1292)

Bûstân

(بوستان)

FARŞA

Cilt eb'âdı : 22.2 × 12.5

Yazı eb'âdı : 14.7 × 5.9

Kenarları düz cetvelli, ortası oyma yaprak ve gül şemseli koyu kırmızı, mik-laplı cilt. Miklabında da şemse var. 130 yap. 1. yap. a numara konmamış. Her s. de 15 satır var. Yazı ta'hiyk. İlk iki s. de kenarlarda ve mısra' aralarında altın ve lâcüverd, diğer s.lerde ikiyeşer surh cetvel var. Bâzı yap. larda kenarlarda siyah mürekkeple, kurşun kalemle tavzihât var; noksan beyitler de ilâve edilmiş. Başlıklar lâcüverd, yahut surhla yazılmış. Sonda 1182 rabîulevvelinâ 21 ini gösteren bir temellük kaydı var. Nüsha, nihâyet X. asra (XVI) âid olabilir.

Baş : بنام خداوند جان آفرین حکیم سخن در زبان آفرین
(1. b)

Son : بضاعت نیاوردم الا امید آسوی ز غفوم مکن نا امید
(130. b)

Cilt

965

5438

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'adı : 20 × 13

Yazı eb'adı : muhtelif

Kırmızı meşin, kenarları altın zencirekli ve düz cetveli, ortası düz ve hendesi altın yaldızla mustatıl bir şekli hâvî eski bir cilt içine konmuş. 74. sahife Satırlar muhtelif.

Mec. da Cevri, Emri, Fuzûli, Haydarî, Nâbî, Âşık Ömer, Sürûri gibi X - XIII. yüzyıl (XVI - XIX) şairlerinden başka İzmirli Âkif Hoca, Âsaf Hâlet Çelebi (1959), Yenişehirli Avnî (1301 H. 1883), Üsküdar Hallâç Baba Sa'dî şeyhî Fakrî Ali (1347 H. 1928), Sudûrdan Haydar Munlâ, Taşçızade Hilmi, İzmirli Hakkî Nâkîd (1926), Hâşim Sâmî, Girdli İffet Ali, Meedî Abdülâzîz (1360 H. 1929), Memduh Paşa, Muhyî (Muhiddîn Râif. 1959), Nâzım Mehmed Paşa (1345 H. 1926), Rif'at Kübküb-zâde, Reşid Âkif Paşa (1338 H. 1920), Suûd'ül-Mevlevî (1367 H. 1948), Osman Şems (1311 H. 1893), Tahsin Hoca (1298 H. 1880), Vassâf Hüseyin (1348 H. 1929), Veleddî Çelebi (1953) nin gazelleri, bu gazellerin tahmîs ve taştileri vardır. Mec. asrımızda tertiblenmiştir.

Baş : تشطیرغزل شیخ فخری افندی

فریاد بکه رسام از فتنه نکارا

رسوایم از فغانم پنهان و آشکارا

(s. 1)

Son : صورار بر گون البته منلای روم

شو یولده سکا کیم کجا میروی

(s. 74)

Cilt

966

5439

مجموعه

Macmû'a

FARSÇA

Cilt eb'adı : 16.5 × 10.5

Yazı eb'adı : Muhtelif

Ortası oyma ve yapıştırma şemseli, miklaph, kahverengi, tamir görmüş cilt. S. numarası atılmış. 402 s. 201 yap. Satırlar muhtelif. Yazı ta'hyk.

I) Farid'ad-dîn 'Atîâr: منطق الطیر Mantık'at-Tayr (s. 2 - 258).

II) Şahidî: گلشن توحید Gulşan-i Tawhîd (s. 260 - 267).

III) F. 'Atîâr: Asrâr-Nâma (s. 268 - 416).

IV) F. 'Atîâr: Ilâhî-Nâma s. 418 - 446. İlk 11 s. nin hâşiye-leri hâric, metni silinmiş. Nâ-tamâm. Son s. de "کلاه مولوی" redifli, 'Aşım mah-laslı bir gazel var.)

V) Bahâ'ad-dîn Muḥammad Walad (Sulḥan'al 'ulamâ. 628 H. 1231): Ma'ârif (I. cilt).

Baş : الحمد لله رب العالمين . . . اهدنا الصراط المستقيم كفتى الله هر
جزؤ مرا بانعاى شهر خوشى و راحت برسان
(s. 446)

Son ve ketebe : و محرومى بى ادب را دهند والله اعلم بالصواب واليه المرجع والمآب
... حرره الفقير الحقير درويش قدس المولى غفر الله العلى الاعلى
فى اليوم الخامس عشر من رجب الفرد سنة ١١٤٥
(s. 471)

(Bütün mec. aynı yazıyledir; "Asrâr-Nâma"de de Kudsi'nin ketebesi var; târih yok.)

Cilt

967

5440

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'adı : 17.3 × 10.5

Yazı eb'adı : 11.7 × 5.5

Yeni bir ciltle ciltlenmiş. 104 yap. Satırlar muhtelif. Yazı güzel bir ta'hyk. Âyetler, hadisler, "رباعى، مصرع، قطعه" gibi sözler mavi, kırmızı mürekkeple, bâzı yerlerde beyaz boyayla yazılmış. Kâğıdı parlak beyaz, sarı, penbe, al, kırmızı, mavi, turuncu renkte olup s. ler, iki kâğıt birbirine yapışınarak meydana getirilmiş.

I) Naşâyih ve Munâcât: Abd-Allâh-ı Anşârî (481 H. 1088)

Baş : بسم ... اى درويش بدانکه دنيا جهان غروراست ...
(I. b)

Son ve ketebe : سر همه بندگان خدا ميداند در خود نگرو فضولى آغاز مكن
تمت بقلم العبد الراجى عفو الملك الراحم عبد الرحمن ناظم ١٣٠٧
(23. a)

İst. da, İran Sefiri Mu'in'al-Mülk tarafından, sonunda Abū-Sa'id Abū'l-Hayr'in 21 rubâisi de bulunan ve "Naşâyih wa Munâcât-ı Şayḥ-ı bozorgvâr H'âca 'Abd-Allâh-ı Anşârî" adıyla 1301 reccinde bastırılan nüshanın 2 - 17. sahâlfelerindedir.

II) Naw'î dîgar نوع دیگر از مناجات و نصایح 'Abd-Allāh-ı Anşārî: عبد الله انصاری (II) az Munācāt u Naşāyih. Fars.

Baş : بسم ... بدانکه اول چیزها خداست عزّ وجلّ ... (23. b)

Son ve ketebe : خرقه و زنده بادل پراکنده جل دیبا بود بسک افکنده تمت بقلم الفقیر عبد الرحمن ناجم (67. b)

Aynı basmanın 18 - 48. s. lerindedir ve basma, bu s. de bitmektedir.

III) Munācāt. Fars. 'Abd-Allāh-ı Anşārî: عبد الله انصاری

Baş : بسم قطعه ای که دردت بید لائرا بوی درمان آمده (67. b)

Son ve ketebe : نیکی رانیک خرخواری بدی را بد سکساری بدی رانیک کن بقول عبد الله انصاری علیه الرحمة والغفران لقد تمّ بقلم الفقیر عبد الرحمن ناجم عفی عنه سنة ۱۳۰۷ (79. a)

Baştaki küt'a, Anşārî'nin "Knaz'as-Sâlikîn"inde de geçer (b. Prof. Tahsin Yazıcı: Şarkiyat Mec. V, 1st. 1964; s. 36). Bu kısım, Bombay'da, Mat. Şafdarî'de 1301 de, "Munācāt" adıyla basılmıştır.

IV) Rubā'iyât. Fars. Rubā'iyât: رباعیات Abū-Sa'īd Abū'l-Hayr: ابو سعيد ابو الخير

Baş : مردان خدا ز خاکدان دگرند مرغان هوا ز آشیان دگرند (79. b)

Son ve ketebe : در راه وفا چو سنک و آتش کردم شاید که رسم بصحبت سوخته (84. a)

Bu rubā'iler de 1301 basımında 49 - 54. s. lerdedir.

V) Rubā'iler. Fars.

Baş : یارب بکرامات رسول الثقلین یارب بغزا کنندۀ بدر و حنین (84. b)

Son ve ketebe : چون بر کرم و ثوق کلی دارم بر کشتم و توبه کردم و بد کردم

حدّا علی اکمال تحریر هذه المجموعة ... علی ید ... عبد الرحمن ناجم فی يوم العرفة سنة الف وثلثمائة وسبع فی بلدة قسطنطينية صاها الله عن البلیه (86. a)

VI) Manẓūm Manẓūm منظومة فی التصوّف 'Abd'ar-Rahmān Nācim: نجم عبد الرحمن (VI) atun fi't Taşawuf (Türkçe bir gazelinin kendisi tarafından türkçe şerhi).

Baş : بز آیینہ بز صورت لاهوت نمایز بز مظهر الطاف خدا مشت گداز

بو بینک برنجی مصرای ان الله خلق آدم علی صورته حدیث شریفک مدلوله کنایت ... (86. b)

Son ve ketebe : قلم اینجا رسید و سریشکست

الناظم الشّارح الرّاقم عبد الرحمن ناجم ۱۳۰۷ (93. a)

VII) Tarcama-i Ahādīt (Hurūf-ı hecā' üzerine mürettep 29 hadis in herbirerinin farsça bir küt'ayla terceme ve şerhi).

Baş : بسم ... الحمد لله العلی الكبير السميع البصير ... (95. b)

Son ve ketebe : گفت سید که دست بخشنده بهراست ازید ستاننده

گروز تاریخ اوکسی پرسد کوی عشر مصحف قرآن

عبد الرحمن ناجم النقشبندی السالمانی ملکه الله نواصی الآمال والامانی ۱۳۰۷ (104. a)

Tarih mısra'ı 1174 yılını gösterdiğine göre bu risale Nācim'in değildir. Nācim 'Abd'ar-Rahmān, Süleymāniye'lidir. 1312 de (1894) Harput'ta vefāt etmiştir. Nakşebendi olan bu zât, aynı zamanda ta'hyk-nüvis bir hattatır. VI No. daki gazelinı Nāil, kataloğuna almıştır. Bu gazelin şerhi tab'edilmiştir. Hâl terc. ve diğer eserleri için O. M. e (II, s. 469), Son asır Türk Şairleri'ne b. (s. 1059).

Cilt

968

5441

محمود شبستری

Maḥmūd-ı Şabustarî (725 H. 1324 - 1325)

Gulşan-i Rāz

(گلشن راز)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 17.1 × 11.4

Yazı eb'âdî : 12.3 × 7

Düz, kenarları altın cetvelli, mıklaplı siyah meşin cilt. 37 yap. İlk yaprakta lâcuverd zemin üzerine kenarı altın geçme zencirekli, üstünde servi tarzında altın

Cilt

971

5444

محمد بن يحيى (؟)

Muhammad b. Yahyâ (?)

Hall-i Muşkilât-ı Maṭnawî

(حل مشكلات متنوی)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 14 × 10

Yazı eb'âdî : 11.7 × 6.4

Kenarı altın yıldız zencirekli, düz, kahverengi, tâmir görmüş cilt. 74 yap. Her s. de 15 satır var. Başta basit tarzda müzehheb bir başlık mevcut. İlk iki s.nin kenarları altın cetvelli, diğerleri bakırı pek fazla altın cetvelle çerçevesi.

Baş : نام این کتاب مشکلات متنویست این کلمه چنداست از لغتهای متنوی و بنیاد معنوی که ...

(1. b)

Son ve ketebe : خسرو فرماید چون غیلواجی که ششمه ماده و ششمه نرست تمت هذه الكتاب بعون الله الملك الوهاب في المصير في اواسط محرم الحرام

١٠٢٢

(74. a)

(Bu kitabın, 2040, 2041 ve 2042 No. larda birer nüshası daha var. 2042 No.daki nüsha, "محمد بن يحيى بن مؤمن بن يحيى الشافعي مذهباً القادري مشرباً القنوي مسكناً في سنة اربع و ثلثين و تسماته" ketebesini muhtevî. Bu ketebeye nazaran müellif; 934 H. den önce yaşamıştır; ketebenin başında "فرغ من تحريره و تسطيره بتوفيق الله تعالى و تقديره العبد الضعيف الحاج الى رحمة الله ..." dediğine göre müellif, Konya'da tavattun eden Muḥ. b. Y. dır. Mezḳûr No. lara da b.)

Cilt

972

5445

جلال الدين محمد (مولانا)

Calâl'ad-dîn Muhammad (Mawlânâ)

Maṭnawî

(متنوی)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 20.4 × 12.5

Yazı eb'âdî : 15.9 × 9.7

Miklaph, bez kaplı yeni bir cilt. Dîhâcede eksik var. 308 yap. Her s. de 23 satır ve dört sütun üzerine, bir satırda iki beyit. 1. yap. kopmuş. I. c. 95 b - 51. b, II. c. 52. b-95. a, III. c. 95. b - 151. b, IV. c. 152. a - 198. a, V. c. 198. b-251. a, VI. c. 251.

a - 308. a da. Tatimma yok. I. c. in metninin başında lâcüverd içinde altın yapraklarla (2. a), II. c. in başında gene lâcüverd üzerine beyaz zemin içinde altınla müzeyyen pek güzel müzehheb bir başlık, III. cildin başında Besmele kenarlarında ince mavi zemin içinde gene altın yapraklarla müzehheb bir başlık. IV. ve V. cildin başlarında gene aynı tarzda birer başlık mevcuttur. VI. cildin başında tezhib yok. V. cildin dîhâcesi kâşiyede ta'lyikle yazılmıştır. S. kenarları ve sütun araları siyah çizgiler arasında altın ve ince cetvelle çerçevesi. Başlıklar surhla yazılmış. Yazı nesih. S. kenarlarına, metne yazılmamış beyitler, gene altın cetvel içine alınarak yazılmış; bâzı lûgatler de hâşiyede tavih edilmiş. Kâğıt ince ve aharlı filigransız. kâğıt, yazı ve resm-i imlâ bakımından IX. asr-ı hicriye (XV), nihâyet X. asrın (XVI) başlarına âittir. "ع" lar bir noktalı, "چ" gibi sözler "چید" tarzında bitişik; diğer hususlarda da IX. asrın özellikleri var.

Baş : بشنو ازنی چون حکایت میکند از جدایها شکایت میکند (2. b)

Son : آب جورا ریزاندر بحر جان ناشوی دریای بی حد و کران (308.a)

Cilt

973

5446

سید صبیح احمد دده

Sayyid-i Şahîh Aḥmad Dada (1229. H. 1813)

Maemû'at'at-Tawârîḥ'al-Mawlawiyya

(مجموعه التواريخ المولوية)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 33.5 × 21

Yazı eb'âdî : 21.7 × 14.7

Üstü bez kaplı yeni ciltle ciltlenmiş. 204 sahife. S. kenarları iki surh cetvelle çerçevesi. Siyah mürekkeple yazılmış. Dikkati çekmesi gereken yerler ve başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmış; kenarlara gene kırmızı mürekkeple matlaplar düşülmüş. Üsküdar Mevlevî zâviyesinin son şeyhi Ahmed Remzî (1363 H. 1945)'nin elyazısı. Ahmed Remzî, bu kitabı, Şahîh Aḥmad'ın elyazısı nüshadan, oğlu ve Kulekapısı Mevlevî-hânesi şeyhi Muḥammad Kudrat-Allâh (1295 H. 1878) tarafından istisnâ edilmiş nüshadan yazmıştır. Yazı rık'adır. Her s. de 24 satır vardır.

Baş : انته من سلبان واته بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين كعبه معظمه ومكة مكرمه عه منافع اوغلى هاشم مرحومك اوغلى كه ... (s. numarası konmamış olan ilk s.)

Son : صاحب نیازك نیازى قبول و مرادى خير ايله حاصل قدوى مبارک بخى كشاده عمرى افزون اوله سنه گلبانك حضرت مولانا كشیده قیلندی (s. 202)

Müstensih'in ketebesini.

بو کتاب شریفی جمع ترتیب و تألیف بیرون ولایتو پدرم و مریم
سید صحیح احمد دده افندی حضرتلرینک کندی خطیلہ اولان نسخہ دن
تحریر اولنوب بعدہ مقابله و تصحیح اولنشدن الفقیر محمد قدرۃ اللہ
شیخ المولوی بمولویخانہ غلطہ

(aynı s.)

Bu ketebenin sonunda Ahmed Remzi, tekayâ ve zevâyânın seddi ve tarikat-
lerin ilgaası târihi olan 1344 yılından dört sene önce Veled Çelebi'nin bu kitabı ken-
disine iâre ettiğini, "تقریب عنایت سبحانی" ve "ظہور کرم جیل" terkiplerinin ifâde ettiği
1345 yılında mezkûr nüshadan istinsâh eylediğini kayıt, istinsâh târihinin 18
şâban cumua gününe tesâdüf ettiğini, Kudrat-Allah'ın, sondan birkaç yaprağı
boş bıraktıktan sonra istimâ' yoluyla şeceresini yazdığını ilâve ediyor ve nüshanın
kıırma (şikeste) ta'hyk olduğunu bildirip şu ketebeyi yazıyor :

الفقیر المحتاج . . . احمد رمزی . . . ابن الشیخ سلیمان عطا اللہ المولوی القیصری ابن
الشیخ السید احمد الرمزی المولوی القیصری ابن الشیخ المشایخ المولوی فی زمانہ والفرد
الکامل فی اوانہ السید سلیمان ترابی القنوی ثم القیصری قدس سرہ العزیز وغفر اللہ لی ولهم
ولجميع المؤمنين الموحدين بحرمۃ سید المرسلین . . .

(203. a)

204. s. de de bahsedilen şecere var.

Bu eser, belki mesmûâta dayanılarak yazılmış bir eserdir. doğum, ölüm târih-
lerine kadar yanlış, baştan başa mesnedi olmıyan indî ve uydurma rivâyetlerle
doludur; bu bakımdan kesin olarak, kaynak itihâz edilemeyecek, hattâ tenkiyde
dahi değmiyecek bir eserdir. Baş tarafta, Konya Mevlânâ Müzesi eski müdürlerinden
Başbakanlık Kültür Müsteşarı Mehmed Önder, bu kitaptaki mâlûmâtın, târih-
lere varinceye kadar yanlış olduğuna dair gayet nezih bir ifâdeyle bir s. lik ya-
zısı vardır (Mevlevî âdâb ve Erkânı adlı eserimize de b. s. 74).

Cilt

974

5468

اسعد افندی (وقعه نویس)

As'ad (Wak'a-nuvis. 1264 H. 1847 - 8)

(Hulâsat al-burhân fî ihâ'at as-Sulhân)

(خلاصة البرهان في اطاعة السلطان)

ARAPÇASI VE TÜRKÇE terc.

Cilt eb'âdî : 21 × 12

Yazı eb'âdî : 14.6 × 6.5

Kenarları ve sırtı meşin, üstü ebri kaplı mukavva cilt 18 yap. Her s. de 19
satır var. Yazı ta'hyk. Arapça risâlenin ve terc. sinin başında rokoka tarzı müzeh-

heb birer başlık ve s. kenarlarında siyah çizgi içinde altın cetvel var. II. Mahmud
adına (saltanatı. 1223 - 1255 H. 1808 - 1839) arapça yazılmış, sonra gene müellif
tarafından türkçeye çevrilmiştir. Kaşf zeyli, bu kitabın 1249 da (1833) vefât eden
Şeyhulislâm Yâsîncî-zâda Sayyid 'Abd'al-Wahhâb b. 'Utmân'a âid olduğunu yaz-
mış (I, s. 434), O. M. de, Yâsîncîzâde'nin, Sinop'ta yatan Sayyid Bilâl soyundan
olduğunu, babası Mustafâ'nın (Kaşf z. de Osman), Ayasofya câmi'inde "Yâsîncî-
H'ân" olması dolayısıyla Yâsîncîzâde diye anıldığını bildirip bu kitabı ona atfetmiş-
tir (II, s. 57). Yâsîncîzâde, bu kitaba bir takrîz yazdığına göre kitap, kesin olarak
onun değildir. Gerek takrîzde, gerek "İlmiyye Sal-Nâmesi" ndeki iki fetvâ sûretinde,
Yâsîncîzâde'nin babasının adı yoktur (s. 585), fakat hem Kaşf z. hem İlmiyye S.
babasının adının Osmân olduğunu kaydetmesine nazaran O. M. nin yanlış olduğunu
söyliyebiliriz. Bu nüshanın cildinin üstüne bir kâğıt yapıştırılmış, bu kâğıda ta'hykle
"علاصة البرهان في اطاعة السلطان و ترجمته لوقه نویس اسعد افندی"
mamız icâb ediyor.

Kitapta, pâdişâha itâati emreden 25 hadis, râvileriyle seçilmiş, tercemde de
bunlar türkçeye çevrilmiştir. Vak'a-i Hayriyye'den ve fesin kabûlünden sonra,
saltanatın dine ehemmiyet verdiği, Sahâbe'ye ve İstanbul şehidlerine âit birçok
merkatler keşif ve tâmir ettirildiği mâlûmdur; bu kitap da aynı siyâsî akımın bir
örneğidir.

الحمد لله الذي وضع الشريعة المطهرة ميزاناً لمصالح العباد . . . : Takrîd
وبعد فهذه تبصرة لاولي الابصار منظومه على عدة من الاحاديث والآثار
ومشتملة على بعض كلمات الكبار . . . ولقد نظرت اليها ووجدت
ما فيها موافقاً للاصول ومطابقاً للمعقول والمقول وجدير الان يتلقى
باحسن القبول فهي بعبارتها خلاصة البرهان وبصراحته ترغيب الناس
الى اطاعة السلطان صارت مرتبة بالعربية اولاً ومترجمة التركيب ثانيا
رعاية لمراتب افهام الانام من الخواص والعوام ان هي الا نصيحة
حسنة وموعظة مستحسنة فليعمل العاملون وما علينا الا البلاغ
وانا الفقير يسئجي زاده السيد عبد الوهاب شيخ الاسلام والمفتي الانام
عفي عنها

Arapçası :

Baş : . . . اسم جواهر الحمد والتعجب واسنى فرائد الشكر والمنة
البينة لمن هو مالك الملك والملوك . . .

(I. b)

انه رؤف بالعباد ومن الهداية والارشاد واليه المرجع والمعاد
والحمد لله باطناً وظاهراً والصلوة والسلام على خير خلقه اولاً
وأخيراً تمت الرسالة العربية

(8. b)

Türkçesi :

Baş : ترجمه کتاب خلاصه البرهان فی اطاعت السلطان بسم الله ...
گوهرهای حمد و ثنا و در بهمتای شکر و سپاس بی انتها ...

(9. a)

Son : حق سبحانه و تعالی حضرتلری جمله بی کندو لطف و کرم ربانیه سیله
سؤعمل و اعتقاددن محفوظ و رضای الهیه سنه موافق اعمال صالحه
موفق ایلیه آمین انه رؤف بالعباد والیه المرجع والمعاد ...

Ketebe : نمقه الفقیر الحقیر ... السید حافظ القرآن احمد نظیف من تلامیذ
یاغی زاده محمد عونی البروسوی غفر الله لهم ... لسنه سبع واربین
و مائین والف من هجرة النبوة من له العز و الشرف علیه السلام ۱۲۴۷
فی ل ۱۵

(18. a)

Cilt

975

5481

حسین بن علی الکاشفی الواعظ

Husayn b. 'Alī al-Kāshif al-Wā'iz (910 H. 1504 - 1505)

Lubb-ı Lubāb-ı Ma'nawī İntihāb-ı

İntihāb-ı Ma'nawī

(لب لباب معنوی انتخاب انتخاب مثنوی)

FARŞA

Cilt eb'adı : 18,2 x 10,3

Yazı eb'adı : 13,6 x 6,5

Kenarı düz cetveli, ortası çiçek ve dal şemseli, mıklabı siyah cilt, 232 yap. Her s. de 19 satır var. S. kenarları ve mısra' araları cürh cetveli. Yazı ta'hiy.

Baş : بسم ... حمدی که عیون اعیان عوالم قدس و ابصار بصائر ارکان
صوامع انس ...

(1. b)

Son ve ketebe : فیض ده آمین رب العالمین
عشق بازارا ازین ماء معین

قد وقع الفراغ هذا النسخة الشریف (böyle) فی وقت الظهور يوم
اربعه خامس شهر ربيع الاول سنة ۱۳۰۰ (1030 olacak) ثلاثین من هجرة
النبوية علی يد اضعف العباد جرماً واقواهم جرماً درویش محمد
القنوی بمنسوب خلیل چلبی رحمة الله علیه در آستانه حلب نوشته شد
(232. b)

(Bu kitap için 2098 No. da kayıtlı nüshaya b.)

Cilt

976

5694

داود خلوقی

Dāwūd-ı Halwātī (913 H. 1507)

Gulşan-i Tawhīd

(گلشن توحید)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 28 x 17,5

Yazı eb'adı : 22,6 x 10,5 (Kasidelerde 13)

Üstü kâğıt kaplı, sırtı ve kenarları meşin mukavva ciltli. Kâğıdı filigramlı aharlı. Yazı harekeli nesih. 226 yap. Her s. de 19 satır var. Baştan 20. yap. ve 174. yap. asıl metne nazaran yeni ve kötü, iki çeşit yazı ile; bâzı s. lerde hareke yok. Dāwūd, Mudurnu'lu olup orda vefât etmiştir. Bu manzum eser, "Muhammediyya" örnek alınarak yazılmıştır. Kendisi, "Halwātī" mahlasını kullanıyor (25. a, b, 27b, 32. a ve daha birçok yerde ve bilhâssa kasîde ve gazellerde). Esmâ ile sülûkû kabûl edenlerin yolunda, "Latâ'if-i Hams" ve "Atwâr-ı Sab'a" yı esâs olarak alan tasavvufi bir eserdir "Mefâilün mefâilün fe'lün" ve "Fâilâtün fâilâtün fâilât" vezinleriyle yazılmıştır. Münâsebet düştükçe araya kasîde ve gazeller girmektedir. Müellif, 869 H. de (1464 - 1465) vefât eden Yahyâ Şîrvânî'nin halifesi Hâbib-i Karamânî'nin dervîşidir; şeyhinin "Fîs" sözünün gösterdiği 902 H. de (1496 - 1497) vefât ettiğini bildirir (19. a). Tarikat sîlsilesini 16. a - 17. b de yazmakta, 19. a da (17. b - 19. b deki bölüm) şeyhini övmektedir. Eserin adının "گلشن توحید" olduğunu da 34. b de açıklamaktadır. Nüshayı yazan, sayılamıyacak kadar yanlışlar yapmakta, birçok yerde vezni bozmakta ise de eski bir nüshayı kopya ettiğinden, hareketleri aynen kopmıya gayret eylediğinden, imlâyı muhafazaya özendiyinden nüsha, değerini kaybetmemiştir. Dāwūd, Attâr, İbnî Arabî, Abû-Said Abû'l-Hayr, Mevlânâ gibi sûfî şâirleri, hattâ Yunus Emre'yi ve tabiatıyla bu arada, esas ve örnek aldığı Muhammediyye'yi güzel incelemiştir. Sözlerini âyet ve hadislerle, Hz. Ali'nin sözleriyle bezeyerek ve onlarla istişâhlarda bulunur. Alınan âyet, hadis ve sözler, ortaya ve surhla yazılmıştır. 35. a - 36. b de Süfiyye istilâhlarından bahsetmektedir ki bu bölüm, "Gulşan-i Râz"dan alınmıştır. 190 b de Yunus Emre'nin,

بر در بیتیتم که گورمدی بنی عثمان
بر قطره‌یم الا که عثمانه بستم عثمان

gazelini aynen almış ve bu gazelden önce de Mevlânâ'nın bir rubâisinin ikinci beytiyle istişâdda bulunmuştur. Bütün bunlardan anlaşılıyor ki müellif, bilgili ve müdekkak bir zâttır.

Eserde, « اِدَارُزُ، يرادُك، كدالمُ، خلق، بُكُنْ » gibi devrinin imlâsını ve konuşmasını gösteren sözlere (3. a - b, 5. b, 18. b, 24. a), eşit anlamına « بكداش » (2. a), besleyüben, artuk (: başka, gayrı), önden sona (: ibtidâdan intihâya. 2. a, 2. b), geliser, diyicek (3. a), irür (: erıştırir. 4. a), ön (: evvel. 7. b), yazugum (: suçum, günahım. 21. a) gibi devrinin türkçesini, türkçe kaidelerini belirten kelimelere sık sık rastlanır ki bu bakımdan eserin ayrıca bir değeri vardır (Bu kitabı, Müzenin eski Müdür Muâvini Necatî Elgin almış ve Müze K. e bağışlamış, aynı za-

manda "Dâvûd -ı Halvetî'nin Gülşen-i Teshid'i" adlı makalesiyle de eseri bilgi âlemine tanıtmıştır. İst. Üniv. Edebiyat Fakültesi Türk dili ve Edebiyatı Dergisi; C. XIII, s. 91-98. İst. Edebiyat Fak. Basımevi - 1965).

Baş :

بسم الله توكلت على الله الرحمن الرحيم الحمد لله
ابتدا اولندى اسم الله الهيله
يعنى كيم بيشلند بسم الله ايله
(1. b)

Son ve ketebe : صلاوات وير محمد مصطفاه
كترم نورى حبيبي اصطفايه
قد وقع الفراغ عن تحرير هذا الكتاب كاشن توحيد عن يد اضعف
العباد الحاجي على بن حاجي يعقوب الخطيب السابق جامع كبير ارض
روم ... في يوم احد من شهر شوال سنة اثني واربعين والف
من هجرة النبويه
(226. b)

Cilt

977

5495

شاهي محمد اوقجي زاده

Şâhî Muḥammad Oḡcı-zâda (1039 H. 1629)

An-Naẓm'al-mubîn fî'l-Âyât'al-arba'in

(النظم المبين في الآيات الاربعين)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 32 x 18.2

Yazı eb'âdı : 26.1 x 12.2

Kenarı altın yaldızlı cetvelle çerçevesi, ortası şemseli, miklâbı kopmuş, koyu-kırmızı renkli cilt. Peygamberlerle erenlere âit 40 bölümden meydana gelmiş bir kitap. Her bölümün başında, son mısra'ı bir âyetle biten bir kıt'a var; sonra bu âyete uygun bir bahis başlıyor. 330 yap. Her s. de 25 satır var. Yazı nesih. Âyetlerin üstlerine birer surh çizgi çizilmiş "ع", "نظم", "نثر", "دقیقه" ve mısra' yerine konan "ع" lar surhla yazılmış. İlk yap. a numara konmamış; bununla bütün kitap 331 yaprak. İlk yap.ın b yüzünde rokoko bir tezhib var. İlk iki s. altın cetvelle, öbürleri tek surh cetvelle çerçevesi. Hâşiyelerde lûgatlara dâir izahlar ve alındığı lûgat kitaplarının adları yazılı. Müellif, dibâcede adını "محمد بن محمد باوقجي زاده رزقه الله الحسنی وزياده" diye anmakta (İlk s. b), evvelce "أحسن الحديث" risâlesini yazdığını, sonra bu kitabı meydana getirdiğini bildirmekte (K. muzun I. cildinde 655 No. ya b.).

Baş : بسم الله توكلت على الله الرحمن الرحيم الحمد لله
حد وافر فراوان وشكر وستایش بیکران اول نواله
بخش اصناف ...
(İlk yap. b)

Son ve ketebe : سیاتی حسنه مبدل عند الوهاب مقصود دل بی طاقت و تابی
میسر و محصل اوله

رباعی

یارب ز تو آنچه من کدا میخوام
افزون زهر آباد ثنا میخوام
هرکس ز در تو حاجتی میخواهد
من آمده ام از تو ترا میخوام

الحمد لله ... استنسخت هذه النسخة البهية ... وانا الفقير
سيد الحاج يوسف نادري عن خلفاً قلم سلحداران قد اكملت كتابتها
ومقائمتها في يوم اربع من اول شهر ربيع الاول تسع وتسعون بعد الما
(المائة) والف من تاريخ هجرته من له العز والشرف صلى الله تعالى
عليه السلام
(330. a-b)

Cilt

978

5469

حسين بن حمزة بن عمر

Husayn b. Ḥamza b. 'Umar

Hadiyyat'al-ihwāni zawl'l-hālāt fī tarcamati Dalā'il'al-Ḥayrāt

(هدية الاخوان ذوى الحالات في ترجمة دلائل الخيرات)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 21 x 13

Yazı eb'âdı : 15.8 x 8

870 te vefât eden Cazûlî'nin "Dalâ'il'al-Ḥarât" adlı salavâtının terceme ve şerhi. 140 yap. Baş tarafında kötü bir tarzda müzehheb başlık var. Bu s. ile karşı s.nin yanları, bakın fazla altın cetvelle çerçevesi. Öbür s. lerde tek kırmızı cetvel var. Âyetlerin üstleri surh çizgiyle çizilmiş. Metin surhla yazılmış. Yazı nesih. Mütercim ve şârihin yaşadığı târih ve nüshanın yazarı ve yazıldığı yer belli değil. Ancak 141. a da, 'Utmân b. İsmâ'il adlı birisinin 1193 te (1779) Mumcu Kethudâ-zâde İbrâhîm'e, Delâil okumak üzere verdiği, ayrı yazıyla yazılmış bir icâzet var; buna nazaran nüsha, bu târihten evvel yazılmış.

Baş : بسم الله توكلت على الله الرحمن الرحيم الحمد لله
(1. b)

Son : چنانکه ادخال ايدوب رؤيت جمالکله مسرور ايله يا الله يا هو
(140. b)
(4914 ve 5917 No. lara da b.)

Yeni ve bez kaplı mukavva ciltli. 154 sahife. Her s. de 21 satır var. Kâsım b Şalâh'addîn'al-Hân'l-Halabî'nin (1109 H. 1697 - 1698. *Asâmî'l-Mu'allifîn*, I, s. 833) "as-Sayru was-Sulûk ilâ Malik'al-mulûk" adlı kitabının türkçeye tercemesinin birinci cildidir. Mütercim, Şayh Kâsım Hânî'nin seyr ü sulûke âit eserini, Resmo mutasarıfı iken 1290 hieride tercemeye başladığını, Ma'mûretül Aziz vâliliğinden infisâlinden sonra 1305 te (1887 - 1888) tamamladığını bildiriyor ve "نام" "انفاذك خبر ايله ياد واسعاد بيورلى مستعدادر" cümlesiyle adımı açıklıyor (s. 2-3). Ramadân-zâda diye anılan mütercim 1308 de (1890 - 1891) Taif'te vefât etmiştir (*Hâl terc. Sicill*, III, s. 402 - 403).

Yazı rık'adır. Dikkati çekmesi gereken sözler ve bâzı kelimler kırmızı mürekkeple yazılmış, bâzı âyet ve hadislerin üstlerine kırmızı mürekkeple çizgi çizilmiştir. Eser, esmâ ile sulûk edenlerin meşrebine göre tasavvuf esaslarını izâh eder. Başta 4 s.lik fihrist var; fihristin son s. de, «باب فتوى تدقيق مؤلفات هيتى» mührü ve bu mührün üstünde "10 rabîulâhur 1307" târihini taşıyan «بالتدقيق تصديق قلنمشدر» kaydı, bunun altında da Maârif Nazâretinin mührünü muhtevî «طبعى جائزدر» yazısı mevcut. ۱۳۰۷ کانون ثانی

Baş : بسم ... سبحانه من خالق اظهر انوار آياته الخزونة فى مظاهر
الاسماء ...

s. 2)

Son ve tetimme: شرح المذكوره مراجعتنى توصيه واعلام بيورمشلردر تم الخلد
الاول ويليہ الثاني بعون الله الملك المتعال واسئلہ التوفيق لحاجة من الاعمال
والصلوة والسلام على نبيه المختار وآله واصحابه الاخيار
(s. 153 - 154)

(Nüshanın, mütercimin elyazısı olduğunu sanıyoruz. Kâsım'al-Hânî'nin eseri 1315 te Halep'te basılmıştır; *Al-Mu'cam'al-Matbû'ât*, II, s. 1482 - 1483.)

Ortası şemseli, mıklaplı fersûde cilt. Başta 4 s. lik fihrist var. İlk s. ye numara konmamış. 257, baştakiyle 258 yap. Başta kötü bir tezhîb var. S. kenarları bakırı çok altın cetvelle çerçevesi. Fasil başları, "الجواب" sözleri surhla yazılmış. Her fetvâ, satırbaşından başlamakta. Her s. de 30 satır var. Yazı ta'liyk. Fihrist s. sinin a yüzünde فتاوى عطا الله اتندى رحمة الله عليه ما يجرى فى هامش ذلك هو صرمة الفتوى لصادق بن محمد الساقى "رحمة الله تعالى" yazılı. Şâdık, 1099 da (1687 - 1688) vefât etmiştir; Sakız'lıdır. "صرمة الفتوى", bu zâtın eseridir (*O. M. I*, s. 342): bu eser, hâmiştedir.

Baş : حمد وسپاس وشكر فى قياس ...
(1. b)

Son ve ketebe : الجواب برامردرکه اولینى بیلوراولیه حد القديم مالا یحفظه الاقران
من الحیط البرهانی من کتاب ما یمنع عنه الانسان وما لا یمنع وقع الاختتام
... فی الیوم الثالث من شهر رمضان المبارک لسنة سبع وثلثین ومائة
والف عن يد عبد الضعیف صالح صدیق القاضی بقضاً نیش ...
(257. a)
(Bu Fatâwâ mec. nin bir nüshası, 4966 No. dadır; b.)

Ortası şemseli, yanları ve kenarları tâmir görmüş, mıklapı kopmuş meşin cilt. 245 yap. Baştan 10 yap. noksan. Âyet ve hadislerin üstlerine çizgi çekilerek belirlenmiş. Meclis başları arapça ve surhla yazılmış. Her meclis, bir va'zı muktevi.

Başta 125 meclisin mevzûunu bildiren fihrist var. 6. meclisin ortalarından başhyor ve böylece 5. meclisle 6. meclisin baş tarafları yok. Kaşf, bu kitabın 100 meclis olduğunu yazıyor (II, s. 1590). 128. meclisten sonraki meclislerin başlıkları yazılmamış. 129. meclisten 136. meclise kadar olan meclisler, sonradan Avrupa mürekkebiyle yazılmış. Bütün kitap 136 meclis.

Baş : اى من المسلمين بالاخلاص اى لايفوت الحبيون مجالسهم فى الجنة :
وحسن اولئك رفيقا

(İlk yap. 11. a)

Son ve ketebe : قال الحسن البصرى اعجبني ضاحك من ورائه التارو مسرور من
ورائه الموت الباب الرابع فى زيارة القبور تمت الكتاب بعون الملك
الوهاب واليه يرجع والمأب والله اعلم بالصواب حرر فى غرة
ذوالقعدة لسنة اربع وستين والف

(245. a)

(Sonda "بندة خدا مصطفی" mührüyle ondan küçük ve okunamıyan bir mühür var ki bunların, kitabı temellük edenlere âid olduğu anlaşılıyor.)

Cilt

5517

982

أبوليث نصر بن محمد السمرقندى

Abū'l-Layṣ Naṣr b. Muḥammad 'as-Samarḳandī (383 H. 993)

Hizānat'al-Fıkh

(خزانة الفقه)

ARAPÇA

Cilt eb'âdı : 18.5 × 13

Yazı eb'âdı : 15 × 9.5

Fıkha dâir muhtasar bir risâle. Cildi, ebrî kaplı, kenarları ve sırtı meşin, mukavva. Baş tarafta bir s. sonradan yazılmış nâ-tamâm fihristi muhtevî. Yazı, tamâmiyle Selçuk husûsiyyetlerini göstermekte. Kâğıt az aharlı ve filigransız. Başlıklar surhla yazılmış. İlk yap. ta üç tâne temellük kaydı var. Her üçünde de isim yeri kazanmış. Aynı s. de 946 (1539 - 1540) târihli bir mutâlâa kaydı mevcut. Resm-i imlâ, kâğıt ve yazı bakımından nihâyet VII. asra (XIII) âit. Son yap. birisi tarafından yazılıp kitap tamamlanmış.

Baş : بسم ... اعلم ان الفقه علم حسن وهو اجل من سائر العلوم
(1. b)

Son : وقال لرجل چراكه حلال نكردى فقال تا حرام يام حلال جه كنم
كافر كردد والله تعالى اعلم بالصواب تم الكتاب بعون الملك الوهاب
(141. a)

(1st. Üniv. K. de arapça yaz. da 1034 No. da kayıtlı nüshada, son cümleden sonra arapçası, "معناه ان يقول لرجل لم لا تنور حول الملائ فقال مادام اجد الحرام ليس اعمال بالحلل" tarzında yazılmış. Bu nüsha, 1053 safarının sonunda; 1843; "الحاج ادريس" "ابن الحاج ترابى ابن ادريس بن محمد الاركل" tarafından yazılmıştır; 114. a.)

Cilt

5579

983

جلال الدين محمد (مولانا)

Calāl'ad-dīn Muḥammad (Mawlānā. 672. H. 1273)

Maṭnawī

(مشنوی)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 16 × 9.5

Yazı eb'âdı : 14.5 × 7.5

Köşebentli, ortası şemseli, alt kapağı kopmuş, kahverengi ciltli. Yazı ta'hiyk. Metin, kenardan taşmış. Sonu nâ-tamâm. S. kenarlarında ve misra'aralarında altın cetvel var. Ortadan bazı s.lere cetvel çekilmemiş. Başlıklar surhla yazılmış. I. c. in (1. b), II. c. in (54. b), III. c. in (110. b) başlarında, tamamlanmamış müzehheb başlıklar var. IV, V ve VI. ciltlerin başlarındaki müzehheb başlıklar tamamlanmış. VI. c. te, "حکایت امرؤ القیس که پادشاه عرب بود ...", surhnun sonlarından 7. beyitten sonrası yok ve böylece 26 surh ve Tetimme-i V. noksan. Bazı s.lerde 21, bázılarda 36 satır var. 354 yap.

Baş : بسم ... (Dibâceden sonra).

بشنو این فی چون شکایت می کند وزجد ایها حکایت میکند

(2. a)

Son : ما هیانرا نقدشد از عین آب نان وآب وجامه ودارو خواب

(254. b)

تمام شد مجلد اول از مشنوی در بیست و چهارم از ماه جمادی (I. cildin sonunda kaydı var.) والحمد لله در دار الملك شیراز

Cilt

5582

984

عبد اللطيف بن محمد اسعد (شيخ غزى زاده)

'Abd'al-Laṭīf b. Muḥammad As'ad (Şayḫ. Guzzî-zâda.

1231 den; 1316; sonra)

?

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 26.2 × 15

Yazı eb'âdı : 19.2 × 11.8

Miklaph, kenarı ve ortası düz altın cetvel ve çiçekle müzehheb koyukırmızı meşin cilt. 499 sahife. İlk s. ye numara konmamış. İlk s. de kötü tezhipli bir başlık

ve bu s. yle karşı s. de, kenarlarda altın cetvel, öbür s. lerde çift iki surh cetvel var. Yazı nesih. Yazan, bilgisiz biri olduğundan imlâ yanlışları çok. Kitabın adı anılmıyor. Baş tarafta 18 s. de kendi hayâtından bahsediyor. Asıl kitap 18 s. den başlamakta. Hayâtından bahsettiği kısımda, 1202 muharremi evâilinde (1787), dedesi Guzzî-zâda Muştafâ Nasîb'in vefât ettiğini (Bu zât için O. M. e. b. I, s 138), Bursa'dan İstanbul'a gelip İbn'an-Naccâr Muḥammad Şiddîk'a (aynı; II; Naccâr-zâda Rıdâ'nın hâl tercemesinde; s. 187 - 188), ondan sonra Uftâda-zâda Muştafâ'ya ve diğer şeylere intisâb eylediğini, bu sıralardaki rûhî hâletlerini, ruyâlarını anlatmakta, nihâyet Emin Ef. ye intisâb ettiğini, kırk yaşındayken 1231 rabîulevvelinin evâilinde (1816) şeyhinin sözlerini, "Wâkı'at"ı örnek tutarak yazdığını, şeyhinin sözlerini, "قال الشيخ", kendi sözlerini "يقول الفقير" diye ayırdığını bildiriyor. Bu sözler, yâni "قال" sözleri surhla yazılmıştır. Başta, ayrıca numaralanmış 4 s.lik bir fihrist var.

Guzzî-zâda 'Abd'al-Latîf'in kısa hal terc. i O. M. de var; vefât târihi kayıtlı değil (I, s 138) Bu zâtın, 1228 târihine kadar (1813) Bursa'da vefât eden şeyhlerin kısa hâl tercemeleriyle Bursa'daki câmi', mescid, köşk, çeşme, ayazma, kaplıca v.s. yi tophyan "Hulâşat'al-wafayât" adlı bir kitabıyla "Âdâb-ı Manâzil" adlı diğer bir kitabı vardır. "Wafayât"ın bir nüshası, İst. Üniv. K. de, Türkçe yaz. larla 1325 No. da, öbür kitabının iki nüshası, 7161 ve 7181 No.larda kayıtlıdır.

Baş : بسم ... الحمد لله الذي جعلنا من اهل التوحيد ... وبعد سبب
تسطير كلام وتبيين مرام اولدر كه بو عبد فقير يرتقصير غزى زاده سيد
شيخ عبد اللطيف بن محمد اسعد غفرله صحيفه جهانه قدم زن شهود
اولوب ...

(s. 2)

Son ve ketebe : الله تعالى جد اعظم واجداد كرام و پدرم واقرباء تعلقائمه
رحمتي مهزول (böyle) ايلوب دئما ارواحلرينه فراح و جملة اهل ايمانه
رحمت ايليه ... تمت الكتاب بعون الله الوهاب ١٢٨٨ كته عثمان عن
امام خدمه ذلفيان (böyle) غفر الله ذنوبه آمين

(s. 498)

(499. s. de Şamsî-i Sivâsî'nin; 1009 H. 1597 - 1598;

واصل اولماز كيمسه حقه جمله دن دور اولادن

كنز آچيلماز شول گوكلدن ناكه پرنور اولادن

matlâ'lı ilâhîsi yazılıdır.)

مصطفى بن محمد

Muştafâ b. Muḥammad (998 H. 1589 - 1590)

Tarcama-'i şad Kalimât-ı Çhâr yâr

ترجمه صد کلمات چهار یار

Cilt eb'âdi : 20.5 × 14

Yazı eb'âdi : 15 × 8

Kenarları düz iki cetvelli, ortası şemseli, miklaphı koyukırmızı Osmanlı cildi. 125 yap. Her s. de 15 satır var. S. kenarları surh ve tek cetvelli "الكلمة الاول" gibi kelimelerin sayısını bildiren sözler surhla yazılmış. Sözlerin üstüne surh çizgi çekilmiş. Yazı güzel bir ta'hyk. Abû-Bakr'in sözleri 33. b de bitmekte. 'Umar'ın sözleri 34. b - 69. b de, 'Utman'ın sözleri 70. b - 99. b de, 'Alî'nin sözleri 101. b - 125. b de. 'Alî'nin sözlerinde, kenarlarda birer beyitle ve bâzılarında "از ترجمه", bâzılarında "ترجمه" kaydiyle farsça ve "Fâilâtün fâilâtün fâilât" vezninde şiirler var. Bunlar, Tercemenin aslı olan Watwât'ın kitabındaki tercemelerden ayrı (650 No. ya ve mütercim için 2642 No. da kayıtlı diğer nüshadaki izâhata b.)

Baş : بسم ... حمد فراوان و ثناء بی پایان اول خدای مستعان حضرت ته
اولسون كه ...

(I. b)

Son ve ketebe : بعضی صد کلمه لوده بو کلمه تقدیم اولنوب ترتیب بزم ترتیبمه
مخالف ذکر اولنشدن اما حسن ترتیب ترجمه اولنان نسخه ترتیبیدر
حتی اکابر سلفدن اکثری بو ترتیبی اختیار ایشملردر الحمد لله علی
التمام ... من ید العبد الفقیر ... عبد الله بن داود السمرانی ... فی شهر
ربیع الاول سنه ١٠٣٥

(125. . a)

ابو سعید محمد الخادمی

Abū-Sa'īd Muḥammad'al-Ḥādīmī (1176 H. 1762)

Al-Barīkat'al-Maḥmūdiyya fi

Şarh'at-Tarīkat'al-Muḥammadiyya

(البريقة المحمودیه فی شرح الطریقه المحمدیه)

ARAPÇA

Cilt eb'âdi : 25.5 × 15.5

Yazı eb'âdi : 19.9 × 9.9

Kenarı zencirekli, ortası daîrevî ve mine fistolu şemseyi muhtevî, miklaphı, kırmızı lâke cilt. İlk ve son kapak yapıklarında Hatib ebrisini hâvî kâğıt var. 375

yap. Başta 16 yap. ta fihrist mevcut. Metin I. No. da başlıyor. S. kenarları, bakırı fazla altın cetvelle çerçevesi. Ayetlerin üstleri surh çizgiyle çizilerek belirtilmiş. Bahisler surhla yazılmış. Kenarlarda hâşiye tarzında tavihât var. Her. s. de 35 satır mevcut. Yazı neşat'lyk. Şârih'in hâl terc. ve diğer eserleri çin O. M. e (I. s. 296 - 298), Kaşf Zayli'ne (I. s. 180, II. s. 86) ve Abû'l-'Alâ' Mardin'in (1957) hazırladığı ve Prof. Dr. İsmet Sugurbey'in tertib ederek ilâvelerle tedvin ettiği "Huzur Dersleri"ne b. (İst. İsmail Akgün Mat. 1966; İst. Üniv. Yayın. No: 1169; Hukuk Fak. No: 248, I. ve II. cilt; s. 770 - 778.)

Baş : بسم الله الذي جعلنا خير أمة أخرجت للناس... غاية كرم ...

(1. b)

Son ve ketebe : وحلشا ان يكون الفرض عدّ نفسى من المؤلفين بل انجاز وعد سبق في حضور سيد الاولين والآخرين خدمة وقرية لرحمة للعالمين ... في السادس والعشرين من رمضان المبارك من سنة ثمان وستين ومائة والى ... تم من كتابه ... يوم السابع والعشرين من شهر شعبان المعظم ... عثمان بن على بن عثمان ... قد كتبنا تنميق هذا الاوراق بمدينة الطلبة الشهر بقريه الخادم محمد الله ... سنة ١١٩٠

(274. b - 275. a)

(Bu nüsha, Hâdimî Kütüphanesinden gelmiştir. Şerh, 1258 de, iki cild olarak Bulak'ta, 1268 de Mısır'da, 1318 de Racab b. Aḥmad'ın "Al-Wasīla fī Şarḥ'at-Ṭarikat'al-Muhammadiyah" sinin hâmişinde basılmıştır: Al-Mu'cam'al-Maḥbû'ât; I, s. 808.)

Cilt

5647 — 5648

987

جلال الدين محمد (مولانا)

Calâl'ad-dîn Muḥammad (Mawlânâ. 672 H. 1273)

Maṭnawî

(مشنوی)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 20 × 13.5

Yazı eb'âdî : 15.4 × 9.7

Ortasi şemseli, kenarları, içinde tezyini motifleri muhtevî çifte ve düz cetvelli meşin cilt. Şemsenin üstünde ve altında, kabartma ve ta'lyikle "مظهر نورى ازل السيد على" yazısı var. Her cildin başında, "ستخیات" başlığıyla en mühim yerler, rık'ayla yazılmış ve s. numaraları işaret edilmiş; sonra asıl surhların fihristi geliyor. Her cilde ayrı numara konmuş. Başlıklar kötü bir ta'lyikle yazılmış. S. kenarları ve başlıklar mavi mürekkeple cetvelli. Yazı güzel bir nesih. Birinci ciltte üç cilt var. Fihristlerde s. numarası yok. I. cilt 2 - 237., II. c. 2 - 216., III. c. 2 - 268. s. lerde, İkinci ciltteki IV. c. 2 - 231, V. c. 2 - 267, son c. 2 - 291. sahifelerde. Her iki ciltte 291 yap. her s. de 19 ar satır var.

Baş : بسم الله الذي جعلنا خير أمة أخرجت للناس... هذا كتاب المشنوی ...

(1. c. s. 2)

Son ve ketebe : دردل من ان سخن زان میمنه است

زانکه از دل جانب دل روزنه است

کتبه اضعف عباد رب العالمین السيد الحاج محمد ثابت چنچن زاده
غفر الله له ولوالديه ولجميع المؤمنين اجمعين سنة ١٣٠٣

(s. 291)

Cilt

5705

988

عبد الرزاق ابى الغنائم بن احمد ابى الفضائل بن محمد الكاشانى

'Abd'ar-Razzāḡ Abī'l-ḡanā'im b. Aḥmad Abī'l-faḡā'il
b. Muḥammad'al-Kāṣānī (735 H. 1334 - 1335)

Şarḥu Fuṣuṣ'al-Hikam

(شرح فصوص الحكم)

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 20.8 × 11.5

Yazı eb'âdî : 17.7 × 7.6

Sırtı ve kenarları meşin, üstü kâğıt kaplı, mıklaplı mukavva cilt. 165 yap. Her s. de 25 satır var. «فص» lar celi sülüs. Yazı Selçuk nesih. Metin surhla yazılmış. Dihâceyle ilk fass olan «حكمة التبييه في كلمة آدميه» nin baş tarafı noksan. I. a da, üstte Faṭḥ-Allāh b. Pîr Aḥmad adlı birisinin vakıf kaydı var (Fuṣuṣ ve şerhleri için Kaşf'e b. II, s. 1261 - 1265).

Baş : اذ ليس لاحد من الاسماء احديّة الجمع بين الصفات فلم يكن للعالم
مظهرية احدية جميع الوجود

(1. a)

Son ve ketebe : هذا آخر ما اردنا إرادته والله تعالى هو البالغ امره ومراده اللهم اعصمنا من الخطاء والزلل ... (silinmiş) وفقنا العلم والقول والعمل للحق والصواب والسداد واجعلنا ممن اجبت فيه من المحمدين دعاء النبي عليه الصلوة والسلام اللهم اكلامنا كلامك الوليد ولا تكلنا ان نفست اطرفه عين فنبغ كل مرام قال الشارح دام فضله في آخر هذا الكتاب وقد فرغ من هذا الشرح مؤلفه الفقير عبد الرزاق ابى الغنائم بن احمد ابى الفضائل بن محمد الكاشانى ضوة يوم السبت الثانى عشر من جمادى الاولى سنة ثلثين وسبعائه في خانقاه المبارك بين ابواب البر المنيّة

بالربع الرشيدى انار الله برهاتها برحمتك يا ارحم الراحمين وقد اتفق الفراغ من تنميقة بعون الله تعالى وتوفيقه حين ختمت القراءة على شارحه مد الله ظله في خلق دراسة اصحابه كالتحجيم الزاهرة المتبسين من انواره الباهرة المستفيدين من انقاسه الطاهرة متعمهم الله بطول حيوته وافاض علينا وعليهم بركات ذاته وذلك ضحوة يوم الخميس الثامن عشر من شوال لسنة احدى وثلاثين وسبعماية على يدى صاحبه الفقير محمد بن محمود بن نجيب الخيزر بنى اصالح الله شأنه وصانه عما شأنه في الخاتمة المذكور والحمد لله رب العالمين والصلوة على محمد وآله اجمعين (165. b)

Ketebeden açıkça anlaşılıyor ki 'Abd'ar-Razzāk-ı Kāşānī, bu şerhi 730 cumâdelûlâsının 12. cumartesi günü kuşluk çağında bitirmiştir. Harputlu Muhammed b. Mahmûd b. Nacib, onun dervişlerindendir ve bu nüshayı, şârihin nüshasından istinsâh etmiş ve istinsâhı, şârih sağken, 731 şevvâlinin 18. perşembe günü kuşluk çağında tamamlamıştır. Buna nazaran Kaşf'te, Kāşānī'nin vefât târihi olarak kaydedilen 730 târihi yanlıştır. Rayhāna, Rawâdat'al-Cannât sâhibinin, 735 te (1334 - 1335) vefât ettiğini kaydelediğini bildiriyor. Kāmūs'al-A'lâm, 720 de (v, s. 381), Mu'cam'al-Maḥbû'ât'al-'Arabîyya, 751 de vefât ettiğini yazmakta, Kaşf, "Ta'wîlât'al-Kur'ân" maddesinde, 887 târihini yazmaktadır. Herhâlde 735 i habûl etmek daha doğru olsa gerektir (Katalog'umuzun I. cildinin ilk kitabı olan 63 No. ya da b. s. 1 - 2).

(Şarhu Fuşûs'al-Hikam, 1309 ve 1321 de taşbasması olarak basılmıştır; Al-Mu'cam'al-Maḥbû'ât; II, s. 1486)

Cilt

989

5706

مجموعه

Maemû'a

Cilt eb'âdî : 22 × 15

Yazı eb'âdî : 16.2 × 11

Sırtı ve kenarları meşin, üstü kâğıt kaplı, miklâbı kopmuş, mukavva ciltli. 101 yap.

I) جمال الدین عبد الله بن هشام النحوی الحنبلی Camāl'ad-dīn 'Abd-Allāh b. Hişām'an-Nahwī al-Hanbalī (761 H. 1356 - 1360) : شرح قصيدة كعب بن زهير : Şarhu Kaşîdati Ka'b b. Zuhayr. Ar.

Baş : بسم ... قال الشيخ امام العالم العلامة لسان العرب وترجمان الادب جمال الدين ابو محمد عبد الله بن يوسف بن احمد بن عبد الله بن هشام النحوي الانصاري ... اما بعد هذا الله المنعم بالهام الحمد لعبيده حمداً موافياً لنعمه ... (I. b)

وان يفعل ذلك بجميع اهلى واجبتى بمته وكرمه والحمد لله ... قال المؤلف واق الفراغ ثامن عشر رجب من شهر سنة ست وخمسين وسبعائه وذلك بالمسجد الاقصى بمكان يعرف بباب خطه والحمد لله وحده (75. b)

(Yazı devrinin neshi; harekeli. Metin ve dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. İstinsâh târihi yok. Camāl'ad-dīn 'Abd-Allāh'ın şerhi ve diğer şerhler için Kaşf'e; II, s. 1329 - 1330; kasidenin basmaları ve batı dillerine tercemeleri ve şerhleriyle basmaları için Al-Mu'cam'al-Maḥbû'ât'a b. II, s. 1562.)

II) Şaraf'ad-dīn İbî الفضل بن اسمعيل بن ابراهيم بن احمد الشيباني الحنفی Ab'l-Faḍl b. İsmā'il b. İbrāhīm b. Aḥmad'aş-Şaybanī al-Hanafī (573 H. 1177 - 1178) : كتاب المنتقد فى شرح المعتقد Kitāb'al-Muntaḥad fī Şarh'al-Mu'taḥad. Ar.

Baş : بسم ... قال المولى ... الحمد لله الذى هدانا لدينه القويم (76. b)

Son ve ketebe : وحمنا وإيتاكم من موبقات البدع وثبتنا على صراطه المستقيم وجعلنا ممن تلقاه بلقب سليم ورزقنا وإيتاكم بفضل جنات النعيم آمين نجز شرح اعتقاد الطحاوى فى يوم الاربعاء خامس عشر من المحرم الحرام سنة ١١٧٠ وكتبه لنفسه العبد الفقير الى الله تعالى عبد العزيز بن محمد بن عبد الرحمن بن نجم الدين محمد بن نور الدين على بن احمد بن محمود بن ابى الفتح الانابلك عفا الله عنه آمين ... (101. b)

(Al-Mu'taḥad, 321, yahut 322 de; 933 - 934; Mısır'da vefât eden ve Karâfa'da medfûn olan Abû-Ca'far Aḥmad b. Muḥammad Taḥâwî'den naklen 537 de; 1142 - 1143; vefât eden Abû-Hafş 'Umar b. Muḥ. Nasafî tarafından yazılmış ve Şaraf'ad-dīn Abû'l-Faḍl İsmâ'il Şaybanî tarafından şerhedilmiştir. Kaşf'e b. II, s. 1731. Mec. yı vakfeden, 5705 No. da kayıtlı olan Kāşānī'nin Şarḥ u Fuşûs'unu vakfeden Fath-Al-lāh b. Pîr Aḥmad'dir. Vakfiyesi ilk yapıktadır. II. risâlenin siyâkatle kaydedilen istinsâh târihini 790 okuyoruz.)

Cilt

990

5707

رسائل اخوان الصفا

Rasâ'ilu İḥwân'aş-Şafâ

FARSÇA

Cilt eb'diâ : 27 × 19

Yazı eb'âdî : 19.7 × 13.8

Sırtı meşin, tâmir görmüş, üstü bez kaplı mukavva ciltli. 131 yap. Her s. de 19 satır var. İlk s. de "تاريخ سنة الثمان وعشرون وثمانماية شهر الله المبارك رجب" ve "من تاريخ موسى بن يحيى يوم الأحد فى الضحوة الكبرى من شهر جماد الآخر سنة خمس" yazısı, 131. b sonunda,

Ş Asıl adı "İhwân'aş-Şafâ wa Hüllân'al-Wafâ" olan bu gizli cemiyet, kurucuları, fikirleri ve "Rasâ'ilü İhwân'aş-Şafâ" için Yusuf Ziyâ'nın "İhwân-ı Safa" adlı makalesine de b. (*İlâhiyat Fakültesi Mecmuası; I. sene, I. sayı; İst. Evkaf Mat. 1341; Teşrinî sani- 1925*).

Cilt

5708

991

ابوسعید محمد الحادى

Abû-Sa'id Muḥammad'al-Hādîmî (1176 H. 1762)

Al-Bariḳat'al-Maḥmûdiyya fî Şarḥ'at-Tarîkat'al-Muḥammadiyya

(البريقة المحمودية في شرح الطريفة المحمدية)

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 29.5 × 16.5

Yazı eb'adı : 22.1 × 10.5

Kenarları köşebentli, ortası şemseli, koyukırmızı ve mıklaplı, tâmir görmüş Osmanlı cildi. 375 yap. Her s. de 39 satır var. İlk s. de kötü bir surette tezhib edilmiş bir başlık mevcut. S. kenarları altın cetveli: Yazı ta'hyk. Yazarı belli değil; fakat asrına ait. Bâblar ve dikkati çekmesi icâb eden sözler surhla yazılmış. Bâzı cümlelerin üstlerine surhla çizgiler çekilmiş. Baş ve son, 5599 No. dakinin aynı. Bu nüsha, Karaman'daki Zayn'al-'Âbidîn K.'e âit. Bugün böyle bir Kütüphan yok (5599 No. ya b.).

Cilt

5709

992

مجموعه

Maemû'a

Cilt eb'adı : 21.5 × 15.5

Yazı eb'adı : Muhtelif

Yumuşak meşin ciltli. 78 yap. S.lerdeki satırlar muhtelif. Yazı ta'hyka çalar bir nesih. Sonu noksan.

I) قاضی حسن Kā'imî Hasan (1090 H. 1679) :

Cefre dâir kasideler. Türkçe.

Baş :

بحمد الله بودملرده بزه توفیق ایدوب باری

صتاشدق خواجهیه حقا ایدلم قوتلو بازارى

(1. b)

Son :

بول اری بیلور نه لازم سویلمک اشبو یولده نه گرك یانیلمک

(31. a)

II) نيازى مصرى Niyâzî-i Mısrî :

Kardeşi Ahmed'e mektup, Risâla-i Aqrât-ı sâ'at, Rasawuf Risâlesi, Risâla-i Tawhîd, Muḥammad Mısrî'nin mahkûm-ı tabâ'î' olmayıp mahkûm-ı ilm-i esmâ-i arşıyye olduğunu muş'ir risalesi, Makâmât-ı Sab'a, Risâla-i Marḡûba (Türkçe. 31. b - 48. a).

III) بيان سلسلة درازده امام Bayân-ı silsila-i Davâzdah İmâm (mensûr. 48. a - 49. b).

IV) منظومة درازده (A'imma-i Hüdâ'yı bildiren kaside tarzında türkçe bir manzûme. 49. b - 50. a).

V) Manzûm türkçe ve Şadraddîn Kunawî'ye atfedilen mensûr arapça birer istihrac (49. a - 50. a).

VI) Tarîkat-i Muḥammadiyya'den bir parça. Arapça (51. a - 52. a).

VII) Hanafiyye'ye âit bâzı fıkıh mesâilî. Arap. (52. b - 54. a).

VIII) Mawlânâ'nın vasiyyeti. Arap. (54. b).

X) 'Azîz Maḥmûd Hüdâ'î'nin, Simavnakadısı oğlu Badraddîn hakkında I. Ahmed'a mektubu. Türkçe (71. b - 72. b).

XI) "Çalabî" sözü hakkında Abu's-Su'üd'un arapça tahkiykaatı (72. b - 73. a).

XII) Kur'ân'dan tefe'ül risâlesi (arap. 74. a - 77. a - 74. b den sonra kâşifeye nazaran bir yaprak eksik).

XIII) Kaşîda-i Wisâlî (Sonu noksan. Türk. 1056 da; 1646; vefât eden Niğdeli Wişâlî Muḥammad'indir. O. M. II, s. 49.).

X. Risâle diyebileceğimiz, 'Azîz Maḥmûd Hüdâ'î'nin (1038 H. 1622) I. Ahmed'e, Badraddîn süfileri aleyhinde ve onları tenkili tavsiye eden mektubu M. Şerefeddîn Yaltkaya'nın, "Simavna Kadısıoğlu Şeyh Bedreddin" adlı kitabında, neşredilmiş (İst. Evkaf Mat 1340 - 1924; s. 71 - 74), "Simavna Kadısıoğlu Şeyh Bedreddin" adlı eserimizde de bundan bahsedilmiştir (Eti Yayınları, İst. 1966; s. 50).

Cilt

5710

993

علم حال

'İlm-i hâl

(Aḳâ'id ve a'mâl)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 25 × 17

Yazı eb'adı : 19.5 × 12

Sırtı bez, mukavva ciltli. 86 yap. Her s. de 15 satır var. Baş ve sonu eksik. Âyet ve hadislerle «أما، بلکه، يس» gibi sözler, bâb ve fasl başları surhla yazılmış. Yazı harekeli. Kimin eseri olduğu belli değil. Baş tarafı eksik, mukaddime-

Son : فقد جلّ بهم ما لا يدفعه غيرك ولا يرفعهم سواك اللهم فرّج عنا :
يا كريم يا ارحم الراحمين

(112. a)

Sonuna 1178 yılı, başka bir yazıyla yazılmışsa da bu târihin, mec. nın istinsâh târihiyle bir ilgisi yoktur. Bu kitap ve şerhleri için Kaşf'a b. (I, s. 669 - 670). Mısır'da 1277 de taşb., Bulak'ta 1302 de Muḥ. Ḥaḫḫî'nin Ḥazînat'al-asrâr'nın hâşiyesinde, Mat. Husayniyya'de 1297 de, Şaraf Mat. da 1302 ve 1305 te basılmıştır (Al-Muḥ-cam'al-Maḥbu'ât; I, s. 63, 785).

Cilt

995

5722

فريد الدين عطار

Farid'ad-dîn 'Attâr (627 H. 1230)

Mantık'at-ı Tayr

منطق الطير

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 17.2 × 12

Yazı eb'âdî : 11 × 7.5

Sırtı tâmir görmüş, kenarları altın ve düz ince cetveli, ortası şemseli koyu kahverengi yumuşak ciltli. Baş tarafında tahmîd ve na'tten eksik var. Yazı güzel bir ta'hiyk. Başlıklar surhla. Baştaki, sondaki ve 168. b nihâyetindeki vakıf mühürlerine göre Burdur Müftisi Mustafa tarafından Burdur Kütüphanesine vakfedilmiş, 200 yap. Her s. de 11 satır var.

Baş : ان مگوجون در اشارت نایدت دم مزون جون در عبارت نایدت
(1. a)

Son ve ketebe : شوخی و بی شرمی مادر کذار شوخی ما پیش چشم ما یار
تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب على يد العبد الضعيف التحييف المحتاج
الى رحمة ربه القدير الحاج خضر ابن عبد الله في يوم الرابع والعشر من
شهر رجب المرجب سنة اربع وثمانين وثمانمائة

غریق رحمت حق بادانکس که سوی مافرستت رحمت و بس
(200. b)

Cilt

996

5733

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 22.5 × 13.5

Yazı eb'âdî : 16.6 × 7.9

Mukavva ve harap bir cild içinde. 165 yap. Her yap. ta 17 satır var. Hemen her s. de güve yeniği var. S. kenarında ikişer ince surh cetvel mevcut. Yazı ta'hiyk. 50 yap. üstten yırtık.

I) شرح رسالة الغوثية : Şâh.... 1 - Şiddikî al-Kâdiri (Şâh.... 1 - Şiddikî al-Kâdiri) ... الصديق القادري
Şarḥu Risâlat'al-Gawṯiyya (Farsça. Metin sülûsle yazılmış).

Baş : بسم ... حمد يبعد وثناى يبعد مر حضرت معبودى را که حقيقت :
انسانيه مظهر صفاة جلال و جمال ويست...

(1. b)

Son ve ketebe : ساجد ومسجود جزىكي نه پندارند اللهم ارزقنا هذه الصلوة
بحق محمد وآله الائمة برحمتك يا ارحم الراحمين تمام شد شرح
غوثيه بتاريخ پنج ذيقعد سنه ١١٣٨ يكهزار يكصدوسى وهشت بخط
فقير غلام خالق شيخ غلام الدين صديق الهانوى

(44. b)

(Bu risâlenin farsça bir şerhi 2194 No. da kayıtlı mec. nın VI. risâlesidir. Amâ بعد ميگويد بنده ٭بیمقدار شر مسار امیدوار بدرگاه حضرت ٭ Şâriḥ bu şerhte adını ٭ غفار القوى ... ولی سوک شاه الصديق القادري الجربهالى Ab'Al-Latif adlı birisi tarafından türkçeye tercemesi, İst. Mat. Âmir'e'de, 1266 da basılmıştır. 2121 No. daki mec. nın VII. ve 2194 No. daki mec. nın VI. risâlelerine de b.).

II) رسالة الوصول الى الله : ؟ (Farsça).

Baş : بسم ... الحمد لله رب العالمين ... اما بعد فهذه رسالة المسمّا :
بالوصول الى الله في سلك السلطان السّادات غوث الاعظم شيخ محى الدين
سيند عبد القادر الجيلاني ...

(44. b)

Son ve ketebe : وسراو باحق مسرور كردد المؤمن خواص الرحمة اينست والله
اعلم بالصواب تمام شد رسالة قادريه المسمى الوصول الى الله
بتاريخ نهم ذيقعد سنه ١١٣٨ يكهزار ويكصدوسى وهشت هجرى
بخط فقير غلام خالد شيخ غلام الله هانوى

(52. a)

III) Tarcama-i Kalimât-i Hulâşa-i Asrâr-ı Ulûhiyyât (Farsça).

Baş : بسم ... الحمد لله ... اما بعد اين ترجمه كلمات خلاصه اسرار
الوحيات از ملفوظ حضرت ملك العارفين ... شيخ محى الدين ابو محمد
سيند عبد القادر الحسينى الحسينى الجعفرى الجيلاني ... كشيده نوشته
شده تا طالبان شريعت وسالكان طريقت وعاملان حقيقت رافايدہ روى

دهد آمین چنانچه فرموده حضرت شیخ مارضی الله عنه وارضاه
است که برحق جل و علا اعتراض کردن ...

(52. b)

Son ve ketebe : واورا مړك نبود مكر دريك لحظه اورا انتقال از حیاتی سوی
حیاتی دیگر میکنند والله تعالی اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب
تمام شد بتاريخ ذیقعد سنه ۱۱۳۸ بخط فقیر غلام خالق شیخ غلام الله
(58. b)

(Başta görüldüğü gibi 'Abd'al-Kādir'in bâzı sözlerinin şerhidir.

IV) Futūh'al-Gayb'daki bâzı sözlerin şerhi (Farsça).

Baş : بسم ... الحمد لله ... اما بعد بدانکه حضرت سید السادات امام
العاشقين ... غوث الاعظم سلطان محی الدین ابو محمد سید عبد القادر
الحسنی الحسینی الجعفری الجیلانی رضی الله عنه وارضاه در کتاب
مستطاب فتوح الغیب فرموده اند کن مع الله کان لاخلق وکن مع
الخلق کان لانفس ...
(59. a)

Son ve ketebe : وانگاه مفتوح الابواب در حقیقت گشاید وجمال الله ان الله جميل
يحب الجمال در آية المؤمن مرآة المؤمن روى نماید اللهم ارزقنا ولكم
اجمعين برحمتك يا ارحم الراحمين تمام شد بتاريخ ذیقعد سنه ۱۱۳۸

(Bu risâlede,

وما الخلق في التمثال الا كتلجة وانت لنا المألذی هونابع
beytiyle bu beyitten sonraki iki beyit 'Abd'al-Kādir'e nisbet edilmiştir. "Futūh'al-Gayb"
A. Akçiçek tarafından türkçeye çevrilmiş, Ankara'da Rüzgârli Mat. sında 1961 de
basılmıştır. Metin, 1281 de Mat. Amire'de tab'edilmiştir.)

V) Muḥammad b. Abī-Sa'īd: Risāla. Farsça. Vahdet-i Vücūd'a dair.

Baş : بسم ... بعد حمد ایزدی که حجاب ذات وی نوراست و نقاب وجه
وی کمال ظهور

66. a)

Son ve ketebe : حتی همه طالبان خود را چشم عطا کند و کورئ دیده از دل ایشان
بردارد آمین بالنبی الهاشمی صلی الله علیه وسلم تمام شد رساله
مترجم من تصنیف عمدة العارفين سید محمد الحسنی ساکن کالپی قدس
سره بتاريخ دهم ذیقعد وسنه ۱۱۳۸
(68. a)

VI) Haḍarāt-i Ḥams hakkında. Farsça.

Baş : بسم ... الحمد لله الذي لا موجود سواه في الاكوان
(68. b)

Son ve ketebe : در وقت انهدام این عالم در عرصه قدرت باری تعالی عوالم دیگر مثل
این عالم موجود باشد فافهم وصلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه
اجمعين تمام شد في التاريخ دهم ذیقعد ۱۱۳۸

VII) : Vahdet-i Vücūd'a dair. Farsça.

Baş : بسم ... الحمد لله الذي نور قلوب العارفين بانوار جماله ...
(70. a)

Son : سواد الوجه في الدارين از ينوجه نیز ميتواند بود والله اعلم
بالصواب تمام شده
(73. a)

VIII) : Risāla-i Ḥār pand. Farsça ahlak ve tasavvufa dair.

Baş : بسم ... بدان ای برادر از هر قدر که از علم قوت داشتم ...
(73. b)

Son : گفته شد این بند در عهد شه کیتی پناه
شاه نور الدین جهانگیر ابن اکبر پادشاه
یکهزار و سی و دو از هجرت خیر البشر
شد تمام این بندو توفیق از آله

(Son misra' eksiktir ve vezin tamamlanmamaktadır. Cihān-gir, 1015te; 1606,
pādīşah olmuş, 1037de; 1627 - 1628; Lāhur'la Kaşmīr arasında vefāt etmiştir. Ri-
sāle, onun zamânında, 1032 de tedvîn edilmiştir.)

IX) 'Alī b. Ḥusām'ad-dīn aş-şāhīr bi'l-Mut-
takī : Kifāyatu ahl'al-yaḳīn fī Tarīḳ'al-muta-
wakkilīn. Farsça.

Baş : بسم ... الحمد لله رب العالمين ... اما بعد ميگويد احقر العباد
الله على بن حسام الدين الشهير بالمتقي که مشايخ رحمة الله عليهم اتفاق کرده
انده که مرید را مانع از طلب حق تعالی ...
(78. a)

Son : و چون توکل حاصل شود کار دنیا و آخرت وی تمام شود
(81. a)

(Baş tarafına Şayh İbnî 'Atâ-Allâh-ı İskandarî'nin "Tanvîr" adlı kitabının
son faslından bâzı fevâidi farsçaya çevirip bu kitaba bir hâtime ilâve ettiğini söylüyor

78. a. Tancır, 709 H. de; 1309 - 1310 vefât eden ve İbni 'Atâ-Allâh 'al-İskandarânî diye tanınan Tâc'ad-dîn b. Muḥammad'ın "at-Tancır fî İskât'at- Tadbîr" adlı kıta bîdîr. 'Alî b. Ḥusām'ad-dîn b. 'Abd'al-Malik Kādî Ḥân, 885 te; 1480 - 1481; doğmuş, 975 te; 1567 - 1568; Mekke'de vefât etmiştir; Hadiyyat'al-'Arifîn; I, s. 746 - 747).

X) تحفة القادريه: Muḥammad Abū'l-Ma'ālî (1024 H. 1615) Tuhfat'al-Kādiriyya. Farsça.

Baş : بسم ... هانفم گفت بگو وصف کریم قلت بسم الله الرحمن الرحيم
(82. b)

Son : جز قادریم نیست بخاطرکه حاضر است درخیز و نشستم بزبان
(123. b)

Kendi adını ve kitabının adını 83. a da anmakta ve 'Abd'al-Kādir'le Lâhûr'daki Kādîrî hânkahında şeyh olan zevâtın hâl terc.lerini ve menkabelerini muhtevî olan bu kitabı, Bahcat'al-Asrâr, Hulâsat'al-Fâhîr, Miftâḥ'al-İhlâs-ı Giylânî bā zabân-ı tarecāmānî gibi kitaplara mürâacaatla meydana getirdiğini bildirmektedir. Abū'l-Ma'ālî-i İlâh-âbādî'nin Kādîrî şeyhleinden olup Lâhûr hânkahında şeyh iken 1024 te (1615) vefât ettiğini ve "Tuhfat'al-Kādiriyya" adlı farsça bir manzûmesi bulunduğunu Şemseddin Sâmî, Kāmûs'al-A'lâm'da bildiriyor (I, s. 762). Tuhfa, mensûrdur; içinde manzûmeler de vardır. Abū'l-Ma'ālî, "Farhang-i Suḥan-varân"da da geçer (s. 23).

XI) ابوالمعالی محمد : Ma'ārif-i Rāz. Farsça.

Baş : بسم ... رساله بندگان حضرت پیر دستگیر پیر محی الدین ابو محمد
عبد القادر جیلانی
یارب بکالات شه جیلانی کاندکریم و فضل ندارد ثانی
(124. b)

Son ve k: بعد ازان چهل سال دعوت خلق الی الخالق نمودند تمام شد
رساله مبارک حضرت غوث الاعظم قطب ربانی ... فقیر خاکپای
سالکان کرم آنحضرت غلام خالق شیخ غلام الله صدیق اللهانسوی
ثم الغزنوی فی التاریخ بیست و چهارم ذیحجه سنه ۱۱۲۵ هجری
(143. a)

الجزء الاول من نسخة معارف راز فی ذکر حضرت غوث الثقلین « 124. a da, kaydı varsa da kitap tamamdır. Güve en fazla bu kitabı yemiş. » محی الدین شیخ عبد القادر الجیلانی

XII) ارشاد الطالین : Calāl Maḥmūd : جلال محمود تہانیری
Farsça.

Baş : بسم ... الحمد لله الذي اعطى الطالبين شوق لقائه ...
(143. b)

Son ve ketebe : این تقریر سماع از حضرت قطب العاشقین برهان الراصلین قدوة
المرشدين شيخ المشايخ عبد القدوس است مد الله ظله علينا وعلى
جميع الطالبين برحمتك يا ارحم الراحمين وبأخير الناصرين قد فرغ
من التحرير هذه الرسالة المباركة (būyle) يسمى ارشاد الطالبين
في وقت العشاء يوم السبت اربع عشرين شهر محرم الحرام سنة ۱۱۲۶ الف
ومائة عشرين ست عن هجرة النبوي صلعم بخط فقير غلام خالق غلام
الله صدیق
(165. a)

(Zikrin envâna, bâzı evrâda ve murâkabeye dâir bir risâledir.)

Cilt

5754

997

شاهی محمد اوقچی زاده

Şâhî Muḥammad Oḳçı-zâda (1039 H. 1629)

Munşâ'ât

(منشآت)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 18 12.5

Yazı eb'âdı : 14.5 × 8.5

Alelâde ciltli. 60 yap. Her s. de 11 satır var. Yazı X. yüzyıl sonları ile XI. yüzyılın ilk yarısında Osmanlı ülkesinde taammüm eden gayet güzel divânî kırmızı nesta'lyık. Bâzı başlıklar tamâmiyle divânî, İlk s. de (I. b) başa, surhla « كتاب الانشا اوقچی زاده محمد افندی » yazılmış. 23. b de biten yazı, 1083 (1672) târihini taşıdığına göre bu mecmûada Oka-zâde'nin vefâtından sonra yazılmış yazılar da var. 24. a - 26. b de siyâkat rakamları, 27. a da, başka yazıyla mektup parçaları mevcut; arka s. de müsvedde hâlinde birkaç satır. 28. a da gene ilk kısmın yazısı başlıyor. 38. b de rakamlar yazılı. 29. a da başı olmiyan bir mektup var; 31 ve 32. yap. larda ayrı ve muhtelif yazılar mevcut. 35. a - 56. a da gene münşeat başlıyor. 36. b de "Kurâ' defteri" başlığıyla siyâkat yazısı. 57. a - 59. b de siyâkat rakamları.

İçinde Dârûs-saâde ağasından vezirlerle, vezirlerden mâdûna, Mısır Beylerbeyinden Dârûs-saâde ağasına, Yeniçeri ağasından kadırlara, vezirlerden Mısır Beylerbeyine yazılan mektup örnekleri, izin almak için yazılan mektup, Eyup kazası Yeniçeri ağasına mektup, ulûfe bedeline, türbedar ta'yinine, kitâbete, mu-

adını anmakta ve "Hadiyyat'aṭ-Ṭalibîn" adını verdiği bu eserde, Maṭnawî'den, "aşk, taleb, enbiyâ ve evliyâ, rûh, akl, nefis, hased, hirs, hevâ, Câh, cû', bükâ, sabr, kazâ, kader ..." gibi yirmibeş fasla âit beyitleri topladığını ve bu eseri, 810 zilka' desinde bitirdiğini bildirmektedir. 24. a - 29. b, kâşifelere göre eksiksizdir ve bu kısımda 1. ve noksan olarak 2. fasl vardır. 30. yap. ayrı bir fasıldandır. 24. a da, yazan, dîbâcenin sonunda adını, "و انا العبد الفقير الى الله الراغب احمد بن سراج الكروى" diye açıklamaktadır (Karva, Hemedan'a tâbi' Arvand'de bir yerdîr: Mu'cam'al-Bul-dân, c. IV, Tehran-1965, s. 370).

Bas : حقایقه ابصار ذوی القول (العقول) و الافکار طایرة فی اطوار دقایقه
طیور الافهام والانظار . . . .

(24. a)

Son : زکی شب جمله را کردن زدست

(30. b)

(Bu yap. ın son satırı yıpranıp yırtılmıştır.)

Cilt

999

5762

خضر بن عبد الله

Hıdır b. 'Abd-Allāh (H. IX. yüzyıl. XV)

Kitāb-ı Adwār

(کتاب ادوار)

T Ü R K Ç E

Cilt eb'âdî : 18.5 × 13.3

Yazı eb'âdî : 11.3 × 6.3

Ortası şemseli ciltli imiş; tâmir görmüş, yıpranmış, ilk yaprağı kopmuş. 156 yap. Fasıllar, husûsî adlar, mûsikîy istilâları, makam adları, terennümler, vezinler ve bâzı dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. Yazı nesih. Her yap. ta 13 satır var. 5. b de, kitabın, «سلطان مراد بن بایزید خان خلد الله سلطنته و ابند مملکتہ» adına yazıldığı açıklanmakta. "Sicill" de, II. Sultan Murâd'ın maiyetinde savaşlarda bulunan ümerâdan Mihal oğlu Muhammad oğlu Hıdır var (II, s. 277). O. M. de III. ciltte "İlm-i mûsikîye dâir yazılan âsâr-ı kadîme-i Osmîânîyyeden bâzıları" başlığı altında yazılan kitaplarda 1 No. da "Adwâr-ı Mûsikî" adlı kitabın, II. Sultan Murad adına ve müşârûn ileyhin emriyle yazıldığı ve muharririnin Hıdır b. 'Abd-Allāh" olduğu kayıtlı (s. 311). Müstensih, herhâlde «مراد بن محمد بن بایزید» yazmış olacak. 5. a - b de Sultan Murad'a "Fâilâtün fâilâtün fâilât" vezniyle bir medhiyesi var. 4. b - 5. a da, müellif adını, «مؤلفی خضر بن عبد الله» diye açıklıyor. Belki Sicill'de kayıtlı olan ümerâdan Muḥammad oğlu Hıdır, bu zattır ve babasının adı Muḥammad 'Abd-Allāh'tır. 6. a - b de, pâdişâhın meclisinde, «قدوة اهل طرب استاد حاجی علی و مزین المحافل»

و الجامع و مقرب حضرت سلطان استاد سنان و استاد حسین بالاستحقاق استاد علی و داود و اصوات و زهره نعمان استاد ايمره و عندليب دوران و طوطى خوش الحان استاد محمدی varken kendisinin bu işe girişmesinin doğru olmayacağını özü olarak pâdişâha arzettiğini, fakat pâdişâhın ısrârı üzerine yazdığını bildiriyor. 7. b - 11. a da fihrist var. Kitap 48 fasla ayrılmış, Mûsikîy hakkında eskilerin telakkîlerini, mûsikîynin, eflâkın ve burcların hareketleriyle münâsebetini bildirmesi ve birçok yerlerde mevzû'u açıklayan şekilleri ihtivâ etmesi bakımından çok değerli bir kitaptır. İlk yap. ta 1179 da «احمد المعروف فوری» nin temellük kaydı olduğuna göre 1177 de istinsâh edildiği anlaşıyor.

Bas : حمد و سباسب فی قیاس اول خالق جن و اناس اوزرينه اولسون کم ...
(1. b)

Son : دوگاهدن اشغه عشاق قرار ایده سنه ۱۷۷
(156. a)

Cilt

1000

5781

حکیم (عبد الحکیم لاهوری)

Hakim ('Abd'al-Hakim-i Lâhûrî (1182 H. 1768 - 1769):

Kitāb'al-Mustaṭāb'al-Muntaḥab'al-Maṭnawî'l-

Mawlawî'l-ma'nawî

(Zubdat'al-Maṭnawî wa Hulâṣat'al-Mawlawî)

کتاب المستطاب المنتخب المولوی المعنوی (زبدة المتنوی و خلاصة المولوی)

F A R S Ç A

Cilt eb'âdî : 19.8 × 13.3

Yazı eb'âdî : 13.7 × 8.1

Tâmir görmüş lâke cilt, 70 yap. Her s. de 13 satır var. Yazı güzel olmıyan bir ta'hyk. İlk yap. ta kitabın, Prof. F. Nazmî Rûkûn'ün eşi Rahmet Rûkûn tarafından Edebiyat Fakültesi K. e hediye edildiğine dâir 51 - 1970 kayıt No. su ve muhammen fiyat olarak 150 lira tesbit edildiğini bildiren yazı var. Aynı s. de 1189 târihli Aziz Ali'nin bir temellük kaydı ve 1182 târihini hâvî sülûsle hakkedilmiş "هذا الكتاب المستطاب المنتخب المتنوی المولوی" yazısı mevcut. Başlıklar surhla yazılmış, Maṭnawî vezninde olan bu kitap, Maṭnawî'de zikredilen "ney" den maksadın "insân-ı kâmil" olduğunu ve Vahdet-i Vücûda anlatmakta, 'Aṭṭâr ve İbni 'Arabî'den istihâdlarda bulunmakta, insanın, "hilâfet-i İlahiyye" ye mazhar olduğunu bildirmektedir. 59. b - 60. a da,

خاصه شاهى كويود زوج بتول
مهر و كاين پست و دادش از سما
حيدر صفدر على ان كوه حلم

بعد ازان برآل و اصحاب رسول
انكه زهرا را زهر او خدا
بود نفس مصطفی ان باب علم

او ولایت راشد او مظهر تمام
این خلافت تا قیامت باو بیست
خاتم سر خلافت در انام
اینچنین عزت دگرکس را کیست

beyitleriyle vilâyet ve hilâfete Ali'nin mazhar olduğunu söyleyerek onu tafdil etmekte,

بارك الله ای علی مرتضی
ختم کردم نامه بر نام علی
خلق را هادی شدی ورده نما
کز وجود اوست فیض هرولی
خط غفران بر گناه شان بکش
دوستانش را الهی فیض بخش
دره عرفان ذات ای دادگر
اولیا را زودم فتح و ظفر
زانکه بروی ختم شد صدق و صواب
بر علی و آل شد ختم کتاب

beyitleriyle son faslı bitirmekte, ondan sonra "duâ ve münâcât" faslıyla kitabına son vermektedir (6. a - b). Bu beyitlere nazaran kitabın sahibi "Şî'a-i İmâmiyya" dendir ve ilk üç halifeden bahsetmesini takıyyeye hamletmek icâb eder. 22. a - b de 'Umar'in İskenderiye Kütüphanesini yaktırmasını, medih yoluyla bir kıssa mevzû'u yapması da dikkate değer. 8. a da, 3. beytin 2. mısra'ı eksiktir.

قسمتی در علم بشنوی حکیم
تا ازان یابی صراط مستقیم (28. b)

سر این بشنوبخت از حکیم
تا بری بی بر چنین سر عظیم (33. b)

«در عرض دعا و نیاز بحضرت بی نیاز و مناجات» son faslı olan
faslında,

هست لیکن این مناجات از حکیم
کای خدا در مبدأ و در منتها
امثال امراز رب رحیم
چون ندارم اختیاری مطلقا
بر حکیم خسته بخشای کریم
زانکه پرچرم و گناهتم و سقیم (61. a)

چونکه کشتم من سمیت ای حکیم
زان سبب جویم ز تولطف عیم (61. b)

beyitleri, "Maṭnawî"nin ilk 18 beytindeki "ney"den, bu beyitlerin bâzılarını da alarak, insân-ı kâmil olduğunu anlatmak istiyen ve "Maṭnawî"yi hulâsa gayretini güden bu zâtın adının "Hakîm-'Abd'al-Hakîm" olduğunu kesin olarak gösteriyor. 1550 beyit olan ve mesnevî tarzında yazılan bu kitabın müellif ve nazımı, "Kamûs-ül-A'lâm" da "Hakîm" maddesinde hâl tercemesi bildirilen ve 1175 te (1761 - 1762), Hindistan'ın "Avrang-âbâd" şehrinde, zamânının şâirlerinin hâl tercemelerini muhtevî "Mardum-ı Dîda" adlı bir tezkire yazdığı zikredilen Hakîm-i Lâhûrî olmalıdır (III, s. 1970). "Farhang-i Şuḥan-varân", Hakîm-i Lâhûrî mad. siade, bu zatın, "Mardum-ı Dîda" adlı tezkirenin sahibi olan ve Şâh 'Abd'al-Hakîm

diye tanınan Hakîm Bik Hân olduğunu ve 1182 de (1768 - 1769) vefât ettiğini bildirmekte, Kamus'ül-A'lâm'la diğer kaynakları da, s. numaralarıyla zikretmektedir. Kitabın 1172 de yazılması da, tasavvufa iyice âşinâ olan bu zâta âidiyetini açıkça göstermektedir.

قول بسم الله الرحمن الرحيم
مبتدadan در همه کار ای حکیم :
(1. b)

بر محمد گویم و آتش سلام
تا قبول آید دعای من تمام
Son ve ketebe :
با تمام رسید و با ختم انجمید بعون الله الحمید المجید زبدة المثنوی و خلاصة المولوی
المعنوی علیه الرضوان عن الرحمن بتاريخ دوازدهم شهر ربیع الاول مولود النبی علیه
افضل الصلوات و اكمل التحیات و علی آلہ و اصحابه سنه ۱۱۷۲
(63. a)

Kenara, çoğu türkçe olmak üzere tavihât, hâşiye tarzında yazılmış; 17. a da, kenara, ayrı bir yazıyla, metinde unutulmuş bir beyit ilâve edilmiş; 30. a da, metindeki bir beyit, kenarda düzeltilmiş; 9. a da "معاده", metinde "معاده" yazıldığı için surhla yazılan metindeki beyit, siyah mürekkeple tashih edilmiş, kenara da doğrusu bir daha yazılmış. Sondaki fereâğ yazısında, istinsâhın değil de kitabın 1172 de bittiğinin kaydedilmesi, istinsâh edenin adının bulunmaması, tashihlerde nüsha farkı, mukabele kaydı gibi bir yazının olmaması, bu nüshanın, müellifin elyazması olması ihtimalini kuvvetlendirmektedir; müellif yazısı değilse bile müellifin elyazısından istinsâh edildiği muhakkaktır.

64. a - 66. a da,

یا سید السادات جنتك قاصدا
ارجو رضاك و احتیجی بحاجا

beytiyle başhyan 50 beyitlik arapça ve Hz. Peygamber'i, mu'cizelerini zikrederek öven bir kaside, 66. b de, Eimme-i İsnâ-âşer'in 4. su olan İmâm Zayn'al-'Âbidîn 'Ali b. Husayn'in (95 H. 713),

(الا) یا ایها المأمول فی کل حاجة
شکوت الیک الضر فارحم شکایتی

beytiyle başhyan şî'inden ilk iki beyit ('Ali Tabrizî Hiyâbânî'nin "Düvân al-muṣṣabih" sine b. Tabriz - 1317 S. H. s. 48), 66. b - 67. a da "ل" kafiye ve münâcâta âid 8 beyitlik arapça bir şiir, 67. a - b de 14 beyitlik ve Hz. Peygamber'le Ehli Beyt'ine tevessülü mutazammen "ی" kafiye arapça diğer bir şiir, 68. a - 69. b de, Hz. Peygamber'in, ebedî hayâta mazhar olduğuna dâir, âdetâ Vehhâbilerin inanına bir reddiyye olan "ل" kafiye 46 beyitlik arapça bir kaside var.

Cilt

1001

5787

اجزای قرآنیہ

Aczâ-yı Kur'âniyya

I. Cuz'

Cilt eb'âdî : 32 × 21.3

Yazı eb'âdî : 19.5 × 12.8

Kenarları çifte zencirek cetvelli, ortası dâire içinde hendesi şekillerle müzeyyen şemseli, köşebentleri gene kendesi şekillerle müzeyyen. Arka kapağı aynı tarzda. Miklabında çiçek ve dal tezyinatlı Rûmî motifler var. Cilt tâtîr görmüş. Kenardaki iç zencirekle her iki yüzdeki şemse altın kakmaları olması gereken yerler var; fakat bir tek kakma kalmamış. Yalnız miklaptaki Rûmîleri bölen dal ve çiçek kakmaları kalmış. Koyukırmızı meşin Selçuk cildi. Cildin iki iç kapağı kabartma ve zemine nisbetle daha açık dal ve çiçeklerle bezenmiş ve Selçuk devrine âit kalın kâğıtla kaplı. Yazı hareketli Selçuk sülûsü. 1. b ve 2. a da kat'ı mükâfî şeklinde ve içi girift hendesi şekillerle müzeyyen, dışı surh ve lâcüverde çevrili damgalar var. 5. a, 12. a, 15. a, 17. b, 21. b, 24. b, 27. b, 32. b, 35. b, 36. b, 46. b de kenarlarda, mavi ve siyah dâire içinde, küçük dâire şeklinde damgalar dâhilinde küfî yazıyla "عشر", 15. b, 25. b ve 37. b de dâirevî mustatîl şeklinde damgalar içinde gene küfî yazıyla "حزب" yazılı. Secâvend harfleri yok. Duraklar altılı ve kenarları lâcüverd ve surh benekli, içi, her bölmeyi ayıran siyah çizgili altın papatya motifi şeklinde. İlk cilt 50 yap. Kur'an-ı Kerim'in I. cüz'ünü muhtevî. Cildin iç kapağında, 27.2. 1964 târihini taşıyan ve bu cüz'lerin, Alâeddin Câmî'î türbesindeki Müze'ye âit dolaptan alınıp nakledildiğine dâir beş imzalı bir zabıt mevcut. İlk iki yaprakta Selçuk devrine âit özelliği gösteren geçme altın hendesi şekillerle bezenmiş ve ortaları lâcüverd üzerine beyaz yazıyla, yukardakinde, "سورة الفاتحة", "الكتاب سبع آية", "سورة البقرة مائتان وست" "انه لقرآن كريم", "انه لقرآن كريم" yazılı safihalar var (LVI. Sûre, âyet. 77 - 78). İlk iki s. de 2 şer, diğer s. lerde 5 er satır var. 2. b de "سورة البقرة مائتان وست" yazısı altınla yazılmış. 50. b de, nisbeten yeni bir nesihle "صدق الله العظيم" yazısı var. Altta Selçuk yazıstılye ve üç satır olarak şu vakıf kaydı mevcut :

وقف

هذه النجمة الشريفة لبیت التي بناها

الحاج احمد بن ابوبکر غفر الله لها

II. Cuz'

Cilt eb'âdî : 31.8 × 21.3

Yazı eb'âdî : 21 × 11.2

Kenarı zencirekli dış ve iç, ikisi arasında düz cetvelle çerçevesi. Ortası, I. Cüz'ün cildinden tamâmiyle ayrı ve kenarları fistolu, dâire içinde hendesi şekillerle müzeyyen şemseli, kenarları yarım güneş şeklinde köşebentli, iki yanı istitâleli, miklabında, kenarı fistolu kat'ı mükâfî içinde Mühr-i Süleymân'ı muhtevî şemseli, tâmir görmüş, ciltli. İç kapakları I. cüz'ün kâğıdıyla kaplı imiş; kâğıt yalnız

miklabın içinde kalmış. 59 yap. İlk iki s. de başta ve sonda müzehheb safihalar var; yanlarda damgalar ve kenarlarda altınla, surh, lâcüverd motiflerle müzeyyen cetveller mevcut. Başlardaki safihalarda, sülûsle ve beyaz boyayla "الجزء الثاني", "من اجزاء التلاتين", altlardakilerde "و من كلام" yazılı. Yazı Selçuk sülûsü; fakat I. cüz'ün yazısından ayrı ve ona nisbetle biraz daha vasat bir yazı. Secâventler bunda da yok. Duraklar, I. cüz'e nisbetle daha büyük papatya motifli. 8. a, 12. a, 16. b, 21. b, 27. b, 32. b, 33. a, 38. b, 42. b, 48. b, 54. a da, kenarlarda I. cüz'dekiler gibi içlerinde "عشر", 18. b ve 49. a da "حزب" yazılı dâireler var. Vakıf kaydı yok.

III. Cuz'

Cilt eb'âdî : 31.9 × 22

Yazı eb'âdî : 20 × 13

Üst kapakta kenarları zencirek cetvel, ortada, çift dâire içinde Mühr-i Süleyman, kenarı az fistolu, ortasında papatya motifi bulunan şemse. Arka tarafta 2. cildin şemsesine benzer, fakat ondan küçük bir şemse, kenarlarda köşebent ve çift zencirek. Koyukırmızı Selçuk cildi. Kenarları, aynı derin köşebentli bir cildin den kenar alınarak tâmir edilmiş. 48 yap. Yazı, I. cüz'ün yazısının aynı; iç kâğıdı da öyle (tâmirde üstüne kalın beyaz kâğıt yapıstırılmışsa da üst kapağın iç tarafından bir parça görünüyor). Baştaki ilk iki s. de, yukardaki müzehheb safihalara, beyaz boyayla "الجزء الثالث", "من اجزاء التلاتين", aşağıdakilerde "و من كلام", "وهو من كلام" yazılı var ve metinden ikişer satır yazılı. Diğer s. lerde 5 er satır. Duraklar, aşirler, hızırlar I. cüz'ün aynı. Bu cüz'de surhla secâvendler de var. Son yap. ta "وقت احد بن ابوبکر" kaydı ve bu kaydın altında beyzi şekilde iki tane "بنة مبوب" mührü mevcut.

IV. Cuz'

Üst kapak, III. cüz'ün kapağından biraz değişik; tarz aynı. Arka kapak da öyle. 48 yap. Yazı aynı. İlk yap. larda "الجزء الرابع", altlarda, "وهو من اجزاء التلاتين", "الجزء الرابع", "وهو ارحم الراحمين", "فاته غير حافظاً" yazılı var. Bu s. lerde 2, öbürlerinde 5 satır. Secâvendler surhla. Aşır, hızır, I. ve III. nün aynı. Vakıf kaydı yok.

VI. Cuz'

Evsâf aynı. Müzehheb safihalarda beyazla, "الجزء السادس", "من اجزاء التلاتين", altlarda, "وهو من اجزاء التلاتين", "الجزء السادس", "وهو ارحم الراحمين", "فاته غير حافظاً" yazılı var. 48 yap. İlk iki s. de ikişer, öbürlerinde beşer satır. 4. b de "وقت احد بن ابوبکر" kaydı var.

VII. Cuz'

Aynı. 51 yap. Üst safihalarda "الجزء السابع", altlarda "من كتاب الله", "الجزء السابع", "وهو من كلام", "وهو من كلام" yazılı küfî hatla. 51. b de vakıf kaydı aynı.

VIII. Cuz'

Cilt ve yazı aynı evsâfta. "الجزء الثامن", "من اجزاء التلاتين", "وهو من كلام", "وهو من كلام" yazılı sülûsle. 48 yap. 48. b de aynı vakıf kaydı.

IX. Cüz'

Aynı evsâfta. 2. s. kopmuş, devrine yakın bir devirde yazılıp yapıştırılmış. Bu s. de müzehheb safihalar yok. 26. b, 27. b, 28. b, 29. b ve 30. a daki kenarlarda bulunan "عشر" dâireleri oyulup çıkarılmış, yerlerine kâğıt yapıştırılmış. 36 ve 37. sahifelerde de aynı şeye rastlıyoruz. Bu cüz'de de aynı vakıf kaydı.

X. Cüz'

Aynı.

XI. Cüz'

Aynı evsâfta. İlk iki s.deki müzehheb yerlerde, "الجزء الحادي", "عشر من اجزاء", "سلام عليكم طيتم", "التلثين" yazılı (XXXIX, 73). İlk kapağın iç yaprağında ta'hiyle ve surhla "بیمقدار . . . بيمقدار" yazısı var. Bu yazıdaki "ا" siz yazılı, Selçuk imlâsının özelliklerinden. Cilt tâmir görmüş.

XII. Cüz'

Aynı. Safihalarda, "من اجزاء التلثين", "الجزء الثاني عشر", "في كتاب" yazılı. 51 yap.

XIII. Cüz'

Aynı; 49 yap. Sonunda vakf kaydı var.

XIV. Cüz' 47 yap; XV. 49 yap. Aynı vakıf yazısını muhtevî. XVI. Cüz' de, 1. a da "وقف هذه النجمة الشريفة لبيت التي بناها الحاج احمد بن ابوبكر فغراه لها", son ve yazısı yap. ta "وقف احمد بن ابوبكر" yazıları var. 50 yap. 1. b de 18. sûrenin 76. âyetinin ilk üç kelimesinden sonrası yok. 2. a, aynı sûrenin 78. âyetinin "بتأويل" sözüyle başlıyor; aradan bir yap. kopmuş. XIX. Cüz'de de, cüz'ün ilk âyeti olan ve 25. sûrenin 21. âyetinden 58. âyetinin sonuna kadar noksan var. 59. âyetin ilk kelimesi olan "الذي" de yok. 41 yap. Bunda da vakıf kaydı mevcut. XX. cüz' 47 yap. Sonra XXIII. cüz' geliyor. 46 yap. olan bu cüz'de de 46. b de, en alta vakıf kaydı var. XXVII. cüz'ün cild evsâfı aynı olmakla beraber yazısı, nisbeten yeni. Ancak "ح، ع، ر، و" gibi harflerin karakteri, Selçuk yazısının karakteri, "ا" de ikinci "ا" yok. Her s. de 9 satır var. 1, 5 ve 9. satırlar sülüsle, diğer satırların boyları, daha kısa ve yazıları nesih. İlk yap. ta altın ve lâcüverle müzehheb safihada siyah yazıyla ve sülüsle "الجزء السابع والعشرون" yazılı. 24 yap. Vakıf kaydı yok.

Ahmad b. Abû-Bakr'in vakfı olan bu takımda V, XVII, XVIII, XXI, XXII, XXV, XXVI, XXVIII, XXIX ve XXX. cüz'ler yok. Sırtı tâmir görmemiş ciltlerde, sırtta kabartma olarak cilde, sûre başlarındaki kelimeler basılmış. VIII. cüz'ün sırtında, "ولو اننا زلنا", X. cüz'de "واعلموا", XI. de "نا كان جواب قومه" (Bu cildin XX. cüz'e âid olması icâb eder), XII cüz'de "وما من دابة", XIII. cüz'de "وما ابرئى", XVI. cüz'de "وقال الم اقل لك", XIX. cüz'de, "وقال الذين لا يرجون", XXVII. cüz'de "يمتدرون"

yazısı var (Bu yazının XI. cüz'e âid olması icâb eder) Bu cüz'ler içinde II. ve XXVII. cüz'lerin yazıları, diğerlerinden ayrı ve bilhâssa son cüz', daha yeni bir yazıyla yazılmış. Ciltler aynı tarzda; motiflerde değişiklik var. Aynı zamanda cilt ve yazı eb'âdında da, cüz'i farklar bulunmakta; fakat bunlar, cüz'lerin ayrı devirlere âid olduğunu değil, yazının ve cildin eb'âdına, kılı kılına riâyetini şart olmadığını gösteriyor. Arzettiğimiz iki cüz'den başka cüz'lerin yazıları aynı hattâtın ve hepsi, aynı zatın vakfı. 5788 No.daki Kur'an-ı Kerim cüz'lerinden V., bu takımın içinde kaydedilmişti; yazısı ve vakfiyesi, o takıma âidiyetini belirttiğinden o takıma nakil ve kaydedilmiştir. Maalesef her iki takımın da son cüz'leri olmadığından hattatları belli değildir (5788 No. ya da b.).

Cilt

1002

5788

اجزای قرآنیہ

Aezâ-yı Kur'âniyya

IV. Cüz'

Cilt eb'âdı : 30.9 × 21.2

Yazı eb'âdı : 20.2 × 13.5

Üst kapakta iki zencirek cetvel, köşelerde yarım güneş motifli köşebentlik şemse, ortada kenarı fistolu ve içinde girift hatlarla bezenmiş iki dâire dâhilinde hendesi şekillerle müzeyyen şemse; arka kapağında, birbirini kat'eden ve yukarılarla yanlarda sekiz zirve teşkil eden iki murabba' içinde gene hendesi çizgilerle müzeyyen şemse ve cetveller var. Mıklabında da, üst ve alta yarım güneş, ortada, arka kapaktaki şemseinin küçüğü mevcut. 1. a da noktasız olarak şu vakfiye yazılı:

وقف وحيس وسبل في سبيل الله العبد الاعز الحاج خليل بن علي
وفقاً صحيحاً شرعياً معتبراً مرعياً وعن القوادح عربياً مؤيداً مخلداً

33 yap. İlk yap. ta (1. b) mustatili safiha içinde beyaz boyayla ve sülüsle "الجزء الرابع من كتاب الله" başlığı var. Yazı sülüs; duraklar, kenarlarında üç lâcü-verd, üç surh beneği bulunan altın yaldızla yapılmış yuvarlak papatya motifi. Her s. de 7 satır. 31. b de, 1, 4 ve 7. satırlar iri, diğer satırlar daha küçük ve ince sülüs. 32. a da 2 satır var; Biri iri ve kalın, öbürü ince ve daha küçük sülüs. Kenarlarda "عشر" ve "حزب" lar, yanları siyah mürekkeple çevrili sülüs yazıyla; dâire içinde değil; secâvend harfleri yok.

V. Cüz'

Cilt eb'âdı : 30.8 × 21.2

Yazı " : 20.2 × 13.5

Üst kapakta kenarları zencirek cetvel; ortada, çift dâire içinde hendesi şekillerle müzeyyen, ortasında papatya motifi bulunan, kenarları fistolu, yanlarda yarım güneş şeklinde köşebend şemse var. Arka kapakta içi hendesi şekillerle sülû ve birbirini kat'eden, üstte, alta yanlarda ve ortalarda birer zirve teşkil eden iki murabba'dan meydana gelmiş şemse. Mıklabında da, birbirine mütenezzir ve dört köşede dört küçük murabba'lı hâvî zencirekli ir dâire içinde hendesi murabba'

lardan meydana gelen ve dışında fistolu bir murabba' bulunan orta şemseyle üstte ve altta yarım güneş şeklinde köşebent. 30 yap. Her s. de 7 satır. Yazı ve duraklar aynı tarzda. Yalnız 30. b de 1, 4 ve 7. satırlar kalın ve iri, öbürleri ince ve küçük sülüs. 1. b de, dış kenarda bir çiçek damgası bulunan ve surh üstüne yeşil boyayla süslü çiçekleri muhtevi olan altın yaldızla yapılmış safiha içinde beyaz boyayla sülüsle, "الجزء الخامس من كتاب الله" yazısı var. Secâvend yok. 1. a da, IV. cüz'deki aynı vakıf yazısı mevcut.

VI. Cüz'

Cilt eb'adı : 31.5 × 20.5

Yazı eb'adı : 20.8 × 14

Cilt evsâfı V. cüz'ün aynı. 31 yap. 1. a da aynı vakıf yazısı. İlk sahifede, kenarda bir çiçekli damga ve altın safiha içinde beyaz boyayla ve küfî yazıyla "الجزء السادس" yazısı var. İlk s. de 1, 3 ve 4. satırlar ince, 2. ve 5. satırlar kalın sülüs. 2. a da, 1, 3 ve 6. satırlar kalın, öbürleri ince sülüs. Diğer s.lerde 7 satır. Yazı, duraklar, aşır ve hızlar aynı. Secâvend yok. 22. b ve 23. a da, daha kalın ve büyük sülüsle 5 satır, son s. de 3 satır var; ilk satırdan sonraki satırlar ince sülüsle yazılmış.

VII. Cüz'

Cilt eb'adı : 30.3 × 20.5

Yazı eb'adı : 20.8 × 13

Cilt ve yazı evsâfı aynı. 1. a da aynı vakfiye yazısı. 30 yap. İlk s. de, yanda müselles damga. Müstatili safiha içinde beyazla ve sülüsle "الجزء السابع من كتاب الله" yazılı. 1. b de 1, 3 ve 4. satırlar ince, 2 ve 5. satırlar kalın; 2. a da 1, 4 ve 7. satırlar kalın, öbürleri ince sülüs. Son s. de ilk satır kalın, ikincisi ince. 15. a da unutulmuş âyetler kenara ve nisbeten yeni ve pek de güzel olmıyan nesihle yazılmış. Diğer s. llerde 7 satır.

IX. Cüz'

Cilt eb'adı : 31 × 20.5

Yazı eb'adı : 20.5 × 13.2

Evsaf aynı. 31 yap. İlk s. deki (1. b) safiha içinde sülüsle "الجزء التاسع" yazılı. İlk s. de 1, 2, 4 ve 5. satırlar ince, 3 ve 6. satırlar kalın sülüsle. 3. a da öyle. Diğer s. llerde 7 satır. 1. a da aynı vakıf yazısı.

X. Cüz'

Cilt ve yazı eb'adı ve evsâfı aynı. 1. b deki altın safiha içinde sülüsle "الجزء العاشر" yazılı. Her s. de 7 satır. 1. a da aynı vakfiye.

XI. Cüz'

Cilt eb'adı : 30.5 × 21

Yazı eb'adı : 20.5 × 13.2

Cilt ve yazı evsâfı aynı. 1. a da aynı vakfiye. 31 yap. Her s. de 7 satır var. 1. b de kenarlarda lâcüverd ve altın cetvel var ve lâcüverd, siyah, surh ve yeşil boyalarla dal ve yaprak motifleri mevcut. Kenarında lâcüverd, surh ve altınla yapılmış damga bulunan safiha içinde altınla "الجزء الحادي عشر" yazısı var.

XII. Cüz'

Cilt eb'adı : 30.8 × 21

Yazı eb'adı : 20.5 × 13.7

Cilt ve yazı evsâfı aynı. 1. a aynı vakfiye. 32 yap. 1. b deki safiha içinde beyazla "الجزء الثاني عشر" yazılı.

XIII. Cüz'

Cilt ve yazı evsâfı ve eb'adı aynı. 31 yap. 1. a da aynı vakfiye. 1. b deki başlıkta beyazla "الجزء الثالث عشر" yazılı. Bu yap. ta 4 satır var. 1 ve 3. satırlar ince, diğer iki satır büyük sülüsle. 2. a da 5 satır. 1, 3 ve 5. satırlar kalın, diğerleri ince ve küçük sülüs. Diğer s. llerde 7, 31. b de 1 satır var.

XIV. Cüz'

Cilt eb'adı : 31.5 × 21.5

Yazı eb'adı : 20.5 × 13.5

Kenarda zencirek cetvel; bu cetvelin içinde de çift iki cetvel. Ortada, vasatta münhanileşen ve yanlarında münhanî hendesi altı şekil bulunan Mühr-i Süleyman; çevresinde, içinde çizgiler olan ve hepsi de en dıştaki fistolu dâire içinde bulunan bir şemse. Alt kapakta, diğer ciltlerdeki iki murabba'dan meydana gelen şekil var. Miklabı, öbür ciltlerin miklabındaki şemseyi muhtevi. 30 yap. 1. a da aynı vakfiye. 1. b deki safiha içinde beyazla "الجزء الرابع عشر" yazılı. Sağ kenarda müselles bir damga var. Bu s. de 4 satır mevcut. 1 ve 3. satırlar kalın, öbürleri ince sülüs. Diğer s. llerde 7 satır. Son s. de cüz', 6. satırda bitiyor. Cildin üst kapağı kopuk.

XVII. Cüz'

Cilt eb'adı : 31 × 21.8

Yazı eb'adı : 21.8 × 14

İlk ciltlerin evsâfında, 1. a da aynı vakfiye. 1. b de başlık içinde beyazla "الجزء السابع عشر من كتاب الله" yazılı. Bu ciltte kalem değişmiş; bazı s. llerde yazı ince düşmüş. Her s. de 7 satır, ancak 13. a ve 14 b de 5 satır. 1, 3 ve 5. ler kalın, öbürleri ince sülüsle.

XVIII. Cüz'

Cilt eb'adı : 31.5 × 21

Yazı eb'adı : 20.8 × 14

Diğer ciltlerin evsâfında. Yazı aynı. Başlıkta beyazla, "الجزء الثامن عشر" yazılı; fakat üç yeri bozulmuş. İlk s. de 6, öbürlerinde 7 satır. Aynı vakfiyeyi muhtevi.

XIX. Cüz'

Cilt, yazı aynı evsâfta. 1. a da aynı vakfiye. Başlıkta beyazla "الجزء التاسع عشر" yazılı. Bu s. de 5 satır var; 1 ve 4. satırlar kalın, öbürleri ince sülüs. 2. a da 1 ve 3. satırlarla son satır kalın; 2 ve 4. satırlar ince. Diğer s. llerde 7 satır. Son s. de gene 5 satır var; 1 ve 2. satırlar kalın, öbürleri ince.

XX. Cüz'

Cilt eb'âdî : 31 × 20

Yazı eb'âdî : 20 × 13.5

Cilt ve yazı aynı evsâfta. İlk yap. ta aynı vakfiye. 1. b deki başlıkta beyazla "الجز العشرون" yazılı. İlk yap. ta 4. 2. a da 5, diğer s. lerde 7 satır; 32. a da 4 satır var.

XXIV. Cüz'

Cilt eb'âdî : 31 × 20.8

Yazı eb'âdî : 20.7 × 13.5

Cilt ve yazı aynı evsâfta. İlk yap. ta aynı vakfiye 1. b deki başlıkta beyazla "الجز الرابع والعشرون" yazılı. Bu s. de 5, öbürlerinde 7 satır.

XXV. Cüz'

Cilt eb'âdî : 31 × 21

Yazı eb'âdî : 20.5 × 13.5

Cilt ve yazı aynı; 1. a da aynı vakfiye. 1. b de, başlıkta beyaz yazıyla "الجز الخامس والعشرون" yazılı. Bu s. de 6, öbürlerinde 7 satır. Cüz', 31. a da, "مستوفين" sözüyle bitiyor; bu kelimeden sonra, bu s. deki son âyetle b yüzündeki 4 âyet, 26. cüz'e âit; fakat sûre bu âyetlerle bittiği için onlar da yazılmış.

XXVIII. Cüz'

Cilt eb'âdî : 30.3 × 20.5

Yazı eb'âdî : 20.7 × 13.3

Evsâf aynı. 1. a da vakfiye, b deki başlık içinde beyazla "الجز الثامن والعشرون" yazılı. Bu s. de 6, diğerlerinde 7 satır, son s. olan 32. a da 3 satır var. Bu cüz', pek yıpranmış. Bütün sahifeleri kâğıt yapıştırılarak tâmir edilmiş. Cildin miklabı da kopmuş.

Bütün bu cüz'ler, aynı hattâtın elinden çıkmış, aynı yazıyla. Ciltlerin motifleri de, XIV. cilt müstesnâ, aynı. Bu da, 5787 No. daki cüz'ler gibi cilt ve yazı eb'âdî bakımından pekaz farklar göstermede. Aşır ve Hızb'lar, kenarlara altınla yazıldığı gibi sûre başları da altınla yazılmış. Yazı, imlâ, cilt ve bilhâssa miklapların içlerindeki ciltlerin iç kâğıtları bakımından Selçuk devrinin karakterlerini göstermekte. Bu bakımdan, VIII. asr-ı hieriye (XIV) âid olduğunu söyleyebiliriz. 1, 2, 3, 8, 15, 16, 21, 22, 23, 26, 27, 29 ve 30. cüz'ler zâyi' olmuş; bu suretle bu Kur'an-ı Kerim'in 13 cüz'ü eksiktir.

Cilt

1003

5792

اسعد محمد دده

As'ad Muḥammad Dada (1329 H. 1911):

Şarḥ-ı Maṭnawî (Nâ tamâm)

شرح مثنوی (ناتمام)

T Ü R K Ç E

Cilt eb'âdî : 29.2 × 20.5

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Bez kaplı, sırtı meşin mukavva ciltli 172 yap. Yazı rık'a. Satırlar muhtelif. Metin kırmızı mürekkeple yazılmış. 15-36. yap. lar asıl ciltten daha küçük küt'ada. Neyzen Halil Can'ın hediyesi olduğu ilk yap. ta kayıtlı. As'ad Dada'nın elyazısıyla ve müsvedde halinde. 6. a da "Safina-i Awliya" sâhibi Ḥusayn Waṣṣâf'ın (1348 H. 1929), 4 zilka'de 1341 perşembe günü, kendi elyazısıyla bu şerhi öven beş beyitlik bir küt'ası var. Şerh, I. cildin başlarında, "دفع کردن وزیر مریدانرا" surhunun 4. beyti olan,

بی حس و بی گوش و بی فکر شود تا خطاب ارجعی را بشنود

beytinin şerhi bitmeden bitmekte.

بسم ... بشنوائی چون شکایت میکند از جداییها حکایت میکند اولاً معلوم اوله که مثنوی شریف بحرملندلر ...

(1. b)

Son شول طائفه مراددرکه کندوسنه مقتصر اولان ربی طائیدی و کندو

ربنک غیری به

(172. a)

As'ad, bilhâssa Hind şârihlerinden faydalanmış, eski yazmalara mürâcaat etmiş bulunduğu şerhi, gerçekten de değerli olmakla beraber maalesef tamamlanmamıştır ve ilk cildin pekaz bir kısmını şerhede bilmiştir. Hâl terc. ve eserleri hakkında baş tarafta bilgi vermektedir. O. M. e b. II, s. 87.

Cilt

1004

5793

اسعد محمد دده

As'ad Muḥammad Dada (1329 H. 1911):

Şarḥ-ı Maṭnawî

شرح مثنوی (ناتمام)

T Ü R K Ç E

Cilt eb'âdî : 26.1 × 18.4

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Üstü ebri kaplı, sırtı ve kenarları meşin, miklaplı mukavva cilt. 87 yap. Satırlar muhtelif, yazı rık'a. Metin kırmızı mürekkeple yazılmış. Ahmed Avni'nin yaz-

dirdiği nüsha. 5792 No. da kayıtlı nüshada varsa da bu, o nüshaya nazaran pek eksik. "حکایت مرد بقال و روغن ریختن طوطی" surhunun 51. beytinin şerhi bitmeden bitmekte ve bu sûretle 5792 No. da 14 tam, 1 de noksan olarak 15 sûrh bu nüshadan fazla (b.).

Baş : بسم ... بشنو این فی چون شکایت میکند از جداییها حکایت میکند اولاً معلوم اوله که مثنوی معنوی جناب مولانا قدسنا الله بسرّه الاعلی بجزرملدن ...

(1. b)

Son : گزک مشارالیه منم اولسون کس گبی و گزک معین اولسون (87. a)

Cilt
1005

5800

جمال الدین ابو عمر و عثمان ابن عمر

(ابن الحاجب المالکی)

Camāl'ad-dīn Abū-'Amr 'Utmān b. 'Umar

(Ibn'al-Hācib'al-Mālīkl. 646 H. 1248 - 1249)

Al-Wāfiya (Şarh'al-Kāfiya)

الوافیه (شرح الکافیة)

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 24.5 × 16

Yazı eb'adı : 18.5 × 11.5

Nahve dâir olan "Kāfiya,, adlı kitabını şerhederek adını "Wāfiya" koymuş ve önsözünde de bunu açıklamıştır. Sırtı ve yanları meşin, kâğıt kaplı, muklaplı cilt. 107 yap. 56. a sonlarından 59. b sonuna kadar aynı devre âit, fakat ayrı bir yazı; 65. a - 69. b de de aynı yazı. Her s. de 19, yahut 18 satır var. Yazı nesih. Metin arapça ve yazı pek solmuş.

Baş : بسم ... الحمد لله ما انعم الله به وفضله

Son ve ketebe : لما يدخل الاسماء على ما يدخل الافعال ... قد وقع الفراغ من

تحريره يوم الاحد الخامس عشر من شوال سنة سبعين ستايه (107. a)

Cilt
1006

5802

5 rabiulevvel 1305 târihinde (1887)

Çelebilik makamına sunulan ve Dergâh Kütüphanesindeki

1440 kitabın adlarını muhtevi olan ta'dâd defteri

Cilt eb'adı : 22.5 × 20.5

Yazı eb'adı : Muhtelif

66 s. Yazı nk'a. En sonunda sekiz dolapta mevcûd olan 1440 kitabın her dolaptaki yekûnunu gösteren mücmel yazı ve Ser-şarîk Muḥammad 'Ârif Çalabî'nin,

Ser-tabbâh Diyâ' Çalabî'nin, 'Utmān Wahbî al-Mawlawî'nin, Şams turbedârı Aḥmad Dada'yle Ser-Nâyî'nin mühürlerini muhtevi tasdiyk yazısı mevcut. Muḥammad Bâkır Ç. nin (1362 H. 1943) oğlu Calâladdîn Ç. tarafından hediye edilmiştir.

Baş : طولاب اولك برنجی گوزی دیوان کبیر و متن مثنوی شریف ۱

Son : اشبو دفتر ذیلی تمهیر و ذات عالی حضرت رشادتپناهی به تقدیم

قلمشدر ۵ ربیع الاول ۱۳۰۵

(Mühürler ve üstlerde vazifeleri göseren yazılar.)

Cilt
1007

5803

سعدی شیرازی

Sa'di-'i Şirāzī (691 H. 1292)

Gulistān

(گلستان)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 26.5 × 17.5

Yazı eb'adı : 16.9 × 10.1

Cilt çok güzel ve çiçeklerle müzeyyen, kenarı cetveli ve çiçekli lâke; fakat bozulmuş, yıpranmış. İç tarafı da, her iki yanda çiçek resimli. 103 yap. Her s. de 12 satır var. S. kenarları, biri ince, öbürü biraz daha kalın altın ve kenarda lâcüverd cetvelle çerçevesi. S. lerin cilde yakın yerlerinde siyah çizgi içinde ince bir altın cetvel daha var. "حکایت، نظم، قطعه، حکت" gibi yazılar surhla, 2. b de Hz. Peygamber'i vasfeden beyitlerle 6. a da "سعد بن الاتابک" in ve 6. b de "نخر الموله غياث الدين" in adları lâcüverde yazılı. Yazı, fevkalâde güzel bir İran ta'hiyke. Ketebe yok. Kâğıdı pek kalın, filigranlı ve çok güzel aharlı. Yazıldığı yer ve yıl belli değilse de cildin lâke olmasına, kâğıda ve yazıya nazaran XI - XII. asra (XVII - XVIII) âid olması gerek.

Baş : بسم ... منت خدا برا عز وجل که طاعتش موجب قربتست

(1. b)

Son : تا طبع مالول ایشان از دولت قبول محروم نماند

(103. a)

Cilt
1008

5805

محمد مهدي استرآبادی

Muḥammad Mahdī Astarābādī

Tārīḥ-i Nādirī

(تاریخ نادری)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 30 × 19.5

Yazı eb'adı : 22.7 × 13.3

Ortası şemseli koyukahverengi düz meşin cilt. 165 yap. Her s. de 19 satır var. İlk s. de müzehhep başlık mevcut. S. kenarlarında lâcüverd çerçeve ve siyah çizgi

içinde altın cetvel. Ayrıca s. lerin dış taraflarında da ince bir altın cetvel var. Yazı ta'hiy.

Baş : بسم ... بردانایان رموز انگامی ودقیقه شناسان حکمتهای الهی
واضح است که ...

(1. b)

Son : وعلى شاه در روز ورود بارض اقدس بقصاص خون شاهزادگان
بادیده نابینا سردر زیرها دیده پی روان از عقب برادران روان شد
(164. b)

Ketebe : وانا العبد الاقل محمد حسین ولد مرحوم حاجی محمد خلیل یزدی
قد فرغت من تسوید هذا الكتاب فی سادس عشر شهر صفر المظفر من
شهور سنة سبع وثلثین ومائین بعد الف من الهجرة النبویة المصطفویة
سنة ۱۲۳۷

(165. a)

Mirzâ Muḥammad Mahdî Ḥan Muṣṭafîl-Mamâlik, Nâdir Şâh'ın (*Saltanat*, 1148-1160 H. 1736-1747) kâtibi olup onun zamânındaki târîhi vak'aları "Târîḥ-i Nâdirî, Cihân-guşâ, Durra-i Nâdirâ" adlı eserlerle tesbît etmiştir. XII. asr-ı hicride (XVIII) yaşamıştır (*Fargang-i Suḥan-varân*, s. 572, *Kâmûs'al-a'lâm*, VI, s. 4496. *Târîḥ-i Nâdirî*, 1265 te Bombay'da, 1266 ve 1271 de Tebriz'de basılmıştır.)

Cilt

5806

1009

زحمشری

Cār-Allāh Abū'l-Ḳāsim Maḥmūd b. 'Umar'az-Zamaḥsariyy'al-
Ḥ'arazml (538 H. 1144)

Al-Kaṣṣāf 'an Ḥaḳā'ik'at-Ta'wil

(الكشاف عن حقایق التأویل)

ARAPÇA

Cilt eb'âdi : 46.5 x 31

Yazı eb'âdi : 34 x 22

Ortası, her iki ucunda mühr-i Süleyman'ı hâvi divânî geçme şemseli, kenarları Rûmî ve zencirek cetvelli. Arka kapağı sekiz geçme yıldızlı, uçları Rûmî lâleli, kenarları aynı tarzda. Her iki kapakta, kenarlarda küçük köşebentleri bulunan kakma altınları düşmüş harap Selçuk cildi. Kapakların içlerinde kahverengi zemin üzerine koyu ve ortalara kabartma yaprak ve çiçek motifli deri iç kapağı var. Baş noksan. 236 yap. Her s. de 35 satır. Yazı harekeli Selçuk neshi. Besmele altınla ve sülûs olarak yazılmış. I. Süreden (*Fâtîḥa*) başladığına göre baştan bir, yahut birkaç yap. eksik. İlk süreden sonraki sûre başları ve Besmeleler, hadis râvileri, "نلت"، "فان نلت"، "قال" gibi söz başları surhla yazılmış. İlk kısımlarda bu sözler altınla ve 8. b ye kadar s. kenarları ikişer surh cetvelli.

Baştan dibâce noksan. I. a da "العبدية الجامعين ..." diye başlamakta. Bu söz, 1318 Bulak basımında 15. s. nin 3. satırında "رايت اخواننا في الدين من افاضل الفئة الثانية" diye başlıyor. 26. b de "لما قيل فمدته والحمد" diye bitmektedir ki bu söz, II. sürenin 185. âyetinin tefsirindendir ve Kaṣṣāf'ın I. cildinin 248. sahifesinin 3. satırındadır. Bundan sonra IX. sürenin (*at-Tauba*) 25. âyetinin tefsirine ortalarındaki "لاعطين كل ذي حق حقه فدعا له ..." cümlesiyle 27. a da devam ediliyor ki böylece II. sûre nâ-tamâm. Bu kısım da matbû' Kaṣṣāf'ın 42. sahifesinin birinci satırından başlamakta. IX. sürenin 25. âyetiyle başlayan kısım, XVIII. sûre bittikten sonra, XIX. sûre başlıyor; fakat ilk s. yırtılmış; üstüne bir beyaz kâğıt yapıştırılmış (66. yap). Sonraki yap. da aynı tarzda ve yalnız b yüzü var (67. yap). 68. a da vakfiye kaydı yazılı ve bu yap. a da beyaz kâğıt yapıştırılmış. 75. a da XX. sûre başlıyor; XIX. sûrede de eksiklik var. Bundan sonra XCI. sürenin (*aş-Şams*) başına kadar eksiksiz devam etmekte.

Baş : العبدية الجامعين علم العربية والاصول الدينية ...

(1. a)

Son : وقبل الضحوة لارتفاع النهار والضحي فوق ذلك

(236. b)

(65. b de, XIX. sürenin son kısmından 11 satır var ve son iki satırda şu ketebe mevcut:)

تم نصف الاول من الكتاب الكشف يوم من اول رجب سنة اثني عشر وسبعماية
من النسخة المتقولة من خط المصنف جاز الله اللهم اغفر لنا ولوالدينا ولجميع المؤمنين
والمؤمنات والمسلمين والمسلمات امين يا رب العالمين

66. a da, «سنة اثني عشر سبعمائة» kaydı, 68. a da, المسجد المذكور وقتت على المبدأين ابراهيم بن زكري في سنة اثني عشر سبعمائة فن بدله بعد ماسمعه فانبا
بباطن سليمان شهر كتبه ابراهيم بن زكري في سنة اثني عشر سبعمائة فن بدله بعد ماسمعه فانبا
«Süleyman-şehr» in neresi olduğunu bilmiyoruz. "Mu'cam'al-Buldân" da, Curcân mahalle, yahut karyelerinden olup o
şehr in civarında bulunan bir "Süleyman-âbâd" var (*Tehran-1964-1965*, III, s. 128). Bu kitabın, 10. VI. 1964 te Konya Defterdarlığı tarafından Beyşehir
Mal Müdürlüğü kasasından naklen geldiği envanter defterinin IV. c. nin 196. s. de kayıtlı bulunduğu ve Eşrefoğullarının ilk hükümdarı Seyfeddin
Süleyman olduğuna göre Beyşehir'ne, "Süleyman-şehr" denmiş olması ihtimâli de vardır.

İlk kısmın ketebesinden açıkça anlaşıldığına göre bu nüsha, müfessirin nüshasında yazılmıştır ve belki de Eşrefoğullarından Seyfeddin Süleyman'ın oğlu olup 719 da (1319) sağ bulunan Mübârizüddin Muhammad Bey'e yazılmıştır (*Düvel-i İslâmiyye'ye* b. S. 287-288).

Cilt
1010

5810

عبد الرحيم قره حصارى

'Abd'ar-Rahim Karahisari (IX. yüzyıl. XV)

Waḥdat-Nāma

(وحدتنامه)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 27.5 × 19

Yazı eb'adı : 21 × 14.7

Bez kaplı mukavva cilt. 252 sahife. Her s. de 18 satır var. Yazı rık'a. Mürekkebi, dokunmakla silinecek derecede isi fazla kötü bir mürekkep. Nâzım, adını birçok yerde, meselâ 11. s. de,

چون آديم عبد الرحيم اوقورام نوله فضلکدن اگر رحمت اوام،
18. s. de,

گل فضوللق ايلمه عبد الرحيم اول بو عاجزلر مقامنده مقیم،
son fasıldan bir evvelki "نی بیان غتم المقالات بدعاً الحاجات و المناجات" bölümünde, 250. s. de,

دلده چون عبد الرحيمه رحمت ایت بنده کئی یاد ایتمه یاد ایت دعوت ایت
beyitlerinde bildirdiği gibi aynı beyti müteâkib,

اولدی گرچه مولدم قره حصار یوزم آق ایت قيلمه بنی شرمسار
beytiyle de Afyon'lu olduğunu bildirir. "نی بیان سب تألیف کتاب" bölümünde,

اول وزیر اعظم سلطان روم سرفراز سروران خان روم
انده هر خلق حسن موجوددر ایشی فضل و لطف و حلم وجوددر
دیلده هم ممدوح و هم محموددر جانیه هم محبوب و هم مودوددر
beyitleriyle, bu kitabı Fâtih'in veziri Mahmûd Pâşâ (1878 H. 1473) adına yazdığını, 31. s. de,

گرچه نامه عشق و وحدتنامه در خاصه در انعامی و هم عامه در
اصلی چون وحدتدن اولدی مقتیس قومشم آدینی وحدتنامه پس
اولمایه وحدتدن اورسهم دم عجب پاکتا بر سلطان دین اولدی سبب
خدمتندن نیجه لر بولدی کمال نیجه لر دو کدی اوکنده پر و بال
صحت اندن بولدی لر گوینو کولور شمعى اندن یاقدی لر سوینو کولور

وصف ذاتی چو نور ایتدی تمام دیدیلر آق شمس الدین اکا نام

beyitleriyle kitabının adını ve Ak Şemseddin'e (863 H. 1458 - 1459) mensûb olduğunu bildirir.

Waḥdat-Nāma, tasavvufî bir eserdir. Bilhâssa Şayh Abû-Sa'îd Abû'l-Hayr'in (440 H. 1049) şeyhi Luḡmân-ı Sarāḡsî ile Husayn b. Manşûr'al-Hallâc'dan (309 H. 922) bahsetmekte, bunlara âit bâzı hikâyelerle tasavvufa ve aşka âit hikâyeler irâd eylemektedir. Son kısımları, 'Atṭâr'ın "Mantıḡ'at-Tayr"ındaki vâdilere uygundur ve bu kitaptan mülhemdir.

بیل سکر یوز ايله آفمش بش ایدی سعدین بر بر یسيله اش ایدی
برج جوزاده یدی جرم آفتاب ماه میزانه حل اولش رکاب
نصف شعبان ایدی و فصل بهار مرغزار ایچنده ایدی مرغ زار
ایردی بو فرخنده دفتر آخره پر اشارات ورموز فائخره

beyitleriyle 865 şa'bânın 15. günü (1461) tamamladığını tesbît ediyor (s. 252). Afyon'da medfûn olan ve Mısrî oğlu diye tanınan bu zâtın vefât târîhini bilemiyoruz (Başka kitapları için O. M. e b. I, s. 114 - 115).

Baş : دكته ذات پاكی جان پاكدن كه آدمی پیدا قیلویدر خاكدن
(s. 1)

Son ve ketebe : دوشمه دی یو رسمه بر تورکی کتاب حق بود و الله اعلم بالصواب

۲۵ محرم الحرام سنه ۱۳۵۳ قمریه ۱۳۱۴ هجریه شمسیه یوم پنجشنبه
۲۷ نisan روی ۱۳۵۰، ۱۰ مایس افرنجی ۱۹۴۳ (Kurşunkalemle)
کتبه الفقیر الحقیر والمذنب الکثیر محمد فاضل
(s. 252)

(253 - 255. s. lerde Lâmi'nin iki gazeliyle 1310 H. de : 1892 ; vefât eden ve "Âsâr-ı Kemâl" müellifi bulunan Kemâl'in, mezkûr eserinden Husayn b. Hallâc'ın şehâdetine dâir bir kasîde, Emir Sultan'ın ve Emrah'ın birer şi'ri var. 257. s. de Eşrefoğlu'nun iki şi'ri yazılı. 258 - 263. s. lerde 1307 H. de ; 1889 ; vefât eden Koniçeli Kâzım Paşa'nın, Muhtaşam'ın Duvâdah Band'inden mülhem meşhur mersiyesi, Tâhîr olgun'un ; 1951 ; bir mersiyesi, Kâzım Paşa'nın muhtasar hâl tercemesi, 264 - 285. s. lerde Nevres-i Cedîd'in ; 1295 H. 1878 ; Muallim Feyzi merhûm'un ; 1328 H. 1910 ; mersiyesi, Selâmî Mustafa'nın ; 1228 H. 1813 ; Vehbî'nin ; 1264 H. 1847 - 8 ; mersiyesi, Kemterî ve Askerî'nin şiirleri, Vecihî Paşa-zâde'nin Ravza-i Rısâlet-penâhî'de söylediği arapça, muhammes bir tazarru'u, Verdî ve Nakışî'nin şiirleri, "Aṭcâr-ı Sab'a" ya dâir mensûr yazılar ve gene Askerî'nin bir şi'ri var.)

Cilt
1011

5834

قرآن کریم

Kur'ân Kerim

Cilt eb'adı : 14.6 × 8.7

Yazı eb'adı : 11.3 × 6.1

Kenarı zencirekli, her iki kapağı kakma noktalı, miklâplı ve koyu kahverengi ciltli. 358 yap. Her yap. ta 15 satır var. İlk iki s. si, Osmanlı üslûbunda çok güzel tezhibli. S. kenarları siyah ve dışı iki, içi bir çizgi içinde altın cetveli. Duraklar

altın. Sûre başlarında da müzehheb safihalar var; kenarlarda surhla “عشر، خمس،” yazıları ve “Seede”ler. Cüz’lerde muhtelif tarzda damga motifleri, seedelerde de motifler mevcut. “Sûret’ad-Duhâ” dan sona kadar, her sûrenin sonunda, bâhiyede surhla “الله أكبر” yazılı. Yazı güzel ve işlek nesih. Kur’an, ber-kenâr değil.

Ketebesî : كتيه الفقير عبد الرحيم بن محمد المشهور بامام زاده الارضوى
غفر الله له ولوالديه ولمن نظرفيه سنة ١١٩٧

(358. a)

Cilt

5860

1012

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 20.7 x 10.3

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Sığurdili (cönk) tarzında yumuşak ciltli. 78 yap. Satırlar muhtelif. 34. yap. tan 74. a ya kadar boş. Hüdâyi, Yunus (sonraki Yunus'lardan biri), Fazlî, Şemsi, Müstak, Misrî, Âkif, Nûrî (Abdül-Ahad), Şems-i Tebrîz (Mawlânâ ya isnâd edilen bir şiir), Nasûhî, Süleyman, Eşrefoğlu, Husâmî (Husameddin-i Uşşâkıy mensuplarından), Seyyid Şeref, Abdus-Samed, Eşref, Yunus Emre, Kemâlî, Muhyî, Sünbülî, Câhidî, Sezâyî, Cemâl-i Halvetî, Mahvî, Nakşî, Şâhî, Hakî, Murad (III. Sultan M.), Gafûrî, Himmet, Abdül-Hay, Tâlib, Gıyâsî (Farsça na't), Câmî (farsça), Taceddin oğlu, Nesimî'nin şiirleri, bunların bir kısmının üstünde besteleri, bir kısmının beste-gârlarının adları var. Bunlardan başka, “ياور حضرت شهریارى” رشادتلو مصطل وھبى پاشا حضرتلرينك غنوم (böyle) ذکا موسوملری ملعت بك افتدینك زاده طبع مرحوم” başlıklı ve II. Sultan Abdülhamid'e bir cülûsiyye (29. b - 30. b), “مرحوم” başlıklı gene bir cülûsiyye (30. b - 31. b), “غیا بك شورای دولت اعضاستند كرمه صغرومى شاديه خانم طرفندن نظم ایبلشدر بحریه عسكرى تلغراف مأمورلردن صوفیل عل نظمى افتدینك انشاد” başlıklı başka bir cülûsiyye (31. b - 32. b), “لوپطاشى رشديه عسكریسی” başlıklı başka bir cülûsiyye (32. b - 33. b), “حسن خط معلی زیور مکتب سلطانی” başlığını taşıyan bir diğer cülûsiyye (33. b - 34. a) var. 74. b de bir ilâhî, 75. a da ebced hisâbı, 76. a - 77. a da, 1291, 1294, 1295, 1301, 1304 hicrî târihlerini gösteren doğum kayıtları var.

Cilt

5863

1013

جلال الدین محمد (مولانا)

Calal'ad-din Muhammad (Mawlânâ. 672 H. 1273)

Matnawî V. c.

(مثنوی)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 17 x 11.5

Yazı eb'âdî : 13 x 9.3

Ortası şemseli, kenarları düz cetveli. mıklaplı, koyu kahverengi meşin ciltli. Cilt sonradan yapıstırılmış; kitap ciltten kopmuş. 114 yap. Her s. de 15 satır, her

satırda bir beyit var. Mısra' aralarında fâsıla mevcut. “د” lar umûmiyetle noktalı. Yazı Selçuk neshi. Bütün harfler, resm-i imlâ, Selçuk devrinin karakterlerini hâiz. 91. a sonlarından 105 b sonuna, 108. b sonundan 109. a daki surh başına kadar yazı değişik; fakat aynı yap. ta gene eski yazının başlaması, bir başkasının, zaman-zaman hattâta yardım ettiğini açıkça anlatmada. 114. b de, sonda, yukarıdan aşağıya doğru, sîlik bir yazı var. Bu yazı da Selçuk yazısı. Okunabilen kısım şu:

واقف سلالة الطاهره محمد بن درويش . . . في التون طاش في الثامن ذي الحجة

لسه حر . . .

Nûsha, Müze'de teşhirde bulunan ve 677 H. de, Ç. Husameddin'le Sultan Veled'in huzurlarında mukaabele edilen nüshayla ve başka bir, yahut bir kaç nüshayla karşılaştırılmış. Bu hususta birkaç örnek veriyoruz :

§ 15. a da 5. beyit, “جست بر زلف و رخ . . .” diye başlamakta. 51 No. daki 677 de yazılmış nüsha “مت . . .” diye başlıyor. 51 No. da “مت” in altına “جست” yazılmış (s. 410). Aynı yap. ta 6. beyit,

جرعه حسنت بر خاکی کش که همی بوسی و که می لیش

dir. İlk mısra'da, “کین خاکست و کش” in üstüne surhla “بر خاکی کش” yazılmış. İkinci mısra'nın yanına da surhla “که بصد دل روز و شب ی بوش” kaydı düşülmüş. 51 No. da beyit,

جرعه حسنت اندر خاک کش که بصد دل روز و شب ی لیش

dir (s. 410).

§ 16. b de 2. beytin kenarına surhla “خ م” yazılmış. Bunların “م” işaretlisi 51 No. da mukaddem, “خ” işaretlisi muahhardır (s. 411).

§ 19. b de 9. beyitte “نعم” nin altına “نعم” yazılmış; bu, 51 No. ya uygun. 2. a da alttan 3. beyitte “رحمتش بر نعمتش” de “ر” kelimesinin üstüne “ک” yazılmış. Bu söz, 51 No. da yok (s. 413).

§ 21. b de 4. beyitte “غوثی” sözü 51 No. da aynı. Fakat bu nüshada surhla kenara “غوثی” yazılmış ve “خ” işareti konmuş ki açıkça “نسخه” demek olduğu anlaşılıyor (s. 414).

§ 23. ada, 6. beyitte, ilk mısra'nın sonundaki “اولین و آخرین” sözlerinde “اولین” in üstüne, muahhar işaretine delâlet eden “خ” “آخرین” in üstüne mukaddem'e işaret olarak “م” konmuş ki bu da 51 No. ya uygun (s. 415).

§ 26. b de, 4. beyitten sonra kenara bir beyit yazılmış ve yanına “نسخ ل” kaydı düşülmüş. Bu kayıt, mukaabele görmüş eski ve değerli nüshalarda, “Nusha-i asl” a ve 51 No. daki nüshaya işaretler; 51 No. da bu beyit mevcut (s. 417). 27. a da da kenara çıkan beyitte gene “صح” ve “ل ح” işareti var; bu da 51 No. ya muvâfık (s. 418). 29. a da, 31. a da ve diğer daha birçok yerde, kenarlara, ekseriyetle surhla, bâzı kere de siyah mürekkeple yazılan nüsha farkları, 51 No. ya mutâbık (s. 419, 420).

§ 32. b de surh başından itibaren 5. beytin ikinci mısra'nın sonundaki “ایلهان” kelimesinin üstüne surhla yazılmış “جایان” sözü var ki bu, 51 No. da “ایلهان” dir (s. 420).

Buraya kadar verdiğimiz izâhâtta anlaşıyor ki bu nüsha, 51 No. daki nüshayla karşılaştırıldığı gibi, daha başka nüshalarla da karşılaştırılmış, hattâ 51 No. daki nüshanın mukaabelesinde, sanırız ki bu nüshadan da faydalanılmıştır. Netekim 34. b de sondan bir beyit önce "ولایت چر و مد" surhu yazılmış; sonra bu sözün üstü siyah ve ince bir çizgiyle çizilmiştir. Böyle bir surh başı, 51 No. da da yok (s. 422).

Bu nüshada dikkati çeken başka bir kayda da sık-sık rastlamaktayız. Buna dair da birkaç örnek verelim :

§ 23. a da 4. beytin 2. mısra'ı, "در نگرزان پس که" diye başlıyor ve bu tarz, 51 No. ya uygun. Fakat kenara "بنگر" yerine "بنگر" yazılmış ve mısra', "بنگر زان" olmuş. Surla yazılan "بنگر" sözünün kenarına, noktası da vâzih bir sûrette görünen bir "ج" işareti konmuş (No. 51, s. 415). Aynı yap.ta, bundan sonraki beytin 2. mısra'ı, "نیست" diye başlıyor ve bu, 51 No. ya muvâfık (s. 415). Bu nüshada dikkati "نیست" in kenara "هست" yazılmış; üstüne "ج" işareti konmuş.

§ 23. b de, surhtan sonraki 2. beytin 2. mısra'ı, "بلك" sözleriyle başlamakta ve 51 No. ya uygun (s. 415). Kenara surhla "ليك" yazılmış, gene "ج" işareti konmuş.

§ 36. a da, surhtan sonra 6. beytin ilk mısra'ı olan,

گفت شایبش و فرو آویخت کنج

de, "فرو" sözünün üstüne surhla "ترش" yazılmış ve "ج" işareti konmuş. 51 No. da da "ترش"dür (s. 423).

§ 42. b deki surhtan önce "گرترانی ... "nın üstüne "دل را نان" yazılmış, kenara "ج" işareti konmuş. Bu, 51 No. ya uyuyor (s. 427). 49 b deyse, alttan 4. beytin 2. mısra'ı,

فیض شادی نه از مریدان بل ز شیخ

ve 51 No. ya da uygun (s. 432); kenara surhla,

ایچ بینی شادی از نایب شیخ

yazılarak surhla "ج ل" harfleri konmuş.

§ 52. b de, 2. beyit, 51 No. ya uygun (s. 434); fakat kenara surhla bu beyit,

چون بره کردش بخیلت زان مکان در فروبست او بخلوت شادمان

tarzında yazılarak üstüne "ج" işareti konmuş.

§ 74. b de altıncı beytin birinci mısra'ında "عشق دان ای فندق تن دوست" mısra'ında "عشق" sözünün üstüne surhla "نستق ج ل" yazılmış. Bir beyit sonra da gene kenara surhla "مردم ج ل" kaydı düşülmüş.

§ 84. a da 2. beyitte "گرچه زاهد را بود روزی شکر" mısra'ı, 51 No. ya muvâfık olduğu hâlde (s. 455), üste surhla "روز او باشد" yazılmış, yanına "ج" konmuş. 84. b de, "از قش خود و از دش خود بازره" mısra'ı, 51 No. ya muvâfıkken (s. 455), "دش" sözünün üstüne "قش ج" yazılmış. 88. b de 2. beytin 2. mısra'ındaki "ز ملازم برتر کان نیست کس" de, "برتر کان" sözünün nüsha farkı olarak kenara, siyah mürekkeple, "بخانور" yazılmış; bu tashih edilen tarz, 51 No. ya uygun.

Bütün bunlardan başka metnin bazı defâ altına, bazı da kenarına, güç lûgatlerin türkçeleri, çeşitli yazılarla yazılmış, ayrıca 969 da vefât eden (1561 - 1562) Nî'mat-Allâh lûgatinden de bazı izâhlar, kaynak gösterilerek yeni bir yazıyla yazılmış.

"خ" remzini "nüsha, "خ ل" remzini "نسخه اصل", yâni 51 No. da kayıtlı nüsha olarak kabul ettikten sonra "ج" ve "ج ل" remizlerinin neye delâlet ettiğini kesin olarak söylemize imkân yoksa da acabâ bu remizler "ج ل" ve "Nusha" Calâlî" yi mi ifâde ediyor? Bu nüsha, Mawlânâ'nın tashihinden geçmiş bir nüshadan, meselâ Ç. Husameddin'e imlâ ettirilen nüshadan mı alınmış? Öyle ise, neden bazı farklar, Ç. Husameddin ve S. Veled'in huzurlarıyla, Mawlânâ'ya okunup tashih edilen nüshayla karşılaştırılan 51 No. daki metinle ayrılık göstermekte? Her hâlde bu remizlerin, diğerleriyle aynı yazı olduklarına göre Mevlânâ'nın yazısı olarak kabul etmemize imkân yok. Ancak bu nüshanın da, en eski nüshalardan biri olduğunda da şüpheye imkân yoktur. Mutlaka bu nüsha tamamdı; elde yalnız V. c. kalmış. Diğer ciltler ve bilhâssa son cilt olsaydı, ketebesinden kesin bir sonuca varılabilirdi.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين

شه حسام الدين كه نور انجم است طالب آغاز سفرينجم است (1. b)

Son : ان نشد فاروق را زهری كزند كه بد آن تریاق فاروقیش قند (114. b)

Cilt

5876

1014

قاسم بن محمود قراحصاری

Kâsım b. Maḥmūd-ı Qaraḥısārî (891 H. 1486):

İrşād'al-Murīd ilâ'l-Murād fî Tarcamatı

Mırşād'al-'İbād

(arşad al-murid alı al-murad fî tarjeme al-murad)

TÜRKÇE

Kitabın eb'adı : 17 × 13.5

Yazı eb'adı : 14.2 × 10

Ciltsiz, fersûde. Yazılar tamâmiyle soluk. Âyet ve hadisler surhla yazılmış. 295 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı harekeli nesih. Baş taraftan pek az noksan. "Mırşād'al-'İbād", 620 H. de (1223) vefât eden Naḥm'ad-dîn Dâya'nındır. Kâsım b. al-Kâdî Maḥmūd'al-Qaraḥısārî, 891 de (1486) vefât etmiştir (Kasf zaylî, I, s. 831). O. M. I. ciltte, 'Abd'ar-Raḥîm Qaraḥısārî'nin hâl tercemesi dolayısıyla Kâsım b. M. Qaraḥısārî'yi not olarak almış ve eserini "İrşād'al-Murīd ilâ'l-murād" tarzında yazmıştır (s. 114).

Kâsım b. Maḥmūd, 13. a da, alttan 2. satırda adını anmakta, 13. b de, «بلبل بستان شریعت طوطی شکرستان طریقت هدهد سلمان معرفت سیمغ قاف حقیقت شیخ وقت نجم الملة والدين الرازي قدس الله سره المقدس باسراهر ونور قلوبنا شمس»

Cilt

1015

5909

احمد رمزی آق یورک

Ahmad Ramzî Akyürek (1363 H. 1945).

Tarcama-'i Tabşirat'al-Muhtadî wa Tazkirat'al-Muntahî

(ترجمة تبصرة المبتدى وتذكرة المنتهى)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 28.6 × 20.3

Yazı eb'âdî : 21 × 14.1

Bez kaplı âdi mukavva ciltli. 85 sahife. Her s. de 23 satır var. Yazı rık'a ve kendi yazısı. Asıl risâle, 673 H. de (1274) vefât eden Şadr'ad-dîn-i Künawî'nin dir ve farsçadır. Kaşf, bâzı nüshalarda, Nâsır'ad-dîn'al-Muhammadi adlı birine âid olduğunun mukayyet bulunduğunu bildiriyor (I, s. 337 - 338). Neyzen Halil Can'ın hediyelediği olduğu kapak kağıdının ilk ve son yap. larında yazılı. Ahmad Ramzî, sonda, 84 - 85. s. lerde, "Mütercim'in ifâdesi" başlıklı kısa bir yazıda, tercemeye esas olan nüshanın Bursalı Tâhir (1345 H. 1926) tarafından kendisine iâre edildiğini, müsâadesiyle istinsâh ve teşvîkyle teceme ettiğini yazıyor. Terceme ve istinsâh târihi 14 cumâdessâni 1340 tır (1922). Başta, mukaddimenin bir kısmını 1. s. ye yazmıştır.

Baş : ... ثنایه لیاقت حضرت جلال احدیته خاوند ...
(s. 2)

Son : خاك دركاهنه قوی باشكى كيم سرداران

خاك بابك ايدهلر زبور تاج ذیشان

والحمد لله الوهاب الودود ... له الحمد والمنه اشبو ترجمه ١٤

جمادى الثانى ١٣٤٠ ده اسكدار مولويخانه سنده ختامه رسیده اولمشر

(s. 84)

(Bu eser ve Ah. R. nin tercemesi için Osman Ergin'in, "Şadraddîn Al Qunawî ve Eserleri" adlı makalesine b. Şarçkiyat Mecmuası, II, 1st. 1958, s. 76 - 77. "تبصرة تبصرة" nin metni 2088 No. da, IX. risâledir.)

Cilt

1016

5911

حسین حسینی (منجم)

Husayn Husnî (Munaccim. 1295 H. 1878):

Zîc

زج

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 20.8 × 16.5

Yazı eb'âdî : 15 × 11.9

Sırtı bez, üstü ebri kaplı mukavva ciltli. 156 sahife. Satırlar muhtelif. Yazı rık'a'ya benzer bir nesih. İstihlâhlar ve rakamlar surhla yazılmış. Maḥmūd b. 'Abd'al-

Hamîd (soltanatı. 1223 - 1255 H. 1808 - 1839) adına yazdığını ve kendi adının Husayn Husnî olup Müneccim-i sâni bulunduğunu 3. s. de bildirmekte. Avrupa ziclerini esâs ittihâz ederek tertib ettiğini anlatıyor (Husayn Husnî için Sicill'e b. II, s. 229).

Baş : ... حمد انجم شمار وشكر دائم الانوار ...
(s. 1)

Son : ح كرده ء كوڭ
(s. 156)

Cilt

1017

5912

محمد بن محمد (آلنى پارماق)

Muḥammad b. Muḥammad (Altı parmak. 1033 H. 1623 - 1624)

Tarcama-'i Sittîn li Cāmi 'al-hasātîn

ترجمه ستین جامع البساتین

Cilt eb'âdî : 20.4 × 12

Yazı eb'âdî : 13 × 6.9

Sırtı ve kenarları meşin, üstü ebri kaplı mukavva ciltli. 149 yap. Her s. de 21 satır var. Âyetlerin üstleri surhla çizilmiş, meclisler surhla yazılmış. S. kenarları tek surh cetvelle çerçevesi. Yazı ta'hyk.

Baş : حمد بی حد وثناى لا بعد اول خالق کون ومكانه ...
(I. b)

Son ve ketebe : مرادما نصیحت بود گفتیم
حوالت با خدا کردیم و رفتیم
تمت النسخة الشريفة والآثار الطييفة ... المسمى بستين البساتين على
يد اضعف العباد يحيى قاضيا بياجي في تاريخ سنة خمس وخمسين والف
(149. b)
(2263, 3085 No. lara b.)

Cilt

1018

5913

نفعی عمر

Naf'î 'Umar (1044 H. 1634 - 1635)

Sihām-ı Kaḍā'

(سهم قضاء)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 23 × 13

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Bez kaplı mukavva yeni cilt. 28 s. Satırlar muhtelif. Yazı rık'a. Yeni bir nüsha. İstinsâh eden ve istinsâh târihi belli değil. 13 kaside, 1 terkib, 197 küt'a var. 2 tâne de

Nef'i'ye söylenen kıt'ayla kıt'aların mecmû'u 199 oluyor. Nef'i'nin hecivlerini ihtivâ eden bu eserin bir nüshası, İst. Üniv. K. de, Türk. yaz. larda 3003, diğeri 3004 No. da mevcuttur. "Sihâm-ı Kaḍâ", Safvet Sıdkı tarafından 1943 te İst. da bastırılmıştır.

Baş : قصيده در حق شرعى افندى
سعادت ايله نديم اولدى بدرخانه
نه مرجك گورور اولدى گوزم نه ترخانه
(s. 1)

Son : بر زياد اولسه ديردم تاريخ بوقنى ييمىدى بوقجى خليل

(İst. Üniv. K. de 303 No. da kayıtlı 70 s. lik nüshada 7 beyit olan bu târîh 36. s. dedir.)

Cilt

1019

5917

ابو عبد الله محمد بن سليمان بن ابوبكر الجزولى
Abū-'Abd-Allāh Muḥammad b. Sulaymān b. Abū-Bakr'al-
Cazūlī (870 H. 1465)

Dalā'il'al-Hayrāt wa Şawārık'al-anwār fi
zikri-ş'şalāti 'ala'n-Nabiyya'al-Muhtār

(دلائل الخیرات وشوارق الانوار فی ذکر الصلاة علی النبی المختار)

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 14.4 × 8.5

Yazı eb'adı : 9.5 × 5.2

Kenarı zencirekli, köşeleri kırmızı karanfil motifli köşebentli, ortası aynı tarzda şemseli, mıklaplı, mıklabında da aynı tarzda köşebent ve şemseyi muhtevî, sırtı tâmir görmüş koyu kahverengi ciltli. Kapak içlerinde de altın ve düz cetvel var; köşebentlerle şemselerin kenarları altın çizgiyle çizilmiş. İlk s. de müzehheb ve güzel bir haşlık var. İçinde altın safihaya beyazla «مقدمة کتاب دلائل الخیرات» yazılmış. Başlıklar müzehheb ve bahisler beyaz yazıyla. 14. a-18. b deki «اسماء النبی» de her ad, dil'ları müsâvî sekizli safihalar içinde ve her iki safihanın arasında kalan mainlerde «hatt-ı gubâr» ile «صلی الله علیه وسلم» yazılı. 22. b ve 23. a da, «Rawḍa» ve «Minber»in altın, siyah mürekkep, Osmanlı kırmızısı ve lâcüverdle yapılmış resimleri var. İlk iki s. nin kenarlarında kalın altın çerçeve var; öbür sayfelerin kenarlarında altın cetvel, bu s. lerdekine nisbetle daha ince. S. lerin cilde yakın kenarlarında da ayrıca ince ve iki siyah mürekkeple çizilmiş çizgi içinde dış cetvel var. «دلائل الخیرات» 24. a da başlıyor. Bu s. deki müzehheb başlıkta, beyazla, «کتاب دلائل الخیرات» yazılı. 133 yap. S. de 9 satır var. yazı güzel ve

harekeli nesih. Hâşiyelerde surhla ve aynı güzellikte, nesihle nüsha farkları ve bâzi tavzihât var.

Baş : بسم ... و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه وسلم
قال الشيخ الامام ... الحمد لله الذی هدانا للإیمان والاسلام
(1. b - 2. a)

Son ve ketebe : ياخير مأمول واکرم مسئول و صلی الله علی سیدنا محمد و علی
آله و صحبه وسلم تسليماً والحمد لله رب العالمین کتبه اضعف الكتاب
اسماعيل يسارى زاده من تلاميذ حسين المعروف بخفاف زاده غفرلها
سنه ١١٧١
(133. b)

1122 - 1129 No. ya, şerhleri için 4914 ve 5917 No. lara bak. Bu nüshanın hat-tâtı, Yesari-zade diye tanınan ve 1120 de (1708) Edirne'de doğup 1139 da (1726) Haffâf-zâde Husayn'den icâzet alan, Mustakîm-zâde'nin "Tuḥfa-i Haḡḡâtîn" i yazdığı 1173 yılına kadar (1759) onsekiz Mushaf, otuz kadar An'âm ve ikiyüz kadar Delâil ve sair risâleler yazan İsmâ'il'dir (Tuḥfa, İst. Devlet Mat. 1928; Önsöz; s. 61). 1179 da; 1766; hacca giderken vefât etmiş, Tür'a defnedilmiştir (Aynı; metin, s. 118; Ḥabîb; Hat ve Haḡḡâtân; İst. 1305, Mat. Abuzziyâ; s. 99).

(Dalâ'il'al-Hayrât, İst. da 1264, 1273 ve 1275 te taşbasması olarak basıldığı gibi hurûfâtla da İst. ve Mısır'da birçok defâ tab'edilmiştir; başka memleketlerde de defâlarca basılmıştır; Al-Mu'cam'al-Maḡbû'ât; I, s. 697).

Cilt

1020

5919

جلال الدین محمد (مولانا)

Calâl'ad-dîn Muḥammad (Mawlânâ. 672 H. 1273)

Maḡnawî

(مثنوی)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 25 × 17.5

Yazı eb'adı : 22 × 15

Üstü kağıt, sırtı meşin mukavva ciltli. Yalnız II. c. âdi bir kab içine dikilmiş; öbürleri düz ciltli. I. ciltte kenarda cetvel, ortada damga var; mıklaplı. Diğerlerinde mıklap yok. Bütün ciltler aynı eb'âdda. Yazı ta'hyik, dibâceler süslü.

I. c. Başta sülûsle «الجله», altta «من المثنوی», 2. a da başta «الاول» altta «المثنوی» sözleri altınla yazılı. İçi kırmızı noktalarla müzeyyen lâcüverd yapraklardan meydana gelmiş safihalar içinde. Dibâcenin ikişer satırı surhla, öbür satırları siyah mürekkeple ve sonadek böyle devam ediyor. Metin 2. b de başlıyor. Besmele altınla; başlıklar surhla ve nesihle yazılı. 42 yap. Her s. de dört sütun, her satırda iki beyit, her s. de 27 satır var.

Baş : ... الجلد هذا كتاب المثنوى وهو اصول اصول الدين ...
(1. b)

Son : صبر آرد ارزورا نی شتاب صبر کن والله اعلم بالصواب
(42. a)

(II. c. in dibâcesi, 42. b de başlıyor ve "çün آب بسیار بودم" sözleriyle bitiyor.)

II) c. 33 yap. Bu cildin dibâcesinin sonuyla metnin başından 360 beyit noksan.
9. surhun 41. beytinden başlamakta ve bu cilt sona ermeden bitmekte, mütebâkıy kısmı
III. c. te.)

Baş : غوطه ده موسى خودرادر بخار از میان دوره احمد برار
(1. a)

Son : ز اختلاف خویش سوی اتحاد هین زهر جانب روان کردید شاذ
(33. b)

III) c. 55 yap. Asıl cilt 1. b de başlıyor. IV. cildin dibâcesi 55. b de.

Baş : حيث ما كنتم فولوا وجهكم نحوه هذا الذى لم ينهم
(1. a)

Son : گوئو خواهی باقی این گفت و گو ای اخى درد فتر چارم بگو
(55. a)

IV) c. 42 yap.

Baş : بسم ... ای ضیا الحق حسام الدین توبی که گشت از مه بنورت مثنوی
(1. a)

Son : آینه نبوذ منافق باشد او اینچنین آینه تاتوانی بگو
(42. b)

V) c. 50 yap. Bu cildin dibâcesi yok. Sonradan, temellük edenlerden biri,
ilk yap. ın b yüzüne dibâceyi güzel bir ta'hiyle yazmış.

Baş : الجلد الخامس شه حسام الدین نور انجم است طالب آغاز سفر پنجم است
(2. a)

Son : فضل تو گوید دل مارا که رو ای شده دردوغ عشق ما کرو
(50. b)

VI) c. 57 yap.

Baş : چون مکس دردوغ ما افناؤه تونه مست ای مکس توباده
(1. a)

Son : در دل من ان سخن زان میمنه است زانک از دل جانب دل روزنهست
(55. b)

VI) Cildin dibâcesi, 1. b, metni 2. a da başlıyor. Mesnevi, 55. b de bitiyor.
56. a da "Tatimma-i' Waladiyya" var. 56. b de şu ketebe mevcut :

اتفق الفراغ من كتابة كتاب المثنويات الهادييات الى سبل النجاة المتقذات من دركات
المهلكات والمواصلات الدرجات العاليات ومرضات رب الارض والسموات يوم الجمعة
في اواسط شهر شعبان من شهر سنة تسع وعشرين وثمانمائة على يد العبد الفقير الحقير
مصطفى بن مسعود عني عنها

Bu ketebe 8 satır. Ondan sonra surhla ve gene sülûsle bir satır olarak "وله
جلال ليس فوق جلاله الا جلال الله جل جلاله" başlığıyla Mawlânâ'nın vasiyeti şu sûretle
ve nesihle mukayyet :

وصيت حضرت خداوندگار اعظم قدسنا الله بصره المعظم بدستخط مبارك اشرفشان
يافت شد اخوانی اخوانی احفظوا امتی هذه الوصية لا تكونوا في قيد دولة وفضيلة ولكن
كونوا في قيد ان يفتح قلوبكم وصيت حضرتش در وقت رحلت اوصيكم
بتقوى الله ...

Son yap. ın a yüzünde Maṭnawî beyitlerinin 25810 olduğu, I. c. te 4040, II. de 3824, III. de 4856, IV. de 3870, V. de 4253, VI. da 4967 beyit bulunduğu, Divan'da 33710 beyit mevcut olduğu farsça yazılmış ve gene farsça doğum ve vefât târihleri yazılmış. Sultan Veled'in 623 rabîulahrâmın 25. cumua sabahı doğduğu (1226), 712 recebinin 10. gecesi vefât ettiği (1312), Ç. Husâmaddin'in 683 şâbânnın 12. günü (1284), Ulu Ârif Ç. nin, 729 zilhiccesinin 14. günü vefât eylediği kaydedilmiştir (Bu son târih yanlış. Ulu Arif Ç. 719 zilhiccesinin 23. salı günü; 1320; vefât etmiştir; Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik; s. 89 - 90).

Cilt

5925

1021

ابو الحسن احمد بن محمد القدورى

Abû'l-Husayn Ahmad b. Muḥammad'al-Ḳudûrî (428 H. 1036 - 1037)

Muḥtaşar'al-Ḳudûrî

(مختصر القدورى)

ARAPÇA

Cilt eb'âdi : 22 x 12.5

Yaza eb'âdi : 15.7 x 6.6

Kenarı zencirekli, ortası altın yıldız şemseli, muklaph kırmızı renkli cilt. 102 yap. İlk iki s. nin kenarları bakırı fazla altın cetvelli. Öbür yap. larda iki surh cet-

vel var. Başta basit tarzda müzehhep bir başlık. Her yap. 21 satır. Başta altı yap. ta fihrist var ve bu yap. lar, metnin numarasından ayrı. Yazı ta'hiyk. Fıkha Hanafî'ye dâir.

Baş : بسم ... كتاب الطهارة قال الله تعالى يا أيها الذين آمنوا إذا قمتم إلى الصلوة ...

(1. b)

Son ve ketebe : فما اجتمع صحت منه مسئلتان وكل من كان كذلك فهو له ... محمد نبيل ... لسنة احدى وعشرين ومائتين والف من هجرة من بعث من نسل الخليل ...

(102. b)

(Bu kitap, 1847 de Dahlî'de, 1870 de Lâhur'da 1880 ve 1909 da Kazan'da, 1303 te Bombay'da, 1310 da İst. da, 1317 de taşbasması olarak gene İst. da basılmıştır. Diğer kitapları ve hâl terc. için Al-Mu'cam'al-Maibû'ât'a b. II, s. 1497 - 1498.)

Cilt

5926

1022

عطائي (نوعی زاده)

'Atâ'i (Naw'î-zâda. 1044 H. 1634)

Kulliyât

(کلیات)

Türkçe

Cilt eb'âdî : 24.5 × 14.2

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Üstüne elişi kağıdından acâib şekiller yapıştırılmış ciltli. Mahfazası da öyle. İlk yap. ta 'Ârif 'Abd'al-Bâkî'nin (1125 H. 1713) temellük kaydı var. İlk iki yap. ta mensûr mukaddime mevcut; bu mu. ye nu. konmamış. 311 yap. Her s. de 25 satır var. S. kenarları çift surh cetvelli. Yazı ta'hiyk.

I) دیوان Dîvân.

Baş : شبانگه کیم اربوب هنگام لطف حضرت مولا
فرخبخش و نشاط انگیز ایدی شام وصال آسا

(1. b)

Son : زخمه صوندی تبر پرخونی مبلعیه قبوری معجونى

(85. a)

II) هفتخوان Haft H'ân.

Baş : ای نسق ساز باغ هفت اورنگ نقش پرداز لوح رنگارنگ

(86. b)

Son : چون تمام اولدی ایله کردون سیر رب تتم امورنا بالخیر
(141. b)

III) نفحة الازهار Nafhat'al-Azhâr.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم فهرس غرای کتاب کریم

(142. b)

Son : دمدر اولوب نظم خجسته نظام کلك عطائي ديه تم الكلام

IV) صحبة الابرار Şuhbat'al-Abkâr.

Baş : ایدلم بسملهی هادی راه یوریسون قافله حمد الآه

(206. a)

Son : دیدی اوران عقدۀ بنیادینی نظمته تاریخ زهی نظم پاک

(270. a)

(نظم پاک, 1013 yılını göstermektedir.)

V) عالم نما (ساقنامه) 'Alam-Numā (Sāqī-Nāma).

Baş : بنام خداوند افلاک و خاگ برارنده کوی و چوکان تانک

(273. b)

Son : وارم بزم خلده معطر مشام رحيق حیات اوله مشکین ختام

(306. a)

(305. b de,

تمامینه تاریخ اولورسه روا شرایبله پر جام عالمنا

beytini târîh düşürmüştür. Beytin 2. misra'ı 1026 yılını gösterir. Bu misra'ın kenarına da surhla bu rakam yazılmıştır.)

VI) مزلیات Hazliyyât.

Baş : لطیفه طور سلفده قوطعی ای زاهد
دلی کشاده لرك بشقه حکمتی وارد

(307. b)

Son : دیانت یوخسوی چهره زگوردی نکبت جاهل
سواد الوجه فی الدارینه هر وجهیله ارزانی

(311. b)

(VI. kısım, hurûf-ı hecâya göre kâ'alar, rubâiler ve matla'lardır. 'Atâ'i'nin eserleri, bulundukları kütüphâneler ve bu eserlerden bahseden kitaplar için Agâh Sırrı Levend'in "Atâ'i'nin Hüye-tül-Efkâr'ı" adlı eserine b. İst. Milli Eğitim Basımevi - 1948).

Cilt

1028

5927

نابى يوسف

Nâbî Yûsuf (1124 H. 1712)

Hayriyya

(خيريه)

Türkçe

Cilt eb'adı : 19.1 × 12.3

Yazı eb'adı : 15 × 8.6

Kenarı zencirekli, ortası şemseli yumuşak siyah meşin ciltli. 63 yap. Her s. de 13 satır var. Yazı kötü bir nesih.

بسم ...
حمد اول الله عظيم الشانه مبدع دائرة امكانه

(1. b)

Son ve kestebe : چون ابو الخير قولدى نامك خير ايدى حضرت حق انجامك

حرره حسين پولادى في شهر رجب في سنة سبع وعشرين ومائتين
والف من الهجرة النبوى صلى الله عليه وسلم

(63. a)

(2306, 2307, 2308 No. lara ve 2441 No. daki mecmûa'nın ilk risâlesine b.)

Cilt

1024

5949

قرآن كريم

Kur'ânı Kârîm

(Eczâ' hâlinde)

Kitap eb'adı: 28 × 20.2

Yazı eb'adı : 19.5 × 12.3

Ciltsiz. Her cüz', ayrı bir kâğıt içinde muhafaza edilmekte. 30 cüz' tamam. Kâğıt filigransız Venedik kâğıdı; kalın ve aharlı. Fâtîha sûresiyle Bakara sûresinin ilk yap. ları rokoko tezhibli. İlk 4. cüz'ün s. kenarları surh ve altın cetvelli. İlk iki s. de duraklar altın. Bundan sonraki dört cüz'de kırmızı benek tarzında. Sonraki cüz'lere s. numarası konmadığı gibi durak yerleri de açık bırakılmış. 604 s. Yazı mutavassıt bir nesih. Yazılması bittikten sonra tezhibinin tamamlanamadığı anlaşıyor. Ber-kenâr. 604. s. de şu kestebe var :

الحمد لله على التمام وعلى رسوله افضل السلام چون بشلام كلام قدیم کبریايه ...
اوچنجی مصحف شریفدر التمام ... کتبه افقر الفقراء ... درویش السید عبد الله ثابت
ابن حسن زهدی من تلامیذ محمد خالص افندی معلم مکتب سلجانیه در آستانه ...

تجریراً فی الیوم الخمیس والتاسع عشر من شهر ذی الحجة الشریفه سنه ثلثة (ثلاثة)
وثلثون وثلثمئة والف عاجزاته تحریریه موقف اولدینم اوج عدد مصحف شریفک برنجیسی
ظهورات معنویه ایله روضه مطهره حضرت رسالتناه افندمه وضع اولتق اوزره من
غیر حد تبرع ایدرک صر (ة) جلیله ایله ارسال قلنمش واولوجهله کتورلش اولان
علم وخبری احتراماً نزدمه محفوظ بوتقددهر وایکنجی سیدنخی اولاد وعائلهمک شرائطی
وجهله صره سیله قرائت ایدلک اوزره وقف ایدلش ایدی و اوچنجیسی اولان اشبو
مصحف شریف دخی بیرم دستگیرم حضرت مولانا قدس سره الاعلی افندمک قونیده
واقع تربیه عالیسی دروننده مناسب بر محلته وضع ایدیلرک قبولی نیاز اولتق اوزره
عاجزانه تبرع ایدلشدر ومن الله التوفیق فی ۱۹ ذی الحجة الشریفه ۱۳۳۳

الفقیر

(Mühür:)

السید عبد الله المولى

Cilt

1025

5952

فخرالدین حسن ابن منصور ابن محمود الاوزجندی الفرغانی

Fahreddin Hasan b. Manşūr b. Maḥmūd'al- Uzcandī

(Kādī Hān. 592 H. 1195 - 1196)

Fatāwā Kaḍī Hān

فتاوی قاضیخان

I. cilt

— Tahārat faslından İstibrā' faslının sonuna kadar —

Cilt eb'adı : 26.8 × 17.8

Yazı eb'adı : 19.4 × 12.2

Kenarları zencirek cetvelli. Ortası şemseli koyu kahverengi ve mıklaplı cilt. 296 yap. İlk yap. ta kötü ve bakır pek fazla, yaldızı solmuş bir tezhib var. S. kenarları mavi ve kırmızı cetvelle çerçevesi. Yazı nesih. Her s. de 35 satır var. Son iki yap. ta fihrist mevcut ve kenarlarda cetvel yok. Kâğıt filigranlı, kalın ve aharlı. "ح، ع، ک" gibi harflerle "Lafza-i Calâle"ler, Selçuk devri karakterini taşımakta. Çok defâ "ب، ت، س، ل" harfleri keşideli ve içleri surhla çizgili. Kamak yap. da 1162 de 1st. da yazılmış bir temellük tarihi var. Bütün bu karinelere nazaran nüsha, X. asra (XVI), yahut IX. asrın sonlarına (XV) âid olabilir.

بسم الله ... قال القاضي الامام الاجل الزاهد الحاج المحترم فخر :
الملة والدين افتخار الاسلام والمسلمين امام الائمة في العالمين مفتي الشرق
والغرب الحسن ابن منصور ابن محمود الاوزجندی تغمّد الله برحمته يقول

العبد الضعيف الفقير الى رحمة الله الغنى... ذكرت في هذا الكتاب من
المسائل التي يغلب وقوعها...

(1. b)

Son : حتى تضع حملها وان لم تحمل يستحب له ان لا يطأها حتى تحيض
والله سبحانه وتعالى اعلم بالصواب...

(294. b)

II. cilt

Cilt ve yazı aynı evsâfı hâiz. 354 yap. Son iki yap. ta gene cetvel yok ve bu
yap. larda fihrist var. Bu c. İcâre'den Hacer mesâilinin sonuna kadar.

Baş : بسم... كتاب الاجارات فصل في الالفاظ التي تعتقد
بها الاجارة...

(1. b)

Son ve ketebe : افتيا بصحة الحجر على الحر البالغ كما هو مذهب ابى يوسف ومحمد
رحمهما الله والله اعلم تم كتاب الفتاوى للشيخ الامام العلامة قاضى خان
... على يد العبد الفقير المعترف بالعجز والتقصير... محمد بن الشيخ
خطاب بن عمر المنهلى الازهرى...

(356. a)

Bu kitap ve bu kitap üzerinde çalışanlar için Kaşf'e b. II, s. 1227 - 1228. 4
cilt olarak Kalküte'de 1251 H. 1835 te taşbasmasiyle, ayrıca 1282 ve 1311 de Bulak'ta
basılan "Al-Fatāwā'l-Hindiyya" hâmişinde, Kalküte'de 1293 te basılan "Al-Fatāwā'l-Hindiyya
hâmişinde, Kalküte'de 1293 te basılan "Al-Fatāwā'l-Sirāciyya" hâmişinde basılmıştır (Al-Mu'cam'al-Mabû'ât; II, s. 1487, I, s. 496, 500).

Cilt

1026

5959

ابوالحسن على ابن احمد الواحدى

Abū'l-Hasan 'Alī b. Aḥmad'al-Wāhidī (468 H. 1075 - 1076)

Asbāb'an-Nuzūl

(اسباب النزول)

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 28.3 × 17

Yazı eb'adı : 19.4 × 11.6

Sırtı ve kenarları tāmīr görmüş miklaflı, ortası şemseli kahverengi ciltli 195
yap. Yazı nesih. İlk yap. ta basit bir başlık. Karşılıklı ilk iki s. altın, surh ve lācū-
verd cetvelli; öbür s.lerde iki surh, bir yeşil cetvel var. Başlıklar ve dikkati çekmesi
gereken yerler surhla yazılmış (Kaşf'e b. I, s. 76).

Baş : بسم... حدثنا... قال الشيخ الاجل الامام ابو الحسن على
بن احمد الواحدى التيسابورى رحمه الله الحمد لله الكريم الوهاب
(1. b)

Son ve ketebe : رواه البخارى عن عبد الله ابن اسماعيل عن ابى اسامه ولهذا الحديث
طرق في الصحيحين تم الكتاب بحمد الله وعونه... وكان الفراغ
من كتابته يوم الثلاثاء المبارك خامس عشرى شهر شعبان المبارك من
شهور سنة الف ومائة وثمانية من الهجرة النبوية على صاحبها افضل
الصلاة والسلام ونقل من نسخة تاريخها في خمس وثمانين وسبعماية...
(195. a)

(Al-Mu'cam'al-Mabû'ât, bu kitabın adını "Asiye Zül-Qarān" diye almakta,
Mısır'da 1315 te ve 1316 da basıldığını, hâmişinde de Abū'l-Kāsim b. Hibat-Allāh
b. Salāma'nin "Nāsiḥ wa Mansūḥ"u bulunduğunu kaydetmektedir; II, s. 1905).

Cilt

1027

5979

سرورى مصطفى

Surūri Muştafā (969 H. 1561 - 1562)

Şarḥ-i Dīvān-ı Hāfız

شرح ديوان حافظ

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 14 × 23.5

Yazı eb'adı : 12 × 21

Yeni bir meşin ciltle ciltlenmiş. İki kısım. 1. kısım "ط" kaafiyesinin sonuna,
2. kısım, "ع" harfinden sona kadar. 649 yap. 1. a da lācūverd, altın ve surhla
güzel bir tezhib var. Bütün s. lerin kenarları içte bir, dışta iki lācūverd hat içinde
altın cetvelle çerçevesi. 1. kısım 336. a da bitiyor. 2. kısmın başında gene pek güzel
mūzehheb bir başlık var. Kāḡit filigramlı, aharlı. Her s. de 23 satır var. Yazı güzel
bir nesih. "وله أيضاً بيت، قطعه، رباعي، المناجات." gibi sözler daha iri nesihle ve surhla yazılmış.
Hāfız'ın beyitlerinin üstleri surhla çizilerek belirtilmiş. Yazılı tārīhi belli değil.
Nūsha, müdekkak bir zātın eline geçmiş; kendince izāhu ıktizā eden yerlere, hāşiye
tarzında bilhāssa 922 de (1516) vefāt eden Hālimi'nin lūgātinden, 940 ta (1533)
vefāt eden Kamāl Pāşā-zāda'den istiḥādlerde bulunmuş, nūsha farklarını yazmış,
birçok sahifelerde kaynak göstermeden yazılar yazmış, 352. b de, şerhte geçen bir
beytin, 862 de (1457 - 1458) vefāt eden Sayyid Yahyā'ya ādiyetini kaydeylemiş,
281. b de, gene şerhte geçen farsça bir beytin yanına, 938 de (1531 - 1532) vefāt
eden Lāmi'nin farsçadan terceme ettiği beytini, "ترجمة لاسى رحمه الله تعالى" kaydiyle
şu sûretle yazmıştır:

نظر هوشياره هر پيرى دفتر سرتقدردر مطلق

Bu hāşiyelerin hemen hepsinde "نه" kaydı var ki bu kayıt, Hālimi lūgātini
gösterse gerektir; hiçbirinde hāşiyeyi yazanın adı yok. Hāşiyelerin kaynakları,

kitabın yazısı, kâğıdı, tezhibi, 1. a da 1064 te bir temellük târihinin bulunuşu, bu nüshanın x. asra (XVI) âidiyetini göstermektedir. Şârihin sağlığında yazılmış olması ihtimâlî dahî vardır. Nüsha Said H. Ç. nin de tedkikından geçmiştir. 61. b - 62. a da, kenarda "Mañnawî" den bâzı beyitler, kendi elyazısıyledir.

1. Kısım :

Baş : الحمد لله الذى حفظ الذكر عن تحريف ريب المنون
(1. b)

Son : عين حرقى شرحه كغلوب اندن شروع تصميم وبو وجهه تتميم
نيت اولنشدرد والله المعين وبه نستعين وعليه التكلان
(336. a)

2. kısım :

Baş : الحمد لله الذى عين اعيان الدين ...
(336. a)

Son ve ketebe : درين كتابت مجهول اگر بود عبي
توقعست ز نظارگان اين گلزار
زروى مرحمت و لطف خویش بگذارد
بهرچه در نظر آيد زاندىك و بسيار
كتبه الفقير الحقير الى رحمة الله تعالى حسن بن مصطفى البروسوى
غفر الله له

خير يازسون شرتى آنوك كراما كاتين
كيم دعادن ياد ايدرسه بو كتابك كاتين
فانحه
(649. b)

Cilt

1028

4982

ظريفى عمر

Zarîfî 'Umar (1210 H. 1795 - 1796)

Pand-Nāma

(پند نامه)

T Ü R K Ç E

Kitabın eb'âdı : 23.6 × 12

Yazı eb'âdı : 18.5 × 8

Ciltsiz. 51 yap. Her s. de 16 satır var. Yazı kötü bir nesih. Mesnevî tarzında, arûzu bozuk. şi'riyetten mahrûm bir manzûme. "Ketm-i esrâr, hukuk-ı vâlideyn, hukuk-ı üstâd, hukuk-ı komşu (bâyile), hukuk-ı ulu meşveret, ictinâb-ı âfat-ı

kelâm, ictinâb-ı kizb..." gibi fasillara ayrılmış. Zarîfî 'Umar Baba, Rusçuk'lu ve Sa'dî meşâyihinden olup memleketinde vefât etmiştir (O. M. I, s. 109). Mudurnu'lu Hekim-zâde Kuth Hâfız Baba adlı bir zât, kenarlara garib yazılar yazmış; bu yazılarda, 51. a da 1268 târihi var.

Baş : حمد في حد اول خدایه ابتدا حکمتينه يوقدر انك اتها
(1. b)

Son : ظريفى بندى كل نوش ايله سنده
حيات آيينى كل نوش ايله سنده
(51. a)

Bu kitaba "Naşîhat-Nāma" de dendiği, Fatin tezkiresiyle Kamûs'ül-a'lâm ve Sicill'de de müellifin hâl tar. nin bulunduğu Nâil Kataloğunda mukayyettir; bu K. da vefâtı 1200 (1795) olarak gösteriliyor.

Cilt

1029

5986

اجزای قرآنیہ

Aczâ-yı Kur'âniyya

Cilt eb'âdı : 19.1 × 12

Yazı eb'âdı : 12.2 × 7

Otuz cüz'ün de kenarları çiçek ve dal motifli cetvelle çevrili düz, koyukırmızı meşin ciltli. I. cüz'ün ilk iki s. si rokoko tezhibli. Yazı hareketli güzel bir nesih. Duraklar surh ve lâcüverd tezyinathı altın. Kur'ân, âyet-i ber-kenâr. Secâvendler surhla yazılı. I. cüz' 12. a da bitiyor. Diğer cüz'lerin hepsi, yaprağın b yüzünden başlamakta. Metin, 315 yap. Bâzı cüz'ler, ciltten ayrılmış. Sûre başları düz ve kalın altın safihalarla ayrılmışsa da sûre adları ve âyet sayıları yazılmamış. Kenarlarda cüz', hızb, aşır, humûs yok. 315. b de şu ketebe var :

الحمد لله اتمامك ميسر ايلدى الله
بونكله يازديغم مصحف اوتوزى كجدى بفضل الله كتبه اضعف الكتاب حافظ محمد امين
التيازى من تلميذ ابى عبدالله الوهبي المعروف ببرزاده الشهير بامام قزائلى غفر الله ذنوبهم
وسر عيوهم ولجميع المؤمنين والمؤمنات برحمتك يا ارحم الراحمين سنه ١٢٩٠

(Hâfız Muḥ. Emîn Niyâzî'nin hocası Berber-zâde'nin adı, "Hat ve Hatâtân" da geçer ve Hâfız Osman tilmizlerinden olduğu kaydedilir; fakat vefât târihi yoktur; s. 138.)

Cilt

1030

5995

مجموعه

Mecmû'a

Cilt eb'âdî : 19.7 × 12.2

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Üstü ebrî kaplı, kenarları ve sırtı meşin mukavva ciltli. Ön ve art, iç kapak kağıtlarıyla 60 yap. 9. b - 11 b ve 14. a - 15. b boş. Yazı değişik. 40. a - 41. b deki yazı, X. yüzyıla (XVI - XVII) âit ve siyâkata çalar divânî kırmızı ta'hyk. 57. b de de aynı yazı. Başta, 1. b - 9. a da başka, sona doğruysa daha güzel ve ayrı bir ta'hykle yazılmış. 52. b de, "ناتق" başlıklı ve "Şâfi" mahlaslı bir şiir var ki bu yazı, yalnız bu yap. ta; bu yap. m a yüzünde 963 te (1555) vefât eden Fuḍûllî'nin, Sîratî adlı bir zâtın, 980 de (1572 - 1573) vefât eden Edirneli 'Ubaydî'nin (*Hasan Çelebi tez.*), b yüzünde Şâfi'den başka "Paşa-zâda Hâsibî" başlığıyla Güzelce Rüstem Paşa'nın oğlu olan ve 983 te (1575) vefât eden Şeyhulislâm 'Imâdî Abû's-Su'ud'un mulâzemetinde bulunan ve Hasan Ç. (1012 H.) (1603), tezkiresini yazarken Zâl Paşa medresesinde müderris bulunan Hâsibî'nin, 1007 de (1598 - 1599) vefât eden Naw'înin şiirleri var. Şâfi, ya Ayas Paşa kölesi olup 997 de (1588 - 1589) vefât eden Mevlevî Şâfi'dir; yahut 1066 da vefât eden (1655 - 1656) Yenişehirli Derviş Ahmed'dir (*Sicill, III, s. 199*), yahut da 950 sularında (1543) vefât edip Bursa'da Hz. Emir hazîresinde medfûn olan Cazarî Kâsım Paşa'dır (*Hasan Ç. Sicill, IV, s. 47*); bu son ihtimâl, hîzce daha kuvvetlidir; çünkü aynı yazıyla yazılan şiirlerin şâirleri, X. asır (XVI) ricâlındendir. Anlaşıyor ki mec. Şâfi'nin de eline geçmiştir. Mecmûada, Ahmedî, Emrî, Cemalî, Hayretî, Hayâlî, Zâtî, Rahmî, Sa'îyî, Semâî, Şem'î, Şemsi, Selimî, Sabrî, Sun'î, Ulvî, Ubeydî, Fuzûlî, Fevrî, Fığaânî, Mesihî Makaalî, Meşâmî, Necâtî, Nesîmî, Nizâmî gibi IX - X. asır (XV - XVI) şâirleriyle Bâkî, Sâdık, Tab'î, Âlî, Kishî, Nev'î, Vecdî gibi XI. asır (XVII) şâirlerinin şiirleri bulunduğu göre mecmûa, bu asırlarda tertib edilmiştir. 58. b de, 1026 da (1617) öldürülen Etmekçi-zâde Ahmed Paşa'nın ölümüne düşürülen "نه ظالم" sözünü muhtevî bir de târih var.

Baş :

مطلع جمالی المرحوم

گلدى مگرکه لطفله بزم اهلى روسنه

خدمت ايدى صراحی بوغازى طلوسنه

(Kapak yap. b)

Son :

وله (شيخ التبی وارداری)

تجریه ایلدک آفاق هله بزدخی چوق

دهرده اېسم اوتورمق گېی بر قاعده یوق

(Son kapak yap. 60. a)

Cilt

1031

5996

محمود (مشهوران)

Mahmūd (Majnawî-H'ân. 1010 H. 1601 - 1602)

Tarcama-'i Tawâkıb

(ترجمه ثواب)

Türkçe

Cilt eb'âdî : 20 × 14

Yazı eb'âdî : 17 × 10.2

Üst kapağı kenarları cetveli. ortası şemseli, sırtı ve köşeleri tâmir görmüş koyu kahverengi meşin cilt. Arka kapağı mukavva ciltli. 264 yap. Her s. de 17 satır var. 232. a - 233. b, 251. a - 252. b ve son kısım tarafımızdan yazılıp eklenerek eksik olan nüsha tamamlanmıştır; bu yap. lardaki satırlar muhtelifdir. Asıl metnin yazısı harekeli nesih. Başlıklar, âyetler, "بيت ، رباعی ،" بویله نقل اولتورک ، آورده اند که ، "همچنان ...." gibi yazılar surhla. Kâğıt filigranlı, aharlı venedik kâğıdı. İmlâya ve bilhâssa hareketlerle tesbit edilebilen okunuş tarzına göre devrine pek yakın bir zamanda yazıldığına hiç şüphe yoktur. 2152 No. da kayıtlı nüshaya nazaran son kısımlarda, Ulu Ârif Ç. nin hâl tercemesinde, Tawâkıb tercemesinden olmiyan ve Ârif Ç. nin ahvâlini te'vil yollu "Nafahat"tan ve diğer kitaplardan istişadlarla ilâve edilen kısımlarda eksikler var. 250 ve 253 - 258. yap. larda, üstten yırtık var. Bu yap. larda eksik olan yazılar da tarafımızdan, kenarlarına yazılmıştır.

Baş : بر حمدك عظيم نوریکه یوزیک دردنجی گوک گوئشی گېی گوئش
اتك جمال باكمالیک آیدنلغنده بر ذره اولماز

(1. b)

Son : وبوبار کنانه غرق اولان درمانده آب غفرانکله بویوب پاک
ایله آمین بحرمه معجزات احمد مختار ...

(264. b)

(2152 No. ya da b.)

Cilt

032

5997

مجموعه انبیاء عظام واولیاء کرام

Mecmû'a-'i Anbiyâ-'i 'ıgām wa Awliyâ-'i Kirām

Kitap eb'âdî : 18.1 × 12

Yazı eb'âdî : 12.1 × 6.8

Ciltsiz, kalın kâğıt içine dikilmiş. 7 yap. İlk yaprağın, b yüzünden başlıyor. Baş tarafta destarlı bir sikke resmi var. Her s. de 13 satır. S. kenarlarında bakırı çok altın yaldızla cetvel mevcut. Adların aralarında gene yaldızla yapılmış duraklar var. Yazı nesih. Konya'da yatan veya yattığı söylenen peygamber ve cren-

lerin adlarını ihtivâ etmesi bakımından halk inanışlarını gösteren bir belge sayılabilir.

Baş : بسم ... مدينة قونية داخل وخارج صوره (böyle) دفن خاك
عطرناك اولان انبياء عظام صلوات الله على نبينا محمد وعلينهم اجمعين
واولياء كرام رحمهم الله اجمعين حضراتك اساميليدركه

(1. b)

Son ve ketebe : سله لى عثمان ترابى بابا قدى الله ارواحهم بك چوقدر الله اعلم
بالصواب حرره المذنب عثمان الحمدي السلوى بن احمد الشكرى غفرله
سنه ١٣٢١ ١٧ ذ

(7. a)

Cilt

1033

6001

شمعى شمع الله

Şam'î Şam'-Allâh (1009 H. den 1600 den sonra)

Şarh-ı Maṭnawî

(شرح مشنوى)

I. ve II. cilt

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 27.7 × 16

Yazı eb'âdî : 22 × 9.8

Kenarı saç örgüsü zencirek cetvelli; altın yaldızı solmuş. Ortasında gömme şemse içinde kabartma dal ve çiçek motifleri var. Zemini altın yaldızlı; çiçek ve dallar koyu kırmızı. Şemsenin üst ve altında main şeklinde gömme, içinde kabartma çiçek motifli damga var. Cildin her iki kapağı aynı. Miklabında da damga ve zencirek cetvel mevcut. Rengi siyah, meşin Osmanlı cildi. 423 yap. Her s. de 29 satır var. Yazı ta'hyk. 1. b de pek güzel Osmanlı tarzı müzehheb bir başlık var. S. kenarları bir lâcüvert, dışta iki, içte bir siyah çizgi içinde ince altın cetvelle çerçevesi. Dış kenarda da iki siyah çizgi içinde daha ince bir altın cetvel var. İki cetvel arasındaki yere çoğu metnin yazısıyla olmak üzere metinde geçen lugatlerin izahları yazılmış Âyetlerle hadisler, başlıklar ve dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. I. cilt 1. b - 279 a da. II. cilt 281. b de başlamakta ve I. cildin başlığından ayrı bir tarzda çok güzel bir başlığı ihtivâ etmekte, 43. surhın 21. beytinin şerhinin ortalarında, 423. b nin sonunda bitmektedir (Kaşf'al-ahyâl'lı Maṭnawî, 1318 H. Bombay; II. c. s. 147, beyit. 7. satır. 4) ve 75 surh (bahis) eksiktir.

I. c.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه ثقى وعليه التكلان هزاران جواهر حمد
و ثنا اول پادشاه سرير عز و كبريا ...

(1. b)

Son ve ketebe : انك معاوتى ايله صواب ومقصودكه ابرشوب آسوده حال ومرفقه
البال اولوب هر دم روحانى سرور وبشاشته وصول بولاسن تم شرح
الجلد الاول بعنايت الله عز وجل من المثوى الشريف هو الكتاب اللطيف
فى شهر رمضان انزل فيه القرآن من شهر سنة ست وتسعين وتسعائه
على يد شارحه باللسان التركى شمعى بن عبد الله حامداً ومصلياً اولاً وآخرأ
(279. a)

II. c

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم ... بعد اداء ماوجب من حمد لله القدير
(281. b)

Son : كافر سنى ارجى الى الجنة من مسلم شحيح
(423. b)

(Ketebeye nazaran bu nüsha, Şam'î'nin elyazısı olması icâb eder. Fakat ketebedeki «عناية» nin «عناية» şeklinde yazılışı, bu kanâati sarsmaktadır. 2076 No. de kayıtlı bulunan ve baş taraftan biraz noksanı olan Maṭnawî'nin VI. cildi şerhinin ketebesinde de, «قد وقع القراع من تنسيق شرح المثوى وتحقيق»
الكتاب الشريف المعنوى بعون الله العلى القوى وبهت الروح السنى المولى يوم الجمعة
العاشر من شهر الصفر المظفر سنة اربع والى من هجرة النبوية بو شرح شريف شمعى
«بهت» kelimesi, gene «بهت» sözleri arasında, «حقيرك كندو خطى ايله در ...»
tarzında yazılmıştır; 460. b. Ancak bu şerhin ta'hykle yazılmış olduğunu da kaydedelim. İhtimâl Şam'î merbût «ة» leri bu şekilde yazmayı âdet edinmiştir. Şam'î ve şerhi için «Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik» e b.; s. 142-143).

Cilt

1034

6010

نجى (شيخ الاسلام)

Yahyâ (Şayh'ul-İslâm (1953 H. 1643)

Fatāwā

فتاوى

Cilt eb'âdî : 25.7 × 14

Yazı eb'âdî : 19.8 × 8.6

Kenarı zencirekli, ortası müstatili gömme ve kabartma şemseli, miklaplı, sırtı tâmir görmüş koyukırmızı Osmanlı cildi. Miklap, tâmirde, başka bir ciltten alın-

muş, mıklafta da main şeklinde şemse var. Baş taraftaki iki yap. ta, kenarları altın yaldızlı çerçeve içinde ve murabba'lar dâhilinde surhla yazılmış fihristi mevcut. 392 yap. Her yap. ta 31 satır var. 1. b de Osmanlı tarzı müzehhep başlık. S. kenarları dıştan iki, içten bir siyah mürekkeple çizilmiş cetveli. Yazı ta'hyk. "مسئله، الجواب" sözleri surhla yazılmış. Söndan eksik (*Yahyâ ve eserleri için O. M. e b. II, s. 490-498*).

Baş : مسئله مقابردن یگر می ذراع بعید مکانده واقع قیونک ...
(1. b)
Son : بیش دومنه بر اقچه رسم دومن البورمه سز دیو امر شریف وارد اولشدر
(392. b)

Cilt

1035

6013

نوائی (میر علیشیر)

Nawâ'î (Mir 'Alîşîr. 906 H. 1500)

Dîvân

دیوان

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 23.3 × 16

Yazı eb'âdî : 16 × 10.3

Kenarı zencirekli, ortası çiçek şemseli, kenarları köşebentli, mıklafta da şemse bulunan koyukırmızı ciltli. 227 yap. Her s. de 15 satır var. 1. b de, mukaddimenin başından, sol yanı tamamlanmamış dal ve çiçeklerle müzeyyen, zemini lâcûverdi, kenarları altın, ortasındaki altın safihada beyaz boyayla ve nesihle "هذا دیوان" هذا دیوان "مولانا نوائی (böyle) الملح الشمری" yazısı bulunan başlık var. S. kenarları, mısra'araları, şiirleri ayıran bir satırlık yerler, bakırı çok altın cetvelli; başlıklardan başka bütün cetvellerdeki altınlar solmuş, sarı boya hâline gelmiş. Gazellerin başladığı 11. b de de müzehhep başlık var. 88. yaprakta yukarda ve ortada, 89. yap. ta yanlarda güve yeniği var. İlk yap. ın üstüne, cilt tâtîr edilirken beyaz yaprak yapıstırılmış. Asıl kapak kağıdında ta'hyikle şu ibâre yazılı : "دیوان نوائی و برجلده کشف" کشف و برجله و اموز الله و ایکی جلده خلاصة الفتاوی بوجله احد پاشا خطیبی مولانا شعبان بن جبار الله انندیکن اون ایکی بیک اقچه قرض اولنوب مقابلنده قطعی و بریلدی که سنه تمامنده تسلیم ایدهلر فی غرة ربیع الاول ... Sonları okunamıyan bu yazıya göre divan, 963 H. den (1556) önce yazılmıştır; yazısı Mâverâünnehr ta'hyıkıdır ve şâirin devrine âit bir nüshadır.

Divanda 1. b - 11. a daki dibâceden sonra "ا" harfinde 45, "ب" de 23, "ت" de 12, "ث" de 4, "ج" da 4, "ح" da 4, "خ" da 4, "د" da 7, "ذ" de 1, "ر" da 93 "ز" de 19, "س" de 12, "ش" da 19, "ص" da 3, "ض" da 4, "ط" da 2, "ظ" da 2

2, "ع" da 8, "غ" da 8, "ف" de 4, "ق" da 11, "ک" de 42, "ل" da 36, "م" de 49, "ن" da 82, "و" da 12, "هـ" de 41, "ی" de üçü müstezât olmak üzere 62, bu sûretle 575 gazel, 2 müseddes, 3 tâne Luṭfî'yi (*Taşkendî. 928 H. 1521 - 1522*) tahmîs, 3 tercî, 56 kıt'a, 95 rubâi, 99 matlâ' var ki şiir sayısı 833 ediyor

Baş : فصاحت دیوانی نینک غزل سرای لاری ...
(1. b)
Son : سیل بولندا فنا دشتی دا مژگانیم ایماس
کوز الاچوق لاری نینک دود بیکان اولقلاری دور
(227. a)

'Alîşîr Nawâ'î'nin hayatı, dili, husûsiyetleri ve eserleri için Agâh Sırrı Levend'in, "Ali Şîr Nevaî, adlı eserine (*Türk Tarih Kurumu Basımevi - Ankara. 1965*) ve bilhâssa Nevâî hakkında doğuda ve batıda yazılan eserler, yapılan incelemeler için aynı kitabın 258 - 294. sahifelerine, divan nüshaları ve bulundukları kütüphâneler için de II. cildinin "Giriş" kısmına b. (*Aynı Mat. 1966, s. 1 - 12*).

Cilt

1036

6014

قرآن کریم

Kur'ânî Karîm

Cilt eb'âdî : 29 × 20

Yazı eb'âdî : 20.6 × 12.7

Mıklafta yeni cilt. 524 sahife. Her s. de 15 satır var. Yazı iyi ve güzel bir nesih değil. Duraklar üç surh benekle gösterilmiş 1. s. nin b yüzünde Kur'ân'ı Sab'a'nın adları, bunlara âit remzler cetvel tarzında yazılı. Bu cetveldeki yazılar siyah mürekkeple, surhla ve yeşille yazılmış. Alt satırda "هذه رموز الشاطبی رحمه الله في كتابه الحزب الاماني" yazısı var. 2. ve 3. s. lerde Fâtîha sûresiyle 2. sûrenin (*al-Bakara*) ilk âyetleri var Bu s. ler pek kötü bir tarzda boyayla güyâ süslenmiş. Her s. nin kenarında "Kırâ'ât-ı Sab'a" gösterilmiş. Sûre adları sarı boyayla yazılı. Gene kenarlardaki "حزب، حزب، جزو، نصف حزب، ثمن حزب، ربع حزب" gibi yazılar yeşil, yahut sarı boyayla yazılı. 282. s. deki kısa hatim duâsından sonra şu ketebe var :

تمت على اليد الفقير الحقير . . . يوسف بن خليل بن موسى بن محمود بن موسى غفر الله له ولوالديه . . . في نهار السبت وهو اليوم السادس من شهر ربيع الاول سنة ١٠٨٠

523. ve 524. s. lerde arapça tecvide âit mâlûmât var.

Cilt

1037

6027

قرآن کریم

Kur'ânî Karîm

Cilt eb'âdî : 17 × 10.5

Yazı eb'âdî : 11 × 6.4

Kenarı zencirek cetvelli, kenarda ve iç müstatilin köşeleriyle orta şemse gömme içinde kabartma karanfil motiflerini havi; zeminleri altın yaldız. Koyu kahverengi

ciltli. Miklabı yok. Berkenar ve tam. İlk iki sahifede Fâtîha sûresiyle Bakara sûresinin beş âyeti mevcut ve bu iki sahife çok güzel bir tarzda müzehheb. Diğer sahifelerde surh, mavi ve altın cetvel var; sahife kenarları zer-efşan. Duraklar altın üstüne mavi ve surh beneklerle müzeyyen ve kenarları siyah çizgiyle çevrili. Sûre başları altın safihali; sûre adları beyazla yazılmış, bir kısmı mavi, sarı, yeşil ve surhla çevrili. Kenarlarda cüz'ler, surh ve mavi renklerle bezenmiş altın damgalı. Cüz'lerin yazılarını, kenarlarda, surhla "نصف" aşirler "ع" la işaretlenmiş. Son yap. ta şu ketebe var :

الحمد لله على التمام ولرسوله افضل التحية والسلام يا عظيم المنه هب لكاتبه ولاستاده
ولوالديه الجنة مع جميع اهل السنة امين يا رب العالمين كتبه الداعي الحاج السيد احمد
المعروف بحمدى من تلاميذ الحاج محمود الراجى الكوناهيوى غفر الله ذنوبهما وستر عيوبهما
سنه سبع وعشرين ومائتين والى من هجرة من له العز والسعادة والشرف وذلك سؤد
فى جسراركنه

Yazı güzel bir nesih.

Cilt

1038

6043

ثابت علا الدين

Tābit 'Alā'd'dīn (1124 H. 1712)

Kulliyāt-ı Tābit

(کلیات ثابت)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 20.8 × 13.5

Yazı eb'adı : 15.8 × 7

Üstü ebrî kaplı, sırtı ve kenarları meşin mukavva cilt. Baş tarafı noksan; bir na'tin ortalarından başlamakta. 5. a da başlıyan na'tin kenarına surhla «التنجدى در» yazıldığına göre üç na'tle dördüncü na'tin baş tarafı yok. Kasideler 26. b de bitiyor. Gazellerin baş tarafı da noksan ve 27 - 29. yapraklar yırtılmış; bu yaprakları yapıştırdık. 81 yap. Her s. de 24 satır var. 1. a da «کلیات دیوان ثابت افندى» yazılmışsa da bu kitap, Külliyyât değildir. 1118 de vefât eden (1706 - 1707) Balıkesirli Râsih Ahmed'in eline geçmiş, 1. a ya, «لنامقه بغدادده وارد اولان غزلاردندر» başlığıyla Râsih'in bir gazeli, güzel bir ta'hykle yazılı. 49. yap. ta Sâbit'in dört gazeli, 57. b de iki gazeli, son taraflarda 76. b - 78. b deki Sâbit'in târihleri, 79. b - 81. a da "Berber-Nâme"si aynı yazıyla. 82. b de gene «لنامقه» başlığıyla Râsih'in nâ-tamâm bir gazeli var. Buna nazaran divan, Râsih'in eline geçmiş ve Sâbit'in hayâtında yazılmıştır. Yazı, pek güzel olmıyan bir ta'hyktır.

Baş : رسول مجتبی احمد نبی افضل و امجد
حبیب حق محمد تاجدار افسرطه
(2. a)
Son : آچیلوب کاله عیش جاوید
چقدی کالجہ ایلہ تفاریق امید
(81. a)

Cilt

1039

6044

شرعیہ یجل دقتری

Şer'iyye Sicil defteri

Cilt eb'adı : 29.5 × 10

Yazı eb'adı : 26.5 × 8

Mürâseleler, tevliyet, tumar, subaşılık, mevâliye âit mektuplar, niyâbet, terakkî recâsı için arızalar, kal'a gediğine âit yazılar, mansıb recâsı, ferâğ-nâme, cüz'-hanlık arızası, câmi' ihdâsı, hitâbet, müzzinlik, ehl-i hurfet kethudâhğı ve yiğitbaşılık, izin-nâme, nikâh, kefen-bahâ, muallim-hâne tâmiri, ilâmlar, köleliğe, talâka, ıtka, vakfa, vasiyyete, gıbna, rehine, ücrete, icâreye, kefâlete, hibeye, mehre dâir arızalar, fetvalar, takrirler ve mektup başlıkları ve bâzı fevâid. 126 yap. Satır sayısı muhtelif. Yazı, XI. asr-ı hicrinin siyâkata çalar nesih. Bâzı yerleri ta'lyik. 14. b, 34. b ve diğer bâzı yapraklardaki yazılarda 1048 târihi (1638 - 1639), 16. a da 1087 târihi (1676) var.

Baş : قد وقع التکاح عندی
نعمه الفقير الحقير فلان بن فلان القاضي
(1. a)
Son : کما قاله الترمذی
شهاب على القاضي عباس
(126. b)
(127. yap. ta bâzı ilâçlar yazılı.)

Cilt

1040

6045

مشنوی

Maṭnawī (Uydurma VII. cilt)

Kitabın eb'adı : 23 × 12.7

Yazı eb'adı : 18.6 × 9.7

Ciltsiz. 19 yap. Her s. de 27 satır, dört sûtûn üzerine iki beyit var. 1. b de mavi, surh ve altınla pek güzel bir tezhib mevcut. Sahife kenarlarında mavi renkle ve altın yaldızla, sûtûn aralarında siyah çizgi içinde ince altın cetvel var. Başlıklar surhla ve nesih yazıyla yazılmış. Metnin yazısı ince ve güzel bir İran ta'hyki. Dibâcesi yok (2033 No. daki nüshanın izâhuna b.)

6056

نابى يوسف

Nâblî Yûsuf (1124 H. 1712)

Zayl-i Siyar-i Waysî

(ذيل سير ويسى)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 21.2 × 13

Yazı eb'âdı : 16.5 × 8

Kenarı zencirekli düz, yumuşak koyu kırmızı meşin ciltli. 169 yap. Her s. de 23 satır var. Bâzı yaprakların, cetvel dışı kalan kısmı sarı, eflâtun, kahverengi, nefti ve yeşil renkli ve bâzı s.lerde hafif zer-efşan var. İlk s. de kötü tarzda müzehheb bir başlık var. S. kenarları altın cetvelli. Altında bakır bulunduğundan bazı s. leri yemiş, iç kısımlar ayrılmış. Başlıklar, "بيت : نظم" gibi dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. Mısra' aralarında surh noktalar var. Yazı nesih. Âyetlerle hadislerin üstlerine surh çizgi çizilmiş. 89. a dan itibaren yazı değişiyor. S. kenarlarında Ni'mat-Allâh, Ahtari ve Şu'ûrî'den bâzı lûgatlerin izâhı, bâzı yerlerde de nüsha farkları kaydedilmiş. Bu kayıtlar, 1202 de (1788) vefât eden Müstakimzâde Sa'deddin Süleymân'ın yazısıdır. Nüshanın, devrine âid olduğu anlaşılmakta.

Baş : بسم ... ياربّ سحاب فيضى باران ايله

(1. b)

Son : اعلاى درجات امتيازده جلوهر كر قلنمق شيوه خفيه تقدير دن مستبعد
دكلدر تيسر تتميم السير يعون الله السير والحمد لله

(169. b)

6144

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdı : 10.5 × 10.4

Yazı eb'âdı : 13 × 6.2

Sırtı meşin mukavva ciltli. Yazı kötü bir ta'hyk. 126 yap. Her s. de 17 satır var. Bütün mecmûa, aynı yazıyla.

I) علي بن عبد القادر النبىي الحنفى الموقت بالجامع الازهر
الفوتوحات الوهبية بشرح الرسالة: 'Ali b. 'Abd'al-Kadir'an-Nabiyyi al-Hanafi al-Muwakkkit bi'l-Cami'al-Azhar: Al-Futuhât'al-Wahbiyya bi Şarh'ar-Risâlat'al-Fathiyya. Ar. İrtifâ' ahzine

dâir. Dîbâcede bu kitabı, Badr'ad-dîn'al-Mardî'nin risâlesini şerh yollu yazdığını belirtmekte, kendi adını da 1. b de anmaktadır. Kitabın adı, 1. b - 2. a da geçiyor. Risâlenin başına, surhla « رسالة بدر الدين ماردى » yazılmış.

Baş : بسم ... الحمد لله الذى خلق السموات والارض ...
(1. b)Son ve ketebe : بقدر نصف قوسه هو وقت غرويه والغارب فى ذلك الوقت هو
درجة غرويه والله اعلم تم الشرح المبارك فى اليوم الرابع والعشرون من
شهر جمادى الاول لسنة ثلثة ومئتين والف من هجرة من له العز والشرف
(41. a)

(Sonunda Magribî yazısıyle « على بن محمد » mührü var; bu mühürde, yazının üstünde « الله » altında « هو » yazıları mevcut. Şârihin elyazısından istinsâh edildiği anlaşıyor. 41. b de, dış dâirede "Âyat'al-Kursî" bulunan ve birbiri içinde beş dâireden meydana gelmiş olan « جنة الاسماء » Cunnat'al-Asmâ', dâiresi var. 2. dâirede A. K. nin ebcedle ifâdesi, 3. de hurûf-ı mukatta'ayla Besmele, 4. de « فردحى قيوم حكم » اومن كان ميتا « esmâ-yı husnâsı, gene hurûf-ı mukatta'ayla, 5. de « فاحييناه » âyet-i kerîmesi (VI, 122) yazılı.)

II) Cunnat'al-Asmâ'ya ve yukarda mezkûr altı isme âit tafsilât. Türkçe.

Baş : بسم ... وقتا كه شيخ محمد غزالى قدس سره حضرتلى بو
دائرة شريفه كه جنة الاسماء بين العلماء ...

(42. a)

Son : بر يرد قويه سين عجائب كوره سين باذن الله تعالى

(46. b)

III) Fî ma'rifati Kaws-i Kuzah. Ar.

Baş : بسم ... هذه رسالة فى بيان مقدمات سبع ...

(47. a)

Son : وبراھینھا مذکورہ فى علم المناظرہ من شرح الملخص تحت الرسالة
يعون الله الملك الوهاب

(49. a)

IV) Kaws-i Kuzah renklerine dâir ar. risâle.

Baş : اعلم انّ الغالب على الوان قوس قزح ...
(49. a)Son : الاول كان الخروطن مصممين تحت الرسالة يعون الله الملك الوهاب
(52. a)

mevcut. I. c. 1. b - 64. b, II. c. 67. b - 125. b, III. c. 127. b - 203. b, IV. c. 205. b - 267. b, V. c. 269. b - 340. b, VI. c. 341. b - 413. a yapraklardadır. Mawlânâ'ya atfedilen VII. c. 415. b - 443. a dadır. I. cildin dibacesinin ve metnin başlarında lâcû-verdi fazla, İrânkârî çok güzel iki muzehebb başlık var (1. b, 2. b). Diğer ciltlerin başlıkları aynı tarzda. Yazı ta'hyk; bâzı yanlışlar var (آخرو آید yerine آخرو آید gibi 130. b, metinde, sondan 2. satır). Metin, siyah iki çizgi içinde altın ve ince iki cetvelle, haşiye bir lâcûverd, bir ince altın cetvelle çerçevesi. Haşiyedeki yazıların yukarı kısmı yukarıdan aşağıya, aşağıdaki kısmı aşağıdan yukarıya mâil olarak yazılmış; ortada altın cetvelle ayrılmış yazısız bir müselle var. Başlıklar da surhla ve ta'hykle yazılmış. 1. a da « هذا الكتاب مثنوى شريف تملكه الفقير اليه عزّ شأنه السيد زين العابدين » kaydı var. Aynı s. deki iki mühür ve bir temellük kaydı silinmiş. Silinen müstatili mühür, sayın Necâti Elgin'e göre Lârende Mevlevî-hânesine âit vakıf mührüdür. Ayrıca 1. b, 341. a, 415. a ve 443. b de Lârende Kütüphanesi vâkıfı Zayn'al-'Âbidîn'in mührü, 1. a, 341. a, 415. a ve 443. b de de Kütüphaneye vakıf mührü var; fakat bütün bu mühürler, kitabın vakıf olduğunu gizlemek için, satan adam tarafından silinmiş. 5708 No. da kayıtlı "Al-Barîka"da, 1. a da, Zayn'al-'Âbidîn'in aynı yazıyla ve ta'hykle, « هذا كتاب الشريف تملكه الفقير المذنب المحتاج الى ربه الغفور السيد الحاج زين العابدين » temellük kaydı ve gene ta'hykle « ابن نيز بكذرد السيد زين العابدين ١٣٠٥ » zâtî mührü ve nesihle, « هذا كتاب الشريف السيد الحاج زين العابدين ابن السيد عبد الرحمن المدعو بجاوش زاده غفر ذنوبها » ibâresini sekiz satır olarak ihtivâ eden vakıf mührü mevcuttur ki bu mühür, Maṭnawî'de silinen ikinci mühürdür.

Baş : هذا الكتاب المثنوى المعنوى وهو اصول اصول الدين ... (1. b)

Son ve ketebe: در دل من ان سخن زان ميمنه است

زانکه از دل جانب دل روز نه است

تمت الكتاب وربنا محمود وله المكارم والعلی والجود واتكأ علی عصا الفراغ من كتابة هذه النسخة الشريفة اللطيفة الموسومة المثنوى المعنوى المولوى بخط اضعف المساكين جمال الدين ابن الهداد (Bir ke-) lime silinmiş غفر الله ذنوبه وستر عيوبه فى التواخي نوز دهم ماه ذى القعدة سنه ١١١١ (413. a)

Maṭnawî'nin son beytinden sonra farsça bir kut'a ve iki rubâî var. 415. a da uydurma VII. cilt başlamaktadır. Bu cildin ketebeşi şudur :

قد تمت ... در يوم احد فى عشراول شعبان المعظم از شهر لسته تسعه وتسعين ومائة والف بخط عبد الفقير المقر بجمع التقصير النائب الراجى غفور رب قدر محمد صالح بن الحاج ابو بكر اغا دزدار قلعه بجدية لازنده عنى عنه (443. a. Bu uydurma cilt de ta'hykledir.),

Cilt
1046

6937

الوان چلبی

Alwân Çalabî

Manâkıb'al-Ḳudsiyya fi Manâşib'al-Unsiyya

(مناقب القدسية فى مناصب الانبياء)

TÜRKÇE MANZÛM

Kitabın eb'âdî : 21 × 15

Yazı eb'âdî : 15.8 × 10

Sırtı meşin mukavva ciltli. Ön kapak kopmuş. Miklaplı. Baş tarafı eksik. 118 yap. S. de 11 satır. Yazı harekeli nesih. Başlıklar ve beyitler surhla yazılmış. S. kenarları ve beyit araları, başlıklar surh iki cetvelle çerçevesi. Eksik olan kısmı "tahmîd"den olduğuna göre noksanı pek az. 4. b de "tasliye" başlıyor. 5. a da,

حق تعالى بو اون يدى عاشق
صور سين سيندن ايسر بايق
شيخ جون بو سوزى دتر سلطان
بو يوروز نولد كورك اى اخوان

diye başladığına göre aradan bir-iki yaprak düştüğü anlaşılıyor. Bu kısımdan vâkıf Şîh Sultan azîrden (و) جان دادن ایشان و التاجمردن حضرت شيخ عظم الله ذكره و هغه, sonra, "فصل در بعض اوصاف شيخ غرقين دادا رضى عنه و مقامات ... " faslı gel-diğine göre "Dada Garqin" dır (6. b). 7. b - 8. b de, Dada Garqin'in, bir ata binip yılanı kamaçı olarak kullanan Saydî Aḥmad-i Kabîr-i Rifâ'î'yî, divarı yürüterek karşıladığı anlatılmaktadır ki bu menkabe, Abū-Sa'îd Abū'l-Ḥayr'la Bāyazîd-ı Beşâmî arasında geçtiği gibi (Tarafımızdan hazırlanmış ve bastırılmış olan "Vilâyat-Nâma. Manâkıb-ı Hunkâr Hacı Baktâş-ı Velî; İst. İnkılâp K. 1968, s. 49 - 50; Açılama, 119 - 120. Kalimât-ı Ḳudsiyya-yî Abū-Sa'îd Abū'l-Ḥayr'dan naklen; İst. Üniv. K. Farsça ya. Mecmûa, No. 1056, 110. b) "Vilâyet-Nâme"de Hacı Bektâş'la Sayyid Maḥmûd-ı Ḥayrânî (666 H. 1268 - 1269) arasında (Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik; s. 296 ve aynı s. nin 124. notu),

Cilt
1047

1156

حمدی (آق شمس الدین زاده)

Hamdî (Ak Şams'ad-dîn-zâda. 914 H. 1508 - 1509):

Yûsuf u Zallihâ

(يوسف وزليخا)

T Ü R K Ç E

Cilt eb'âdî : 20.6 × 12.3

Yazı eb'âdî : 15.1 × 6.2

Kenarları gömme tek cetvelli, ortası çiçek dal şemseli, koyu kahverengi cilt. 10. a - 12. b, 17. a - 19. b, 28. a - 99. b, 108. a - 110. b, 112. a - 115. b, 117. a - 149. b ve 158. a - 208. b yaprakları eski, diğer yap. lar, sonradan yazılıp eklenmiş. Eski yazıyla yazılmış kısımlarda yazı, harekeli nesih; eklenen yap. lardaki yazı harekesiz ve çok kötü bir nesihle yazılmış. Başlıklar surhla. 210 yap. Her s. de 15 satır var. Eski yazılı kısımda kağıt kiligramlı, aharlı ve kalın. Muahhar devirlerde yazılmış bir nüsha.

Baş : ذكر او لغاسه اول اسم الله هر نه بشنسه آخر اوله تباہ
(1. b)

Son : شکر و منت خدای سبحانه که بو نظمی بتوردی پایانه
(215. a)

Cilt
1048

1157

فہم اسمعیل

Fahîm İsmâ'il (1194 H. 1780 den sonra)

Mi'yâr'al-Awqât

(معیار الاوقات)

T Ü R K Ç E

Cilt eb'âdî : 20.9 × 14.3

Yazı eb'âdî : 16.3 × 10.9

Miklaph düz ve âdi ciltli. 29 yap. S. kenarlarında surh cetvel var. Her s. de 19 satır. Yazı nesih. Başlıklar, remizler surhla yazılmış. Müellif hattıyla yazılmış olan bu nüshanın dibâcesinde, kitabını 15 fasıl ve 1 hâtıme üzerine yazdığını, babası İbrâhîm Hakkî-i Arđrûmî'nin "Ma'rifat-Nâma"sinden de bâzı kavâid alarak ilâve ettiğini bildiriyor (2. a). İlk yap. ın b yüzüyle 1. a da burçlara, Ay'ın menzillerine dâir bâzı beyitlerle Birgiwî'nin "Gurra-Nâma"sinden alınmış bâzı izâhât vardır.

1186 H. de (1772) vefât eden ve "Ma'rifat-Nâma" sâhibi olan İ. H. nın oğlu olan Fahîm İsmâ'il, eserin 24. b - 25. a yapraklarında 1193 yılını gösteren ve Kamerî yılları Rûmî yılını gurrelerini bildiren cetvel ve dâireleri, 25. b - 29. b de de

de 17 satır var; her satırda bir beyit mevcut. Beyit araları açık. 2398 No. da kayıtlı nüshayla karşılaştırılmış ve baştan, dibâce ve birinci bâbın birinci dâstânının sonlarından 225 beyit noksan bulunduğu anlaşılmıştır.

Baş : دیرلُوبن خاچَه طارلاردی
(1. a)

Son ve istinsât t. : خیرلَه آکنلره ورمّا مَلّاَل خَبِلّاَل آکَنلَرَه اولسون حَلّاَل

وقع الاتمام فی اواخر ذی الحجه نارخ

سه ثمان وثلثین وثمانیه هجریه

(310. b)

(311. yap. ta, Macd'ad-dîn adlı birisinin tetimmesi, ayrı bir yazıyla yazılmıştır ki gene 2398 No. daki nüshada bu kısım, son yap. olan 250. b de başlıyor ve 17. beyite bu nüshada olduğu gibi bitiyor; bu nüshadaysa 311. b de bitmektedir. Vâkıf Mahmûd Dada, bugün de "Topraklık", ve "Dedebaşı", denen ve Türbe'den Koyunoğlu Müzesine giden yolun sağında, köşebaşında, sokak içinde, harap bir sahanlıkta medfundur. Kitâbesi şudur:

سلطان العارفين

برهان الواصلين

محمود دده بن اويس دده

سنة خمس وستين وتسعين

Bu Mahmud Dede, Tawâkıb mütercim Mahmud değildir.)

Cilt

1160

1051

فاضل حسین

مجموعه

Macmû'a

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî 23.2 x 16.2

Yazı eb'âdî 16.3 x 9.5

Üstü ebrî kaplı, kenarları ve sırtı meşin, mıklaplı mukavva cilt. 58 yap.

I) زانانامه : فاضل حسین (اندرون). (Zan-ân-Nâma. Türk.

Baş : منت اول خالق حکمت کاره زن دنیایی ایدن مکاره
(1. b)

Son : بنده توربرده تعجیل ایتدم هله مدعا بیده تعجیل ایتدم
(39. b)

(İkinci mısra'da vezin bozuk; "مدعا بی هله تعجیل ایتدم" olursa vezin düzelir.)

II) فاضل Fâdil محبوب نامة Mahbûb-Nâma. Türk.

Baş : حده لایق او جهان داوری وار کائناتک همان اول سروری وار
(40. a)

Son : صاچی سنبل دخی ترکس نگی قوقلادم برچنی عبیری وار
(44. a)

(Bu parça, Fâdil'in "Çangî-Nâma" sindendir ve murabba' tarzında yazılmış olan bu kitaptan 66 murabba'ı hâvidir. Son murabba'dan sonra, 51 murabba' daha vardır ki bunlar eksiktir (İst. Üniv. K. Türk. yaz. No. 5701 deki nüshaya nazaran). Çangî-Nâma, bu nüshada 57. a - 62. a yap. larındadır. Bu mec. da "Daftar-i 'İşk, Hübân-Nâma, Zanân-Nâma, Çangî-Nâma" ve Sunbul-zâda Wahbî'nin (1224 H. 1809) "Şaek-angiz"i vardır. O. M. de vefât târîh 1225 gösterilmekte, kaydedilen "Küçü Fâdil" da bu târihi ifâde etmektedir; fakat İst. Üni. K. de, Türkçe y. larda 2819 No. da kayıtlı bulunan, Reisül-Küttâb-ı esbak Muhammed Ârif'in yazdığı divânının sonundaki iki s. lik hâl tercemesinde, 1227 de vefât ettiği yazılıdır; 258. b. Fâdil'in divânı, Bulak'ta 1258 H. de basılmıştır. Divânın sonunda "Daftar-i 'İşk" da vardır. İst. Üniv. K. de T. y. larda, 550 No. da kayıtlı olan ve Müze kısmında kayıtlı ve teşhirde bulunan, tahrirli iç ve dış altın zencirekli ve şemeli, fevkalâde güzel ve mıklaplı ciltli bir "Hübân-Nâma" ve "Zanân - Nâma" vardır ki 152 yap. olan bu nüshada "Hübân-Nâma" da iki dâireden meydana gelen bir küre-i musattaha, 39 minyatür, "Zanân-Nâma" da 44 minyatür vardır. Resim sanatına yaklaşan bu minyatürlerde hem yüz ve elbiseler, hem dekor, temsil ettiği milleti ve coğrafî mevkii, hayret edilecek bir sadâkalla belirtmektedir ve herbiri, ayrı bir şah eserdir. Yazısı ta'hiy olup 1228 H. de (1813) vefât eden İhyâ'nındır ve 1208 rebül-errelinin 12. günü bitirmiştir. (İhyâ için Sicill e, I, s. 309 v İbnülemin Mahmud Kemâl'in "Son Hattatlar"ına b. İst. Maarif Basımevi, 1955; s. 558-561. O. M. Hübân-Nâma ve Zanân-Nâma'nın fransızçaya da terceme edildiğın bildirir II, s. 371.)

III) Kime âid olduğu bilinmeyen bir vefât târihi.

Baş : پیشوای اهل الحاد و رئیس المفسدين

کور تانار نام شقی همچشم شیطان لعین
(45. a)

Son : چیقندی بریسی دیدی منقوط ایله تاریخی

کورددده قهر اولدی غمکین اولدی بار هب ملحدین
(aynı yap)

(Târih bir ta'miyeyle 1231 yılını gösterir.)

IV) لطیفیة : Sunbul-zâda. 1224 H. 1809) Wahbî (Sunbul-zâda. 1224 H. 1809) Lutfiyya. Türk.

Baş : حمد او خلاقه که قلدی احسان بر او وچ طوراغه شکل انسان
(45. b)

Son : ستر عیب ایتمهده علام غیوب نه دیمک سن ایده سن کشف عیوب
(58. b)

(Lutfiyya'nın bazı s. lerinde metin, kenara da hâşiye tarzında yazılmıştır.)

Cilt

1052

1164

Nîlî Ahmed (Mîrzâ-zâde)

Naylî Aḥmad (Mîrzâ-zâde, 1161 H. 1748)

Al-Faḍlî'al-Wahbî fî Tarcamat'al-Cānib'al-Ġarbî

(الفصل الوهبى فى ترجمة الجانب الغربى)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 22.5 × 14.7

Yazı eb'âdî : 13.2 × 6.5

Kenarı zencirekli, mıklağı düz, siyah meşin cilt. Başta bâzı s. lerde ve sonda, dâirevî büyük bir mühür içinde ta'hyik'e «مخفوظاً» yazısı, kenardaki dâirede «فى كنبخانه درويش محمد پاشا بمدينه بوردورى» cümle-i du-âiyyesi gene ta'hyikle. Ayrıca bir de öbüründen küçük ve gene dâirevî mühür içinde ta'hyikle «وقفت هذا الكتاب مقرراً كنبخانه صدر اعظم بوردور» yazısı var. Birinci mühürde 1258, ikincisinde 1224 târihi mevcut. 1233 saferinde (1817) sadr-ı a'zam olan ve bir müddet bu makamda kalıp 1253 muharreminde (1837) vefât eden bir Dervîş Muhammad Pâşâ var ki herhâlde Burdur'da Kütüphanesi tesis eden, bu zât olacak; 1235 recebinde (1820) Anadolu valisi olmuştur ve şâir Nevres'in atasıdır (Sicill, II, s. 336).

Şayḥ'al-Makkî diye tanınan ve 926 sularında (1519 - 1520) vefât eden Abû'l-Faṭḥ Muhammad b. Muzaḥḥar'ad-dîn Muhammad b. Ḥamîd'ad-dîn 'Abd-Allâh'ın, İbnî 'Arabî'ye, "Fuṣûṣ" undaki bâzı mülâhazaları yüzünden itirâz edenlere cevâb olarak farsça te'lif ettiği "al-Cānib'al-Ġarbî fî ḥallî Muṣkilâtı Muḥyî'd dîn İbnî 'Arabî" adlı eserin tercemesidir (Asāmî'l-Mu'allifîn, II, s. 228 - 229). Al-Cānib'al-Ġarbî, Yavuz'un (Saltanatı. 918 - 926 H. 1512 - 1520) emriyle yazılmıştır. Naylî, bunu dîbâcede kaydetmekte ve tercemenin adını da zikrelemektedir (2. a - b). 83 yap. Her s. de 21 satır var. Yazı rık'a. Tercemenin 1148 cumâdelâhırasının 3. perşembe günü (1735) bittiği kayıtlıysa da rık'ânın zamânı düşünülürse bu nüshanın, bir hayli sonra, fakat müellifin elyazısı nüshadan, tetimmesiyle istinsâh edildiği anlaşılır. O. M. bu tercemenin bir nüshasının, İst. da, Ayasofya K. de bulunduğunu kaydetmektedir (II, s. 457).

Baş : الحمد لله الذى فتح بمفاتيح الغيوب ...

(1. b)

Son ve tetimme :

وگاه گاهی اکتا ادعیه صالحه به داخل بیوریه آمین ... قال العبد
الاصغر ابو الفتح المظفر فرغت من تسويد هذه الرسالة جعلها الله
فى كفة حسنى بعد العصر يوم الاحد ثامن عشر شوال ختم بالخير

والاقبال فى سنة اربع وعشرين وتسعمائه ... فى مدينة ادوته ...
يقول العبد الضعيف مترجم هذه الكتاب احمد نيلى ميرزا زاده وفقه الله
خير ما اراده قد تمت ترجمة الكتاب يعون الملك الوهاب وقت الضحوة
يوم الخميس ثالث جمادى الآخرة لسنة ثمان واربعين ومائة والى ختم الله
اعمالنا بالخير والسعادة

(83. a - b)

(1725 No. da kayıtlı mec. nın I. risâlesine b.)

Cilt

1053

1169

Şifâyî Muzaffer b. Muḥammad al-Ḥusaynî

Sifâyî Muzaḥḥar b. Muḥammad al-Ḥusaynî (963 H. 1555 - 1556)

Karâbâdîn

(قربادين)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 26.5 × 18

Yazı eb'âdî : 20 × 11

Fersûde, kenarları ikişer düz cetvelli yumuşak meşin cilt. 106 yap. Her sahifede
amâ'a بعد پوشیده نمائند که فقیر الحقیر مظفر بن محمد،
الحسینى الشفایى در مدت مدید ترکیبى چند که در معالجات امراض ازان گریزی نبود جمع
کرده بود خواست که در سلك ترتیب در آورد و بعضی مرکبات مناسبه در هر باب از
کتاب موثوقه معمول علیها حکماء متقدمین و متأخرین منتخب و مترجم ساخته بآن منضم کرد
تا کتاب جامع و مستغنی از سایر قرابادینات باشد و به ترتیب حروف تهجی مرتب ساخت
demekte, fakat tasnif zamânıyla kimin adına tertib ettiğini açıklamamaktadır
(I. b). Şifâyî, Kâşân'lı olup İsfahan'da tavattun etmiştir (Târiḥ-i Naẓm u naṭr
dar Irân, I, s. 399). Ḥulâṣa-ı Şifâyî adlı bir eseri de vardır (aynı; II, s. 808). Ka-
mûs'ül-A'lâm, Kâşân'lı Mîr Muzaḥḥar Ḥusaynî'nin, tabâbette ve ḥusn-i hatta hazâkat
ve meḥâreti olduğunu ve Şafawî'lerden I. 'Abbâs'ın zamânında yaşadığını yazıyor
(VI, s. 4316); fakat Ş. A. 985 - 995 te (1578 - 1587) hüküm sürdüğü için Şifâyî
Muzaḥḥar'ın bu devri idrâk etmesine imkân yoktur; Kamûs, 1037 H. de (1628)
vefât eden ve Ş. A. zamanında Ra'îs'al-aṭibbâ' ve Malik'aş-şu'arâ' olan "Mîr u
Mahabebet" şâhibi Şifâyî Ḥakîm Şaraf'ad-dîn Ḥasan'la (aynı c. s. 2862) Şifâyî Mû-
zaḥḥar'ı aynı zât sanmıştır.

Kitap, mukaddimede zikredildiği gibi hurûf-ı hecâ' üzerine tertib edilmiştir.
Bablar ve ilâc adlar surhla yazılmıştır. Yazı İran neshidir. Baş tarafta gene tıbbî
dâir 6 yap. İlk farsça ayrı bir risâle vardır ki "ماء مبارک" ten ve hâssalarından
bahsetmektedir. Mâ'ı Mubârak'ın, "nisan suyu" olduğunu sanıyoruz. Sonunda,
106. b - 107. b de, gene farsça, ölçülere dâir küçük bir risâle var.

- Baş : ... الحمد لله الذى خلق الحكمة من نور معرفته وعلمه ...
(1. b)
- Son ve ketebe : هربك سى مثقال عسل صاف بقدر احتياج بطريق متعارف معجون
سازند بعد از چهل روز توان داد تمت الكتاب بعون الملك الوهاب
فى تاريخ شهر محرم سنة اثنا وتسعين بعد الالف من هجرة النبوية
المصطفوية عليه من الصلوة والتحية والتسليم
(106. a)

Cilt
1054

1170

(وهبى (سيد)

Wahbl (Sayyid, 1149 H. 1736-1737):

Dīvān

(ديوان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî 27 x 14.5

Yazı eb'âdî : 21 x 8.5

Ortası basit şemseli yumuşak ve tâmir görmüş koyu kırmızı meşin ciltli; alt kapağı kopmuş. 192 yap. Her s. de 23 satır var. Müsvedde halinde, Birçok yap. ları boş; fakat noksan değil. Yazı ta'liyk (S. V. nin hâl terc. i ve eserleri için Sabri Kalkandeler'in gayr-ı matbû' kataloguna b. İst. Üniv. K. Türk. y. 9865. Dīvân-ı Wahbl. Bu K. a nazaran en sağlam ve tam nüshası mezkûr K. nin T. y. ında 5506 No. da kayıtlıdır).

Baş :

... بسم

سبک ایدن شمس و قمر قرصین الهی سنسن

جزء اکسیر قیلان خالک سیاهی سنسن

(1. b)

- Son : چکدی بر آه دیدی تاریخین گوجدی هی وای احمد غازی
(192. b)

Cilt
1055

1172

(بساطی (؟)

Bisâtî (X - XI H. XVI - XVII M.)

Manâkıb'al-Asrâr Bahecat'al-Ahrâr

(مناقب الاسرار بهجة الاحرار)

TÜRKÇE

Kitabın eb'âdî : 21.5 x 15.7

Yazı eb'âdî : 15 x 8

Cildi pek fersûde. Baş tarafta kâğıtların alt kısımları yırtık. Üstünde « هذا پاشا اغا زاده محمد » yazılı. 24. a da, kenarda, « رسالة شيخ صافي رحمة الله عليه الواصعه »

اغّا عن اولاد حاجي بكشاش ولى قدس الله سره الجلى والحق ٢ تشرين ثانی سنة ٢٠ « kaydı surhla yazılmış. 76 yap. Asıl kitap 55. a da bitiyor. Yazı nesih kırması. Her s. de 11 satır var. Birçok yerleri, bilhassa, Bursa'da Şâfi'î kadılığıyla takyiyede bulunan Sayyid Muhammed b. 'as-Sayyid 'Alâ'ad-dîn'al-Husaynî al-Rağawî'nin 931 saferinin ilk günlerinde (1524) yazdığı « Miftâh'ad-Dakâ'ik fi Bayân'al-Futuwatî wa'l-Hakâ'ik » adlı Futuwat-Nâma'sine uymaktadır (Bu F. N. için, « İslâm ve Türk illerinde Fütüvvet teşkilâtı ve kaynaklar » adlı makalemize b. İst. Üniv. İktisat Fak. Mec. Cilt: XI - Sayı: 1 - 4 ten ayrı basım; İst. İsmail Akgün Mat. 1952; s. 24 - 26; 51 - 55). Erkâna alınmayacak kişiler, dört kapı (şeriat, tarikat, hakikat, ma'rifet), bunların şartları, rehber ve halifelik şartları ve edebleri, tâc, tâca âit inançlar, yola giriş, 'ayn ı cam' âdâbı v.s. hakkında izahat verilen bu kitapta, 13. b - 14. a da, « سلطان شاه عباس ابن سلطان شاه طهماسب (Tahmâsb) ابن سيد شاه اسماعيل » diye Şâh 'Abbâs'ın, Hz. Peygamber'e kadar silsilesi yazılmaktadır. Şâh 'Abbâs, Şafawî'lerin 5. şâhı olan ve Şâh İsmâ'îl'in oğlu Tahmâsb'tan sonra şâh olan Muhammed Hudâ-Banda'yi müteâkiben hükümdâr olan ve 995-1037 de (1587-1628) hüküm süren 'Abbâs-ı Bozorg'tür. 15. b de de tövbe ve telkiyn bahsinde, « توبه قلدن جميع مناهدين هذا شاه عباس ابن شاه طهماسب الندين » denmektedir. Bu kitap, Alevlerce « Büyük Buyruk » ve « İmâm Ca'far Buyruğu », « Manâkıb » diye anılır. Sayyid İshâk Safiyy'ad-dîn'e (735 H. 1334) ve Hatâ'ye (Şâh İsmâ'îl. 930 H. 1524) atf ve isnâd edilmesi, köklü bir geleceğin ifâdesinden başka bir gerçeği belirtmez. İçinde Hatâ'yi'nin, Pîr Sulţân'ın, onun müridi Kûl Himmet'in şiirleri de bulunan bu eserde « شاه دهاز پیر شاه » redifli ve Şâh Tahmâsb'ı (984 H. - 1576) öven ve Oniki İmâm'ı anan bir medhiyeyi hâvî, nisbeten daha sağlam ve 1017 de yazılmış, bir nüshası bizim kitaplarımız arasında ve bu şiirde şâir, mahlasını « بساطی Bisâtî » diye anmaktadır; bu bakımdan biz bu kitabın, hicri X. (XVI) yüzyılda Bisâtî adlı birisi tarafından yazıldığını sanıyoruz. Bir başka nüshasında, 1105 te (1694) vefât eden Şâh Şafiyy-i Tâni'nin (Şâh Sulaymân-ı Şafawî) adı, bir gül-bangte geçmektedir. XI. yüzyılda (XVII) bir başka nüshası da gene kitaplarımız arasında. Her üç nüshada, mevzû' ve bahisler aynı olmakla beraber üçü de, ifâde bakımından birbirine uymadığına göre bu esere, ya yazılırken ilâve ve tasarruflar yapılmıştır; yahut aynı mevzu'lar, birkaç kere yazılmıştır. Âdetâ bir Alevi akaaid ve a'mâl kitabı diyebileceğimiz bu eser, 55. b de bittikten sonra Darvîş Husaynî adlı birisinin, Oniki İmâm'ın muhtasar hâl terc. lerini bildiren bir yazısı geliyor. 57. a da « Tâc-Nâma » adlı bir kitap, 59. a dan sona kadar da « post, hırka, şadd, palheng, huşba'î tarikat, ahkâm-ı fakr, erkân-ı tarikat, tawba, v.s. hakkında suâl- cevaplı bir yazı var. Yazan bilgisiz olduğundan fâhiş imlâ ve ibâre hatâları yapmıştır.

Baş : الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام للمتقين ...

(1. b)

Son : وحليم ومظلوم اوله محمد على صفتي بودر والله اعلم بالصواب ...

(En sonunda Hatâ'î'nin iki, Pir Sultân'ın iki, Nasîmî'nin iki, Kaygusuz Ab dâl'ın bir nefesi var. 76. b de de şu bozuk ketebe mevcut :)

وقع الفراغ من تحرير هذه الرسالة شيخ صافي قدس الله مره العزيز والله من الحفظ محمد ابن حبيب غفر الله له في روز اذينه ماه صفر يوم السابع في وقت بين العشاء والنوم في لواء صاروخان واحد مثنان بعد الف في سنة ١٠٢١

(55. a)

Cilt
1056

1173

جليمي

Halîmî (992 H. 1584) :

Luğât ı Halîmî

(لغات جليمي)

FARSÇA - TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 20.4 × 14.8

Yazı eb'âdî : 15.8 × 10.2

Üstü ebrî kaplı, sırtı meşin, mukavva cilt. 125 s. Her s. de 21 satır var. Farsçalar surhla yazılmış. Yazı X. asr-ı hicriye âit siyâkate çalar ta'liyk. Baştan dört s. kadar eksik. 125. a da, ketebe kaydı var ve aynı yap. tan 131. b ye kadar, "الحمد لله الذي زين زمينى (?) بشمار شعور" başlıklı "Kaşîda-i Tan-târâniyya" şerhi yazılı; başlıktaki "الملحى", siyah mürekkeple "الملحى" tarzında tashîh edilmiş, kenara da gene "الملحى" yazılmış. "شمار الاشعار" diye başlıyor; 131. b de, "ملتئم بودر که بر بندۀ سرافکندۀ خطا و محتاج عفو خدا" diye bitiyor. Kaşî'te bu kasîde varsa da Kâsım'dan ve şerhinden bahsedilmiyor (II, s. 1340 - 1341).

Bu lûgat, Luţf-Allâh b. Abî-Yûsuf'al-Halîmî'nin "Niţâr"ından tamâmı ile ayrı (3167 No. ya b.). İlk harf "fasl", son harf "bâb" kabûl edilerek tertiblenmiş. 112. a da "fasl" bitiyor ve "بو قسم ثانیدن گلزار الا" نون باقى گلزار" başlığıyla gene "١٠" ten başlamak üzere "ب" bâbına kadar masterlar alınıyor ve bu kısım, 125. a da bitiyor. (Müellif için "Târih-i Nazmu nesr'e b. I, s. 258).

Baş : باب الالف آسا اسمك ...

(1. b)

Son ve ketebe : يوزيدن كزنگك والله اعلم ... لكاتبه الفقير مصطفى غفر الله لذنوبهم في يوم الرابع من شهور شوال المبارك سنة اثني وخمسين وتسعمائة (125. a)

Cilt
1057

1174

مجموعه

Macmû'a

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 20.8 × 11

Yazı eb'âdî : 15 × 6.3

Kenarları ve sırtı tâmir görmüş düz meşin cilt. 116 yap; s. lerdeki satırlar muhtelif. Yazı kötü bir nesih.

I) نتائج الفنون : Naw'î Yahyâ (1007 H. 1598 - 1599) : Naw'î'nin, III. Murad (Saltanatı : 982 - 1003 H. 1574 - 1595) adına, târih, hikmet, hey'et, kelâm, usûl, hilâf, tefsîr, tasavvuf, ta'bîr, rukya ve afsûn, tıb, felâhat, nücum, fâl, tevhid, mahv, şî'r, lûgat bilgilerine âid mes'eleleri çeşitli hikâyelerle tavihe dâir yazdığı ansiklopedik bir eserdir. Târih kısmında, peygamberlerin meşhurlarını, İran şahlarını, Emevî ve Abbâsî halifelerini kısaca anlatır; Selçuklulardan Osmanlılara geçen ve Ertuğrul'dan Selim b. Sulaymân'a kadar geçen pâdişahları zikreder; Selim hakkında, "م" الله طول راته" dediğine göre (27. b) Naw'î, bu kitabı 982 den (1574) önce yazmaya başlamıştır; bitirmesiye, dibâcede Murad'ın adını andığına göre (4. b) 982 den sonradır. 36. b, 38. b gibi bâzı s. lerde şekiller yapılmak üzere bir miktar yer açık bırakılmış, fakat şekil yapılamamıştır. Başlıklar, "سوال، جواب" gibi sözler surhla yazılmıştır.

Baş : بسم ... حمد بی حد احدی ابتدایه که الف اسم ذاتی هـ ابتدایه ... اوک

(1. b)

Son ve istinsâh tar.

فكل الصفو منها قد تكدّر

ونقول تم الكتاب ... سنة ١١٣٦

(89. b)

II) Konya, Kayseri, zimmilerine, bac ve kantâriyyeye, Konya'da Kapân-dakıryk, şem'hâne ve ihtisâba, Karaman eyâletinde yulki ve sürülere, gerdek resimlerine, sipâhiye âid tapu resimlerine, bac resimlerine, Konya kadısı Hacı Ali'nin terekesine, defter-i sultâniye göre zirâaat husûsâtına, çiftliklere, raiyyetin ölümünden sonraki intikal şartlarına, sipâhiye âit hususlara, ortakçılara, ağnâm rûsumuna, sipâhi-zâde, zâviyedâr, imam, müezzin gibi rûsumdan maâf olanlara, Karaman'daki otlak ve kışlaklara, Seydişehir'ne, Turgut, Eski İl ve Bayburd'a, Konya'ya tâbi olup Medîne'ye vakfedilen, Ereğli'deki arâziye, Karaman'daki Suğla köyüne ... v.s. ye âit Kanun-nâme. Baş tarafı eksik. Bu eserin bir diğer nüshası, yahut buna benzer ve gene Konya'ya âit bir Kanun-nâme 1942 de vefât eden rahmetli Ferid Uğur'un eline geçmiş ve bu nüshaya kurşunkalemle ilâvelerde bulunmuş, ayrıca 5 s. lik bir kâğıda kurşunkalemle gene bu çeşit yazılar yazıp arasına koymuştur.

Baş : کاکان مقررودر ومتوسط الحال اولنارک جزیره لری

(90. a)

Son : بته کاکان ات چکن قبیلندن معدود اولورلر وآت چکن رحمن ویربرلر تمت سنة ١١٤٣

(11. a)

Cilt
1058

1188

یحیی بن خلیل بن چوپان البرغازی (البرغازی)

Yaḥyā b. Ḥalīl b. Çūpān'al-Burğāzī (al-Burğāzī).

H. VII. yüzyıl XIII - XIV)

Futuwat-Nāma

(فتوت نامه)

Cilt eb'adı : 18.7 × 13.5

Yazı eb'adı : 13 × 8

Sırtı meşin kaplı, üstü bez, mukavva ve yeni cilt. 53 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı hareketli nesih. 18 - 19, 24 - 25, 29 - 30, 33 - 34. ve daha birçok s.leri noksan olduğundan 3 zilka'de 1386 da tarafımızdan yazılıp tamamlanmış ve sonunda, buna âit kayıt düşülmüştür. Bu s.lerdeki satırlar muhtelifdir. Asıl metnin kâğıdı aharı az, samâni renkte, kalın, alt kenarları yıpranmış, yer yer koyu kahverengine dönmüş, surhlar solmuştur. Dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazıldığı gibi bâzı kelimelerin üstlerine de surh çizgi çizilmiştir. 1. b de, başta "كتاب الفتوة والمرء" yazısı surhla yazılmış. Yazan ve yazıldığı yer ve târih belli olmamakla beraber yazı, kâğıt ve resm-i imlâ bakımından nihâyet IX. asr-ı hierinin (XV) ilk yıllarına âid olduğu anlaşılmaktadır. Yazı hareketli olduğundan imlâ hurûsiyetleriyle beraber talaffuz husûsiyetini de göstermekte ve bu sûretle kanaatimizi kuvvetlendirmektedir (Diğer nüshaları için "Burgâzî ve Futuvvet-Nâmesi" adlı makalemizin 6 - 19. bu Futuvvet-Nâme hakkında etraflı bilgi edinmek için de aynı M. nin 1 - 36. s. lerine b. Bu makalenin sonunda, türk harflerine çevrilen metni de yayınlanmış ve dil özellikleri ve terimler izâh edilmiştir; s. 37 - 79. İst. Üniv. İktisat Fakültesi Mecmuası; 15. cilt, 1 - 4. sayılarından ayrı basım; İst. Ekim 1953 - Temmuz 1954).

Baş : بسم . . . الحمد لله منور قلوب اوليائه بنكت (بنكة) دقائق
معارف الفتوة . . .

(1. b)

Son : امیددُرکم بو کتابی دوزنی و یزنی تنکری رحمت ایلسون فاتحه برله
اکالر دعا قلدر انشاء الله تعالی بعون الله وحسن توفيقه وصلى الله على
سیدنا محمد وآله اجمعین والحمد لله رب العالمین

(53. a)

(54. a - b de akaaide dâir ve aynı yazıyla suâlli - cevaplı, başı ve sonu eksik bir risâleden bir yap. var. «ودخی قبر نه بله وارر» cümlesiyle başlamakta, یعنی بحر, «وقتلزده ملک جبّار حضر تنندن گناهلری» diye bitmektedir. Son yap. olan 55. a da, Fawri'nin bir müsemmeni var;

دم آخرده ایمان دنیده صبر وقناعت ویر

misra'ı, her bentten sonra tekerrür etmekte.

بکا یارب جهانده دیزم ناج خلافت ویر

یه سلطان جهانگیر ایایوب کلّی ریاست ویر

beytiyle başlayan ve beş bentten meydana gelen bu şiir,

جميع انبيایيله رسول الله حقیچون دم آخرده ایمان دنیده صبر وقناعت ویر

beytiyle bitmektedir.)

Şıdkî Husayn Dada'nin KİTAPLARI

Dişçi Hacı Muḥammad
Dişsöken'in vakfettiği kitaplar (vefâtı. 1959)
Bu kitapların çoğu Sıdkî Husayn Dada'den (1933) muntakildir.

Cilt

1613

1059

بلغ امین محمد

Balîğ Amîn Muḥammad (1172 H. 1758):

Kullîyyât

(کلیات)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 25.4 × 14.6

Yazı eb'âdî : 17.9 × 8.3

Kenarı zencîrek cetvelli, üstü mavi ipek keten kaplanmış, şemse yeri açık bırakılmış; iki altın bordürlü şemseyi hâvî mıklaplı koyu kırmızı cilt. Cildin iç yap. ı, her iki tarafta sarı kağıt üstüne zer-efşanlı. Kğıdı sarımsı, az aharlı, üstünde REFTTO, boğa ve ata binmiş adam şekilleri bulunan filigranlı Venedik kağıdı. 85 yap. Her yap. ta 19 satır var. 18. a da kasîde ve târîhler bitiyor, 18. b de gazeller başlıyor, 71. b de gazellerden sonra bir muhammes var. 72. a 73. a da "Berber-Nâma", 73. a - 74. a da "Ḥammâm-Nâma", 74. a 75. a da "Ḥayyât-Nâma", 75. a - 76. a da "Kaş-gar-Nâma-i dil-düz". 76. a dan sona kadar kıt'alar, rubâiler ve beyit ve müfredler var. İlk yap. ta biraz bozulmuş rokoko tarzı müzehheb bir başlık ve her iki s. de, kenarlarda kalın, mısra' aralarında ikişer ince altın cetvel mevcut. Öbür s. lerde surh cetveller var. Yazı ta'lyk.

Baş : بسم
صولمزدی ابد سنبیل فرخال محمد جنت گلیدر تازه رخ آل محمد
(1. b)

Son : گذشته وقعه‌لری جمله ابلیوب تبلیغ
یگان یگان سکنا تفهیم ایدر سبیل بلغ
(85. a)

(Belîğ divânı 1258 de 1st. da, Takvîm-i Vakayî" Mat. da basılmıştır. Bu basım, sırasıyle "Kaş-gar-Nâma, Hammâm-Nâma, Barbar-Nâma-Hayyât-Nâma" de olduğuna göre Kullîyyât" tır.)

Cilt

1000

1615

?

Risâla-i Bahâ'îyya

(رسالة بهائيّة)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 17.5 × 12

Yazı eb'âdı : 11.3 × 6.7

Üstü kâğıt kaplı, sırtı ve yanları meşin mukavva cilt. 201 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı kötü bir nesih. Âyetlerle hadislerin ve husûsî adların üstleri surh çizgiyle çizilmiş. H'âca Bahâ'ad-dîn Nakş-band'ın (791 H. 1388 - 1389), Nakşî ulularının hâl tercelerine, menkabelerine ve Nakş-bandîyya'nın husûsiyyetine ve sülûküne dâirdir. Müellif, dibâcede kendi adını anmadığı gibi içinde geçen, hattâ bâzıları gazel, bâzıları mesnevî tarzında ve uzun olan şiirlerin hiçbirinde de mahlası yoktur. Sındaki,

ذرة افتاده‌یم یارب رفعت ویر بکا ایلم خورشید روحانیتنه اقتران

beytindeki "rif'at" da, bizce risâle sâhibinin adı ve yâ mahlası olamaz; "zerrenin, ruhâniyet güneşine iktirâm için rif'at" istenmektedir ve kelimenin lûgat mânâsı ka tedilmektedir. Bir mukaddime, beş fasıldan meydana gelen risâlenin son kısmı, Bahâ'ad-dîn Nakş-band'ın hâl tercemesine ve menkabelerine tahsis edilmiştir.

İst. Üniv. K. de Türkçe yaz. larda 2154 No. da kayıtlı nüshanın 171. b. s. inde gene Nakşî sülûküne âit türkçe bir bahis var ve bu bahis, 186. b. de bitiyor. Bu bahis, Erzurumlu İbrâhîm Hakki'nın (1186 . 1772 - 1773), "Ma'rifat-Nâma"sının 443 - 450. sahifelerinde mevcuttur (*Bulak basımı*). Belki "Risâla-i Bahâ'îyya" da İbrâhîm Hakkî' mensuplarından birisindir; kesin birşey söylemeye imkân yoktur.

Baş : بسم ... حمد بی نهایت و شکر بی غایه اول مظهر مکنونات و موجد
معاد و مات اولان ...

(1. b)

Son ve ketebe :

ذرة افتاده‌یم یارب رفعت ویر بکا

ایلم خورشید رؤیتنه بنده اقتران

الحمد لله على التّمام وعلى آله العظام تحت الرّسالة الشريفة النقشبندية

بهمت عزيزنا المحترم الفاضل المحقق والعارف المدقق في سنة 1197

كتبه الفقير الحقير المحتاج الى رحمة ربّه الغفور السيّد خليل الصّبري

غفر الله له ولوالديهما والاستاذهما (ولاستاذهما) ولشاهجهما ولما احسن

اليهما ولما قرا فيه سنة ثمان وخمسون وماتين والاف من هجرة النّبى

صلّى الله تعالى عليه وسلّم

(220. b)

(Bu nüsha, bir hayli yanlışla doludur. R. B. İst. da Ebûs-Suûd Caddesindeki Hukuk Mat. da 1328 de, Nusrat Kitaphânesi sâhibi Nasrullah Bahâî tarafından basılmıştır. Matbûu, doğru bir nüshadan basılmıştır ve son beyit,

ذرة افتاده‌یم یارب رفعت ویر بکا ایلم خورشید روحانیتنه اقتران
şeklinde; s. 225. 1653 No. ya da b.)

Cilt

1061

1617

صدق حسین دده

Sıdkî Husayn Dada (1352 H. 1933)

Macmh'at'al-Hak'-îk

(مجموعه الحقایق)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 24.5 × 19

Yazı eb'âdı : Muhtelif

Âdi mukavva ciltli, kenarları meşin; kâğıdı mavî, çizgili ince kâğıt. Birçok yerleri yıpranmış, yırtılmış, erimiş. 96 yap. Yazı ta'liyk. Başlıklar ekseriyetle surh; satırlar muhtelif. Mecmûada ilâc tertipleri, hadisler, Hz. Ali hakkındaki hadisler, sülûk makaamâtı, hatim duâları, "Raşahât"tan alınmış hâl tercemeleri v. s. var. Mühimlerini yazıyoruz :

Gulbâng-i Sefer (2. b), Hz. 'Âli hakkındaki hadisler (4. b - 18. a), 1914 te seferberliğe iştirâk eden Mevlevî gönüllülerine verilmiş olan sancak Konya'ya gelince edilen duâlar (27. b), Mesnevî icâzeti (29. a), evrâd icâzeti (36. a), Melâmiyye-i Nûriyyeden İstanbullu Ali Rızâ'nın (1321 H. 1903), Mirefteli Hulûsî'nin (1302 H. 1885), Nâzım'ül-Hikem Hamdî'nin (1338 H. 1919) şüirleri (67. a - 69. a), Bursalı Tâhir'in (1343 H. 1924) Karagöz oyununa dâir "Hayâl-Karagöz" adlı bir yazısı (92. b - 93. a), İmâmiyye (Ca'fariyya - İtnâ-'aşariyya) mezhebine göre abdest, abdesti bozan şeyler, ezan, ikâmet, namaz, namaza âit ahkâm (94. a - 95. b)

(Sıdkî Dede'nin elyazısıdır. Ali Rızâ'nın hâl tercemesi için "Melâmilik ve Melâmilikler" adlı eserimize b. İst. Üniv. Türkiyat Enst. yayını. İst. Devlet Mat. 1931, s. 331-336; Mirefteli Hulûsî için aynı esere b. s. 315 - 317. Nâzım'ül-Hikem Hamdî Ahmed için ay. s. 320 - 322; Bursalı Tâhir için de gene, s. 328 - 330 a b.)

Cilt

1062

1620

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdı : 20.5 × 13

Yazı eb'âdı : 17.5 × 8.5

Kenarı çift cetvelli, ortası çiçek demeti motifli koyu kırmızı cilt. 39 yap. 40. yap. tan 56. yap. a kadar boş. Mesnevîhân Sıdkî Husayn Dede'nin (1352 H. 1933

ملك فقير مثنويخوان درگاه حضرت پير « de ta'hykle » yazısı. Satırlar muhtelif. I. b de ta'hykle « حسین صدق » mührü « مولانا قدسنا الله بصره الاعلا » yazısı ve süslüs yazıyla mahkûk var. Yazı ta'hyk. Âyet ve hadislerle dikkati çekmesi gereken sözler ve bâzı târihler kırmızı mürekkeple yazılmış.

I) İbnî 'Arabî'ye atfedilen « القصيدة العشقية » Al-Kaşîdat'al-'İşkîyya" adlı 14 beyitlik ar. bir şiir.

Baş : باسمه سبحانه وعونه قال الشيخ الأكبر والمسك الأزفر والكبريت
أحر قدس سره الأظهر

(1. b)

Son : لنا من امره روح وجسم لنا من جوهر الاشيا طلسم
ويا من هو كلامي من هوا فهذا من جنون العشق قسم

(2. a)

(Bu şi'rın sonunda, İbnî 'Arabî'nin, 10 satırlık kısa bir hâl terc. ve son mısra'ı, I. 'A. nin vefât yılını gösteren " مات قلب هام " terkiibini muhtevî 3 beyitlik arapça bir şiir var. Bu şiir I. 'A. nin doğumunu, ölümünü bildirmekte; " الفقير محمد بن أحمد بن سعد " adlı birisinin.

II) فضلى عثمان (آت بازارى) Fadlî 'Utmân (Atpazârî. 1102 H. 1690 - 1691): Tacalliyâtı Barkıyya. Ar.

Baş : لنا من امره ...
يعنى لجمعنا من الافراد الانسانية الكمالية ...

(2. b)

Son : قسم مقسوم ورزق معلوم والله يرزق من يشاء بغير حساب وله
الفضل والجود وهو الوهاب

(5. a)

(Bu risâle, I. No. daki şi'rın şerhidir. Mecmûada adı yoksa da O. M. adının "Tacalliyâtı Barkıyya olduğunu yazıyor ve I. 'A. nin şi'rinden iki beyit alıyor; I. s. 15. Atpazârî için aynı c. in 15-16. s. lerine b.)

III) Bâlî (Şofyalı. 960 H. 1552 - 1553):

Halwatiyya'den Bâlî'nin Vahdet-i vücûda dâir 7 satırlık arapça bir izâhı. Ni'mat'allâh-ı Walî'nin farsça bir beyti, arapça mensûr bir sözü, kimin olduğu bilinmiyen farsça bir matla' ve " تاریخ ارتحال حضرت مولانا قدس سره " başlıklı türkçe bir beyit var. Ancak beytin ikinci mısra'ı 604 ü ifade ettiğinden " ولادت " yerine yanlış olarak " ارتحال " yazılmış; bu vilâdet târihi de esasen doğru değildir ("Mavlânâ, Şams-i Tabrizî ile altmış iki yaşında buluştu" adlı mak. e b. Şarkiyat Mec. İst. Üniv. Edebiyat Fak. Şarkiyat Enst. İst. Edebiyat Fak. Basımevi, 1939; c. III, s. 156 - 161).

رسالة الاسئلة: Muḥammad Nūr'al-'Arabî (1305 H. 1888) Risalat'al-As'îlati wa'l-Acwibat'al-Haḳîkiyya. Türkçe.

Baş : بسم ... الحمد لله ... اى برادر معلومك اولسونكه حق تعالى
حضرتلری ذاتنده وصفاتنده واسما و افعالنده شريك قبول ايتمديگى گيى

(8. b)

Son : الشريعة اقوالى والطريقة افعالى والحقيقة احوالى وصلى الله على
البداية والنهاية وعلى آله واصحابه المنسوين بالعناية والهداية لجمعين
آمين يارب العالمين

(15. a)

V) Şayḫ Raslân (Arslân)-ı Damışkî (VII. yüzyıl. XIII): Risâla. Ar.

Baş : بسم الله ... كلك شرك خفى ولا يبين لك توحيدك الا انا
خرجت عنك

(15. b)

Son : فانفصل عنك تشهده والسلام

(17. a)

VI) Muḥ Nūr'al-'Arabî: Muḥ Nūr'al-'Arabî: Şarḥ Risâlati Raslân. Türk.

Baş : بسم ... مصنف حضرتلرينك بسمله ايله بدأ بيورمسي

(17. b)

Son : فانفصل عنك تشهده والسلام جهانى ترك ايتديگى كده گورينان
حقدن غيرى اولديغنى عارف اولورسك وصلى الله ...

(30. a)

VII) M. N. un bâzı sözleri (Bilhâssa Niyâzî şerhinden)

Baş : حضرات خمسة التيه ...

(30. a)

Son : اشته بونلره عناصر اربعة دينور

(39. b)

Cilt
1063

1621
İcâzat-Nâma
(اجازتنامه)
ARAPÇA

Cilt eb'adı 22.7 x 15.5

Yazı eb'adı : 16.7 x 11.5

Üstü kâğıt kaplı mukavva cilt. Yazı güzel bir nesih. 11 yap. Son yap. lar müs-tesnâ, her s. de 14 satır var. Kayserili Sayyid Sulaymân Fahmî'nin, Muḥammad Hâşim b. Muḥammad'al-Aḳşahrî'ye verdiği tedris icâzetidir.

- Baş : ... الحمد لله الذى انبت دوحه العلم فى صدور العلماء
(1. b)
- Son ve ketebe : والحمد لله الذى بنعمته تم الصالحات وانا الفقير المحتاج ... السيد
سليمان فهمى القيصرى غفر الله ... سنة اربع وعشرين وثلاثمائة والف
من هجرة من له العز والشرف
كتبه حسن حسنى
(Mühür : سليمان ١٣٢١)
(11. a)

Cilt
1064

1623

محمد نور العربى

Muhammad Nūr'al-'Arabī (1305 H. 1888),
İbni 'Arabī (638 H. 1240)

مجموعه

Macmū'a

Cilt eb'adı : 17.2 x 12

Yazı eb'adı : Muhtelif.

Al-elâde bez kaplı cilt. İçindeki s.ler ciltten kopmuş. Mavi çizgili defter. 1. a da ta'hiyle "حسين" yazısı sülüs ve "ملك فقير مشغول بان درگاه حضرت پير مولانا قدسنا الله بصره الاعلا" imzâsı var. S. lerdeki satırlar muhtelif. Yazı ta'hiyle ve Sıdkı Dede'nin. Birçok yerlerde terimlerin üstleri sūrla çizilmiş. Başlıklar ve şerhlerde metinler, kırmızı mürekkeple yazılmış

I) سیر التوحید Sayr'at-Tawhîd. Ar.

- Baş : ... الحمد لله الذى اصطفى سيدنا محمد المصطفى ...
(1. b)
- Son : ينال بالوراثة الحمديّة والحمد لله على التّمام والصلوة على النّبى
وآله عليهم السّلام
(2. a)

(Sülûk merâtibinden bâhistir. "Melâmîlki ve Melâmîleri" de, arapça eserleri arasında 14. risâledir; s. 288).

II) شرح اذان محمدى Şarḥ-i Azân-ı Muḥammadî. Türkçe.

- Baş : ... بسم الله تعالى به حمد وثنا اولسون كه اذان محمدى بي شعائر
اسلامدن ...
(3. b)

- Son : وشاهد عين مشهود اولن اوزره لا اله الا الله اوقنور والله الهادى
(4. a)

(Ezânî, sülûk merâtib ve makaamâtına tabîyy eden bir risâledir. "Melâmîlik ve Melâmîler", de, türkçe eserlerinin 19. sudur; s. 289).

III) Muḥaddimatu li Maṭâli'ı Fuṣûṣ'al-Hikam. Ar.

- Baş : ... حمد لله و صلوة عليه وبعد فيقول كثير المساوى محمد
الشرقاوى الساكن بلسكوب
(5. b)
- Son : ولا اله غيره فسبحان من جعل ظهوره حجاب ذاته والحمد لله
على التّمام
(6. b)

(İbni 'Arabî'nin "Fuṣûṣ" unu telhîs yollu yazılmış bir risâledir. "Melâmîlik ve Melâmîler", de ar. eserlerinin 6. sudur; s. 288.)

IV) Risâla'ı Şalîhiyya. Türk.

- Baş : ... معلوم اوله كه تجليات التّبه اوچدر
(8. b)
- Son : بالذات تلقين ايدرسه ذوق آليز والا ذوق آلهمز
(13. a)

(Halîfelerinden Sâlih'e ithâfen yazılmıştır. Makaamat-ı fenâ ve bakaay-ı telkîyn ta'rîfâtını havîdir. M. ve M. lerde T. eserlerinin 34. sū; s. 290. İstipli Sâlih için aynı esere b. s. 311 - 312.)

V) Murşid'al-'Uṣṣâḳ. Ar.

- Baş : ... الحمد لله الذى تجلّى بذاته لاحبابه العشاق ...
(14. b)
- Son : تجمعت الاضداد فى واحد لها وفيه ثلاثت فهو عنى ساطع
(Tevhîd merâtibini anlatır; M. ve M. lerde 17. eseri; s. 288.)

VI) Kamâl'ad-dîn Muḥammad (Ḥarîrî-zâde. Sayyîd. 1299 H. 1882) : Muhammad Nūr'un bâzı sözleri.

- Baş : العارف بالله مولانا ومرشدنا الشيخ الكامل المكنى ...
(17. b)
- Son : وسالكك نهائى متتهنك بدايتيدر فافهم
(19. a)

(Murşid'al-'Uṣṣâḳ tebyiz edilirken Muḥammad Nūr'un söylediği sözler. Kamâl'ad-dîn Ḥarîrî zâde hakkında "Melâmîlik ve Melâmîler" e b. s. 326 - 327).

başlıyor. 1. yaprakta, «عشر الثفائس شعرا وادبای مشهوردهن عونی بگنک اثری محری» yazısı var. Yenişehirli 'Awnî'nin (1301 H. 1883 - 1884. O. M. II, s. 331 - 332), Kûbba-ı Hâdrâ hakkında yazdığı kasîde, 5. b. ye kadar devam ediyor. Sonra Rızâ Tefvîk'in (1344 H. 1925), "Secde" başlıklı ve sonunda, "Koska 14 nisan 1312" kaydını havı, "Servet-i Fünun", tarzında bir şiiri, "ع ح" imzâlı "Tecellî yahut Tesellî" adlı bir şiir, Muallim Nâci merhûmun (1310 H. 1893) "Hayâl-i Muakkib" adlı bir şiiri, Hersekli Ârif Hikmet'in (1311 H. 1903) "Bahâr" başlıklı bir gazeli, Adanalı Ziyâ'nın (1351 H. 1932) bir gazeli var ve bu kısım da 10. yaprağın b s. inde bitiyor. Her hâlde 'Andalib mahlasını kullanan As'ad Fâik, bu şiirleri toplamış, Ömer Lutfi adlı birisi de bastırmak üzere ruhsatını almış, yahut almiya teşebbüs etmiş, fakat böylece müsvedde hâlinde kalmış olacak. Yazı rık'a.

Cilt

1067

1630

طاهر (بروسلی)

Tâhir (Bursalı. 1343 H. 1924)

Manâkıb-ı Hâdrat'as-Sayyid Muḥammad
Nûr'al-'Arabî al-Malâmî wa Bayân ı Malâmat
wa aḥwâ-li Malâmiyya

(مناقب حضرت السيد محمد نور العربي الملاي و بيان ملامت

واحوال ملاميته)

T Ü R K Ç E

Cilt eb'adı : 15.7 × 10

Yazı eb'adı : 13.5 × 9

Üstü bez kaplı, sahifeleri çizgili mektep defteri. Şıdkî Husayn Dada'nın elyazısı; ta'hyk. 72 yap. Satırlar muh.

Baş : بسم ... بعد اداء ماوجب علينا بوكتاب دوت فصل اوزره مرتبدر
(1. b)

Son : افتخارمله نوله چرخه مباهاات ايتسم

ينه خاك قدم خواجه محمد نورم

حمدى بك

(52. b)

Bu eserin sonunda, Ali Rızâ'nın (1321 H. 1903) Muhammed Nûr'a bir kâsidesi, Nâzımül-Hikem Hamdî'nin (1338 H. 1919) aynı mazmunda bir kıt'ası var. 53. b. den 58. b. sonuna kadar M. N. un Niyâzi şerhinden bâzi parçalar, 59. b - 61. a da aynı zâtın "رسالة في بيان الحقيقة والحجاز والكنية" başlığını taşıyan arapça bir risâlesi, 62. b den 66. b ye kadar gene onun arapça "كتاب الرشاد في المبدأ والمعاد" 1. 67. b-68. a da, "شرح حقائق الاشياء" adlı arapça risâlesi, 68. b den sona, yâni 72. b ye kadar tasavvuf hakkında, kimin olduğu bilinmiyen bir manzûmeyle bazı fevâid var (Bursalı Tâhir, Ali Rızâ ve Nâzımül-Hikem için "Melâmilik ve Melâ-miler" e b; s. 328 - 330, 331 - 336, 320 - 322. Ali Rızâ ve Nâzımül-ikem için O. M. e de b. II, s. 208 - 211, 157 - 159).

Cilt

1068

1631

بالی (صوفیة)

Bâli (Sofyalı. 960 H. 1552 - 1553)

Aṭwâr-ı Sab'a

(اطوار سبعة)

T Ü R K Ç E

Cilt eb'adı : 23 × 17.5

Yazı eb'adı : 17 × 10

Üstü bez kaplı ve tuğralı mukavva cilt. Adı mektep kâğıdından meydana gelmiş defter. İsi fazla mürekkeple yazılmış; satırlara parmak sürülünce hemen siliniyor. 20 yap. Halvatiyya'nın ve esmâ ile (bilhassa yedi isimli) sülûk görenlerin yollarının mebnâsı olan "Aṭwar-ı Sab'a" dan bahseden bir risâledir. Yazı rık'adır her s. de 15 satır var.

Baş : بسم ... الحمد لله ... ای طالب حق معلومدر که بنی آدم جزئیات
اعتباريله بی نهایت اطواردن مرکبدر

(1. b)

Son : بوطور اصل ائلردن ظهور ایتدکیچون والله سبحانه وتعالی اعلم
(20. b)

21. s. de محرز فقیر فی باب المولویة قطمیر ایکنجی اردوی همايون لوازم ایکنجی «yazısı ve imzâsiyle Sofyalı Bâli'nin muhtasar hâl tercemesiyle Gülşeniyeden olup 1151 de (1738 - 1739) vefât eden Sazâ'î Hasan'ın dâmâdı olan ve 1166 da (1752 - 1753) Edirne'de vefât eden Musallim tarafından şerhedilen "Aṭwâr-ı Sab'a" manzûmesini, «ساجدة ارشاد گلشنیان فخر المشايخ» bulundugu ve bu nüshanın da o manzûmeye ve şerhine «مناسبت تاممی» yazılmış ve «معاً تقدیمی مشارالیه طرفندن استدعا قلنمش اولسبله تقدیم قلنمشدر فی» ۱۳ شعبان سنه ۱۳ yazısı ve kenarda gene Hasan Hâlid'in ta'hyk yazıyla yazdığı şu beyit var :

نه بجای برك سبزست خط من خالده مگر

با چنین تیره صدف در ثمن آورده ام

Şaraf'ad-dîn Şu'ayb, 1329 da (1911) Edirne'de vefât etmiştir (O. M. I, s. 99, 166). H. Hâlid'in bir de "İşlâhât-ı Maşâyih" adlı kitabı vardır (1671 No. ya b.)

Cilt

1069

1633

شمعی

Şam'î (1009 H. 1600 den sonra) :

Şarh-i Gulistân

(شرح گلستان)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 18.5 × 13

Yazı eb'adı : 15.5 × 8.7

Üstü bez kaplı âdi mukavva ciltli. Nâ-tamâm. Baş eksik olduğu gibi 9. b ve 23. b den sonra da noksan var. Yazı, X. asr-ı hicrînin ikinci yarısı ile XI. asrın başlarında görülen siyâkate çalar ta'hiykı. 62 yap. Her s. de 21 satır var.

Baş : از دست وزبانی که بر آید کیمک التدن وکیمک دیلندن کلور یعنی قادر اولور

(1. b)

Son : یا ناظرآ فیہ سئل اللہ مرحمتہ (böyle) ای بو کتابہ نظر ایدن کسه یعنی بو کتابی اوقویچی اللہ تعالیٰ حضرتلرندن مرحمت طلب ایلہ واستغفر لکاتبہ

(62. a)

(Ciltlenirken bir satır kesilmiş; ancak baş tarafta yazının izleri var. 4921 No. ya da b.)

Cilt

1070

1634

Nakşî İcâzat-Nâması ve tedrise dâir İc.

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 19.5 × 13

Yazı eb'adı : 16.5 × 11

İstanbul'da yerleşmiş olan Hâfız Muḥammad b. Maḥmūd'a verilen Nakşî icâzetiyle aynı zâta verilen tedris icâzeti. 19 yap. Her s. de 13 satır var. İlk iki s. de dışlarda bir surh, iki siyah cetvel, içerde bir ince altın, bir de kalınca siyah cetvel içinde 4 m. m. kalınlığında altın cetvel. İlk s. de lâcüverd ve altın üstüne beyaz, surh ve mavi renkli karanfil ve mine motifleriyle, kenarı kakmalarla müzeyyen, devrinin üslûbunu gösteren pek güzel tezhibli bir başlık var. İlk icâzet-nâme 11. b de bitiyor. 12. a da icâzet-nâme verilen Hâfız Muḥ. b. Maḥ. la beraber 1st. da icâzet alan ondokuz kişinin adları var. 12. b de ikinci icâzet-nâme başlıyor. Bunun başlığı ayrı bir tarzda, kakmalı, tahrirli ve gerçekten de güzel. Bütün s. lerin kenarları, dışta bir surh, iki siyah, içte bir siyah cetvel içinde ince altın cetvelle çerçevesi. Duraklar mine tarzında zemini altın, yeşil, beyaz, surh ve siyah beneklerle ve kakmalarla müzeyyen. Yazı, bâzı yanlışları olmakla beraber güzel bir nesih ve harekesiz.

İlk kısmın başı :

(1. b)

Sonu : لما يرضاه الله تعالى والسرور في الدارين وحسن الختام وصلى الله على سيدنا محمد واصحابه البررة الكرام

(11. b)

✱

Bunun altında, icâzet-nâmeyi veren, Hatm-i H'âcagân'da okunacak âyetlerle salavâtın adlarını ve adedlerini, « الشريعة البيضاء » عبد الرحمن الخلوصى ابن جعفر الجوازى من قصبة وان المعروف بخطيب زاده ... . yazısıyla de adını ve icâzet verdiği yılı yazmış. En altta dört ayaklı bir masa üstünde Nakşî tacı resmi ve destârın ortasında ta'hiyke dâirevî « عبد السيد عبد الرحمن خلوصى » mührü var; iki yanına altınla gül demeti resmedilmiş. 12. a da, « هذه شجرة شركائى الذين استجزنا » diye başlayan yazı var ve 1296 cumâdülâsımın 18. cumua günü, Rûmî 27 snisan 1295 te (1880) icâzet alanların adları, altta yeşil dâire içinde « عبد الرحمن خلوصى » adı, yeşil çizgilerle bir ağaç şeklinde resmedilmiş. Her ad, yeşil bir dâire içinde ve çizgilerle vazifeleri de yazılı.

İkinci kısmın başı : بسم ... الحمد لله الذى جعل لهذه الاممة سبلا للخيرات ...

(12. b)

Sonu : وسند السيوطى مر مفصلا

(19. b)

(Bunun altında gene 'Abd'ar-Rahmân Hulûşî'nin elyazısı ve mührü var.)

Cilt

1071

1639

احمد بيجان

Ahmad Bîcân (859 H. 1454 - 1455)

Durr-ı Maknûn

(در مکنون)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 23.8 × 15.5

Yazı eb'adı : 17.8 × 12.3

Üstü kâğıt kaplı, sırtı meşin mukavva ve fersûde, mıklaplı cilt. Kâğıdı filig ranlı âdi. 117 yap. Her s. de 15 satır var. İlk yap. a numara atılmamış. Yazı harekeli

بسم ... اما بعد بلکل کم حق سبحانه وتعالی جلّ وعلی احددر :
قادردر ...

(Ilk yap. b)

Son ve ketebe : اول وعدی الہی لطفکله یرینه کتورہسین بمنک وفضلک ...
کتب الحروف السید علی سربواین درگاه عالی کتخدای ممش پاشا
محافظ نیش تمت کتاب ... من رجب الفرد فی يوم خمسة وعشرين
سنة والف مائین ثلاثین وثلاثه سنة ۱۲۳۳

(117. b)

(Kütüphanelerimizde birçok yazması bulunan ve göklerden, meleklerden, yıldızlardan, peygamberlerden, pâdisahlardan, kıyâmet alâmetlerinden v.s. den bahseden bu kitabın baş tarafındaki Hamdele ve salvele kısmı yoktur; İst. Üniv. K. de türk. yaz.-larda 5874 No. da kayıtlı nüshada bu kısım 1 s. sürmektedir.)

Cilt

1072

1643

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 20.5 × 14

Yazı eb'âdî : 14.

Sırtı meşin, üstü ebrî kaplı, mıklaplı âdi mukavva ciltli. Kağıdı kalın, aharlı venedik. 94 yap. S.lerin kenarlarında surh cetvel var. "آیه، الحديث، حکایت" gibi sözlerle baplar surhla yazılmış; bâzı cümlelerin ve adların üstleri surhla çizilmiş. Her s. de 15 satır var. Yazı nesih.

ترجمة انيس المارفين: (Tâci-zâda Ca'far Çalabî (920 H. 1514) Tarcama-i Anis'al-Ârifin. Anis'al-Ârifin, Kâsım-ı Anwâr'ın mesnevî tarzında manzûm bir eseridir. 3 s. lik mensûr bir mukaddimeyle başlar; tevhîd, na't ve maâ-rife âit istilâhattan sonra nefis, mâhiyyeti, nefis-i emmâre, ucb ve tekebbür, riyâ, riyânın kötülüğü, riyâkâr âlim, buhl, emel, aşk, akıl, ruh ve kalb, kalb sıfatları, aşk ve akıl, safâ ve rûh, aklın irşâdî, aşkın kemâli ve tevhîd, şem'le ateş, sâliklerin makamı ve sıfatları... bahislerini ihtivâ eder. Nüshanın başında, "ترجمة انيس المارفين..." diye surhla adı yazılmıştır. Kaşf, Ca'far Ç. nin, bu eseri, vezîr 'Ali Pâşâ'nın emriyle türkçeye çevirdiğini yazdığı gibi (I, s. 198) kendisi de dibâcede bir manzûmeyle bunu tesbît eder. Ali Paşa, 917 de, Şeytankulu savaşında şehid olan Hâdim 'Ali Pâşâdır (Sicill, III, s. 495).

Baş : باب اول خصايل خرد وفضايل خردمندددر ابکی قسمه منحصردر
(1. b)

Son : اگر عقوبت آنکه دخی قادر اولورسه اتمیه و اگر عقوبت ایدرسه
عدل تمام عفو ایدرسه دخی فضل خاص اولا تمت الكتاب بدون الله
(71. a)

Bu eser, Anis'al-Âri in'in tasarrufla ve tevsiian tercemesidir ve ayrı bir te'lif mâhiyetindedir. Nüshada 8 s. tutan dibâc, 'Ali Pâşâ bakkındaki manzûm medhiye ve fihrist yoktur (İst. Üniv. K. Türkçe yaz. No. 834. Anis'al-Ârifin, 2604 No. da da var; Kataloğumuda bu No.ya b.).

II) عال 'Ali (1008. H. 1600) : مرآة العوام Mir'ât'al-'Awâlim (Türkçe).

Baş : بسم ... سپاس بسیار اول صانع کردگار وخالق پروردگار جناب :
شريفته که ...

(71. b)

Son : و ختام قرآنده (قرائتده) رجا اولنان فاتحه شریفه مصنف روحندن
دریغ قلمیه ...

(94. a)

Yaratılışı ve peygamberlerin mu'cizelerini muhtasaran nakleden bu kitap için K. Süssheim'in, İslâm Ansiklopedisi'ne yazdığı Âli mad. e b. cüz. 4, İst. 1941, s. 305. Bu mecmûa, 1947 de ölen ve Konya'da, Kara imam diye tanınan adam eline geçmiş, solmuş mürekkep zannını vermek için kendi terkihi olan mürekkeple kitabın sonuna, sağ kenara, «الحمد لله على التمام ولرسول افضل السلام سبعين سنة» yazmış, en sol kenara, «قد وقع الفراغ في اليوم الخامس شهر شعبان المعظم سنة ١٢٧٠» yazmış, en sona da «١٠٢٧ ميلادی عيسى» kaydını kondurmuştur. 920 de vefât eden Tâcizâde'nin tercemesiyle 1008 de vefât eden Âli'nin eserine hicri 670 yılı yazan ve yazısı, bilenlerce tanınan bu zât, daha böyle bir hayli uydurma târihler, hattâ Derviş Hasan b. Seyyid Kasım-ı Kadiri adını taktığı muhayyel birine atfen 930 da yazılmış gösterilen vezinsiz, bombozuk bir cönk, 1121 de gûyâ Kaşfî adlı birinin tezkiresi, Hâkî cönkü, Selçuk Şeh-nâmesi gibi düzme kitaplar yazmış, şuna-buna satmıştır (Yunus Emre ve Tasavvuf adlı kitabımıza; İst. Remzi K. 1961; s. 77 - 79; Eskişehir Yunus Emre Derneği yayınlarının 5. kitabı olan "Yunus Emre ve yattığı yer" adlı eserimize b. Eskişehir - Güzelîş Mat. 1963; s. 20 - 22).

Cilt

1073

1648

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 17.9 × 11.5

Yazı eb'âdî : 11.2 × 6.5

Âdi, üstü kâğıt kaplı, sırtı bez, mukavva cilt. 149 yap. Muhtelif kişiler tarafından nesih ve rûk'ayla yazılmış mecmua. S. lerde satırlar muhtelif. Niyâzi'ye âit risâleler 1259 da (1843) Halil Rüşdi adlı biri tarafından yazılmış (56. a).

V) دعاء رجال الغيب Du'a'u Ricâl'al-Gayb. Ar.

Baş : بسم ... السلام عليك (عليكم) يا أرواح المقدسة ...
(56. b)

Son : وسلمكم الله في الدارين بجاه محمد وآله وصحبه أجمعين تمام
(56. b)

VI) Murākaba'ya dâir bir yazı. Türk.

Baş : بسم ... بعده حمد وثناؤه معلوم اوله که
(57. a)

Son : وکیجه لرده مراقبه اقریبت ایلله والسلام دده سلطان احمد افندی
(57. b)

VII) Niyâzî: Yûnus Emre'ye atfedilen

چیتدم اریک دالنه انده یم اوزیمی

بوستان امی قاقیدی دیر نه یرسن قوزیمی

matla'lı şî'rîn şerhi (Şiir 60. a - b de Türk.).

Baş : یو بیتدن مراد اولدر که هر شجره بردلو ثمره سی اولور
(60. b)

Son : وبوقصیده اغرب الغرایبدندر مثلی کلمدیکنندن انجیق یونس امره یه
مخصوصدر قدس الله اسرارده تحت سنه ۱۲۵۹
(71. b)

(Bu risâle taşbasmasıyle harekeli olarak 1st. da basılmıştır.)

VIII) Niyâzî: Aşrâ't-ı Sâ'at, Türk.

Baş : بسم ... همدیگرگن اولمان ذوالاحسانه اولسونکه
(72. b)

Son : در انجمن فرق نهان خانه جمع بالله همه اوست ثم بالله همه اوست
(90. b)

(Aşrâ't-ı Sâ'ati enfüse tatbiyk eden bir risaledir; 1st. Üniv. K. Türk. yaz. larında, 6374 No. daki mec. da 87. b - 89. a dadır.)

IX) Niyâz : Tasavvufi ve sülûkten bahseden türkçe bir risâledir.

Baş : حضرت مشارالیهک اشبو مرخله تحریر اولنان بیته علی طریق الشرح
اصحاب طریق وارباب سلوکه اشارت بیوردقلری نقایس قدسیه اریدر
(90. b)

I) Ismâ'il Hakkî (1038 H. 1725): Lubb'al-lubb. Türkçe.

Baş : الحمد لولیه ... اما بعد بوسالته نک تحریرنه باعث وبادی
(1. b)

Son ve ketebe : مراد ایدن انسان کامل ائگنه یابشسون من لم یلق لم یعرف تحریر
ایله اولماز حرره هذه الرسالة با یدمحمد صادق وتم فی اواسط جمادی الاخر
العظیم السنه تسعه وخمسين ومائین والفر
(41. b)

(İbnî 'Arabî'nin bir sözünü şerheden bu risâlenin basmaları vardır.)

II) Nakş-bandiyya-'i Halidiyya-'i Mucaddidiyya'den Al-Hacc Dıyâ'ad-dîn 'Alî ve Muḥammad Cân'ın tarikat silsileleri. Ar.

Baş : بسم ... اللهم یا حی یا قیوم یا بدیع السموات والأرض
(42. b)

Son : وصلى الله تعالى على محمد المبعوث رحمة للعالمين وعلى آله وصحبه
أجمعين تمت الحروف
(45. a)

III) Nakşıyya zikri. Türk - Ar.

Baş : بسم ... لطائف سبعیه متوجه اولارق ذکر حلقه مشغول اوله نک
طریق اولدر که
(45. b)

Son : اعوذ بعزة الله وقدرته من شر ما لجد واحاذر یدی کره اوقیه
(84. a)

IV) Risâ-la-'i İ'tikâ-dât. Türk.

Baş : مصری افندی قدس الله سره العزیز حضرتلری معلوم اوله که
(48. b)

Son ve ketebe : نتکم پادشاهک پادشاهلغی بدنای ایلله دگلدر مرتبه سیدر که دوائی
ومنصبی در تمت الرسالة الشيخ الشيوخ محمد المصری الخلوفی رحمة الله علیه
از خامه خلیل رشدی سلاتیکی در مدرسه سلطان احمد خان جنته مکان
در سال هزار و دو صد و پنجاه و نه شعبان المعظم در روز بیست شش
(56. a)

Son : صلاة اهل قريك قبله سيدر ثم وجه الله
او وجهه قول اولنر طاعت نقصاني نيارلر
ونطق نطق ربانيدر

(92. a)

(Kendi şi'rine kendisinin şerhidir. Bu şiir Bulak bas. divânında 30. s. dedir. Şerhinin bir yazması, İst. Üni. İbnül-Emin K. de 3623 No. da kayıtlı mecmûda, 61. a - 63. b dedir.)

X) Niyâzi : رسالة اسوله واجوبه : Risâla-i As'ila wa Acwiba. Türk.

Baş : الحمد لله... وبعد اكر بزه سؤال ايدرلر ايسه تصوفك ابتداسي ندر

(92. b)

Son : فان الله يقبل توبة عبده مالم يغفر

(108. b)

(Sâfîlerin inançlarını Ehl-i Sünnet inançlarıyla te'lif maksadını güden ve suâl-cevap tarzında yazılmış olan bu risâle, 1260 ta, İst. Mat. Âmire'de basılmıştır.)

XI) Niyâzi : رسالة خضرية جديدة : Risâla-i Hıdıryya-i Cadîda. Türk.

Baş : بسم... قال الله تبارك وتعالى هذا فراق بيني وبينك...

(120. b)

Son : بو رساله مز خضرية جديدة در والله يقول الحق وهو يهدي السبيل

(111. a)

XII) Niyâzi : رسالة وحدت وجود : Risâla-i Waḥdat-i Wucūd. Türk.

Baş : لا اله الا الله معنى اول يعنى عبادته لائق

(111. a)

Son : انلرك سوزلرندن رايحه محبت دويان دنياده وآخرتده انلرك دوميان

(120. a)

XIII) Niyâzi : Zikrin men'i üzerine cefre dayanarak yazılmış türkçe bir risale.

Baş : طوغانى امير چلبى اربعا كوتى گلشم ايدى

(120. b)

Son : كوپرلينك ناصيه سى بولنور ايسه يتر والسلام من خط حضرت

(127. a)

XIV) Niyâzi : تفسير فاتحه : Tafsîru Fâtîha. Ar.

Baş : الحمد لله رب العالمين...

(127. a)

Son : ويا ارحم الفقراء والاغنياء والمساكين

(129. b)

(Bu risale, adından anlaşıldığı gibi Fâtîha sûresinin tefsiri değildir. Va'za sırasında kendisinin hapıstan çıktığına bazı kimselere ta'rize, pâdişâhın, Fâtîha'da zikredilen vasıflara sâhib olması gerektiğine dâir ve cefre dayanan bir risaledir. Bir nüshası, İst. da, Millet K. de Pertev Paşa kitapları arasında 620 N. da kayıtlı mecmûdadır.)

XV) Niyâzi : Mektupları. Türk.

Baş : بسم... يا ايها الذين آمنوا هل ادلكم...

(130. a)

Son : عقلمده دخى تلاش اولغله معذور اوله افندم

(131. a)

XVI) Kıddüsî, Laylâ ve Yunus Emre'den başka bir Yûnus'a âit şiirler.

XVII) Sıddîkî Sayyid Sayf-Allah (Nişâm oğlu 1010 H. 1601) : رسالة وحدت وجود و تعريف حضرات خمس : Risâla-i Waḥdat-i Wucūd wa Ta'rif-i Ḥaḍarāt-i Ḥams. Türk.

Baş : بسم... اوله جناب حق محمد وثنا وجبينه صلوة وسلام ايله
اقتدادنصكره

(133. b)

Son : مراتب كونيه ده مرتبه يوقدر كه انسان كامل اتى جامع اوليه والسلام
والله اعلم بالصواب

(146. b)

XVIII) Maṭnawî şârihi Şarî 'Abd Allâh'ın (1071 H. 1660), Muḥit'in (XI. yüzyıl . XVII. M) birer şi'riyle Hayyâm'ın bir rubâisi (147. a - 149. a), 15 tarihli pîrinin doğum, yaşayış ve vefât yılları (149. b).

Cilt

1074

1649

(رسوخى اسمعيل انقروى)

Rusûbî İsmâ'il Ankaravî

Ankaravî (1040 H. 1630 - 1631) :

Futûḥât-ı 'Ayniyya

(فتوحات عينيه)

Türkçe

Cilt eb'adı : 17.6 × 11.5

Yazı eb'adı : 11.6 × 6.2

Kenarları ikişer ince altın cetvel içinde zencirek cetvelle çerçevesi. Ortası müstatil altın iki cetvel içinde mâil ve dalı murabba'larla süslü. Her murabba'nın ortasında bir kakma altın benek var. Cildin iki kapağı aynı tarzda. Miklâbında da aynı müstatilin ortadan üç murabba'ı tam alan kısmı mevcut. Koyu kırmızı cilt.

yerine « كَرَّجَكَلَمَك » sözü var; « كَرَّجَكَلَمَك » gibi (6. a). “Kaçın, kaçının, çekkinin” yerine « يَغْلَنُك » (3. b), cennet yerine « أُجْمَاق » (4. b), söz yerine « كَلَّجِي » kullanılıyor; « كَلَّجِي » gibi (6. a). Bunun gibi ve bu kadar, bunca yerine « بُونَجَلِين » (2. b), haşrolmak yerine « قَوْمَق » (6. b), için, dolayı yerine « يَزُو » (8. a), kimse yerine « كِمَسَنَه » (7. b), takdir yerine « يَزُو » (8. a), nasılsa yerine « نِيَجِسَه » (8. a), fazla, çok, ziyâde yerine « اِيَكَن » (10. b), şiddetli yerine « قَتِي » (13. b), kötülük, fenalık yerine « يَزُوْلُق » (14. a), aldatmak yerine « كُوكُجَلَك » (15. b) sözleri var. (15. a), güzel, iyi yerine « اَلْدَمَق » (15. a), « كِل », « غِل » gibi (3. b). Daha ile ifade edilen tafdil sözü, kelimenin âhengine göre « رَق », « رَك » ekiyle; daha şiddetli yerine « قَتِرَق » gibi (16. b). İstikbâl, « سَر », « سَار » ekiyle yapılıyor; « قَتَمِيَسَر », « قَتَمِيَسَر » gibi (7. a).

Bütün bu örnekler ve 972 yılını gösteren temmlük kaydı, nüshanın nihâyet IX. asr-ı hicride (XV) yazıldığını, tercemeninse daha önceye âid olduğunu göstermektedir. 1. a ya, sonradan, kitabı temellük eden biri tarafından yazılan ilâc teki binin faydalarını bildiren şu yazıya, bu kanâati büsbütün kuvvetlendirmektedir:

معجون زكريا پيغمبر عليه السلام فوايد معيديه اصي دُر مَسِي آر تُوَرُ
بُوزُك رَنَكِين آيُو ايدرَ اَغِيَر قُوقُوسِينِي كِيدَرُ دِيَش دِين قَتِي ايلُر
سُود اَلَر اَجَر اَدَمُك اِچِنْدَكِي يِيلَرِي دَقِيع اِدَر قُولُجِي دَقِيع اِدَر اَدَمُك
قَاوُغُنْدَغِي طَائِي آرِيدَر . . . . .

İst. Üniv. K. Türkçe yaz. larında 6690 No. da 1170 te yazılmış bir nüshası vardır.

Cilt

1076

1651

بهاء الدين محمد ولد (سلطان)

Bahâ'd-dîn Muḥammad Walad (Sulṭan, 712 H. 1312)

Ma'ârif

(معارف)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 16.7 × 10.2

Yazı eb'âdı : 13 × 7

Sırtı ve kenarları tâmir görmüş, mıkla bî sonradan eklenmiş, iki kapağında da gömme ve kabartma, kenarı çiçekli ejderhâ motifli şemseyi muhtevî koyu kırmızı Cilt. 149 yap. Her s. de 17 satır var. Yazı ta'hiy. Âyetlerle hadisler ve “ بیت ، نظم ، ” gibi sözler surhla yazılmış. Bâzı s.lerde kenara hâşiye tarzında

çıkılarak ilâveler “ مع ” kaydıyla, tashihler yapıldığı gibi Hemdem Said Ç. tarafından da görüldüğü, incelendiği, okunduğu, 2. a ve 15. b de olduğu gibi kendi elyazı siyle kenara çıkılan yazılardan anlaşılabilir. Sar-Nâyl Hâsib Dada'nın kardeşi Darvîş Ḥasan'dan Şidkî Ḥusayn Dada'ye intikal ettiği ilk yap. takî kayıttan anlaşılıyor. Yazarı ve yazılış târihi belli olmamakla beraber kâğıdına ve yazısına nazaran X. asr-ı hicriye (XVI) âit.

Baş : بسم . . . انبیا واولیا که هر یکی بمعجزه وکراماتی مخصوص
ومشهور بوده اند

(1. b)
Son : هر چند که شاخه‌ها همه جنبانند جنبیدن هر شاخ ز اصلی دیگر است
(149. a)
(2140, 2141, 2142, 2143 ve bilhâssa 2122 ve 2139 No. lara b.)

Cilt

1077

1653

Risâla-yi Bahâ'iyya

(رساله بهائیه)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 23.7 × 16

Yazı eb'âdı : 18.3 × 8.3

Ortası kadife, kenarları meşin, kenarlarda ve kadifenin çevresinde altın zencirek bulunan tâmir görmüş meşin cilt. İç kapaklara zer-eşân kâğıt yapıştırılmış; fakat tâmirde bu kâğıtların yarısı kapanmış. Mıkla aynı tarzda. 219 s. Her s. de 25 satır var. Âyet ve hadislerle “ بیت ، نظم ، ” gibi sözler ve sözbaşları surhla. Şiirler, ekseriyetle aynı çizgilerle belirtilmiş. Kenarlara bahisler surhla yazılmış. Yazı kötü bir nesih. İlk iki s. nin kenarlarında, dışta kalınca, içte ince ve iki siyah cetvel içinde altın çerçeve ve ilk s. de altınla yapılmış çiçek motifini hâvî bir başlık var.

Baş : بسم . . . حمد بی نهایت و شکر بی غایه اولمظهر مکنونات . . .
(s. 1)
Son : ذره افتادیم یاربئی رفعت و بر بکا ایلیم خورشید روحانیتنه اقتران
(s. 219)
(1615 No. ya b.)

Cilt

1078

1656

مجموعه

Maemû'a

(İlâhîler)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 20.5 × 14.5

Yazı eb'âdı : Muhtelif

Üstü bez kaplı âdi mukavva cilt. 84 yap. İçindeki yazılar aynı yazıyla. Her s. de iki sütun var. Sahife kenarlarıyla sütun aralarında surh cetvel mevcut. Birçok

şürleri üstlerinde bestelendirdikleri makamların adları surhla yazılmış. Satırlar muhtelif.

Mec.da, Abdullâh (*Himmet-zâde*), Abdüssamed (*Himmet-zâde*) Abdürrahîm Tırsı, Adli, Ahmed (*Derviş*), Ahmedî (*Sârban Ahmed*), Ak Şemseddin, Aziz, Bayrâm-ı Velî, Cemâlî, Emîr, Eşrefoğlu, Fahri, Fâiz, Fâdil, Fenâyî, Fethî, Fuâdî, Gafûrî, Hakkî, Hakîyî, Hamdî, Hasan, Hâşimî, Hatâyî, Himmet, Hüdâyî, İkbâlî, İtrî, İzzî, Kânî, Kemâl, Kemter, Kenzî, Kuloğlu, Lâmekânî, Lutfî, Mahvî, Merkez, Muhyî, Munlâ, Mürîdoğlu, Nakşî, Nasûhî, Niyâzî, Nûreddin, Nûrî, Refî', Sertaryoğlu, Seyfullah (*Nizâmoğlu*), Sezâyî, Sirrî, Sinan Ümmî, Yunus (*Âşık*), Süleyman, Sünbülî, Şemsî, Şeref (*Seyyid*), Şerîfî, Şeyhî, Üftâde, Yahya, Ya'kub, Yunus Emre, Vahîd, Vahyî ve Zâkirî'nin ilâhîleri var. Bu arada Şems-i Tebrîz, Şems-i Tebrîzî ve Mevlânâ mahlaslarıyla türkçe ve Mevlânâ'ya atfedilen uydurma şürlar de var. Mec. XIII. yüzyılda (*XIX*) tertib edilmiştir.

Baş : عشقك ايله عاشقار يانسین یا رسول الله

ایچوب عشقك شرابن قانسین یا رسول الله
(1. b)

Son : ذکر ایت درون دلدن بو اسم بی نهاییه

یا مصطفی محمد یا مرتضی یا علی
(84. b)

Cilt

1079

1661

مجموعه

Mecmûa

Cilt eb'âdî : 21.2 × 14.9

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Siğirdili (*cönk*) şeklinde kapsız bir defter. Yazı çok güzel ince bir ta'liyk. Başlıklarda beste-gârın, güfte şâhibinin ve makaamın adı yazılmış; bâzılarında usûlün adı da var. Başlıklar gene aynı yazıyla, fakat surhla. Çoğunda " ، شرق ، ترك ، سامی " gibi mûsikîy kısmının da adı kaydedilmiş. Mec. nın pek az sahifesi boş. Bâzı s. lerde yeni devirlerin yazısıyla de yazılar var; fakat bunlar az. 97 yap. Satırlar muhtelif. Bestegârların adlarını, vasıfları başa almak suretiyle alfabetik olarak sunuyoruz :

Abdülkadir (*Hoca*), Ahmed, Âhenî, A'mâ İbrahim, A'mâ Kadri, Andelib, Avvâd Muhammed Ağa, Baba Nevâyî, Buhûrî-zâde, Çamaşır ağası, Dervîş Ahdi, Dervîş Ali, Dervîş Ömer, Durmuş, Es'ad Ef., Eyyûbî Girift-zen Mehmed, Hâfîz, Hafız Post, Hasan Ağa, Hasan Çelebi, Hasan Ef. zâde, Haylî, Kadıköylü Mustafa Ağa, Kapudan-zâde, Koca Osman, Kudsi-zâde, Küçük İmâm, Küçük Müezzîn, Memiş Ağa, Mushi Edirnevî, Mû'min Ağa, Na'li, Nâne Ahmed, Nasuh Paşa-zâde, Nazım, Oda Paşa-zâde Mehmed, Rüşdî, Udoğlu, Selânikî Ahmed, Seyyid Nûh, Sûzî, Şehlâ, Şestâri Murad Ağa, Şeyh Abdül-Ali, Tavukcu-zâde, Yûsuf Çelebi, Yûsuf Dede, Zahir, Zâhir Huseyn Çelebi.

Gerek bu beste-gârlar, gerek güfte şâhipleri içinde hicri IX. asırda yaşayan Abdül-Kadir'den, X. asırda yaşayan Fuzûlî'den, XII. yüzyılda yaşayan Nazım ve

Sâmî gibi şâirlere, bestegârlara kadar birçok kişinin bulunduğu nazarı itibâra alınırsa mec. nın XVIII., hattâ XIX. asr-ı mibâdide tertib edildiğine hükmetmek gerekir.

Baş : هادی عطری
گوروب اول خال هندوکى سنك اى ماهتابانم

کسوف مهر وماه اولش قیاس ایلر دل و جانم
(2. b)

Son : بلدی تمام عالم بن دردمند عشقم
یارب هنوز دردم بلمزى اوله یار بنم

هى جانم هى هى میرم بليم يل له لالى يليم يل له لالى هى
جانم یارب هنوز هى جانم هى میرم

(Bu mec. Mûsikîy târihi bakımından değerli olup diğer Musıkay mecmûalarıyla karşılaştırılması gerekir sanırız.)

Cilt

1080

1664

محمد بن قطب الدين الانزلی

Muhammad b. Kuṭb'ad-dîn'al-İznîkî (885 H. 1480 - 1481)

Şarhu Miftâh'al-Gayb

(شرح مفتاح الغيب)

ARAPÇA

Kitabın eb'âdî : 29 × 19

Yazı eb'âdî : 20.7 × 12.8

Ciltsiz. Baş tarafın alt kısmı kopmuş, fakat yazılara zarar gelmemiş. Filigransız, aharlı ince kâğda yazılmış. 186 yap. Her s. de 23 satır var. Yazı nesih. Metin surhla yazılmış; bâzı sözlerin üstüne surh çizgi çekilmiş.

Baş : بسم ... الحمد لله الرحمن الجواد المَنَّان الذى خلق الانسان الكبير ...
(1. b)

Son ve ketebe : كما ان المقصود من الخلق العارف المقرب الكامل المكل وخلق الباقي بالتبع والحمد لله وسلامه على عباده الذين اصطفى ... وحسبنا الله ونعم الوكيل ثم بعون الله وحسن توفيقه حرره المذنب المحتاج الى رحمة الله عثمان الحمدي السلهوى بن احمد الشكرى بن حافظ زين العابدين (böyle) غفر الله ذنوبها آمين سنة ١٠٣٧ ١٥ م

(186. b)

(Miftâh'al-Gayb, 673 H. de; 1274; refât eden Şadr'ad-dîn Muhammad b. İshâk'al-Kunavî'nindir. Bu şerh ve diğer şerhler için Kasf'e b. II, s. 1768.)

yazılmış, seci' bakımından da H'âcâ 'Abd-Allah'ı Anşârî ile Sinan Pâşâ tarzında nesr-i müseccâ ile yazılmış, eşsiz bir kitaptır ve bilhâssa incelenmeye değer.

Baş : بسم ... حمد نا معدود وثناء نا محدود اول حضرتہ سزا وارد کر کہ
هر ذرۂ موجود وهر دائرۂ وجود ...

(I. b)

Son ve târih : همیشه فیضوک اولاً خلقه سائل قہوکده اولیا محروم سائل

تحریراً فی اواخر رجب المرجب

من شہور اربع وثمانین

وتسع مایہ

(165. b)

(Bu çok mühim ve değerli eserden, imlâyı muhafaza ederek birkaç örnek vermeden geçemeyeceğiz :)

الہی بیزارم اول طاعتندن کہ عجب وریا کتہورہ خشنودم اول معصیتندن کہ
زاری و بُسکا کتہورہ الہی نیلرم اول نمازی کہ نیازی یوق الہی نیلرم اول
درونی رازی یوق نیلرم اول سرتی کہ اسراری یوق نیلرم اول روح کہ انوار
یوق نیلرم اول وردی کہ درد عیشی یوق نیلرم اول ذکر کہ سوز و شوق
یوق نیلرم اول رکوعی کہ خضوعی یوق نیلرم اول سجود کہ خشوعی یوق ...

(34. a b)

قرق یل اولدی اویرم اوینمدم هرکون دیرم ایتہ اصلاحہ کتلم هر آی
اومرم کتلم آی صلاحہ کتلم بویله دیو کونم کجلی اوش اوش دیو عمر
کتندی گوکلم چکر علوہ نفسم چکر سیفلہ بن آردہ بیچارہ روحم طکیر
حقہ بدنم اوکرندی خلقہ اولدم آردہ اوارہ ....

(35. a)

بر ساعت کئل صحبتن اتمکہ هزار زحمت خار گزرک بر لحظه دوست یوزنتہ بقمغہ
رقیبہلر ایاغی آلتیند خوار کرک الہی محبتوک بر بوسستان اولمشد ریا حین
خوف رجاییلہ آراستہ الہی مؤدتک بر کلتستان اولمشد صد هزاران کلین
ناکامیلہ پیراستہ الہی عاشق جان باز کرک کہ وصلوک هواسندہ اول باش اوینتہ
الہی طالب صادق نیاز کرک کہ عشقوک یولندہ بر پاره یوز بویہ ...

(54. b)

İNDEKS

HUSUSİ ADLAR

A

- Abaza (Mehmet Paşa): 310.
'Abbās (Bozorg. Şāh): 11, 310, 439.
'Abbās II. (Şāh): 69.
'Abbās b. Muḥammad Rūḍā Kumml: 119.
'Abd'al-'Aziz b. Muḥammad: 349.
'Abd'al-'Aziz Cunayn: 114.
'Abd'al-Bāki: 199.
'Abd'al-Bāki: 245.
'Abd'al-Bāki (Şayb): 21.
'Abd'al-Bāki b. Ḥusayn-i Varnavī: 65.
'Abd'al-Bāki Gölpinarlı: 19, 46, 145.
'Abd'al-Call: 138.
'Abd'al-Ḥalim: 24.
'Abd'al-Ḥaḡ Munla: 77.
'Abd'al-Ḥamid I.: 36, 193.
'Abd'al-Ḥamid II.: 160, 249.
'Abd'al-Hay: 382.
'Abd'al-Ḥakim-i Lāhūrī (Ḥakim hik Ḥan): 365, 366, 367.
'Abd'al-Ḳādir (H'ācā. Marāḡi): 460.
'Abd'al-Ḳādir (Sayyid. b. Mūsā): 46.
'Abd'al-Ḳādir-i Bağdādī: 117.
'Abd'al-Ḳādir-i Giylānī: 183, 260, 358.
'Abd'al-Karīm Dada: 154, 169.
'Ab'al-Kāzım-i Tabrizī b. Muḥammad Rasūl: 69.
'Abd'Allah: 94.
'Abd'Allah (Himmat-Zāda): 460.
'Abd'Allah (Abu'l-Fath Muḥammad Muzaffa'ad-din): 428.
'Abd' Allah (Şarı): 455.
'Abd' Allah (Şattārī): 85.
'Abd' Allah (Şayb'al-Islām): 204.
'Abd' Allah-Anşārī: 20, 166, 261, 277, 294, 327, 328, 464.
'Abd' Allah Abū-Bakr b. 'Umar: 101.
'Abd' Allah'aṭ-Ṭabbāḥ: 246.
'Abd' Allah b. Calāl-i Kāzarūnī: 26.
'Abd' Allah b. Dāwūd'as-Sarāyī: 345.
'Abd' Allah b. Ḳurbān-i Ḳarāḡşārī-i Şādmānī: 272.
'Abd' Allah b. Maḥmūd b. İbrāhīm (Kuṭb-Şāh): 158.
'Abd' Allah b. Maḥmūd'aş-Şāḡī ('Ubayd' Allah'al-Ahrār): 258.
'Abd' Allah b. Muḥammad (Yūsuf-Zāda): 283.
'Abd' Allah b. Ṭursun: 287.
'Abd' Allah Pāşā: 284.
'Abd' Allah Ṭabīb b. Ḥasan Zubdī: 396.
'Abd'al-Latif: 84.
'Abd'al-Latif: 169, 170.
'Abd'al-Latif b. 'Abd'al-Ḳādir b. Abū-Bakr: 131.
'Abd'al-Latif b. Muḥammad As'ad (Şayb Guzāl-Zāda): 343, 344.
'Abd'al-Macīd (Sultān): 111, 168.
'Abd'al-Macīd b. Fariṣtah 'Izz'ad-din (İbn Malak): 90, 91.
'Abd'al-Macīd Naşūḥ b. İsrāfīl: 175.
'Abd'al-Mannān b. 'Abd'al-Gaffār: 425.
'Abd'an-Nāfi': 312, 340.
'Abd'ar-Raḥmān 'Abdī Pāşā: 5.
'Abd'ar-Raḥmān-i Bistāmī: 309.
'Abd'ar-Raḥmān b. 'Abd'al-'Aziz: 131.
'Abd'ar-Raḥmān b. 'Abd' Allah Ḳuddūsī: 118.
'Abd'ar-Raḥmān Aşraf: 266.
'Abd'ar-Raḥmān Fahmī: 445.
'Abd'ar-Raḥmān Hulūṣī b. Ca'far'al-Cavāzī: 449.
'Abd'ar-Raḥmān Lukhnuvī: 225.
'Abd'ar-Raḥmān Nācim: 327, 328, 329.
'Abd'ar-Raḥmān Pāşā: 110, 111.
'Abd'ar-Raḥim: 212.
'Abd'ar-Raḥim b. Zayn'al-'Ābidin-i Samīrī: 71.
'Abd'ar-Raḥim (Ḥabaşī-Zāda): 298.
'Abd'ar-Raḥim (İmām-Zāda. Ardürüml): 382.
'Abd'ar-Raḥim-i Ḳarāḡşārī (Mişri oğlu): 380, 385.
'Abd'ar-Raḥim-i Kunhī: 209.
'Abd'ar-Raḥim-i Samarkandī: 244.
'Abd'ar-Raḥim-i Tirsī: 410.
'Abd'ar-Razzāk-i Kāşānī: 277, 278, 279, 347, 348.
'Abd'aş-Şamad (Himmat-Zāda): 382, 460.
'Abd'al-Vāhid Ḳalabī: 320.
'Abd'al-Vahhāb b. Muḥammad'al-Ḥusaynī: 224.
'Abd'al-Vahhāb-i Hamadānī: 154.
'Abd'al-Vahhāb b. 'Uṣmān (Yāsinci-Zāda): 335.
'Ābidī: 457.
Abi-Bakr: 94.
Abi-Bakr b. Yaḡyā: 55.
Ab'ul-Wurayd: 26.
Abi-Yazid-i Bistāmī: 95.
Abū-'Abd' Allah b. Ṭāhir: 282.
Abū-Aḥmad'al-Mihrānī: 351.
Abū-'Alī Sīnā (İbn Sīnā): 87, 241.
Abū-Bakr (I. Halife): 45, 97, 345.
Abū-Bakr (Baba İlyas halifesi): 418.
Abū-Bakr'al-İḡ'ārazmī: 282.

Abû-Bakr b. Ahmad : 117.
 Abû-Bakr Çalabi (Büstan Ç. oğlu) : 88.
 Abû-Bakr-i Şafavî : 26.
 Abû-Bakr Muḥammad b. 'Azîs-as-Sicistânî : 274.
 Abû-Hayyân-at-Tawhîdî : 351.
 Abû-Ca'far-at-Tûsî : 48.
 Abû-Kutayba : 48, 282.
 Abû'l-'Alâ Mardîn : 346.
 Abû'l-'Alîk (Şayh) : 79.
 Abû'l-Barakât Hibat' Allâh-ı Bağdâdî : 89.
 Abû'l-Farac-ı İsfahânî : 282.
 Abû'l-Farac b. İbrâhîm : 351.
 Abû'l-Fatḥ-ı Bustî : 282.
 Abû'l-Hasan 'Alî b. Abî'l-Ma'âli Ahmad b. İdrîs : 293.
 Abû'l-Hasan 'Alî b. Hârûn-az-Zincânî : 351.
 Abû'l-Hasan-ı Hârâkânî : 387.
 Abû'l-Hasan-ı İsfahânî (Şayh) : 91.
 Abû'l-Kâsım Hibat' Allâh b. Salâma : 399.
 Abû'l-Kâsım-ı Samarḳandî : 313.
 Abû'l-Layṭ-ı Samarḳandî Naṣr b. Muḥammad : 342.
 Abû'n-Nacîb-ı Suhravardî : 193.
 Abû Nuvâs : 48, 240.
 Abû-Sa'd Dahhân'an-Nisâbüri : 131.
 Abû-Sa'd (İmâm Rabbânî halifesi) : 191.
 Abû-Sa'd (Selçuklulardan) : 98.
 Abû-Sa'd Abu'l-Hayr : 27, 28, 40, 258, 281, 327, 328, 337, 381, 417.
 Abû-Sa'd Bahâdur Han : 7.
 Abû-Sa'd Görken : 219.
 Abû-Sulaymân Muḥammad Ma'şar'al-Bustî : 351.
 Ebû-Su'ûd 'İmâdî : 316, 317, 353, 402.
 Abû-Tammâm : 282.
 'Acam H'âca : 244.
 Âdam Dada : 224.
 Âdam Peygamber : 104.
 Âdil : 298.
 'Adîl : 460.
 'Adnî : 297.
 'Aḍud (Kâdî) : 187.
 'Aḍud 'Abd'ar-Rahmân b. Rukn'ad-dîn'al-İyî : 211.
 Afḍal'ad-dîn-ı Kâşânî (Kâşl. Bâbâ) : 19, 20.
 Afḍal'ad-dîn-ı Kirmânî : 200.
 'Alîf Şâlih : 118.
 Âftâbî : 297.
 Âgâh Sırrı Levend : 394, 407.
 Âgehî : 34.
 Âgâ-Zâda : 276.
 'Aḥd-i Bağdâdî : 200, 297.
 Âhenî : 410.
 Âhî : 34, 101, 342.
 Aḥl-Zâda : 213.
 Aḥl : 7, 34.
 Aḥmad : 34.
 Aḥmad : 80.
 Aḥmad : 139.
 Aḥmad I. : 310, 330.

Aḥmad II. : 292.
 Aḥmad (Bîgâh) : 457.
 Aḥmad (Darvîş) : 402, 460.
 Aḥmad (Duḳâkin-Zâda) : 257.
 Aḥmad (İşâk Hocas) : 126.
 Aḥmad (Kırmlı) : 26, 443.
 Aḥmad (Tâc'ad-dîn. Sayyid-i Kabîr-i Rifâ'î) : 417, 418.
 Aḥmad (Tirabzon'lu) : 177.
 Aḥmad (Niyâzi'nî Mısrî'nin kardeşi) : 353.
 Aḥmad (Ra'îs-Zâda) : 413.
 Aḥmad (Sofya'lı) : 22.
 Aḥmad (Muşahhib) : 209, 245.
 Aḥmad 'Avnî Konuk : 148, 149, 150, 151, 152, 207, 208, 224, 228, 229, 232, 234.
 Aḥmad Ateş : 24.
 Aḥmad Bîcân : 242, 449.
 Aḥmad Dâ'î : 99.
 Aḥmad Dada : 377.
 Aḥmad Dada (Şahîb) : 333.
 Aḥmad Fârûkî-ı Sarḥandî (Mucaddid) : 36.
 Aḥmad Favri : 365.
 Aḥmad Hâlid : 219.
 Aḥmad Hasan Bek-Zâda : 108.
 Aḥmad'al-Kalyûbî : 286.
 Aḥmad Kûsec : 88, 177.
 Aḥmad'ar-Rifâ'î : 418.
 Aḥmad Midḥat : 312.
 Aḥmad Pâşâ : 200, 297.
 Aḥmad Pâşâ (Etmekçi-Zâda) : 402.
 Aḥmad Ramzî Akyûrek : 319, 320, 325, 330, 333, 334, 388.
 Aḥmad Rûmî-ı Akḫîşûrî : 341.
 Aḥmad Tâni b. Hasan : 67.
 Aḥmad'al-Mağribî al-Mukrî : 106.
 Aḥmad'aş-Şâdik : 94.
 Aḥmad b. 'Abd' Allâh : 351.
 Aḥmad b. Abl-Bakr b. Muḥammad b. Hilâl : 50.
 Aḥmad b. Abû-Bakr : 251, 368, 369, 370.
 Aḥmad b. Can Aḥmad : 177.
 Aḥmad b. Hâcî İbrâhîm : 308.
 Aḥmad b. Hasan : 177, 200.
 Aḥmad b. Hasan'al-Kafawî : 271.
 Aḥmad b. İbrâhîm : 239.
 Aḥmad b. Muḥammad'at-Taḥâvî (Abû-Ca'far) : 349.
 Aḥmad b. Muḥammad'al-Yamânî : 351.
 Aḥmad b. Muḥammad (Zayna'al-Kudât) : 42.
 Aḥmad b. Muḥammad b. 'Umar-ı Samarḳandî : 307.
 Aḥmad b. Sayyid (Hâcî) : 456, 457.
 Aḥmad b. Sîrac'al-Karavî : 364.
 Aḥmadî : 402.
 Aḥmadî (Sârbân) : 460.
 Aḥtarî : 134, 165.
 A'imma-i Hüda : 37, 160, 213, 353.
 Âkâ Mirzâ Muḥsin Adîb'al-Mamâlik : 119.
 Akçiçek A. : 358.
 'Akîfî : 34.

'Akîf Hoca : 326.
 'Akîf Rağd : 256, 326, 382.
 Ak Şams'addîn : 380, 460.
 'Alâ'ad-dîn Aḥmad (Bahmanlılardan) : 218.
 'Alâ'ad-dîn-ı Salçûkî : 418.
 Alay (Baba İlyâs halifesi) : 418.
 'Alî (Amîr'al-Mu'minîn) : 5, 11, 26, 39, 43, 45, 46, 48, 50, 51, 95, 114, 160, 181, 196, 200, 213, 282, 345, 439.
 'Âlam-ğlr Avrang-zib : 31, 74.
 'Âlî Muştafa : 109, 187, 191, 192, 200, 260, 451.
 'Alî b. Müsâ'r-Ruḳâ (İmâm) : 11.
 'Alî : 64.
 'Alî : 256.
 'Alî : 241.
 'Alî : 365.
 'Alî (Hâcî. Kâdî) : 433.
 'Alî (Hâfîz) : 192.
 Alî (Kâdî. Aştîyânî) : 7.
 'Alî (Muḥammad-Zâda) : 294.
 'Alî (Muskrîy-Şinas) : 365.
 'Alî (Sayyid) : 346.
 'Alî (Şayh Muştafa dâmâd) : 251.
 'Alî b. 'Abd' Allâh : 198.
 'Alî b. 'Abd' al-Kâdir (Muvakkîr) : 410.
 'Alî b. Aḥmad : 275.
 'Alî b. Hâcî Ya'kûb : 338.
 'Alî b. Hâllî'at-Tarablusî : 412.
 'Alî b. Muḥammad : 411.
 'Alî b. Muḥ. al-Bustî (Abû'l-Fatḥ) : 82.
 'Alî b. Muḥ. al-Mu'azzin : 68.
 'Alî : b. al-Mukrî b. 'Abbâs (Şarîf) : 44.
 'Alî b. Husayn (Saydî) : 294.
 'Alî b. Togân'ar-Rûmî : 18.
 'Alî b. Şâlih (Vâsî) : 312.
 'Alî b. Şa'bân (Al-Malik'al-Manşûr) : 306.
 'Alî Âgâ : 248.
 'Alî Akbar : 41.
 'Alî Akbar ('Abd' Allâh'al-Hâfîz) : 60.
 'Alî Akbar b. Mirzâ Muḥammad : 119.
 'Alî Çalabî (Maḡnawî-H'ân) : 153.
 'Alî Dada (Fîrzerin'î) : 224.
 'Alî Divlekçi : 171.
 'Alî Fayḍî b. 'Utmân : 217.
 'Alî Hîyâbânî : 367.
 'Alî Kuşçî : 294.
 'Alî Ruḳâ : 242.
 'Alî Ruḳâ : 439, 446.
 'Alî Rûhl : 445.
 'Alî Şiddî Aş'arî : 183.
 'Alî Pâşâ : 203.
 'Alî Pâşâ (Hâfîz) : 313.
 'Alî Pâşâ (Tepedelen'î) : 5.
 'Alî Pâşâ : 450, 451.
 'Alî-Şîr (Baba İlyâs halifesi) : 418.
 Alvân-ı Şîrâzî : 419.
 A'mâ İbrâhîm : 460.

A'mâ Kadri : 460.
 'Amîkî : 260.
 Amîn (Şaş) : 344.
 Amîn Muḥammad : 36, 37.
 Amîn Muḥammad Pâşâ : 248.
 Amîn'al-dîn : 280.
 'Amr b. 'Abdu Yudd : 49.
 Amîr Buḥârî : 258.
 Amîr Cam : 419.
 Amîr Çalabî : 74.
 Amîr Fîrûzkûh : 3.
 Amîr (Sayyid Maḡmûd) : 462.
 Amîr-ı Şîrâzî (Şayh) : 40.
 Amîr Sayyid Muḥ. Abî'l-Kâsım : 363.
 Amîr Sultân : 268, 381.
 'Andallîb (As'ad Fa'ik) : 445, 446, 460.
 'Ankâ : 256.
 Ankaravî (Rusûhî İsmâ'îl) : 88, 224, 225, 298, 455.
 Annemarie Schimmel : 106.
 A'râbî (Şayh) : 95.
 'Arîf : 256, 317.
 'Arîf 'Abd'al-Bakî : 393.
 'Arîf Aḥmad (Paçavî) : 21, 22, 318.
 'Arîf Aḥmad (Üsküdar Mevlevî Şeyhî) : 323, 331.
 'Arîf Çalabî (Ulu. Kabîr) : 21, 144, 393, 403.
 'Arîfî : 7, 297.
 'Arîf Hikmat (Hersekli) : 446.
 As'ad Muḥammad Dada : 224, 225, 375.
 As'ad Aḥmad : 112.
 As'ad b. Sa'd'ad-dîn : 180.
 As'ad (Vak'a-nüvis) : 334.
 As'ad b. Kayşar b. 'Umar'al-Kunavî : 82.
 Âşaf Hâlat : 326.
 Âsafî : 7, 200.
 'Askarî : 317, 381.
 'Âsum (Çalabî-Zâda) : 351.
 'Âsum (Mütercim) : 112, 132, 159, 327, 331.
 'Aşşâr : 200.
 'Âşîk : 163.
 'Âşîk Pâşâ : 418, 419, 425.
 'Âşîk 'Umar : 326.
 Âşraf (Baba İlyâs halifesi) : 418.
 Âşraf'ad-dîn Hasan b. Naṣr : 50.
 Âşraf Oğl. (Âşraf-Zâda. 'Abd' Allâh'ar-Rûmî) : 63, 65, 66, 381, 382, 460.
 'Atâ : 297.
 Atatürk : 146.
 'Âtîf : 351.
 'Atâ' Allâh Muḥammad : 98, 341.
 'Atâ' (Nav'î-Zâda) : 297, 322, 394, 395.
 Atsız (Nihâl) : 211.
 'Atîâr : 4, 12, 13, 14, 15, 30, 149, 241, 253, 257, 327, 337, 356, 365, 381.
 Avhadi : 7, 34.
 'Avnî (Yenişehirli) : 256, 326, 446.
 Awâd 'Alî : 460.
 Ayâs Pâşâ : 402.

'Ayşe : 288.
'Aynî : 256, 313.
'Aynî'al-Kudât-ı Hamadânî : 402.
'Aynî'ad-dîn (Baba İlyas halifesi) : 418.
Azarî İbrâhîm : 30, 34, 200, 315.
'Aziz : 460.
'Aziz 'All : 365.
'Aziz-i Nasafî : 80.

B

Bâbur : 138.
Badî'az-Zamân Furûzan-far : 14.
Badî'az-Zamân Husayn : 136.
Badî'ad-dîn-i Mardîni : 411.
Badî'ad-dîn (Sumarna Kadısı oğlu) : 143.
Bağavî (Abû-Muhammad'al-Husayn b. Mas'ûd'al-Farrâ') : 269, 295.
Bahâdur Husayn Gökren : 96.
Bahâ'ad-dîn Ma'alkaravî : 119, 120, 122.
Bahâ'ad-dîn Muḥammad b. 'Izz'al-dîn-i 'Âmilî : 39, 181.
Bahâ'ad-dîn Muḥammad-i Arzincânî : 270.
Bahâ'ad-dîn Nakş-band : 96, 438.
Bahâ'at Muḥafâz (Hekimbâş) : 78.
Bahrâm Mîrzâ (Şafavî) : 8.
Bahrâmşâh : 50.
Bahâ'al-'Ulûm : 225.
Bahîrî : 163, 164.
Bakâyî : 256.
Bakî : 42, 288.
Bâllî (Sofya'h) : 419.
Balîğ Amin Muḥammad : 437.
Bakr b. Muḥ. b. Bakr H'âca : 255.
Bektaş (Hâcî) : 20, 170, 190, 413, 417, 418, 419, 431.
Barî : 256.
Baḳuḳ (Sultan) : 306.
Baron de Slane : 106.
Başîrî : 297.
Batrûs-ı Albistânî : 351.
Bâyazîd b. Muḥammad (Sultan) : 129, 253, 419, 463.
Bâyazîd Farîd'ad-dîn 'Attâr : 94.
Bâyazîd (Şaraf-Zâda) : 316.
Baydâr (Şayb) : 26.
Bayhaḳî Dîyâ'ad-dîn : 210.
Bayrâm-ı Vall : 460.
Beveridge. H. : 34.
Bisâtî : 7, 17, 430, 431.
Bî-Dil (Abd'al-Kâdir) : 335.
Bozore-Mîhr : 40.
Brochermann C. Dr. : 126.
Bûnî Aḥmad b. 'All : 92.
Buḥârî Muḥammad b. İsmâ'îl : 35.
Buḥtârî : 282.
Burgâzî (Yahya b. Hallîl b. Çoban) : 184, 355, 387, 434.
Burbân'ad-dîn (Sayyid. Tirmîğî) : 324.
Bûşarî : 288.
Bünyâmîn-i Ayâşî : 170.

C-Ç

Cabbâr Kûh : 163.
Ca'far'as-Şâdîk (İlmâm) : 94, 95.
Ca'far Çalabî (Tâci-Zâda) : 265, 297, 450, 451.
Ca'far-ı Muḥabbîb-i Yazdî : 119.
Câhidî : 382.
Calâl : 200, 256.
Calâl'ad-dîn Amîr Bâyezîd : 258.
Calâl'ad-dîn Maḥmûd-i Tuhânîsârî : 360.
Calâl'ad-dîn Muḥammad b. 'Abd'ar-Rahmân'al-Kazvîni : 62.
Calâl'ad-dîn Muḥammad b. Aḥmad'al-Maḥallî : 214, 215.
Calâl Pâşâ ('All Tavfîk P. Zâda) : 445.
Calâl-Zâda (Tavfîk) : 107.
Calîlî : 297.
Camâl'ad-dîn (Şayb'al-İslâm) : 249.
Camâl'ad-dîn 'Abd' Allâh b. Hîşâm'an-Nahvî : 348, 349.
Camâl'ad-dîn Abû-Muḥammad 'Abd' Allâh : 61.
Camâl'ad-dîn b. Hedâd (Hattat) : 416.
Camâl'ad-dîn Dada (Kutb-ı Nâyî) : 325.
Camâl'ad-dîn'al-Marğînânî : 222.
Camâl'ad-dîn Muḥ. b. 'Alb'd'al-Çnî Ardabîllî : 188.
Camâlî : 279, 402, 460.
Camâlî-i Halvâtî : 270, 382.
Câml : 7, 30, 31, 32, 33, 34, 87, 96, 138, 253, 257, 317, 320, 382.
Câmlî Aḥmad (Hasan-Zâda) : 318.
Cavdat Pâşâ : 2, 3, 106.
Cavharî (Abû-Naṣr İsmâ'îl b. Hammâd) : 130, 136, 137.
Cavri İbrâhîm : 171, 172, 256, 326.
Cazârî Muḥammad b. Muḥ. b. 'All : 195, 283, 355.
Caḳbî : 256.
Câzîm : 256.
Cazûlî Muḥammad b. Sulaymân b. Abî-Bakr : 176, 339, 390.
Cihân-gîr b. Akbar Şâh : 359.
Cunayd (Şayb) : 249.
Cuvânî-i Kâdî : 297.
Çakârî : 297.
... Çalabî b. 'Abd'ar-Rahmân : 136.
Çarâğ Bek Sîrâc'ad-dîn : 457.

D

Dada : 162.
Da'fî : 257.
Darîr (Muḥafâz b. Yûsuf-ı Ardurûmî) : 306, 307.
Damlîrî (Kamâl'ad-dîn Haydar-ı İsfahânî) : 96.
Darvîş : 162.
Darvîş Muḥammad Pâşâ : 153.
Davlat Garây Han : 248.
Dâvûd-ı Halvâtî : 338.
Dâvûd-ı Kayserî : 212, 249.
Deli Birâdar (Cazâlî) : 64.

de Sacy : 253.
Divâna Muḥammad Çalabî : 170.
Dîyâ'ad-dîn 'All : 452.
Dîyâ'ad-dîn Abû-Muḥammad 'Abâ'as-Salâm-ı Kâzarûnî : 110.
Dîyâ'ad-dîn Abû'n-Nacîb-ı Surhavarîdî : 280.
Dîyâ Bey : 382.
Dîyâ Çalabî : 382.
Dört Halîfa : 265.

E

Ebû'l-Fadl : 136.
Ehlibeyt : 311, 367.
Ekber Şâh : 69.
Emîr : 460.
Emîrî : 7.
Emîr Sikkîni : 170.
Emrah : 381.
Emrî : 253, 402.
Engerek İbrâhîm : 170.
Enîs : 37, 256.
Enîs-i Şamlu : 37.
Enver : 256.
Enverî : 37.
Enver Zîyâ Karal : 311.
Ertuğrîl : 433.
Es'ad Efendi : 460.
Esâr : 256.
Eşref : 7, 256, 382.
Eyyûbî Muḥammad (Girift-zen) : 460.

F

Fağânî : 7, 34, 97, 402.
Fadl (Fadl' Allâh-ı Hurûfî) : 91.
Fadl' Allâh b. Navrûz : 315.
Fadl' Allâh-ı Kazvîni : 241.
Fâdîl Husayn (Andarûnî) : 256, 426, 427.
Fadlî (Atpazârî) : 440.
Fâdîl Husayn Paşâ (Bosnalı) : 217.
Fâdîl Muḥammad : 381.
Fahîm İsmâ'îl : 256, 297, 423, 424.
Fahîm Sulaymân (H'âca) : 3.
Fahmî : 168.
Fahmî-i Can-bâz : 297.
Fahr'ad-dîn : 60.
Fahr'ad-dîn Hasan b. Manşûr b. Maḥmûd'al-Uzcan-dî : 397.
Fahri (Husayn Fahr'ad-dîn Dada) : 115, 326.
Fahri : 118, 460.
Fahri Râzî : 210.
Fâ'îd : 460.
Fakîr' Allâh : 424.
Fakîr 'All : 151, 324, 326.
Fanâyî : 460.
Farâhî (Abû-Naṣr) : 119, 121, 122, 128.
Farğânî : 278.

Farîd Kam : 325.
Farîd Uğur : 421, 433.
Farîdûn : 256.
Farîdûn Aḥmad-ı Sipah-sâlar : 171.
Farîdûn Pâşâ : 139, 362.
Fâris'ar-Râzî : 132.
Farruhî : 297, 317.
Faşîb : 11.
Faşîbî : 256, 297.
Fâtûma (A. M.) : 195.
Fâtûma : 241, 256.
Fâtîh (Muḥammad II.) : 185, 216, 219, 265, 380, 463.
Fatḥî : 460.
Fatḥî : 401.
Fattâh-ı Nîşâbürlî : 7.
Favri : 402.
Faydî (Mu'allim) : 121, 256, 317, 381.
Faydî-i Hindî : 34.
Fidâyî : 7.
Fîrâkî : 256.
Firdavî-i Tavîl (Uzun Firdavî) : 419.
Fu'âdî : 460.
Fuḳûlî : 38, 40, 189, 202, 273, 296, 326, 402, 460.
Forget. P. J. : 210.
Friedrich Detrici : 351.

G

Gafûrî : 382, 460.
Gâlib (Şayb) : 88, 256.
Gâlib Muḥammad Pâşâ : 139.
Gâmî : 297, 317.
Ganam Dada : 224.
Garîb b. Hallâc : 134.
Garîbî : 256.
Garîm Dada : 417, 418, 419.
Gavhar Han Sultân : 74.
Gavtî : 256.
Gaybî ('i Şîrâzî) : 7.
Gayib Garây Han : 136.
Gazâlî Aḥmad : 249.
Gazâlî Muḥammad : 34, 64, 93, 292, 351, 411.
Gâzî Abû'l-Muzaḳfar : 174.
Gıyâ'ad-dîn : 418.
Gıyâ'ad-dîn Fahr'ad-Davla : 377.
Gıyâ'î : 418.
Gubârî : 297, 304.
Gulâm'ad-dîn (Gîlâm' Allâh) : 357, 358, 360, 361.
Gul-Andâm Muḥammad : 10.
Gulşanî : 186, 297.
Gunnâhî : 256, 317.
Gureton. W. : 313.
Guvâhî : 316.
Gulçîn Kocaengin : 307.

H

Halîb-ı Karamânî : 337.
H'âca-ı Cihân (Maḥmûd b. Şayb Muḥ. Gîlânî) : 218.

- Hâcî Halîfa (Kâtib Çalabî) : 103, 104, 309.
 Hâcî Pâşâ (Çalabî'din Hîdr) : 72.
 Hacı : 34.
 Haddî : 256.
 Hadîdî : 297.
 Hâdimî (Abû-Sa'îd Muḥammad) : 345, 352.
 Hâdramî : 48.
 Hâfîcî ('Allâma) : 117.
 Hâfîz : 7, 9, 10, 34, 253, 257, 324, 399, 460.
 Hâfîz Post : 460.
 Hâkânî (Afḍal'ad-dîn İbrâhîm) : 29, 33, 37.
 Hâkânî Muḥammad : 191, 255, 355.
 Hâkî (Uydurma kişi) : 451.
 Hâkim : 256.
 Hâkim-i Tirmîgî (Abû-'Abd' Allâh Muḥ. 'Alî) : 133, 134.
 Hâkîmî : 34.
 Hâkî Muḥtafâ : 122.
 Hâkîkî : 460.
 Hâkîkî : 256, 296, 326, 356, 382, 460.
 Halabî (İbrâhîm Muḥ.) : 308.
 Hallâc (Ḥusayn b. Maṣṣûr) : 7, 381.
 Halatî ('Azîmî-Zâda) : 200.
 Hallî Ḥasan : 34, 35.
 Hallî b. 'Alî : 371, 336.
 Hallî Cân (Neyzen) : 375.
 Hallî Mâhîr : 181.
 Hallî Pâşâ : 249.
 Hallî Ruḡdî : 451.
 Hallî Şabîrî (Hattat) : 438.
 Hallî : 61.
 Hallîmî (Lut' Allâh) : 129, 165, 399, 432.
 Hâlî : 396.
 Hâlî Pâşâ : 418.
 Hamdam Sa'îd Çalabî : 4, 17, 49, 109, 179, 180, 217, 256.
 Hamdî : 460.
 Hamdî Aḥmad (Hattat) : 408.
 Hamdî Çalabî (Ak Şamsaddîn-Zâda) : 159, 256, 423.
 Hamdî (Nâẓım'al-Ḥikam) : 439, 446.
 Hamîd : 256.
 Hamîdî : 317.
 Hamîd' Allâh b. Camâl'ad-dîn : 294.
 Hamrâh-ı Kaşmîrî (Şayḥ) : 173.
 Hanîf : 256.
 Harîmî : 297.
 Harîrî : 201.
 Hasan (İmâm) : 213.
 Hasan : 34, 460.
 Hasan (Mîr) : 7.
 Hasan'al-'Advî : 252.
 Hasan Bek (Küçük) : 108.
 Hasan-ı Bîrî : 26.
 Hasan b. Kâsim-ı Kâdirî (Uydurma kişi) : 451.
 Hasan b. Muḥ. b. Hasan aş-Şuḡnî : 235.
 Hasan b. Muḥ. b. Valî : 67.
 Hasan b. Muḥtafâ-Burûsâvî : 400.
 Hasan Çalabî : 402, 460.
 Hasan-ı (Dihlavî) : 17, 18.
 Hasan (Darvîş) : 459.
 Hasan Efendi-Zâda : 440.
 Hasan Fakîh : 143.
 Hasan-ı Gaznavî : 50.
 Hasan Halîd : 447.
 Hasan Husnî (Hattat) : 442.
 Hasan Pâşâ : 144.
 Hasbî : 297.
 Hasbî Dada : 267, 323, 459.
 Hasbî (Pâşâ-Zâda) : 401.
 Hâşim Raḡî : 32, 150.
 Hâşimî : 460.
 Haṭâylî (Şah İsmâ'îl-i Şafavî) : 37, 200, 297, 431, 460.
 Hâtâmî-'i 'Acam : 297.
 Haṭîr'ad-dîn : 94.
 Havasî : 297.
 Havâylî : 7.
 Havarî : 297.
 Havvâ : 256.
 Hayâlî : 7, 33, 297, 317, 402.
 Hayâlî ('Abd'al-Karîm-Zâda) : 297.
 Haydar : 34.
 Haydar (Şayḥ, Şafavî) : 249.
 Haydar Munlâ : 326.
 Haydarî : 326.
 Haylî : 460.
 Hayr' Allâh : 77, 78.
 Hayratî : 34, 256, 317, 402.
 Hayyâm : 4, 455.
 Hidâyat' Allâh-ı Sar-mast (Abî'l-Fatḥ) : 95.
 Hidâyat Çalabî : 297.
 Hîdr b. 'Abd' Allâh : 356, 364.
 Hilâlî : 7.
 Hulmî (Taḡay-Zâda) : 326.
 Husâllî : 317.
 Himmat : 382, 460.
 Himmatî : 39.
 Hindî, J. H. : 253.
 Hodâ Kulu : 95.
 Hodâylî : 253.
 Hülûşî (Mirafta'î) : 439.
 Humâşâh Sulṭân : 45.
 Humâyûn Şah : 218.
 Husâm ('Atîf-Zâda) : 261.
 Husâm'ad-dîn Çalabî : 225, 234, 383, 393.
 Husâm'ad-dîn (Ḥusayn Kaşmîrî) : 173.
 Husâm Garây : 23.
 Husâmî (Husâm'ad-dîn-i 'Uḡşâkî) : 115, 116.
 Husayn (İmâm) : 95.
 Husayn : 191.
 Husayn (Musikîy üstadî) : 365.
 Husayn b. Aḥmad-ı Arzincânî : 290.
 Husayn b. Hamza b. 'Umar : 339.
 Husayn b. Husrav : 296.
 Husayn Görken (Çalayrî) : 97.

- Husayn Hân Muẓaffar : 11, 12.
 Husayn (Haffâf-Zâda Hattat) : 391.
 Husayn Husnî (müneccim) : 388, 389.
 Husayn b. Kâsim(-i Şafavî) : 48.
 Husayn b. Rustam(-i Kafavî) : 180.
 Husayn Vâ'iz : 44, 262, 312, 336.
 Husrav : 7, 256.
 Husrav-ı Dihlavî : 33, 41.
 Hudâylî : 163, 353, 382, 418, 460.
 I, I
 İbrâhîm : 11.
 İbrâhîm : 370.
 İbrâhîm b. Hâlaf (Abû-İshâk) : 42, 43.
 İbrâhîm b. Haydar b. Aḥmad aş-Şafavî : 248, 249.
 İbrâhîm b. Şa'bân : 387.
 İbrâhîm b. Yahyâ : 136.
 İbrâhîm Adham b. Muḥammad : 324.
 İbrâhîm'al-Muḥammadî (Parmaksız Kâthubâ Kâtibî) : 177.
 İbrâhîm (Şayḥ-i Şah) : 249.
 İbrâhîm-i Gulşanî (Gulşanî'ye bk.) : 423.
 İbrâhîm Hâkîkî'î Arḡrûmî : 349, 423.
 İbrâhîm Hîdr : 134.
 İbrâhîm Mutaḡarrîk : 131.
 İbrâhîm (Müze memûru) : 147.
 İbrâhîm (Oğlanlar Şeyhî) : 121.
 İbrâhîm Pâşâ (Vezîr) : 249, 297.
 İbrâhîm Sulaymân'al-Azhari : 114.
 İbn'al-Farîd : 278.
 İbn'al-Mu'tazz : 292.
 İbn 'Arabi (Muḥyîd'd-dîn) : 63, 149, 151, 188, 211, 225, 235, 249, 259, 276, 337, 365, 428, 440, 443, 444, 456.
 İbn'ar-Rûmî : 282.
 İbn 'Atâ' Allâh-ı İskandarânî (Tâc'ad-dîn Muḥammad) : 359, 360.
 İbn Hâcib (Camâl'ad-dîn) : 376.
 İbn Haldûn : 105.
 İbn Kamâl (Kamâl Pâşâ-Zâda) : 211, 260, 297, 314, 320, 399.
 İbn Malak : 265.
 İbn Naḥḥâs : 48.
 İbn Sînâ (Abû-'Alî) : 18, 40, 41, 88, 89, 210, 271.
 İbn Şâtîr : 85.
 İbn Taḥsîn (Nizâm b. Kamâl-i Haravî) : 119.
 İbn Taymiyya : 351.
 İbn Yamin : 29, 34.
 İdrîs : 343.
 'İffat (Girit'î) : 326.
 İhyâ : 256.
 İkbâlî : 460.
 İhlâ' 'Abd' Allâh : 34, 285.
 'İlmî : 256, 296.
 İyâs (Bâbâ) : 418, 419, 420.
 'İmâd'ad-dîn (Abû'l-Fatḥ Camâl'ad-dîn'al-Margînânî) : 221.
 'İmâd'ad-dîn Abû't-Tâhir İsmâ'îl (İbn'al-Aḡlâş-Şafî'î) : 171.
 'İmâd'ad-dîn Zangî (Musul Atabekî) : 47.
 İmdâd' Allâh'al-Fârûkî'î Çâḡlî : 148, 225.
 İmre : 343.
 'İrâkî (Fah'r'ad-dîn) : 33, 150, 249.
 İsmâ'îl Hîkmat Arṡaylân : 306.
 'İtrî : 245, 460.
 'İzz'ad-dîn 'Alî b. Aydemûr : 68.
 'İzz'ad-dîn-i Âmulî : 259.
 'İzz'ad-dîn İbrâhîm-i Zincânî : 264.
 'İzz'ad-dîn Kaykâvûs : 146.
 'İzzat Aḥmad : 241.
 'İzzatî : 5, 252.
 'İzzat Munlâ (Kaḡaçl-Zâda) : 201, 256, 261.
 J
 James Nichaël : 351.
 K
 Ka'b'al-Aḡbâr : 350.
 Kâbulî : 256.
 Kâdî : 297.
 Kâdî Hân (Fah'r'ad-dîn Ḥasan) : 397.
 Kaḡkây'û- Muḥtafâ : 460.
 Kâdî ('Abd'al-Kâdir Çalabî) : 188, 297, 307.
 Kâdî-Zâda Muḥammad : 76.
 Kâdî-Zâda-ı Rûmî : 294.
 Kâ'imî Ḥasan : 352.
 Kamâl : 34, 381, 460.
 Kamâl : 34, 381, 460.
 Kamâl'ad-dîn Dada : 325.
 Kamâl'ad-dîn (Harîrî-Zâda) : 443.
 Kamâl'ad-dîn Muḥammad-ı Damîrî : 69.
 Kamâl Adîb Kûrkçuoḡlu : 300, 301.
 Kamâl-i Hucandî : 7.
 Kamâl-i İṣfahânî : 33.
 Kamâl Pâşâ-Zâda (İbn Kamâl'e bk.) : 443.
 Kamâl Uḡur : 415.
 Kamâl Ummî : 17, 163, 270.
 Kamtar : 460.
 Kamtarî : 381.
 Kan'an : 76.
 Kânî : 139, 381, 382, 460.
 Kândî : 297.
 Kânûnî Sulaymân : 76, 165, 264, 294, 312, 317, 318, 351.
 Kânî : 460.
 Kaḡudan-Zâda : 460.
 Kara Abdâl : 413.
 Karaca Pâşâ : 297.
 Kara Dâvûd-Zâda Muḥammad : 252.
 Kara İmâm : 451.
 Karaḡuşârî (Şams'ad-dîn Aḥmad) : 147.
 Karîmî : 297.
 Kara Maml ('Alî b. Ḥusayn Âmasî) : 184, 185.

- Karandond Mahumed Gows Abdül-Kâdir : 253.
 Karatay Calâl'ad-din : 141, 143, 145, 146, 290.
 Kasım'al-Anvâr (Sayyid) : 7, 25, 26, 27, 257, 450.
 Kâsim b. Ali b. Husayn'al-Kaşşâb'al-Astarâbüd : 197.
 Kâsim b. Mahmûd-ı Karahşâri : 385.
 Kâsim. Husayn : 26.
 Kâsim b. Şalâh'ad-din'al-Hâmyy'al-Halabi : 340.
 Kâsim Pâşâ (Cazari) : 402.
 Kâtib Çalabi (Haci Halifa'ye bk.)
 Kâtibi : 33, 200, 317.
 Kavl : 38.
 Kaygusuz Abdâl : 41.
 Kâzım Pâşâ : 256, 381, 460.
 Kibî : 402.
 Kişvari : 34.
 Kuddûsi : 256, 330, 331.
 Kudrat' Allah Muhammed : 333, 334.
 Kurd Efendi (Şayh Muh. b. 'Umar) : 457.
 Kudsî (Darvîş) : 34, 327.
 Kudsî-Zâda : 460.
 Kudûri (Abu'l-Husayn Ahmad b. Nüh) : 393.
 Kul Ogh : 460.
 Kur'an-Naml('Ali b. Hasan) : 135.
 Kurbâllî (Şucâ' Kamâl) : 25.
 Kurbî : 297.
 Kutbi : 7.
 Kutub b. Gıyâs'ad-din : 141.
 Kuypers. G. : 50.
 Küçük İmâm : 460.
 Küçük Mu'azzin : 460.

L

- Labib Husayn : 297, 323.
 Lâle İsmâ'îl : 120.
 Lâhici : 243.
 La'li : 297.
 Lâmakânî Husayn : 460.
 Lâmi' Mahmûd : 272, 297, 317, 351, 381, 399.
 Lâri Mushî'ad-din : 85.
 La'ifi : 33, 162, 297, 304, 305.
 Laylâ : 256.
 Lisânî : 34.
 Luğmân-ı Sarafî : 381.
 Lumsden. M. : 132.
 Lu'fi (Lugat sâhibi) : 138.
 Lu'fi : 256, 297, 460.
 Lu'fi A. : 445, 446.

M

- Ma'allî : 317.
 Macd'ad-din : 426.
 Macd'ad-din b. Muhammed : 293.
 Macdi 'Abd'al-'Aziz : 326.
 Macdi (Muhammed Ta'li) : 195.
 Madîha Tarıkahyâ : 319.

- Mağribî (Muh. Şirî) : 15, 37, 242.
 Mahecûb (Muh. Ridâ b. Muh. Tabrizî) : 37.
 Mahdî : 7, 34.
 Mahdî : 7, 34.
 Mâhir Kocaturk : 312.
 Mahmûd : 256.
 Mahmûd I. : 67, 320.
 Mahmûd II. : 260, 335, 389.
 Mahmûd (Bustânî) : 304.
 Mahmûd b. Ahmad Dada : 154, 156, 157, 158.
 Mahmûd b. Hâcl Savine b. Hâcl Turhâllî : 319.
 Mahmûd b. Mahdî : 308.
 Mahmûd Dada : 425.
 Mahmûd Dişöken (Hâcl) : 437.
 Mahmûd-ı Hayrânî (Sayyid) : 417, 419.
 Mahmûd (Kara Çalabi-Zâda) : 323.
 Mahmûd-ı Kaçurâtî : 219.
 Mahmûd (Karahşâri Kâdî) : 385.
 Mahmûd (Ma'nawî-H'ân) : 169, 170, 235, 403.
 Mahmûd Özey : 312.
 Mahmûd Pâşâ : 202, 203, 380.
 Mahmûd Râcl (Hattat) : 408.
 Mahmûd-ı Şabustari : 329.
 Mahvi : 382, 460.
 Makâlî : 253, 402.
 Maklî (Şayh) : 428.
 Maktabî : 37.
 Mallîlî (Şayh) : 7, 428.
 Mamdûh Pâşâ : 324.
 Ma'mûn : 241.
 Ma'sûm (H'âca) : 36.
 Mâni : 7, 17.
 Markaz : 460.
 Maryam : 149.
 Maslîlî : 297, 315, 402.
 Mastî : 297.
 Mas'ûd : 7.
 Mas'ûd b. Muh. b. Mûsâ : 126.
 Mas'ûd Camîl : 311.
 Mas'ûd-ı Cazanvî : 50.
 Maşâmlî : 402.
 Maşrab : 37.
 Mavdûd b. 'Umar'at-Tablîb'aş-Sîrvânî : 350.
 Mawlânâ Calâl'ad-din Muhammed : 2, 4, 8, 13, 14, 19, 23, 25, 80, 92, 96, 97, 106, 113, 114, 126, 144, 149, 151, 154, 165, 166, 170, 181, 183, 196, 200, 217, 219, 225, 234, 240, 241, 243, 248, 255, 256, 257, 259, 259, 275, 289, 290, 296, 301, 320, 330, 332, 334, 343, 346, 353, 362, 363, 382, 385, 391, 415, 456, 460.
 Maybidî Husayn b. Mu'in'ad-din (Kâdî-Mîr Mantı-kl-'i Yazdî) : 46, 87.
 Mazâklî : 256.
 Mehmed Önder : 171, 334.
 Mîrî (Niyâzi'ye bk.)
 Midhat Bahârî Beytur : 77, 217.
 Mihmân (Baba İlyas halifesi) : 418.

- Mihri : 317.
 Mişkin Mu'in'ad-din b. Şaraf'ad-din Hâc Muhammed-i Ferâhlî : 107.
 Mubâriz'ad-din Muhammed : 379.
 Muctabâ Minawî Prof. : 312.
 Mudarris : 254.
 Mufid (Şayh) : 48.
 Muftî-Zâda : 297.
 Muhammed (S. M.) : Birçok yerde.
 Muhammed : 120.
 Muhammed : 379.
 Muhammed III. : 310.
 Muhammed : 62.
 Muhammed : 269.
 Muhammed (Dahli hükümdâr) : 218.
 Muhammed 'Ayn aş-Şihâb : 63, 64.
 Muhammed (Abû'Yahyâ) : 249.
 Muhammed Akbar : 73.
 Muh. 'Ali Ozak : 413.
 Muh. Kaşşâb-Zâda : 255.
 Muh. Amin : 351.
 Muh. Amin Niyâzi : 401.
 Muh. 'Arif Çalabi : 376.
 Muh. 'Avnî (Hattat) : 336.
 Muhammed'al-Bâkir (İmâm) : 95.
 Muh. Balhî (Hâfız) : 288.
 Muh. Bîcân (Yâzici-Zâda) : 414.
 Muh. b. Ahmad (Calâl-i Hucandî) : 127.
 Muh. b. Ahmad : 448.
 Muh. b. Ahmad b. Yûsuf'as-Samarhândî : 142.
 Muh. b. 'Abd' Allah'al-Kunaviyya'al-Valadî : 144, 225.
 Muh. b. 'Alâ'ad-din'ar-Radawî : 431.
 Muh. b. 'Ali : 105.
 Muh. b. 'Ali Balğırâdî : 76, 77.
 Muh. b. 'Ali (Ra'îs'al-Munaccimîn) : 99.
 Muh. b. Bâbvayh (al-Kumaml) : 195.
 Muh. b. Calâl b. Sulaymân-ı Kûhistânî : 119.
 Muh. Cân : 424.
 Muh. Cazâ'irî : 26.
 Muh. (Darvîş) : 336, 483.
 Muh. Dada (Âğâ-Zâda) : 256.
 Muh. Dada (Ankaralı. Türbedar) : 298, 299, 300, 301.
 Muh. Dârâ Şukûh : 95.
 Muh. b. Faşîh (Kâdî) : 119.
 Muhammed II. (Fâtih'e bk.)
 Muh. b. Habîb : 232.
 Muh. b. al-Hâc. Muh. : 250.
 Muh. Hâfız : 294.
 Muh. Husayn : 73.
 Muh. Husayn-ı Faydâbüdî : 74.
 Muh. Hattâ'ad-din b. Bâyasîd b. H'âca 'Attâr : 94.
 Muh. b. Hasan'al-Husaynî : 178.
 Muh. al-Hasanî : 358.
 Muh. Husayn b. Nüh : 119.
 Muh. b. Husayn b. Halaf-ı Tabrizî : 158.
 Muh. Husayn b. Hâcl Muh. Halûl-ı Yazdî : 378.
 Muh. b. İbrâhîm : 457.
 Muh. b. İbrâhîm'al-Halabi : 308.
 Muh. Kâtib Sinân (Muvakkat) : 79.
 Muh. Kâzım (Sayyid. İmâm) : 127.
 Muhammed Kılâvun : 74.
 Muh. b. Kutb'ad-din : 461.
 Muh. Köçek'al-Mawlawî : 321.
 Muh. Mahdî-i Astarâbüdî : 377, 378.
 Muh. b. Muh. : 62.
 Muh. b. Muh. Farğânî : 295.
 Muh. b. Muh. Akşahri : 441.
 Muh. b. Muh. Altıparmak : 107, 389.
 Muh. b. Muh. Nacî'al-Hayrîburtî : 348.
 Muh. b. Muh. al-Kunavî : 126.
 Muh. b. Mu'min Husayn-ı Tablîb : 66.
 Muh. Murâd : 70.
 Muh. Ma'sûm (La'li-Zâda) : 153.
 Muh. b. Muştâfâ : 350.
 Muh. b. Munlâ Hasan'al-Kudsî : 219.
 Muh. Nûrî : 201.
 Muh. Nûr'al-'Arabi : 143, 144, 145, 441, 442, 446.
 Muh. Pâşâ (Kathudâ) : 298.
 Muh. Pâşâ (Yahyâ-Zâda) : 76.
 Muh. Pâşâ (Darvîş) : 428.
 Muh. (Radîl-Zâda) : 5.
 Muh. b. Sa'îd : 49, 358.
 Muh. Sa'îd b. 'Ali Amîkî : 52.
 Muh. Şâhîk-ı Buşârî : 204.
 Muh. Şâllî (Hattat) : 417.
 Muh. b. Şiddîk (İbn'an-Naccâr) : 344.
 Muh. Şâhîk b. 'Ali (Bulbulei-Zâda) : 262.
 Muh. (Şehzâde) : 45, 129.
 Muh. Şîrâzî b. Sayyid Muh. Hâdî : 68.
 Muh. Şâfi'î : 159.
 Muh. aş-Şarkâvî : 443.
 Muh. (Şarîf-zâda) : 413.
 Muh. b. Şayh Hattâb : 398.
 Muh. Ta'li Tabrizî : 8.
 Muh. Tablîb (Amîr Çalabi. Sayyid) : 74, 94.
 Muh. b. 'Utmân : 153.
 Muh. b. Vahbî (Abu'l-Fatih) : 179.
 Muh. Ya'kûb : 61.
 Muh. b. Yahyâ : 332.
 Muhammedî : 365.
 Muhibbî : 317.
 Mühlîl : 260, 455.
 Muhtâşam : 256.
 Muhtâşam-ı Kâşânî : 200, 370, 381.
 Muhyî'd-din : 162, 189.
 Muhyî'd-din Abû-Zakariyyâ Yahyâ b. Şaraf'an-Nawawî : 250.
 Muhyî'd-din-ı Burusavî : 257.
 Muhyî : 382, 460.
 Muhyî-i Lâri : 7.
 Muhyî : (Muhyî'd-din Râ'îf) : 326.
 Mu'in'ad-din : 94.
 Mu'in'ad-din-ı Tabrizî (Şayh) : 26.

- Mu'in al-Mulk : 327.
 Mu'in Muh. Prof. : 159.
 Munir : 297.
 Munir Mustafa : 321, 322.
 Munla : 460.
 Murad I. : 364, 386.
 Murad III. : 39, 175, 314, 382, 433.
 Murad IV. : 23, 74, 108, 323.
 Murad Muh. (Hafiz) : 253.
 Murad Munla : 248, 256.
 Murid Oghl. : 460.
 Murtafa (Nazmi-Zade) : 266, 265.
 Murtafa'z-Zahidi (Sayyid) : 132.
 Musa'l-Kazım (Imam) : 59.
 Musahib : 40.
 Musa b. Bahsi : 349.
 Musa Han : 191.
 Muslim b. Haccac-i Nisaburi : 75.
 Mustafa : 109.
 Mustafa : 162.
 Mustafa : 241.
 Mustafa : 320.
 Mustafa : 342.
 Mustafa Banda-i Muhammad : 195.
 Mustafa (Hafiz) : 284.
 Mustafa (Hattat) : 432.
 Mustafa (Halabi) : 194.
 Mustafa (Hidayat-Zade) : 170.
 Mustafa (Kadi-Zade) : 186.
 Mustafa (Uftada-Zade) : 344.
 Mustafa b. Iskandar : 318.
 Mustafa b. Hacı Husayn : 176.
 Mustafa b. Hasan : 202, 203.
 Mustafa b. Hasan Sulayman : 154, 156.
 Mustafa b. Kurd'al-Cundil : 318.
 Mustafa b. Muh. : 45.
 Mustafa b. Muh. : 345.
 Mustafa b. Mas'ud (Hattat) : 293.
 Mustafa Kazgan : 313.
 Mustafa Nasib-i Guzzi : 344.
 Mustafa Pasa (Lala) : 315.
 Mustafa Rasid : 242.
 Mustafa Vahbi Pasa : 382.
 Mustakim-Zade (Sa'd ad-din Sulayman) : 391.
 Mustakim : 382.
 Mustaki : 317.
 Mutanabbi : 282.
 Muttaki b. Husam ad-din : 160, 359.
 Muvaffak ad-din Abu'l-Baka Ya'qub b. Aliyy'an-Nahvi : 174.
 Muzaffar : 163.
 Muzaffar ad-din-i Husayni (Amir) : 429.
- N —
- Nabi Yasuf : 104, 255, 265, 326, 396, 410.
 Nabli Muhammad : 21, 256.
 Nacati : 297, 402.

- Nacati Elgin : 8, 88, 106, 171, 220, 310, 311, 337, 415.
 Naci (Mu'allim) : 446.
 Nacib 'Abd'ar-Rahman : 21, 209.
 Nacib ad-din : 94.
 Nacib Muhammad : 111.
 Nacm ad-din Daya : 385.
 Nacm ad-din Kubra : 281.
 Nacm ad-din Mahmud b. Hyas Sa'at ad-din-i Strazi : 197.
 Nadida (Ahmad. Hafiz) : 117, 118.
 Nadi : 34, 256.
 Nafi : 22, 23, 204, 256, 297, 389, 390.
 Nafi : 256.
 Nafiz Faridun Uzuik Dr. : 220.
 Nahlifi (Hamid'li. Kadi) : 316.
 Nahlifi Muhammad : 193.
 Nahlifi Sulayman : 53, 54.
 Nahi (Divanlar Katalogu shibi) : 161, 305, 329, 401.
 Nahi : 296.
 Na'im : 108.
 Na-Kam Ismail : 160, 161.
 Nakli : 172, 193, 245, 256, 381, 460.
 Nali Hidir : 219.
 Nali (Konyali) : 330.
 Nami (Sayyid Ma'sum b. S. Safa'i-i Tirmigil) : 69, 86, 87, 297.
 Narkisi (Iranli) : 34.
 Nasir b. 'Abd' Allah : 136.
 Nasir b. 'Abd' al-Hamid : 312.
 Nasib Dada : 110, 256.
 Nasafi (Hafiz ad-din Abu'l-Barakat 'Abd' Allah) : 313.
 Nasibi-i Giylani : 7.
 Nasimi : 38, 297, 382, 402.
 Nasir 'Ali : 35, 36, 37.
 Nasir-i Buhrayli : 7, 206.
 Nasira : 37, 40.
 Nasir ad-din al-Muhaddid : 388.
 Nasir ad-din at-Tusi (H'aca) : 39, 84, 85, 99, 196, 210, 240, 307.
 Nasir li Din' Allah (Halife) : 47.
 Nasir-i Hosrav : 17, 240.
 Nasibi : 382, 460.
 Nasibi : 5, 172.
 Navai ('Ali-Sir) : 37, 137, 200, 406, 407.
 Navai Yahya : 42, 175, 260, 308, 309, 433.
 Navras-i Caddil : 381.
 Nayl : 256.
 Nayli Ahmad (Mirza-Zade) : 256, 428.
 Nayyir : 256.
 Nazir al-Mawlawi : 115, 256.
 Nazim Muhammad Pasa : 121.
 Nazim : 256, 460.
 Nazmi : 121.
 Nazmi 'Ali : 382.
 Nesselmann G. H. F. : 253.
 Nizam-i Actarabadi : 213.
 Nizami : 297, 317, 402.

- Nizam al-Mulk Kivam ad-din : 89, 90.
 Nicholson : 225, 234.
 Nidai : 297.
 Nigari (Kadi Ahmad) : 41.
 Nihad 'Ali Tarlan Dr. : 22.
 Nihali : 297.
 Nihali-i Kadi : 297.
 Ni'mat' Allah (Rumeli Yenigehir'i) : 267.
 Ni'mat' Allah b. Ahmad al-mubarak : 128, 129.
 Ni'mat' Allah-i Valli (Shah) : 15, 39, 40, 44, 243, 259.
 Nitari : 34.
 Nizami-i Haravi : 41.
 Nizari-i Khushtani : 17.
 Niyazi Hasan Dada : 196.
 Niyazi-i Misri : 34, 183, 256, 302, 353, 382, 441, 452, 453, 454, 455, 460.
 Noel des Verger. A. : 106.
 Nuh b. Mansur (Samanilerden) : 41.
 Nu'man Halil Dada : 323.
 Nura Shifi : 418.
 Nurani Ozyigit : 307.
 Nur ad-din : 460.
 Nur ad-din 'Abd'ar-Rahman-i Horasani : 281.
 Nur ad-din Arslan b. Mas'ud : 47.
 Nur ad-din Sadka b. Sirac ad-din 'Umar : 75.
 Nur al-Buhari : 220.
 Nuri ('Abd' al-Ahad) : 121, 256, 382, 460.
 Nuri (Hattat) : 121.
 Nusrat Abu-Bakr : 2, 75, 76.
 Nusrat ad-din (Atabek) : 2141.
 Nushrevan : 40.
 Nuwab : 46.

O, Ö

- Oda Pasa-Zade Muhammad : 460.
 Oniki Imam : 102, 160, 195, 301.
 Oral M. Zaki : 8.
 Orhan Shams ad-din : 151.
 Osman Aga : 140.
 Osman Ergin : 388.
 Osman (Hafiz. Hattat) : 401.
 Osman Hamdi (b. Ahmad Shukri Silile'i) : 301, 404, 445, 461.
 Omri : 297.
 Ömer Riza Dogril : 312.

P

- Paygamber (Hz. Muhammad S. M.) : Bir çok yerde.
 Panahi : 138.
 Partav Pasa : 256.
 Pir Muhammad b. Yusuf-i Ankaravi : 135.
 Piruz al-Kurdi Sincani : 59.
 Piyala (Valad-i a'aza) : 79.

R

- Racab b. Ahmad : 346.
 Racab Pasa : 74.

- Rafi b. Ibrahim b. Muhammad b. 'Abd' al-Macidi-Kazaruni : 223, 460.
 Ragib Muhammad Pasa : 247, 248, 297.
 Rahmat Rukun : 365.
 Rahmi : 402.
 Rahaifa : 256.
 Ramadan (Ramadaniyya Mu'assisi) : 260.
 Ramiz 'Abd' Allah Pasa : 297.
 Ramzi : 297.
 Raslan-i Damuqi : 418.
 Rasim : 166.
 Rasmi : 42.
 Rasid Halvati-i Nasr-i Anzari : 253.
 Rasid Hasan-i Mawlawi (Hattat) : 456.
 Rasidi-i Tabrizi (Yar-Ahmad) : 19.
 Rati Ahmad Pasa : 10.
 Ravani : 297, 317.
 Ravnaqi : 37.
 Ravani-i 'Acem : 297.
 Razi (Abu'l-Husayn Ahmad b. Faris) : 132.
 Rafat Bilge (Kilisi. Muallim) : 44, 220.
 Ridai : 317.
 Ridai Tavfik : 446.
 Ridai : 7, 34, 317.
 Rukna : 37.
 Rukn ad-din : 17, 26.
 Rukn ad-din b. Sharaf ad-din Husayn-i Amuli : 97.
 Rukni b. Sharif ad-din al-Husayn : 83.
 Rukun Nazmi. Prof. : 365.
 Rustam b. 'Abd' Allah : 373.
 Rustam Pasa (Guzelce) : 402.
 Rusdi : 297, 460.
 Rusdi Muhammad b. Muhammad : 46, 112.
 Rusdi (Ermenekli) : 78, 145.
 Ruslan Kam : 318.
 Rusani : 297.

S

- Sabir : 240, 256.
 Sabiri Muhammad : 119.
 Sabiri : 402.
 Sabiri Kalkandelen : 271.
 Tabit : 256.
 Sabuhi Ahmad Dada : 41, 256, 297.
 Saburi-i Kaphal : 33.
 Sa'd ad-din b. Sa'd-i Farzani : 278.
 Sa'd ad-din (H'aca) : 310.
 Sa'd ad-din-i Hamu'i : 279.
 Sa'd ad-din-i Marzi : 281.
 Sa'd ad-din Nuzhet : 311.
 Sadik : 245, 402.
 Sadik b. Muh. Sakul : 341.
 Sadik (Bursali) : 209.
 Sadik Muhammad b. 'Ali (Bulbulci-Zade) : 262.
 Sadik Muhammad (Shani-Zade) : 198.
 Sa'd b. al-Atabek : 377.

- Sa'dî: 297.
Sa'dî-i Şîrâzî: 7, 27, 33, 179, 180, 214, 240, 319, 325, 377.
Şadr' ad-dîn Mahmûd Çalabî: 219.
Şad'ad-dîn-i Künâvî: 100, 243, 249, 277, 281, 353, 461.
Şadr'ad-dîn Mûsâ (Ardabîlî): 26, 58, 59, 249.
Şadrî: 297.
Şafâî: 256.
Şaffet Yetkin: 150.
Şafî 'Alî b. Hûsâyî Yâ'îz: 257.
Şafîyy'ad-dîn 'Abd'al-'Azîz: 55.
Şafîyy'ad-dîn (İshâk-ı Ardabîlî: Sayyid): 26, 58, 59, 60, 63, 65, 249, 431.
Şafîyy-i Tâni (Şâh Sulaymân): 16, 17, 431, 432.
Şafvat Şidkî: 256, 390.
Şâhib'az-Zamân (Imâm Mahdî): 160.
Şâhib Ata (Fahr'ad-dîn): 145, 146.
Şâhib b. 'Abbâd: 282.
Şâhib Geray Han: 293.
Şâhib Muḥammad (Pîrî-Zâda): 105, 106, 303.
Şâhib-i Tabrizî (Mirzâ Muḥammad 'Alî): 1, 3, 36, 37, 41.
Sa'îdî: 7.
Sa'îd Nâfîsî: 27, 28, 30.
Sa'îl: 34.
Tâkîb: 256.
Sâkî Aḥmad: 382.
Şalâh'ad-dîn Alpây: 313.
Şalâh'ad-dîn-i Ayyûbî: 174, 193.
Şalâh'az-Şafadî (Hafîlî Ayyûb): 100.
Şalâhî 'Abd' Allâh: 51, 52.
Salâmî Aḥmad (Ağriboz'lu): 117.
Salâmî Bertuğ: 415.
Salâmî Muḥtafâ: 256, 381.
Salâmîlî Aḥmad: 460.
Şâlih: 3, 34, 256.
Şâlih b. Muḥammad: 165.
Şâlih (İstîp'îlî): 443.
Sallm I. (Yavuz): 23, 265, 428.
Sallm II.: 293, 433.
Sallm III.: 209, 245, 311.
Sallmân Savacı: 7, 9, 16, 33, 34.
Sallmî: 402.
Samâ'î (Divânâ Muḥammed Ç. ye de bk.): 276, 402.
Samâvâ: 94.
Sâml: 256, 461.
Sâm Mirzâ (Şafavî): 8, 200.
Sâml Hâşim: 326.
Sanâîl: 240.
Sanîh: 256.
Sar-Tarîk Oğlu: 460.
Şaruca (Baba İlyas halifesi): 418.
Savdayî: 297.
Saydî Aḥmad Pâşâ: 165.
Sayf' Allâh (Sayyid Sayfî Nîzâm Oğlu): 455, 460.
Sayf'ad-Davla: 84.
Sayf'ad-dîn Hâlib (Baba İlyas halifesi): 418.
Sayf'ad-dîn Sulaymân (Aşrafogullarından): 379.
Sayfî: 7.
Sa'yî: 317, 402.
Sayyid Nûh: 460.
Sazâ'î: 29, 382, 460.
Schidius. E.: 131.
Şiddîka Özkul: 307.
Şidkî: 256.
Şidkî Husayn Dada: 143, 154, 155, 156, 158, 301, 435, 439, 440, 442, 459.
Sibawayh: 61.
Sirâc'ad-dîn (Abû-Hafîz 'Umar b. 'Alî): 56.
Sirâc'ad-dîn Pâşâ: 185.
Sirâc b. 'Abd' 'Allâh: 185.
Sirrî: 460.
Sinân (Musikîy üstadı): 379.
Sinân'ad-dîn Yûsuf (H'âca Pâşâ): 199.
Sinân Çalabî: 297.
Sinân Dada b. İlyâs Şâfî: 154, 169, 170.
Sinân Pâşâ: 144, 464.
Sinân Umml: 460.
Siyâhî: 168.
Şubhî 'Abad'î-Latîf Pâşâ: 106.
Südl: 205, 320.
Sulamî (Abd'ar-Rahmân): 166.
Sulaymân: 241, 460.
Sulaymân: 382.
Sulaymân b. Hâlib: 61.
Sulaymân (Darvîş): 162.
Sulaymân Fahmî (Kaysari'î): 441, 442.
Sulaymân-ı Kânûnî: 463.
Sulaymân Pâşâ (Hâdim): 108.
Sulaymân Şâh (Germiyan'lı): 99.
Sultân Valad (Bahâ'ad-dîn Muḥammad): 82, 144, 220, 224, 225, 245, 247, 299, 300, 319, 327, 385, 393, 458.
Şun 'Allâh: 58.
Sunkur Âkâ: 8.
Sun'î: 34, 65, 297, 402.
Surûrî: 16, 41, 326, 399.
Su'ûd'al Mawlawî: 326.
Suvaydî (Abû-İshâk İbrâhîm): 286.
Suyûṭî Calâ'ad-dîn: 70, 214, 215, 216.
Sûzanî: 297.
Sözl: 297, 460.
Sücûdî: 297.
Sühaylî: 7.
Süheyl Ünver: 320, 325.
Süsshe'm K.: 451.

§

- Şabâhî: 297.
Şabân b. Câr' Allâh: 406.
Şabân b. Hûsâyî (Sultân): 306.
Şadiye: 382.
Şafîk: 256.
Şahîdî: 297.

- Şahlâ: 460.
Şahl: 7, 33.
Şahl (Okci-Zâda): 338, 361, 382.
Şahîdî: 4, 112, 113, 116, 117, 122, 165, 257, 266, 297, 302, 311, 382, 424.
Şahîdî: 297.
Şam'î: 153, 253, 254, 256, 297, 404, 405, 448.
Şâh-ruh Mu'î'n'ad-dîn: 84.
Şâh Şiddîkîyy'al-Kâdirî: 357.
Şâkir Muḥammad b. Muḥtafâ (Anbârî): 43.
Şâml: 297.
Şams'ad-dîn'al-Hoyî: 279.
Şams'ad-dîn b. Muḥammad: 84.
Şams'ad-dîn Muḥammad'al-Muzallâk: 224.
Şams'addîn Muḥammad: 26, 412.
Şams'ad-dîn Muḥ. b. Naş'as-Sancârî: 95.
Şams'ad-dîn Nûh: 42.
Şams'ad-dîn Pâşâ: 151.
Şams'al-Vahid Çalabî: 325.
Şams-i Tabrizî (Muḥammad): 196, 225, 256, 460.
Şams 'Utmân: 113, 326.
Şamsî-i Sîvâsî: 121, 256, 275, 344.
Şarafî Buhârî: 190.
Şaraf (Sayyid): 382, 460.
Şaraf'ad-dîn: 278.
Şaraf'ad-dîn 'Aliyy-i Yazdî: 86.
Şaraf'ad-dîn (Gulşanî, Şayh): 447.
Şaraf'ad-dîn Ḥasan'at-Tîbî: 222, 223.
Şaraf'ad-dîn b. İsmâ'îl'az-Şaybânî: 349.
Şaraf'ad-dîn Yalkaya: 44, 353.
Şarâhî: 100.
Şar'ânî 'Abd'al-Vahhâb: 286.
Şarîf: 34, 256.
Şarîf İbrâhîm Mâhir: 313.
Şarîf (Sayyid, Cür'ânî): 17, 119, 249.
Şarîfî: 460.
Şastârî Murâd Âgâ: 460.
Şatîbî: 194.
Şavkî: 267.
Şavkî (Hattat): 320.
Şavar: 297.
Şaydâ Hâfîz: 209, 245.
Şayb 'Abd'al-'Alî: 34, 460.
Şayhî: 113, 256, 297.
Şayh Oğh: 80.
Şayh-ı Şâh (İbrâhîm-i Şafavî): 249.
Şifâyî Şaraf'ad-dîn Ḥasan: 429.
Şifâyî Muḥaffar b. Muḥ. al-Hûsâyî: 429.
Şihâb'al-'Acam: 165.
Şihâb 'Aliyy'al-Kâdî: 409.
Şihâb'ad-dîn Aḥmad b. Maedî: 412, 413.
Şihâb'ad-dîn-i Kâşânî: 87.
Şihâb'ad-dîn'al-Makṭûl: 87.
Şinâdî: 256.
Şûbî: 256.
Şuhâdî: 256.

T, T, T

- Tâbl: 402.
Tabrâs: 48.
Tâc'ad-dîn Mahmûd'al- Uşnavî: 280.
Tâc'ad-dîn Oğh: 382.
Tacallî: 256.
Tafîzânî: 62, 204, 264.
Tâhir Âgâ: 51.
Tâhir (Bursalı): 388, 399, 446.
Tâhir b. Şâlih'al-Mağribî: 351.
Tâhir Olgun (al-Mawlawî): 381.
Tahmâş (Şâh): 102, 265.
Taḥsîn H'âca: 326.
Taḥsîn Yâzıcı (Prof. Dr.): 180.
Tâ'ib Aḥmad: 256, 262.
Tekîş (Sultan): 213.
Taḥkîyy'ad-dîn: 94.
Taḥkîyy'ad-dîn: 'Abd'al-Ganî: 178.
Taḥkîyy'ad-dîn Abî-Muḥ. 'Abd'al-'Azîz: 178.
Taḥkîyy'ad-dîn Muḥ. b. Şâh'al-Kuşayrî: 187.
Taḥî Bîniş: 124.
Ta'at Bey: 382.
Tâlib: 385.
Tâlî: 7.
Tapduk: 418.
Tarîk: 297.
Tatar Hânî: 192.
Tavfîk: 256.
Tavakkull b. İsmâ'îl b. Hâcî'l-Ardabîlî: (İbn'al-Bazzâz): 58, 59, 60.
Taşci-Zâda: 460.
Tavzari (Abû'l-Faḍl Yûsuf b. Muḥ.): 288.
Tîbî: 297.
Tûsî: 7.
Türâbî: 256.
Türâbî Sulaymân'al-Künâvî: 334.
Türk'az-Şifî Abû-Muḥaffar: 95.
Tâbit 'Alâ'ad-dîn: 408.
Tâbit Muḥammad Çünçün-Zâda: 347.
Tanâyî: 317.
Tânî Muḥammad (Manisalı): 267.

U, U

- 'Ubayd' Allâh Hâmid: 163.
'Ubayd Dada: 224, 225.
'Ubayd Hân (Şaybânî): 138.
'Ubaydî: 306, 317.
'Ubaydî Ḥasan Çalabî: 402.
'Ud Oğh: 460.
Ufâda: 418.
Uluğ Bik Muḥammad b. Şâh-ruh: 84.
'Ulvi: 17, 121, 297, 402.
'Umar b. 'Abd'ar-Rahmân'al-Karvîni: 238.
'Umar (Darvîş): 209, 460.
'Umar (II. Halife): 45, 49, 345, 366.
'Umar b. İbrâhîm b. Ḥamdân: 313.

'Umar (Mîr-Zâda) : 241.
'Umar b. Mahmûd : 369.
'Umar b. Muhammed-i Nasafî : 349.
'Umar Pâşâ : 418.
'Umar Şifâ'î : 72.
'Umar b. Şayh Hasan'al-Husaynî : 351.
'Umar'at-Tablîb b. Sinân : 72.
'Umar-i 'Uşşâkî : 250.
'Urîf-i Şîrâzî : 4, 5, 33, 37.
Uğul : 260, 317.
'Utmân : 45, 344.
'Utmân II. : 76.
'Utmân (III. Halife) : 345.
'Utmân (Baba İlyas halifesi) : 418.
'Utmân Dada (Nâyî) : 209, 245.
'Utmân (Darvîş) : 241.
'Utmân'al-Guşâdî : 13.
'Utmân'al-Hâkî : 219.
'Utmân (Hâcî, Hâfîz) : 413.
'Utmân (Hâzîna-dâr) : 241.
'Utmân b. 'Alî : 346.
'Utmân b. İsmâ'îl : 339.
'Utmân b. Muḥ. (Muvakkît) : 290.
'Utmân Vahbiyy'al-Mawlawî : 377.
Uvays Bahâdîr Hân : 91.
Uzun Hasan : 265.

V

Vacdi : 297, 402.
Vachî : 297.
Vacihî Pâşâ-Zâda : 181.
Vafâ (Şayh) : 97, 463.
Vafâyî : 297.
Vahbî : 381.
Vahbî (Aş'arî-Zâda) : 183.
Vahbî (Hâfîz Şârihî) : 205.
Vahbî (Sayyid) : 112, 180, 256, 430.
Vahbî (Suûnbul-Zâda) : 427.
Vâhid ('Abd'al-Vâhid Çalabî) : 196.
Vahîd : 261, 460.
Vâhidî : (Abu'l-Hasan 'Alî b. Aḥmad) : 306.
398.
Vahîdî : 17.
Vahşî : 260.
Vahyî : 460.
Vâ'iz-i Kaxvinî : 37.
Valad Çalabî (İzbudak) : 220, 326, 334.
Vall (Müze Memûru) : 19.
Valiyy'addîn Câr' Allâh : 104.
Vall Muhammed-i Akbarâbâdî : 225.
Vânî (Mahmûd b. Muştâfâ) : 131.
Vânî (Muḥammad Muştâfâ'l-Mawlawî) : 110.
Vardî : 381.
Vâzîf : 255, 257.
Vaşîf : 274, 297.
Vaşşâf Husayn : 326, 375.
Vaşvât Raşîd'ad-dîn : 45, 290.

Vayşî : 104, 105, 202.
Wetzstein. J. G. : 126.
Vişâllî : 297, 353.

Y

Yahyâ : 202, 241.
Yahyâ b. 'Abd'al-Laṭîf-i Kaxvinî : 101.
Yahyâ b. 'Aliyy'as-Şâfi'yy'ar-Rûfâ'î : 84.
Yahyâ b. Baḥsî b. İbrâhîm'ar-Rûmî : 267, 457.
Yahyâ (Kâdî) : 389.
Yahyâ b. Nasûh : 317, 318.
Yahyâ (Minḳârî-Zâda) : 268.
Yahyâ (Şayh'al-İslâm) : 275, 405, 406.
Yahyâ Şaraf'ad-dîn : 95.
Yahyâ Şîrvânî (Sayyid) : 337, 399.
Yahyâ (Taşcah) : 237, 295, 297, 314, 317.
Yahyâ Pâşâ : 418.
Yakînl : 34.
Ya'kûb b. Sayyid 'Alî : 456.
Yâr-Aḥmad (Raşîd-i Tabrizî. Bu mad. e de bk.) : 19.
Yûnus : 163, 185, 460.
Yûnus b. Şâdî-Mard Valiyy'ad-dîn : 362.
Yûnus Amra : 163, 183, 337, 355, 382, 387, 418, 460.
Yûsuf Akyurt : 144.
Yûsuf-i Bektâşî : 41.
Yûsuf b. Hâllî b. Mûsâ : 407.
Yûsuf Çalabî : 460.
Yûsuf Dada : 460.
Yûsuf'al-Burûsavi (Davriş) : 126.
Yûsuf-i Nâdirî : 339.
Yûsuf-i Sina-çâk : 39.
Yûsuf Dîyâ : 351, 445.
Yûsufî : 317.

D, Z, Z, Z

Zahîr : 460.
Zahîr'ad-dîn : Hâlvatî : 27.
Zahîr b. Amr' Allâh (Halife) : 47.
Zahîr Husayn Çalabî : 460.
Zâkir Kâdirî : 106.
Zâkirî : 460.
Zal Pâşâ : 402.
Zamahşarî : 60, 125, 174, 188, 269, 378.
Zarîfî Hasan : 208.
Zarîfî 'Umar : 400, 401.
Zarûcî Burhân'ad-dîn : 175.
Zâtî : 297, 317, 402.
Zavzanî (Abû-'Abd' Allâh'al-Husayn b. Aḥmad) : 83, 124, 126, 127.
Ziyâ'ad-dîn 'Umar (Gümüşhâne'li) : 42, 43.
Zayn'al-'Abidîn 'Alî (İmâm) : 95, 367.
Zayn'al-'Abidîn b. 'Abd'ar-Raḥmân (Çavuş-Zâda) : 292, 352, 416.
Ziyâ (Müze memûru) : 147.
Zihîl : 105, 256, 297.
Zuhûr'al-Hâkî Hâcî Huḍûr : 95.
Zylâli : 297.

MEZHEP, TARİKAT, SOY

ve

MEKÂN ADLARI

A

'Abbâs Oğulları, 'Abbâsler : 102, 433.
Aflak : 318.
Afyon : 217, 381.
'Alavîler : 419, 431.
Âl-i Buvayh : 102.
Allâh-Âbâd : 254.
Amasya : 419.
Anadolu : 165.
Ankara : 358.
Atabekler : 102.
Avrang-Âbâd : 366.
Ayasluğ : 120.
Aydm : 313.
'Ayntab : 24, 177.

B

Babahlr : 420.
Bagdâd : 183, 308, 408.
Balıkesir : 51, 139.
Banaluğa : 187.
Başra : 318, 351.
Bayburd : 433.
Bahmanlır : 218.
Bektâşîlik, Bektâşîler : 301, 419.
Belgrad : 76.
Bergos : 109.
Beyrût : 351.
Beyşehir : 379, 433.
Bombay : 92, 148, 216, 253, 351, 394.
Bor : 331.
Bosna : 10, 165, 187, 217.
Budin : 111.
Buğdan : 193, 248.
Burdur : 428.
Bursa : 81, 126, 180, 272, 344, 431.

C, Ç

Cezâyir, Cezâyirîler : 106, 202, 203.
Çağatay : 137.
Çobanlır : 102.

D

Dahli : 33, 178, 179, 216, 254, 394.
Dahistan : 19.
Dâr'al-İlâfa (Bagdâd) : 47.
Damışk Ayyûbîleri : 47.
Denizli : 39.

E

Edirne : 170, 251, 391, 429, 447.
Eğerdîr : 305.
Eğri : 310.
Emevîler : 433.
Engurûs : 318.
Erdebîl : 60.
Erdebîl Sâfîleri : 25.
Ereğli (Konya) : 135.
Ergirikezi : 91.
Eskiil : 433.
Eşrefoğulları : 379.

F

Fas : 95, 252.

G

Gavalyâr : 94.
Gaznelîler : 50, 102.
Gelîbolu : 276.
Gorîler : 102.
Gülşenîyye, Gülşenîler : 208, 448.

H

H'acagân : 258.
Hâdım : 346.
Haleb : 75, 165, 249, 294, 320, 336, 340.
Hâlvatîyya : 26, 118, 121, 151, 249, 260, 337.
Hamadân : 364.
Hâmid İli : 190.
Hanafîyya : 353.
Hanya : 413.
H'arazmşâhlar : 102.
Harput : 325.
Harât : 27, 83, 246.
Hind, Hindistân : 5, 18, 148, 1095, 205, 225, 366, 375, 400, 459.
Hin-Hindü : 96.
Horâsân : 11, 137, 190, 282.

I, İ

İlhânîler : 102.
İmâmiyya : 48.
İrân : Birçok yerde.
İrân Salçukluları : 102.
İskenderîyye : 61, 366.
İsmâ'îlîler : 349.
İsmâ'îliyye-i Bâtîniyye : 351.
İstanbul (İslambol) : Bir çok yerde.
İştîp : 443.
İznak : 72.

L

Lâhicân : 35.
Lakhnû : 30, 210, 254, 313.
Lâhür : 5, 254, 359, 360.
Lârende (Karaman) : 417.
Leh : 320.
Leiden : 50, 210.
Leipzig : 174, 175, 351.
Londra : 253, 313, 351.

M

Mağrib Salçukluları : 102.
Mâhân : 15.
Ma'mûat'ul-'Azîz (İlâzık) : 340.
Manisa : 39, 118, 176, 302.
Mar'aş : 165.
Marâğa : 307.
Marsilya : 151.
Mâvarâ'n-Nahr : 406.
Mawlawî : Mawlawiyya, Malawlik : Bir çok yerde.
Mâzandarân : 58, 59.
Medine : 433.
Mekke : 25, 79, 148, 310.
Mısır : Birçok yerde.
Moğol : 8.
Mudurnu : 294, 337, 401.
Muğla : 115.
Musul : 7, 47.
Mürşid-Âbâd : 175.

N

Nacaf-ı Aşraf : 5.
Nakşiyya, Nakş-bandiyya : 36, 96, 118, 438, 448.
Nakşiyya-i Hâlidîyya : 452.
Niğde : 8, 270, 331, 353.
Niş : 341.
Nolkişor : 67.
Nûr-Bakşiyya : 267.

O

Oksfor : 84.
Orta Asya : 246.
Osmanoğulları : 249.

P

Paris : 453.
Paşavar : 195.
Prusya : 131.
Pîşdâdyân : 102.

R

Raspür : 61.
Rumeli : 76.

Rusçuk : 401.
Rusya : 248.

Ş - S

Sa'diyya : 151, 324.
Şafavîler, Şafaviyya (Ardablîyya) : 66, 102, 429.
Şaffârler : 102.
Sakız : 341.
Salçuklular, Salçukoğulları : 102, 433.
Şâlihiyya : 313.
Sâmânler : 40, 102.
Sancar : 278.
Samarqand : 84, 221.
Sarâb : 25.
Sarûv : 25.
Saruhan : 432.
Sâsânler : 102.
Seydişehir : 433.
Siliştire : 165.
Sincan : 160.
Sivas : 165.
Sivâsiyya (Şamsiyya) : 121.
Stokholm : 253.
Şofya : 128.
Şuğla : 433.
Sulaymân-Âbâd (Beyşehir) : 379.
Sulaymân-Şahr (Beyşehir) : 379.
Sulaymâniyya : 329.
Surhâb : 25.
Sünnilik : 243.

Ş

Şâfi'i Mezhebi : 431.
Şam : 117, 151.
Şamah : 86, 350.
Şî'a : 317.
Şî'a-i İmâmiyya : 38, 81, 195, 217, 366, 439.

Ü

Üsküp : 443.

T

Tabriz : 25, 62, 119, 131.
Tarabluşgarb : 151.
Tavâ'if-i Mulûk : 102.
Tehran : 3, 27, 30, 39, 50, 62, 87, 126, 127, 159, 254.
Tire : 122.
Tubingen : 106.
Tunus : 175.
Tur(Dağı) : 391.
Tûs : 34.
Türkistan : 190.
Türkiye : 5.

V

Vahhâbiler : 367.
Van : 449.
Vardar Yenicesi : 285.
Vidin : 165, 213.

Y

Yemen : 318.
Yunan : 351.

Z

Zayniyya : 190.

B İ B L İ Y O G R A F Y A

- 'Abbās-ı Kummī (Şaybī Hācc): Mafātih'al-Cinān (Tehran-1359 H. 1319 Ş. H. Taşbasması).
 " " " " : Safinat'al-Bihar ve Madinat'al-Hikami va'l-Atār (2 cilt. Nacafi Aşraf - 1355 H. Taşbasması).
 Abdülbâki Gölpınarlı : Melâmlık ve Melâmler (İst. Üniv. Türkiyat Enst. yayımı; İst. Devlet Mat. 1930).
 " " : Yunus Emre - Hayatı (İst. İkbâl K. 1936).
 " " : İslâm ve Türk İllerinde Fütüvvet Teşkilâtı ve kaynakları (İst. Üniv. İktisat Fakültesi Mecmûası; 15. cilt. No. 1-4; Ekim 1949-1950).
 " " : Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik (İst. İnkılâp K. 1953).
 " " : Rubâiyyât-ı Hayyâm, Tarab-Hana'î Yâr-Ahmad-î Raşîdî, Risâla-î Silsilat'at-Tartîb, Huṭba-î Tamcîd-î Ibn Sinâ; bâ muḳaddima va havâşî-î 'Abd'al-Bâkî Gölpınarlı. Rubâiler (İst. Remzi K. 1322 Ş. H. 1953).
 " " : Burgazî ve Fütüvvet-Nâmesi (İst. Üniv. İktisat Fak. Mecmûası; 15. c. No. 1-4; Ekim 1953 - Temmuz 1954).
 " " : Vilâyat-Nâma. Manâkıb-ı Hünkâr Hacı Baktâş-ı Veli (İst. İnkılâp K. 1958).
 " " : Mevlânâ Celâleddin (III. basım, İst. İnkılâp K. 1959).
 " " : Fihî mâ-fih terc. (İst. Remzi K. 1959).
 " " : Mevlânâ Şems ile altmış iki yaşında buluştu (İst. Üniv. Şarkiyat Mecmûası, Sayı: III.; Edebiyat Fak. Basım-evi — 1959).
 " " : Yunus Emre ve Tasavvuf (İst. Remzi K. 1961).
 " " : Mevlevî Âdâb ve Erkâmı (İst. İnkılâp K. 1963).
 " " : Mektuplar (Mevlânâ'dan terc. İst. İnkılâp K. 1963).
 " " : Yunus Emre ve Yattığı Yer (Eskişehir Güzel İş Mat. 1963).
 " " : Rubâiler (Mevlânâ'dan terc. İst. Remzi K. 1964).
 " " : Yunus Risâlat'al-Nushiyya ve Divan (Fatih nüshasının Tıpkı-basımı ve Türk harfleriyle; Önsöz ve Açılma. Eskişehir Turizm ve Tanıtma Derneği yayımı: 1. İst. 1965).

A. GÖLPINARLI -

PROF. İ. SUNGURBEY : Sınavna Kadısı Oğlu Şeyh Bedreddin (İst. Eti Yayınevi-1966).

ABDÜLBÂKİ GÖLPINARLI : Hâfız Divanı Tercemesi; II. basım (İst. Millî Eğitim Mat. 1968).

- ABDÜLBÂKİ GÖLPINARLI : Divân-ı Kebir (Mevlânâ'dan terc. Önsöz ve Açıklamalarla. 5 cilt; İst. Remzi K. 1957 - 1969).
- " " : Divan (Mevlânâ'dan terc. İst. Milliyet Gazetesi yayımı-1971).
- " " : Gülşen-i Râz Terceme ve Şerhi (İst. Milli Eğitim Basımevi - 1972).
- " " : Niyâzî(-i Mısri). İslâm Ansiklopedisi (c. 9. s. 305-307).
- ABU'L-ALÂ MARDİN - İSMET SUNGURBEY : Huzur Dersleri (İst. Üniv. Hukuk Fak. Yayımı. 2-3 cilt. 1966).
- 'ABD'ÜL-MACİD B. FARİŞTAH : Tarcama-i H'wâb-Nâma (İst. Üniv. Türkçe Yaz. No. 2689; Hidâyet-Nâme ve Âhret-Nâma'yi de hâvi Mec. Millet K. Ali Emiri kitapları; 1214 te Derviş Elmas tarafından yazılmış nüsha; No. 1042).
- ÂCÂH SİRRI LEYEND : Atâî'nin Hilvet'ül-Efkâr'ı (İst. Milli Eğitim Basımevi. - 1948).
- " " : Alişir Nevâî (2 cilt. Ankara - Türk Tarih Kurumu Basımevi - 1965-1966.)
- AHMET ATEŞ : Hâkanî (İslâm Ansiklopedisi; 5. c., s. 85-95).
- " " : İbn Yemin (İslâm Ansiklopedisi 5. c; s. 835-836).
- " " : Bi-Dil (İslâm Ansiklopedisi 2. c.; s. 600-602).
- AHMED GULÇİN-i MA'ÂNİ : Nuşahâ-yı Haftî; Daftar-i Çhârum (Muhammad Dâniş PaJüh, İrac Aşfâr; İran-Şinâslar, İlk kongre münâsebetiyle. Naşriyyât-ı Kitâb-hana-i Markazî. Dânişgâh-ı Teheran - 1344 Ş. H.).
- AHMAD HASAN BEK-ZÂDE : Târih (İst. Nûruosmânî K. No. 3106).
- AHMAD KÖSEC : Tuḥfat'al-Bahiyya fî Tarîkat'al-Mawlawiyya (İst. Üniv. Arapça, No. 3905).
- AHMAD RIF'AT : Luğât-ı Târihiyya va Coğrafiyya (İst. 1299-1300).
- ÂKÂ BOZORG-i TEHERÂNİ (ŞAYH MUNLÂ MUHSİN MUHAMMAD) : A'z-Zari'a ilâ Taşânîf'a's-Şî'a (Nacaf-i Aşraf-1355-1390 H. 20 cilt.)
- ALEXANDRE S. FULTON, M. A. A. G. ELLIS. M. A. : Supplementary Catalogue of Arabicprinted books in the British Muzeum; Londra 1926.
- ALİ NİHAD TARLAN PROF. DR. : Nef'i'nin farsça Divân (İst. 1944).
- 'ALİ TABRİZİ-i' HİYÂBÂNİ : Divân'al-Ma'sûnîn yâ Tuḥfat'al-Mahdaviyya (Tabriz-1317, taşbasması).
- ANVAR : Simâ'-Hâna-i' Adab (İst. Âlem Mat. 1309).
- ÂŞIK ÇALABİ : Taḥkirat'aş-Şuarâ' (İst. Üniv. K. Türk. Y. No. 2406).
- ASRAR MUHAMMAD DADA : Taḥkira-i Şu'arâ-yı Mawlawiyya (İst. Üniv. K. Türkçe Yaz. No. 2406).

- 'AṬÂ'İ (NAW'İ-ZÂDA) : Hadâ'ik'al-Hakâ'ik fî Takmilat'aş-Şakâ'ik (İst. Mat. Âmire-1268).
- 'AṬṬÂR FARİD'AD-DİN " " : Muşibat-Nâma (İst. Üniv. K. Yaz. Fars. No. 214).
- " " : Divân-ı Kaşâ'id va Gazaliyyât-ı Faridoddin Abû-Hâmid Muḥammad b. Abû-Bakr İbrâhîm b. İshâk Aṭṭâr-ı Nisâbüri (Sa'îd Nafîs'inin Mukaddime ve tashihıyla; Teheran - 1319 H.).
- ATSIZ NİHÂL : Kemal Paşa Oğlu'nun Eserleri (Şarkiyat Mecmûası; VI; Ebebiyat Fak. Mat. 1966).
- AYVANSARAYÎ : Vafayât (İst. Üniv. K. Türkçe Yaz. No. s. 2464).
- BEVERIDGE H. : Faydî. Şayh (İslâm Ansiklopedisi; c. 4, s. 592-593.)
- BROCKELMANN C. : Firûz-âbâdî (İslâm Ansiklopedisi; 4. c. s. 653-654).
- " " : Kelile ve Dimne (İslâm Ansiklopedisi; 6. c. s. 552-558)
- BROWNE E. G. : A History Persian Literature under Tartar dominion (3 cilt; Londra - 1933-1940).
- CALÂL'AD-DİN MUHAMMAD MAWLÂNÂ : Maṭnawî (Reynold A. Nicholson basımı; Londra 1933-1940).
- " " : Maṭnawî (Keşf'ül-Ebyât'lı nüsha, Bombay-1318).
- " " : Kuliyât-ı Şams yâ Divân-ı Kabîr (Badî'az-zamân, Furûzân-far basımı; Teheran Üniv. Yayımı; c. VIII; 1342 Ş. H.).
- CALÂL'AD-DİN SUYŪTÎ : Al-La'âl'l-Maṣnû'a fî'l-Aḥâdîf'al-Mawḍû'a (Mısır- Mat. Adabiyya - 1337. 2 cilt).
- EDWARD EDWARDS M. A. : Catalogue of the Persian Printed Books in the British Muzeum (Londra 1922).
- FÂDİL HUSAYN " " : Hûban - Nâma } (İst. Üniv. K. T. Y. No. 5701; Müze
- " " : Zanân - Nâma } K. No. 550).
- Faṣḥî " : Divân (İst. Üniv. K. F. Y. No. 120).
- " : Mecazlar Mec. (Kendi yazısıyla. Mawlânâ Müzesi, Abdülbâkî Gölpinarlı K. No. 16).
- Faṭîn " : Şu'arâ Taḥkîresi (Ḥatimat'al-Aş'âr. İst. İstikḥkâm Alay-ları, Litografya Mat. Taşbasması).
- FUAD M. KÖPRÜLÜ : Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar (İst. Mat. Âmire - 1911).
- GÜLÇİN KOCAENGİN : Darîr ve Yûsuf ile Zallîhâ Mesnevisi (Tez. İst. Üniv. K. Tezleri No. 1264).
- HABİB : Haṭ va Ḥaṭtâṭîn (İst. Mat. Ebuz'z-Ziyâ-1305).
- HASAN ÇALABİ : Taḥkîrat'aş-Şu'arâ' (İst. Üniv. K. T. Y. No. 2579).
- HALİL EDREM : Duvel-i İslâmiyye Târihi (İst. 1345 H. 1927).
- HÂŞİM RAḌÎ : Divân-ı Kâmil-i Câmî (Teheran- 1341 H.).
- HÂYYAM - PÜR DR. : Farhag-i Suḥan-varân (Tabriz - 1340 Ş. H.).

- HÜDAYÎ (AZİZ MAHMUD) : Vâkı'ât (A't-Tibr'al-Masbûk'al-muštamal 'alâ mâcarâ minâ'l-Latâ'if fî atnâ'as-Sulûk. İst. Selim Ağa K. Tasavvuf, No. 574. Kendi el yazması).
- İSMÂİL PAŞA : İdâh'al-Maknûn fî'g-Zayl'alâ Kaşf'az-Zunûn (2 cilt. İst. Maârif Mat. 1364-1366 - 1945-1947).
- İSMAİL PAŞA : Hadiyyat'al-'Ârifin va Âtar'al-Muşannifin (2 cilt; İst. Maârif Mat. 1951-1955).
- JAN RYPKA : İranische Literaturgeschichte (Leipzig - 1959).
- JOZEF ELİAN SARGIS : Mu'cam'al-Maḥbû'ât'al-'Arabîyyati va'l-Mu'arraba (2 cilt Mısır - 1346 H. 1928).
- Kâsım'al-Anvâr : Kulîyyât (İst. Üniv. K.F.Y. Müze K. No. 19).
- " " : " (İst. Üniv. K.F.Y. No. 579).
- " " : Kulîyyât-ı Kâsım-ı Anvâr bâ taḥlîl-o muḳâbala va Muḳaddîma-i Sa'îd Nafîsî (Teheran-Kitâb-hâna-i Sanâ'i; Çâp-Hâna-i Haydarî - 1337 Ş. H.).
- KÂTİB ÇALABÎ (HACİ HALİFA) : Kaşf'az-Zunûn 'an Asâm'l-Kutûbî va'l-Funûn (2 cilt; İst. Maârif Mat. 1364-1366 H. 1945-1947. Kendi el yazması nüsha Sülaymâniye K. Valiyy'ad-dîn Câr' Allâh K. 155 No. dadır).
- KURBÂLÎ (KAMÂL ŞUCÂ) : Hadikat'al-Ma'ârif (Gulşan-i Râz Şarhi. İst. Süley-mâniye K. Fâtih kitapları; No. 2608).
- LÂMÎ' MAHMÛD : Nafahât terc. Futûh'al-Mucâhidîn li Tarvîhi kulûb'il Muḳâhidîn (İst. 1289).
- LÂTİFİ : Taḳkirat'aş-Şu'arâ' (Faik Raşad'ın Mukaddimesiyle İst. İkdâm Mat. 1314).
- MACDÎ MUHAMMAD TAŞKÖPRÜ-ZÂDA : : Tarcama-i Şakâ'ık-ı Nu'mâniyya (İst. Mat. Âmire - 1269).
- MAHMUD KAMÂL (İBN'AL-AMİN) : Son Asır Türk Şâirleri (İst. Maârif Basımevi - 1955).
- " " : Son Hattatlar (İst. Maârif Basımevi - 1955).
- MUCTABÂ MİNOVÎ VE YAḤYÂ MAHDÂVÎ : Muşannafât-ı Afḍal'ad-dîn Muḥammad Maraḳî-i Kâşânî (Teheran Üniv. Yayın. 1331-1337 Ş. H.).
- MUHAMMAD 'ALÎ MUDARRİS : Rayḥanat'al-Adab fî Tarâcim'al-Mu'arrifin bi'l-Kunayati av'il-Laḳb yâ Kunay-o 'Alkâb. (Tabriz; 1333-1335. 6 cilt).
- MUHAMMAD B. ŞARİF MUḤ. 'ABBÂSÎ : Tarcama-i Raşahât (İst. Mat. Âmire - 1269).
- MUHAMMAD DİYÂ : Yenikapı Mevlevihânesi (İst. 1329).
- MUHAMMAD SURAYYÂ : Sicill-i Osmânî yahut Tezkire-i Meḳâhîr-i Osmâniyye (4 cilt. Mat. Âmire - 1308-1311).
- MUḤİT-İ TABÂTABÂLÎ : Şafaviyya az pûst-ı darvîşî tâ taht-ı Şahriyârî (Vahîd Mee. Sâl-i Sevum, Şumâre-i Msalsal: 33, Şahrivâr 1345; 1386-1966).

MUSTAḲİM-ZÂDÂ SA'D'AD-DİN
SULAYMÂN

NACATİ ELGİN

" "

" "

" "

NÂİL

NÂSİRİ

NÛRAN ÖZYİÇİT

ORHAN ŞAIK GÖKYAY

OSMAN ERCİN

OSMAN YAHİA

RİDÂ KULU HÂN HİDÂYAT

" " "

RAḌAWÎ MUḤ. B. 'ALÂ'AD-DİN

RADÛS-İ ZÂDA MUHAMMAD

RITTER. H. PROF.

" "

ŞABRÎ KALKANDELEN

ŞALİH B. MUHAMMAD

SA'İD NAFİSİ

- : Tuḥfa-i Ḥattâtîn (İbn'ül-Emin Mahumud Kemâl'in Önsözüyle. Türk Tarih Encümeni yayını; İst. Devlet Mat. 1928).
- : Konya İlim muhitinde yetişen Tirabzon'lu Ahmed Dede (Konya Anıt Mec. Yıl. 4; Sayı: 24).
- : Konya Mevlevî dergâhına mânen ve maddeten hizmeti olan Mevlevî Şeyhulislâm Mehmet Sâhib (Konya-Çağrı Mec. Sayı: 68; Eylül - 1963).
- : Konya Müzesi yazmalarından Mürşidüt-Tâlibîn (Konya; Anıt Mec. No. 21-22-1957).
- : Dâvûd-ı Halvet'nin Gülşen-i Tevhid'i (İst. Üniv. Edebiyat Fak. Türk Dili ve Edebiyat, Dergisi; Edebiyat Fak. Basımevi; c. XIII; 1965).
- : Yazma ve Basma şâirlerin divan ve şüirlerinin bulunduğu Tezkire ve kitapları, bulundukları kütüphaneleri, basılmışlarının basım yerlerini ve tarihlerini, şâirlerin doğum ve ölüm yıllarını gösteren KATOLOG. İst. Üniv. K. Eski Müdri Nûreddin Kalkandelen'in ekleri ve düzeltmeleriyle. 17 defter. Müsvedde hâlinde İst. Üniv. K.).
- : Macmû'a (İst. Üniv. K.F.Y. No. 277, 306).
- : Erzurumlu Darîr'in kısaa-ı Yusuf Mesnevisi (İst. Üniv. K. Tez. 1962 - 1963; No. 3258).
- : Kâtip Çelebi (İslâm Ansiklopedisi; c. VI, s. 432-438).
- : Şadr'ad-dîn'al-Kunavî ve Eserleri (İst. Üniv. Şarkiyat Mec. II; 1958).
- : Estoire et classification de L'ouvre d'Ibn 'Arabî (Enstittut Français de Damas; Damas - 1964).
- : Divân-ı Şams'al-Hakâ'ık (Mawlânâ'nın Divân'ından Seçmeler. Tabriz-ı 1 - 1280 H.).
- : Macma'al-Fuşahâ' (Tehran - 1295).
- : Miftâ'ad-dakâ'ık fî Bayân'al-Futuḳatî va'l-Hakâ'ık (931 H. târihini taşıyan bizdeki yaz.).
- : 'Urî'nin Kasidelerinin Şerhi (İst. Üniv. K.T.Y. No. 9724 Mec. Kendi el yazması).
- : 'Atṭâr (İslâm Ansiklopedisi; 2. c. 6-12).
- : Ḥâfiẓ (İslâm Ans. 5. c. s. 65-71).
- : İstanbul Üniversitesi Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu (İst. Üniv. T.Y. No. 3862).
- : A's-Şugûr'az-Zahabiyya (İst. Üniv. K.T.Y. No. 448).
- : Cust-o cû dar ahvâl-o Âtâr-ı Farîd'ad-dîn 'Atṭâr-ı Nişâbûrî (Teheran - 1320 Ş. H.).

SA'İD NAFİSİ	: Tārīḫ-i Naẓm-o Naṭr dar zabān-i Fārisī tā pāyān-i Qarn-i Dahum-i Hierī (Teheran-Kitāb-Hāna-i Furūḡi; Çāp-Hāna-i Mihān - 1344 Ş. H. 2 c.).
ŞİDDİKA ÖZLÜL	: Darīr hakkında tez (İst. Üniv. K. Tezleri No. 1264.).
SULAYMÂN	: Şarḥ-i Kaşā'id-i 'Urī (İst. Üniv. K.T.Y. 3636, 9603).
STOREY C. A.	: Persian Literature Volum I, PART 2; Londra - 1953.
SUBKÎ	: Tabakāt'aş-Şāfiyyat'al-Kubrā (6 cilt; Mısır - 1324).
Süssheim K.	: 'Âli (İslām Ansk. I. c. s. 304-306.)
ŞAMS'AD-DİN SÂMÎ	: Kāmūs'al-A'lām (6. cilt. İst. Mihran Mat. 1306-1316).
TAVAKKULİ B. İSMÂ'İL B. HÂCİ'L-ARDABİLİ (İBN'AL-BAZZÂZ)	: Al-Mavāhib'aş-Saniyya fīl-Manākib'aş-Şafaviyya (Şafvat'aş-Şifva. Şafvat'aş-Şafā'. İst. Ayasofya K. 3099. 896 da yazılmış nüs. Aynı K. 2123. 914 te yazılmış nüs İst. Belediye K. Muallim Cevdet Kitap. 1037 de yazılmış nüs. İst. Üniv. K. Müze. No. 2. 1049 da yaz.).
TÂHİR (BURSALI)	: Osmanlı Müellifleri (4 c. İst. Mat. Âmire; 1332-1342).
TAHSİN YAZICI PROF. DR.	: Sa'dî (İslām Ansk. 10. c. s. 36-41).
" " "	: Selman-ı Savacl (İslām Ansk. 10. c. s. 458-461).
YAHYÂ MAHDÂVÎ	: Fihrist-i Nushahâ-yı Muşannafât-ı Ibn Sînâ (Teheran Univ. Yayını 1333 Ş. H.).
YÂKÛT-ı HÂMAVÎ	: Mu'cam'al- Buldân (Teheran - 1965).
YÛSUF DİYÂ	: İlḥvân'aş-Şafâ (İst. Üniv. İlḥâyât Fak. Mec. 1. sene; Sayı : 1. İst. Evkaf Mat. 1925).
ZAKİ ORAL M.	: Hazret-i Mevlânâ Dergâhındaki Şah-eserlerden Nisan Tası (Ankara; Türk Tarih Kurumu Basımevi - 1954).
ZAKİYYA ŞADIKİ	: Sâ'ib-i Tabrizî'nin Türkçe şiirleri (İst. Üniv. K. Tez. No. 1551).
İlmiyya Sâl-Nâmesi (Mat. Âmire - 1334 H.).	

D Ü Z E L T M E

Sahife	Satır	Yanlış	Doğru
60	15	زغشری	زغشری
60	16	Zamahşari	Zamahşari
63	33	Sihâbî	Şihâbî
110	24	satranç	şatranç
117	32	هادی	شادی
121	19	Rattât	hattât
126	2	زغشری	زغشری
126	3	Zamahşari	Zamahşari
127	6	زغشری	زغشری
127	7	Zamahşari	Zamahşari
151	24-25	Tarablusgarb Nâibüs Sultân	(Fazla dizilmiş)
151	27	adme	adem
158	23	Halaf	Ḥalaf
169	29	âcib	icâb
209	14	Şayd	Şeydâ
245	31	Mevklevi	Mevlevî
257	20	Aâhmad	Aḥmad
269	25	زغشری	زغشری
269	26	Zamahşari	Zamahşari
275	26	'Atîfâr'ın	'Atîfâr'ın
298	26	Haccar	Huccat
320	30	Kaseri'de	Kayseri'de
335	19	Takrîd	Takrîd
353	2	Rasawuf	Tasavvuf
365	2	نعت	نعت

Bütün dikkat ve gayretlerimize rağmen bazı tertip yanlışlıkları olmuş; okuyuculardan özür diler, düzeltmelerini niyaz ederiz.